

รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ
ระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

วิทยานิพนธ์

ของ

ณัฐพล วรรณศิริ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตร
ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มีนาคม 2564

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ
ระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

วิทยานิพนธ์
ของ
ณัฐพล วรรณศิริ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มีนาคม 2564
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

A MODEL FOR DEVELOPING INSTRUCTIONAL LEADERSHIP OF
ENGLISH LANGUAGE TEACHERS IN SECONDARY SCHOOLS
IN THE NORTHEAST

BY
NATTAPOL WANNASRI

A Thesis Submitted to Partial Fulfillment of the Requirement for
The Doctor of Philosophy Program in Educational Administration
at Sakon Nakhon Rajabhat University

March 2021

All Rights Reserved by Sakon Nakhon Rajabhat University

ใบรับรองคุณวุฒิ
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ชื่อผู้ทำวิทยานิพนธ์ ณัฐพล วรรณศรี

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

	ประธานกรรมการสอบ		กรรมการสอบและ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมเจตน์ ภูศรี)	และผู้ทรงคุณวุฒิ	(รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร)	ประธานที่ปรึกษา
			วิทยานิพนธ์
	กรรมการสอบ		กรรมการสอบและ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สายันต์ บุญใบ)	แต่งตั้งเพิ่มเติม	(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัฒนา สุวรรณไตรย์)	กรรมการที่ปรึกษา
			วิทยานิพนธ์
		กรรมการสอบ	
	(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัชชัย ไพไทร)	แต่งตั้งเพิ่มเติม	

คณะกรรมการบริหารหลักสูตรรับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร)
ประธานหลักสูตร
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิกานต์ เพ็ชรบุญธรรม)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

เมื่อวันที่ 15 เดือน มีนาคม พ.ศ. 2564
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลือเป็นอย่างดีจาก รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภวระบุตร ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัฒนา สุวรรณไตรย์ กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้ความกรุณาแนะนำ เสนอแนะ และตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่มาตลอด ตั้งแต่ต้นจนสำเร็จเรียบร้อย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ เป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์สาขาวิชาการบริหารการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์และคณาจารย์สาขาอื่น ๆ ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาให้แก่ผู้วิจัย และให้ความช่วยเหลือด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิที่กรุณาให้สัมภาษณ์ ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อินธิสาร ไชยสุข ภาควิชาภาษาตะวันตกและภาษาศาสตร์ (สาขาวิชาภาษาอังกฤษ) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ดร.วชิราภรณ์ กิจพูนผล ประธานหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี นายวีรศักดิ์ สัมครสมาน ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมการเรียนการสอนภาษา สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สพฐ. ดร.อาทิตยา ปัญญา ผู้อำนวยการศูนย์บริหารงานการพัฒนาศักยภาพบุคคลเพื่อความเป็นเลิศ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดร.อุดมชัย ชัยจุฑาภัค ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 (ชัยภูมิ) ดร.อดิศักดิ์ มุ่งชู ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 (ขอนแก่น) นายประยัด วัจวรร ผู้อำนวยการโรงเรียนนครพนมวิทยาคม จังหวัดนครพนม วิทยฐานะผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ วาที่ร้อยตรี บรรจง มูลตรีแก้ว ผู้อำนวยการโรงเรียนอุดรพิทยานุกูล จังหวัดอุดรธานี วิทยฐานะผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ นางกอบจิต อุ่นชัย คีษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 และนางสาวนรานุช สีหนาท หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม)

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพและพัฒนาเครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อินธิสาร ไชยสุข ภาควิชาภาษาตะวันตกและภาษาศาสตร์ (สาขาวิชาภาษาอังกฤษ) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ดร.อุดมชัย ชัยจุฑาภัค ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 (ชัยภูมิ) ดร.อดิศักดิ์ มุ่งชู ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 (ขอนแก่น) ดร.สท้าน วารี

รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ดร.นิชากร
 นิธิวุฒิกาศย์ คีษานีเทศก์ วิทยฐานะ คีษานีเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่
 การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ดร.เชี่ยวชาญ ภาระวงค์ รองผู้อำนวยการสถานศึกษา
 วิทยฐานะรองผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนศรีบัวบานวิทยาคม และนางนันทพร
 ภาวะลี ตำแหน่งครู วิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนร้อยเอ็ดวิทยาลัย

คุณค่าและประโยชน์ของวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ ผู้วิจัยขออุทิศคุณความดีนี้เพื่อบูชา
 แก่บูรพาจารย์และพระคุณบิดา มารดา ซึ่งเป็นผู้สอนสั่งอบรมให้การศึกษาและปลูก
 จิตสำนึกให้ทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม

ณัฐพล วรรัตนศรี

ชื่อเรื่อง	รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอน วิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ผู้วิจัย	ณัฐพล วรรณศรี
กรรมการที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัฒนา สุวรรณไตรย์
ปริญญา	ปร.ด. (การบริหารการศึกษา)
สถาบัน	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ปีที่พิมพ์	2564

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2) สร้างและพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และ 3) ติดตาม และประเมินประสิทธิผลรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้น การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา ดำเนินการ 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบ ประกอบด้วย การวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและการวิจัยเชิงสำรวจกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 381 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) ใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระยะที่ 2 การสร้างและพัฒนารูปแบบการพัฒนาการศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอน วิชาภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน เพื่อนำมาร่างรูปแบบ ตรวจสอบร่างรูปแบบโดยใช้ผู้เชี่ยวชาญ การสร้างและยืนยันรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ ระยะที่ 3 การติดตามและประเมินประสิทธิผลรูปแบบการพัฒนา โดยทดลองใช้กับครูที่สอนวิชาภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 จำนวน ทั้งหมด 30 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า

1. องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา มี 5 องค์ประกอบ คือ การกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายการเรียนรู้ ทักษะการใช้สื่อและเทคโนโลยีการศึกษา การพัฒนาวิชาชีพ และคุณธรรม จริยธรรม
2. รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กระบวนการพัฒนา และการวัดและการประเมินผล ดำเนินการในระยะเวลา 2 วัน โดยใช้คู่มือการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ สำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 5 หน่วย ประกอบการปฏิบัติจริง และแลกเปลี่ยนเรียนรู้
3. ผลการใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาที่ร่วมวิจัยมีภาวะผู้นำทางวิชาการหลังเข้าร่วมทดลองใช้รูปแบบเพิ่มขึ้น โดยค่าดัชนีประสิทธิผลของการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีค่าเท่ากับ 0.7625 หรือคิดเป็นร้อยละ 76.25
4. การนำความรู้ และประสบการณ์ที่ได้รับไปพัฒนาตนเอง และพัฒนางานของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางวิชาการ ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ

TITLE	A Model for Developing Instructional Leadership of English Language Teachers in Secondary Schools in the Northeast
AUTHOR	Natapol Wannasri
ADVISORS	Assoc. Prof. Dr. Chaiya Pawabutra Asst. Prof. Dr. Watana Suwannatrai
DEGREE	Ph.D. (Educational Administration)
INSTITUTION	Sakon Nakhon Rajabhat University
YEAR	2021

ABSTRACT

The purposes of this research were to: 1) examine the components of instructional leadership of English language teachers in secondary schools in the Northeast; 2) to construct and develop a model for developing instructional leadership of English language teachers in secondary schools in the Northeast; and 3) to monitor and evaluate the effectiveness of the developed model. The Research and Development (R&D) was divided into three phases: Phase I was related to investigating components of teacher instructional leadership through document inquiries, expert interviews, and a survey research. The sample consisted of 381 English language teachers working at secondary schools in the Northeast. obtained through multi-stage random sampling, A set of 5-point scale questionnaires was administrated and analyzed using frequency, percentage, mean and standard deviation. Phase II was related to a construction of instructional leadership development model for English language teachers in secondary school in the Northeast. The interviews with nine experts were conducted to draw the drafted model, to verify and confirm the developed model. Phase III involved in the conduct of follow-up and evaluation of the model effectiveness. The developed model was implemented with 30 teachers who taught English subjects in secondary schools under the Secondary Educational Service Area Office 22. The data drawn from the model implementation were analyzed through means and standard deviation.

The findings were as follows:

1. The components of instructional leadership of English language teachers in secondary schools consisted of five components: Vision and Learning Goals, Skills, Use of Educational Media and Technology, Teaching Professional Development, and Morality and Ethics.

2. The model for developing instructional leadership of English language teachers in secondary schools in the Northeast consisted of principles, objectives, contents, development process, and measurement and evaluation. The two-day session was carried out in two separate sessions, namely actual setting practice, and sharing of knowledge, using the five volumes of handbooks for developing instructional leadership of English language teachers.

3. The effects after the model implementation revealed teachers' high-level practices of instructional leadership with the effectiveness index of 0.7625 or 76.25 percent.

4. Teachers transferred knowledge and experiences gained during the training sessions to further improve personal and instructional practices at the highest level overall.

Keywords: Instructional, Leadership, English Language Teachers

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) ได้กำหนดประเด็นการพัฒนาศักยภาพคนให้มีทักษะความรู้และความสามารถในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่า พัฒนาเด็กวัยเรียนและวัยรุ่นให้มีทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะการทำงานและการใช้ชีวิตที่พร้อมเข้าสู่ตลาดงานโดยการปรับกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้เด็กมีการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง สอดคล้องกับพัฒนาการของสมองแต่ละช่วงวัย เน้นพัฒนาทักษะพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ ด้านคณิตศาสตร์ ด้านศิลปะ และด้านภาษาต่างประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559, หน้า 28) เพื่อเป็นการรองรับการเปลี่ยนแปลงและการเป็นสมาชิกของประชาคมอาเซียน สถานศึกษาที่ชายแดนติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านและเป็นสมาชิกกลุ่มแม่น้ำโขง ซึ่งประกอบด้วย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สหภาพพม่า กัมพูชา สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามและไทย ดำเนินการพัฒนาบุคลากร ได้แก่ ครู ผู้บริหารและนักเรียนในสาขาวิชาชีพต่าง ๆ เพื่อให้การพัฒนาบุคลากรในสายอาชีพสอดคล้องรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดความร่วมมือระหว่างประเทศต่าง ๆ รวมกันเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน จึงจำเป็นต้องมีความสามารถทางภาษาอังกฤษในทักษะทางภาษาทั้ง 4 ด้าน คือ การฟัง การพูด การอ่านและการเขียน เพื่อประโยชน์ในการศึกษาดูงาน และแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกัน (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, ม.ป.ป., หน้า 119)

ผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) ปีการศึกษา 2561 พบว่า ภาพรวมผลการทดสอบโอเน็ตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ทุกวิชาคะแนนเฉลี่ยไม่ถึงครึ่ง เมื่อเทียบกับปีการศึกษา 2560 มีภาษาไทยเพียงวิชาเดียวที่มีคะแนนเฉลี่ยถึงครึ่ง โดยนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา คะแนนเฉลี่ย 31.21 คะแนน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คะแนนเฉลี่ย 30.14 คะแนนและนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนเฉลี่ยภาษาอังกฤษ 28.31 คะแนน

เห็นได้ว่าคุณภาพผู้เรียนต้องได้รับการพัฒนาให้ดีขึ้น เนื่องจากสาเหตุจากหลายปัจจัย ปัจจัยหลัก คือ “ครู” ซึ่งทำหน้าที่ในการสอน จึงกล่าวได้ว่า ครูเป็นความหวังสูงสุดในการสร้างคุณภาพให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนและถือว่าเป็นบุคคลที่ได้รับความไว้วางใจมากที่สุดจากผู้ปกครอง และประชาชนในการให้การศึกษา อบรม แก่บุตรหลานของเขา ครูจึงต้องเป็นบุคคลที่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ สร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้ปกครองประชาชนได้ โดยที่ครูต้องพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับศาสตร์การสอน ศาสตร์ของการเรียนรู้ และศาสตร์ของสาขาอื่น ๆ (ธีระ รุญเจริญ, 2553, หน้า 7) ครู ซึ่งโรงเรียนจำนวนหนึ่งขาดแคลนครู บางแห่งไม่มีครูสอนเฉพาะวิชาหรืออาจเกิดจากหลักสูตรการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนเน้นการท่องจำ ไม่เชื่อมโยงกับชีวิตจริงทำให้ผู้เรียนเบื่อการเรียน ไม่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ไม่เน้นการฝึกภาคปฏิบัติและไม่เน้นการฝึกให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์แก้ปัญหา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ครูควรได้รับการพัฒนาด้านเทคนิควิธีการสอนอันหลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2551, หน้า 6) ซึ่งในปัจจุบันจะเห็นได้ว่า มีนักเรียนส่วนหนึ่งประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ นักเรียนบางส่วนมีผลการเรียนรู้ที่ลดหลั่นลงไปโดยมีอีกกลุ่มหนึ่งที่ล้มเหลวจากการเรียนรู้ที่โรงเรียนจัดให้ โดยความรับผิดชอบแล้วโรงเรียนจะต้องมีหน้าที่สำคัญยิ่งที่ต้องทำให้นักเรียนทุกคนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อความสำเร็จต่อไป ทั้งนี้การที่ครูจะเป็นผู้นำในการจัดการเรียนรู้ได้นั้น ครูจะต้องร่วมกันคิด ค้นหารูปแบบใหม่ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายเหมาะสมกับผู้เรียน และร่วมมือกันปฏิบัติการสอนภายใต้รูปแบบใหม่ (สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์, 2550, หน้า 14) มีการปรับโรงเรียนให้สอดคล้องกับโลกอนาคตต้องปรับโรงเรียนให้เป็นอย่างองค์การที่รอบรู้โดยมีจุดเน้นอยู่ที่การเรียนรู้ของนักเรียนมากกว่าของครูหรือบุคคลอื่นในโรงเรียนและกระบวนการทำงานทั้งหลายของโรงเรียนจะต้องออกแบบให้สนับสนุนและส่งเสริมการใช้ทักษะความสามารถสูงสุดของครูเพื่อให้ครูสามารถออกแบบการจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทักษะการคิด การใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล เพื่อสร้างประสบการณ์การเรียนรู้อย่างมีคุณภาพให้แก่เด็กทุกคน ดังนั้นครูผู้สอนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจและเรียนรู้เทคนิควิธีการที่จะพัฒนาการสอนให้ผู้เรียนมีโอกาสที่จะเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ (โกศิษฎ์ เพลรินทร์, 2552, หน้า 19)

ภาวะผู้นำครู เป็นตัวชี้วัดหนึ่งในสมรรถนะประจำสายงานของครูผู้สอน ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดให้ครูผู้สอนทุกคนมีภาวะผู้นำครู ซึ่งสมรรถนะประจำสายงาน นับว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูผู้สอน โดยตรงในการจัดการเรียนรู้ มีการพัฒนาตนเองและเพื่อนครู โดยมีวิสัยทัศน์พัฒนาตนเอง เชื่อมั่นในตนเองว่าสามารถพัฒนาเป็นครูผู้นำพัฒนาเพื่อนครู การเป็นแบบอย่างทางการสอนโดยใช้วิธีสอนที่หลากหลาย ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองและส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาโดยมีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาร่วมกัน มีการทำงานเป็นทีม และมีเครือข่ายการปฏิบัติงานร่วมกันและการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงโดยเป็นผู้นำเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ และเป็นผู้ได้รับการยอมรับ (อาภารัตน์ ราชพัฒน์, 2554, หน้า 141 - 144) ภาวะผู้นำครูจะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในโรงเรียนทั้งในด้านวัฒนธรรมการทำงานและคุณภาพของผู้เรียน (Lieberman & Miller, 2004, p. 11) การพัฒนาภาวะผู้นำครู ให้สามารถนำทักษะความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ส่งผลให้ครูสามารถพัฒนาตนเอง และพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (รัชฎาพร พิมพิชัย, 2556, หน้า 200 และวิศิษฎ์ มุ่งนากลาง, 2556, หน้า 226) โดยครูต้องเป็นทั้งผู้สอนและผู้บริหารนักเรียนที่ตนเองสอน มีส่วนร่วมและมีภาวะผู้นำในการตัดสินใจในการบริหารมากยิ่งขึ้น (กษมา วรวรรณ ณ อยุธยา, 2550, หน้า 42) ความสามารถของครูและบุคลากรในโรงเรียนที่จะส่งผลให้เกิดคุณภาพในโรงเรียนต้องมีความสามารถในการสร้างและ ความสัมพันธ์กับผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การสร้างนวัตกรรมและการเปลี่ยนแปลง ผ่านไปสู่เทคโนโลยีใหม่ ๆ การพัฒนาหลักสูตรที่ส่งเสริมการเรียนรู้ บริการทางการศึกษา และกระบวนการทำงานใหม่ ๆ ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านตลาด และกฎระเบียบ ข้อบังคับด้านการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงไป เป็นความจำเป็นต้องปรับตัวอย่างมากจึงจะนำไปสู่ความสำเร็จและความเจริญก้าวหน้า (สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย, 2557, หน้า 36) ทั้งนี้ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูจะนำมาซึ่งผลสัมฤทธิ์ที่ดีของนักเรียนตามมา เพราะครูที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการจะมีการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนักเรียน โรงเรียนและอื่น ๆ มีการบริหารหลักสูตรและการสอนมีการพัฒนาวิชาชีพ และมีการสร้างสภาพแวดล้อมที่ดี เหมาะสมกับนักเรียน ซึ่งสิ่งแวดลอมที่ดีจะส่งผลต่อพฤติกรรม อารมณ์ และจนกระทั่งให้นักเรียนมีสมาธิกับการเรียนมากขึ้น (เชี่ยวชาญ ภาระวงศ์, สัมภาษณ์, 11 กุมภาพันธ์ 2562; นิภา มั่นสุวรรณ, สัมภาษณ์, 14 กุมภาพันธ์ 2562)

ด้วยความสำคัญข้างต้นที่สนับสนุนว่าการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษจะส่งผลให้ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่ดีขึ้น และยังส่งผลให้ผู้เรียนได้มีการพัฒนาตนเอง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของการพัฒนาภาวะผู้นำครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่จะส่งผลให้เกิดการพัฒนาตนเอง พัฒนาระบบการเรียนการสอนและพัฒนาผู้เรียน จึงได้ศึกษาการพัฒนาภาวะผู้นำครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อจะรู้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีประสิทธิผล สามารถนำไปเป็นเครื่องมือในการพัฒนาภาวะผู้นำของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษต่อไป

คำถามของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดคำถามของการวิจัยดังนี้

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีองค์ประกอบอะไรบ้าง
2. รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย องค์ประกอบอะไรบ้าง
3. ประสิทธิภาพของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัยไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
3. เพื่อติดตามและประเมินประสิทธิภาพรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีความสำคัญต่อรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ สำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และก่อให้เกิดประโยชน์ ดังนี้

1. ทำให้ทราบถึงองค์ประกอบและวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ สำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. ได้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
3. ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษสามารถนำรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ รายองค์ประกอบ และการพัฒนาโดยภาพรวมให้เหมาะสมกับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษหรือวิชาอื่น ๆ ได้

ขอบเขตของการวิจัย

จากการวิเคราะห์ สังเคราะห์จากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งขอบเขตด้านเนื้อหา มีดังนี้

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ สังเคราะห์จากแนวคิดของ อาราร์ตัน ราชพัฒน์, 2554; วิไล ตั้งจิตสมคิด, 2556; วิศิษฎ์ มุ่งนากลาง, 2556; เพ็ญพักตร์ ภูศิลป์, 2557; ปริญญาภรณ์ ตั้งคุณานันต์, 2558; ยนต์ ชุ่มจิต, 2558; Murphy, 1990; Weber, 1996; Fisher, 2007; DuBrin, 1998; Leithwood & Duke, 1999; King, 2002; Alig – Mielcarek 2003; York –Barr and Duke, 2004; Alig–Mielcarek และ Hoy, 2005 ได้ 5 องค์ประกอบ ดังนี้

- 1.1 การกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายการเรียนรู้
- 1.2 ทักษะของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ
- 1.3 การใช้สื่อและเทคโนโลยีการศึกษา
- 1.4 การพัฒนาวิชาชีพครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ

1.5 คุณธรรม จริยธรรมของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ

2. รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชา

ภาษาอังกฤษ สืบเคราะห์จากแนวคิดของ ประสิทธิ์ เขียวศรี, 2544; วัฒนา สุวรรณไตรย์ และประยูร บุญใช้, 2550; วรกัญญาพิไล แกระหัน, 2555; วิศิษฎ์ มุ่งนากลาง, 2556; Keeves, 1988; Casteter and Young, 2000 ได้ 5 องค์ประกอบ ดังนี้

2.1 หลักการ

2.2 วัตถุประสงค์

2.3 เนื้อหา

2.4 กระบวนการ

2.5 การวัดและการประเมินผล

ขอบเขตด้านวิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้การวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ซึ่งการดำเนินการวิจัยเป็น 4 ระยะ ประกอบด้วย

ระยะที่ 1 ผลการศึกษาองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ระยะที่ 2 การยืนยันองค์ประกอบการพัฒนา

ระยะที่ 3 การสร้างรูปแบบการพัฒนา

ระยะที่ 4 ผลการทดลองใช้รูปแบบ

เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลตามแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา โดยนำแนวคิด ทฤษฎี เอกสารงาน และวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตการวิจัย ดังนี้

กลุ่มเป้าหมาย จำแนกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1. ผู้เชี่ยวชาญเพื่อใช้ในระยะเวลาที่ 1 การกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย จำนวน 9 คน เลือกมาโดยการเจาะจง โดยมีเกณฑ์ ดังนี้
 - 1.1 นักวิชาการ ได้แก่ อาจารย์ระดับอุดมศึกษา จำนวน 3 คน
 - 1.2 ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 1 คน
 - 1.3 ศึกษานิเทศก์กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จำนวน 2 คน
 - 1.4 หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 3 คน
2. ผู้เชี่ยวชาญเพื่อใช้ในระยะเวลาที่ 2 การสร้างและพัฒนารูปแบบขั้นตอนการยืนยันรูปแบบ จำนวน 12 คน เลือกมาโดยการเจาะจง โดยมีเกณฑ์ ดังนี้
 - 2.1 กลุ่มนักวิชาการ ได้แก่ อาจารย์ระดับอุดมศึกษา จำนวน 4 คน
 - 2.2 กลุ่มผู้บริหาร จำนวน 4 คน ประกอบด้วย
 - 2.2.1 ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา จำนวน 2 คน
 - 2.2.2 ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จำนวน 2 คน
 - 2.3 กลุ่มนักปฏิบัติ จำนวน 4 คน ประกอบด้วย
 - 2.3.1 ศึกษานิเทศก์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จำนวน 1 คน
 - 2.3.2 ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ระดับชั้นมัธยมศึกษา จำนวน 3 คน
 - 2.4 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

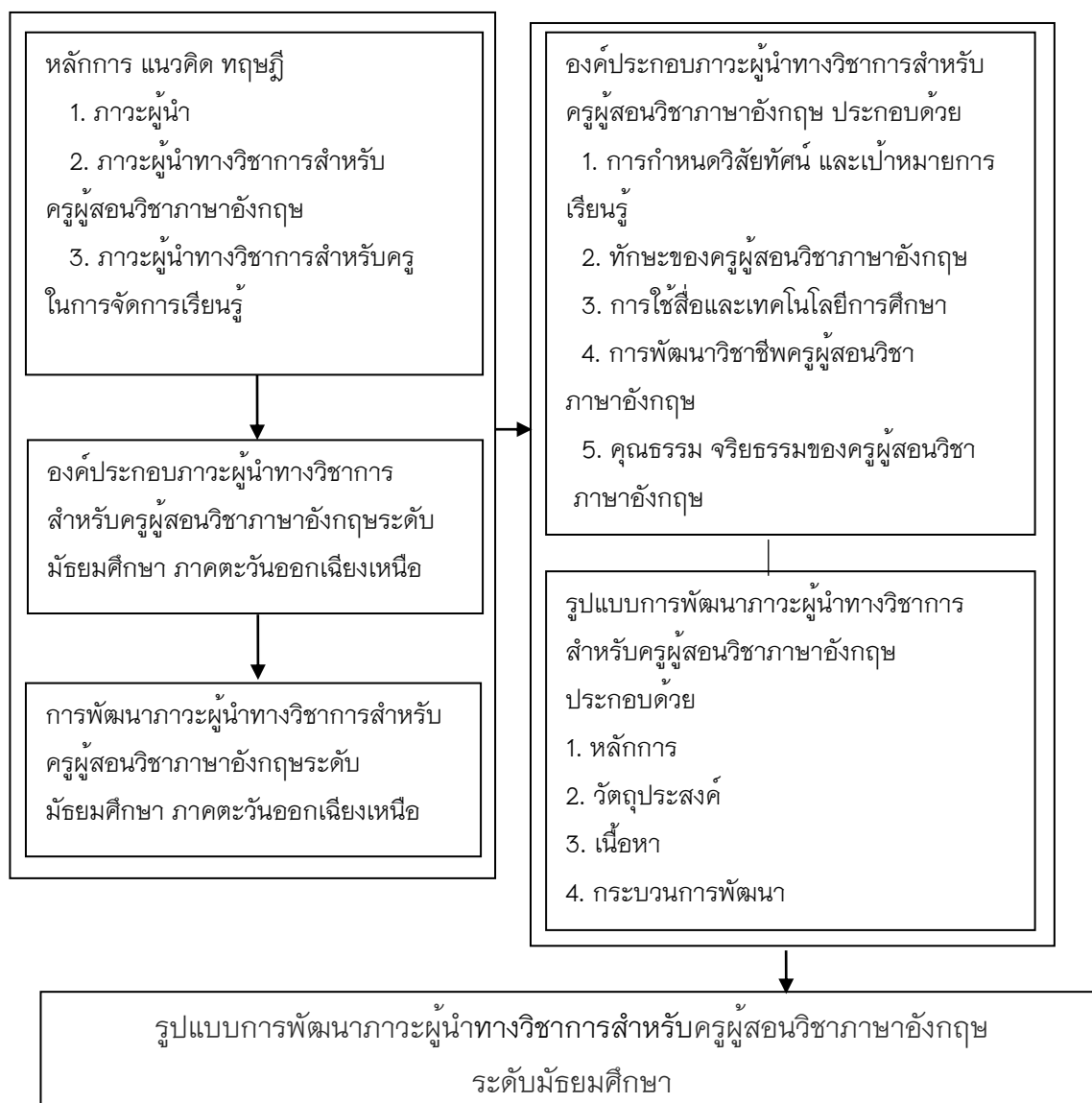
2.4.1 ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปีการศึกษา 2561 รวมทั้งสิ้น จำนวน 42,891 คน

2.4.2 กลุ่มตัวอย่าง คือกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาความต้องการจำเป็นการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปีการศึกษา 2561 ได้มาโดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) รวมทั้งสิ้น จำนวน 381 คน

2.4.3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีเหตุผลคือครูดังกล่าวมีความพร้อมและความตั้งใจในการพัฒนาตนเองสามารถเข้าร่วมกิจกรรมตลอดจนเสร็จสิ้นการพัฒนาจำนวน 30 คน

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัย เรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นิยามศัพท์เฉพาะ ดังนี้

1. รูปแบบ หมายถึง โครงสร้างความคิดของบุคคลที่เป็นนามธรรมที่แสดงออกมาในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง เช่น คำอธิบาย แผนผัง ไดอะแกรม หรือ แผนภาพ เพื่อช่วยให้ตนเองและบุคคลอื่นสามารถเข้าใจได้ชัดเจนขึ้น
2. ภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมที่ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ได้แสดงออกตามบทบาทในการปฏิบัติงาน

อย่างเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เป็นที่ยอมรับของครูคนอื่น มีส่วนร่วมและส่งเสริมเพื่อนร่วมงานให้มีพฤติกรรมการเปลี่ยนแปลง และมุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียน ซึ่งประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

2.1 การกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายการเรียนรู้ หมายถึง การมีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดเป้าหมายในการจัดการศึกษาของกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยการวิเคราะห์สภาพ ปัญหา และอุปสรรค เพื่อกำหนดเป้าหมายและการดำเนินงานอย่างชัดเจน กำหนดวิธีการดำเนินการของงานในวิชาอย่างเป็นระบบ นำไปปฏิบัติได้จริงและประเมินผล การดำเนินงาน และนำผลการประเมินมาใช้เพื่อปรับปรุงพัฒนางาน

2.2 ทักษะของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ หมายถึง ความสามารถในการจัดทำสาระหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนที่เหมาะสม ความรู้ด้านหลักสูตร มาตรฐานตัวชี้วัดในการจัดกิจกรรมให้ตรงกับโครงสร้างหลักสูตร การเตรียมแผนการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลผู้เรียน การประเมินผลการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ และนำผลการประเมินมาปรับปรุง พัฒนา ความรู้ในเนื้อหา ทักษะ การสื่อสาร ฟัง พูด อ่าน และเขียนอย่างแม่นยำ ความสามารถใช้ภาษาในการสื่อสาร และเครื่องมือ ในการแสวงหาความรู้ และการถ่ายทอดสู่ผู้เรียน

2.3 การใช้สื่อและเทคโนโลยีการศึกษา หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับสื่อ เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ การจัดเตรียมและใช้สื่อให้เหมาะสมกับกิจกรรม ตลอดจนนำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดทำ และใช้สื่อที่พัฒนาขึ้นเองกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตรงกับประสบการณ์จริง ความสามารถสร้าง สื่อ และเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการบริหารจัดการชั้นเรียน และการจัดการเรียนการสอน

2.4 การพัฒนาริชาชีพครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ หมายถึง การเข้ารับการพัฒนาโดยการฝึกอบรม ประชุม สัมมนา เพื่อปรับปรุงตนเองให้มีความเชี่ยวชาญในวิชาการเพิ่มพูนความรู้ให้แก่วิชาชีพ โดยการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมนำแนวความคิดใหม่ ๆ ใช้องค์ความรู้ที่หลากหลายมาปฏิบัติหน้าที่ ตลอดจนส่งเสริม สนับสนุนให้เพื่อนร่วมวิชาชีพ ได้พัฒนาตนเองศึกษาค้นคว้า วิจัยและใช้การวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ สร้างเครือข่ายในการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน

2.5 คุณธรรม จริยธรรมของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ หมายถึง การปฏิบัติตนตามหลักธรรมศาสนาที่ตนนับถือ และเป็นแบบอย่างที่ดี ถ่ายทอดความรู้แก่ศิษย์

อย่างเสมอภาคและเต็มกำลังความสามารถของตนด้วยความทุ่มเทเสียสละและอุทิศตนในการปฏิบัติงานไม่นำผลงาน

3. รูปแบบการพัฒนาก้าวหน้าทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชา

ภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หมายถึง สิ่งที่แสดงถึงกรอบแนวคิดการสร้างรูปแบบอันเกิดจากการผนวกระหว่างโครงสร้างการพัฒนาก้าวหน้าทางวิชาการของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษกับผลการวิเคราะห์องค์ประกอบระหว่างผู้นำทางวิชาการของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษให้มีความสัมพันธ์กันและส่งเสริมกันอย่างเป็นระบบเพื่อดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายหรือเป็นแรงขับเคลื่อนให้ภารกิจของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาส่งผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานมีองค์ประกอบสำคัญ 5 องค์ประกอบ ได้แก่

3.1 หลักการ หมายถึง แนวคิดที่ใช้เป็นหลักในการพัฒนาก้าวหน้าทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ยึดแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำ ภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษาและรูปแบบการพัฒนาก้าวหน้าทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่และเป็นรูปแบบที่ใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วม

3.2 วัตถุประสงค์ หมายถึง เป้าหมายที่ต้องการให้บรรลุผลของการพัฒนาก้าวหน้าทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือประกอบด้วย 1) เพื่อพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ สร้างความตระหนัก และเจตคติที่ดีในการพัฒนาก้าวหน้าครูในการจัดการเรียนรู้ 2) เพื่อพัฒนาพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และ 3) เพื่อให้ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ นำความรู้และทักษะด้านภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.3 เนื้อหา หมายถึง สารที่เป็นองค์ความรู้ของการพัฒนารูปแบบการพัฒนาก้าวหน้าทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ซึ่งได้จัดทำเป็นเอกสารประกอบการพัฒนาขึ้น

3.4 กระบวนการพัฒนา หมายถึง วิธีการที่ใช้ในการพัฒนาก้าวหน้าทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา โดยแบ่งการดำเนินงาน

ออกเป็น 4 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษาดูงานโรงเรียน ระยะที่ 2 การอบรมเชิงปฏิบัติการ
ระยะที่ 3 การฝึกปฏิบัติการและระยะที่ 4 การติดตามและประเมินผล

3.5 การวัดและการประเมินผล หมายถึง วิธีการวัดผลเพื่อประเมิน
พฤติกรรมภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในกระบวนการพัฒนา และตรวจสอบ
ประสิทธิผลของรูปแบบ

4. ประสิทธิผลของรูปแบบ หมายถึง ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการใช้รูปแบบการ
พัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งเป้าหมายการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชา
ภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สำหรับการวิจัยครั้งนี้ประเมิน
จากพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา
โดยใช้แบบประเมินพฤติกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และเป็นการประเมินตนเองของผู้รับการ
พัฒนาก่อนและหลังพัฒนา

5. โรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง โรงเรียนของรัฐบาลที่จัดการศึกษา
ชั้นพื้นฐานตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เขตภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

6. ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ หมายถึง ผู้ทำหน้าที่หลักในการสอนวิชา
ภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดการศึกษาชั้นพื้นฐานตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาเป็นกรอบแนวคิดในการดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยเรียงลำดับไว้ดังนี้

1. ภาวะผู้นำครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ
 - 1.1 ภาวะผู้นำ
 - 1.2 ภาวะผู้นำทางวิชาการ
 - 1.3 ภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ
 - 2.1 หลักการ แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ
 - 2.2 วิธีการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ
 - 2.3 แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ
 - 2.4 การพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
3. การวิจัยและพัฒนา
 - 3.1 ความหมายของการวิจัยและพัฒนา
 - 3.2 ลักษณะของการวิจัยและพัฒนา
 - 3.3 ขั้นตอนการวิจัยและพัฒนาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
4. การประเมินความต้องการจำเป็น

ภาวะผู้นำครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ

1. ภาวะผู้นำ

ภาวะผู้นำเป็นการใช้ศาสตร์และศิลปะของนักบริหารหรือผู้นำที่จะนำพาองค์การไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำ (Leadership) ว่าภาวะผู้นำ คือ ภาวะที่บุคคลที่มีความสามารถในการบังคับบัญชา ชักจูงหรือใช้กระบวนการอื่นเพื่อให้บุคคลอื่นทำงานหรือปฏิบัติตาม โดยได้รับการยอมรับ ยกย่อง ไว้วางใจและให้ความร่วมมือ ผู้นำเป็นผู้มีหน้าที่ในการอำนวยความสะดวก การบังคับบัญชา ประสานงานโดยใช้อำนาจหน้าที่ (Authority) เพื่อให้กิจการงานบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์

1.1 ความหมายของภาวะผู้นำ

ผู้ที่มีความสามารถในการใช้ศิลปะในการจูงใจผู้ใต้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จด้วยความเต็มใจ เป็นผู้ทำให้บุคคลอื่นไว้วางใจและให้ความร่วมมือเพื่อให้กิจการงานบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่ต้องการ โดยอาจยึดบทบาทหน้าที่ เน้นความพอใจของคนและเน้นความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงานช่วยเหลือเกื้อกูลกัน แสดงความเป็นมิตรและไม่ถือตัว ถือได้ว่าเป็นบุคคลที่มีภาวะผู้นำ (เนตรพัฒน์ ยาวีราช, 2552, หน้า 7) สอดคล้องกับรังสรรค์ ประเสริฐศรี (2551, หน้า 31); สัมมา รณินิธย์ (2553, หน้า 14); DuBrin (1998, p. 2); Yukl (1998, p. 3); Raelin (2003, p. 6); Northouse (2010, p. 3); ได้กล่าวว่าภาวะผู้นำว่าหมายถึง พฤติกรรมของบุคคลหนึ่งที่จะชักนำกิจกรรมของกลุ่มให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน (Shared goal) หรือเป็นความสัมพันธ์ที่มีอิทธิพลระหว่างผู้นำ (Leaders) และผู้ตาม (Followers) ซึ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายร่วมกัน (Shared purposes) หรือความสามารถที่จะสร้างความเชื่อมั่นและให้การสนับสนุนบุคคลเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ สอดคล้องกับเชียวชาญ ภาระวงศ์ (2554, หน้า 20); ไชยา ภาวะบุตร (2555, หน้า 285); สันติ บุญภิรมย์ (2557, หน้า 20); ยนต์ ชุ่มจิต (2558, หน้า 230) ที่กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง ความสามารถของผู้นำในการใช้ศิลปะ อิทธิพล อำนาจหน้าที่และพลังอำนาจที่มีอยู่เพื่อให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลดำเนินงานในหน้าที่รับผิดชอบให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้ เช่นเดียวกับ Sergiovanni and Moore (1989, p. 213); Gardner (1990, p. 1) ได้นิยามความหมายของภาวะผู้นำว่า เป็นกระบวนการโน้มน้าวใจ และจูงใจของผู้นำให้ผู้ตาม

ประพฤติกปฏิบัติ ซึ่งส่งเสริมจุดประสงค์ของผู้นำหรือจุดประสงค์ร่วมกันระหว่างผู้นำกับผู้ตาม

กล่าวโดยสรุป ภาวะผู้นำ หมายถึง การที่บุคคลคนหนึ่งสามารถใช้ศิลปะในการโน้มน้าวจิตใจ หรือใช้อิทธิพลของบุคคลในตำแหน่งหน้าที่เพื่อให้ผู้ตามปฏิบัติตาม เพื่อบรรลุในเป้าหมายของส่วนรวมอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลด้วยความเต็มใจ และทุ่มเททั้งกาย ใจ สมาชิกในกลุ่มให้การยอมรับในความสามารถและยินยอมให้เป็นตัวแทนของกลุ่ม

1.2 ลักษณะภาวะผู้นำ

ชาญชัย อาจินสมอาจารย์ (2550, หน้า 84 – 86) ได้สรุปคุณลักษณะภาวะผู้นำสำหรับผู้นำที่ประสบความสำเร็จกับผู้นำที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงว่าผู้นำที่ประสบผลสำเร็จจะต้องมีความเฉลียวฉลาด ปรับตัวเก่ง เปิดตัว เปิดเผย มีความเพียรพยายาม ร่างกายแข็งแรง มีความกระตือรือร้น เป็นคนทำงานหนัก มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีไหวพริบ ความอดทน ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น พลังงานสูง ไฟแรง มีความคิด ริเริ่ม สร้างสรรค์ แสวงหาโอกาส ความรู้ ภูมิปัญญาและมีบูรณาการส่วนบุคคล นอกจากนี้ยังกล่าวว่าผู้นำที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจะต้องมีลักษณะใช้อำนาจโดยมอบอำนาจให้ผู้อื่น เป็นผู้เรียนรู้ตลอดไป กำหนดแนวทางคุณธรรม จริยธรรมภายในหน่วยงานเชื่อมั่นและให้เกียรติแก่เพื่อนร่วมงาน รู้จักตนเองเป็นอย่างดี กล้าเสี่ยงและยอมรับความสูญเสีย มีความสามารถในการสื่อสารระหว่างบุคคล แปลงวิสัยทัศน์ให้เป็นความจริงมุ่งมั่น พัฒนาการไปสู่อนาคต พัฒนาคนอื่นให้เป็นผู้นำ ดึงดูดคนให้ทำในสิ่งที่ถูกต้อง สอดคล้องกับรังสรรค์ ประเสริฐศรี (2551, หน้า 35 – 40) กล่าวว่า ผู้นำที่มีประสิทธิผลมักมีคุณลักษณะภาวะผู้นำที่เฉพาะอย่างเหมือนกันและแตกต่างจากผู้ที่ไม่ใช่ผู้นำ โดยเฉพาะคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพของผู้นำที่มีประสิทธิผลซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1. คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพทั่วไป ประกอบด้วย ความเชื่อมั่นในตนเอง การสร้างความไว้วางใจได้ มีลักษณะที่เด่น เป็นคนกล้าแสดงออก การเป็นคนที่มีการแสดงออกที่เหมาะสม มีความมั่นคงทางอารมณ์ มีความกระตือรือร้น มีอารมณ์ขัน อบอุ่นมีความเอื้ออาภรณ์มีความอดทนสูง ต่อความตึงเครียด ความผิดหวังหรือความคับข้องใจการรู้จักตนเองและมีวัตถุประสงค์ในการทำงาน

2. คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพที่สัมพันธ์กับงาน ประกอบด้วย มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความเข้าใจอารมณ์และความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

ความสามารถในการยืดหยุ่นได้และความสามารถในการปรับตัว มีสภาพการควบคุมภายในตนเอง มีความกล้าหาญ มีความสามารถกลับคืนสู่สภาพเดิม

รวมถึง Stogdill (1981, pp. 73 – 97) ได้สังเคราะห์งานวิจัยพบว่า ผู้นำที่มีประสิทธิผลจะมีคุณลักษณะเหล่านี้ ได้แก่ การมีความรับผิดชอบ มีความมุ่งมั่นที่จะทำงานให้สำเร็จ มีความแข็งแรง มีความเพียรพยายาม รู้จักเสี่ยง มีความคิดริเริ่ม มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความสามารถที่จะจัดการกับความเครียด มีความสามารถที่จะมีอิทธิพลต่อคนอื่นและมีความสามารถที่จะประสานพลังทั้งหลายเพื่อการทำงานให้สำเร็จ ส่วน Bennis and Nanus (1985, pp. 6 – 12) ได้สรุปบริบทหรือสภาพแวดล้อมที่เป็นคุณสมบัติพื้นฐานที่สำคัญสำหรับภาวะผู้นำประกอบด้วย 7 ประการ คือ

1. พันธสัญญา (Commitment) ผู้นำจะต้องมุ่งมั่นอุทิศทั้งกายและใจ เพื่อการบรรลุเป้าหมายขององค์การ
2. ความสลับซับซ้อน (Complexity) เป็นสิ่งที่ผู้นำจะต้องตระหนักอยู่เสมอ ดังนั้นผู้นำจึงต้องเตรียมความพร้อม เพื่อให้สามารถจัดการอย่างมีประสิทธิภาพกับความสลับซับซ้อนต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นทั้งภายในและภายนอกองค์การ
3. ความน่าเชื่อถือ (Credibility) ผู้นำจะถูกตรวจสอบโดยสังคมตลอดเวลา ดังนั้น ผู้นำจึงจำเป็นต้องระมัดระวังตัว เพราะทุกอย่างทำนั้นอยู่ในสายตาของผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียเสมอ
4. ความรู้ความสามารถ (Competence) ผู้นำจะต้องมีความรู้ความสามารถในเรื่องของการบริหารจัดการตลอดจนทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน
5. ความเชื่อมั่น (Confidence) ผู้นำควรมีความเชื่อมั่นต่อตนในการปฏิบัติงานและการตัดสินใจอย่างมีวิจารณญาณ
6. การติดต่อสื่อสาร (Communication) ในยุคแห่งข่าวสารข้อมูล ผู้นำต้องมีความสามารถในการบริหารจัดการข้อมูลต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมรู้จักการติดต่อสื่อสารกับบุคคลในองค์การและนอกองค์การ
7. การวิเคราะห์ชุมชน (Community) ผู้นำต้องมีความสามารถในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมบริบทรอบ ๆ องค์การตลอดจนต้องเรียนรู้และสามารถสร้างสัมพันธที่ดีกับชุมชนด้วย สอดคล้องกับ Shinn (1986, pp. 8 – 9) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะภาวะผู้นำที่มีคุณภาพว่ามีลักษณะสำคัญ ดังนี้ 1) มีความรับผิดชอบ 2) มีความเชื่อมั่นใน

ตนเอง 3) มีความซื่อสัตย์ 4) มีความสามารถในการวิเคราะห์ 5) มีความยุติธรรม 6) มีวินัย
ในตนเอง 7) สามารถควบคุมตนเองได้ดี 8) มีคุณธรรม

สำหรับ Frigon and Harry (1996, pp. 29 – 36) ได้กล่าวถึง

คุณลักษณะของผู้นำ ซึ่งเป็นคุณลักษณะพิเศษที่มีคุณภาพเหนือผู้อื่น คุณลักษณะเหล่านี้
เป็นการกำหนดพฤติกรรมผู้นำซึ่งจะต้องมีการแสดงออกอย่างมั่นคง ชัดเจน และมีความ
รับผิดชอบในการบริหารจัดการจะทำให้ประสบความสำเร็จมี 10 ประการ คือ

1. การควบคุมอารมณ์ให้มีความรู้สึกที่ดีระมัดระวังควบคุม
อารมณ์ในที่สาธารณะและต้องตัดสินใจบนรากฐานของความเป็นจริงอย่างมีเหตุผล
2. ความสามารถในการปรับตัวในทุกสถานการณ์ไม่ว่า
สิ่งแวดล้อมจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร จะทำให้บรรลุความสำเร็จตามวิสัยทัศน์
3. ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นสิ่งที่ผู้นำจำเป็นต้องแสดงออกมา
ให้เห็นเพื่อแสดงความสามารถ วิสัยทัศน์และความคิดสร้างสรรค์ของผู้นำในอนาคต ซึ่งเป็น
ความแตกต่างระหว่างผู้นำกับผู้ตาม
4. ความกล้าหาญ มีจิตใจและอารมณ์กล้าหาญเผชิญหน้ากับ
อุปสรรคอันตรายความเจ็บปวดด้วยความตั้งใจแน่วแน่
5. ความเด็ดเดี่ยวและความเพียรพยายาม โดยแสดงความกล้าที่
จะนำทีมและผู้ตามเมื่อต้องพบกับความยากลำบากในระหว่างการทำงาน เพื่อนำไปสู่
เป้าหมายและวัตถุประสงค์สุดท้ายของการปฏิบัติงาน
6. พฤติกรรมด้านจริยธรรมจะเกี่ยวกับระบบค่านิยมและคุณธรรม
พื้นฐานในฐานะของผู้นำ โดยเป็นตัวอย่างหรือแบบอย่างความซื่อตรงและความมั่นคง
7. การตัดสินใจด้วยวิจญาณญาณ มีความสามารถตัดสินใจหรือ
แสดงความคิดเห็นที่ดีและมีทิศทางที่ถูกต้อง โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของความจริง ความรู้
และความเข้าใจ
8. ความอดทน แสดงให้เห็นความกล้าหาญของบุคคลได้เป็นอย่างดี
โดยต้องมีความสามารถอดทนต่อสภาวะความตึงเครียดทั้งร่างกายและจิตใจการทำงาน
จนบรรลุความสำเร็จ
9. ความไว้วางใจได้ เป็นลักษณะพื้นฐานของภาวะผู้นำ ที่จะต้อง
แสดงให้บุคคลอื่นเกิดความเชื่อใจในคำพูด การกระทำด้วยความมั่นคงและความภาคภูมิใจ

10. ความปรารถนา เป็นลักษณะความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะมุ่งไปให้ถึงความสำเร็จหรือความเป็นเจ้าของความจริงและผลสัมฤทธิ์นั้น ผู้นำที่ดีจะต้องมีความปรารถนาที่จะมุ่งไปสู่ความสำเร็จของวิสัยทัศน์

ในส่วนของ DuBrin (1998, pp. 25 – 37) ได้แบ่งประเภทคุณลักษณะบุคลิกภาพของผู้นำเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. คุณลักษณะด้านบุคลิกทั่วไป เป็นคุณลักษณะซึ่งสามารถสังเกตได้ภายในและภายนอกงาน โดยจะสัมพันธ์กับความสำเร็จและความพอใจทั้งชีวิตการทำงานและชีวิตส่วนตัว ได้แก่ ความเชื่อมั่นในตนเอง การสร้างความไว้วางใจได้ลักษณะที่เด่น เป็นคนกล้าแสดงออกต่อบุคคลอื่น การเป็นคนที่ไม่แสดงออกอย่างมีความเหมาะสม ความมั่นคงทางอารมณ์ ความกระตือรือร้น มีอารมณ์ขัน เป็นคนมีความเอื้ออาทรต่อผู้อื่น มีความอดทนสูงต่อความตึงเครียดและการรู้จักตนเองและมีวัตถุประสงค์ในการทำงาน
2. คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพที่สัมพันธ์กับงาน เป็นลักษณะด้านบุคลิกภาพที่แน่นอนของผู้นำที่มีประสิทธิผลและก่อให้เกิดความสำเร็จในการทำงาน ได้แก่ มีความคิดริเริ่ม มีความเข้าใจอารมณ์และความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีความสามารถในการยืดหยุ่นและความสามารถในการปรับตัว สภาพการควบคุมภายในตนเอง ความกล้าหาญและความสามารถกลับคืนสู่สภาพเดิม

นอกจากนี้ Daft (1999, p. 66) แสดงลักษณะเฉพาะของผู้นำที่แตกต่างไปจากบุคคลอื่นไว้ 6 ลักษณะ คือ

1. ลักษณะทางกายภาพ ได้แก่ ความกระฉับกระเฉง กระปรี้กระเปร่า
2. ภูมิหลังทางสังคม ได้แก่ มีความรู้ได้รับการศึกษาและมีความสามารถในการปรับเปลี่ยน
3. สถิติปัญญาและความสามารถ ได้แก่ การตัดสินใจวิจารณ์ญาณ ความรู้และทักษะการพูด
4. บุคลิกภาพ ได้แก่ ความกระตือรือร้น มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ ความซื่อสัตย์ มีจริยธรรมและมีความเชื่อมั่นในตนเอง
5. ลักษณะที่สัมพันธ์กับงาน ได้แก่ มีการกระตุ้นที่จะนำไปสู่ความสำเร็จและความรับผิดชอบ มีความรับผิดชอบเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมาย และการมุ่งมั่นในการทำงาน

6. ลักษณะทางสังคม ได้แก่ ความสามารถที่จะสร้างความร่วมมือให้การร่วมมือ ความเป็นที่นิยมชื่นชอบ มีชื่อเสียง ความสามารถด้านสังคมโดยเฉพาะทักษะในการติดต่อระหว่างบุคคล การมีส่วนร่วมในสังคมและรู้จักกาลเทศะ โดยมีความสามารถในการเจรจา

เช่นเดียวกับ Lussier and Achua (2001, pp. 37 – 40) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะต่าง ๆ ของผู้นำที่มีประสิทธิผลประกอบด้วยคุณลักษณะ 9 ประการ คือ 1) ความมีอำนาจเหนือ 2) มีพลังสูง 3) ความมั่นใจในตนเอง 4) สถานการณ์ในการควบคุมตนเอง 5) ความมั่นคงทางอารมณ์ 6) ความซื่อตรง 7) ความมีสติปัญญา 8) ความยืดหยุ่นในการทำงาน 9) มีความเข้าใจความรู้ของผู้อื่น สอดคล้องกับ Kouzes and Posner (2003, pp. 268 – 269) ได้สรุปคุณลักษณะหรือการกระทำของผู้นำที่มีความเป็นเลิศไว้ 5 ประการ คือ

1. เป็นแบบอย่างที่ดี (Model the Way) ผู้นำต้องเป็นแบบอย่างที่ดีสำหรับผู้ร่วมงาน โดยการใช้ความร่วมมือผู้นำต้องเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ ทั้งด้าน การงานของตนเองออกมาอย่างชัดเจน สนับสนุนให้ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

2. กระตุ้นให้เกิดวิสัยทัศน์ร่วมกัน (Inspire a Shared Vision) คือ การสร้างวิสัยทัศน์ร่วม ผู้นำจะต้องทำสิ่งที่คิดไว้ให้เป็นจริงและมักมีภาพของผลลัพธ์ที่ควรเกิดขึ้นอยู่ในใจก่อนที่จะเริ่มลงมือปฏิบัติในขณะเดียวกันจะต้องทำให้ผู้ตามเข้ามามีส่วนร่วมในวิสัยทัศน์ด้วย โดยต้องมีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และการสร้างภาพในอนาคตด้วยจินตนาการเพื่อเป็นแรงกระตุ้นและจูงใจผู้ตามให้ความร่วมมือ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน

3. ทำทลายกระบวนการ (Challenge the Process) ผู้นำจะต้องเผชิญกับความท้าทายกับสถานการณ์ต่าง ๆ ยอมรับความคิดเห็นใหม่ ๆ ของผู้อื่น เป็นผู้ริเริ่มการเปลี่ยนแปลง และพร้อมรับกับความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น ผู้นำจะต้องหาโอกาสแสวงหาวิธีการใหม่ ๆ ที่จะเปลี่ยนแปลงและพัฒนาให้ดีขึ้น กล้าเสี่ยงและทดลองแนวทางที่จะนำมาพัฒนาพร้อมทั้งเรียนรู้ข้อผิดพลาดที่พบ เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขในครั้งต่อไป

4. การสร้างพฤติกรรมการทำงานให้กับสมาชิก (Enable Others to Act) ผู้นำจะต้องพยายามสร้างความแข็งแกร่งให้กับผู้ตามด้วยการใช้อำนาจในการตัดสินใจ มีปฏิสัมพันธ์กับสมาชิกแบบเป็นกันเอง พร้อมทั้งรับฟังข้อคิดเห็นและตรวจสอบงานอย่างใกล้ชิด

สม่ำเสมอ โดยใช้กระบวนการกลุ่มและเป็นรายบุคคลด้วยทักษะทางสังคม การศึกษา พฤติกรรมการทำงาน พบว่า การร่วมมือมีความสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จ การได้รับการยอมรับจากผู้ใต้บังคับบัญชา จะทำให้ผู้นำได้รับความร่วมมือและสามารถทำงานเป็นทีมได้เป็นอย่างดี เพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน ผู้นำต้องส่งเสริมสนับสนุนการทำงานร่วมกัน สร้างความเชื่อมั่นและความไว้วางใจแก่ผู้ตาม โดยมอบหมายหน้าที่และให้อิสระในการตัดสินใจ

5. ให้กำลังใจ (Encourage the Heart) ผู้นำต้องสนับสนุนให้ผู้ร่วมงาน มีความพยายามในการทำงานให้สำเร็จ และหาวิธีการที่จะทำให้สมาชิกเพื่อนร่วมงาน รู้สึกภูมิใจในความสำเร็จของตนเอง ยอมรับความสามารถและผลงานของผู้ร่วมงานแต่ละคนพร้อมกับยกย่องสรรเสริญ และเห็นคุณค่าของงานและความสำเร็จที่เกิดขึ้น

กล่าวโดยสรุป คุณลักษณะของผู้นำ โดยทั่วไปจะมีคุณลักษณะที่แตกต่างกันไปตามตำแหน่งหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติ ซึ่งนับได้ว่าเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้นำในการกำหนดแนวทางการสร้างและพัฒนาคุณลักษณะผู้นำที่สอดคล้องกับบทบาท และพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสม เป็นการเพิ่มศักยภาพของผู้นำและเพิ่มประสิทธิภาพ ในการปฏิบัติงานให้กับองค์กรหรือหน่วยงานได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้นำสามารถนำกลุ่มหรือองค์การให้ประสบผลสำเร็จและบรรลุเป้าหมายขององค์การได้ตามที่ต้องการ

1.4 พฤติกรรมภาวะผู้นำ

พฤติกรรมภาวะผู้นำ หมายถึง พฤติกรรมหรือการกระทำที่บุคคลแสดงออก โดยอาจใช้ใช้อิทธิพลหรืออำนาจหน้าที่ในความสัมพันธ์ซึ่งมีอยู่ต่อผู้บังคับบัญชา ในสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อปฏิบัติการและอำนวยการ โดยใช้กระบวนการติดต่อสื่อสารซึ่งกันและกัน เพื่อมุ่งให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ สอดคล้องกับแนวคิดของลัมมาร์ธินีย์ (2553, หน้า 71) กล่าวว่า พฤติกรรมผู้นำ หมายถึง การแสดงออกหรือการกระทำเฉพาะอย่างของผู้นำที่ปฏิบัติต่อผู้ร่วมงานการบังคับบัญชา การประสานงาน การให้คำแนะนำช่วยเหลือดูแลสวัสดิภาพความเป็นอยู่และความรู้สึก ของบุคคลในองค์การ ในขณะที่มีการปฏิบัติงานร่วมกัน ส่วน Halpin (1966, p. 86); Fiedler (1967, p. 36); Hoy and Miskel (2001, p. 236) กล่าวว่า พฤติกรรมผู้นำ เป็นความประพฤติ หรือสิ่งที่ผู้นำแสดงออกถึงศักยภาพของภาวะผู้นำที่มีอยู่ในตัวของผู้นำ ก่อให้เกิดเป็นผลงานเชิง

ประจักษ์แก่ผู้ร่วมงาน อันเป็นพฤติกรรมการแสดงออกของผู้นำว่าจะทำอะไร จึงจะสามารถทำให้การดำเนินงานประสบผลสำเร็จ

กล่าวโดยสรุป พฤติกรรมภาวะผู้นำเป็นการแสดงออกถึงความสามารถส่วนบุคคล ซึ่งมีอิทธิพลต่อผู้อื่น ในสถานการณ์ต่าง ๆ ให้สามารถปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันเพื่อก้าวไปสู่เป้าหมายในทิศทางเดียวกัน

ในการศึกษาพฤติกรรมของผู้นำเป็นการศึกษาว่าผู้นำปฏิบัติอย่างไร เช่น วิธีการที่ผู้นำมอบหมายงาน วิธีการสื่อสาร วิธีการสร้างแรงจูงใจแก่ผู้ร่วมงาน เป็นต้น ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรม ภาวะผู้นำ ความพึงพอใจและผลการปฏิบัติงานของผู้ร่วมงานด้วย ในการศึกษาพฤติกรรมผู้นำนั้นจะศึกษาพฤติกรรมผู้นำที่แสดงออก

ในขณะที่ Etzioni (1965, p. 91) ได้สรุปหน้าที่สำคัญของผู้นำไว้ คือ การระดมทรัพยากรทั้งหลายเพื่อปฏิบัติภารกิจให้สำเร็จและการบูรณาการทางสังคมของสมาชิกภายในกลุ่ม 2) การศึกษาแบบผู้นำหรือแบบภาวะผู้นำ (Leadership Styles) วิธีนี้มุ่งเน้นการศึกษาแบบของผู้นำที่ใช้ในการจัดการกับลูกน้องหรือผู้ใต้บังคับบัญชา โดยมากนักวิจัยจะแบ่งแบบของผู้นำออกเป็น 2 แบบ คือ แบบมุ่งงาน (Task-Oriented Style) กับแบบมุ่งคน (Employee-Oriented Style) ผู้นำแบบมุ่งงานมักจะสั่งการ ชี้แนะและนิเทศอย่างใกล้ชิด มุ่งเน้น ความสำเร็จของงานมากกว่าการพัฒนาหรือการสร้างความสำเร็จให้ลูกน้อง ผู้นำแบบมุ่งคนจะพยายามสร้างแรงจูงใจในการทำงานมากกว่าการควบคุมลูกน้อง พยายามให้ลูกน้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ สร้างความเชื่อถือ ศรัทธา และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสมาชิกของกลุ่ม การศึกษาพฤติกรรมผู้นำโดยศึกษาแบบของผู้นำนั้นมักจะเปรียบเทียบว่า พฤติกรรมผู้นำแบบใดมีประสิทธิผลมากกว่า

นอกจากนี้ยังได้มีนักวิชาการหลายท่านได้เสนอแนวการศึกษาพฤติกรรมของผู้นำที่สำคัญ ๆ ไว้ ได้แก่ การศึกษาพฤติกรรมผู้นำของมหาวิทยาลัยไอโอวา (The Iowa State Leadership Studies) ได้ศึกษาวิจัยรูปแบบของผู้นำโดยทั่วไปเป็น 2 แบบ คือ ผู้นำแบบเผด็จการ (Autocratic Leadership Style) เป็นผู้นำที่ดำเนินการตัดสินใจเดี่ยวใช้วิธีสั่งการให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติงานและติดตามอย่างใกล้ชิดกับหัวหน้างานกลุ่มต่าง ๆ 2) ผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership Style) เป็นผู้นำที่เปิดโอกาสให้กลุ่มสมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจการทำงาน หรือมอบหมายให้กลุ่มตัดสินใจเลือกวิธีการหรือเทคนิคการทำงานด้วยตนเองและจะไม่เข้าไปแนะนำหรือดูแลการทำงานของ

ผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างใกล้ชิด จากการศึกษาพฤติกรรมผู้นำ ตามแนวทางของมหาวิทยาลัย โอไฮโอสามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับแต่ละสถานการณ์และ กลุ่มบริบทของสิ่งแวดล้อมนั้น ๆ ถ้าผู้นำเลือกใช้แบบพฤติกรรมได้เหมาะสมตาม สถานการณ์ งานขององค์การก็จะบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายเกิดประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพที่ดีแก่องค์การ

ส่วนการศึกษาพฤติกรรมผู้นำของมหาวิทยาลัยโอไฮโอ (Ohio State Leadership Studies) มีวัตถุประสงค์เพื่อพิสูจน์ประสิทธิภาพของภาวะผู้นำ และได้ ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้นำ โดยการใช้แบบวัดพฤติกรรมของผู้นำที่เรียกว่า Leader Behavior Description Questionnaire ซึ่งสามารถจำแนก พฤติกรรมผู้นำเป็น 2 มิติ คือ มิติ กิจสัมพันธ์กับมิติสัมพันธ์ ผลการศึกษาสรุปได้ว่า ผู้นำที่มุ่งกิจสัมพันธ์เป็นลักษณะของผู้นำ ที่กำหนดบทบาททั้งของตนเองและผู้ใต้บังคับบัญชา มีพฤติกรรมสร้างสรรค์สูง เห็นได้จากการสร้างรูปแบบขององค์การที่เป็นระเบียบแบบแผน มีการมอบหมายงาน การคาดหวังผลการ ปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชาไว้สูง เพื่อให้ได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดและสำเร็จตามเวลาที่ กำหนด ตลอดจนบรรลุเป้าหมายอย่างเป็นทางการและผู้นำแบบมุ่งมิตรสัมพันธ์เป็น ลักษณะของผู้นำที่แสดงออกทางด้านความไว้วางใจ และยอมรับในความคิดเห็น มีความ ห่วงใย เอาใจใส่ต่อความเป็นอยู่ให้ความช่วยเหลือในเรื่องงาน และเรื่องส่วนตัว ตลอดจนมี สัมพันธภาพอันอบอุ่นระหว่างผู้นำและผู้ใต้บังคับบัญชาจะเห็นได้ว่าแบบของผู้นำมีมิติ กิจสัมพันธ์และมิตรสัมพันธ์เป็นพื้นฐานเบื้องต้นของพฤติกรรมผู้นำและพฤติกรรมผู้นำที่ ประสบความสำเร็จจะเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติ ทั้งมิติกิจสัมพันธ์และมิตรสัมพันธ์ถ้าผู้นำ มีลักษณะมุ่งกิจสัมพันธ์และมิตรสัมพันธ์สูงก็จะก่อให้เกิดความพึงพอใจแก่ผู้ร่วมงาน (Dubrin, 1988, p. 82; Hoy and Miskel, 2001, p. 269)

นอกจากนี้ การศึกษาพฤติกรรมผู้นำใน 2 มิตินี้ยังก่อให้เกิดแบบผู้นำหลาย แบบที่แตกต่างกันออกไป พวกหนึ่งมีลักษณะกิจสัมพันธ์อีกพวกหนึ่งมีลักษณะมิตรสัมพันธ์ บางพวกมีลักษณะผู้นำที่มุ่งกิจสัมพันธ์และมุ่งมิตรสัมพันธ์ควบคู่กันไป พฤติกรรมผู้นำจึงไม่ สามารถแสดงให้เห็นจากผู้นำเพียงมิติเดียวต่อมาได้มีนักวิจัยของศูนย์วิจัยสำรวจแห่ง มหาวิทยาลัยมิชิแกน ได้มีการศึกษาเกี่ยวกับผู้นำที่มีประสิทธิผล โดยใช้เครื่องมือ แบบสอบถามและการสัมภาษณ์อย่างกว้างขวางเพื่อจำแนกความแตกต่างด้านพฤติกรรม ระหว่างผู้นำของหน่วยงานที่มีผลผลิตสูงกับผู้นำของหน่วยงานที่มีผลผลิตต่ำ ผลการเก็บ ข้อมูลและวิเคราะห์โดยทีมนักวิจัยดังกล่าวสรุปว่าผู้นำได้แสดงพฤติกรรมภาวะผู้นำออกมา

2 รูปแบบ คือ พฤติกรรมผู้นำที่มุ่งคนงาน (Employee-Centered Leader Behavior) กับ พฤติกรรมภาวะผู้นำแบบมุ่งผลผลิต (Production-Centered Leader Behavior) พฤติกรรมผู้นำที่มุ่งคนงาน เป็นพฤติกรรมผู้นำที่แสดงออกต่อผู้ร่วมงานด้วยการกระตุ้นให้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายและการตัดสินใจร่วมกันเกี่ยวกับการทำงาน ผู้นำแสดงพฤติกรรมออกมาด้วยการไว้วางใจและเคารพนับถือต่อกันกับผู้ร่วมงาน เพื่อช่วยจูงใจให้ได้ผลผลิตงานออกมาสูงจะมีลักษณะคล้ายกับพฤติกรรมในมิติมิตรสัมพันธ์ และผู้นำแบบมุ่งผลผลิตเป็นผู้นำที่แสดงพฤติกรรมเกี่ยวกับกระบวนการต่าง ๆ ที่นำไปสู่ผลผลิตของงาน จะสร้างมาตรฐาน ในการทำงาน แจกแจงภารกิจ การแบ่งงานที่ต้องปฏิบัติ กำหนดขั้นตอน และเทคนิควิธีการปฏิบัติงานรวมทั้งใช้วิธีการนิเทศตรวจสอบการทำงานของสมาชิกแต่ละคนอย่างใกล้ชิด เพื่อประกันความสำเร็จของงานจากการศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำของมหาวิทยาลัยมิชิแกน จะเห็นได้ว่าผู้นำจะต้องมีพฤติกรรมเป็นเพียงอย่างเดียวอย่างหนึ่ง ระหว่างพฤติกรรมมุ่งคนงานกับพฤติกรรมแบบมุ่งผลผลิต จึงเป็นแนวความคิดเชิงมิติเดียว ซึ่งสรุปได้ดังนี้ 1) กลุ่มคนทำงานที่มีผลผลิตสูง ส่วนใหญ่จะมีผู้นำที่มีพฤติกรรมที่มุ่งคนงาน สูงมากกว่ากลุ่มผู้นำที่มุ่งผลผลิต 2) ผู้นำที่มีประสิทธิผลส่วนใหญ่ จะเป็นผู้นำที่มีสัมพันธภาพเชิงสนับสนุนต่อสมาชิกกลุ่ม 3) ผู้นำที่มีประสิทธิผลจะเน้นใช้วิธีการตัดสินใจตามลำพังคนเดียว 4) เป็นผู้นำที่กระตุ้นให้สมาชิกที่มงานกำหนดเป้าหมายและหาวิธีการเพื่อบรรลุเป้าหมายที่มีผลผลิตสูงด้วยตนเอง (สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์, 2550, หน้า 166 - 167) จากการศึกษาพฤติกรรมผู้นำพื้นฐาน 4 แบบ แต่ละแบบสามารถเปลี่ยนแปลงให้มีประสิทธิผลสูงขึ้น หรือเปลี่ยนแปลงให้มีประสิทธิผลต่ำลงได้ก็เนื่องจากอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ได้แก่ เทคโนโลยี ปรัชญาองค์การ ผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงานและผู้ใต้บังคับบัญชา ทำให้เกิดลักษณะผู้นำ 8 แบบ ซึ่งเป็นเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ 4 แบบ ได้แก่ ผู้นำงานตามสั่ง (Bureaucrat) ผู้นำนักพัฒนา (Developer) ผู้นำแบบเผด็จการที่มีคิลปะ (Benevolent Autocrat) และผู้นำแบบนักบริหาร (Executive) ส่วนลักษณะพฤติกรรมผู้นำที่มีประสิทธิผลต่ำ 4 แบบ ได้แก่ ผู้นำแบบหนีงาน (Deserter) ผู้นำแบบนักบุญ (Missionary) ผู้นำแบบเผด็จการ (Autocrat) และผู้นำแบบประนีประนอม (Compromiser)

ในขณะที่ Yukl (1998, pp. 57 - 61) ได้แบ่งพฤติกรรมผู้นำออกเป็น 19 ด้าน ดังนี้ 1) ความเน้นหนักในการปฏิบัติงาน (Performance Emphasis) ขอบเขตในการที่ผู้นำเน้นหนักให้ความสำคัญของการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชา พยายามปรับปรุงในการสร้างงานและประสิทธิภาพของงาน ควบคุมผู้ใต้บังคับบัญชาให้ทำงานตามความสามารถ

และตรวจสอบการปฏิบัติงาน 2) การมุ่งความสัมพันธ์ (Consideration) ขอบเขตในการที่ผู้นำเป็นคนที่ไมตรีจิต เอื้ออาทร เห็นอกเห็นใจ ผู้ใต้บังคับบัญชา ให้ความยุติธรรมเที่ยงตรง

3) การเป็นแรงบันดาลใจ (Inspiration) ขอบเขตในการที่ผู้นำเป็นผู้กระตุ้น ผู้ใต้บังคับบัญชา ให้กระตือรือร้นที่จะทำงานเป็นกลุ่ม สร้างความเชื่อมั่นให้ผู้ใต้บังคับบัญชาสามารถที่จะทำงานให้ประสบผลสำเร็จตามความมุ่งหมายของกลุ่มได้ 4) การชื่นชมและยกย่อง (Praise-Recognition) ขอบเขตในการที่ผู้นำให้การชื่นชมยกย่องในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพของผู้ใต้บังคับบัญชา และให้ความเชื่อมั่นว่าผู้ใต้บังคับบัญชาได้รับความเชื่อถือในเรื่องการแสดงความคิดเห็นที่มีประโยชน์ตลอดจนข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่เสนอมา

5) การให้รางวัลตอบแทน (Structuring Reward Contingencies) ขอบเขตในการที่ผู้นำให้รางวัลแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาที่ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การขึ้นค่าจ้างและการส่งเสริมการเลื่อนขั้น 6) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Participation) ในการที่ผู้นำปรึกษาหารือ และอนุญาตให้ผู้ใต้บังคับบัญชา มีส่วนร่วมต่อการตัดสินใจของผู้ใต้บังคับบัญชา 7) การมอบหมายหน้าที่ให้ดำเนินการอย่างอิสระ (Autonomy-Delegation) ขอบเขตในการที่ผู้นำมอบหมายงาน และความรับผิดชอบให้ผู้ใต้บังคับบัญชา โดยให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้ตัดสินใจในการปฏิบัติงานของตนเอง 8) การแสดงบทบาทอย่างชัดเจน (Role Clarification) ขอบเขตในการที่ผู้นำได้ให้รายละเอียดแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาเกี่ยวกับหน้าที่และความรับผิดชอบ ตามกฎระเบียบและนโยบายที่ต้องรับรู้ ตลอดจนสิ่งที่ผู้นำคาดหวังในตัวเขา 9) การกำหนดเป้าหมาย (Goal Setting) ขอบเขตในการที่ผู้นำเน้นความสำคัญของการกำหนดเป้าหมายการปฏิบัติงานเฉพาะสำหรับการทำงานของ ผู้ใต้บังคับบัญชาแต่ละคน 10) การฝึกสอนงาน (Training-coaching) ขอบเขตในการที่ผู้นำกำหนดความต้องการของการฝึกงานสำหรับผู้ใต้บังคับบัญชาและจัดหาการฝึกสอนงานที่จำเป็นให้ 11) การเผยแพร่ข่าวสาร (Information Dissemination) ขอบเขตในการที่ผู้นำให้ข่าวสารด้านการพัฒนาที่มีผลต่องาน รวมทั้งเหตุการณ์ต่าง ๆ ทั้งในและนอกองค์การ 12) การแก้ปัญหา (Problem Solving) ผู้นำสามารถริเริ่มในการนำเสนอวิธีการแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน และตัดสินใจได้รวดเร็วกับปัญหาที่ต้องแก้ทันที 13) การวางแผน (Planning) ขอบเขตในการที่ผู้นำวางแผนการทำงานที่ก้าวหน้าอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถบรรลุเป้าหมายและแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้ 14) การประสานงาน (Coordinating) ขอบเขตในการที่ผู้นำประสานงานของผู้ใต้บังคับบัญชาให้สามารถทำงานร่วมกัน โดยเน้นความสำคัญของการประสานงาน 15) การอำนวยความสะดวก

สะดวกในการทำงาน (Work Facilitation) ขอบเขตในการที่ผู้นำสามารถอำนวยความสะดวกในการทำงานให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาในด้านต่าง ๆ เพื่อขจัดปัญหาในสภาพแวดล้อมของการทำงาน 16) การเป็นตัวแทน (Representation) ขอบเขตในการที่ผู้นำสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่น ๆ และบุคคลสำคัญในองค์กร สนับสนุนและปกป้องผลประโยชน์ของหน่วยงานตนเอง 17) การอำนวยความสะดวกในการสร้างปฏิสัมพันธ์ (Interaction Facilitation) ขอบเขตในการที่ผู้นำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาสร้างมิตรภาพต่อกัน ทำงานร่วมกัน ทำงานร่วมกัน แบ่งปันข่าวสารความคิด ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน 18) การจัดการความขัดแย้ง (Conflict Management) ขอบเขตในการที่ผู้นำกระตุ้นให้ผู้ใต้บังคับบัญชาแก้ปัญหาความขัดแย้ง ด้วยจิตใจที่สงบ และช่วยขจัดความขัดแย้ง ความไม่เห็นพ้องต้องกัน 19) การวิพากษ์-ความมีวินัย (Criticism -Discipline) ขอบเขตในการที่ผู้นำวิพากษ์หรือสร้างวินัยให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชาที่ทำงานด้อยประสิทธิภาพ ไม่ปฏิบัติตามกฎ ไม่เชื่อฟังคำสั่ง เพื่อให้มีวินัย ผู้นำเรียกมาตักเตือนตำหนิหรือให้ออกจากงาน

กล่าวโดยสรุป พฤติกรรมภาวะผู้นำ มีความสำคัญต่อการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในองค์กร หรือหน่วยงานที่อาจส่งผลต่อความสำเร็จหรือล้มเหลว ย่อมขึ้นอยู่กับผู้นำในองค์กรนั้นว่าจะมีความสามารถในการควบคุมหรือดำเนินกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมายได้มากน้อยเพียงใด พฤติกรรมของผู้นำจะเป็นตัวสะท้อนให้เห็นสภาพที่เป็นจริงขององค์กรหรือหน่วยงานนั้นและบรรยากาศในการทำงานร่วมกันระหว่างสมาชิกในกลุ่มหรือองค์กร ซึ่งเป็นผลมาจากการใช้ภาวะผู้นำของผู้นำว่ามุ่งเน้นในลักษณะใด โดยทั่วไปในองค์กรหรือหน่วยงานมักจะต้องการผู้นำที่มีลักษณะสนใจทั้งงานและคนสูง แต่อย่างไรก็ตามผู้นำที่มีความสามารถ ทั้งสองลักษณะนี้ก็ได้พบกับความสำเร็จเสมอไป เนื่องจากสถานการณ์เฉพาะอย่างก็ย่อมแตกต่างกันไป ด้วยเหตุนี้ผู้นำที่ประสบความสำเร็จมักจะเป็นผู้นำที่มีความสามารถในการวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อยของพฤติกรรมองค์กรแต่ละแบบ และสามารถปรับเปลี่ยนเลือกใช้ให้เหมาะสมกับตนเอง ผู้ร่วมงาน ตลอดจนสถานการณ์เฉพาะอย่างที่สามารถส่งผลให้การปฏิบัติงานขององค์กรหรือหน่วยงานมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลยิ่งขึ้น

ภาวะผู้นำทางวิชาการ

1. ความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการ

นักวิชาการได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการไว้หลายทัศนะ จุฑามาศ อินนามเพ็ง (2552, หน้า 28) ให้ความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการว่า หมายถึง ผู้ที่มีความสามารถในการนำและการบริหารบุคคลในการปฏิบัติงานของสถานศึกษาให้กระทำหรือจัดกิจกรรมด้านวิชาการและกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุผลสำเร็จทำให้กระบวนการจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ และแสดงบทบาทให้ชัดเจนในด้านคุณลักษณะและพฤติกรรมในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับกิจกรรมในการดำเนินการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนและงานด้านวิชาการ

ชฎากาญจน์ เจริญชนม์ (2553, หน้า 14) ให้ความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการว่า หมายถึง ความสามารถในการนำความรู้ ทักษะ ตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินงานวิชาการ สามารถใช้กลยุทธ์การเป็นผู้นำและการบริหารและนำกลุ่มให้กระทำกิจกรรมทางวิชาการให้บรรลุตามเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ อันจะส่งผลต่อประสิทธิภาพต่อการเรียนการสอนและสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนในที่สุด

Duke (1987, p. 6) กล่าวไว้ว่า ภาวะผู้นำทางการเรียนการสอนหรือทางวิชาการว่าหมายถึง ความตั้งใจที่จะจัดสรรเวลาในการปรับปรุงการเรียนการสอน มีความสามารถที่จะใช้เวลาให้มากกว่าปกติให้กับชั้นเรียนเป็นพิเศษ และยังมีมุ่งเน้นไปที่สวัสดิการของโรงเรียนทั้งหมดและการสร้างวิสัยทัศน์ให้ชัดเจนตามธรรมชาติของการเรียนการสอนที่ดี

Davis & Thomas (1989, p. 21) กล่าวไว้ว่าผู้นำทางวิชาการ คือ บทบาทสำคัญที่เน้นกิจกรรมในด้านการเรียนการสอนและการปฏิบัติงานในห้องเรียนของครู สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง ผู้ที่มีความสามารถในการใช้กลยุทธ์ทางการเป็นผู้นำและการบริหาร สามารถนำกลุ่มให้กระทำกิจกรรมด้านวิชาการให้บรรลุเป้าหมายและประสานงานที่เกี่ยวข้องด้านการจัดการเรียนการสอน ตลอดทั้งการสร้างบรรยากาศในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุตามจุดหมายของหลักสูตร

Hoy & Miskel (1982, pp. 190 – 192) เสนอแนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำด้านการศึกษา หรือภาวะผู้นำทางวิชาการไว้ว่า ประกอบด้วย การกำหนดจุดหมาย

การสอนการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ การพัฒนาและนำหลักสูตรไปปฏิบัติการประเมินผล และเลือกวัสดุหลักสูตรการประเมินการใช้ประโยชน์ของทรัพยากรการเรียนการสอน การผลิตสื่อการสอน การนิเทศแบบคลินิก และการวางแผนเพื่อความก้าวหน้าของบุคลากร

Glickman (1985 cited in Blasé and Blasé, 2000, p. 131) ให้ความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการว่า หมายถึง การบูรณาการของงานเพื่อให้การช่วยเหลือโดยตรงที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานักเรียน การพัฒนาบุคลากร และการพัฒนาหลักสูตร

McEwan (2003, p. 6) ให้ความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการว่า หมายถึง ภาวะผู้นำที่เกี่ยวข้องโดยตรงต่อกระบวนการเรียนการสอน ประกอบด้วย ครูผู้สอน นักเรียนและหลักสูตรมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน

Harris, A. & Muijs, D. (2005, p. 139) ให้ความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการว่า หมายถึง เป็นรูปแบบภาวะผู้นำที่ครูในระดับต่าง ๆ ในสถานศึกษามีโอกาสที่จะนำ หรือเป็นผู้นำภาวะผู้นำแบบนี้เป็นการสร้างสถานการณ์ทำให้คนได้ทำงานหรือเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งสามารถที่จะสร้างและทำให้เกิดความเข้าใจดีขึ้น เป็นการนำเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายร่วมกัน

กล่าวโดยสรุป ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมที่ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษได้แสดงออกตามบทบาทในการปฏิบัติงานอย่างเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ เป็นที่ยอมรับของครูคนอื่น มีส่วนร่วมและส่งเสริมเพื่อนร่วมงานให้มีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลง และมุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียน

2. องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการ

วิไล ตั้งจิตสมคิด (2556, หน้า 141 – 142) กล่าวว่าครูต้องเป็นผู้นำทางวิชาการเพื่อพัฒนาตนเองและทำให้ผู้เรียนไปสู่เป้าหมายของการเรียน โดยจะต้องมีคุณลักษณะในการเป็นผู้นำทางวิชาการ 4 ประการ คือ

1. แสดงความเป็นผู้นำ โดยเฉพาะหลักสูตรและการสอนในวิชาชีพของตนโดยมีแนวคิดและจุดยืนอย่างเป็นรูปธรรมและความเชื่อมั่นในสิ่งที่ตนเองเชื่อ คือการเป็นครูที่มีความคิดสร้างสรรค์และทักษะการแก้ปัญหา

2. การเปิดโอกาสให้ผู้อื่นมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น ทั้งนี้ครูจะต้องมีกระบวนการดำเนินงานเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมให้มากขึ้น (participation) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับบุคลากรวิชาการที่มีความสามารถ มีความรู้ มีการยอมรับการตรวจสอบการประเมิน เพื่อนำไปสู่การปรับปรุง

3. การแสวงหาและประยุกต์ใช้วิธีการใหม่ โดยมีการประยุกต์วิธีการใหม่ ๆ ให้กับวิธีการของตน เช่น การจัดการเรียนการสอนผ่านอินเทอร์เน็ต

4. การเสริมแรงจิตใจ บางครั้งครูจำเป็นต้องสร้างแรงจูงใจภายในของตนเองขึ้นก่อน เพื่อกระตุ้นให้ตนเองมีกำลังใจในการทำงานมากกว่าการรอแรงจูงใจภายนอกอย่างเดียว

เพ็ญพักตร์ ภูศิลป์ (2557, หน้า 11) องค์ประกอบหลักที่ครอบคลุมภาวะผู้นำทางวิชาการดังนี้

1. การพัฒนาวิชาชีพครูทั้งโรงเรียน
2. การกำหนดเป้าหมายร่วมกันและสร้างความเข้าใจในเป้าหมาย
3. กำกับติดตามและจัดให้มีการสะท้อนผลการจัดการเรียนการสอน
4. ด้านการพัฒนาบรรยากาศและวัฒนธรรมการเรียนรู้ของโรงเรียน
5. ด้านการรักษาความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูนักเรียน ผู้ปกครองและ

ชุมชน

ปรียาภรณ์ ตั้งคุณานันต์ (2557, หน้า 231) กล่าวถึง ภาวะผู้นำครูสู่ผู้นำทางวิชาการว่าต้องมีพฤติกรรมหรือแสดงออก ดังนี้

1. มีความเข้าใจ คิดริเริ่มสร้างสรรค์ และเป็นแบบอย่างที่ดีเกี่ยวกับการเรียนการสอนที่มุ่งพัฒนาผลสัมฤทธิ์ผู้เรียน
2. มีความสามารถในการไตร่ตรองเพื่อระบุลักษณะ และวิธีการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการสอนโดยใช้กระบวนการวิจัย
3. มีความมุ่งมั่นและพัฒนาตนเองไปสู่ครูมืออาชีพอย่างต่อเนื่อง
4. ให้การสนับสนุนช่วยเหลือครูในโรงเรียนและบุคลากรต่าง ๆ ในชุมชน
5. มีบุคลิกภาพและวุฒิภาวะที่เหมาะสมในการเป็นต้นแบบที่ดีแก่ผู้เรียน ผู้ปกครอง และเพื่อนครู
6. มีเจตคติเชิงบวกในการเผชิญปัญหา อุปสรรค ท่ามกลางวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง
7. มีความทุ่มเท มุ่งมั่น และจิตวิญญาณในความเป็นครู

ยนต์ ชุ่มจิต (2558, หน้า 257) กล่าวว่า การเป็นผู้นำทางวิชาการจะต้องเป็นผู้ที่รับบทบาทหลายประการ ได้แก่ การเป็นผู้นำกลุ่ม เป็นผู้สร้างขวัญและกำลังใจให้สมาชิกในกลุ่ม เป็นผู้ให้คำปรึกษาหารือ เป็นผู้ประสานความสัมพันธ์หรืองานการต่าง ๆ

เป็นผู้ตัดสินใจ เป็นต้น ด้วยเหตุนี้ผู้นำทางวิชาการจึงจำเป็นต้องพัฒนาตนเองให้มีคุณสมบัติโดดเด่นเหนือบุคคลอื่นอย่างน้อย 4 ประการ คือ ความรู้ในงานที่รับผิดชอบ ทักษะในการทำงาน เจตคติที่ดีต่องานและบุคคลที่เกี่ยวข้อง และความประพฤติที่สุจริตและเที่ยงธรรม

Murphy (1990, pp. 157 – 176) ศึกษาองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการว่า ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่

1. การพัฒนาพันธกิจ และเป้าหมาย
2. การบริหารจัดการผลผลิตด้านการศึกษา
3. การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ทางวิชาการ
4. การพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่สนับสนุนกระบวนการเรียนการสอนและการเรียนรู้

Weber (1996, p. 35) สรุปองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการว่า ประกอบด้วย

1. การให้คำนิยามพันธกิจ
2. การจัดการหลักสูตรและการสอน
3. การส่งเสริมบรรยากาศทางบวกในการเรียนรู้
4. การสังเกตและการปรับปรุงการเรียนการสอน
5. การประเมินโปรแกรมการเรียนรู้

Coleman และ Adams (1997, pp. 194 – 200) กล่าวว่า หลักสำคัญของการเรียนรู้ที่จะเป็นผู้นำทางวิชาการประกอบด้วยองค์ประกอบหลักสำคัญ 3 ประการดังนี้

1. เป็นผู้ที่มีความรู้ การเป็นผู้ที่มีความรู้ในที่นี้ หมายถึง มีการศึกษาค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา กลวิธีการสอน การบริหารงานวิชาการและการเตรียมความพร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลง สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่ควรรู้คือ ความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญา ความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและจุดอ่อนจุดแข็งของนักปรัชญาแต่ละคน การมีความเข้าใจ ภาระงานของผู้นำทางวิชาการประกอบด้วย การกำกับดูแล นิเทศ และประเมินผลการจัดการเรียน
2. มีความเข้าใจในภาระงาน
3. มีทักษะที่เหมาะสม

DuBrin (1998, p. 46) ได้ศึกษาพฤติกรรมของครูที่มีภาวะผู้นำในการจัดการเรียนรู้ ได้แก่

1. การตั้งความคาดหวังกับนักเรียนไว้สูง
2. การสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ
3. การให้ความสำคัญในการพัฒนาทางวิชาการของตนเอง
4. การใช้ข้อมูลเป็นฐานในการประเมินความก้าวหน้าของนักเรียนที่นอกเหนือจากใช้เกณฑ์อื่น ๆ
5. การแสดงพฤติกรรมสำคัญของผู้นำในการเอื้ออำนวยความสะดวก
6. การร่วมปรับปรุง และการส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาการของนักเรียน

Leithwood & Duke (1999) ให้ทัศนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการว่า มีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องอยู่ 6 ประการ ประกอบด้วย

1. ด้านการจัดการเรียนการสอน
2. ด้านการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง
3. ด้านการส่งเสริมคุณธรรม
4. ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วม
5. ด้านการบริหารจัดการ
6. ด้านความเท่าทันสถานการณ์

King (2002, pp. 93 – 103) ระบุถึงองค์ประกอบของผู้นำทางวิชาการไว้ว่า ต้องประกอบด้วย การมีวิสัยทัศน์ที่ดีด้านการเรียนการสอน การมีเกณฑ์มาตรฐานที่เข้มงวด การใช้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจ การให้ความสำคัญต่อการพัฒนาวิชาชีพ การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ นั่นคือจะต้องรับผิดชอบต่อผลของการเรียนการสอนในชั้นเรียนอย่างเต็มที่

Alig – Mielcarek (2003, p. 109) สรุปถึงองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการว่า ประกอบด้วย

1. การให้คำนิยามและการสื่อสารเป้าหมายร่วม
2. การกำกับติดตาม และการให้ข้อมูลป้อนกลับต่อกระบวนการสอนและการเรียนรู้
3. การส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพทั้งโรงเรียน

Hoy และ Hoy (2003, อ้างถึงใน วสันต์ อดิศัพท์, 2555, หน้า 35) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการควรเกิดขึ้นเองในตัวครูทั้งนี้ครูเป็นผู้ทำการสอนในชั้นเรียน เป็นผู้รู้ดีเกี่ยวกับหลักสูตรและการสอนและเป็นผู้ที่มีองค์ความรู้อย่างดีเยี่ยม

York – Barr and Duke (2004, p. 260) ได้กล่าวว่า การพัฒนาครูให้เป็นครูผู้นำและใช้ภาวะผู้นำเพื่อการปรับปรุงการเรียนการสอนในโรงเรียนให้เกิดประโยชน์

4 ประการ คือ

1. เปิดโอกาสให้ครูได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา
2. การเพิ่มศักยภาพการเรียนรู้
3. ประกาศเกียรติคุณการให้รางวัล
4. การเป็นตัวแบบครูประชาธิปไตยให้กับผู้เรียน

Alig–Mielcarek และ Hoy (2005, หน้า 34 – 39) ได้เสนอว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการคือการพัฒนาวิชาชีพครูทั้งโรงเรียน การกำหนดเป้าหมายร่วมกันและสร้างความเข้าใจในเป้าหมาย การกำกับ ติดตามและจัดให้มีการสะท้อนผลการจัดการเรียนการสอน

Glickman (2007, p. 47) ได้เสนอองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นองค์ประกอบที่มีรากฐานมาจากนิเทศการสอน ซึ่งเป็นบทบาทโดยตรงในการปรับปรุงการเรียนการสอนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ประกอบด้วย 3 ด้านใหญ่ ๆ คือ ด้านองค์ความรู้พื้นฐาน ด้านภาระหน้าที่ และด้านทักษะที่จำเป็น

ซึ่งจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับชั้นมัธยมศึกษา ผู้วิจัยได้นำมาสรุปเป็นองค์ประกอบได้ 6 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายการเรียนรู้
2. การบริหารหลักสูตรและการสอน
3. การพัฒนาวิชาชีพ
4. การสร้างสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้
5. สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา
6. คุณธรรม จริยธรรมของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ

จากองค์ประกอบทั้ง 6 ด้าน สอดคล้องตามคำให้สัมภาษณ์ของ

ผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

“...ครูที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการดำเนินการแบบมีส่วนร่วมจากบุคคลทั้งภายในโรงเรียนและนอกโรงเรียน จะมีการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนักเรียน มีการบริหารหลักสูตรและการสอน มีความมุ่งมั่นและพัฒนาตนเอง ไปสู่ครูมืออาชีพอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการสนับสนุนบุคคลอื่นได้พัฒนาตนเอง และมีการสร้างสภาพแวดล้อมที่ดี เหมาะสมกับนักเรียน ซึ่งสิ่งแวดล้อมที่ดีจะส่งผลต่อพฤติกรรม อารมณ์ และจนกระทั่งให้นักเรียนมีสมาธิ กับการเรียนมากขึ้น....”

(พิมพ์ยุพา ประพันธ์, สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2562)

“...ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนในระดับชั้นมัธยมศึกษา มี 2 ส่วนใหญ่ ๆ คือ ภาระงาน และบุคลิกลักษณะหรือลักษณะส่วนบุคคลในส่วนของคุณลักษณะส่วนบุคคลนั้น ครูต้องสามารถดูแลชีวิตตนเองได้ มีการจัดการชีวิตทั้งส่วนตัวและที่เกี่ยวกับงาน เพราะชีวิตส่วนตัวต้องไม่กระทบกับการปฏิบัติงานสอน และเมื่อแยกย่อยเป็นด้าน มีดังนี้

การพัฒนาตนเอง

ครูที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการต้องมีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร การบริหารหลักสูตร เนื้อหาที่ครอบคลุมเกี่ยวกับหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน มีการพัฒนาตนเองในทุก ๆ ด้านทางด้านภาษา และเทคโนโลยีอย่างสม่ำเสมอ และมีการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ

มีคุณธรรม

สามารถชักนำคนอื่นได้ ให้คำแนะนำบุคคลอื่นได้ โดยต้องเป็นตัวอย่างแก่บุคคลอื่น ทำตนให้เป็นตัวอย่างที่ดีได้ มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน มีความเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ ต่อเพื่อนร่วมงานอย่างเสมอภาคและมีความยุติธรรมในการจัดการเรียนรู้ และการวัดผลประเมินผลต่อผู้เรียน

ทักษะ

มีความสามารถในการบริหารจัดการหลักสูตร มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรแกนกลาง หลักสูตรสถานศึกษา และต้องเข้าใจปรัชญาของโรงเรียน สารการเรียนรู้ สามารถบูรณาการได้อย่างเหมาะสม การบริหารจัดการชั้นเรียน มีทักษะที่ครบทุกด้าน ทั้ง 4 ทักษะ คือ ทักษะการฟัง ทักษะการพูด ทักษะการอ่านและทักษะการเขียนที่ต้องนำไปใช้ในการเรียนการสอน

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชา
ภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา

1. อบรมเชิงปฏิบัติการอย่างต่อเนื่อง
2. การศึกษา Best practice ของครูแต่ละคน เพื่อศึกษาและ
นำไปปฏิบัติ

3. นำไปสู่การปฏิบัติจริง....”

(วิจิตรา วงษ์อนุสิทธิ์, สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2562)

“...ภาวะผู้นำทางวิชาการว่า มีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องอยู่ 6
ประการ ประกอบด้วย ด้านการกำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้ การเรียนการสอนการ
จัดการหลักสูตร และการสอน ด้านการส่งเสริมคุณธรรม ด้านการสร้างสิ่งแวดล้อมทางการ
เรียนรู้ที่ดีต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ด้านการบริหารจัดการห้องเรียน มีการวัดและ
ประเมินผลอย่างยุติธรรม”

(กิตติรงค์ บุญคง, สัมภาษณ์, 17 กุมภาพันธ์ 2562)

“...ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูจะนำมาซึ่งผลสัมฤทธิ์ที่ดีของ
นักเรียน เพราะครูที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการจะมีการพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความเข้าใจ
ในศาสตร์ และศิลปะในการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ มีจิตวิญญาณความเป็นครู
มีคุณธรรมต่อเพื่อนร่วมวิชาชีพและนักเรียน ทั้งนี้ครูต้องมีความรู้ ความสามารถกำหนด
วิสัยทัศน์ เป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนักเรียน โรงเรียนและอื่น ๆ มีความรู้
ความสามารถในการบริหารหลักสูตรและการสอน เข้าใจในหลักสูตรแกนกลาง หลักสูตร
สถานศึกษา และสามารถนำไปใช้ได้จนเกิดผลสัมฤทธิ์ที่ดีต่อนักเรียน และมีการใช้
เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน การเรียนรู้ของนักเรียน สามารถ
ผลิตสื่อเทคโนโลยีที่จะส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนในทุกที่ทุกเวลา สามารถสร้าง
สภาพแวดล้อมที่ดี เหมาะสมกับนักเรียน ซึ่งสิ่งแวดล้อมที่ดีจะส่งผลต่อพฤติกรรม อารมณ์
และจรรยาบรรณให้นักเรียนมีสมาธิ กับการเรียนมากขึ้น....”

(เชี่ยวชาญ ภาวะวงศ์, สัมภาษณ์, 11 กุมภาพันธ์ 2562)

“...ภาวะผู้นำทางวิชาการว่า มีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องอยู่ 6
ประการ ประกอบด้วย ด้านการกำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้ การเรียนการสอน ด้านการ
พัฒนาหลักสูตร ด้านการส่งเสริมคุณธรรม ด้านการสร้างสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ที่ดีต่อ

การเรียนรู้ของนักเรียน ด้านการบริหารจัดการ อย่างไรก็ตามการจัดการเรียนการสอนควรเป็นไปโดยสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบัน โดยต้องคำนึงถึงการสื่อสาร ดังนั้นครูต้องจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีด้วยและสามารถพัฒนานักเรียนให้ใช้เทคโนโลยีได้ด้วยตนเองด้วย....”

(นิภา มั่นสุวรรณ, สัมภาษณ์, 8 กุมภาพันธ์ 2562)

“...ภาวะผู้นำทางวิชาการว่า มีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาหลักสูตร การกำหนดการสอน การพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่สนับสนุนกระบวนการเรียนการสอนและการเรียนรู้ทั้งนี้ในยุคปัจจุบันการส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้ ต้องสามารถสร้างสิ่งแวดล้อมให้นักเรียนได้เรียนรู้ตลอดเวลา คือต้องใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยในการจัดการเรียนการสอน ...”

(ศิริพร พรไธสง, สัมภาษณ์, 14 กุมภาพันธ์ 2562)

“...ควรพัฒนาทักษะของตัวผู้นำก่อน คือการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำ ส่วนเรื่องของทักษะทางด้านภาษานั้นควรได้รับการพัฒนาควบคู่ไปด้วย เนื่องจากหากผู้นำมีแค่ทักษะทางด้านผู้นำ แต่ไม่มีความสามารถทางด้านภาษา จะไม่ได้รับการยอมรับให้ความเคารพ หรือปฏิบัติตามและปัจจุบันผู้นำจะต้องมีความรู้ความสามารถทางด้านเทคโนโลยีเพราะจะช่วยครูผู้สอนในหลาย ๆ ด้าน เพราะจะช่วยให้ครูสามารถเสาะแสวงหาความรู้ ช่วยพัฒนากระบวนการเรียนการสอน ผู้นำจะต้องรู้เขารู้เรา รู้ในรายวิชา รู้ในตัวผู้เรียน ในส่วนขององค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการ 4 ด้าน นั้นเห็นว่าในแต่ละด้านผู้นำทางวิชาการต้องมีลักษณะต่าง ๆ ตามองค์ประกอบ ดังนี้ 1) ทักษะ คือ มีการจัดการเรียนการสอน การถ่ายทอดความรู้ การเป็นต้นแบบที่ดีสำหรับครู เพื่อนร่วมงานและนักเรียน 2) เทคโนโลยี คือ ครูต้องมีการเสาะแสวงหาความรู้ การใช้เทคโนโลยีในการสอน และจัดการชั้นเรียน 3) การพัฒนาวิชาชีพ คือ การพัฒนาตนเองควรเป็นการอบรมเพื่อตอบสนองการจัดการเรียนการสอน และเพื่อนำไปพัฒนานักเรียนจริง ๆ และ 4) คุณธรรม ครูผู้นำทางวิชาการต้องมีความซื่อสัตย์ในตนเอง ซื่อสัตย์ต่อนักเรียน และมีข้อเสนอเพื่อเพิ่มเติมองค์ประกอบ คือ วิทยุฒิ คุณวุฒิ และประสบการณ์...”

(วชิราภรณ์ กิจพูนผล, สัมภาษณ์, 29 ตุลาคม 2562)

“... ผู้นำทางวิชาการของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษนั้น เบื้องต้นควรมีทัศนคติที่ดี รักในความเป็นครู ครูทุกคนมีความรู้ ความสามารถ และสามารถเรียนรู้

เพิ่มเติมได้ ดังนั้นครูต้องมีความรักในความเป็นครู ครูที่ดีจะไม่ทิ้งเด็ก ไม่ว่าเด็กจะเก่ง จะอ่อนก็ตาม จะมองเด็กทุก ๆ กลุ่ม ทั้งเก่ง กลางอ่อน ให้ความสำคัญกับเด็ก ให้ความสำคัญกับความแตกต่าง และเมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ 1) ทักษะ คือ ครูต้องมีความกล้าแสดงออกในการใช้ภาษา เพื่อเป็นแบบอย่างแก่นักเรียน มีทักษะในการถ่ายทอดในแต่ละระดับชั้นจะมีการใช้ทักษะในการถ่ายทอดที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับความแตกต่างของวัยวุฒิ คุณวุฒิของผู้เรียนมีทักษะทางด้านวิชาการ มีการแลกเปลี่ยนเรียนซึ่งกันและกัน เพราะแต่ละคนมีทักษะประสบการณ์ที่แตกต่างกัน ดังนั้นหากเกิดการแลกเปลี่ยนเทคนิคกันของแต่ละบุคคลจะเกิด เมื่อบุคลากรได้พัฒนาตนเองแต่ละหลักสูตรที่ต่างกันจะนำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน 2) เทคโนโลยี คือ ครูต้องมีความรู้ ความสามารถในเรื่อง Application เพื่อพัฒนาทักษะต่าง ๆ ของนักเรียนอย่างหลากหลาย และแนะนำให้นักเรียนได้ศึกษาเพิ่มเติมจากสื่อ หรือ Application อื่น ๆ เมื่อนักเรียนพร้อม ครูต้องพร้อมเหมือนกัน เมื่อนักเรียนเล่นโทรศัพท์อยู่แล้ว ครูต้องทำอะไรเพื่อให้นักเรียนได้เล่นอย่างสร้างสรรค์ในเนื้อหา เป็นความจำเป็นมากที่ครูต้องมีความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยี ครูต้องรู้จักเลือกใช้สื่ออย่างสร้างสรรค์ รู้มาก รู้เร็วกว่านักเรียน 3) การพัฒนาวิชาชีพ สอบชิงทุน เข้ารับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีการพัฒนาทางด้านภาษาที่สามและ 4) คุณธรรม คือ มีความซื่อสัตย์ต่อนักเรียนในการสื่อสาร หรือถ่ายทอดให้ถูกต้องที่สุดไม่ผิดเพี้ยน ปลูกจิตสำนึกให้กับนักเรียนด้านวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา และความถูกต้องตามกาลเทศะของการใช้ภาษา ทั้งนี้ ผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษควรมีคุณสมบัติในด้านการเปลี่ยนแปลงของสังคมใหม่เสมอ เพราะภาษาเป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่งที่เปลี่ยนแปลงตามเวลา ภาษาจะเปลี่ยนไปตามการเปลี่ยนแปลงของเวลา ดังนั้นเราต้องสอนให้นักเรียนรู้เข้าใจในการเปลี่ยนแปลง และการใช้ในรูปแบบใหม่ ๆ อย่างถูกต้องตามวัฒนธรรมของภาษา...”

(นราวุธ สิหนาท, สัมภาษณ์, 2 พฤศจิกายน 2562)

“...ผู้นำทางวิชาการต้องทำวิจัยเพื่อการพัฒนา สามารถทำวิจัยเป็นโดยในการสอนต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถด้านนั้น ๆ โดยตรง กล้าที่จะยอมรับในความคิดเห็นจากบุคคลอื่น ๆ เช่น ครูด้วยกัน หรือนักเรียน ผู้นำทางวิชาการต้องมีความน่าเชื่อถือมีบุคลิกที่ดี น่าไว้วางใจ ด้านทักษะนั้นครูต้องมีทักษะทางด้านความรู้ ความสามารถในเนื้อหา ในทักษะทั้ง 4 ด้าน คือ ฟัง พูด อ่าน เขียน ส่วนด้านเทคโนโลยี คือมีความสามารถนำเทคโนโลยีมาเสริมเทคนิคการสอนของตนให้เกิดความหลากหลาย

น่าสนใจ การพัฒนาวิชาชีพ คือ การพัฒนาตนเอง และกระบวนการเรียนการสอน เช่น การอบรม โดยต้องสามารถนำไปใช้ต่อไปในการจัดการเรียนการสอน โดยไม่ได้มีเป้าหมาย เพียงแค่การได้รับการรับรองการผ่านการอบรม แต่ไม่สามารถนำไปใช้พัฒนาตนเองและ ผู้เรียน ส่วนในด้านคุณธรรม คือ ความเป็นมิตรกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องของทุกส่วน ทั้งตัว บุคคล และองค์กร มีความซื่อสัตย์...”

(บรรจง มูลตรีแก้ว, สัมภาษณ์, 6 พฤศจิกายน 2562)

“...ผู้นำทางวิชาการต้องมีความรู้ ความสามารถ ทักษะวิธีการ ด้านเทคโนโลยีที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในด้านการจัดการเรียนการสอน และ พัฒนาตนเองเพื่อจะได้ทำการถ่ายทอดเนื้อหาได้ดีขึ้นในการจัดการเรียนการสอน ครูผู้สอน ต้องมีคุณธรรม มีความเมตตา กรุณาต่อศิษย์ เพื่อลูกศิษย์จะได้ให้ความเคารพ มีความ เชื่อมมั่น มีความศรัทธาต่อครู ซึ่งจะส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนง่ายขึ้น และหลักการ ประสานงาน ประสานงานกับนักเรียน ผู้ปกครอง ครู หรือองค์กรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะ ทำให้เกิดภาวะผู้นำทางวิชาการของครูมีมากขึ้น...”

(ประหยัด วัจวร, สัมภาษณ์, 9 พฤศจิกายน 2562)

“...ครูที่จะเป็นผู้นำทางวิชาการของครูผู้สอนภาษาอังกฤษนับว่า เป็นความจำเป็นและสำคัญที่ครูจะต้องมีทักษะในการจัดการเรียนการสอนที่ดี ต้องเป็น แบบอย่างที่จะพาบุคคลอื่นทำได้ ครูต้องมีความรู้ในเนื้อหาวิชา มีเทคนิคในการจัดการ เรียนการสอนที่ดี สามารถถ่ายทอดในทักษะต่าง ๆ ของตนแก่บุคคลอื่นได้ ครูจะต้องรู้จัก วิธีการ แนวทางในการจัดหาสื่อ นวัตกรรมต่าง ๆ โดยใช้เทคโนโลยีที่มีการพัฒนา และ เจริญอย่างรวดเร็ว ฉะนั้นผู้นำทางวิชาการต้องใช้เป็น หาเป็น และสร้างเป็นการพัฒนา วิชาชีพครูต้องพัฒนาตนเองทุกด้าน ทั้งการจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการชั้น เรียน และด้านอื่น ๆ จะไม่อยู่นิ่ง หรือใช้ทักษะ กระบวนการจัดการเรียนการสอนแบบเก่า ๆ เช่น การศึกษาด้วยตนเอง การเข้ารับการอบรม มีการจัดทำวิจัยเพื่อพัฒนาตนเอง พัฒนา กระบวนการเรียนการสอน ทำ PLC เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนครู และผู้ร่วมวิชาชีพ ด้านคุณธรรมของนักวิชาการ ผู้นำต้องมีการดูแล ส่งเสริม สนับสนุนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ต้องประพฤติตนได้ถูกต้อง เป็นแบบอย่างที่ดี...”

(ประหยัด วัจวร, สัมภาษณ์, 9 พฤศจิกายน 2562)

“...ผู้นำทางวิชาการจะต้องมีความกล้า กล้าที่จะนำห้องเรียนเป็นผู้นำนักเรียนให้ไปสู่เป้าหมายของการจัดการศึกษา ครูต้องดำเนินการอย่างมีส่วนร่วมกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับห้องเรียน ครูต้องเป็นผู้นำทางวิชาการ ครูต้องนำด้านการคิดอย่างเป็นกระบวนการ นำด้านคุณธรรมจริยธรรม เพื่อนำส่วนต่าง ๆ เหล่านี้ไปสู่นักเรียน ซึ่งหลักในการนำครูต้องมีวิสัยทัศน์ที่ดีก่อน และมีเป้าหมายของการจัดการเรียนการสอนอย่างชัดเจน และสามารถดำเนินการตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ นั่นคือ ต้องมีทักษะต่าง ๆ ในเนื้อหาวิชาที่ตนเองทำการสอน โดยครูอาจนำเทคโนโลยีต่าง ๆ มาใช้ในกระบวนการเรียนการสอน หรือการดำเนินการต่าง ๆ ในห้องเรียน และในการปฏิบัติงานของครูผู้นำทางวิชาการต้องมีการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง ทั้งด้วยระบบการอบรม รวมถึงการพัฒนาตนเองด้วยการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองด้วย และครูผู้นำทางวิชาการต้องมีคุณธรรม จริยธรรม เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับครู ทำตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน ครองตน ครองคน และครองงาน...”

(อดิศักดิ์ มุ่งชู, สัมภาษณ์, 12 พฤศจิกายน 2562)

“...ภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ควร มีลักษณะ ดังนี้ 1) มีความรู้ ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษทั้ง 4 ทักษะ คือ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน เพราะครูผู้สอนภาษาอังกฤษจะต้องมีทักษะในการสื่อสารที่ดี ต้องพัฒนาตนเองให้สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ครูต้องมีความสามารถในการสอน โดยต้องสามารถสอนให้นักเรียนสามารถใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารได้ ครูต้องรู้วิธีการสอนให้นักเรียนเรียนอย่างสนุกสนาน มีความสุขในกิจกรรมการเรียนการสอนที่ครูจัดให้ ซึ่งปัจจุบันครูมีความรู้ความสามารถ แต่ขาดเทคนิคการจัดการเรียนการสอนที่น่าสนใจ และมีคุณภาพ นอกจากนี้ครูต้องรู้จักหาแนวทางการช่วยเหลือตัวเอง นั่นคือ ต้องมีความรู้ความสามารถในการนำสื่อเทคโนโลยีมาช่วยในการจัดการเรียนการสอน 3) กระบวนการบริหารจัดการชั้นเรียน ต้องรู้เทคนิคการสอนและบริหารจัดการชั้นเรียนอย่างไร 4) ต้องมีความรู้ ความสามารถในการดำเนินการทำวิจัยเพื่อพัฒนา 5) ครูต้องตระหนักเสมอว่าตนเป็น coach เป็นผู้ช่วยนักเรียนให้เรียนรู้ได้เป็นอย่างดี และจัดการเรียนการสอนนอกเวลาเรียน...”

(วีรศักดิ์ สมัครสมาน, สัมภาษณ์, 12 พฤศจิกายน 2562)

จากการศึกษาแนวคิด และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับชั้นมัธยมศึกษา ผู้วิจัยได้นำมาแสดงในตารางวิเคราะห์ โดยองค์ประกอบเหล่านี้ถือว่าเป็นองค์ประกอบตามกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎี เพื่อกำหนดเป็นองค์ประกอบตามกรอบแนวคิดเพื่อการวิจัยต่อไป ดังตาราง 1

ตาราง 1 การสังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษจากเอกสารและวรรณกรรม

องค์ประกอบ ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู ผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ	กิลด์	ดั่งจิตตมัตต (2556)	เทย์แพทเทอร์ กูคิลป์ (2557)	ปริยภรณ์ ตั้งคุณานันต์ (2557)	ยนต์ ชุมจิต (2558)	พิมพ์ยุพา ประพันธ์ (2562)	วิจิตรา วงษ์อนุสิทธิ์ (2562)	กิตติรงค์ บุญคง (2562)	เชี่ยวชาญ ภาวรงค์ (2562)	นิภา มั่นสุวรรณ (2562)	ศิริพร พรโสดง (2562)	Murphy (1990)	Weber (1996)	Coleman และ Adams (1997)	DuBrin (1998)	Leithwood & Duke (1999)	King (2002)	Alig – Mielcarek (2003)	Hoy และ Hoy (2003)	York –Barr and Duke (2004)	Alig–Mielcarek และ Hoy (2005)	Glickman (2007)	ความถี่
	1. การเป็นผู้นำ	✓	✓	✓	✓												✓				✓		
2. การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้	✓		✓	✓												✓	✓	✓		✓			7
3. การยอมรับจากบุคคลอื่น																							
4. การกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายการเรียนรู้	✓				✓							✓	✓				✓	✓		✓	✓		8
5. การเสริมแรงจูงใจ	✓				✓															✓			3
6. การแบบอย่างทางการสอน		✓	✓																				2
7. การพัฒนาผู้เรียน												✓			✓		✓						3
8. การพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่สนับสนุนกระบวนการ เรียนการสอน												✓	✓										2
9. ทักษะของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ												✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓				6
10. การวัดผล และประเมินผลการจัดการเรียนรู้			✓									✓					✓				✓		4
11. ด้านการส่งเสริมคุณธรรม																✓							1

จากตาราง 1 ผู้วิจัยได้วิเคราะห์องค์ประกอบหลักของภาวะผู้นำทางวิชาการของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ จากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของนักวิชาการต่าง ๆ ที่มีความคิดเห็นสอดคล้องกันโดยพิจารณาจากความถี่ตั้งแต่ 5 ขึ้นไปพบว่า สามารถคัดสรรองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ดังนี้ 1) การกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายการเรียนรู้ 2) ทักษะของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ 3) การใช้สื่อและเทคโนโลยีการศึกษา 4) การพัฒนาวิชาชีพครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ และ 5) คุณธรรม จริยธรรมของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ

1. การกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายการเรียนรู้

ความหมายของวิสัยทัศน์ และเป้าหมายการเรียนรู้

ณัฐพันธ์ เขจรันท์ (2550, หน้า 35 - 36) กล่าวถึง วิสัยทัศน์คือความต้องการในอนาคตที่องค์กรกำหนดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อให้สมาชิกยึดถือและปฏิบัติตามอย่างมีระบบและสม่ำเสมอ เพื่อความก้าวหน้าและความสำเร็จขององค์กร ปกติวิสัยทัศน์เป็นสิ่งที่กลุ่มบริหารและพนักงานร่วมกันกำหนดขึ้น แต่จะไม่ใช่ความเพ้อฝันของใครบางคนเท่านั้น โดยวิสัยทัศน์ที่กำหนดขึ้นต้องแฝงด้วยความท้าทาย แรงผลักดันและความทะเยอทะยานในอนาคต แต่ในขณะเดียวกันวิสัยทัศน์ก็จะกำหนดทิศทางที่ชัดเจนพอที่จะเป็นแนวทางปฏิบัติ เพื่อให้เราสามารถบรรลุเป้าหมายที่ตั้งเอาไว้ได้

วีรวัดน์ บันนิต้ามัย (2551, หน้า 2 - 3) กล่าวว่าวิสัยทัศน์ คือ การสร้างภาพในอนาคตที่สะท้อนให้เห็นถึงเป้าหมาย ความหวัง ค่านิยม ความเชื่อ ผ่านข้อความที่บ่งบอกถึงปรัชญา ความมุ่งหมายในอนาคตที่พึงประสงค์

แก้วเวียง นานาผล (2554, หน้า 19) ได้กล่าวถึงวิสัยทัศน์ว่าเป็นสถานภาพอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายประการที่บุคคลหรือองค์กรมุ่งหวังหรือประสงค์จะเป็นจะมีในอนาคต อาจเป็นการวางแผนที่คิดการณ์ใหญ่ และมองการณ์ไกล เพื่อกำหนดสภาพในอนาคตอันเป็นจุดมุ่งหมายโดยรวมขององค์กรที่แสดงสภาพที่ดีที่สุด (The Best) หรือมากที่สุด (The Most) หรือยิ่งใหญ่ที่สุด (The Greatest)

Beare & Bennis (1985, p. 28) กล่าวถึง วิสัยทัศน์คือภาพองค์การในอนาคต ซึ่งได้มาจากปัญญา ความคิด มีความเป็นไปได้และสอดคล้องกับเป้าหมายและภาระหน้าที่ขององค์การ โดยภาพนั้นตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริงน่าเชื่อถือและดึงดูดใจให้ปฏิบัติตามอันจะทำให้องค์การมีสภาพดีกว่าที่จะเป็นอยู่ในปัจจุบัน

Blumberg and Greenfield (1986) กล่าวถึงวิสัยทัศน์ เป็นความสามารถในการมองเห็นความแตกต่างระหว่างสิ่งที่เป็นอยู่กับสิ่งที่ต้องการให้เป็นในอนาคต และสามารถกระทำกิจกรรมเพื่อเปลี่ยนแปลงสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันกับสิ่งที่ต้องการให้เป็นไปในอนาคตได้สำเร็จ

Senge (1990, pp. 223 – 225) ให้ความหมายของวิสัยทัศน์ไว้ว่า หมายถึง การสร้างทัศนคติร่วมของคนในองค์กร ให้สามารถมองเห็นภาพและมีความต้องการที่จะมุ่งไปในทิศทางเดียวกัน เป็นการมองในระดับความมุ่งหวัง เปรียบเสมือนหางเสือของเรือที่ขับเคลื่อนให้เรื่อนั้นมุ่งสู่เป้าหมายในทิศทางที่รวดเร็ว ประหยัดและปลอดภัย องค์กรที่เรียนรู้จะต้องมีการกำหนดวิสัยทัศน์ร่วมกัน ซึ่งจะเป็นกรอบความคิดเกี่ยวกับสภาพในอนาคตขององค์กรที่ทุกคนในองค์กรมีความปรารถนาาร่วมกัน ช่วยกันสร้างภาพอนาคตของหน่วยงานที่ทุกคนจะทุ่มเท ผนึกแรงกายแรงใจกระทำให้เกิดขึ้น ทั้งนี้ก็เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ ริเริ่ม ทดลองสิ่งใหม่ ๆ ของคนในองค์กรเป็นไปในทิศทางหรือกรอบแนวทางที่มุ่งไปสู่จุดเดียวกัน

MarQuardt and Renold (1994, pp. 15 – 77) ให้ความหมายของวิสัยทัศน์ไว้ว่า หมายถึง ความคิดเห็นร่วมกันของคนในองค์กร เพื่อสนับสนุนสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งรวมถึงพันธกิจ ค่านิยม และความคิดความเชื่อคล้ายคลึงกัน ส่งผลให้มีการร่วมทำกิจกรรมที่มีจุดมุ่งหมายเดียวกันในที่สุด

แนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายการเรียนรู้

แก้วเวียง นานาผล (2554, หน้า 19) กล่าวว่าคุณลักษณะที่จำเป็นที่จะทำให้การดำเนินการตามวิสัยทัศน์ให้สำเร็จก็คือ วิสัยทัศน์ ซึ่งจะช่วยให้คาดคะเนและใช้ประโยชน์จากการคาดคะเนได้ดีกว่าผู้อื่น จากการที่มองเห็นอนาคตได้ชัดเจนทำให้สามารถเตรียมการแก้ปัญหาและเตรียมการดำเนินการอย่างได้ผล มิใช่คอยแต่แก้ปัญหาอย่างเดียวจะต้องมี courage คือ ความกล้าในการตัดสินใจอย่างทันที่ เพราะการเปลี่ยนแปลงทุกอย่างต้องมีความเสี่ยง แต่ถ้าเราสามารถคาดคะเนล่วงหน้า ความเสี่ยงจะน้อย ผลดีมีมากมองไกล ฉับไว ใจกล้า ซึ่งแสดงให้เห็นว่านอกจากจะมีวิสัยทัศน์แล้วยังต้องมีความสามารถในการเผยแพร่วิสัยทัศน์ให้สมาชิกเข้าใจยอมรับ และปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ให้บรรลุผลด้วย

Jaffe & Scott (1988, pp. 116 – 117) กล่าวไว้ว่า บุคคลที่เป็นครูหรือบุคคลที่เป็นบุคลากรทางการศึกษา ควรได้คิดทบทวนวิสัยทัศน์ว่าควรจะมีจุดมุ่งไปที่ใด จะทำ

อย่างไรและต้องการทำอะไร พร้อมกับต้องปรับตัวใหม่ในแต่ละช่วงของการเปลี่ยนแปลง ซึ่งการปฏิบัติเช่นนี้ เรียกว่า การทำตัวให้กลับคืนมาใหม่ (Self-renewal) ในมุมมองนี้ บุคคลที่เป็นครูหรือบุคคลที่เป็นบุคลากรทางการศึกษาต้องเริ่มจากการเปลี่ยนแปลงทัศนคติหรือความคิดเกี่ยวกับตนเองก่อนจนไปถึงเรื่องที่อาจส่งผลกระทบต่อผู้อื่น ทั้งนี้เพื่อเป็นการปฏิรูปตนเองให้สามารถเปลี่ยนแปลงอย่างยั่งยืนและการจะเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เกิดผลดีต่อตนเองนั้น มีทักษะการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ 3 ประการ ดังนี้

1. สร้างบรรยากาศให้เกิดความรู้สึกหรือทัศนคติทางบวกเพื่อจัดการกับการเปลี่ยนแปลงด้วยการดูแลใส่ใจตนเอง ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ และจิตใจ โดยปฏิบัติดังนี้

- 1.1 ใส่ใจดูแลตนเองด้านกายภาพ โดยครอบคลุมทั้งเรื่องรูปร่าง หน้าตา การแต่งกาย เป็นต้น
- 1.2 พิจารณาตนเองและยอมรับการเปลี่ยนแปลง
- 1.3 สร้างความรู้สึกนับถือตนเอง เห็นคุณค่าในตนเอง และภูมิใจในตนเอง
- 1.4 ยกเลิกความคาดหวังเดิม ๆ และเตรียมพร้อมสำหรับความคาดหวังใหม่

1.5 มองไปในอนาคต สร้างวิสัยทัศน์ของตนเอง

2. แสวงหาความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงด้วยตนเอง เพื่อเพิ่มพูนระดับความเข้าใจและควบคุมอนาคตของตนเอง ปรึกษาหารือร่วมกับผู้อื่น ๆ พัฒนาเจตคติทางบวกเริ่มจากตนเอง เข้าใจการเปลี่ยนแปลงอย่างถูกต้อง

3. พัฒนาและปรับปรุงตนเอง และแสวงหาการสนับสนุนจากบุคคลในอาชีพเดียวกัน รับรู้ว่าการเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งที่มีความใช้เวลาที่มีอยู่ให้เป็นประโยชน์โดยการเรียนรู้ทักษะใหม่เพื่อจะวางแผนสู่อนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

Caldwell and Spinks (1990, p. 174) กล่าวว่า การมีวิสัยทัศน์อย่างเดียวยังไม่เพียงพอ สิ่งสำคัญที่จะต้องกระทำให้ได้ คือ การทำให้สมาชิกมีจิตผูกพันกับวิสัยทัศน์ สามารถหลอมหลอมวิสัยทัศน์นั้นลงสู่นโยบาย แผนงาน และกิจวัตรประจำวัน ภายในองค์กร ยินดีเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อปฏิบัติงานต่าง ๆ ให้บรรลุวิสัยทัศน์นั้น

Kotter (1996, p. 72) ได้กล่าวว่า วิสัยทัศน์จะเป็นทิศทางนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงองค์การ ด้วยเหตุผล คือ 1) ทำให้มองเห็นทิศทางการเปลี่ยนแปลงองค์การได้

ชัดเจนว่าจะมีทิศทางไปอย่างไรเป็นเส้นทางเดียวหรือหลายเส้นทาง 2) กระตุ้นให้บุคคลได้ปฏิบัติได้ตรงตามทิศทางขององค์กร แม้ว่าในระยะแรก ๆ อาจยุ่งยากบ้าง 3) ช่วยให้เกิดการประสานงานการปฏิบัติงานของคนในองค์กรจำนวนมากในแนวทางที่รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ

Caldwell and Spinks (1998, p. 175) ที่ย้ำว่าผู้นำจะต้องผูกพันกับวิสัยทัศน์นั้นและสามารถนำวิสัยทัศน์ลงสู่นโยบาย แผนงาน และการปฏิบัติงานในแต่ละวันขององค์กรได้

Armandi, Oppedisano, and Sherman (2003, p. 1079) กล่าวว่า ผู้ที่มีวิสัยทัศน์จะเป็นผู้ที่มีความสามารถพิเศษหรือลักษณะพิเศษในการโน้มน้าวดึงดูดใจผู้อื่น (Charisma) โดยบุคคลที่มีลักษณะนี้มีความสามารถสร้างสรรค์วิสัยทัศน์ที่มีความชัดเจน น่าดึงดูดน่าเชื่อถือและเป็นไปได้เหมาะสมกับอนาคตขององค์กร ซึ่งวิสัยทัศน์นี้เป็นปัจจัยที่ผลักดันให้ทุกคนใช้ทักษะ (Skill) ความรู้ (Knowledge) และความสามารถ (Abilities) ขับเคลื่อนให้วิสัยทัศน์เป็นจริงขึ้นมา

จะเห็นได้ว่าหากต้องการให้เกิดความสำเร็จขององค์กร ในการนำวิสัยทัศน์สู่การปฏิบัติได้นั้น ต้องเกิดการร่วมกันในการสร้างวิสัยทัศน์ (Shared Vision) คือ โดยการมีวิสัยทัศน์ร่วมกันของคนทั้งองค์กร มีการพัฒนาวิสัยทัศน์ของสมาชิกองค์กรให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ร่วมขององค์กรซึ่งจะสนับสนุนให้เกิดการรวมพลังของสมาชิกที่มีความคาดหวังต่อความเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าต่อไป ภายใต้จุดมุ่งหมายเดียวกันของคนทั้งองค์กรการมีวิสัยทัศน์ร่วมกันจะต้องมาจากการที่สมาชิกแต่ละคนรับฟังซึ่งกันและกัน โดยที่สมาชิกจะแลกเปลี่ยนวิสัยทัศน์ส่วนบุคคล และให้เหตุผลซึ่งกันและกันเกี่ยวกับสิ่งที่อยากทำและสิ่งที่เป็นไปได้ ทั้งนี้วิสัยทัศน์จะไม่สามารถกำหนดขึ้นมาได้ ถ้าวิสัยทัศน์นั้นไม่เป็นที่ยอมรับหรือขัดแย้งกับค่านิยมหรือวัฒนธรรมขององค์กรสมาชิกทุกคนในองค์กรจะต้องได้รับการพัฒนาให้สามารถทำความเข้าใจและมองภาพรวมของวิสัยทัศน์และวัตถุประสงค์ขององค์กร

การสร้างวิสัยทัศน์ขององค์กรจะเป็นที่ยอมรับหรือไม่นั้น จะต้องมีการส่งเสริมให้สมาชิกในองค์กรมีความรู้สึกร่วมและผูกพัน มิใช่เป็นเพียงแต่การยินยอมเท่านั้น ซึ่งจะดำเนินการได้ ดังนี้

1. มีการให้ข่าวสารเกี่ยวกับวิสัยทัศน์และเป้าหมายอย่างสม่ำเสมอ
2. กระตุ้นเตือนว่าการเปลี่ยนแปลงนั้นมีความสำคัญอย่างไร

3. จัดการให้บุคลากรได้มีโอกาสพบปะพูดคุยความในใจของเขา

4. สนับสนุนและสร้างความมั่นใจ

5. จัดหาทรัพยากรที่ช่วยแก้ปัญหาเรื่องความกังวลของบุคลากร นั้น

คือ เวลา เงิน การสนับสนุนด้านการจัดการ ความคาดหวังที่แจ่มชัดเงื่อนไขต่าง ๆ สร้างความรู้สึกในความเป็นเจ้าของความคิดร่วมกัน ลดการต่อต้านการเปลี่ยนแปลง จนในที่สุดวิสัยทัศน์ร่วมขององค์กรจะมีคุณสมบัติที่ยืดหยุ่นได้บ้าง มีความเป็นไปได้ในการนำไป

ปฏิบัติ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บาทหลวงฉลองรัตน์ สังข์รัตน์ (2549, หน้า 85) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ของโรงเรียนคาทอลิกในเครือข่ายสงฆมณฑลเชียงใหม่ ผลของการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ของโรงเรียนคาทอลิกในเครือข่ายสงฆมณฑลเชียงใหม่โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

Thompson (1990, p. 375) ได้ศึกษาวิธีการที่ผู้บริหารโรงเรียนใช้เพื่อให้ครูมีส่วนร่วมในการสร้างวิสัยทัศน์ ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนใช้วิธีการหลายอย่างในการให้ครูมีส่วนร่วมในการสร้างวิสัยทัศน์ แต่วิธีการที่ใช้มาก 7 อย่างเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ การเขียน การพูด การจัดโครงการ การเป็นแม่แบบ การใช้เด็กเป็นศูนย์กลาง การใช้อุปมาอุปไมยและการสร้างความไว้วางใจ

Braun (1991, p. 193-A) ได้วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนกับบรรยากาศโรงเรียน พบว่า วิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนและบรรยากาศโรงเรียนต่างก็ใช้เป็นตัวทำนายซึ่งกันและกันได้

Stillerman (1992, p. 3499) ได้ศึกษาผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จในการนำโรงเรียนไปสู่วิสัยทัศน์ของตน พบว่า วิสัยทัศน์เป็นกระบวนการต่อเนื่องซึ่งผู้บริหารโรงเรียนสร้างวิสัยทัศน์ขึ้นจากค่านิยมและวัฒนธรรมของโรงเรียน โดยมีความสอดคล้องกับการปฏิบัติของโรงเรียนและความคาดหวังของชุมชน ผู้บริหารโรงเรียนเผยแพร่วิสัยทัศน์ของตน โดยผ่านสิ่งซึ่งเขาให้ความสนใจและสนับสนุนส่งเสริมอย่างจริงจัง ผู้บริหารโรงเรียนนำวิสัยทัศน์ไปปฏิบัติโดยผ่านความเป็นผู้นำทางวิชาการ การให้ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการให้อำนาจแก่ครูเสมือนหนึ่งในการเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงนั้น

Siebenga (2002, p. 20) ศึกษาการวิจัยโดยการสำรวจภายใน 3 เดือน กับครูวิชาชีพ 2 คนในชั้นเรียน พบว่า วิสัยทัศน์ของโรงเรียนมีอิทธิพลต่อครู ซึ่งนำการ

ปฏิบัติ ควบคุมเสรีภาพจากทัศนะทางโลกภายนอก แต่ในขณะที่เดียวกันข้อบังคับที่เกิดขึ้น จากวิสัยทัศน์ของโรงเรียน สร้างบรรยากาศที่ทำให้ครูมีสิทธิที่จะสอนตามแนวทางของตน ซึ่งสอดคล้องทัศนะของโลกภายนอก โดยผ่านทางการสอนของครูตามแนวทางของตนโดย เน้นวิสัยทัศน์ของโรงเรียน โดยพื้นฐานแล้ว วิสัยทัศน์ของครูกับวิสัยทัศน์ของโรงเรียนก็ เผยแพร่ทางคริสตชนสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาครั้งนี้ บ่งชี้ได้ว่าวิสัยทัศน์ของโรงเรียนต้อง ชัดเจนและถูกต้องที่จะนำไปสู่ชุมชน ทำให้เป็นที่ยอมรับและคงอยู่ อุปถัมภ์และค้ำชูจิตตาร มณ์และแสดงถึงศักดิ์ศรีของการเผยแพร่และการตั้งมั่นของครูที่มีต่อชุมชนโดยผ่าน กิจกรรมในชั้นเรียน ที่มีผลจากวิสัยทัศน์ของโรงเรียน

Averso (2004, p. 24) ศึกษาว่าผู้บริหารโรงเรียนต้องการให้ทุกคน เข้าใจให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการวางวิสัยทัศน์ (share vision) แต่พวกเขาไม่รู้จักการพัฒนาและ มีส่วนร่วมอย่างไรประการที่สองผู้บริหารต้องการพัฒนาการมีส่วนร่วมในวิสัยทัศน์ (share vision) ตามแนวทางของข้อเสนอของแต่ละคนที่มีส่วนในโรงเรียนของตน ประการที่สาม วิสัยทัศน์ของโรงเรียนจะทำให้ทุกคนมีส่วนร่วม ด้วยความรู้สึกเป็นเจ้าของ และผู้นำทำให้ เขามีส่วนร่วมถึงที่สุด ประการสุดท้าย ผู้นำโรงเรียนแสวงหาความท้าทายที่จะปรับ โครงสร้าง เปลี่ยนวัฒนธรรม โรงเรียน เก็บรวบรวมสิ่งที่มีค่า เพื่อมุ่งไปสู่จุดหมายเพื่อการ ปรับปรุงโรงเรียน จากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ครูใหญ่โรงเรียนประถม 7 โรงเรียน เกี่ยวกับเรื่องการมีส่วนร่วมกำหนดวิสัยทัศน์ (share vision) พบว่าภาวะผู้นำของครูใหญ่ มีส่วนสนับสนุนอย่างแน่นนอน ทำให้ชุมชนมีส่วนร่วมในโครงการเหล่านี้ที่สุดภาวะผู้นำของ ครูใหญ่สนับสนุนการกระจายวิสัยทัศน์ (empowering the vision) กำกับกับการดูแลกำหนด วิสัยทัศน์ ร่วมมือสร้างวิสัยทัศน์ การศึกษาพบว่าภาวะผู้นำของครูใหญ่ในการมีส่วนร่วม กำหนดวิสัยทัศน์มาจากประสบการณ์ในการทำงานของครูใหญ่ และจากข้อเสนอแนะ เข้าใจได้มากขึ้นว่า อะไรคือแนวทางของภาวะผู้นำในการสร้างและพัฒนาการกำหนด วิสัยทัศน์

2. ทักษะของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ

ความหมายของทักษะ คำว่า “ทักษะ” ซึ่งในภาษาอังกฤษเรียกว่า “Skill” หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่จะดำเนินการเรื่องใดเรื่องหนึ่งได้อย่างชำนาญ ซึ่ง ความสามารถนั้นเกิดขึ้นได้จากการเรียนรู้ เช่น ทักษะทางอาชีพ ทักษะทางการกีฬา ทักษะ ในการทำงานร่วมกับคนอื่น ทักษะการอ่าน ทักษะในการจัดการทักษะทางคณิตศาสตร์ หรือทักษะทางภาษา ฯลฯ เป็นต้น ซึ่งทักษะต่าง ๆ ดังกล่าว เป็นทักษะภายนอกที่แสดงออก

ให้เห็นชัดเจนได้โดยตรงจากการกระทำหรือการปฏิบัติเป็นทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีพ อันจะทำให้ผู้ที่มีทักษะเหล่านั้นคุณภาพชีวิตที่ดี สามารถดำรงชีพอยู่ในสังคมนี้ได้

แนวคิดเกี่ยวกับทักษะของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ

คำว่าทักษะในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2552

อธิบายว่า ทักษะ คือความชำนาญ มาจากคำภาษาอังกฤษว่า skill นอกจากนี้ คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ร่วมสมัย ยังได้ขยายความของคำว่า ทักษะ มากขึ้นว่า เป็นความชำนาญหรือความสามารถในการกระทำหรือการปฏิบัติอย่างใด อย่างหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นทักษะด้านร่างกาย สติปัญญา หรือสังคมที่เกิดขึ้นจากการฝึกฝน หรือการกระทำบ่อย ๆ เช่น ครุมีทักษะการใช้คำถาม การนำเข้าสู่บทเรียน การใช้สื่อการสอน นักเรียนมีทักษะ การฟัง พูด อ่าน เขียน การคิดคำนวณ หรือทักษะทางสังคม ทักษะที่จะทำให้อุทิศประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิตและการทำงาน เมื่อนำทักษะมารวมกับคำภาษาอังกฤษ จึงเป็นการพัฒนาทักษะทางภาษาในด้านการฟังการพูด การอ่าน และการเขียน ภาษาอังกฤษ ซึ่งมีทั้งสี่ทักษะ ประกอบด้วย

1. ทักษะการฟัง คือ ความสามารถในการจับประเด็นใจความหลัก จากสิ่งที่ได้อย่างถูกต้องและครบถ้วน ซึ่งเป็นกระบวนการที่สลับซับซ้อน เพราะผู้เรียนต้องเข้าใจสาระสำคัญจากสิ่งที่พูด อารมณ์และความคิดเห็นของผู้พูดและสามารถตอบสนอง ระบุความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดหรือบริบทของการพูดได้ ซึ่ง ชายูดา จันทะบิดตา (2555, หน้า 19) ให้ความหมายของการฟังว่า หมายถึง เป็นกระบวนการรับรู้ที่เกิดจากการได้ฟัง และตีความหมายโดยผ่านกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งผู้ฟังต้องมีความสนใจ และพิจารณาคัดสรรสาระที่ได้ฟัง เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงตามสถานการณ์ และ วัตถุประสงค์นั้น ๆ โดย (ชายูดา จันทะบิดตา, 2555 หน้า 25) การที่ผู้เรียนจะมีความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษได้นั้น ผู้เรียนจะต้องมีทักษะการรับรู้ คือ สามารถจำแนกเสียง มีทักษะการวิเคราะห์ คือ การจำแนกคำหรือข้อความที่ได้ฟัง และทักษะการสังเคราะห์ คือ มีความรู้เกี่ยวกับตัวภาษา และสามารถนำความรู้ด้านภาษา และด้านบริบทมาช่วยตีความคำพูดที่ได้ฟัง ดังนั้นครูผู้สอนจึงต้องตระหนักถึง ความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษให้เกิดขึ้นตามลำดับของทักษะ

2. ทักษะการพูด คือ ความสามารถในการถ่ายทอดความคิด ความเข้าใจ และความรู้สึกให้ผู้ฟังได้รับรู้ และเข้าใจจุดมุ่งหมายของผู้พูด ดังนั้น ทักษะการพูดจึงเป็นทักษะที่สำคัญสำหรับบุคคลในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน ในการประกอบ

อาชีพธุรกิจต่าง ๆ ในการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ ทักษะการพูดจึงนับได้ว่าเป็นทักษะที่สำคัญและจำเป็นมาก เพราะผู้ที่พูดได้ย่อมสามารถฟังผู้อื่นได้เข้าใจ และจะช่วยให้การอ่านและเขียนง่ายขึ้นด้วย อย่างไรก็ตามทักษะการพูดเป็นทักษะทางภาษาที่ซับซ้อนและเกิดจากการฝึกฝนเป็นเวลานาน ไม่ใช่เกิดจากการเข้าใจและจดจำ ซึ่งการประเมินการพูดจะมีเกณฑ์ต่าง ๆ (สมดี ศรีแก้ว, ม.ป.ป. หน้า 33) ดังนี้

2.1 การออกเสียง

2.1.1 การออกเสียงถูกต้องตามหลักการออกเสียง

มีเน้นหนักในคำ /ประโยคอย่างสมบูรณ์ 3 คะแนน

2.1.2 การออกเสียงคำและประโยคได้ถูกต้อง มีเน้นหนักใน

คำ / ประโยคเป็นส่วนใหญ่ 2 คะแนน

2.1.3 การออกเสียงคำและประโยคผิดหลักการ ไม่เน้นเสียง

ทำให้สื่อสารไม่ได้ 1 คะแนน

2.2 พูดตามท้องเรื่องและบทบาทที่ได้รับมอบหมาย

2.2.1 พูดตรงตามท้องเรื่องและบทบาทที่ได้รับมอบหมาย 3

คะแนน

2.2.2 พูดเบี่ยงเบนเล็กน้อยจากท้องเรื่องและบทบาทที่

ได้รับมอบหมาย 2 คะแนน

2.2.3 พูดไม่ตรงตามท้องเรื่องและบทบาทที่ได้รับ

มอบหมาย 1 คะแนน

2.3 ความคล่องแคล่ว

2.3.1 พูดต่อเนื่อง ไม่ติดขัด พูดชัดเจน ทำให้สื่อสารได้

3 คะแนน

2.3.2 พูดตะกุกตะกักบ้างแต่ยังพอสื่อสารได้ 2 คะแนน

2.3.3 พูดเป็นคำ ๆ หยุดเป็นช่วง ๆ ทำให้สื่อสารไม่ชัดเจน 1

คะแนน

2.4 การแสดงท่าทางและน้ำเสียงประกอบการพูด

2.4.1 แสดงท่าทาง พูดด้วยน้ำเสียงได้ตามบทบาทและ

สถานการณ์ 3 คะแนน

2.4.2 พูดโดยไม่ค่อยแสดงท่าทางประกอบ 2 คะแนน

2.4.3 พุดเหมือนอ่านไม่เป็นธรรมชาติ ยืนนิ่ง ๆ ไม่มีท่าทาง ทำให้การสื่อสารขาดความน่าสนใจ 1 คะแนน

3. ทักษะการอ่าน คือ ความสามารถในการนำความรู้ทางภาษา ประสบการณ์ และความคิดของผู้อ่านมารวมกันเพื่อทำความเข้าใจและตีความหมายของข้อความหรือข้อมูลภาษาอังกฤษที่ได้อ่านแล้ว สามารถเข้าใจวัตถุประสงค์และความคิดที่ผู้เขียนต้องการจะสื่อสารแก่ผู้อ่านได้ถูกต้อง

การอ่านภาษาอังกฤษ มี 2 ลักษณะ คือ การอ่านออกเสียง และการอ่านในใจ การอ่านออกเสียงเป็นการอ่านเพื่อฝึกความถูกต้องและความคล่องแคล่วในการออกเสียง ส่วนการอ่านในใจเป็นการอ่านเพื่อรับรู้และทำความเข้าใจในสิ่งที่อ่านซึ่งเป็นการอ่านอย่างมีจุดมุ่งหมาย เช่นเดียวกับการฟัง ต่างกันที่การฟังใช้การรับรู้จากเสียงที่ได้ยิน ในขณะที่การอ่านจะใช้การรับรู้จากตัวอักษรที่ผ่านสายตา ทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเป็นทักษะที่สามารถฝึกฝนให้ผู้เรียนเกิดความชำนาญและมีความสามารถเพิ่มพูนขึ้นได้ด้วยเทคนิควิธีการโดยเฉพาะ ครูผู้สอนจึงควรมีความรู้และเทคนิคในการสอนทักษะการอ่านให้แก่ผู้เรียนอย่างไรเพื่อให้การอ่านแต่ละลักษณะประสบผลสำเร็จ โดยการอ่านมีความสำคัญและเป็นความจำเป็นขั้นพื้นฐานของคนเราในการศึกษา และพัฒนาความรู้ ช่วยไขข้อข้องใจเมื่อเกิดปัญหา ที่สำคัญทำให้เป็นบุคคลที่มีความคิดกว้างไกล และเกิดการพัฒนาทางสติปัญญา (นราธิป เอกสินธุ์, 2557, หน้า 23) และแนวทางการพัฒนาความสามารถในการอ่านให้กับผู้เรียนอาจใช้คำถามเพื่อค้นหาคำตอบ โดยเป็นคำถามที่หาคำตอบได้ง่าย คำถามที่ต้องใช้ความคิด ค้นหาคำตอบ หรือคำถามที่ต้องการให้ผู้ผู้อ่านคาดการณ์ล่วงหน้า จากความจริงหรือข้อมูลที่ปรากฏอยู่ในเนื้อเรื่อง และมีเนื้อหาที่เหมาะสมกับระดับความรู้ความสามารถของผู้เรียน สามารถเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิมของผู้เรียน ซึ่งการใช้เทคนิคกระบวนการสอนเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาความสามารถในการอ่าน เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจในการอ่าน สามารถประยุกต์ใช้ความรู้จากการอ่านเพื่อทำความเข้าใจและนำไปสื่อสารได้ถูกต้อง (นพรัตน์ ทองมาก, 2558 หน้า 36 – 37) ซึ่งมีนักวิชาการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของการไว้แตกต่างกัน ดังนี้

บุปผชาติ ทัพพิกรณ์ (2552, หน้า 8) ได้กล่าวถึง ทักษะด้านการจัดการเรียนรู้ของครู ดังนี้ 1) ประเมินค่าและใช้คอมพิวเตอร์รวมทั้งเครื่องมือไอซีทีที่เกี่ยวข้องสำหรับการเรียนการสอน 2) ประยุกต์หลักการสอน การวิจัยที่ทันสมัย และการ

ประเมินที่เหมาะสมกับการใช้ไอซีที 3) ประเมินคุณค่าของซอฟต์แวร์ที่ใช้ในการศึกษา 4) บูรณาการเครื่องมือไอซีทีในกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนในวิชาต่าง ๆ 5) สร้างเอกสารไฮเปอร์เท็กซ์สนับสนุนการเรียนการสอน 6) มีความยืดหยุ่นในการเลือกรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 7) มีตรรกะทักษะในการมอบหมายงาน การเลือกแหล่งศึกษาค้นคว้า และการจัดกลุ่มนักเรียน 8) มีทักษะในการทำโครงการ การบริหารและจัดการทักษะในการสร้างความร่วมมือ 9) มีการพัฒนาทีมงาน 10) มีการพัฒนาหลักสูตร 11) มีการบูรณาการเต็มรูปแบบในหลักสูตร และ 12) มีศิลปะหรือวิธีการสอน

ประภาพรรณ เอี่ยมสุภชาติ (2552, หน้า 42) ได้กล่าวถึงความหมายของทักษะการสอนของครู ไว้ว่าเป็นความสามารถในการปฏิบัติการสอนด้านต่าง ๆ อย่างชำนาญซึ่งครอบคลุมการวางแผนการสอน การออกแบบการสอน การจัดการเรียนการสอน การใช้วิธีการสอน เทคนิคการสอน รูปแบบการเรียนการสอน ระบบการสอน สื่อการสอน การประเมินผลการเรียนการสอน รวมทั้งการใช้ทฤษฎีและหลักการเรียนการสอนต่าง ๆ

พรรณี สীগิจวัฒน์ (2552, หน้า 59) ได้กล่าวถึง ทักษะด้านการจัดการเรียนรู้ของครู ดังนี้ 1) การวางแผนการสอน 2) การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) การจัดการเรียนการสอนแบบ e-learning 4) การประยุกต์ใช้จิตวิทยาพัฒนาการ (วัยรุ่น) 5) การประยุกต์ใช้จิตวิทยาการเรียนรู้ 6) การเลือกใช้วิธีสอน 7) การเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน 8) การวัดและประเมิน ผลการเรียนรู้

ธีรยุทธ์ เสนีวงศ์ ณ อยุธยา (2552, หน้า 62) ได้กล่าวถึง ทักษะการจัดการเรียนรู้ที่ครูจำเป็นต้องรู้ เพราะผู้สอนจำเป็นต้องมีความรอบรู้ในด้านการสอนและสามารถนำความรู้ด้านการสอนมาใช้ได้อย่างชำนาญ ซึ่งผู้สอนต้องมีทักษะในการจัดการเรียนรู้ที่จำเป็นในเรื่องต่อไปนี้ 1) ทักษะการนำเข้าสู่บทเรียน 2) ทักษะการใช้สื่อการสอน 3) ทักษะการใช้คำถาม 4) ทักษะการอธิบาย/บรรยาย 5) ทักษะการเล่าเรื่อง/เล่านิทาน 6) ทักษะการยกตัวอย่าง 7) ทักษะการเขียนกระดาน 8) ทักษะการสร้างความสนใจ 9) ทักษะการใช้แรงเสริม 10) ทักษะการมอบหมายงานและแสดงผลงาน 11) ทักษะการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย 12) ทักษะการสร้างสถานการณ์จำลอง 13) ทักษะการใช้ภาษาท่าทางเพื่อสื่อความหมาย 14) ทักษะในการกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ 15) ทักษะการจัดสภาพแวดล้อมและสร้างบรรยากาศในการเรียน 16) ทักษะการสรุปบทเรียน

จรัสสม ปานบุตร (2556, หน้า 17) ให้ความหมายของการอ่านไว้ว่า การอ่านเป็นกระบวนการรับรู้สัญลักษณ์หรือตัวอักษร โดยผ่านการสัมผัสทางสายตา แล้วแปลความหมายสัญลักษณ์ หรือตัวอักษรที่สื่อออกมาเป็นความรู้ความเข้าใจ แล้วสามารถนำความรู้ ความเข้าใจนั้นแปลงออกมาเป็นเสียงสื่อสาร สื่อความหมายออกมาหรือนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่าง ๆ ได้

วันวิสาข์ มาสุตร์ (2556, หน้า 16) ให้ความหมายของการอ่านไว้ว่า การอ่านเป็นการติดต่อสื่อสารระหว่างภาษากับความคิดของทั้งผู้รับสารและผู้ส่งสาร ซึ่งรับสารจำเป็นต้องอาศัยความรู้ด้านเสียง ทักษะด้านภาษาศาสตร์ รวมทั้งประสบการณ์เดิมเกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ เพื่อจะทำให้เกิดความเข้าใจต่อสิ่งที่อ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพตรงตามสารที่ผู้เขียนกล่าวไว้

สิรินาถ ธารา (2557 หน้า 19) ให้ความหมายของการอ่านไว้ว่า การอ่านเป็นกระบวนการรับรู้ทางภาษาที่ซับซ้อนโดยอาศัยความสามารถและประสบการณ์ในการเข้าใจและตีความหมายในสิ่งที่ปรากฏในบทอ่านนอกจากนี้การอ่านที่ดีต้องเรียนรู้การใช้กลวิธีการอ่าน รวมทั้งการฝึกทักษะของผู้อ่านในการคิดวิเคราะห์ด้านเสียง คำศัพท์ โครงสร้าง และความหมายการจับใจความจากสิ่งที่อ่าน

นราธิป เอกสินธุ์ (2557 หน้า 22) ให้ความหมายของการอ่านไว้ว่า กระบวนการทางความคิดที่ผู้อ่านจะต้องใช้ความสามารถในหลาย ๆ ด้าน เช่น การรับรู้ การจำแนก การถอดรหัสความหมายภาษา การสังเกต ซึ่งผู้อ่านจะต้องใช้ความรู้ และประสบการณ์เดิมมาเชื่อมโยงกับสิ่งที่อ่าน เพื่อเป็นการสร้างความหมายของผู้อ่านเองและเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่าน

นพรัตน์ ทองมาก (2558, หน้า 34) ให้ความหมายของการอ่านไว้ว่าความเข้าใจในเนื้อหาที่อ่าน ด้วยวิธีการสืบสวน สอบสวน สามารถประเมินความรู้ที่อ่านโดยใช้ประสบการณ์เดิมของผู้อ่านช่วยในการตีความจากเรื่องที่อ่าน

4. ทักษะการเขียน เป็นทักษะที่ต้องผ่านกระบวนการทางความคิดหลายขั้นตอน ตั้งแต่การรวบรวมความคิด การลำดับเรื่องและเลือกสรรถ้อยคำในการถ่ายทอดออกมาเป็นข้อความที่สามารถสื่อความหมายได้ตรงความต้องการ ทักษะการเขียนจะต้องอาศัยความเข้าใจโครงสร้างภาษาอย่างถูกต้อง รู้ศัพท์ สำนวน รูปแบบประโยค ไวยากรณ์และเช่นเดียวกับทักษะอื่น ๆ ผู้เรียนจะต้องหมั่นฝึกฝนและหัดเขียนอยู่เสมอ สอดคล้องกับการให้ความหมายของทักษะการเขียนโดยนักวิชาการทางการศึกษาหลายท่าน ดังนี้

วารุณี สุขชูเจริญกิจ (2556, หน้า 37) ให้ความหมายของการเขียนไว้ว่า ทักษะใช้ภาษาในการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด จินตนาการและประสบการณ์ เป็นการสื่อสารโดยใช้ตัวอักษรออกมาเป็นภาษาเขียนในลักษณะต่าง ๆ กัน เพื่อให้ผู้รับได้เข้าใจจุดประสงค์ของตนเอง

สุพรรณษา ทิพย์เที่ยงแท้ (2557, หน้า 72) ให้ความหมายของการเขียนไว้ว่า การเขียนเป็นทักษะความสามารถที่ผู้ส่งสารหรือผู้เขียนใช้สัญลักษณ์ ตัวอักษร ในการสื่อความหมายไปยังผู้รับเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน การเขียนเป็นการรวบรวมและเรียบเรียงกระบวนการทางความคิดออกมาเป็นลายลักษณ์อักษรอย่างเป็นระบบ เพื่อถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ และจินตนาการของผู้เขียนโดยอาศัยความสามารถทางไวยากรณ์ การเลือกใช้คำที่สละสลวย สุภาพ และใช้สำนวนได้ถูกต้องเหมาะสมตามสถานการณ์ เพื่อสื่อสารข้อมูลไปยังผู้อ่านได้ตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

เบอร์น (Byrne. 1991, p. 1) ให้ความหมายของการเขียนไว้ว่า การเขียนไม่ได้หมายถึงลายลักษณ์อักษรหรือการเขียนเป็นประโยค ๆ แต่หมายถึงความสามารถในการนำความรู้สึกนึกคิด มาเรียบเรียงให้เกิดเป็นภาษาเขียนที่ผู้เขียนพึงพอใจได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของตน

เรต (Reid. 2000, p. 3) ให้ความหมายของการเขียนไว้ว่า การเขียนเป็นหนทางหนึ่งของการเรียนรู้และการสื่อสาร โดยเกี่ยวข้องกับการพัฒนาความคิด เพื่อที่จะเขียนให้ผู้อ่านได้เข้าใจและเป็นทักษะที่ต้องได้รับการฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พรทิพย์ ไชยใสและคณะ (2556, หน้า 26) กล่าวว่าในวารสารการวิจัยสังคมศาสตร์ ถึงการพัฒนาวัตกรรมการส่งเสริมสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู พบว่า วัตกรรมการส่งเสริมสมรรถนะในการจัดการเรียนรูของนิสิต/นักศึกษาครู มีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดในการส่งเสริมสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรูประกอบด้วยการบูรณาการสาระความรู้ผนวกวิธีการสอน และเทคโนโลยีองค์ประกอบที่ 2 กิจกรรมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู เพื่อพัฒนาสมรรถนะแต่ละสมรรถนะในด้านเทคโนโลยีการศึกษา และสมรรถนะด้านการประเมินการเรียนรูและกิจกรรมที่ส่งผ่านโปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูเพื่อพัฒนาสมรรถนะด้านความรู้ ความสามารถในการสอนเนื้อหาวิชาเฉพาะของนิสิต /นักศึกษาและ

องค์ประกอบที่ 3 เครื่องมือที่ใช้ในการส่งเสริมสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้ระหว่างปฏิบัติงานของครู

จิรประภา อวิรุทธพาณิชย์ (2557, หน้า 53) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 พบว่า 1) ครอบส่งเสริมครูเป็นผู้นำในการวางแผนงานของสถานศึกษา 2) ครอบส่งเสริมครูให้มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนางานตามเป้าหมายและครอบคลุมงานทุกฝ่ายอย่างทั่วถึงความสามารถอย่างสร้างสรรค์ 3) ครอบส่งเสริมการปฏิบัติงานในสถานศึกษาตามความรู้เพื่อใหบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความเป็นกัลยาณมิตรต่อเพื่อนครูในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีคาเฉลี่ยที่สูง

นภาพร ชลารักษ์ (2558, หน้า 64) ได้ศึกษาบทบาทของครูกับการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 การเปลี่ยนแปลงในยุคศตวรรษที่ 21 ส่งผลต่อวิถีชีวิตของคนในสังคมระบบการศึกษาจึงจำเป็นต้องพัฒนาเพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนี้ด้วย เดิมการศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะเพียงอ่านออกเขียนได้ (Literacy) เท่านั้น แต่สำหรับในศตวรรษที่ 21 ต้องมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้การปฏิบัติและการสร้างแรงบันดาลใจไปพร้อมกัน กล่าวคือ จะไม่เป็นเพียงผู้รับ (Passive Learning) อีกต่อไป แต่ผู้เรียนต้องฝึกการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติและการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง (Active Learning) โดยมีครูเป็น “โค้ช” ที่คอยออกแบบการเรียนรู้ช่วยให้ผู้เรียนบรรลุผลได้ ประการสำคัญ คือ ครูในศตวรรษที่ 21 จะต้องไม่ตั้งตนเป็น “ผู้รู้” แต่ต้องแสวงหาความรู้ไปพร้อม ๆ กันกับผู้เรียนในขณะเดียวกัน

วรลักษณ์ คำหวานและนางลักษณ ใจฉลาด (2559, หน้า 1 – 2) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในจังหวัดพิษณุโลก การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในจังหวัดพิษณุโลก กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และมีความเชี่ยวชาญทางด้านการบริหารการศึกษา การบริหารสถานศึกษาและการพัฒนาทักษะครูในศตวรรษที่ 21 พบว่า แนวทางการพัฒนาทักษะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในจังหวัดพิษณุโลก ด้วยวงจรคุณภาพ (PDCA) พบว่า ในภาพรวมแนวทางการพัฒนาทักษะสารสนเทศ สื่อ เทคโนโลยี ครอบบรมเชิงปฏิบัติการ/สัมมนาให้วิทยากรที่มีความสามารถมาให้ความรู้และส่งเสริมทักษะ โดยใช้วิธีการพัฒนาแบบใช้

โรงเรียนเป็นฐานในการจัดการ (School Based Management –SBM) เรียนรูแบบ learning by doing โดยเน้นให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ และสร้างผลงานผ่านระบบเครือข่าย เมื่อพิจารณาเป็นรายทักษะ พบว่า

1. ประเด็นทักษะการจัดการจัดเรียนรู้และนวัตกรรม มีแนวทางการพัฒนาทักษะครูในศตวรรษที่ 21 ดังนี้ 1) ด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมควรสนับสนุนการสร้างสรรค์และเผยแพร่นวัตกรรมการสอน โดยใช้หลักการบริหารจัดการแบบ Bench marking มาปรับใช้ อบรมเชิงปฏิบัติการให้ครูสร้างสรรค์ผลงาน Best Practice เพิ่มผลผลิตทั้งด้านคุณภาพและปริมาณ 2) ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ไขปัญหา ควรเน้นทักษะการคิดเพื่อสร้างรูปแบบ อบรม/สร้างเครื่องมือเน้นทักษะกระบวนการคิด เพื่อพัฒนาทักษะการคิดด้วยกระบวนการวิจัย และกระบวนการเรียนรู้แบบโครงงาน ผูกปฏิบัติโดยใช้กรณีศึกษา (case study) เพื่อส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาตามรูปแบบและขั้นตอนของทักษะการคิดที่เป็นระบบ มีเครื่องมือวัดและประเมินผล

2. ประเด็นทักษะสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี มีแนวทางการพัฒนาทักษะครูในศตวรรษที่ 21 ดังนี้ 1) ด้านเทคโนโลยี ควรสัมมนา/อบรม/จัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการเชื่อมตอระบบเครือข่าย ให้ครูได้เรียนรู้จากการปฏิบัติ เพื่อเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะทางด้านเทคโนโลยีมากขึ้น ประเมินผลจากพฤติกรรมการใช้และผลงาน โดยตั้งเกณฑ์การเปรียบเทียบที่ยอมรับได้ เพื่อให้ครูได้เรียนรู้ และใช้อย่างอิงเพื่อเทียบระดับ (bench marking) 2) ด้านสื่อ ควรจัดสรรงบประมาณ กำหนดแนวทางการพัฒนา ผกผันทักษะในการผลิตสื่อ ออกแบบและใช้สื่อได้ตรงกับตัวชี้วัดและผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และจัดเก็บสื่อได้อย่างเป็นระบบ ส่งเสริมต่อกระบวนการเรียนรู้ประเมินผลจากคุณภาพของสื่อและวัตถุประสงค์การใช้

3. ประเด็นทักษะชีวิตและอาชีพ มีแนวทางการพัฒนาทักษะครูในศตวรรษที่ 21 ดังนี้ 1) ด้านการเป็นผู้สร้างและผู้ผลิตวาระหนักในบทบาทครู (Teacher model) ผกผันการพัฒนาตนเองใช้กระบวนการวิจัยเป็นฐานของการพัฒนาและการแก้ไขปัญหา ตรวจสอบประเมินผลจากรูปแบบการส่งเสริมและพัฒนา การปฏิบัติงานตามหน้าที่ตน นิเทศ ติดตาม ประเมินผล และปรับปรุงแก้ไขเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง 2) ด้านการริเริ่มสร้างสรรค์และเป็นตัวของตัวเองควรสร้างเสริมประสบการณ์เพื่อพัฒนาศักยภาพด้านความรู้ ทักษะ ความสามารถเพื่อพัฒนาทักษะและเพิ่มพูนความรู้ให้กับตนเอง

ธัญพร พรหมการ (2559, หน้า 95) ได้ศึกษาคุณลักษณะครูในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนที่มีนักเรียนข้ามวัฒนธรรมจังหวัดเชียงราย การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบเชิงสำรวจ และองค์ประกอบเชิงยืนยันของคุณลักษณะครูในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนที่มีนักเรียนข้ามวัฒนธรรม จังหวัดเชียงราย ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูที่สอนอยู่ในโรงเรียนที่มีนักเรียนข้ามวัฒนธรรม อำเภอเชียงของ เชียงแสน และแม่สาย จังหวัดเชียงราย จำนวน 1,000 คน ผลการศึกษาพบว่าประกอบด้วย 10 องค์ประกอบ สำคัญ คือ องค์ประกอบด้านการเป็นนักประเมินที่ดีด้านความรู้ความสามารถ และการปรับตัว ด้านทักษะการสื่อสาร ด้านทักษะการสอนและการจัดการเรียนรู้อย่างเชี่ยวชาญ ด้านสมรรถนะทางวัฒนธรรม ด้านความสามารถในการใช้เทคโนโลยีและการสื่อสาร ด้านจิตวิญญาณความเป็นครู ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี ด้านทักษะทางวัฒนธรรม และด้านการพัฒนาตนเองเพื่อเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

Gulcin Nagehan Sarica & Nadire Cavus (2009, pp. 78 – 91)

ได้ทำการศึกษา เรื่อง การเรียนรู้แนวใหม่สำหรับการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในศตวรรษที่ 21 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการเรียนรู้ภาษาอังกฤษแนวใหม่ในศตวรรษที่ 21 โดยผลการศึกษา พบว่า การสื่อสารนั้นมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องใช้ภาษาอังกฤษ ซึ่งในปัจจุบันการใช้เครื่องมือสื่อสารทางอินเทอร์เน็ตเริ่มถูกนำมาใช้ในการศึกษา รูปแบบการเรียนการสอนภาษาอังกฤษแนวใหม่นั้นต้องมีเรื่องเกี่ยวกับเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการฝึกทักษะการฟัง, การพูด, การอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่มีความสำคัญที่ทุกคนต้องเรียนรู้และใช้สื่อสารกันมากขึ้นทุกวันทั่วโลกผู้เรียนจะเรียนรู้ได้ดีขึ้น ง่ายขึ้นและมีความน่าสนใจกว่าแต่ก่อน เนื่องจากการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการสอนภาษาอังกฤษ ซึ่งถ้าผู้เรียนได้รับการฝึกฝนระหว่างเรียน ก็มีโอกาที่จะมีความเชี่ยวชาญในการใช้ภาษาควบคู่ไปกับการใช้เทคโนโลยี มีนักวิจัยหลายท่านได้กล่าวถึงการเรียนภาษาอังกฤษผ่านเว็บไซต์และใช้เป็นรูปแบบใหม่ในการเรียนการสอนในโรงเรียน ส่งผลให้ผู้เรียนมีความตั้งใจเรียนภาษามากขึ้น สำหรับวัตถุประสงค์ของการศึกษาเพื่อทบทวนการใช้เทคโนโลยีในการประยุกต์ใช้กับกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษและเครื่องมือการสื่อสารผ่านระบบอินเทอร์เน็ต ที่ถูกนำมาใช้โดยครูผู้สอนและผู้เรียน การศึกษาครั้งนี้ได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการอ่านทบทวนจากวรรณกรรมและเอกสารการวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นหลัก อย่างไรก็ตาม

ตามการศึกษาครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าเครื่องมือการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยผ่านระบบเว็บไซต์และความพยายามที่จะให้ข้อมูลเกี่ยวกับเครื่องมือการสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ตนั้น ทำให้ห้องเรียนมีความน่าสนใจและเพลิดเพลินแก่การเรียนรู้มากขึ้น เรานั้นต้องเรียนภาษาอังกฤษเพื่อรับทราบถึงด้านอื่น ๆ ของชีวิต เทคโนโลยีผ่านเว็บไซต์ต่าง ๆ และการติดต่อผ่านทางอินเทอร์เน็ตเข้ามามีบทบาทมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะทำให้ครูผู้สอนและผู้เรียนได้มีหนทางในการจัดการเรียนการสอนได้หลากหลายวิธี

Sibel Tuzel Kandiller & Duygu Ozler (2015, p. 8) ได้ทำการศึกษา เรื่อง จากครูผู้ฝึกทักษะ: สิ่ง que เปลี่ยนไปโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) คุณภาพ, ทักษะและระบบการเรียนรู้ของครูผู้สอนที่มีคุณภาพนั้นว่ามีคุณลักษณะเหมือนกับครูผู้สอนที่ประสบความสำเร็จหรือไม่ 2) ศึกษาถึงประสบการณ์ที่ส่งผลต่อคุณภาพ, ทักษะและความรู้ของการรับรู้ของครูผู้สอนที่มีคุณภาพ และ 3) ศึกษาการรับรู้เหล่านั้นว่ามีความสัมพันธ์ต่อครูผู้สอนอย่างไร สำหรับข้อมูลได้ถูกเก็บรวบรวมโดยการสำรวจ ซึ่งใช้วิธีการสัมภาษณ์ สอบถามเกี่ยวกับคุณภาพ, ทักษะและความรู้ของครูผู้สอนที่มีคุณภาพ อีกทั้งได้เลือก 10 ประเด็นที่สำคัญและน่าสนใจจากการสัมภาษณ์ในรอบสำรวจครั้งแรกเพื่อนำมาสร้างเป็นแบบสอบถาม เพื่อใช้สอบถามแก่ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การสอนอย่างหลากหลาย ซึ่งข้อค้นพบจากแบบสอบถามนี้จะถูกนำมาเปรียบเทียบกับข้อค้นพบจากการสัมภาษณ์ สอบถามในรอบสำรวจเมื่อครั้งแรก

3. การใช้สื่อและเทคโนโลยีการศึกษา

แนวคิดเกี่ยวกับการใช้สื่อและเทคโนโลยีการศึกษา

สิริพัชร เจษฎาวิโรจน์ (2550, หน้า 71-72) กล่าวว่า สื่อการเรียนรู้หมายถึง สิ่งใด ๆ ก็ตามที่เป็นเครื่องช่วยถ่ายทอดความรู้จากบทเรียนไปสู่ผู้เรียน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยจำแนกประเภทของสื่อได้เป็น 6 ประเภท ดังนี้

1. สื่อสิ่งพิมพ์ มีทั้งที่จัดทำขึ้นเพื่อสนองการเรียนรู้ตามหลักสูตรโดยตรง เช่น หนังสือเรียน คู่มือครู แผนการเรียนรู้หนังสืออ้างอิง หนังสืออ่านเพิ่มเติม แบบฝึกกิจกรรมใบงาน ใบความรู้ ฯลฯ และสิ่งพิมพ์ทั่วไปที่สามารถนำมาใช้ในกระบวนการเรียนรู้ เช่น วารสาร นิตยสาร จุลสาร หนังสือพิมพ์จดหมายข่าว ไปสเตอร์แผ่นพับ แผ่นภาพ เป็นต้น

2. สื่อบุคคล หมายถึง ตัวบุคคลที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดสาระความรู้ แนวคิดและวิธีปฏิบัติตนไปสู่บุคคลอื่นนับเป็นสื่อการเรียนรู้ที่มีบทบาทสำคัญโดยเฉพาะในด้านการโน้มน้าวจิตใจของนักเรียน สื่อบุคคลอาจเป็นบุคลากรที่อยู่ในสถานศึกษา เช่น ผู้บริหาร ครูบุคลากรทางการศึกษา คนทำอาหาร หรือตัวนักเรียนเองหรืออาจเป็น บุคลากรภายนอกที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาต่าง ๆ

3. สื่อวัสดุ เป็นสื่อที่เก็บสาระความรู้ไว้ในตัวเอง จำแนกออกเป็น

2 ลักษณะคือ

3.1 วัสดุประเภทที่สามารถถ่ายทอดความรู้ได้ด้วยตัวเอง โดยไม่จำเป็นต้องอาศัยอุปกรณ์ช่วย เช่น รูปภาพ หุ่นจำลอง เป็นต้น

3.2 วัสดุประเภทที่ไม่สามารถถ่ายทอดความรู้ได้โดยตนเอง จำเป็นต้องอาศัยอุปกรณ์อื่นช่วย เช่น ภาพยนตร์ เทปบันทึกเสียง ซีดีรอม แผ่นดิสก์ เป็นต้น

4. สื่ออุปกรณ์ หมายถึง สิ่งที่เป็นตัวกลางหรือตัวผ่าน ทำให้ข้อมูล หรือความรู้ที่บันทึกในวัสดุสามารถถ่ายทอดออกมาให้เห็นหรือได้ยิน เช่น เครื่องฉายแผ่น โปร่งใส เครื่องฉายสไลด์ เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องบันทึกเสียง เป็นต้น

5. สื่อบริบท เป็นสื่อที่ส่งเสริมหรือสนับสนุนการเรียนการสอน ได้แก่ สภาพแวดล้อม และสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ แหล่ง วิทยาการหรือแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ เช่น ห้องสมุด หรือเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติในรูป ของสิ่งมีชีวิต เช่น พืชผัก ผลไม้สัตว์ชนิดต่าง ๆ หรืออยู่ในรูปของปรากฏการณ์หรือ เหตุการณ์ที่มีอยู่หรือเกิดขึ้นรอบตัว ตลอดจนข่าวสารด้านต่าง ๆ เป็นต้น

6. สื่อกิจกรรม เป็นกิจกรรมหรือกระบวนการที่จัดขึ้นเพื่อ เสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับนักเรียน ได้แก่ การแสดงละคร บทบาทสมมติ การสาธิต สถานการณ์จำลองการจัดนิทรรศการ การไปทัศนศึกษานอกสถานที่ การทำ โครงการ

ศักดิ์ศรี ปาณะกุล (2550, หน้า 7 – 8) กล่าวถึง คุณค่าของสื่อการเรียนรู้ต่อนักเรียนหลายประการ ดังนี้

1. ช่วยให้นักเรียนเรียนรู้ได้ดีขึ้นด้วยการเปลี่ยนแปลงประสบการณ์ ที่เป็นนามธรรมให้เป็นรูปธรรมที่สามารถสัมผัสและเข้าใจได้ง่ายขึ้น

2. ช่วยให้นักเรียนเรียนรู้ได้มากขึ้นในเวลาที่กำหนดหรือรวดเร็วกว่าการใช้สื่อ
 3. ช่วยให้นักเรียนจดจำสิ่งที่เรียนได้มาก แม่นยำ และคงทนถาวรยิ่งขึ้น เพราะความประทับใจในประสบการณ์ที่ได้รับจากสื่ออื่น ๆ
 4. ช่วยให้นักเรียนเข้าใจเรื่องราวต่าง ๆ ตรงกัน และเกิดประสบการณ์ร่วมในเรื่องราวเดียวกัน
 5. ช่วยให้นักเรียนได้รับประสบการณ์การเรียนรู้อย่างกว้างขวาง ทั้งสิ่งที่เกิดขึ้นในอดีตปัจจุบัน และคาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต
 6. ช่วยให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรง แปลกใหม่ และมีคุณค่า ซึ่งนำไปสู่การเรียนรู้ที่บรรลุเป้าหมายและคาดหวังของนักเรียน
- ศักดิ์ศรี ปาณะกุล (2550, หน้า 6 - 7) กล่าวถึง คุณค่าของสื่อการเรียนรู้ต่อครู ดังนี้
1. ช่วยสร้างบรรยากาศการจัดการเรียนรู้ที่ดี น่าสนใจ สนุกสนาน มีความน่าเชื่อถือจึงสร้างความเชื่อมั่นให้กับครูได้เป็นอย่างดี และนำไปสู่การจัดการเรียนรู้ที่บรรลุเป้าหมายของครูในที่สุด
 2. ช่วยแบ่งเบาภาระการจัดการเรียนรู้ เช่น ทำให้ครูพูดน้อยลง ถ่ายทอดเนื้อหาด้วยตนเองน้อยลง โดยที่นักเรียนเรียนรู้ได้เองภายใต้การกำกับดูแลหรือเงื่อนไขของครู ไม่ต้องเตรียมและสอนซ้ำซากเพราะได้เตรียมสื่อและวิธีการใช้สื่อไว้แล้วเป็นอย่างดี จนทำให้สามารถนำไปใช้ในครั้งต่อ ๆ ไปได้ทันที
 3. ช่วยกระตุ้นให้ครูเตรียม ผลิต หรือพัฒนาสื่อใหม่ ๆ รวมทั้งคิดค้นวิธีการที่น่าสนใจ
 4. ช่วยแก้ปัญหาและทดแทนสิ่งที่ครูไม่ถนัด เช่น พูดไม่เก่ง จดข้อมูลได้ไม่มากพอ ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง และการปรากฏตัวต่อหน้าคนจำนวนมาก
 5. ช่วยให้ครูสามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้ได้หลากหลายรูปแบบ สำหรับการสอนที่เป็นกลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อย และเป็นรายบุคคล โดยอาศัยสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมประกอบ
 6. ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของคุณโดยตรง เพราะทำให้ครูผู้สอนสามารถสอนได้เร็วถูกต้องแม่นยำ ใช้เวลาน้อยลง แต่ทำให้นักเรียนเรียนรู้ได้มากขึ้น

7. ช่วยให้ครูมีปฏิสัมพันธ์และติดตามดูแลนักเรียนเป็นรายบุคคล เพราะใช้เวลาในด้านการบรรยายถ่ายทอดเนื้อหาสาระ การเตรียมการสอนและกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ น้อยลงจึงมีเวลาเพิ่มขึ้น

8. ช่วยให้ครูสามารถวัดและประเมินผลการเรียนรู้ได้ตรงจุดมุ่งหมายในทุกชั้นตอน

9. ช่วยให้ครูสามารถนาประสบการณ์จากแหล่งการเรียนรู้ที่มีอยู่มากมายภายนอกห้องเรียนมานำเสนอต่อนักเรียนและทำให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ที่มีความหมาย

10. ช่วยให้ครูได้รับทราบผลป้อนกลับจากนักเรียน และนำข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุงแก้ไขหรือพัฒนาสื่อ และการจัดการเรียนรู้ของตนได้ตลอดเวลา

สื่อการสอนมีประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอน ที่จะส่งผลให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี (ระวีวรรณ ศรีครามครัน, 2551, หน้า 93) ดังนี้

1. ช่วยพัฒนาความคิดนักเรียน การที่นักเรียนได้รู้ เห็นสภาพของปัญหาต่าง ๆ ได้ยินหรือได้สัมผัสโดยการใช้สื่อการสอนประเภทต่าง ๆ เช่น จากภาพยนตร์รูปภาพจะสามารถพัฒนาความคิดเห็นของนักเรียน โดยการคิดค้นหาวิธีการแก้ไขอย่างมีหลักการและมีเหตุผลทำให้มีความคิดกว้างไกลมากขึ้น

2. เพิ่มพูนประสบการณ์ให้แก่นักเรียน ทำให้นักเรียนมีประสบการณ์มากขึ้นเนื่องจากได้เห็นของจริง ได้ยินหรือสัมผัส ทำให้สามารถเปรียบเทียบสิ่งที่ได้เห็นในปัจจุบันกับความก้าวหน้าต่าง ๆ ที่นักเรียนได้เรียนรู้ใหม่จากสื่อการเรียนต่าง ๆ เช่น จากภาพยนตร์ หรือจากการทัศนศึกษา

3. กระตุ้นหรือเร้าความสนใจของนักเรียน ซึ่งสิ่งต่าง ๆ ที่นำมาเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนนอกเหนือจากการเรียนปกติในชั้นเรียน สามารถทำให้นักเรียนสนใจการเรียนมากขึ้น มีความกระตือรือร้น ใคร่รู้เห็นสิ่งที่แปลก ๆ ใหม่ ๆ ซึ่งจะกระตุ้นความคิดของนักเรียนได้

บุปผชาติ ทัพพิกรณ์ (2552, หน้า 47) ได้กล่าวถึง ทักษะทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของครู ดังนี้ 1) ใช้คอมพิวเตอร์และใช้ซอฟต์แวร์พื้นฐานในการประมวลคำใช้ตารางคำนวณ อีเมลล์ฯ ได้ 2) สร้างการนำเสนอด้วยคอมพิวเตอร์ที่มีประสิทธิภาพ 3) ค้นหาแหล่งทรัพยากรในอินเทอร์เน็ต 4) แสดงความรู้ด้านจริยธรรมและความเสมอภาคที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยี 5) ติดตามความก้าวหน้าของการใช้เทคโนโลยีในการสื่อสาร 6) มีความสามารถในการสร้างสรรค์

ธนิต กุศิริ (2552, หน้า 55) ได้กล่าวถึง ทักษะทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการใช้งานคอมพิวเตอร์ มีทักษะที่จำเป็นต่อการใช้งาน ถึงแม้เราจะไม่มีทักษะเหล่านี้ก็ยังสามารถใช้คอมพิวเตอร์ได้ แต่จะเป็นการใช้งานที่ขาดความสะดวก รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ทักษะเหล่านี้ใช้เวลาไม่นานในการฝึกฝน แต่บางทักษะต้องใช้เวลาานทักษะที่จำเป็นเหล่านี้ ได้แก่ 1) ทักษะในการพิมพ์ หากมีทักษะในการพิมพ์ จะทำให้การใช้งานคอมพิวเตอร์มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น 2) ทักษะทางภาษาอังกฤษ การใช้งานคอมพิวเตอร์นั้นโปรแกรมต่าง ๆ ที่ใช้งานอยู่โดยทั่วไปนั้น จะเป็นโปรแกรมที่มีการแสดงผลต่าง ๆ ทางด้านภาษาเป็นภาษาอังกฤษ ตลอดจนการค้นหาข้อมูลในอินเทอร์เน็ตต่าง ๆ เกือบทั้งหมดเป็นภาษาอังกฤษ ดังนั้นหากต้องการใช้คอมพิวเตอร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงต้องฝึกฝนเรื่องภาษาอังกฤษควบคู่กันไปด้วย

พรรณี ลีกิจวัฒน์ (2552, หน้า 4) ได้กล่าวถึง ทักษะทางเทคโนโลยีสารสนเทศของครู ดังนี้ 1) การติดต่อสื่อสารผ่านระบบเครือข่าย 2) การประมวลผลข้อมูล 3) การแก้ปัญหาด้วยกระบวนการเทคโนโลยีสารสนเทศ 4) การใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสร้างชิ้นงานหรือโครงการ 5) การใช้คอมพิวเตอร์ช่วยในการทำงานในชีวิตประจำวัน 6) การทำงานที่มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ 7) การค้นหาข้อมูลความรู้ผ่านคอมพิวเตอร์หรือเครือข่ายคอมพิวเตอร์ 8) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศนำเสนองาน 9) การพัฒนาสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอน 10) การซ่อมบำรุงคอมพิวเตอร์

Robbins (1996, p. 6) ได้กล่าวถึง การจะเป็นผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร นั้นจะต้องสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้อย่างทั่วถึง รวดเร็ว และถูกต้องตลอดจน สามารถทำงานได้หลากหลายและมีส่วนร่วมในการทำงานเป็นทีมงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Riedl (1998, p. 259) ได้ศึกษาองค์ประกอบที่เป็นกุญแจสำคัญในการบูรณาการเทคโนโลยีกับการจัดการเรียนรู้ มี 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) มีวิสัยทัศน์ทางเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ 2) การเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยี ฮาร์ดแวร์ และเทคนิคต่าง ๆ 3) มีการส่งเสริมและสนับสนุนการใช้เทคโนโลยี 4) มีเวลาเพียงพอในการฝึกประสบการณ์ การใช้เทคโนโลยี 5) มีการประเมินผลการใช้เทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง

Umbach (1998, p. 29) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในรัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา เพื่อค้นหาลักษณะโรงเรียนที่เป็นเลิศ เป็นตัวอย่างที่ดีแก่โรงเรียนอื่น ๆ โดยการสุ่มสัมภาษณ์นักศึกษาจาก

โรงเรียนต่าง ๆ ได้แก่ ครูผู้สอน บรรณารักษ์ ครูใหญ่ นักวิชาการประจำเขตพื้นที่การศึกษา และเจ้าหน้าที่ฝ่ายการศึกษาของรัฐแคลิฟอร์เนีย รวมถึงการเยี่ยมชมโรงเรียนทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ สรุปได้ว่า โรงเรียนที่เป็นตัวอย่างที่ดีทางด้านจัดการ การบริหาร และและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมีการปฏิบัติ ดังนี้ 1) ต้องมีการวางแผนก่อนเป็นลำดับแรก 2) จัดให้มีการพัฒนาครู 3) ฝึกอบรมครูเป็นพิเศษทางด้านทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 4) จัดให้มีอุปกรณ์ เครื่องมือที่เหมาะสมเพียงพอ 5) จัดให้มีบุคลากรทางด้านเทคนิคเพื่อสนับสนุนครู 6) ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการนำเสนอเนื้อหาในหลักสูตรมากกว่าใช้เพื่อสอนเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศเท่านั้น 7) ครูต้องมีภาวะผู้นำและเป็นตัวอย่างที่ดี 8) ใช้ประโยชน์จากระบบเครือข่ายของโรงเรียนเป็นเครื่องมือในการบริหารโรงเรียน 9) สร้างความสัมพันธ์ของการสื่อสารอินเทอร์เน็ต 10) ส่งเสริมสนับสนุนการใช้เว็บไซต์ เครือข่ายเพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างครูเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานทางการศึกษาในท้องถิ่น 11) จัดสรรงบประมาณสนับสนุน ช่วยให้ทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารและพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนอย่างน้อยร้อยละ 30 12) ช่วยเหลือครูให้มีคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล 13) สร้างเว็บไซต์โรงเรียน 14) สร้างสื่อมัลติมีเดียเพื่อการนำเสนองาน

Eadie (2001, p. 137) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของครูที่ส่งผลต่อนักเรียน พบว่า ผลการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมของนักเรียน จากการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของครูว่าช่วย พัฒนาทักษะการคิดอย่างมีเหตุผล การคิดแก้ปัญหาและการช่วยเสริมการเรียนรู้ ทำให้นักเรียนใช้เวลาและความสนใจในกิจกรรมการเรียนและเมื่อมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้ ทำให้นักเรียนใช้เวลาในกิจกรรมการเรียนมากขึ้นอีกทั้งยังเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนในลักษณะที่มีการปฏิสัมพันธ์มากขึ้น มีการแนะนำมากไปกว่าเดิมที่เป็นการถ่ายโอนสารสนเทศจากครูสู่นักเรียนเท่านั้น

Kabilan (2004, p. 51) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาครูสู่การเป็นมืออาชีพด้านระบบเครือข่าย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาครูไปสู่การเป็นมืออาชีพด้านระบบเครือข่าย โดยการศึกษาวิจัยครั้งเป็นการศึกษาวิเคราะห์และสืบค้นข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการลงรหัสและ

การจัดกลุ่มข้อมูล จากผลการวิจัย พบว่า การที่ครูจะก้าวไปสู่การเป็นมืออาชีพด้านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์นั้น ครูจะต้องประกอบด้วยสมรรถภาพที่สำคัญ 5 ประการดังนี้

1. แรงจูงใจหรือเจตคติในการปฏิบัติงาน
2. ความรู้ ความเข้าใจและทักษะด้านเทคโนโลยี
3. การเรียนรู้ด้วยตนเอง
4. การปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น
5. การตระหนักถึงความสำคัญของเทคโนโลยีสารสนเทศ และ

การสื่อสาร

4. การพัฒนาวิชาชีพครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพ

จากการพัฒนานโยบายทางการศึกษาของครูและบุคลากรทางการศึกษา (2553, หน้า 79) พบว่า มีข้อเสนอสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาครูตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2 ประเด็น ดังนี้ การผลิตครูแนวใหม่ ซึ่งเป็นการยกระดับคุณภาพการผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษารุ่นใหม่ โดยให้ได้คนเก่ง คนดีมาเรียนครูและการยกระดับการพัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษาเพื่อให้ได้ครูมืออาชีพที่มีคุณภาพมาตรฐานวิชาชีพชั้นสูงและรักในวิชาชีพ โดยส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาทั้งด้านการฝึกอบรม สัมมนา หรือศึกษาต่อให้มีวุฒิการศึกษาสูงขึ้น ให้มีการจัดตั้งสถาบันพัฒนาครูและผู้บริหาร การนํานโยบายด้านการพัฒนาครูไปสู่การปฏิบัติจะต้องกระทำซ้ำ เน้นการมีส่วนร่วมของหน่วยงานนโยบายและหน่วยงานปฏิบัติทั้งส่วนกลางและระดับปฏิบัติ พัฒนาวิชาชีพครู ด้วยกระบวนการใหม่ที่เน้นนวัตกรรมการวิจัยและพัฒนาการเรียนรู้แบบองค์รวมที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโดยใช้ภูมิปัญญาตลอดจนพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา

การพัฒนาวิชาชีพในปัจจุบันแตกต่างจากในอดีต แต่เดิมนักการศึกษามีมุมมองเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพในวงแคบ แม้ในปัจจุบันมุมมองนี้จะยังคงเหลืออยู่นั่นคือ ครูหรือผู้บริหารโรงเรียนมักจะมองการพัฒนาวิชาชีพไปที่กิจกรรมพิเศษที่จัดขึ้น 2 - 3 วัน ในช่วงใดช่วงหนึ่งของปีการศึกษา หรือมักจะมองไปที่การศึกษาต่อหรือการพัฒนาใด ๆ ที่จะทำได้วุฒิปัตร ได้โอกาสการเลื่อนขั้นเงินเดือน หรือโอกาสรับเงินประจำตำแหน่ง ทำให้ครูและผู้บริหารโรงเรียนคิดภาระงานบนฐานเวลา (Time Based Mandates) (Monahan. 1996, pp. 136 - 137) ทำให้ระบบการคิดการพัฒนาวิชาชีพเป็นไป

ในลักษณะการเก็บชั่วโมง จำนวนครั้งเพื่อให้ได้วุฒิบัตรมากกว่าที่จะทำงานให้มีคุณภาพ หรือเพื่อปรับปรุงแก้ไขการทำงานให้ดีขึ้น (McDiarmid, David, Kannapel, Corcoran & Coe. 1997, p. 147) ปัจจุบันแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพ ได้เปลี่ยนไปมีมุมมองการพัฒนา วิชาชีพแบบใหม่ที่มีทัศนคติที่กว้างขึ้น ทั้งในเรื่องของกิจกรรม (Activity) ในเรื่องของ กระบวนการ (Process) เพื่อการพัฒนาความรู้ ทักษะ และทัศนคติของบุคลากรทางการศึกษาที่มีจุดเน้นเพื่อให้ส่งผลต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน (Student Learning) ซึ่งถือเป็นเป้าหมายสุดท้าย (Ultimate Goal) ที่ต้องการให้เกิดขึ้นจากการพัฒนาวิชาชีพ

จุดเริ่มต้นของการพัฒนาตนเองของผู้ประกอบวิชาชีพครูก็คือ การประเมินว่าตนเองมีความสามารถที่แท้จริงในเรื่องใดบ้าง จะต้องพัฒนาเพิ่มเติมเรื่องใด พัฒนาต่อยอดเรื่องใดซึ่งควรมีการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม แล้ววางแผนนำสู่การปฏิบัติในชีวิตประจำวัน มีนักวิชาการจำนวนมาก (Kellough, 2000, p. 118; Moore, 2001, pp. 22-23; Sullivan & Glanz, 2005, p. 140) ได้เสนอคุณลักษณะที่แสดงถึงความสามารถที่ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ซึ่งหมายรวมถึงผู้ประกอบวิชาชีพครูควรมี ตัวอย่างเช่น

1. เป็นนายหน้า (Broker) ทางการศึกษาที่จะนำเสนอ ดูแล จัดหาผลประโยชน์จากการศึกษาให้แก่ผู้เรียน นำเสนอวิธีการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดความสุขในการเรียนรู้ มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และเรียนรู้อย่างมีความหมาย
2. เป็นผู้รอบรู้ในเนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน ซึ่ง ความรอบรู้นี้จะต้องรู้ทั้งพื้นฐานของวิชา และความรู้ในปัจจุบัน รวมทั้งข้อเท็จจริง หลักการ แนวคิด และทักษะของวิชา
3. เป็นผู้มีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งถึงกระบวนการเรียนรู้ ว่า กระบวนการใดเหมาะสมกับเด็กคนใดหรือกลุ่มใดเนื้อหาใดควรใช้กระบวนการเรียนรู้แบบใด
4. เป็นผู้บริหารจัดการห้องเรียน และแผนการจัดการเรียนรู้ ได้อย่างเป็นระบบทั้งรายวิชา รายภาค รายสัปดาห์ และแต่ละชั่วโมงที่สอน
5. เป็นผู้เชื่อมโยงการจัดการเรียนรู้กับความต้องการจำเป็นของเด็กแต่ละคนได้ และช่วยให้เด็กสามารถเชื่อมโยงหัวข้อการเรียนรู้เข้ากับชีวิตของตนได้อีก ทั้งพัฒนาสมรรถนะที่สัมพันธ์กับการพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก
6. เป็นผู้ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำรงชีวิต มีความเสมอต้นเสมอปลาย ตรงต่อเวลา ปฏิบัติงานแล้วเสร็จตามเวลา กระตือรือร้นในการร่วมมือร่วม

ใจปฏิบัติงานการศึกษา นับถือให้เกียรติผู้อื่น ดำรงรักษาจิตใจให้มีความเมตตา แสดงความคิดอย่างมีวิจารณญาณ ใช้ทักษะในการสื่อสารสัมพันธ์กับนักเรียน ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้จะเป็นตัวแบบที่ดีให้กับสังคม

7. เป็นผู้ใส่ใจเกี่ยวกับสิทธิเด็ก โดยมีพฤติกรรมดังนี้

- 7.1 สร้างบรรยากาศแห่งความปลอดภัย และสุขภาพอนามัยทางกายและจิตวิทยา
- 7.2 สร้างบรรยากาศแห่งความเป็นมิตรให้นักเรียนรู้สึกอบอุ่นมั่นคง และเป็นสุขที่จะเรียนรู้เพื่อพัฒนาเจตคติในทางบวก และการมีวินัยในตนเอง
- 7.3 สร้างความเชื่อมั่นให้แก่เด็กทุกคนให้เกิดความรู้สึกว่าทุกคนสามารถเรียนรู้ได้
- 7.4 มีความรู้สึกไวต่อการเปลี่ยนแปลงของเด็กซึ่งอาจต้องการความช่วยเหลืออย่างรีบด่วนและทันท่วงที
- 7.5 พัฒนาทักษะในการประเมินความก้าวหน้าของนักเรียน และใช้ผลการประเมินในการพัฒนาเด็กอย่างต่อเนื่อง

8. เป็นผู้พัฒนาตนเองให้มีอารมณ์ขันและมีส่วนร่วมสร้างอารมณ์ขัน เพราะอารมณ์ขันไม่เพียงเป็นสิ่งกระตุ้นให้เกิดการดำรงชีวิตที่มีคุณภาพเท่านั้น ยังสร้างสรรค์และพัฒนาการคิดระดับสูงได้อีกด้วย

9. เป็นผู้ยอมรับการเปลี่ยนแปลง เต็มใจที่จะทำสิ่งใหม่ ๆ แสดงความรับผิดชอบ รับผิดชอบและเข้าใจได้ว่าค่านิยมที่ได้รับการถ่ายทอดมาดั้งเดิมเป็นของมีค่าแต่ค่านิยมในการเปลี่ยนแปลงก็สร้างคุณค่าในชีวิตเช่นกัน

10. เป็นผู้สนใจในวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง และหาโอกาสพัฒนาสู่มืออาชีพอย่างแท้จริง ด้วยการปฏิบัติหน้าที่ทั้งในห้องเรียน โรงเรียน และชุมชน และเป็นผู้นำความคิดทางการศึกษาสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียน และสังคม

11. เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องได้ของนักเรียน เพื่อนร่วมอาชีพ ผู้ปกครอง และชุมชน

นอกจากนี้ Kouzes และ Posner (2002, p. 295) มีทัศนะว่าคนที่มีความรู้สึกเชื่อมั่นในตนเองซึ่งเป็นคนที่มีความมั่นคงในจิตใจจะมองเห็นเส้นทางที่ก้าวหน้า และสามารถพัฒนาสมรรถนะของตนเองได้ งานวิจัยจำนวนมากแสดงให้เห็นว่าความมั่นใจในตนเองจะส่งผลต่อการปฏิบัติงาน ยิ่งถ้าบุคคลเหล่านั้นมีความสามารถในการคิดก็จะทำ

ให้สามารถตัดสินใจได้ดียิ่งขึ้นและสิ่งที่จะบันดาลให้คนเรามีความมั่นใจในตนเองก็คือ สมรรถนะของตนเอง (Competency) หากผู้ประกอบวิชาชีพครูต้องการพัฒนาสมรรถนะของตนเอง ก็จะต้องมีประสบการณ์ที่ตรงกับบทบาทหน้าที่ ประสบการณ์นับเป็นมิติหนึ่งของสมรรถนะ เพราะประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่และกิจกรรมของโรงเรียน และทำให้เกิดการสังมองค์ความรู้ที่ได้รับจากการมีประสบการณ์ ยิ่งมีประสบการณ์มากเท่าใด ก็จะส่งผลให้ประสบความสำเร็จมากเท่านั้น ในการเพิ่มพูนสมรรถนะจึงต้องพัฒนาตนเองอย่างรอบด้านซึ่ง Kouzes & Posner (2002, p. 31) เสนอไว้ ดังนี้

1. สร้างแรงบันดาลใจกับตนเอง (Inspiring) มีความสนใจแสวงหาความรู้เต็มไปด้วยพลัง และมีความรู้สึกทางบวก
2. เป็นแบบอย่าง (Modeling) ด้วยการแสดงให้เห็นความสามารถ ประเมินความสามารถของตนเองและเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ สามารถปฏิบัติในสิ่งที่คาดหวังให้ผู้อื่นปฏิบัติได้
3. มีความท้าทาย (Challenge) ด้วยการแสวงหานวัตกรรมและ กล้าที่จะคิดนอกกรอบ
4. ช่วยทำให้ผู้อื่นสามารถปฏิบัติได้ (Enabling) ด้วยการสร้างการ ร่วมแรงร่วมใจ การไว้วางใจ ให้การยอมรับ สร้างความผูกพัน ให้รางวัลเมื่อมีผลการ ปฏิบัติงาน
5. สนับสนุนให้กำลังใจ (Encouraging) เพื่อช่วยสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้ทำงานได้พัฒนางานให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพมากขึ้น หากวิเคราะห์ลงไปถึง ประเด็นการพัฒนาครูผู้สอนจากผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนา ครูผู้สอนด้านการจัดการเรียนรู้

สรุปได้ว่าการพัฒนาวิชาชีพครู จะส่งผลให้ผู้ได้รับการพัฒนามีความรู้ ความสามารถมากขึ้น มีความมั่นใจในการปฏิบัติงานมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิภาพ และระสิทธิผลขององค์กร ซึ่งปัจจัยที่จะส่งผลให้ครูเกิดการพัฒนาทางวิชาชีพครูประสบ ผลสำเร็จ คือ ตัวของครูเอง โดยครูต้องมีแรงบันดาลใจในการพัฒนาตนเอง มีความท้าทาย ในตนเอง สิ่งแวดล้อม กล่าวคือต้องได้รับการสนับสนุนจากทุกคน ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาวิชาชีพครู

การพัฒนาวิชาชีพครูเพื่อให้ได้คุณภาพตามมาตรฐานวิชาชีพนั้น เป็นกระบวนการดำเนินงานที่เป็นระบบนับตั้งแต่การวางแผน การนำไปปฏิบัติตามแผน

การกำกับติดตามและการประเมินผล ด้วยเหตุนี้จึงมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในทุกขั้นตอน ซึ่งปัจจัยที่จะกล่าวต่อไปนี้ได้แนวคิดมาจากการทบทวนงานวิจัยในระดับนานาชาติ เรื่อง การพัฒนาวิชาชีพครูของ UNESCO ซึ่งผู้ที่สังเคราะห์วรรณกรรมในเรื่องนี้ คือ Villegas –Reimers (2003, pp. 119 – 143) ได้แสดงให้เห็นว่า การพัฒนาวิชาชีพครูจะประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย นับตั้งแต่ตัวของผู้ประกอบการวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา ชุมชน หน่วยงานภาครัฐซึ่งเป็นฝ่ายกำหนดนโยบาย หน่วยงานภาคเอกชน องค์กรอิสระ และสถาบันการผลิตครูในระดับอุดมศึกษา ดังนั้นการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาวิชาชีพครูจะช่วยให้ผู้กำหนดนโยบายในหน่วยงานกลาง ผู้ประกอบวิชาชีพและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษาดังกล่าว ได้เข้าใจถึงความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงของปัจจัยต่าง ๆ ในการพัฒนาวิชาชีพ ซึ่งปัจจัยต่าง ๆ ดังกล่าวสรุปได้ดังนี้

1. วัฒนธรรมการสนับสนุน

การพัฒนาวิชาชีพครูจะประสบความสำเร็จได้ต้องอาศัยการเสริมสร้างวัฒนธรรมความร่วมมือร่วมใจในสถานศึกษาอย่างมีคุณภาพระหว่างครู ผู้บริหาร และบุคลากรอื่น ๆ ทั้งในและนอกสถานศึกษาและการสร้างวัฒนธรรมการสนับสนุนซึ่งกันและกันให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมมีแนวทางดำเนินการอย่างน้อยใน 6 ลักษณะ ดังนี้ (Lieberman, 1994 และ Bush, 1999, อ้างถึงใน Villegas – Reimers, 2003, pp. 119 – 120)

1.1 พัฒนาค่านิยมขององค์กรในเรื่องการทำงานเป็นหมู่คณะ การเปิดเผย และความไว้วางใจ

1.2 เปิดโอกาสและให้มีช่วงเวลาคุณภาพเพื่อสนทนา แลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน

1.3 ให้ครูได้มีโอกาสเรียนรู้และเข้าใจองค์การของตัวเองอย่างแท้จริง

1.4 ทบทวนบทบาทหน้าที่เกี่ยวกับความเป็นผู้นำและปรับให้ครอบคลุมถึงบทบาทของครู

1.5 ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายทั้งในและนอกสถานศึกษาและความร่วมมือร่วมใจในการทำงานอย่างเป็นหนึ่งเดียว

1.6 เตรียมครูให้เป็นผู้นำในวิชาชีพของตนอย่างแท้จริงซึ่งหมายถึงให้ครูได้ออกแบบการพัฒนาดตนเอง นำสู่การปฏิบัติและประเมินความก้าวหน้าในวิชาชีพของตนเองได้ ซึ่งผู้บริหารต้องให้เวลาและให้โอกาสครู

2. บริบท

บริบทเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาวิชาชีพครูต้องให้ความสนใจ เพราะบริบทที่แตกต่างกันย่อมมีผลต่อการดำเนินการพัฒนาวิชาชีพที่แตกต่างกัน ดังนั้นองค์การที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาวิชาชีพในทุกระดับควรมีกลยุทธ์ในการพัฒนาวิชาชีพที่หลากหลายอย่างมีคุณภาพ ด้วยเหตุนี้ จึงไม่ควรมีวิธีการพัฒนาวิชาชีพที่ดีที่สุดเพียงรูปแบบเดียวงานวิจัยที่ผ่านมาได้แสดงให้เห็นว่าบริบทด้านเศรษฐกิจและสังคมของสถานศึกษามีผลกระทบต่อผลการพัฒนาดตนเองของครูมากกว่าการส่งเสริมสนับสนุนของผู้บริหารหรือการจัดสรรทรัพยากรให้กับสถานศึกษา นอกจากนี้ เมื่อนำรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพที่ประสบความสำเร็จในบริบทหนึ่งไปใช้กับอีกบริบทหนึ่งซึ่งมีความแตกต่างกันทั้งด้านประวัติศาสตร์ความเป็นมา สภาพเศรษฐกิจและสังคม การเมืองการปกครอง และวัฒนธรรม ด้วยเหตุนี้ Villegas–Reimers (2003, p. 122) ได้มีข้อเสนอแนะที่น่าสนใจคือต้องให้ผู้ที่ต้องการพัฒนาวิชาชีพของตนเองเป็นผู้ออกแบบการพัฒนาดของตนเองมากกว่าออกแบบโดยผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกไม่ว่าจะมาจากนานาประเทศหรือในประเทศ แต่ทั้งนี้ต้องกระตุ้นให้ผู้ที่พัฒนาดตนเองเกิดการเปลี่ยนแปลงเจตคติ และเชื่อมโยงให้เห็นความสำคัญและความจำเป็นที่ต้องพัฒนาวิชาชีพของตนให้ก้าวหน้าเพื่อส่งผลต่อการปฏิรูปทั้งระบบ

3. ระดับการพัฒนาของสถานศึกษา

สถานศึกษาแต่ละแห่งย่อมมีระดับการพัฒนาที่แตกต่างกัน สถานศึกษาจึงย่อมต้องมีกลยุทธ์ในการพัฒนาวิชาชีพครูแตกต่างกัน จากการสังเคราะห์รายงานการศึกษาของ UNESCO พบว่า ระดับการพัฒนาของสถานศึกษาแบ่งออกเป็น 4 ระดับ ดังนี้

ระดับที่ 1 เป็นระดับของสถานศึกษาที่ครูส่วนใหญ่ยังไม่มีทักษะและประสบการณ์ทางการสอนที่เพียงพอ และมีวุฒิค่อนข้างต่ำหรือสอนไม่ตรงกับวุฒิ วิชาเอกหรือวิชาโทของตนเมื่อเป็นเช่นนี้ การจัดโปรแกรมการพัฒนาทางวิชาชีพของครูจึงควรมุ่งเน้นให้มีความพร้อมในเนื้อหาและเทคนิคการสอนรวมทั้งศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการสอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนจะต้องมีกระบวนการนิเทศการเรียนการสอนอย่างเข้มแข็ง

ระดับที่ 2 เป็นระดับของสถานศึกษาที่ครูส่วนใหญ่ได้รับการฝึกอบรมหรือการพัฒนาแต่แนวทางการพัฒนายังไม่หลากหลาย ดังนั้นครูจึงอาศัยแนวการสอนจากเอกสาร ตำรา หลักสูตร หรือหนังสือจากสำนักพิมพ์ต่าง ๆ ดังนั้นในการพัฒนาวิชาชีพของครูให้เหมาะสมกับสถานศึกษาระดับนี้ควรมุ่งเน้นให้การสนับสนุนครูได้มีแนวการศึกษา เอกสาร ตำรา รวมทั้งต้นแบบเทคนิคการสอนใหม่ ๆ อย่างหลากหลายและผู้บริหารต้องพยายามส่งเสริมให้ครูได้พัฒนาเนื้อหาวิชาจนเชี่ยวชาญอย่างต่อเนื่องโดยจัดการอบรมเชิงปฏิบัติการในสถานศึกษาของตน นอกจากนี้ ทั้งผู้บริหารและหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ก็ต้องพัฒนาวิชาชีพในบทบาทของตนอย่างเหมาะสมด้วยเพื่อเป็นที่พึ่งของครูเชิงวิชาการ

ระดับที่ 3 - 4 เป็นสถานศึกษาที่ครูส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติหน้าที่สอนเป็นกิจวัตรตามแผนการสอนที่สถานศึกษากำหนดไว้ให้ และต่อมาเมื่อครูพัฒนาตนเองจนมีประสบการณ์อย่างเพียงพอก็สามารถพัฒนาตนเองมีความคิดริเริ่มมีความเป็นอิสระในการจัดทำแผนการสอนของตนได้ ในสถานศึกษาที่มีครูลักษณะที่พัฒนาได้เช่นนี้ต้องช่วยพัฒนาครูให้ได้รับประสบการณ์อย่างกว้างขวางและให้โอกาสครูได้รับการพัฒนาความรู้และทักษะการสอนและได้ฝึกปฏิบัติการสอนอย่างหลากหลายวิธี

4. เวลา

เวลาเป็นปัจจัยสำคัญอีกปัจจัยหนึ่งของการพัฒนาวิชาชีพทางการศึกษา โดยเฉพาะครูต้องการเวลาในขณะที่พัฒนาวิชาชีพระหว่างการสอนในชั้นเรียน และคุณผลที่จะเกิดขึ้นจากความพยายามของตน และเวลาที่เหมาะสมในการเรียนรู้และการทำงานร่วมกันของครูนั้น ควรใช้เวลาประมาณ 20% ของการทำงานต่อสัปดาห์ของครู (Morocco & Solomon, 1999, อ้างถึงใน Villegas-Reimers, 2003, p. 125) แต่ทว่าในยุคสมัยที่สังคมกำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเช่นนี้ ครูจึงถูกคาดหวังมากที่จะต้องใช้ความรู้ความสามารถในการสอนยกระดับผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน ด้วยเหตุนี้ครูจึงไม่เวลาในการพัฒนาตนเอง โดยเฉพาะในประเทศที่กำลังปฏิรูปการศึกษาครูแทบจะไม่ได้รับอนุญาตให้ออกไปพัฒนาวิชาชีพ ตรงกันข้ามกับประเทศที่ให้ความสำคัญกับคุณภาพของครู เช่น ญี่ปุ่น เยอรมัน จีน ที่ให้เวลาครูอย่างเพียงพอเพื่อร่วมการพัฒนาวิชาชีพของตน โดยเฉพาะโรงเรียนในประเทศญี่ปุ่นจะให้เวลาแก่ครูแต่ละสัปดาห์ไม่น้อยกว่า 20 ชั่วโมง เพื่อการทำงานของครูเป็นที่ม รวมทั้งการวางแผนการสอน การเยี่ยมชั้นเรียน ไปดูงานโรงเรียนอื่น หรือร่วมกิจกรรมการพัฒนาตนเองอื่น ๆ นอกจากนี้ บางประเทศที่พัฒนาก็จะสนับสนุนครู

ในการทำวิจัย การเข้าร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มสนใจต่าง ๆ การเยี่ยมบ้านนักเรียน เป็นต้น งานวิจัยจากประเทศสหรัฐอเมริกาแสดงให้เห็นว่าครูที่ได้รับการสนับสนุนให้มีเวลา มากพอเพื่อพัฒนาตนเองในการวางแผนการสอน การสนทนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการ ร่วมกิจกรรมการพัฒนาวิชาชีพก็จะยิ่งทำให้ครูมีประสิทธิภาพในการสอนมากขึ้นและผลที่ ตามมาคือนักเรียนเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น (Darling Hammond, 1999 อ้างถึงใน Villegas-Reimers, 2003, p. 126)

5. งบประมาณ

งบประมาณเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งในการพัฒนาวิชาชีพครูเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ยั่งยืน แต่ทว่าในขณะนี้ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกกำลังเผชิญกับปัญหาด้านเศรษฐกิจกันอย่างกว้างขวาง อันส่งผลให้มีการตัดทอนงบประมาณที่ใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาวิชาชีพของครู อย่างไรก็ตาม Villegas-Reimers ได้ชี้ให้เห็นว่า งบประมาณอย่างเดียวไม่เพียงพอที่จะทำให้ครูได้รับประสบการณ์ที่เหมาะสมในการพัฒนาวิชาชีพอย่างมีคุณภาพได้ เพราะต้องอาศัยปัจจัยอื่น ๆ ร่วมพิจารณาด้วย เช่น การอาศัยเครือข่ายร่วมพัฒนา หรือการหาแนวทางการพัฒนาที่หลากหลายที่ไม่ต้องลงทุนมาก ตัวอย่างเช่น โรงเรียนมัธยมแห่งหนึ่งในรัฐโคโลราโด สหรัฐอเมริกาเคยขาดแคลนเงินทุนในการพัฒนาวิชาชีพครู แต่เนื่องจากโรงเรียนในฐานะที่มีการบริหารจัดการแบบ SBM จึงได้แก้ปัญหอย่างสร้างสรรค์โดยคณะครูกลุ่มหนึ่งได้ร่วมมือกันจัดตั้งกองทุนพัฒนาวิชาชีพครูกันเองและบริหารจัดการโดยสภาครูที่ประกอบด้วยสมาชิกที่เป็นตัวแทนของครู ผู้ปกครอง นักเรียนและชุมชน โดยคณะกรรมการชุดนี้มีหน้าที่พิจารณาตัดสินว่าโครงการพัฒนาครูโครงการใดจะได้รับทุน เมื่อกองทุนสะสมเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ครูจำนวนมากได้รับทุนไปพัฒนาตนเองและได้นำความรู้กลับมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้บริหารและครูอื่น ๆ ในโรงเรียน

6. ขั้นตอนในการพัฒนาวิชาชีพ

การพัฒนาครูให้มีความก้าวหน้าทางวิชาชีพอย่างแท้จริงนั้น ต้องใส่ใจกับประสิทธิภาพของขั้นตอนในการพัฒนาวิชาชีพอย่างจริงจัง ทั้งนี้เป็นเพราะว่าในแต่ละขั้นของการพัฒนานั้นครูมีคุณลักษณะและความต้องการแตกต่างกัน ดังจะเห็นได้จากแนวคิดของHuberman (1989, อ้างถึงใน Villegas-Reimers, 2003) ที่กล่าวถึง การพัฒนาวิชาชีพครู ใน 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 เป็นระยะที่ครูเข้าสู่วิชาชีพ มีประสบการณ์การสอน ประมาณ 1 – 3 ปี ครูที่อยู่ในขั้นนี้มีความต้องการเรียนรู้และทำความเข้าใจกับวิชาชีพของตน

ขั้นที่ 2 เป็นระยะที่ครูเริ่มมีความมั่นคง มีประสบการณ์การสอนประมาณ 4 – 6 ปี ครูที่อยู่ในขั้นนี้มีความมุ่งมั่นในการสอนและมีความรอบรู้ในศาสตร์ การสอนมากขึ้น

ขั้นที่ 3 เป็นระยะที่ครูมีความคิดแตกต่าง มีประสบการณ์การสอนประมาณ 7 – 18 ปี ครูที่อยู่ในขั้นนี้บางกลุ่มใส่ใจกับการศึกษาค้นคว้าทดลองการสอนใหม่ ๆ ชอบเผชิญปัญหาความท้าทาย มีความกระตือรือร้นในการพัฒนาวิชาชีพของตนแต่ บางกลุ่มอาจมองวาระระยะนี้เป็นระยะที่ล้าสนกับตัวเองและต้องทบทวนตนเอง มีครูหลายคน ที่ลาออกจากวิชาชีพในระยะนี้ เนื่องจากมีภาวะความเครียดในการทำงานสูงสุด

ขั้นที่ 4 เป็นระยะที่ครูมีความคิดแตกต่างในครั้งที่ 2 เมื่อครูมี ประสบการณ์สอนประมาณ 19 – 20 ปี ครูบางคนในช่วงนี้จะมีการประเมินตนเอง ผ่อนคลาย และเริ่มตระหนักรู้ถึงการทำตัวความเห็นห่างกับนักเรียน ครูบางคนเริ่มมีความคิดเชิงวิเคราะห์วิพากษ์ถึงระบบการศึกษา การบริหารจัดการของโรงเรียน ผู้บริหาร เพื่อนครู รวมถึงอาชีพของตน

ขั้นที่ 5 เป็นระยะที่ครูปลดปล่อย ครูที่ทำการสอนมาประมาณ 31 – 50 ปี จะเริ่มไม่ใส่ใจการพัฒนาวิชาชีพของตนและมีแนวโน้มมากขึ้นเรื่อย ๆ ครูบางคน ใช้ช่วงเวลานี้สะท้อนประสบการณ์ที่ผ่านมาและใช้ชีวิตอย่างสงบ แต่ทว่าครูบางคนช่วงนี้เป็นช่วงที่ผิดหวังในวิชาชีพ

นอกจากนี้ Dreyfus (1986, อ้างถึงใน Villegas-Reimers, 2003, pp. 119 – 120) กล่าวว่าในการพัฒนาวิชาชีพครู ครูจะต้องก้าวผ่านจากผู้ไม่มี ประสบการณ์ไปสู่ผู้เชี่ยวชาญการสอน ดังนั้นขั้นตอนการพัฒนาวิชาชีพครูจึงควรสะท้อน ความต้องการส่วนตนและความก้าวหน้าทางวิชาชีพของครู ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 เป็นระดับของผู้มีประสบการณ์น้อย ได้แก่ นักเรียนฝึกหัดครูและครูในปีแรก ระยะนี้ครูเริ่มรับรู้ว่า ประสบการณ์ที่ได้จากการปฏิบัตินั้นมีค่า มากกว่าการเรียนรู้จากคำบอกเล่า เนื่องจากครูที่จบมาใหม่ ๆ เคยมีประสบการณ์ การเรียนในระดับอุดมศึกษาที่เป็นฝ่ายรับและเรียนรู้ตามเอกสารตำราและตามทฤษฎี และการ

ได้รับการปลูกฝังให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบและวัฒนธรรมขององค์กร ดังนั้น การสอนของครูจึงถ่ายทอดสู่ผู้เรียนโดยยึดครูเป็นศูนย์กลางมากกว่าชั้นอื่น ๆ

ขั้นที่ 2 เป็นระดับของความก้าวหน้าเบื้องต้น ซึ่งครูเริ่มมีประสบการณ์ประมาณ 2 - 3 ปี และมีการพัฒนาตนเองจากขั้นที่ 1 จนเห็นความเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมการสอนและคุณภาพของความเป็นครูชัดเจนขึ้น รู้จักเชื่อมโยงองค์ความรู้จากตำราเข้ากับประสบการณ์จริง อย่างไรก็ตามครูที่มีพัฒนาการในขั้นที่ 2 ยังคงจำนวนต่ออำนาจสายบังคับบัญชา เป็นผู้ทำงานตามคำสั่งและยังไม่กระตือรือร้นว่าต้องการมีความเป็นอิสระในวิชาชีพของตน จึงสะท้อนว่าการพัฒนาในขั้นนี้ครูยังไม่ได้รับผิดชอบเต็มที่ในงานของตน

ขั้นที่ 3 เป็นระดับของผู้มีประสบการณ์ ครูในระดับนี้ใช้เวลาในวิชาชีพของตน ประมาณ 3 - 4 ปี มีความก้าวหน้าต่อยอดจากขั้นที่ 2 มีประสบการณ์มากพอและมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะสำคัญของครูในระยะนี้ คือ ครูสามารถตัดสินใจวางแผนการสอนที่เหมาะสมด้วยตนเองได้ และนำสู่การปฏิบัติได้จริง พร้อมกับสามารถสะท้อนจุดอ่อนจุดแข็งในการสอนของตนได้ จึงอาจกล่าวได้ว่าครูสามารถควบคุมสถานการณ์การเรียนการสอนได้ด้วยตนเอง อย่างไรก็ตาม ยังมีครูบางคนถึงแม้ว่าจะสอนมาได้ 3 - 4 ปี ก็ยังไม่พัฒนาตนเองให้มีความก้าวหน้าดังกล่าว

ขั้นที่ 4 เป็นระดับของผู้ชำนาญการ ซึ่งครูในระดับนี้ใช้เวลา 5 ปี โดยทั่วไปมีครูจำนวนน้อยมากที่จะก้าวสู่ระดับนี้ซึ่งเป็นขั้นที่ต้องอาศัยการตระหนักรู้อย่างลึกซึ้งซึ่งสามารถประยุกต์สู่การสอนได้อย่างเกิดประสิทธิผล และเริ่มมองเห็นความเชื่อมโยงของปัจจัยต่าง ๆ เป็นแบบองค์รวม

ขั้นที่ 5 เป็นระดับของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งครูในระดับนี้ใช้เวลาไม่น้อยกว่า 5 ปี ครูผู้เชี่ยวชาญ นอกจากจะมีประสบการณ์การสอนอย่างมากแล้วต้องแสดงให้เห็นว่า มีความยืดหยุ่นในการปฏิบัติงาน และมีการตัดสินใจที่อาศัยการหยั่งรู้อย่างลึกซึ้ง (intuition) มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการทำงานและการแก้ปัญหา อาจกล่าวได้ว่าในขั้นนี้ การจัดการเรียนการสอนของครูเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางอย่างเห็นได้ชัด

7. การใช้เทคโนโลยีเพื่อการสอน

การนำเทคโนโลยีไปใช้ในการเรียนการสอนนับว่าเป็นความท้าทายอย่างมากของการพัฒนาวิชาชีพของครู เนื่องจากปัญหาที่หลาย ๆ ประเทศที่กำลังปฏิรูปการศึกษาได้เผชิญ คือ การที่ครูยังไม่สามารถเข้าถึงการใช้เทคโนโลยีในการ

ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยเหตุนี้ จึงเป็นความท้าทายของประเทศเหล่านี้ที่จะต้องหากลยุทธ์เพื่อเตรียมเยาวชนของชาติและผู้นำให้สามารถยืนหยัดอยู่ในสังคมที่กำลังขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ ข้อมูลจาก UNESCO ได้แสดงให้เห็นว่าสถาบันการผลิตครูยังล้าหลังในการเตรียมความรู้และทักษะทางเทคโนโลยีให้กับผู้ที่กำลังจะเป็นครูในอนาคต นอกจากนี้มีการรายงานว่า ทั้งผู้บริหารโรงเรียนและครูที่มีประสบการณ์การสอนต่างก็รู้สึกว่าคุณเองยังไม่มีความพร้อมในการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในการจัดการเรียนการสอน เพราะไม่สามารถใช้ในระดับที่ซับซ้อนได้ นอกจากนี้ พบว่า ในบางโรงเรียนถึงแม้จะมีอุปกรณ์คอมพิวเตอร์และโปรแกรมต่าง ๆ พร้อมแต่การอบรมครูยังไม่มีประสิทธิภาพ ซึ่งสถานการณ์เช่นนี้แตกต่างจากสังคมอื่นที่คาดหวังให้มีการนำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์มาใช้ในชั้นเรียนอย่างจริงจัง โดยมีการกดดันให้ครูต้องแสวงหาความรู้เพื่อเพิ่มพูนทักษะของตนเอง แต่ทั้งนี้สังคมและโรงเรียนต้องร่วมมือกันช่วยจัดหาอุปกรณ์อย่างพร้อมเพรียงและมีงบประมาณสนับสนุนอย่างเพียงพอ อีกทั้งมีเครือข่ายการเรียนรู้มาให้บริการจัดโปรแกรมการอบรมเพื่อให้ครูได้มีโอกาสพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ด้วยเหตุนี้ การพัฒนาวิชาชีพครูจึงต้องให้ความสนใจกับปัจจัยด้านการใช้เทคโนโลยีเป็นอย่างยิ่ง โดยหน่วยงานสนับสนุนหรือสถานศึกษาควรที่จะดำเนินการดังนี้

1. ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาทักษะของครูด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ พร้อมทั้งเสริมสร้างความเชี่ยวชาญในเนื้อหาสาระของตนเพื่อจะได้นำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้กับเนื้อหาได้อย่างเหมาะสม
2. สร้างโอกาสการเรียนรู้ของครูในการใช้เทคโนโลยีอย่างสม่ำเสมอ
3. สนับสนุนเครื่องมือที่จะช่วยให้ครูได้แสวงหาการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง
4. จัดหาประสบการณ์ที่เป็นการเรียนรู้ระยะยาว เพื่อว่าครูสามารถฝึกฝนการใช้เทคโนโลยีในระหว่างการปฏิบัติงานและมีทักษะการใช้อย่างมีประสิทธิภาพ

Guskey (2000, pp. 22 – 28) เห็นว่า การพัฒนาวิชาชีพจะมีประสิทธิผลมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับการเรียนรู้ของนักเรียน การเปลี่ยนแปลงทั้งระดับบุคคล ระดับกลุ่มและระดับองค์การ การเปลี่ยนแปลงในลักษณะคิดใหญ่แต่เริ่มที่ละนิด (Think big, but start small) โดยเน้นการเปลี่ยนแปลงในประเด็นเกี่ยวกับการสอนและการ

เรียนรู้เป็นหลัก ตลอดจนต้องมีการประเมินการพัฒนาวิชาชีพ 5 ประเภท ได้แก่ การประเมินปฏิกิริยาจากผู้มีส่วนร่วม (Participant Reaction) เพื่อการปรับปรุงการประเมินการเรียนรู้ของผู้มีส่วนร่วม (Participant Learning) ในความรู้และทักษะใหม่ที่ได้รับ รวมถึงการประเมินการสนับสนุนและการเปลี่ยนแปลงขององค์การ (Organization Support And Change) และการประเมินการใช้ความรู้และทักษะใหม่ของผู้มีส่วนร่วม (Participant Use Of New Knowledge And Skills) สุดท้าย คือ การประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักเรียน (Student Learning Outcomes)

การพัฒนาวิชาชีพ เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องในการพัฒนาครูหรือบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน การสอนการเรียนรู้ในทุกมิติของภาระหน้าที่การเป็นครูและผู้เรียนให้มีคุณภาพยิ่ง ๆ ขึ้น วัชร กะเรียนดี (2556, หน้า 260 – 262) ได้อธิบายถึงลักษณะสำคัญของรูปแบบพัฒนาวิชาชีพไว้ดังนี้

1. เป็นการพัฒนาที่ใช้ข้อมูลเป็นฐาน (Based on Data)
2. ครูหรือผู้ที่พัฒนา คือ ศูนย์กลางของการใช้ภาวะผู้นำและการตัดสินใจ
3. การพัฒนาวิชาชีพอาศัยวัฒนธรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาสมรรถภาพและศักยภาพ (Culture of Learning Together)
4. การพัฒนาวิชาชีพต้องมีผู้บริหารและเพื่อนสนับสนุนให้ความร่วมมือ
5. การเรียนรู้ของนักเรียน คือจุดเน้นแรกที่สำคัญในการพัฒนาวิชาชีพ
6. การพัฒนาวิชาชีพครูต้องนำข้อมูลจากการวิจัยมาใช้ในการตัดสินใจและปฏิบัติ (Research Based Knowledge)
7. การพัฒนาวิชาชีพต้องมีการประเมินตนเองอย่างต่อเนื่อง พร้อมการปรับปรุงดัดแปลงวิธีปฏิบัติให้ดีที่สุดเสมอ
8. พัฒนาวิชาชีพต้องพัฒนาในขณะที่ทำงานและต่อเนื่อง มีการอภิปราย มีการสนับสนุน ส่งเสริมการพัฒนาโดยใช้กระบวนการต่าง ๆ เช่น การโค้ชโดยเพื่อน (Peer Coaching) การศึกษาเป็นกลุ่ม (Study Group) การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) และการเรียนรู้แบบต่าง ๆ จากการจัดการเรียนการสอนและการปฏิบัติงานจริง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ลัดดาวัลย์ เชื้อนคำ (2551, บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องช่องว่างทางสมรรถนะหลักของครูโรงเรียนบ้านเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ผลการศึกษาพบว่า สมรรถนะด้านความรู้ทักษะและคุณลักษณะตามมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษาที่จำเป็น และที่มีในปัจจุบันของครูมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยสมรรถนะที่จำเป็นด้านความรู้ครูมีความเห็นว่าจะอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด แต่สมรรถนะที่ครูมีอยู่ในปัจจุบันด้านความรู้นั้น สวนมากอยู่ในระดับปานกลาง สมรรถนะด้านทักษะที่จำเป็น ครูมีความเห็นว่าจะอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด แต่สมรรถนะที่ครูมีอยู่ในปัจจุบันด้านทักษะนั้น อยู่ในระดับมาก และสมรรถนะด้านคุณลักษณะที่จำเป็น ครูมีความเห็นว่าจะอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด แต่สมรรถนะที่ครูมีอยู่ในปัจจุบันด้านคุณลักษณะนั้น อยู่ในระดับมาก ซึ่งเมื่อพิจารณาสมรรถนะหลักทางด้านความรู้กับสมรรถนะหลักทางด้านทักษะที่ครูมีตามความเป็นจริงแล้วจะเห็นว่ามีความสอดคล้องกับสมรรถนะหลักด้านทักษะ จะเป็นผลสืบเนื่องมาจากสมรรถนะหลักด้านความรู้สมรรถนะด้านความรู้ในด้านนั้น ๆ อยู่ในระดับใด สมรรถนะด้านทักษะก็จะอยู่ในระดับใกล้เคียงกัน

นิคม กกขุนทด (2553, หน้า 244) ได้ศึกษาคนควา เกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพครูด้านการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาผล การพัฒนาศักยภาพครูด้านการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) โรงเรียนสุนทรโรเมตตาประชาสรรค์ จำนวน 12 คน ระยะเวลาดำเนิน ปรการศึกษา 2552 การดำเนินการวิจัย แบ่งเป็น 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) ขั้นการศึกษาวิเคราะห์ พิจารณา ปัญหาและสาเหตุของปัญหา 2) ขั้นการวางแผนการปฏิบัติการพัฒนาครูผู้ร่วมวิจัย 3) ขั้น การปฏิบัติงานแผนการพัฒนาครูผู้ร่วมวิจัย 4) ขั้นการติดตาม ประเมินผลระหว่าง การปฏิบัติงานของครูผู้ร่วมวิจัย และ 5) ขั้นการประเมินผลการปฏิบัติงานเมื่อสิ้นสุด กระบวนการ โดยทุกขั้นตอนจะมีการทำงานร่วมกันในทุกกระบวนการพัฒนา ระหว่าง ผู้วิจัย ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้ร่วมวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาครูผู้ร่วมวิจัย ประกอบด้วย แผนปฏิบัติการวิจัยการประชุมปฏิบัติการ การอภิปรายกลุ่ม (Group Discussion) ทำการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครูแบบเจาะลึก การสังเกต พฤติกรรมการ มีส่วนร่วม การสังเกตการสอน การสัมภาษณ์นักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของครูผู้ร่วม

วิจัย และการประชุมกลุ่มแบบเข้มข้น (Focus Group Discussion) ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใน 2 ส่วน ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุป และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis)

Fox (2007, pp. 36 – 37) ศึกษาเรื่องการพัฒนาวิชาชีพ จาก ความกลัวเทคโนโลยีสู่การเชื่อถือศรัทธาในเทคโนโลยีพบว่า การพัฒนาวิชาชีพใหม่ คุณภาพสูง ไม่เพียงแต่ปฏิบัติตามกฎหมาย (No Child Left Behind Act) เท่านั้น หากต้องการให้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างแท้จริง มากกว่าการให้ฝึกปฏิบัติการศึกษาและฝึกฝนแล้ว ครุยังต้องการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องตลอดเวลาที่ปฏิบัติงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการ สนับสนุนด้านเทคโนโลยีซึ่งสามารถช่วยทำให้ครูสามารถพัฒนาตนเองให้ มีคุณภาพสูงและ สามารถปรับปรุงตนเองจากการไม่เต็มใจพัฒนาไปสู่การกระตือรือร้นที่จะพัฒนา

Peine (2007, pp. 32 – 33) ศึกษาเรื่องแผนความเจริญก้าวหน้า ในอาชีพของผู้ปฏิบัติงานทางการศึกษา เกี่ยวกับกระบวนการสำหรับการพัฒนาบุคลากร และการสอน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เชื่อมโยงกับคุณภาพของการ สอนของครู ดังนั้น จึงควรมีการช่วยเหลือให้ครูเป็นผู้นำทางวิชาการที่เข้มแข็ง มี ความสามารถในการสอน โดยจัดให้มีแผนการพัฒนารายบุคคลและขบวนการพัฒนา วิชาชีพอย่างเข้มข้น ซึ่งต้องอาศัยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเป้าหมายและแผนปฏิบัติงาน มีหัวข้อที่สำคัญในการพัฒนาให้เกิดความก้าวหน้ามีการตรวจสอบเป็นระยะ ๆ แต่ ละ ขั้นตอนมีการศึกษาทบทวนผลลัพธ์อย่างเป็นระบบ

5. คุณธรรม จริยธรรมของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ

แนวคิดเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรมของครูผู้สอน

คุณธรรม (Virtue) คือ สภาพความดีของลักษณะและพฤติกรรม คุณภาพความดีเฉพาะในลักษณะของบุคคล ประโยชน์หรือข้อดีเปรียบที่ทำให้ของ บางอย่างดีกว่าหรือให้ประโยชน์ได้มากกว่า (Longman, 2003, p. 1841) ส่วนจริยธรรม (Ethic) คือ ความคิดหรือความเชื่อที่มีอิทธิพลต่อความประพฤติและเจตคติของบุคคล หลักการของความประพฤติสำหรับการตัดสินใจว่าสิ่งใดผิดหรือถูก (Longman, 2003, p. 533) และศีลธรรม (Moral) คือ หลักการหรือมาตรฐานของความประพฤติดี (Longman, 2003, p. 1066) ส่วนความหมายของคุณธรรมจริยธรรม ตามความหมายในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 คุณธรรมและจริยธรรมจึงมีความหมายใกล้เคียงกัน และมีความสัมพันธ์กัน โดยคุณธรรมเป็นสภาพที่พึงประสงค์ในด้านความดี ความควร

ความถูกต้อง ส่วนจริยธรรมเป็นการปฏิบัติไปสู่สภาพที่พึงประสงค์นั้น คุณธรรมจึงเป็นสภาพทางจิตใจที่เชื่อมั่นนำการกระทำให้เกิดการประพฤติปฏิบัติสิ่งที่ดีและไม่ประพฤติสิ่งที่ไม่ดี ดังนั้น คุณธรรมจะเป็นปัจจัยเกื้อหนุนให้เกิดจริยธรรม และจริยธรรมเป็นผลของการมีคุณธรรม หรืออีกนัยหนึ่ง คุณธรรม เป็นเรื่องความจริงแท้ หรือสัจธรรม ส่วนจริยธรรมเป็นสิ่งที่มนุษย์ทำขึ้น แต่งขึ้นตามเหตุผลของมนุษย์หรือความต้องการของมนุษย์ ทั้งนี้สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2540) ได้กล่าวถึงจรรยาบรรณครูซึ่งเกี่ยวข้องกับคุณธรรมจริยธรรมของครูไว้ดังนี้ 1) ครูต้องรักและเมตตาศิษย์ โดยให้ความเอาใจใส่ช่วยเหลือส่งเสริมให้กำลังใจในการศึกษาเล่าเรียนแก่ศิษย์โดยเสมอหน้า 2) ครูต้องอบรมสั่งสอนฝึกฝน เสริมสร้างความรู้ ทักษะและนิสัยที่ถูกต้อง ดีงามให้เกิดแก่ศิษย์อย่างเต็มความสามารถด้วยความบริสุทธิ์ใจ 3) ครูต้องประพฤติ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ทั้งกาย วาจา และจิตใจ 4) ครูต้องไม่กระทำตนเป็นปฏิปักษ์ต่อความเจริญทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์และสังคมของศิษย์ 5) ครูต้องไม่แสวงหาผลประโยชน์อันเป็นอามิสสินจ้างจากศิษย์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติ และไม่ใช้ศิษย์กระทำการใด ๆ อันเป็นการหาประโยชน์แก่ตนโดยมิชอบ 6) ครูย่อมพัฒนาตนเองในด้านวิชาชีพ ด้านบุคลิกภาพ และวิสัยทัศน์ให้ทันต่อการพัฒนาทางวิชาการ เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอยู่เสมอ 7) ครูย่อมรัก และศรัทธาในวิชาชีพครู และเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพครู 8) ครูพึงช่วยเหลือเกื้อกูลครู และชุมชนในทางสร้างสรรค์ 9) ครูพึงประพฤติ ปฏิบัติตน เป็นผู้นำในการอนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทย รวมถึงกษมา วรวรณ ณ อยุทยา (2550, หน้า 27) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะความเป็นครูไว้ ดังนี้ 1) มีบุคลิกภาพที่ดี 2) มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี 3) ใช้คำพูดหรือการแสดงออกที่เป็นกัลยาณมิตร เมื่อมองในด้านคุณธรรม จริยธรรมสำหรับครูจะมีความสำคัญดังนี้

1. ความสำคัญของคุณธรรม จริยธรรมต่อวิชาชีพครู

1.1 ความสำคัญต่อการดำรงชีวิตประจำวัน การมีคุณธรรมจริยธรรมช่วยให้ครูมีการดำรงชีวิตที่ดีทั้งการมีสุขภาพทางกายและสุขภาพจิตที่ดี เช่น

1.1.1 ด้านสุขภาพทางกาย หลักคุณธรรมจริยธรรมที่สังคมยึดถืออันมีขอบข่ายสาระที่ช่วยพัฒนาทั้งร่างกายและจิตใจของคน การใช้หลักคุณธรรมจริยธรรมจึงเกิดผลดีทางร่างกาย เช่น ครูที่มีคุณธรรมเกี่ยวกับทางสายกลางจะมีพฤติกรรมบริโภคอาหารแต่พอสมควร ครูจึงไม่อ้วนเกินไปและไม่เป็นโรคต่าง ๆ อันเนื่องจากการบริโภค ทำให้สามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้เป็นปกติ

และมีความแคลงใจในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิต นอกจากนั้นจะทำให้ครูเป็นผู้มีบุคลิกภาพที่ดีเป็นที่ชื่นชมของบุคคลอื่น

1.1.2 ด้านสุขภาพจิต หากครูดำรงตนในคุณธรรมจริยธรรมแล้ว ครูจะเป็นผู้ประพฤติในทางที่ดีหลีกเลี่ยงหรือลดเล็กลงการประพฤติที่ไม่ดีสามารถใช้คุณธรรมเป็นเครื่องประดับประดาจิตใจและการดำรงชีวิตให้เป็นไปในทางที่เป็นผลดีต่อตน คนอื่น และสังคม เช่น มีการประกอบอาชีพโดยสุจริต ไม่หลงในลาภยศของตนเอง มีการคิดการพูดและการกระทำของตนเองที่สอดคล้องกัน ไม่พูดอย่างหนึ่ง ทำอีกอย่างหนึ่ง ไม่ทำดีในเรื่องหนึ่ง แต่ทำชั่วในอีกเรื่องหนึ่ง นอกจากนั้นครูที่มีคุณธรรมจริยธรรมสามารถเผชิญชีวิตอย่างมีสติปัญญาและสุขภาพจิตที่ดี รวมทั้งได้รับการยอมรับยกย่องจากบุคคลอื่น

1.2 ความสำคัญต่อการปฏิบัติงานในวิชาชีพ ครูที่มีคุณธรรมจริยธรรม จะได้รับการเคารพจากศิษย์ ได้รับการยอมรับจากผู้ปกครอง ได้รับการสนับสนุนจากเพื่อนและผู้บังคับบัญชา ทำให้มีความก้าวหน้าในการทำงาน และการประกอบอาชีพ ซึ่งอาจได้รับการยกย่องประกาศเกียรติคุณให้เป็นตัวอย่างที่ดีของบุคลากรในวิชาชีพในด้านภาระงานการเป็นผู้นำของสังคม ครูที่มีคุณธรรมจริยธรรมจะเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมที่ตนเป็นสมาชิกอยู่ รวมทั้งเป็นเพื่อนมนุษย์ที่ดีของคนในกลุ่มสังคมอื่น เมื่อครูมีคุณธรรมจริยธรรมหลาย ๆ คนมาอยู่ร่วมกัน ซึ่งแม้แต่ละคนจะมีคุณลักษณะและความคิดแตกต่างกันก็ตามครูเหล่านั้นจะมีวิธีการดำเนินงาน และวิธีการหาข้อยุติในทางที่เป็นคุณแก่บุคคลและส่วนรวมได้โดยไม่ต้องมีการขัดแย้งกัน สังคมครูจึงเป็นสังคมที่ดีครูจึงเป็นตัวอย่างที่ดีของสังคม สามารถนำให้สังคมมีคุณธรรมจริยธรรมที่ดีและได้รับการยกย่องให้เป็นผู้นำที่ดีของสังคม

2. ความสำคัญของคุณธรรมจริยธรรมต่อวิชาชีพครู คุณธรรมจริยธรรมมีความสำคัญต่อวิชาชีพครูในด้านต่าง ๆ ที่สำคัญ คือ

2.1 การรักษามาตรฐานวิชาชีพ การที่ครูมีคุณธรรมจริยธรรมในการปฏิบัติงาน เป็นปัจจัยสำคัญในการรักษามาตรฐานวิชาชีพที่กำหนดไว้ในกฎหมายทางการศึกษา และช่วยให้วิชาชีพมีบทบาทตามหน้าที่ที่มีต่อสังคมรวมทั้งมีบทบาทตามสถานภาพที่ได้รับการยกย่องให้เป็นวิชาชีพชั้นสูง ผู้รับบริการและสังคมได้รับคุณประโยชน์จากการศึกษาตามมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษา

2.2 การยกระดับมาตรฐานวิชาชีพ การที่ครูมีมาตรฐานการทำงานตามมาตรฐานวิชาชีพที่กำหนดไว้ ทำให้ครูมีวัฒนธรรมองค์การที่พึงประสงค์ องค์การที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพจึงสามารถวิชาการ งบประมาณ และทรัพยากรอื่นในการยกระดับวิชาชีพให้เกิดคุณประโยชน์ต่อสังคมมากยิ่งขึ้น

ภณิดา มาประเสริฐ (2552, หน้า 55) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะความเป็นครูไว้ ดังนี้

1. ครูผู้นำทางปัญญา มีคุณลักษณะ ดังนี้
 - 1.1 เป็นผู้มีเหตุผล
 - 1.2 ฉลาดคิด
 - 1.3 มีวิสัยทัศน์
2. ครูผู้นำทางจิตใจ มีคุณลักษณะ ดังนี้
 - 2.1 มีความฉลาดในการฝ่าวิกฤต
 - 2.2 มีความฉลาดทางอารมณ์
 - 2.3 มีความฉลาดทางด้านจิตใจและความรู้สึกภายใน
3. ครูผู้นำทางสังคม มีคุณลักษณะ ดังนี้
 - 3.1 เป็นคนสมบูรณ์ การเป็นผู้นำทางสังคมควรมีคุณลักษณะสมบูรณ์ 7 ประการ ดังนี้ (พระธรรมปิฎก (ป.ต.ปยุตโต) 2547, หน้า 18 – 20)
 - 3.1.1 รู้หลักและรู้จักเหตุ
 - 3.1.2 รู้ความมุ่งหมายและรู้ผล
 - 3.1.3 รู้จักตน
 - 3.1.4 รู้จักประมาณ
 - 3.1.5 รู้จักกาลเวลาอันเหมาะสม
 - 3.1.6 รู้จักชุมชน
 - 3.1.7 รู้จักคน
 - 3.2 มีความฉลาดทางวัฒนธรรม
 - 3.3 มีหลักธรรมเป็นผู้นำที่ดี
4. ครูผู้นำทางวิชาชีพ มีคุณลักษณะ ดังนี้
 - 4.1 เป็นผู้นำทางวิชาการ
 - 4.2 เป็นผู้นำทางการปฏิบัติในวิชาชีพ

4.3 เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2554, หน้า 38) ได้กล่าวถึงแนวทางการผลิตครูใหม่ไว้ 6 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งเน้นทั้งวิชาการและวิชาชีพ เข้าใจผู้อื่น เข้าใจโลก มีจิตสาธารณะเสียสละและเป็นแบบอย่างที่ดี 2) ด้านทักษะทางปัญญาให้สามารถคิดวิเคราะห์อย่างลึกซึ้งและประเมินข้อมูลสารสนเทศและแนวคิดจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ 3) ด้านความรู้มีความรอบรู้ในด้านความรู้ทั่วไป การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 วิชาชีพครูและวิชาที่จะสอนอย่างกว้างขวางลึกซึ้ง และเป็นระบบ 4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ให้มีวุฒิภาวะทางอารมณ์และทางสังคม ช่วยเหลือและเอื้อต่อการแก้ปัญหาในกลุ่มและระหว่างกลุ่มได้อย่างสร้างสรรค์ มีภาวะผู้นำและผู้ตามที่ดีมีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน 5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลขการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศให้วิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารทั้งที่เป็นตัวเลขเชิงสถิติ ภาษาพูดและภาษาเขียน สามารถในการใช้ดุลยพินิจที่ดีในการประมวลผล แปลความหมาย และ 6) ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้ใหม่ ความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้วยรูปแบบหลากหลาย มีความสามารถใช้ภาษาต่างประเทศในการเรียนการสอน สามารถจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

วิไล ตั้งจิตสมคิด (2554, หน้า 159 – 160) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะครูที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม สรุปได้ดังนี้

1. รักและศรัทธาในวิชาชีพครู
2. เป็นแบบอย่างที่ดี มีสุขภาพสมบูรณ์
3. ใฝ่รู้และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ทางวิชาการมีการใช้เทคโนโลยีวิจัยเพื่อพัฒนาตนเอง พัฒนาตนเองในรูปแบบสากล มีความรู้ด้านการวิจัย เพื่อเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้
4. ผูกพันกับศิษย์ มีความเมตตาแก่ศิษย์และเห็นคุณค่าของศิษย์
5. ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ มีความรู้ในวิชาที่สอน สามารถพัฒนาผู้เรียนได้พัฒนาตนเอง พัฒนาผู้เรียนอย่างมีวิจารณญาณ พัฒนาผู้เรียนให้สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้อบรมมโนสำนึกให้ผู้เรียนมีศีลธรรมให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างเป็นปกติสุข
6. มีบทบาทในการพัฒนาชุมชน
7. มีจิตวิทยาในการสอน สร้างบรรยากาศในชั้นเรียนได้

Cruickshank & Bainer (1999, pp. 307 – 321) ได้กล่าวถึง
คุณลักษณะครูที่ดี สรุปได้ดังนี้

1. ใฝ่รู้และแสวงหาความรู้ มีความกระตือรือร้น
2. มีจิตวิทยาในการสอน มีอารมณ์ขัน
3. ความผูกพันกับศิษย์ รู้สึกอบอุ่นเมื่อเข้าใกล้ เชื่อถือไว้ใจได้
รู้จักสนับสนุนให้ศิษย์เกิดความพึงพอใจ
4. มีเป้าหมายในการทำงาน มีความมุ่งมั่นเพื่อความสำเร็จ
ของงาน
5. ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ มีความยืดหยุ่น มีความรู้ในสาขา
ที่สอน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วารุณี ทีนา (2551, หน้า บทคัดย่อ) วิจัยเกี่ยวกับการพัฒนา
ตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์เกณฑ์การตรวจสอบ และเกณฑ์การประเมินคุณภาพ
ในด้านการเรียนรู้อย่างมีความสุขของผู้เรียนตามแนวทางของกองวิจัยการศึกษา มี 2
องค์ประกอบ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ ครูแนะแนว ครูที่ได้รับ
รางวัลเกียรติยศเข้มแข็งนักจิตวิทยาการศึกษาศึกษานิเทศก์เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง
โดยใช้เทคนิคเดลฟาย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามความคิดเห็นผลการ
พัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เกณฑ์การตรวจสอบ และเกณฑ์การประเมิน
คุณภาพในด้านการเรียนรู้อย่างมีความสุขของผู้เรียน ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2544 พบว่า มี 2 องค์ประกอบ 20 ตัวบ่งชี้ที่มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ที่
จะปฏิบัติตาม ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ความสุขกายมี 12 ตัวบ่งชี้ตัวบ่งชี้ที่มีความเหมาะสม
มากที่สุดได้แก่ ตัวบ่งชี้ที่ 1.1.5 รู้จักเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์และสะอาด
(Md = 4.00) และตัวบ่งชี้ที่ 1.2.1 รู้จักรักษาความสะอาดของเสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่มและที่อยู่
อาศัย (Md = 4.00) ส่วนองค์ประกอบที่ 2 ความสุขใจ มี 10 ตัวบ่งชี้ ตัวบ่งชี้ที่มีความ
เหมาะสมมากที่สุด ได้แก่ ตัวบ่งชี้ที่ 2.3.1 พึงพอใจในการกระทำที่พิจารณาว่าดีถูกต้อง
(Md = 4.00) ตัวบ่งชี้ที่ 2.3.3 รู้จักตนและเข้าใจตนเองดี (Md = 4.00) ตัวบ่งชี้ที่ 2.4.3 ทำ
ประโยชน์ให้แก่หมู่คณะ (Md = 4.00) และตัวบ่งชี้ที่ 2.4.4 ให้ความร่วมมือและบำเพ็ญตน
เพื่อประโยชน์ของส่วนรวม (Md = 4.00) ที่เป็นไปได้ที่จะใช้ตรวจสอบแต่ละตัวบ่งชี้
เกณฑ์การประเมินแต่ละตัวบ่งชี้มีความเหมาะสมที่จะใช้ประเมินแต่ละตัวบ่งชี้และเกณฑ์

การประเมินละองค์ประกอบ มีความเหมาะสมที่จะใช้ประเมินแต่ละองค์ประกอบ อยู่ใน ระดับ มีความเหมาะสมมากที่สุด ความสอดคล้องของคุณธรรมจริยธรรมสำหรับครูพบว่า มีความสอดคล้องกันกับคุณธรรมจริยธรรมที่ครูควรยึดมั่น เพราะคุณธรรมจริยธรรม สำหรับครูของอาจารย์ในคณะครุศาสตร์และคณะศึกษาศาสตร์ในมหาวิทยาลัยกลุ่ม จังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์ มีคุณธรรมและความประพฤติดียึดนำหลักธรรมคำสอนใน พระพุทธศาสนาไปยึดถือปฏิบัติในฐานะที่เป็นครูเพื่อจะได้ประพฤติตัวให้เป็นแบบอย่างที่ดี แก่ลูกศิษย์ซึ่งมีความสอดคล้องกันกับคุณธรรมจริยธรรมที่ครูควรยึดมั่น 8 ข้อ คือ (1) การ ใฝ่ใจสั่งธรรม (2) การใช้ปัญญาในการแก้ปัญหา (3) เมตตา กรุณา (4) สติสัมปชัญญะ (5) ความไม่ประมาท (6) ความซื่อสัตย์สุจริต (7) ความขยันหมั่นเพียร และ (8) ความมีหิริ- โอตตัปปะ

อัจฉราลักษณ์ วิเศษ (2556, หน้า บทคัดย่อ) ได้พัฒนาตัวบ่งชี้ คุณธรรมจริยธรรมของครูพลศึกษา โดยทำการสังเคราะห์ตัวบ่งชี้คุณธรรมจริยธรรมของ ครูพลศึกษาและตรวจสอบความตรงของตัวบ่งชี้ที่ได้รับการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาใช้ วิธีการพิจารณากลั่นกรองโดยคณะผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาพลศึกษา จำนวน 10 ท่าน และตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างโดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันกับข้อมูลเชิง ประจักษ์กลุ่มตัวอย่างคือครูพลศึกษาทั่วประเทศ ได้มาด้วยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน จำนวน 666 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบประเมินตนเองด้านการปฏิบัติ ตนตามตัวบ่งชี้คุณธรรม จริยธรรมของครูพลศึกษา การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานใช้สถิติ พรรณนา รายงานผลด้วยค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย ค่าความเบ้ ค่าความโด่ง และวิเคราะห์องค์ประกอบ เชิงยืนยันด้วยโปรแกรมลิสเรล 8.80 ผลการวิจัยพบว่า ตัวบ่งชี้คุณธรรมจริยธรรมของครูพลศึกษา ประกอบด้วย คุณธรรม จริยธรรม 10 ประการ ได้แก่ ความมีน้ำใจนักกีฬา การเป็นแบบอย่างที่ดีความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์สุจริต ความเมตตาปรานีความยุติธรรม ความเสียสละ ความรักและศรัทธา ในวิชาชีพ ความกตัญญูกตเวทีและความมีระเบียบวินัย โดยผลการวิเคราะห์องค์ประกอบ เชิงยืนยัน พบว่า ตัวบ่งชี้คุณธรรม จริยธรรมของครูพลศึกษาที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้อง กลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ พอใช้คือ มีค่า ไค-สแควร์ เท่ากับ 4628.24 ค่าความน่าจะเป็น (p) เท่ากับ 0.000 ที่องศาอิสระ (df) เท่ากับ 1731 ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ เท่ากับ 2.67 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.81 ค่าดัชนีวัดระดับความ กลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.80 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนเปรียบเทียบ

(CFI) เท่ากับ 0.99 ค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของเศษเหลือในรูปคะแนน มาตรฐาน (SRMR) เท่ากับ 0.045 ค่ารากกำลังสองของความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า (RMSEA) เท่ากับ 0.050 และค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานของคุณธรรมจริยธรรมทุกตัวเป็นบวกมีค่าระหว่าง 0.77 – 0.93 สรุปได้ว่า คุณธรรมจริยธรรมทั้ง 10 ประการ เป็นตัวบ่งชี้คุณธรรมจริยธรรมของครูพลศึกษา ได้อย่างเหมาะสมและมีความตรงในการชี้วัด โดยความมีน้ำใจนักกีฬาเป็นคุณธรรมจริยธรรมที่มีความสำคัญในการชี้วัดคุณธรรมจริยธรรมของครูพลศึกษาได้สูงสุด

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู (2547, บทคัดย่อ)

ได้วิจัยเรื่องการศึกษาแนวทางการพัฒนาวินัยและจริยธรรมข้าราชการครู พบว่า ต้องมีการจัดอบรมหลักสูตรต่าง ๆ ในทุกระดับ ทุกตำแหน่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประพฤติตนเป็นแบบอย่างของผู้บังคับบัญชาส่งเสริมให้ข้าราชการครูมีวินัยและจริยธรรมตามจรรยาบรรณและมาตรฐานวิชาชีพพร้อมทั้งส่งเสริมให้ครูมีทัศนคติและค่านิยมที่ดีในอาชีพ และคุณธรรมนั้นเป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับบุคคลทุกสาขาอาชีพ เพราะว่าคุณธรรมเป็นสิ่งที่ดีงามที่บุคคลทุกสาขาอาชีพจะต้องประพฤติปฏิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่ประกอบอาชีพครู เพราะครูเป็นอาชีพชั้นสูง ฉะนั้นจึงควรมีคุณธรรมในจิตใจ และสิ่งสำคัญอย่างยิ่งอีกประการหนึ่ง คือ ครูจะต้องมีหลักพุทธธรรมสำหรับความเป็นครู เพราะหลักพุทธธรรมจะทำให้ครูนั้นมีจิตใจที่ดีงามและเป็นแบบอย่างที่ดีสำหรับลัทธิ และการที่ครูจะมีคุณธรรมได้นั้น ประการหนึ่งคือเกิดจากการได้รับการพัฒนาจากองค์กรต่าง ๆ

Stewart (2006, pp. 345 – 358) ได้วิจัยเรื่องเกี่ยวกับครูผู้เป็นแบบอย่างในประเทศออสเตรเลีย ครูส่วนใหญ่มีความคาดหวังในด้านการกระทำความดีมีคุณธรรม เพื่อเสริมสร้างและการยกระดับของหน่วยงาน โดยวิธีการฝึกฝนให้ครูมีการอบรมตามโครงการที่กำหนดไว้ ซึ่งการฝึกฝนจะประกอบด้วย การสร้างบทความเพื่อการเสนอความคิดเห็น โดยมีการอ้างเหตุผลสิ่งที่กระทำที่ถูกต้องและไม่ถูกต้อง ไม่ว่าจะเป็นการที่ครูใช้นักเรียนไปทำในทางที่ผิด ดังนั้นจำเป็นจะต้องมีการพัฒนาคุณธรรมของครูอย่างต่อเนื่อง

รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ

1. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ

บุคคลสามารถเรียนรู้และพัฒนาได้ เพราะผู้นำนั้นมิได้เป็นมาแต่กำเนิด เพียงอย่างเดียว ถ้าบุคคลมีความปรารถนาจะเป็นผู้นำที่ดีก็ต้องเรียนรู้ ฝึกฝนและพัฒนา คุณสมบัติเหล่านี้ให้เกิดกับตนเองอยู่เสมอ สอดคล้องกับสัทมา รชนีธย์ (2553, หน้า 242-245) กล่าวว่า การพัฒนาตนเองของผู้นำจะต้องยึดหลักการของการพัฒนาโดยเริ่มต้นจากความสมัครใจและความเต็มใจ พัฒนาตนเองด้วยความมุ่งมั่น ดำเนินการอย่างมีจุดหมายอย่างชัดเจน สามารถควบคุมและปรับเปลี่ยนปัจจัยภายในที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม และเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ต่อเนื่อง เช่นเดียวกับ McCauley และคณะ (1998, pp. 4 - 5) ได้กล่าวถึง การพัฒนาภาวะผู้นำเป็นกระบวนการที่จะเพิ่มความสามารถของบุคคล ซึ่งทำหน้าที่ในการบริหารงานทั้งในส่วนที่เป็นบทบาทของภาวะผู้นำและกระบวนการนำ จึงได้เสนอหลักการพื้นฐานในการพัฒนาภาวะผู้นำไว้ ดังนี้

1. การพัฒนาภาวะผู้นำ เป็นลักษณะการพัฒนาความสามารถของแต่ละบุคคล โดยมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพรายบุคคล ถึงแม้จะมีลักษณะเป็นการส่งเสริมการทำงานเป็นทีมหรือองค์การ แต่เป้าหมายอันดับแรก คือ การพัฒนาความสามารถของบุคคล

2. การพัฒนาภาวะผู้นำ เป็นลักษณะการพัฒนาบุคคลให้มีประสิทธิภาพในบทบาทของผู้นำและกระบวนการนำ ซึ่งจะมีทั้งบทบาทที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ แต่อย่างไรก็ตามบุคคลต่างก็สามารถเรียนรู้และเจริญก้าวหน้าไปสู่แนวทางที่บังเกิดประสิทธิผลได้

3. การพัฒนาภาวะผู้นำ เชื่อว่าบุคคลสามารถพัฒนาความสามารถเป็นผู้นำได้ โดยมีสมมุติฐานว่าบุคคลสามารถเรียนรู้ เติบโตและเปลี่ยนแปลงได้ แม้ว่าความสามารถของการเป็นผู้นำจะมีพื้นฐานบางส่วนที่นำมาจากพันธุกรรมแต่ก็เป็นที่ยอมรับว่าความสามารถของการเป็นผู้นำบางส่วนมาจากการพัฒนาในวัยเด็กและบางส่วนมาจากประสบการณ์ในวัยผู้ใหญ่ และสิ่งสำคัญ คือ ในวัยผู้ใหญ่สามารถพัฒนาความสามารถที่สำคัญ ซึ่งเอื้อต่อการเกิดประสิทธิผลของผู้นำได้

สำหรับ Drucker (2005, p. 59) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของการพัฒนาภาวะผู้นำว่า สังคมปัจจุบันเป็นสังคมที่ขึ้นอยู่กับภาวะผู้นำ การบริหารองค์การจำเป็นต้องขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถ จินตนาการและความรับผิดชอบของผู้นำ แม้ว่า

ภาวะผู้นำจะเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความแตกต่างในการปฏิบัติขององค์การก็ตาม แต่ปัจจุบันภาวะผู้นำกำลังเป็นสิ่งที่ขาดแคลนมากในเกือบทุกองค์การ จะเห็นได้ว่าองค์การหรือหน่วยงานทุกแห่ง ย่อมต้องการความสำเร็จและปัจจัยหนึ่งที่สำคัญที่นำไปสู่ความสำเร็จก็คือ บุคลากรในองค์การหากองค์การใดได้บุคลากร และผู้บริหารที่มีความรู้ความสามารถ รู้จักปรับเปลี่ยนบทบาท การบริหารงานให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง เทคนิคและวิทยาการต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม องค์การก็จะอยู่รอดและมีความเจริญก้าวหน้าได้ ดังนั้น ทรัพยากรมนุษย์จึงมีค่าและมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อองค์การ ทั้งยังเป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อความสำเร็จและความล้มเหลวขององค์การ ด้วยเหตุนี้การพัฒนาเพิ่มพูนสมรรถภาพของบุคลากรในทิศทางที่ตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม และเป้าหมายขององค์การอย่างต่อเนื่อง ย่อมส่งผลให้บุคลากรได้นำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ เช่นเดียวกับ อุทัย โลภะมโนคง (2552, หน้า 77) กล่าวว่า เพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม เทคโนโลยี โครงสร้างขององค์การ และพฤติกรรมทางสังคม ผู้บริหารจึงต้องมีการพัฒนาความรู้ความสามารถ ความเข้าใจ และคุณลักษณะภาวะผู้นำตลอดเวลา เพราะภาวะผู้นำเป็นกลไกสำคัญของการทำงานภายในองค์การ ดังนั้นการพัฒนาภาวะผู้นำสำหรับผู้บริหารจึงเป็นการเพิ่มพูนความรู้ ความชำนาญให้สูงขึ้นไม่เพียงแต่จะรู้งานในหน้าที่เท่านั้น ผู้บริหารจะต้องรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงในองค์การ การบริหารภาวะผู้นำ การเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน ให้ดียิ่งขึ้น ส่วน DuBrin (1998, p. 431) ได้นำเสนอแนวคิดการพัฒนาให้เกิดภาวะผู้นำเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถ ทักษะ จิตตคติและพฤติกรรม ดังนี้

1. การพัฒนาภาวะผู้นำด้วยการสร้างการรับรู้ด้วยตนเอง (Leadership Development through Self-awareness) การรับรู้หรือการรู้จักเป็นการหยั่งลึกหรือเข้าใจข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง
2. การพัฒนาภาวะผู้นำด้วยการสร้างวินัยในตนเอง (Leadership Development Through Self-discipline) การสร้างวินัยในตนเอง เป็นการปฏิบัติตนด้วยการควบคุมตนเองให้สามารถปฏิบัติตามระเบียบหรือกฎเกณฑ์เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ถือเป็นการพัฒนาตนเองวิธีหนึ่งในการพัฒนาภาวะผู้นำ

จากการศึกษาแนวคิดและหลักการพัฒนาภาวะผู้นำให้เกิดขึ้น ผู้นำจะต้องสร้างคุณสมบัติที่ดีให้เกิดขึ้นในตนเอง ทั้งตระหนักถึงความสำคัญของหลักการพื้นฐานในการเรียนรู้และพยายามนำมาใช้สร้างสมรรถนะในการปฏิบัติงาน ซึ่งเกิดจาก

ความสามารถประยุกต์ความรู้ ทฤษฎี ประสบการณ์ ตลอดจนความสามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหาหรือสร้างสรรค์ให้เกิดการพัฒนาทั้งด้านความรู้ ความสามารถ ทักษะ เจตคติ พฤติกรรม ค่านิยมหรือคุณธรรม ซึ่งครูจะต้องมีสมรรถนะในด้านต่าง ๆ แตกต่างกัน ครูที่มีสมรรถนะสูงจะเป็นบุคคลที่ประสบความสำเร็จในการทำงาน ดังนั้น การพัฒนาภาวะผู้นำจะต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง จึงจะสร้างผลงานได้อย่างมีคุณค่าสูงสุด

2. วิธีการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ

การพัฒนาภาวะผู้นำในการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาหรือหน่วยงานต่าง ๆ มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการเลือกวิชาการและรูปแบบการพัฒนาที่กำหนดขึ้นนั้น จะต้องเกิดประโยชน์และไม่สิ้นเปลืองเวลาในการปฏิบัติงานของผู้เข้ารับการพัฒนา ทั้งนี้ นักวิชาการได้เสนอแนวทางการพัฒนาไว้หลากหลายวิธี ดังนี้

กัลยรัตน์ เมืองสง (2550, หน้า 7) ได้เสนอวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำที่ดีไว้ 3 วิธี คือ การศึกษาดูงาน การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการระดมความคิดเห็นและรังสรรค์ ประเสริฐศรี (2551, หน้า 276 - 287) ได้กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำไว้หลายประการ คือ การพัฒนาผู้นำด้วยการใช้การรับรู้ด้วยตนเอง ประกอบด้วย 1) การฝึกอบรม 2) การสร้างประสบการณ์ในการทำงาน 3) การสอนงาน การสร้างวินัยในตนเอง การให้การศึกษา ประสบการณ์และการให้คำแนะนำจากผู้อาวุโสกว่า การใช้โปรแกรมการพัฒนาภาวะผู้นำ การประเมินความพยายามในการพัฒนาภาวะผู้นำและความสำเร็จของภาวะผู้นำ เช่นเดียวกับ ภิญญา ทองเหลา (2553, หน้า 15) ได้ศึกษาการพัฒนาระบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำของครูในการจัดการเรียนรู้ โดยดำเนินการสร้างระบบ อบรม ประชุมสัมมนา ศึกษาดูงาน สร้างคู่มือการใช้ระบบ ทดลองใช้ระบบ ประเมินและปรับปรุง และสอดคล้องกับ เขียวลักษณ์ สุตะโคตร (2553, หน้า 12) ได้ศึกษาการพัฒนาภาวะผู้นำของพนักงานเทศบาล: กรณีสำนักงานเทศบาลเมืองมุกดาหาร ซึ่งดำเนินการพัฒนาด้วยวิธีการ ฝึกอบรม ประชุมสัมมนา ศึกษาดูงาน ฝึกปฏิบัติจริง การนิเทศ กำกับ ติดตาม

วิเชียร วิทย์อุดม (2550, หน้า 249 - 257) กล่าวว่า วิธีการพัฒนาภาวะผู้นำประกอบด้วย โปรแกรมการฝึกอบรม กิจกรรมเพื่อพัฒนา การมอบหมาย งานพิเศษ การหมุนเวียนตำแหน่ง การเรียนรู้โดยการปฏิบัติ การให้คำปรึกษาแนะนำเทคนิคในการพัฒนาดตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ Yukl (1998, pp. 465 - 490) กล่าวถึงวิธีการพัฒนาส่วนใหญ่มักจะจำแนกเป็น 3 วิธี คือ 1) การสร้างโปรแกรมการฝึกอบรม (Training Program)

2) การพัฒนากิจกรรม (Developmental Activity) และ 3) การพัฒนาตนเอง (Self Developmental Activity) และเนตรวิธาน ยาวีราช (2552, หน้า 172) ให้แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำไว้ว่า การพัฒนาภาวะผู้นำ คือ การประชุมสัมมนา และการพัฒนาตนเอง โดยการพัฒนาบุคลิกภาพการพัฒนาความรู้ ความสามารถทักษะในการทำงานการพัฒนาในด้านการปรับตัวให้ทันสมัย สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน อีกทั้ง Trulove (1992, pp. 168 – 169) ได้เสนอวิธีการพัฒนาไว้ 3 วิธี คือ การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ตัวต่อตัว และการเรียนรู้แบบกลุ่ม ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. การเรียนรู้ด้วยตนเอง (Solo Learning) ได้แก่ ประกอบด้วย 1) การฝึกปฏิบัติงานตามที่มอบหมาย (Assignment) 2) การใช้บทเรียนโปรแกรม (Programmed Learning) 3) การทำโครงการเดี่ยว (Project- Individual) 4) การปฏิบัติซ้ำ (Action Maze) เช่น การให้คอมพิวเตอร์ช่วยการอบรม (Computer – Based Training) การใช้วิดีโอ แบบมีปฏิสัมพันธ์ (interactive video) สถานการณ์จำลอง (simulation)

2. การเรียนรู้แบบตัวต่อตัว (One – to –One Learning) ได้แก่ 1) การฝึกหัดตามคำแนะนำ (Guide Practice) 2) การสอนงาน (Coaching) 3) การให้คำปรึกษา (Counseling) 4) การฝึกงาน (Mentoring) 5) การสาธิต (Demonstrating) 6) สถานการณ์จำลอง (Simulation) 7) การอ่านตามคำแนะนำ (Guide reading) 8) การติวเข้ม (Tutorial)

3. การเรียนรู้เป็นกลุ่ม (Group Learning) ได้แก่ 1) การแสดงบทบาทสมมติ (role playing) 2) การสอนกลุ่มย่อย (Micro Teaching) 3) การบรรยาย (Lecture) 4) การเรียนจากบทเรียน (Lesson) 5) การสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น (Discussion) 6) การทำโครงการรายกลุ่ม (Project – Group) 7) การฝึกปฏิบัติ (In – Tray Exercise) 8) การฝึกปฏิบัติทักษะเฉพาะด้าน (Exercise – Skills) 9) การฝึกปฏิบัติรายกลุ่ม (Exercise – Group) 10) การศึกษากรณีตัวอย่างจากเอกสาร (Case study – Paper – Based) 11) การศึกษากรณีตัวอย่างจากสถานการณ์จริง (Case study – Incident) 12) สถานการณ์จำลอง (Simulation) 13) เกมทางธุรกิจ (Business Game) 14) การเรียนรู้จากการค้นคว้า (Discovery Learning) 15) การเรียนรู้จากการปฏิบัติงานจริง (Action Training Set) 16) การระดมสมอง (Brainstorming) 17) การศึกษานอกสถานที่ (Field trip) 18) การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น (Open Forum)

นอกจากนี้ยังต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาวิสัยทัศน์ให้เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบด้วย ก่อนที่จะพัฒนาให้องค์การมีความสำเร็จต่อไป ส่วนวิธีการพัฒนา

ภาวะผู้นำ มีความหลากหลายต่างกัน มีวิธีการปฏิบัติแตกต่างกัน การเลือกวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำที่เหมาะสมอาจต้องพิจารณาปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง นอกเหนือจากหลักการแนวคิด ทฤษฎีและประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องแล้ว จำเป็นต้องคำนึงถึงความต้องการของผู้เข้ารับการพัฒนาด้วย ลักษณะของวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำที่ดีและเหมาะสมจะก่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง จากการสำรวจแนวคิด หลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับวิธีการพัฒนาได้ 3 วิธี อาจดำเนินการพัฒนาเป็นรายบุคคล หรือเป็นการพัฒนารายกลุ่มรายหน่วยงาน บางวิธีเป็นวิธีการพัฒนาในขณะที่ปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นวิธีการที่ใช้กันมากที่สุด เพราะทำได้ทันที ไม่ทำให้งานสะดุด หรือใช้งบประมาณมากนัก หรือวิธีการพัฒนา นอกเหนือการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นวิธีการที่ดำเนินการนอกสถานการณ์จริง เช่น ในห้องฝึกอบรม คล้ายการเรียนในชั้นเรียน ซึ่งมีผลหลากหลายรูปแบบและบางวิธีสามารถปรับใช้ในขณะปฏิบัติงานได้ด้วย สรุปได้ดังนี้

1. กรณีศึกษา (Case study) คือ การใช้กรณีศึกษาเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์และเสนอแนะ อาจเป็นกรณีขององค์กรตนเองหรือผู้อื่น เพื่อช่วยให้เข้าใจในภูมิหลังขององค์กรได้มากขึ้น อาจใช้ร่วมกับรูปแบบอื่น ๆ ได้มากมาย
2. การฝึกประสาทสัมผัส (Sensitivity Training / Laboratory Training) คือการฝึกอบรมด้านประสาทสัมผัสความรู้สึกของบุคคลด้านการมีปฏิสัมพันธ์ อันมีผลกระทบต่อผู้อื่นคือ ฝึกหัดคนให้รู้รอบรู้เห็นต่อความรู้สึก หรือการแสดงออกของผู้อื่นเพื่อให้เข้าใจพฤติกรรมที่จะเกิดขึ้น
3. กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ (Group Process) เป็นเทคนิคการฝึกอบรมให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ทำกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้พฤติกรรม ทศนคติ การเข้าใจคน วิธีการแก้ปัญหาเกี่ยวกับคนที่ถูกต้อง รวมถึงการเรียนรู้ปฏิกริยาภายในกลุ่ม
4. กลุ่มซักถาม (Audience Reaction Group) การฝึกหัดหรือจัดกลุ่มผู้อบรม ให้มีหน้าที่ซักถามประเด็นปัญหาให้ต้องตั้งใจฟังและฝึกหัดการจับประเด็น การซักถามให้เกิดความสุภาพ กระจ่างชัด จดบันทึกการถามการตอบ และสรุปในระหว่างที่วิทยากรบรรยายเพื่อรายงานต่อที่ประชุมท้ายรายการ เป็นการฝึกหัดการตั้งใจฟัง สมาธิในการฟัง การเรียนรู้ปฏิกริยาภายในกลุ่ม การกระตุ้นให้บุคคลเกิดการเปลี่ยนแปลง
5. การจัดทีมผู้ฟัง (Listening Team) การจัดกลุ่มให้เป็นผู้ฟังในการสอนการอบรมและทำหน้าที่จดบันทึก ฝึกหัดการจับประเด็น บันทึก เรียบเรียงให้ประเด็น เนื้อหาสาระสำคัญของเรื่อง

6. การบรรยายหมู่หรือชุมนุมปาฐกถา (Symposium) คล้ายกับการอภิปรายโดยผู้ทรงคุณวุฒิหลายคน ทุกคนพูดเรื่องเดียวกัน แต่แบ่งกันพูดคนละตอนคนละช่วง ไม่มีการอภิปรายหัวข้อของคนอื่น ๆ เหมือนการอภิปรายเป็นคณะ

7. ทัศนศึกษา / ศึกษาดูงาน (Field Trip / Field Study) เป็นการศึกษาดูงาน ณ สถานที่นอกเหนือการสอนปกติ เพื่อให้เห็นสถานการณ์ของการปฏิบัติจริง แล้วกลับมาบอกข้อสังเกต เขียนรายงานหรือจัดให้มีการอภิปรายสรุปผลเป็นการเปลี่ยนบรรยากาศและสร้างความสัมพันธ์ของกลุ่ม

8. การทำแบบฝึกหัด (Exercise) เป็นการกำหนดให้ผู้เข้าอบรมปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อแก้ปัญหา หลังการบรรยายอาจตั้งโจทย์ปัญหาให้ฝึกหัดแก้ปัญหาหรือทำการทดลองโดยการปฏิบัติในช่วงระยะเวลาหนึ่ง

9. การเรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติ (Action Learning) เป็นการลงมือทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ด้วยประสบการณ์จริง ได้เพิ่มทักษะการวางแผนวิเคราะห์ปัญหา และได้มีโอกาสทำงานร่วมกับบุคลากรอื่น ร่วมกันแก้ไขปัญหาจริงที่เกี่ยวข้องกับงานและเอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาทั้งบุคคล ทีมและองค์การ

10. กิจกรรมนันทนาการ เช่น กิจกรรม Walk Rally ซึ่งดัดแปลงมาจากการแข่งขันรถแรลลี่ หรือการทำกิจกรรมร่วมกันอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง เช่น ร้องเพลง ปรบมือ แสดงท่าทาง เล่นเกม อันเป็นการพัฒนาบุคลากรให้มีจิตสำนึกในการทำงานร่วมกัน ใช้เวลาและทรัพยากรอื่น ๆ อย่างเหมาะสม ฝึกการสังเกต จดจำ คิดปรับปรุงแก้ไขอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการสื่อสาร การนำและการแบ่งงานกันและสร้างสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

11. บทบาทสมมุติ (Role Playing) เป็นการพัฒนาให้เรียนรู้แก้ปัญหาเฉพาะด้าน ฝึกความเป็นผู้นำ การวางแผน การมอบหมายงาน โดยแสดงบทบาทในสถานการณ์จริง อาจแบ่งเป็นกลุ่มย่อยสวมบทบาทที่เป็นจริง

12. การบรรยาย (Lecture) เป็นลักษณะของการสอน บอกเล่าทางวิชาการ สื่อสารทางเดียวเพื่อสร้างหรือเปลี่ยนแปลงความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อเพื่อให้เกิดการยอมรับเรื่องราวหลักการทฤษฎี

13. การเผชิญเหตุการณ์ (Incident Method) เป็นวิธีการนำเอาปัญหาที่เกิดขึ้นเท็จจริงจากบุคคล สถานการณ์ที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงาน โดยมีวิทยากรช่วยแยกแยะรายละเอียดจากจุดของเหตุการณ์ รวบรวมคำถามและให้กลุ่มตัดสินใจ รวมทั้ง

ประเมินการกระทำพฤติกรรม เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้ถูกต้องเหมาะสม

14. การระดมความคิด (Brain Storming) เป็นเทคนิคที่เปิดโอกาสให้ทุกคน ในกลุ่มได้แสดงความคิดอย่างเสรี ทุกแง่ทุกมุมไม่คำนึงว่าจะถูกหรือผิด เป็นความคิด คำแนะนำอาจใช้พูดหรือเขียนลงกระดาษ ใช้เวลาตามความเหมาะสมแล้วนำไปสู่การประเมินของกลุ่มใหญ่ เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมและเป็นไปได้

15. E – Learning เป็นรูปแบบการศึกษาที่เน้นการพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ เป็นการเรียนในลักษณะใดก็ได้จากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่มีการเผยแพร่ความรู้มีการถ่ายทอดเนื้อหาผ่านอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ไม่ว่าจะเป็นคอมพิวเตอร์ เครือข่าย อินเทอร์เน็ต อินทราเน็ต เอ็กซ์ทราเน็ต หรือทางสัญญาณโทรทัศน์ หรือสัญญาณดาวเทียม ซึ่งอาจอยู่ในรูปแบบการเรียนรู้ที่คุ้นเคย เช่น คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) การสอนบนเว็บ (WBI) การเรียนออนไลน์ (On – Line Learning) การเรียนทางไกลผ่านดาวเทียมหรือการเรียน จากวีดิทัศน์ตามอัธยาศัย (Video On – Demand)

16. การสัมภาษณ์ (Interviewing) เป็นเทคนิคที่จะให้ผู้เข้ารับการพัฒนาก่อเกิดการเรียนรู้ มีข้อคิดทางประสบการณ์กับวิชาที่เรียนในห้องอบรม อาจมีการกำหนดให้แต่ละคนไปสัมภาษณ์ในหัวข้อที่กำหนด แล้วนำมาเสนอในชั้นสรุปรวบรวมเป็นเรื่องราวทั้งหมด

17. การสัมมนา (Seminar) เป็นการให้สมาชิกระดมความคิดเห็น เพื่อแก้ปัญหาหรือเสนอแนวทางในการดำเนินงานในขอบข่ายเนื้อหาสาระที่กำหนด เป็นวิธีการที่ลดความรู้สึกต่อต้านการเรียนรู้ เพราะทุกคนมีโอกาสที่จะมีส่วนร่วมและมีการสื่อสารสองทาง

18. การอภิปราย (Discussion) เป็นการจัดให้บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปพูดแสดงความคิดเห็นและมุมมองของตนต่อประเด็นที่เป็นปัญหาที่สนใจร่วมกันมีหลายรูปแบบคือ การนำอภิปราย (Leading Discussion) การอภิปรายกลุ่ม (Group Leading) การอภิปรายกลุ่มย่อย (Buzz Group) การอภิปรายโดยผู้ทรงคุณวุฒิหลายคน (Panel Discussion) การอภิปรายกลุ่มแบบปุจฉา – วิสัชนา (Colloquy)

19. กิจกรรมพัฒนาจิต (Mind Development Activity) เป็นการฝึกปฏิบัติกิจกรรมที่มุ่งเสริมสร้างความมั่นคงทางอารมณ์ และควมมีพลังของจิตใจให้มีความสงบเยือกเย็น เช่น การฝึกสมาธิ (Meditation) เพื่อให้จิตใจเหมาะแก่การใช้สติปัญญาในการวิเคราะห์สภาพการและแก้ปัญหาการทำงาน

20. การจัดทำแผนพัฒนาตนเอง (Individual Development Plan: IDP) เป็นการจัดทำแผนพัฒนาตนเองเพื่อให้สามารถวางแผนการพัฒนาตนเองไว้ล่วงหน้าอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องช่วยจัดลำดับความสำคัญ เน้นประเด็นสำคัญที่ต้องพัฒนา และเป็นแนวทางในการพัฒนาตนเอง

สำหรับ Wills (1993, p. 9) กล่าวว่า วิธีการพัฒนาภาวะผู้นำที่เหมาะสมประกอบด้วย

1. การฝึกอบรมในห้องโดยมีวิทยากรนำ (Classroom / Trainer – Led)
2. การเรียนรู้ทางไกล (Distance Learning)
3. การฝึกอบรมในระหว่างประจำการ (On – the – Job Training)
4. การฝึกอบรมจากหลักสูตรภายนอก (External Course)
5. การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop)
6. การสัมมนา (Seminar)
7. การประชุมทางวิชาการ (Conference)
8. การประชุม (Meeting)
9. การศึกษาภาคค่ำ (Evening Course)
10. การศึกษาต่อ (Further Education)
11. การฝึกปฏิบัติงานที่มอบหมาย (Assignment)
12. การมีส่วนร่วมในวงจรคุณภาพ (Participation in Q.C.)
13. การอ่านหนังสือหรือบทความ (Reading Article and Books)

และในส่วนของ DuBrin (1998, pp. 383 – 393) ได้เสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำไว้ 5 แบบ คือ การทำความเข้าใจตนเอง การสร้างวินัยในตนเอง การศึกษา การแสวงหาประสบการณ์และการให้คำปรึกษา โดยรายละเอียดมีดังนี้

1. การทำความเข้าใจตนเอง หลักสำคัญในการพัฒนาภาวะผู้นำคือการทำความเข้าใจตนเอง โดยอาศัยกระบวนการให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ทั้งนี้เพื่อช่วยให้สามารถปรับปรุงตนเองให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยได้อธิบายระดับของการทำความเข้าใจตนเองโดยใช้หลักการเรียนรู้แบบครั้งวงจร (Single – Loop Learning) กับการเรียนรู้แบบคิดครบวงจร (Double – Loop Learning) ซึ่งมีความหมายดังนี้

การเรียนรู้แบบครึ่งวงจรมุ่งหมายถึง การทำความเข้าใจกับตนเอง ระดับหนึ่งเกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนแสวงหาข้อมูลย้อนกลับเพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อนำมายืนยันหรือใช้อธิบายความคิดหรือการกระทำของตน

การเรียนรู้แบบคิดครบวงจรมุ่งหมายถึงการรู้จักตนเองอีกระดับหนึ่งที่ลึกซึ้งกว่าแบบแรก การเรียนรู้แบบนี้จะเกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนนำข้อมูลย้อนกลับมายืนยันหรือใช้อธิบายความมีเหตุผลของเป้าหมาย หรือคุณค่าที่ปรากฏในสถานการณ์

ประโยชน์ของการนำหลักการเรียนรู้หรือการรู้จักตนเองไปใช้คือช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และใช้ประโยชน์จากการคิดทบทวนหาเหตุผล การพยายามทบทวน เพื่อเข้าใจเหตุผลของสิ่งที่เกิดขึ้น จะช่วยให้ปฏิบัติงานหรือใช้ภาวะผู้นำได้เหมาะสมยิ่งขึ้น

2. เสริมสร้างวินัยในตนเอง การพัฒนาภาวะผู้นำ จำเป็นต้องมีวินัยในตนเอง วินัยในตนเองในที่นี้ หมายถึงความพยายามที่จะรักษาความสนใจที่มีต่อการบรรลุเป้าหมาย วินัยในตนเองจำเป็นต่อการพัฒนาภาวะผู้นำทุกรูปแบบ เช่นการที่ผู้นำเห็นว่าการฟังที่ดี เป็นพฤติกรรมภาวะผู้นำที่สำคัญ ผู้นำจะต้องอ่านหรือศึกษาหรือเข้าฝึกรอบมเกี่ยวกับ การฟัง ทั้งนี้เพื่อสร้างความเป็นผู้นำที่ดีสามารถจับประเด็นได้ถูกต้อง วินัยในตนเองมีบทบาทสำคัญต่อการศึกษาดูตามพฤติกรรมของบุคคลอย่างต่อเนื่อง

3. การศึกษา โดยทั่วไปการศึกษา หมายถึง การถ่ายทอดความรู้โดยไม่คำนึงถึงการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ทันทีทันใด สิ่งสำคัญของการศึกษากับสถานะของภาวะผู้นำคือวิธี (How) นำการศึกษาให้เป็นประโยชน์ต่อภาวะผู้นำอย่างมีประสิทธิภาพ

4. การแสวงหาประสบการณ์ ประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจากการทำงานนับเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการใช้ภาวะผู้นำอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะถ้าหากขาดประสบการณ์ก็จะไม่สามารถแปรความรู้ให้เป็นทักษะได้ แหล่งที่มาของประสบการณ์มีที่มา 2 แหล่ง คือ เพื่อนร่วมงานและเนื้องาน เพื่อนร่วมงานสามารถให้ประสบการณ์ได้อย่างดี การให้ข้อมูลย้อนกลับหรือให้คำแนะนำอย่างทันทีทันใด อาจมีทั้งผลดีและผลเสียต่อการพัฒนาภาวะผู้นำ การทำงานในหน้าที่รับผิดชอบจะช่วยพัฒนาภาวะผู้นำ เพราะบทบาทส่วนหนึ่งของผู้นำ คือ ต้องเป็นนักแก้ปัญหา และปัญหาใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นมักมีความซับซ้อนและคลุมเครือมากขึ้นเรื่อย ๆ ความกว้างขวางของประสบการณ์ภาวะผู้นำด้านต่าง ๆ มักขึ้นอยู่กับแต่ละสถานการณ์ ดังนั้น การพัฒนาภาวะผู้นำจึงจำเป็นต้องพยายามรวบรวมประสบการณ์จากสถานการณ์ที่แตกต่างกัน

5. การให้คำปรึกษา ในการให้คำปรึกษาเป็นวิธีพัฒนาภาวะผู้นำที่ยืดประสพการณ์เป็นหลักอีกวิธีหนึ่งที่เชื่อว่าการพัฒนาภาวะผู้นำควรมีการฝึกสอนโดยผู้ที่มีทั้งความรู้และประสบการณ์ ซึ่งเรียกว่าที่ปรึกษา (Mentor) ซึ่งจะคอยพัฒนาภาวะผู้นำแก่ผู้เรียน โดยอาศัยการสอน (Tutoring) การฝึก (Coaching) การแนะนำ (Guidance) และการให้กำลังใจ (Emotional Support) ที่ปรึกษาต้องเป็นผู้ได้รับความไว้วางใจ ในการให้คำปรึกษาและคำแนะนำ ส่วนใหญ่มักเป็นผู้บริหาร เพื่อนร่วมงานหรือนักวิชาชีพด้านบริหารบุคคล ซึ่งการให้คำปรึกษาส่วนใหญ่ มักเป็นความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นอย่างไม่เป็นทางการ โดยอาศัยความสัมพันธ์ส่วนตัวระหว่างผู้ให้กับผู้รับคำปรึกษาแต่บางแห่งอาจมีระบบการให้คำปรึกษาอย่างเป็นทางการ ผู้ให้คำปรึกษาสามารถให้ตัวอย่างในการมีภาวะผู้นำที่มีหน้าที่ของผู้ให้คำปรึกษาคือ คอยฝึกสอนผู้เรียนให้สามารถใช้ภาวะผู้นำ แต่ในระหว่างที่ผู้รับคำปรึกษา (Mentored) ฝึกใช้ภาวะนั้นผู้ให้คำปรึกษามักจะไม่เข้ามาแทรกแซง โดยปล่อยให้ฝึกใช้ภาวะนั้นโดยอิสระ

3. แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ

3.1 ความหมายของรูปแบบ

Stoner and Wankel (1986, p. 12) กล่าวว่ารูปแบบเป็นการจำลองความจริงของปรากฏการณ์ เพื่อทำความเข้าใจความสัมพันธ์ที่สลับซับซ้อนของปรากฏการณ์นั้น ได้ง่ายขึ้น Keeves (1988, p. 559) กล่าวถึง รูปแบบ ว่าเป็นการแสดงโครงสร้างเพื่อใช้ศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปร สอดคล้องกับ Daft (1999, p. 20) ได้กล่าวว่า รูปแบบ หมายถึง แบบสรุ่ยย่อของความจริงที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของส่วนต่าง ๆ ซึ่งจะง่ายต่อการทำความเข้าใจ จะเห็นได้ว่าเค้าโครงของเรื่องที่ต้องการศึกษา โดยแสดงให้เห็นถึงโครงสร้างทางความคิด องค์ประกอบต่าง ๆ ซึ่งมีความสัมพันธ์กัน เพื่อช่วยในการศึกษาปัญหา แนวคิดและปรากฏการณ์ต่าง ๆ ให้เกิดความรู้ความเข้าใจได้ง่ายและดียิ่งขึ้น

3.2 ประเภทของรูปแบบ

นักวิชาการได้จำแนกประเภทของรูปแบบไว้หลายแนวทาง ซึ่งแตกต่างกันไปตามลักษณะและความสำคัญของศาสตร์นั้น ๆ ด้วยเหตุนี้การจำแนกประเภทของรูปแบบจึงมีหลายประเภท ดังนี้

Keeves (1988, p. 561 – 565) ได้แบ่งประเภทของรูปแบบเป็น 4 แบบ โดยยึดแนวทางของ Caplan and Tutsuoka ซึ่งเป็นการแบ่งตามลักษณะการเขียนรูปแบบ ดังนี้

1. รูปแบบเชิงเปรียบเทียบ (Analogue Model) เป็นรูปแบบความคิดที่แสดงออกในลักษณะของการเปรียบเทียบสิ่งต่าง ๆ อย่างน้อยสองสิ่งขึ้นไปในลักษณะรูปธรรม เพื่อให้อธิบายสร้างความเข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรม รูปแบบลักษณะนี้ใช้กันมากทางด้านวิทยาศาสตร์กายภาพ สังคมศาสตร์ และพฤติกรรมศาสตร์

2. รูปแบบเชิงภาษา (Semantic Model) เป็นรูปแบบความคิดที่แสดงออกผ่านทางการใช้ภาษาด้วยการพูดและการเขียน เพื่อใช้อธิบายโครงสร้างทางความคิดองค์ประกอบและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของปรากฏการณ์ต่าง ๆ รูปแบบลักษณะนี้ใช้กันมากทางด้านศึกษาศาสตร์

3. รูปแบบเชิงคณิตศาสตร์ (Mathematic Model) เป็นรูปแบบแนวความคิดที่แสดงออกผ่านทางสมการ หรือสูตรทางคณิตศาสตร์ เพื่อเป็นสื่อในการแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ส่วนมากจะเกิดขึ้นหลังจากได้รูปแบบเชิงภาษาแล้ว รูปแบบลักษณะนี้นิยมใช้ในด้านจิตวิทยาและทางการศึกษา

4. รูปแบบเชิงสาเหตุ (Causal Model) เป็นรูปแบบความคิดที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผลระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ของสถานการณ์ หรือปัญหาใด ๆ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์วิถีเส้นทาง จะช่วยให้เข้าใจและสามารถศึกษา รูปแบบเชิงภาษาที่มีตัวแปรสลับซับซ้อนได้ดี รูปแบบลักษณะนี้นิยมใช้ในการศึกษา

Steiner (2001, p. 25) ได้จำแนกรูปแบบออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. รูปแบบเชิงกายภาพ (Physical Model) แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1.1 รูปแบบของสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นการสร้างแบบจำลองที่เหมือนของจริงทุกประการ

1.2 รูปแบบเพื่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เป็นการสร้างแบบจำลองเท่าของจริงขึ้นมาก่อน เพื่อออกแบบไว้สำหรับเป็นต้นแบบผลิตสินค้าขึ้น ๆ

2. รูปแบบเชิงแนวความคิด (Conceptual Model) แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

2.1 รูปแบบเชิงความคิดของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เป็นรูปแบบหรือแบบจำลองที่สร้างขึ้นโดยจำลองมาจากทฤษฎีที่มีอยู่แล้ว เช่น รูปแบบที่สร้างขึ้นจากทฤษฎีการคงอยู่ของนักเรียนในโรงเรียน เป็นต้น

2.2 รูปแบบเชิงความคิดเพื่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เป็นรูปแบบที่สร้างขึ้นเพื่ออธิบายทฤษฎีหรือ ปรัชญาการณ เช่น รูปแบบที่สร้างขึ้นจากทฤษฎีการคัดสรรตามธรรมชาติ เป็นต้น

สรุปได้ว่า ประเภทของรูปแบบมีหลายประเภท เช่น รูปแบบเชิงกายภาพ รูปแบบเชิงสัญลักษณ์ รูปแบบเชิงเปรียบเทียบ รูปแบบเชิงภาษา รูปแบบเชิงคณิตศาสตร์ รูปแบบเชิงสาเหตุ รูปแบบเชิงแนวความคิด เป็นต้น แต่รูปแบบที่พบมากที่สุด คือ รูปแบบเชิงข้อความ

การวิจัยและพัฒนา

1. ความหมายและความสำคัญการวิจัยและพัฒนา

การวิจัยและพัฒนาเป็นวิธีการสำคัญวิธีการหนึ่งที่ใช้ในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาการศึกษา โดยเน้นหลักเหตุผลและตรรกวิทยา เป้าหมายหลักคือ ใช้เป็นกระบวนการในการพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพของผลิตภัณฑ์ทางการศึกษา (Education product)

วิโรจน์ สารรัตนะ (2554, หน้า 123) มีความเห็นว่า การวิจัยและพัฒนา (R&D) เป็นการวิจัยที่มุ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาผลผลิต (product) ซึ่งผลผลิตนี้ในทางธุรกิจอาจเรียกว่า “ผลิตภัณฑ์” ที่เป็นตัวสินค้าในทางการศึกษาอาจเรียกว่า “นวัตกรรม” ที่อาจเป็นวัตถุ (material) หรืออาจเป็นแนวคิด (concept) ที่สะท้อนให้เห็นถึงหลักการ เทคนิค กระบวนการ หรือวิธีการเพื่อการปฏิบัติ ในกรณีที่เป็นวัตถุนั้น อาจมองเห็นได้ค่อนข้างชัดเจนในสาขาวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา ส่วนที่เป็นแนวคิดนั้น อาจมองเห็นได้ค่อนข้างชัดเจนในสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน และสาขาวิชาอื่น ๆ รวมทั้งสาขาวิชาการบริหารการศึกษา เช่น แนวคิดการจัดการความรู้ แนวคิดการบริหารแบบยึดสถานศึกษาเป็นฐาน แนวคิดภาวะผู้นำทางวิชาการ เป็นต้น

องอาจ นัยพัฒน์ (2554, หน้า 232) กล่าวว่า การวิจัยและพัฒนา หมายถึง กระบวนการแสวงหาความรู้หรือความเข้าใจในแง่มุมใหม่ ๆ เกี่ยวกับผลผลิต กระบวนการ และการบริการที่ดำเนินการอย่างเป็นระบบ แล้วประยุกต์ความรู้หรือความเข้าใจที่ได้จากการแสวงหาไปสร้างสรรค์ หรือปรับปรุงให้เกิดผลผลิต กระบวนการและการบริการแบบใหม่ขึ้น มีประสิทธิภาพและเป็นที่ต้องการจำเป็นของบุคคล ตลาด หรือองค์กรใด ๆ มากยิ่งขึ้น ซึ่งการวิจัยและพัฒนาจะให้ผลลัพธ์ที่สำคัญ 2 ลักษณะ คือ 1) นวัตกรรมประเภทวัตถุที่เป็นชิ้นอัน ซึ่งอาจเป็นประเภท วัสดุ อุปกรณ์ ชิ้นงาน เช่น คอมพิวเตอร์

ชุดการสอน สื่อการสอน ชุดกิจกรรมเสริมความรู้ คู่มือประกอบการทำงาน 2) นวัตกรรม ประเภทที่เป็นรูปแบบ วิธีการกระบวนการ ระบบปฏิบัติการ อาทิ รูปแบบการสอน วิธีการสอน รูปแบบการบริหารจัดการระบบการทำงาน เป็นต้น

สรุปได้ว่า การวิจัยและพัฒนา หมายถึง การดำเนินการพัฒนากระบวนการ วิธีการ หรือผลผลิตต่าง ๆ รวมถึงการบริการต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ตามวัตถุประสงค์ของงาน ด้านต่าง ๆ หรือผลผลิตต่าง ๆ โดยเฉพาะให้เกิดผลสัมฤทธิ์หรือประสิทธิภาพ ประสิทธิผล อย่างเต็มที่ และมีการดำเนินการพัฒนาต่อไปเรื่อย ๆ

2. ลักษณะของการวิจัยและพัฒนา

วิโรจน์ สารรัตน์ (2554, หน้า 123) กล่าวถึงลักษณะของการวิจัย และพัฒนาการศึกษา ไว้ว่า เป็นกระบวนการในการพัฒนาผลผลิตหรือนวัตกรรมในรูปแบบ ของ R1D1...R2D2...R3D3...RiDi มีขั้นตอนสุดท้ายใช้รูปแบบการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Design) ในภาคสนามจริง มีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อทดสอบคุณภาพของ ผลผลิตในลักษณะ If X...then Y แลพเพื่อการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของผลผลิตหรือนวัตกรรมนั้นด้วย จากนั้นจึงมีการเผยแพร่เพื่อนำไปใช้ในวงกว้างต่อไป

ส่วนองอาจ นัยพัฒน์ (2554, หน้า 232 - 234) ได้สรุปลักษณะของ การวิจัยและพัฒนา ดังนี้

1. เป็นการนำความรู้หรือความเข้าใจใหม่ที่สร้างขึ้นมาพัฒนาเป็น ต้นแบบใช้งาน จุดเน้นที่สำคัญ คือ การทำวิจัยเพื่อแสวงหาหรือสร้างสรรค์ภูมิปัญญาใหม่ ได้แก่ความรู้หรือความเข้าใจใหม่แล้วทำการพัฒนาด้วยการคิดค้น “ต่อยอด” ความรู้หรือ ความเข้าใจให้อยู่ในรูปแบบการพัฒนาที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในวงกว้างได้เช่น ผลผลิต กระบวนการหรือบริการใหม่ ๆ ที่ตอบสนองความต้องการของผู้ใช้และสังคมการ วิจัยและพัฒนาสามารถกระทำได้ทุกสาขาวิชา บางสาขาวิชาอาจเน้นสร้างสรรค์ความรู้ หรือความเข้าใจในแง่มุมใหม่ พร้อมกับการพัฒนาความรู้ความเข้าใจนั้นไปใช้ประโยชน์ ต่อไป

2. เป็นการศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เนื่องจากการวิจัยและพัฒนาที่มีจุดเน้นในการดำเนินงานที่ประกอบด้วย 3 กระบวนการ คือ การวิจัย พัฒนาและการเผยแพร่ ดังนั้น การศึกษาค้นคว้าเพื่อให้ได้ความรู้หรือความเข้าใจในแง่มุม ใหม่ ๆ สำหรับนำไปพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ นวัตกรรมและถ่ายทอดไปสู่ผู้ใช้ในวงกว้างจึง ต้องกระทำอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง “อย่างเป็นระบบ” คือ เป็นการดำเนินงานที่เป็นไป

ตามขั้นตอนต่าง ๆ ของกระบวนการหลักทั้ง 3 ประการในลักษณะเชื่อมสัมพันธ์กันอย่าง สอดคล้องกลมกลืนจนก่อรูปเป็นกระบวนการซับซ้อนเดียวกันอย่างสมบูรณ์ ส่วน “อย่าง ต่อเนื่อง” คือ เป็นกระบวนการดำเนินงานที่ต้องกระทำติดต่อกัน โดยใช้ระยะเวลาในการ ทำกิจกรรมการวิจัย การพัฒนาและการเผยแพร่ผลผลิตไปสู่ผู้ใช้อย่างกว้างขวาง และเป็น รูปธรรมอย่างแท้จริง ค่อนข้างยาวนานมาก

3. มีการดำเนินงานวิจัยอย่างเป็นวัฏจักรด้วยวิธีการที่เชื่อถือได้ การวิจัยและพัฒนาเป็นกระบวนการแสวงหาความรู้หรือความเข้าใจใหม่ ๆ เพื่อประยุกต์ไป เป็นนวัตกรรมสู่ผู้ใช้ในวงกว้าง การทำวิจัยทุกขั้นตอนจะต้องทำอย่างพิถีพิถันภายใต้การ กำกับติดตามและตรวจสอบซ้ำหลายครั้ง เพื่อประกันให้เกิดความเชื่อมั่นว่าผลผลิตขั้น สุดท้ายของกระบวนการวิจัยและพัฒนาที่อยู่ในรูปนวัตกรรมหรือผลิตภัณฑ์ การบริการ แบบใหม่มีความถูกต้องและเชื่อถือได้ตรงตามระดับมาตรฐานก่อนเผยแพร่ไปสู่ผู้ใช้หรือ สังคม โดยทั่วไปขั้นตอนต่าง ๆ ของการทำวิจัยมักจะดำเนินไปในลักษณะเป็นวัฏจักรหรือ วงจร

4. ใช้วิธีการผสมผสานวิธีการเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพในการ ทำวิจัยในการทำวิจัยและพัฒนาโดยทั่วไปนักวิจัยมักใช้การผสมผสานวิธีการเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพตามฐานคติที่อยู่ภายใต้กระบวนการทัศน์แบบปฏิบัตินิยมและประโยชน์นิยม เป็นหลัก เช่น ผสมผสานวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ การวิจัยเชิงสำรวจในขั้นตอนการ รวบรวมข้อมูลที่เป็นต่อการออกแบบนวัตกรรมและการวิจัยเชิงทดลองที่เกิดขึ้นใน ขั้นตอนทดสอบคุณภาพของนวัตกรรมกับวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งเหตุผลสำคัญที่ใช้ วิธีการผสมผสานวิธีการเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพในการทำวิจัย คือ เพื่อให้มีทั้ง “ความ แข็งแกร่งและความยืดหยุ่น” ที่เป็นลักษณะเอื้ออำนวยต่อการทำให้ได้นวัตกรรมที่มี คุณภาพได้มาตรฐาน รวมทั้งเป็นไปตามความต้องการจำเป็นของผู้ใช้หรือสังคม

5. มุ่งเน้นตอบสนองต่อผู้ต้องการใช้ผลการวิจัยและพัฒนา ซึ่งมี จุดเน้นที่สำคัญ คือ การดำเนินการวิจัยที่จะต้องตอบสนองความต้องการจำเป็นของบุคคล หรือกลุ่มบุคคลผู้ประสงค์จะนำผลผลิต กระบวนการและการบริการที่เป็นวิทยาการ สมัยใหม่จากการวิจัยและพัฒนาไปใช้งานหรือประกอบการตัดสินใจแก้ปัญหา

6. ผลการวิจัยที่มีคุณค่าและมูลค่าสูงสามารถจดทะเบียน ลิขสิทธิ์ได้ ผลการวิจัยและพัฒนาโดยเฉพาะที่อยู่ในรูปผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ อันเป็นภูมิ ปัญญาที่เกิดจากการสร้างสรรค์และ “การลงทุนลงแรง” ของนักวิจัยอาจจะมีคุณค่าและ

มูลค่าเชิงพาณิชย์หรือเป็นประโยชน์ในแง่การทำกำไรได้สูง ซึ่งนักวิจัยสามารถจดทะเบียนเพื่อคุ้มครองให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติสิทธิบัตรและพระราชบัญญัติสิทธิบัตรทั้งภายในประเทศและนานาชาติได้

สรุปได้ว่า ลักษณะของการวิจัยและพัฒนา เป็นการนำความรู้ความเข้าใจมาในการสร้างสิ่งใหม่ ๆ ขึ้นมา และทำการพัฒนาต่อเนื่องจนเกิดคุณภาพ โดยการดำเนินการจะเป็นรูปแบบการผสมผสานทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ ซึ่งผลการวิจัยที่ได้จะมีคุณค่า

3. ขั้นตอนการวิจัยและพัฒนาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยและพัฒนา เป็นการพัฒนาการศึกษาโดยพื้นฐานการวิจัย (Research Based Education Development) เป็นกลยุทธ์หรือวิธีการสำคัญหนึ่งที่ยอมรับใช้ในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาการศึกษา โดยเน้นหลักเหตุผลและตรรกวิทยา เป้าหมายหลัก คือ ใช้เป็นกระบวนการในการพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพของผลิตภัณฑ์ทางการศึกษา (Education Product) ซึ่งมีนักวิชาการได้นำเสนอขั้นตอนการวิจัยและพัฒนา ดังนี้

สำหรับ วิโรจน์ สารรัตน์ (2553, หน้า 122 - 129) ได้อธิบายถึงขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยและพัฒนาประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ โดยที่ในการสร้างต้นแบบนวัตกรรมจะต้องตรวจสอบและปรับปรุงต้นแบบนวัตกรรมอย่างต่อเนื่องในลักษณะของการวิจัยและพัฒนา คือ 1) ต้องศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรม 2) สร้างต้นแบบนวัตกรรม 3) ตรวจสอบประสิทธิภาพในกลุ่มตัวอย่างขนาดเล็ก 4) ปรับปรุงต้นฉบับ 5) ทดลองใช้กลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดใหญ่ขึ้น 6) ดำเนินการจนได้ต้นแบบนวัตกรรมที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งจะเห็นได้ว่าการวิจัยและพัฒนา (R&D) มุ่งเน้นการทดลองและการปรับปรุงแก้ไขผลผลิต (product) ที่ต้องการพัฒนาขึ้น โดยมีคำถามว่าทำอย่างไรจึงจะพัฒนาผลผลิตนั้นให้มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดหรือไม่ เมื่อมีคุณภาพตามเกณฑ์แล้ว จึงมีการนำเอาผลผลิตนั้นไปใช้ประโยชน์หรือเผยแพร่ต่อไป ซึ่งในขั้นตอนการทดลองใช้นั้น นิยมใช้รูปแบบการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Design)

นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงแนวทางการปฏิบัติในการออกแบบวิจัยและพัฒนาไว้ว่า จะต้องกำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะของการวิจัยอย่างชัดเจน กำหนดตัวบ่งชี้ หรือประเด็นที่มุ่งศึกษา กำหนดแหล่งข้อมูลหรือผู้ใช้ข้อมูลในการวิจัยหรือทดลองนวัตกรรม กำหนดแนวทางการเก็บรวบรวมข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้และกำหนดแนว

ทางการวิเคราะห์หรือตัดสินคุณภาพ ซึ่งทุกรายการดังกล่าวนี้ ควรจะถูกกำหนดไว้ล่วงหน้าและเป็นที่รับทราบตรงกันระหว่างกลุ่มผู้เกี่ยวข้องต่าง ๆ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. การออกแบบในเรื่องของประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยจะต้องกำหนดเป้าหมายประชากรหรือกลุ่มเป้าหมายในการใช้นวัตกรรมอย่างชัดเจน
2. การออกแบบในเรื่องการวัดและตัวแปร หรือการเก็บรวบรวมข้อมูล นักวิจัยจะต้องกำหนดประเด็น ตัวบ่งชี้ที่ต้องการวัด พร้อมทั้งกำหนดแหล่งข้อมูลหรือผู้ให้ข้อมูลหลักอย่างครบถ้วน กำหนดประเภทเครื่องมือหรือวิธีการวัดช่วงเวลาในการวัด เช่น วัดก่อน หรือเมื่อเสร็จสิ้นการทดลอง พร้อมกำหนดแนวปฏิบัติในการพัฒนาเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวัดแต่ละรายการ กล่าวโดยสรุปจะต้องสรุปว่าตัวบ่งชี้หรือประเด็นในการวัดครั้งนั้น ๆ ประกอบด้วยอะไรบ้าง แต่ละตัวบ่งชี้หรือแต่ละประเด็น จะใช้เครื่องมือหรือวิธีการใดในการเก็บรวบรวมข้อมูล จะพัฒนาเครื่องมือแต่ละชนิดอย่างไร และจะจัดเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างไรบ้าง

ในการเลือกใช้เครื่องมือวัด ซึ่งมีหลายชนิด อาทิ แบบทดสอบ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต แบบประเมินคุณลักษณะต่าง ๆ เป็นต้น การตัดสินใจจะเลือกใช้เครื่องมือวัดชนิดใด จะต้องคำนึงถึงธรรมชาติหรือลักษณะของตัวบ่งชี้ที่ต้องการวัดและข้อจำกัดต่าง ๆ อาทิ ถ้าเป็นตัวบ่งชี้ประเภทความรู้ ก็ใช้แบบทดสอบถ้าเป็นพฤติกรรมก็ใช้แบบประเมินพฤติกรรม ถ้าเป็นเจตคติก็ใช้แบบวัดเจตคติ เป็นต้น หรือในบางครั้ง นักวิจัยได้เลือกใช้เป็นแบบสอบถามที่ประกอบด้วยสาระหลายตอน แต่ละตอนมุ่งวัดตัวบ่งชี้ที่แตกต่างกัน สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม นักวิจัยจะต้องระลึกเสมอว่า จะต้องเน้นในเรื่องความรวดเร็ว คล่องตัว มีประสิทธิภาพ สามารถรวบรวมข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว ทันกับช่วงเวลาต่าง ๆ ในขณะที่ดำเนินการทดลองพัฒนานวัตกรรม และกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล จะต้องไม่เกิดผลกระทบเชิงลบต่อการพัฒนา

3. การออกแบบในเรื่องสถิติ แนวทางการวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิจัยและพัฒนา สามารถเลือกใช้สถิติในลักษณะเดียวกันกับงานวิจัยทั่วไป ซึ่งจะมีทั้งสถิติเชิงบรรยาย (descriptive statistics) และสถิติอ้างอิงรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการทางสถิติเหล่านี้ สามารถศึกษาได้จากเอกสารหรือตำราทั่วไป โดยผลลัพธ์ที่ได้จากการวางแผน และออกแบบวิจัยและพัฒนา คือ กรอบแนวทางการวิจัย หรือโครงการวิจัยที่มีรายละเอียดครบถ้วนสมบูรณ์

4. ตัวแปรต้น ตัวแปรตาม ในงานวิจัยและพัฒนาทางการศึกษา
ตัวแปรต้น (independent variable) คือ ตัวนวัตกรรมหรือปฏิบัติการ (treatment) ที่นักวิจัย
ให้กับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งอาจหมายถึง สื่อ / ชุดสื่อ หรือวิธีการใหม่ ๆ ในการจัดการศึกษา
ส่วนตัวแปรตาม คือ ตัวแปรที่เป็นผลลัพธ์ที่เกิดจากการปฏิบัติการ เช่น ความรู้ ความพอใจ
เจตคติ ทักษะหรือสภาพการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เป็นต้น

5. เครื่องมือวิจัยในงานวิจัยและพัฒนา เครื่องมือวิจัยและ
พัฒนาทางการศึกษา ประกอบด้วย 2 ส่วนที่สำคัญคือ

5.1 เครื่องมือทดลอง หรือชุดนวัตกรรม หรือชุดปฏิบัติการ
การวิจัย และพัฒนาจะมีคุณค่ามากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับความสามารถของนักวิจัยในการ
แสวงหานวัตกรรมที่สร้างสรรค์ ทันสมัย และมีประสิทธิภาพ (ลงทุนไม่มาก สะดวกใช้
สะดวกปฏิบัติให้ประสิทธิผลตามที่คาดหวัง) ซึ่งการแสวงหานวัตกรรมที่สร้างสรรค์
นักวิจัยทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หรือกรณีตัวอย่างนวัตกรรมที่หลากหลาย ก่อนที่จะ
สังเคราะห์เป็นนวัตกรรมที่จะนำมาทดลอง ทั้งนี้ นักวิจัยควรจะสามารถชี้บ่ง หรือระบุ
ลักษณะที่เห็นว่าเป็นจุดเด่น ความสร้างสรรค์ หรือความเหมาะสมของนวัตกรรมที่มีความ
ถูกต้องเหมาะสมตามหลักวิชา

5.2 เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลหรือเครื่องมือวัดตัวแปรใน
การออกแบบด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจะต้องวิเคราะห์ทบทวนวัตถุประสงค์ของ
การวิจัย กำหนดหรือระบุตัวแปรหรือประเด็นที่มุ่งศึกษา กำหนดแหล่งข้อมูลหรือผู้ให้ข้อมูล
ที่จะทำให้ข้อมูลมีความตรงหรือความถูกต้อง กำหนดวิธีการหรือเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บ
รวบรวมข้อมูล และกำหนดแนวทางการพัฒนาเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างชัดเจน

6. การวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยและพัฒนา การเลือกใช้
วิธีการทางสถิติ เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยและพัฒนา ขึ้นอยู่กับชนิดของตัวแปร
หรือตัวชี้วัดที่ทำการศึกษา ซึ่งโดยทั่วไป มักจะมีวิธีการทางสถิติดังต่อไปนี้ 1) วิเคราะห์
ความถี่ ร้อยละ สำหรับตัวแปรตัดตอนทีวัดโดยเครื่องมือประเภทแบบตรวจรายการ หรือ
อาจใช้การเปรียบเทียบสัดส่วนด้านสถิติอ้างอิงไคสแควร์ 2) วิเคราะห์ค่าเฉลี่ยเลขคณิต
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนทดสอบความรู้ หรือคะแนนจากมาตราประมาณค่า และใช้
สถิติอ้างอิง การทดสอบค่าที (t - test) สำหรับการเปรียบเทียบคะแนนทดสอบก่อนเรียน
กับหลังเรียนหรือเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย 2 กลุ่ม หรือ การวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อการ
ตรวจสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยกรณีทดสอบหลายกลุ่ม เป็นต้น 3) ใช้วิธีการ

วิเคราะห์เนื้อหา สำหรับข้อคำถามประเภทปลายเปิด หรือใช้เขียนแสดงความคิดเห็น หรือบรรยายสภาพความเปลี่ยนแปลงหลังการใช้นวัตกรรม การเลือกใช้วิธีการทางสถิติ ให้เน้นหลักการ สามารถตอบคำถามวิจัยได้ง่ายต่อการสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจ

สอดคล้องกับแนวคิดขององอาจ นัยพัฒน์ (2554, หน้า 265-276) ระบุว่า ขั้นตอนการออกแบบการวิจัยและพัฒนา มีอยู่ 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. ตัดสินออกแบบการวิจัย โดยเลือกการวิจัยและพัฒนา และเลือกปัญหาการวิจัยที่เหมาะสม สามารถนำมาพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาได้จริง
2. สำรวจและวิเคราะห์ปัญหาความต้องการ เพื่อนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นข้อสรุปบ่งชี้สภาพการณ์ระยะเริ่มต้นว่าปัญหาที่ต้องการแก้ไข ป้องกัน หรือพัฒนาให้มีสภาวะดีกว่าเดิมคืออะไร
3. ตั้งเป้าหมาย วางแผนการดำเนินการและเลือกแบบการวิจัยและพัฒนา
4. ออกแบบและสร้างต้นแบบการพัฒนา ขั้นตอนในการออกแบบ และสร้างต้นแบบการพัฒนา
5. ทดลองใช้และประเมินต้นแบบการพัฒนา ภายหลังจากการออกแบบ และสร้างต้นแบบการพัฒนาแล้วจะต้องนำต้นแบบการพัฒนาไปทดลองใช้ ประเมินคุณภาพเบื้องต้นในระยะศึกษานำร่อง ว่าต้นแบบที่สร้างขึ้นสามารถปรับปรุงแก้ไข หรือป้องกันปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ก่อนที่จะนำไปใช้จริง
6. ดำเนินการผลิตและเผยแพร่ไปสู่ผู้ใช้ในวงกว้างเป็นการนำต้นแบบการพัฒนาที่ได้ปรับปรุงจนมั่นใจในคุณภาพดีแล้วมาทำการผลิตและเผยแพร่สู่กลุ่มผู้ใช้ในวงกว้าง
7. ประเมินคุณภาพการออกแบบการวิจัยและพัฒนา เป็นการประเมินส่วนประกอบต่าง ๆ ของแบบการวิจัยและพัฒนาที่ได้ดำเนินการออกแบบว่ามีคุณภาพ มากน้อยเพียงใด มีส่วนใดที่ต้องการปรับปรุงก่อนนำไปใช้ในการทำการวิจัยและพัฒนาต้นแบบจริง ๆ

สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยและพัฒนา มีดังนี้
 แสงรุณีย์ มีพร (2552, หน้า 121) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนาคู่มือการจัดการความรู้ เพื่อการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา มีการดำเนินการวิจัยและพัฒนา 3 ระยะ ประกอบด้วย ระยะแรก คือ การร่างคู่มือโดยการศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ สังเคราะห์ แนวคิด

ทฤษฎี ผลงานวิจัย ระยะที่ 2 คือ การตรวจสอบและปรับปรุงคู่มือโดยผู้เชี่ยวชาญและ ระยะที่ 3 คือ การทดลองใช้คู่มือในภาคสนาม ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการพัฒนาคู่มือ ได้คู่มือการจัดการความรู้เพื่อการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิผล จำนวน 3 ชุด 2) ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนก่อน และหลัง การจัดการความรู้เพื่อการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนน ทดสอบ หลังการจัดการความรู้เพื่อการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาสูงกว่าค่าเฉลี่ย ของคะแนนทดสอบก่อนการจัดการความรู้เพื่อการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสุรินทร์ ภูสิงห์ (2552, หน้า 282 - 285) ศึกษา เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาโดยบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงใน โรงเรียนมัธยมศึกษา โดยวิจัยและพัฒนาได้ดำเนินการเป็น 4 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การร่าง รูปแบบ ระยะที่ 2 การตรวจสอบรูปแบบ ระยะที่ 3 การประเมินรูปแบบ และระยะที่ 4 การ ทดลองใช้รูปแบบและนำเสนอ พบว่า รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสม และผลการ ทดลองใช้รูปแบบ พบว่า โครงการทั้ง 10 โครงการ อยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับงานวิจัย ของ ระพีพรรณ ร้อยพิลา (2553, หน้า 255 - 264) ได้วิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบใน การเสริมสร้างภาวะผู้นำในการประชาสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานใช้ ระเบียบวิธีการวิจัยและพัฒนา แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 สร้างรูปแบบ การ พัฒนา โดยการสังเคราะห์เอกสารและสำรวจการใช้สมรรถนะและทักษะภาวะผู้นำในการ ประชาสัมพันธ์ ขั้นตอนที่ 2 การตรวจสอบและยืนยันการพัฒนารูปแบบ โดยยืนยันและ ตรวจสอบรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ และขั้นตอนที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบในการเสริมสร้าง ภาวะผู้นำในการประชาสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า การ พัฒนารูปแบบในการเสริมสร้างภาวะผู้นำในการประชาสัมพันธ์ก่อนการทดลองใช้ โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง หลังการทดลองใช้ โดยรวมและรายด้านทุกด้าน อยู่ในระดับมาก ที่สุดและสูงกว่าก่อนการทดลองใช้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 สอดคล้องกับ จินตนา ศรีสารคาม (2554, หน้า 249 - 275) ศึกษาการวิจัยและพัฒนาโปรแกรมพัฒนา ภาวะผู้นำทางวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1 การตรวจสอบกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีของโปรแกรม ขั้นที่ 2 การปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบและปรับปรุง โปรแกรม ขั้นตอนที่ 4 การสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในขั้นตอนการทดลองใช้โปรแกรม ภาคสนามและขั้นตอนที่ 5 การทดลองใช้โปรแกรมในภาคสนามจริง ผลการศึกษาพบว่า 1) ผลการประเมินก่อนและหลังการทดลองโปรแกรมการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการกับ

ผู้ร่วมโปรแกรมทุกประเภทเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 2) การเปลี่ยนแปลงทางวิชาการของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก 3) ปฏิบัติของกลุ่มตัวอย่างต่อโครงการอยู่ในระดับมาก และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก

นอกจากนี้ อนันต์ พันนึก (2554, หน้า 200 - 203) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนาโปรแกรมพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งมีวิธีดำเนินการวิจัยและพัฒนา 5 ขั้นตอน คือ 1) การตรวจสอบแนวคิดเชิงทฤษฎีของโปรแกรมเป็นการตรวจสอบกรอบแนวคิด 2) การสร้างรายละเอียดโปรแกรม 3) การตรวจสอบและปรับปรุงโปรแกรม 4) การสร้างเครื่องมือประเมินประสิทธิภาพของโปรแกรมและ 5) การทดลองโปรแกรมในภาคสนามผลการศึกษา ผลการศึกษาพบว่าโปรแกรมพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีประสิทธิภาพ เห็นได้จาก 1) กลุ่มทดลองมีปฏิกิริยาตอบสนอง ต่อโปรแกรมพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมาก 2) หลังการพัฒนาตามโปรแกรมพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกลุ่มทดลอง มีความรู้และทักษะตามสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการนำความรู้ทักษะใหม่สู่การปฏิบัติ และผลงานที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่สูงกว่าก่อนการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 3) หลังดำเนินการพัฒนาตามโปรแกรมพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกลุ่มทดลองมีความรู้ และทักษะตามสมรรถนะผู้บริหารตามสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลงานที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับเพ็ญประภา ก้วพิทักษ์ (2555, หน้า 187 - 189) ได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการประเมินการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาต่างประเทศ ระดับประถมศึกษา โรงเรียนมาตรฐานสากล ดำเนินการวิจัยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา แบ่งเป็น 4 ตอน คือ ตอนที่ 1 วิเคราะห์ สังเคราะห์ แนวคิดและศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ ตอนที่ 2 สร้างรูปแบบการประเมินการจัดการเรียนรู้ ตอนที่ 3 ทดลองใช้ และตรวจสอบความตรงของรูปแบบการประเมินการจัดการเรียนรู้ และตอนที่ 4 ประเมินรูปแบบการประเมินการจัดการเรียนรู้ของครูภาษาต่างประเทศ ระดับประถมศึกษา โรงเรียนมาตรฐานสากล ผลการศึกษา พบว่า ครูส่วนใหญ่มีคะแนนพัฒนาการการจัดการเรียนรู้ในระดับระดับดี เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยผลการประเมินครั้งที่ 1 เปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยผลการประเมินครั้งที่ 2 พบว่า ค่าเฉลี่ยของผลการประเมินครั้งที่ 2 มีค่ามากกว่าค่าเฉลี่ยของผลการประเมินครั้งที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ในทำนองเดียวกับ สมัคร เยาวภรณ์ (2555, หน้า 230) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำทีมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 3 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำทีม สภาพภาวะผู้นำทีมและผลการใช้รูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำทีมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำทีมพัฒนาขึ้น มี 6 องค์ประกอบ ผลการทดลองใช้รูปแบบโดยภาพรวมค่าเฉลี่ยภาวะผู้นำทีมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับ วรกัญญาพิไล แกระหัน (2555, หน้า 221 – 224) ศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 11 มีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยทั้งหมด 3 ระยะ 6 ขั้นตอน คือ ระยะที่ 1 การศึกษารูปแบบ ประกอบด้วยขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ขั้นตอนที่ 2 ศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการโดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ระยะที่ 2 การร่างและสร้างรูปแบบ ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 3 ทำการร่างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ขั้นตอนที่ 4 สร้างรูปแบบและทำการยืนยันรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาประถมศึกษาและคู่มือการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ โดยผู้เชี่ยวชาญ และระยะที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบ ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 5 นำรูปแบบที่ได้ไปทดลอง และขั้นตอนที่ 6 สรุปผลการใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาประถมศึกษาที่ได้จากการทดลองใช้แล้วนำมาเขียนรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ ผลการศึกษาพบว่า ระยะที่ 1 ก่อนการทดลองใช้รูปแบบพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาประถมศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การประเมินคุณภาพการศึกษา ระยะที่ 2 ระหว่างการทดลอง พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาประถมศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การบริหารจัดการหลักสูตรและด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การประเมินคุณภาพการศึกษา และระยะที่ 3 หลังการทดลอง พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาประถมศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การประเมินคุณภาพการศึกษา เช่นเดียวกับทัศนรงค์ จารุเมธีชน (2556, หน้า 165 – 166) การพัฒนารูปแบบการประเมิน

สมรรถนะครูระดับประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ 1) การวิเคราะห์และสังเคราะห์ องค์ประกอบของรูปแบบการประเมิน สมรรถนะตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะครูระดับประถมศึกษา 2) การสร้างรูปแบบการประเมินและคู่มือการใช้รูปแบบการประเมินสมรรถนะครูระดับประถมศึกษา 3) การทดลองใช้รูปแบบการประเมินสมรรถนะครูระดับประถมศึกษา และ 4) การประเมินรูปแบบการประเมินสมรรถนะครูระดับประถมศึกษา ผลการทดลองใช้รูปแบบการประเมินสมรรถนะครูระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า รูปแบบการประเมินสมรรถนะครูระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความเที่ยงตรงเชิงจำแนกซึ่งพิจารณาได้จากความแตกต่างระหว่างคะแนนสมรรถนะระหว่างกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

จากการศึกษาเกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนาที่นักวิชาการได้กล่าวไว้ข้างต้นนั้นสามารถสรุปได้ว่า การวิจัยและพัฒนาเป็นกระบวนการแสวงหาองค์ความรู้ในแง่มุมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิต การศึกษา ร่างและสร้างรูปแบบ และนำรูปแบบไปทดลองใช้ มีขั้นตอนการดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ใช้ในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาการศึกษา สามารถประยุกต์ความรู้ ความเข้าใจจากการค้นคว้าไปปรับปรุงพัฒนาให้เกิดรูปแบบการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้ และเพื่อให้การวิจัยครั้งนี้ได้รูปแบบพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการวิจัยและพัฒนา โดยดำเนินการวิจัยเป็น 3 ระยะ 7 ขั้นตอน ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษารูปแบบ

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ประกอบด้วย ศึกษาแนวคิดทฤษฎีภาวะผู้นำ การพัฒนาภาวะผู้นำ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำ และรูปแบบการพัฒนาพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษารูปแบบการพัฒนาพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ทำการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ประกอบด้วย นักวิชาการและนักปฏิบัติการณ์ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์เกี่ยวกับภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษารูปแบบการพัฒนาพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ได้จากการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และประเด็นที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ มาสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือแบบสอบถามที่สร้างไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน ตรวจสอบหลังจากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองกับครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

ระยะที่ 2 การร่างและสร้างรูปแบบ

ขั้นตอนที่ 4 ร่างรูปแบบการพัฒนาพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นำข้อมูลที่ได้จากระยะที่ 1 มาวิเคราะห์และทำการร่างรูปแบบการพัฒนาพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ขั้นตอนที่ 5 สร้างและยืนยันรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ได้เกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน หลังจากนั้นทำการปรับปรุงแก้ไข ตามข้อเสนอแนะ

ระยะที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบ

ขั้นตอนที่ 6 นำรูปแบบการพัฒนาพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือไปทดลองใช้กับครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 7 สรุปผลรูปแบบการพัฒนาพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ได้จากการทดลองใช้ แล้วนำมาเขียนรายงานการวิจัยพร้อมที่จะเผยแพร่

4. การประเมินความต่องการจำเป็น

พระวิรัช เขี่ยมศรีดี (2554, หน้า 50) ความต่องการจำเป็น หมายถึง ความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่างสภาพคามหวังกับสภาพความเป็นจริง ผลการประเมินความต่องการจำเป็นจะชี้ภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในปัจจุบันที่ต่องได้รับการพัฒนาปรับปรุงและนำสู่การแก้ไขปัญหอย่างเป็นระบบ

สุวิมล ว่องวาณิช (2558, หน้า 62) ความต่องการจำเป็น หมายถึง กระบวนการประเมินเพื่อกำหนดความแตกต่างของสภาพที่เป็นอยู่จริงกับสภาพที่มุ่งหวัง

จากนั้นนำผลมาวิเคราะห์เพื่อประเมินช่องว่างหรือความแตกต่างของสภาพที่เกิดขึ้น ทำให้ทราบสภาพที่เป็นอยู่จริงควรเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร การประเมินความต้องการจำเป็น ทำให้ได้ข้อมูลไปสู่การเปลี่ยนแปลงในเชิงสร้างสรรค์และเป็นการเปลี่ยนแปลงทางบวก

ปนัดดา ชัยพระคุณ (2555, หน้า 25) ความต้องการจำเป็น หมายถึง กระบวนการในการประเมินความแตกต่างระหว่างสภาพที่เป็นจริงที่เป็นอยู่กับสภาพที่ควรจะเป็น แล้วนำความแตกต่างที่ได้จากการประเมินมาจัดลำดับความสำคัญ เพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับวางแผนแก้ไขปัญหา และดำเนินงานต่อไป

อรทัย ศรีทองธรรม (2556, หน้า 25) ความต้องการจำเป็น หมายถึง ความแตกต่าง (Discrepancy) หรือความขัดแย้งไม่สอดคล้องกันระหว่างสิ่งที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน (Current outcome) หรือสถานการณ์ปัจจุบันที่บ่งบอกถึงสภาพของกลุ่มและสถานการณ์ที่ได้รับความสนใจในปัจจุบันกับสิ่งที่พึงปรารถนา (Desired Outcome) หรือสถานการณ์ที่ต้องการให้เกิดขึ้น หรือ สิ่งที่มีมุ่งหวัง ดังนั้น จึงเกิดช่องว่าง (Gap) หรือความต้องการจำเป็น (Needs) ซึ่งจะสะท้อนถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น หากความต้องการจำเป็นได้รับการสนองหรือปรับปรุงให้ดีขึ้น จะส่งผลให้หน่วยงานมีการพัฒนาขึ้นมาก

สรุปได้ว่า ความต้องการจำเป็น คือความแตกต่างระหว่างสภาพปัจจุบันที่เป็นอยู่กับสภาพที่ควรจะเป็น โดยเป็นการเปรียบเทียบเพื่อหาความสำคัญด้านต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหา และวางแผนเพื่อดำเนินการ

การหาดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น

จัดลำดับความสำคัญของข้อมูลจากการประเมินความต้องการจำเป็นตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง โดยอาศัยแบบการเรียงลำดับความสำคัญของข้อมูล Modified Priority Needs Index : PNI_{Modified} ซึ่งปรับปรุงโดยนางลักษณ์ วิรัชชัยและสุวิมล ว่องวาณิช เป็นวิธีการหาความแตกต่างของสภาพที่ควรจะเป็นและสภาพที่เป็นอยู่แล้วหารด้วยสภาพที่เป็นอยู่ทั้งนี้เพื่อควบคุมขนาดของความต้องการจำเป็นให้อยู่ในช่วงพิสัยที่ไม่มากเกินไปโดยมีสูตรคำนวณดังนี้ (สุวิมล ว่องวาณิช, 2550, หน้า 279)

$$PNI = (I-D)/D$$

เมื่อ PNI หมายถึง ดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น

I หมายถึง ค่าเฉลี่ยของสภาพที่ควรจะเป็น

D หมายถึง ค่าเฉลี่ยของสภาพที่เป็นอยู่

จากผลการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งหมด สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษมีความสำคัญยิ่งในการปฏิบัติงาน และการจัดการเรียนการสอน เพราะบทบาทสำคัญของครูผู้สอน คือ ครูผู้สอนต้องแสดงออกถึงพฤติกรรม และคุณลักษณะที่จะส่งผลต่อการปฏิบัติงาน และการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ ครูต้องทำการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ มีการพัฒนาการสอนให้สอดคล้องกับความสามารถและความสนใจของนักเรียน นอกจากนี้ยังต้องสามารถให้บริการการแนะแนวในด้านการเรียน การครองตน จัดทำและใช้สื่อการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพรวมทั้งสามารถปรับหลักสูตร การเรียนการสอนให้สอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาสภาพแวดล้อมของท้องถิ่นและสถานการณ์บ้านเมืองในปัจจุบัน นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของตนเอง เพื่อนครู นักเรียน และสถานศึกษาจนนำไปสู่ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ และจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยวิเคราะห์และสังเคราะห์ตัวแปรที่สำคัญของการวิจัยได้ดังนี้

1. องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา มีดังนี้ 1) การกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายการเรียนรู้ 2) ทักษะของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ 3) การใช้สื่อและเทคโนโลยีการศึกษา 4) การพัฒนาวิชาชีพครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ และ 5) คุณธรรม จริยธรรมของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ

2. รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา มีดังนี้ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) กระบวนการ และ 5) การวัดและการประเมินผล

3. วิธีการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ดำเนินการในระยะเวลา 2 วัน โดยใช้คู่มือการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ สำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 5 หน่วย ประกอบการปฏิบัติจริง และแลกเปลี่ยนเรียนรู้

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ครั้งนี้ใช้การวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการดำเนินการวิจัยเป็น 3 ระยะ ซึ่งมีการดำเนินงาน ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังนี้

1. เนื้อหาในการศึกษาเอกสารและงานวิจัย ดังนี้
 - 1.1 ภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ
 - 1.2 รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชา

ภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา

2. ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปสู่การร่างองค์ประกอบและวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ขั้นตอนที่ 2 ยืนยันองค์ประกอบ โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. นำองค์ประกอบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ผ่านการตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ มาปรับปรุงแก้ไขและไปทำการตรวจสอบความเหมาะสมโดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถด้านภาวะผู้นำทางวิชาการและการจัดการศึกษา หรือมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก จำนวน 10 คน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ

1.1 กลุ่มนักวิชาการ ได้แก่ อาจารย์ระดับอุดมศึกษา มีความรู้ความสามารถมีประสบการณ์ด้านภาวะผู้นำไม่น้อยกว่า 10 ปี หรือมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอกหรือมีตำแหน่งทางวิชาการไม่ต่ำกว่ารองศาสตราจารย์ จำนวน 4 คน

1.1.1 ผศ.ดร.อินธิสาร ไชยสุข ภาควิชาภาษาตะวันตกและภาษาศาสตร์ (สาขาวิชาภาษาอังกฤษ) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

1.1.2 ดร.วชิราภรณ์ กิจพูนผล ประธานหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

1.1.3 นายวีรศักดิ์ สมัครสมาน ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมการเรียนการสอนภาษา สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สพฐ.

1.1.4 ดร.อาทิตยา ปัญญา ผู้อำนวยการศูนย์บริหารงานการพัฒนาศักยภาพบุคคลเพื่อความเป็นเลิศ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.2 กลุ่มผู้บริหาร ได้แก่ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา จำนวน 2 คน และผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จำนวน 2 คน โดยเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ มีประสบการณ์ด้านการจัดการศึกษาไม่น้อยกว่า 10 ปี หรือมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก

1.2.1 ดร.อุดมชัย ชัยจุฑาภัค ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 (ชัยภูมิ)

1.2.2 ดร.อดิศักดิ์ มุ่งชู ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 (ขอนแก่น)

1.2.3 นายประหยัด วัจนวรา ผู้อำนวยการโรงเรียนนครพนมวิทยาคม จังหวัดนครพนม วิทยฐานะ ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ

1.2.4 ว่าที่ร้อยตรี บรรจง มูลตรีแก้ว ผู้อำนวยการโรงเรียนอุดรพิทยานุกูล จังหวัดอุดรธานี วิทยฐานะผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ

1.3 กลุ่มนักปฏิบัติ ได้แก่ ศึกษานิเทศก์ จำนวน 1 คน หรือครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ จำนวน 1 คน โดยมีประสบการณ์เป็นครูผู้สอนไม่น้อยกว่า 10 ปี หรือมีวิทยฐานะ ไม่ต่ำกว่าวิทยฐานะเชี่ยวชาญหรือมีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโท

1.3.1 นางกอบจิต อุณหชัย ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22

1.3.2 นางสาวนราณัฐ สีหนาท หัวหน้ากลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ
โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม)

2. นำประเด็นสำคัญที่ได้จากการตรวจสอบองค์ประกอบและข้อเสนอแนะ
ของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูในการจัดการเรียนรู้
มาดำเนินการปรับปรุงองค์ประกอบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชา
ภาษาอังกฤษอีกครั้ง

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ
สำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยการ
วิเคราะห์หาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชา
ภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา โดยการหาค่าดัชนีเรียงลำดับความต้องการจำเป็นแบบ
ปรับปรุง (Modified Priority Needs Index: PNI_{Modified}) (สุวิมล ว่องวาณิช, 2550, หน้า
275-279)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือ ประจำปีการศึกษา 2561 จำนวน 42,891 คน รวม 126 โรงเรียน
กลุ่มตัวอย่าง

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในขั้นสำรวจ คือ ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับ
มัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปีการศึกษา 2561 ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มแบบหลาย
ขั้นตอน (Multi Stage Sampling) โดยดำเนินการตามลำดับต่อไปนี้

1.1 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการเทียบตารางของเครจซี่ และ
มอร์แกน (Krejcie and Morgan. 1970, หน้า 608; อ้างอิงมาจาก บุญชม ศรีสะอาด, 2556,
หน้า 82) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 381 คน

1.2 การดำเนินการสุ่มตัวอย่าง ดำเนินการดังนี้

1.2.1 แบ่งขนาดโรงเรียนออกเป็น 3 ขนาด ได้แก่ โรงเรียน
ขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดใหญ่

1.2.2 ใช้โรงเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม กำหนดสัดส่วนโรงเรียน
ขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดใหญ่

1.2.3 ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ได้มาโดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) ในโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 126 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม (Check List)

1. แบบสอบถาม (Check List)

แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ระดับมัธยมศึกษา ซึ่งเป็นแบบสอบถามในลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

2. การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

การสร้างและหาคุณภาพของแบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

2.1 ร่างแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ได้จากการในตอนที่ 1 และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในตอนที่ 2 มาใช้เป็นกรอบในการสร้างแบบสอบถาม

2.2 ศึกษาวิธีการสร้างและสร้างเครื่องมือจากทฤษฎี หลักการแนวคิดและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

2.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบและให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย

2.4 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามคำแนะนำของคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

2.5 นำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงแล้วเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ เพื่อหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความถูกต้อง เหมาะสมของภาษา การใช้ถ้อยคำ โดยคณะผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน หาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถาม โดยผู้เชี่ยวชาญ ประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence Index) เป็นรายชื่อแล้วพิจารณาเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC Index ตั้งแต่ 0.50 – 1.00 มาใช้

2.6 นำร่างแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งและนำไปใช้เก็บรวบรวมในการทดลองใช้กับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ได้แก่ ครูผู้สอน วิชาภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา (หนองคาย, บึงกาฬ) จำนวน 60 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งมีเกณฑ์ในการเลือก คือ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

2.7 นำแบบสอบถามดังกล่าวมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยหาค่าสหสัมพันธ์อย่างง่ายเป็นรายข้อและนำข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกเข้าเกณฑ์ แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพที่เป็นจริงของภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาทั้งฉบับเท่ากับ 0.94 และแบบสอบถามสภาพที่ควรจะเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาทั้งฉบับเท่ากับ 0.95

2.8 นำแบบสอบถามที่หาค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นรายงานต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ พร้อมจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

2.9 นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 381 คน ได้มาโดยการใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling)

2.10 เก็บแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืน จำนวน 381 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 พร้อมนำไปจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น การประเมินแบบสอบถาม และการสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. การประเมินแบบสอบถามโดยผู้เชี่ยวชาญ

1.1 ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนครถึงผู้เชี่ยวชาญ

1.2 ส่งหนังสือขอความร่วมมือ พร้อมแบบสอบถามและแบบประเมินเครื่องมือให้ผู้เชี่ยวชาญ

1.3 รับแบบประเมินกลับมาปรับปรุงแก้ไขตามผู้เชี่ยวชาญแนะนำ

2. การใช้แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2.1 ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนครถึงผู้อำนวยการโรงเรียนที่เป็นโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง

2.2 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามและหนังสือขอความอนุเคราะห์ถึงผู้บริหารโรงเรียนที่ใช้ในการทดลอง ซึ่งผู้วิจัยเก็บข้อมูล 2 วิธี คือ 1) โดยส่งแบบสอบถามไปให้ทางไปรษณีย์ และขอรับกลับทางไปรษณีย์ 2) ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามให้ทาง e-mail หรือ Line และตอบกลับทาง e-mail หรือ Line

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น การวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาเอกสารและการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร โดยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และหาความสอดคล้องของข้อมูล เพื่อสรุปองค์ประกอบและวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นข้อมูลในการสร้างแบบสอบถามต่อไป

2. การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา โดยการหาค่าดัชนีเรียงลำดับความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (Modified Priority Needs Index: PNI Modified) (สุวิมล ว่องวาณิช, 2550, หน้า 275 – 279)

ระยะที่ 2 การสร้างและพัฒนาารูปแบบการพัฒนา

ขั้นตอนที่ 4 รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญตามลำดับดังนี้

1. นำกรอบแนวคิดในการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งประกอบด้วย องค์ประกอบและวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมาสร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview)

2. ทำการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา โดยสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ประกอบด้วย นักวิชาการ และนักปฏิบัติการ ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์เกี่ยวกับภาวะผู้นำครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ดังนี้

2.1 นักวิชาการ ผู้มีความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์ด้าน ภาวะผู้นำครูไม่น้อยกว่า 10 ปี หรือมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก หรือมีตำแหน่งทางวิชาการไม่ต่ำกว่ารองศาสตราจารย์ จำนวน 3 คน

2.2 ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ผู้มีความรู้ความสามารถมีประสบการณ์ด้านการบริหารไม่น้อยกว่า 10 ปี หรือมีวิทยฐานะไม่ต่ำกว่าเชี่ยวชาญ หรือมีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาเอก จำนวน 1 คน

2.3 ศึกษานิเทศก์กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ มีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 10 ปี หรือมีวิทยฐานะไม่ต่ำกว่าเชี่ยวชาญ หรือมีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาเอก จำนวน 2 คน

2.4 หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ผู้มีความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์ในการสอนไม่น้อยกว่า 10 ปี หรือมีวิทยฐานะไม่ต่ำกว่าเชี่ยวชาญหรือมีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาโท จำนวน 3 คน

3. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในขั้นตอนที่ 1 และประเด็นที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในขั้นตอนที่ 2 มาทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และหาความสอดคล้องของข้อมูลเพื่อสรุปองค์ประกอบและการพัฒนา

ภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นข้อมูลที่ใช้ในการร่างแบบสอบถามต่อไป

ขั้นตอนที่ 5 ศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอน
วิชาภาษาอังกฤษ โดยการศึกษาเชิงสำรวจ

1. นำข้อมูลสรุปที่ได้จากการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและ
ประเด็นที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ มาสร้างเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบการ
พัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยสร้างข้อคำถามของแต่ละตัวแปรตามกรอบแนวคิดของการ
วิจัยและสอดคล้องกับนิยามศัพท์

2. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบ
ความถูกต้องและความเหมาะสมเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข

3. นำแบบสอบถามที่ได้ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ จำนวน 13 คน
ประกอบด้วย ผู้มีความรู้ความสามารถด้านภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชา
ภาษาอังกฤษหรือมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

3.1 กลุ่มนักวิชาการ ได้แก่ อาจารย์ระดับอุดมศึกษา ผู้บริหารการศึกษา
ระดับผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา หรือผู้บริหารสถานศึกษาที่มี
ความรู้ ความสามารถด้านภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ
มีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 10 ปี หรือมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก จำนวน 4 คน

3.2 กลุ่มกลุ่มผู้บริหาร ได้แก่ ผู้มีความรู้ ความสามารถมีประสบการณ์
ด้านการบริหารไม่น้อยกว่า 10 ปี หรือมีวิทยฐานะไม่ต่ำกว่าเชี่ยวชาญหรือมีวุฒิการศึกษา
ไม่ต่ำกว่าปริญญาเอก จำนวน 4 คน ประกอบด้วย

3.2.1 ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
จำนวน 2 คน

3.2.2 ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน ประกอบด้วย

3.2.2.1 กลุ่มนักปฏิบัติ ได้แก่ ศึกษานิเทศก์ หรือครูผู้สอนวิชา
ภาษาอังกฤษที่มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ มีประสบการณ์เป็นครูผู้สอนไม่
น้อยกว่า 10 ปี หรือมีวิทยฐานะไม่ต่ำกว่าวิทยฐานะเชี่ยวชาญหรือมีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่า
ระดับปริญญาโท จำนวน 5 คน ประกอบด้วย

3.2.2.2 คีแกนเทคท์ จำนวน 2 คน

3.2.2.3 ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ จำนวน 3 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) และแบบสอบถาม (Check List)

1. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview)

แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับการสัมภาษณ์เกี่ยวกับวัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์และรายละเอียดส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ประเด็นการสัมภาษณ์ เป็นข้อคำถามปลายเปิดซึ่งระบุประเด็นเนื้อหาในการสัมภาษณ์ ดังนี้

1. ภาวะผู้นำครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. วิธีการพัฒนาภาวะผู้นำครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2. แบบสอบถาม (Check List)

แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้

- ตอนที่ 1 สอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติ/พฤติกรรมภาวะผู้นำทางการศึกษาสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ซึ่งเป็นแบบสอบถามในลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ
- ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำทางการศึกษาสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น การสัมภาษณ์ การประเมินแบบสอบถามและการสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ
 - 1.1 ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนครถึงผู้เชี่ยวชาญ

1.2 นัดหมายเวลาในการเข้าพบผู้เชี่ยวชาญเพื่อทำการสัมภาษณ์

1.3 ส่งหนังสือขอความร่วมมือและแบบสัมภาษณ์ ก่อนวันนัดหมาย สัมภาษณ์อย่างน้อย 1 สัปดาห์

1.4 ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ตามวันเวลาที่นัดหมาย และทำการ จัดบันทึกรายละเอียดของการสัมภาษณ์ พร้อมทั้งบันทึกภาพและบันทึกเสียง เพื่อใช้เป็น ข้อมูลในการวิเคราะห์และสร้างแบบสอบถามในขั้นตอนต่อไป

2. การประเมินแบบสอบถามโดยผู้เชี่ยวชาญ

2.1 ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนครถึงผู้เชี่ยวชาญ

2.2 นัดหมายเวลาในการเข้าพบผู้เชี่ยวชาญ

2.3 ส่งหนังสือขอความร่วมมือ พร้อมแบบสอบถามและแบบประเมิน เครื่องมือ ก่อนวันนัดหมายอย่างน้อย 1 สัปดาห์

2.4 ผู้วิจัยดำเนินการพบผู้เชี่ยวชาญตามวันเวลาที่นัดหมาย เพื่อรับ ฟังความคิดเห็น และสอบถามผู้เชี่ยวชาญในบางประเด็นที่เกี่ยวข้อง พร้อมรับแบบประเมิน กลับมาปรับปรุงแก้ไขตามที่ผู้เชี่ยวชาญแนะนำ

3. การใช้แบบสอบถามในการทดลองกับภาวะผู้นำครูผู้สอนวิชา ภาษาอังกฤษ ระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

3.1 ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากสำนักงานบัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

3.2 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามและหนังสือขอความอนุเคราะห์ถึง ผู้บริหารโรงเรียนที่ใช้ในการทดลอง ซึ่งผู้วิจัยเก็บข้อมูล 2 วิธี คือ 1) โดยส่งแบบสอบถาม ไปให้ทางไปรษณีย์และขอรับกลับทางไปรษณีย์และ 2) ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามให้ทาง e-mail หรือ Line และตอบกลับทาง e-mail หรือ Line และ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามที่นำไปทดลองใช้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญโดยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร และจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญมา วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และหาความสอดคล้องของข้อมูล เพื่อสรุป

องค์ประกอบและวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นข้อมูลในการสร้างแบบสอบถามต่อไป

2. การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามที่นำไปทดลองใช้

ผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปและสถิติเบื้องต้น คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเพื่อให้รู้ลักษณะกลุ่มตัวอย่างและสภาพของตัวแปรต่าง ๆ และการกำหนดค่าคะแนนและเกณฑ์การแปลความหมาย ค่าเฉลี่ย การกำหนดค่าคะแนนในการตอบแบบสอบถามใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้

2.1 การกำหนดค่าคะแนน ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้กำหนดค่าคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ

ระดับความคิดเห็นมากที่สุด ให้ค่าคะแนน 5 คะแนน

ระดับความคิดเห็นมาก ให้ค่าคะแนน 4 คะแนน

ระดับความคิดเห็นปานกลาง ให้ค่าคะแนน 3 คะแนน

ระดับความคิดเห็นน้อย ให้ค่าคะแนน 2 คะแนน

ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด ให้ค่าคะแนน 1 คะแนน

2.2 การแปลผลคะแนน สำหรับการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ได้กำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้

4.51 – 5.00 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด

3.51 – 4.50 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาอยู่ในระดับมาก

2.51 – 3.50 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง

1.51 – 2.50 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาอยู่ในระดับน้อย

1.00 – 1.50 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

เกณฑ์ในการตัดสิน

เกณฑ์ในการตัดสินคือ มีค่าเฉลี่ย (Mean) ตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ไม่เกิน 1.00 แสดงว่าเครื่องมือที่ใช้มีความเหมาะสม

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติบรรยาย ได้แก่
 - 1.1 ค่าร้อยละ (Percentage)
 - 1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean)
 - 1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. การวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษา ก่อนและหลังการเข้าร่วมพัฒนาภาวะผู้นำครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา โดยการทดสอบค่าที่ t-test แบบ Dependent
3. สถิติที่ใช้หาคุณภาพเครื่องมือ
 - 3.1 การหาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence Index) เป็นรายชื่อ
 - 3.2 การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งหมด ด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

ขั้นตอนที่ 6 การสร้างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในการสร้างรูปแบบการพัฒนานั้น ผู้วิจัยได้นำผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ รวมถึงการวิเคราะห์แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา และวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ในระยะที่ 1 มาเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังนี้

1. นำข้อมูลที่ได้จากระยะที่ 1 เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาและวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา มาสรุปประเด็นสำคัญ
2. กำหนดกรอบของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
3. กำหนดรายละเอียดของเอกสารประกอบการพัฒนาในแต่ละองค์ประกอบและออกแบบกิจกรรมการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
4. ร่างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
5. นำร่างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่สร้างขึ้น ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบ หลังจากปรับปรุงแก้ไขข้อเสนอแนะจากอาจารย์ที่ปรึกษาเรียบร้อยแล้ว จึงนำร่างรูปแบบไปทำการยืนยันโดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในขั้นตอนต่อไป

ขั้นตอนที่ 7 ทำการยืนยันรูปแบบ

โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. นำรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ผ่านการตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์มาปรับปรุงแก้ไขและไปทำการตรวจสอบความเหมาะสมโดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ และการจัดการศึกษา หรือมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก จำนวน 9 คน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ
 - 1.1 กลุ่มนักวิชาการ ได้แก่ อาจารย์ระดับอุดมศึกษา มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์ด้านภาวะผู้นำไม่น้อยกว่า 10 ปี หรือมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก หรือมีตำแหน่งทางวิชาการไม่ต่ำกว่ารองศาสตราจารย์ จำนวน 3 คน
 - 1.2 กลุ่มผู้บริหาร ได้แก่ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา จำนวน 2 คน และผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน โดยต้องเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ มีประสบการณ์ด้านการจัดการศึกษาไม่น้อยกว่า 10 ปี หรือมีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาเอก

1.3 กลุ่มนักปฏิบัติ ได้แก่ คีษานิเทศก์ จำนวน 1 คน หรือครูผู้สอน วิชาภาษาอังกฤษ จำนวน 1 คน โดยมีประสบการณ์เป็นครูผู้สอนไม่น้อยกว่า 10 ปี หรือมี วิทยฐานะ ไม่ต่ำกว่าวิทยฐานะเชี่ยวชาญหรือมีวุฒิมหาบัณฑิตศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโท

2. นำประเด็นสำคัญที่ได้จากการตรวจสอบรูปแบบและข้อเสนอแนะ ของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูในการจัดการเรียนรู้ มาดำเนินการปรับปรุงรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชา ภาษาอังกฤษอีกครั้ง

3. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4. จัดทำคู่มือและเอกสารประกอบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ สำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือฉบับ สมบูรณ์ พร้อมนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างในขั้นตอนต่อไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการตรวจสอบความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติของ องค์ประกอบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษชั้น มัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือ แบบสอบถามความเหมาะสมในการนำไป ปฏิบัติขององค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษชั้น มัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, หน้า 121) ดังนี้

5 หมายถึง รายการนั้นมีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้มากที่สุด

4 หมายถึง รายการนั้นมีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้มาก

3 หมายถึง รายการนั้นมีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ปานกลาง

2 หมายถึง รายการนั้นมีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้น้อย

1 หมายถึง รายการนั้นมีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้น้อยที่สุด

2. วิธีการสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติของ องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยดำเนินการตามขั้นตอน โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

2.1 นำคำตอบจากการตรวจสอบความเหมาะสมโดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญมาพิจารณาและปรับปรุงเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อสอบถามความเหมาะสมขององค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2.2 นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบการใช้สำนวนภาษาและรูปแบบการจัดพิมพ์ ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

2.3 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามความเหมาะสมขององค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพื่อนำไปตรวจสอบความเหมาะสม

การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผู้วิจัยทำการตรวจสอบแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาทั้งหมดแล้ว ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม จากนั้นนำมาลงรหัสเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นต่อไป

2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความเหมาะสมขององค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) มาเปรียบเทียบกับค่าที่กำหนด ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การแปลความหมาย (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, หน้า 121) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายถึง เป็นองค์ประกอบมีความเหมาะสมมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายถึง เป็นองค์ประกอบมีความเหมาะสมมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายถึง เป็นองค์ประกอบมีความเหมาะสมปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึง เป็นองค์ประกอบมีความเหมาะสมน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.49 หมายถึง เป็นองค์ประกอบมีความเหมาะสมน้อยที่สุด

ระยะที่ 3 การติดตามและประเมินประสิทธิผลรูปแบบการพัฒนา

ขั้นตอนที่ 8 การทดลองใช้รูปแบบ โดยนำรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ไปทดลองใช้กับครูที่สอนวิชาภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 แบ่งออกเป็น 3 ขนาด ประกอบด้วย 1) โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 2 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนปิยะมหาราชาลัย และโรงเรียนอุเทนพัฒนา 2) โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 2 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนศรีบัวบานวิทยาคม และโรงเรียนบ้านผึ้งวิทยาคม และ 3) โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 2 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนวังกระแสวิทยาคม และโรงเรียนกุตาไก้วิทยาคม จำนวนทั้งสิ้น 30 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีเหตุผลดังนี้ คือ 1) เป็นครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษในโรงเรียนดังกล่าว 2) ครูในโรงเรียนดังกล่าวมีความพร้อมและความตั้งใจในการพัฒนาตนเองสามารถเข้าร่วมกิจกรรมตลอดจนเสร็จสิ้นการพัฒนา

สำหรับกิจกรรมการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วยรายละเอียดกิจกรรม ๆ ดังนี้

ผู้เข้ารับการพัฒนารับการอบรมเชิงปฏิบัติการระหว่างวันที่ 28 - 29 พฤศจิกายน 2563 โดยมีรายละเอียดกิจกรรม ดังนี้

1. กิจกรรมสร้างปฏิสัมพันธ์เพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนาร่วมกันทำ ความรู้จักกันเป็นการละลายพฤติกรรมและสร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้เข้ารับการพัฒนาร่วมกันและคณะวิทยากรเพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนากล้าที่จะแสดงความคิดเห็นและอภิปราย
2. กิจกรรมสำรวจพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา โดยให้ผู้เข้ารับการพัฒนาร่วมกันทำแบบทดสอบวัดความรู้ก่อนและหลังการอบรม
3. ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา จำนวน 30 คน จาก 6 โรงเรียน เข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการและร่วมกิจกรรมพัฒนา เป็นเวลา 2 วัน โดยมีลำดับขั้นตอนในการจัดกิจกรรม ดังนี้
 - 3.1 ขั้นให้ความรู้ เป็นขั้นให้ความรู้แก่ผู้เข้ารับการพัฒนากับแนวคิด หลักการ วิธีการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ

ระดับมัธยมศึกษา โดยใช้วิธีการบรรยาย อภิปราย การศึกษาเอกสารประกอบการพัฒนา
จัดกิจกรรมระดมสมอง โดยแบ่งกลุ่มผู้เข้ารับการพัฒนาออกเป็นกลุ่มย่อย ๆ และสนทนา
กลุ่มย่อย แลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชา
ภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา

3.2 ขั้นนำเสนอผลงาน เป็นขั้นตอนที่ผู้เข้ารับการพัฒนาแต่ละ
กลุ่ม ส่งตัวแทนกลุ่มมานำเสนอผลงานที่ได้จากการระดมสมอง จากการศึกษาองค์ความรู้
และการศึกษากรณีศึกษาต่าง ๆ จากเอกสารประกอบการพัฒนาแล้วแลกเปลี่ยนเรียนรู้
ประสบการณ์ซึ่งกันและกัน หลังจากนั้นสรุปผลเพื่อเตรียมเสนอเป็นผลงานกลุ่มและสรุป
ประเด็นสำคัญนำเสนอโดยการเขียนแผนภาพความคิด (Mind Mapping)

3.3 ขั้นสรุปองค์ความรู้จากการนำเสนอผลงานการทำงานกลุ่ม
เป็นขั้นตอนที่วิทยากรและผู้เข้ารับการพัฒนาร่วมกันสรุปแนวคิด หลักการการพัฒนาภาวะ
ผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาและนำไปประยุกต์ใช้
ในการปรับพฤติกรรมให้เป็นผู้มีภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ
ระดับมัธยมศึกษาต่อไป

4. ผู้เข้ารับการพัฒนาประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการพัฒนา
ภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือ และสรุปผลการใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับ
ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

5. เพื่อติดตามและประเมินประสิทธิผลรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำ
ทางวิชาการของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
โดยสัมภาษณ์ผู้อำนวยการสถานศึกษา เพื่อนร่วมงานในสถานศึกษาที่ผู้เข้ารับการพัฒนา
และผู้เข้ารับการพัฒนาคอบแบบสอบถามการติดตามและประเมินประสิทธิผลรูปแบบการ
พัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทาง
วิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ประกอบด้วย

1.1 แบบทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรมการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ใช้เพื่อวัดความรู้ของผู้เข้ารับการพัฒนาในวันที่ 28 ธันวาคม 2563 และวันที่ 29 ธันวาคม 2563

1.2 คู่มือและหน่วยการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ใช้เพื่อประกอบการพัฒนาในวันที่ 28 ธันวาคม 2563 และวันที่ 29 ธันวาคม 2563

1.3 แบบสอบถามความพึงพอใจของครูที่เข้ารับการฝึกอบรมต่อรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ใช้เพื่อวัดความพึงพอใจของครูที่เข้ารับการฝึกอบรมในวันที่ 29 ธันวาคม 2563

1.4 แบบสอบถามครูผู้เข้ารับการอบรมเพื่อติดตามผลการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของครูที่เข้ารับการฝึกอบรมในวันที่ 3 - 4 มกราคม 2564

1.5 แบบสัมภาษณ์ผู้อำนวยการสถานศึกษาและเพื่อนครูเพื่อติดตามผลการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของครูที่เข้ารับการฝึกอบรมในวันที่ 3 - 4 มกราคม 2564

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัย เรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ระยะที่ 2 การสร้างและพัฒนาแบบแผนการพัฒนา

ระยะที่ 3 การติดตามและประเมินประสิทธิผลแบบแผนการพัฒนา

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ขั้นตอนที่ 1 จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา โดยสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับองค์ประกอบปรากฏผลดังนี้

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา โดยสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบคือ

- 1.1 ทักษะของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ
- 1.2 การใช้สื่อและเทคโนโลยีการศึกษา
- 1.3 การกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายการเรียนรู้
- 1.4 การพัฒนาวิชาชีพครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ
- 1.5 คุณธรรม จริยธรรมของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ

ขั้นตอนที่ 2 การยืนยันองค์ประกอบ โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเพื่อยืนยันองค์ประกอบ จำนวน 9 คน เพื่อรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในแต่ละองค์ประกอบและข้อคิดเห็นเพิ่มเติมอื่น ๆ สามารถสรุปประเด็นการสัมภาษณ์ ได้ดังนี้

1. องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้ง 9 คน เห็นด้วยกับองค์ประกอบทั้ง 5 องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2. ศึกษาความต้องการการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยการวิเคราะห์หาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา โดยการหาค่าดัชนีเรียงลำดับความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (Modified Priority Needs Index: PNIModified)

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยการสำรวจความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นการศึกษารวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 381 คน ครบตามจำนวน 381 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 เมื่อตรวจสอบแบบสอบถามพบว่าแบบสอบถามที่ได้รับคืนมีความสมบูรณ์ สามารถนำมาวิเคราะห์ข้อมูลได้ทั้งหมด ซึ่งมีข้อค้นพบที่สำคัญ ดังนำเสนอตามตาราง ต่อไปนี้

1. ข้อมูลพื้นฐาน

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ขออนุเคราะห์เก็บข้อมูลจากครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังตาราง 2

ตาราง 2 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ อายุ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และวุฒิการศึกษา

ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน) (N=)	ร้อยละ
เพศ		
1. ชาย	158	41.47
2. หญิง	223	58.53
รวม	381	100
ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน		
1. น้อยกว่า 10 ปี	145	38.06
2. ระหว่าง 10 – 20 ปี	109	28.61
3. มากกว่า 20 ปีขึ้นไป	127	33.33
รวม	381	100
วุฒิการศึกษา		
1.ปริญญาตรี	294	77.17
2.ปริญญาโท	84	22.05
3.ปริญญาเอก	3	0.79
รวม	381	100

จากตาราง 2 แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามเมื่อแยกตามเพศ พบว่า เป็นเพศชาย จำนวน 158 คน คิดเป็นร้อยละ 41.47 เพศหญิง จำนวน 223 คน คิดเป็นร้อยละ 58.53 แยกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานน้อยกว่า 10 ปี 145 คน คิดเป็นร้อยละ 38.06 ระหว่าง 10 – 20 ปี จำนวน 109 คน คิดเป็น ร้อยละ 28.61 มากกว่า 20 ปีขึ้นไป จำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 แยกตามวุฒิการศึกษา พบว่า วุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 294 คน คิดเป็นร้อยละ 77.17 ปริญญาโท จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 22.05 ปริญญาเอก จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 0.79

2. สภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลค่า สภาพที่เป็นจริง
ขององค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ
ระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ที่	องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการ สำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับ มัธยมศึกษา	ค่าสถิติ (N=381)		การแปลค่า
		ระดับปฏิบัติ		
		\bar{X}	S.D.	
1	การกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายการ เรียนรู้	3.70	0.46	มาก
2	ทักษะของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ	3.97	0.40	มาก
3	การใช้สื่อและเทคโนโลยีการศึกษา	4.03	0.54	มาก
4	การพัฒนาวิชาชีพครูผู้สอนวิชา ภาษาอังกฤษ	3.92	0.64	มาก
5	คุณธรรม จริยธรรมของครูผู้สอนวิชา ภาษาอังกฤษ	4.37	0.49	มาก
ค่าเฉลี่ย		4.00	0.16	มาก

จากตาราง 3 พบว่า สภาพที่เป็นจริงของระดับภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับ
ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมอยู่ในระดับ
มาก ($\bar{X} = 4.00$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกองค์ประกอบ โดยมี
ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านคุณธรรม จริยธรรมของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ($\bar{X} = 4.37$)
รองลงมา คือ ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยีการศึกษา ($\bar{X} = 4.03$) ด้านทักษะของครูผู้สอน
วิชาภาษาอังกฤษ ($\bar{X} = 3.97$) ด้านการพัฒนาวิชาชีพครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ
($\bar{X} = 3.92$) และด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.70$)
ตามลำดับ

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลค่าสภาพที่ควรจะเป็นขององค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ที่	องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการ สำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับ มัธยมศึกษา	ค่าสถิติ (N=381)		การแปลค่า
		ระดับปฏิบัติ		
		\bar{X}	S.D.	
1	การกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายการเรียนรู้	3.75	0.47	มาก
2	ทักษะของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ	4.07	0.41	มาก
3	การใช้สื่อและเทคโนโลยีการศึกษา	4.06	0.40	มาก
4	การพัฒนาวิชาชีพครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ	3.99	0.46	มาก
5	คุณธรรม จริยธรรมของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ	4.33	0.46	มาก
ค่าเฉลี่ย		4.04	0.18	มาก

จากตาราง 4 พบว่า สภาพที่ควรจะเป็นของระดับภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกองค์ประกอบโดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านคุณธรรม จริยธรรมของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ($\bar{X} = 4.33$) รองลงมาคือ ด้านทักษะของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ($\bar{X} = 4.07$) ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยีการศึกษา ($\bar{X} = 4.06$) ด้านการพัฒนาวิชาชีพครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ($\bar{X} = 3.99$) และด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.75$) ตามลำดับ

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลค่า สภาพที่เป็นจริง ภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ องค์ประกอบที่ 1 การกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายการเรียนรู้

ที่	องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา	ค่าสถิติ (N=381)		การแปลค่า
		ระดับปฏิบัติ		
		\bar{X}	S.D.	
องค์ประกอบที่ 1 การกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายการเรียนรู้				
1	มีวิสัยทัศน์ และเป้าหมายที่ชัดเจน	3.75	0.44	มาก
2	การมีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดเป้าหมายในการจัดการศึกษาของกลุ่มสาระการเรียนรู้	3.74	0.51	มาก
3	จัดทำแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาโรงเรียน	3.68	0.47	มาก
4	จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน	3.64	0.49	มาก
5	การวิเคราะห์สภาพ ปัญหา และอุปสรรค เพื่อกำหนดเป้าหมาย และการดำเนินงานอย่างชัดเจน	3.77	0.42	มาก
6	การกำหนดวิธีการดำเนินงานในวิชาอย่างเป็นระบบ สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง	3.66	0.48	มาก
7	การกำกับ ติดตาม และนิเทศการดำเนินงาน โครงการ และกิจกรรม	3.72	0.45	มาก
8	ประเมินผลการดำเนินงาน และนำผลการประเมินมาใช้ เพื่อปรับปรุง พัฒนางาน	3.66	0.47	มาก
ค่าเฉลี่ย		3.70	0.46	มาก

จากตาราง 5 สภาพที่เป็นจริงภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ องค์ประกอบที่ 1 การกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ

การวิเคราะห์สภาพ ปัญหา และอุปสรรค เพื่อกำหนดเป้าหมาย และการดำเนินงานอย่างชัดเจน ($\bar{X} = 3.77$) รองลงมาคือ มีวิสัยทัศน์ และเป้าหมายที่ชัดเจน ($\bar{X} = 3.75$) และการมีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดเป้าหมายในการจัดการศึกษาของกลุ่มสาระการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.74$) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน ($\bar{X} = 3.64$)

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลค่า สภาพที่เป็นจริง ภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ องค์ประกอบที่ 2 ทักษะของครูผู้สอน วิชาภาษาอังกฤษ

ที่	องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการ สำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา	ค่าสถิติ (N=381)		การแปลค่า
		ระดับปฏิบัติ		
		\bar{X}	S.D.	
องค์ประกอบที่ 2 ทักษะของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ				
1	ความสามารถจัดทำสาระหลักสูตร และกระบวนการ การเรียนการสอน ที่เหมาะสม	3.69	0.47	มาก
2	ความรู้ด้านหลักสูตร มาตรฐานตัวชี้วัด ในการจัดกิจกรรมให้ตรงกับโครงสร้างหลักสูตร	3.74	0.45	มาก
3	เตรียมแผนการสอน จัดกิจกรรม การเรียนการสอนการวัดและประเมินผล ผู้เรียน	3.57	0.50	มาก
4	ประเมินผลการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ และนำผลการประเมินมาปรับปรุง พัฒนา	3.74	0.45	มาก

ตาราง 6 (ต่อ)

ที่	องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการ สำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับ มัธยมศึกษา	ค่าสถิติ (N=381)		การแปลค่า
		ระดับปฏิบัติ		
		\bar{X}	S.D.	
5	มีความรู้ในเนื้อหาภาษาอังกฤษ รวมทั้ง ทักษะการสื่อสาร ฟัง พูด อ่าน และเขียน อย่างแม่นยำ	3.67	0.48	มาก
6	มีความสามารถใช้ภาษาอังกฤษในการ สื่อสารและเป็นเครื่องมือในการแสวงหา ความรู้	3.83	0.38	มาก
7	มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ ความสามารถในทักษะภาษาอังกฤษแก่ นักเรียนและเพื่อนร่วมงาน	3.69	0.47	มาก
8	การจัดการเรียนรู้เป็นไปตามกระบวนการ จัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษเป็นไปตาม รูปแบบที่เหมาะสม	3.69	0.47	มาก
9	ความรู้เกี่ยวกับการวัดและการประเมินผล การเรียนรู้ทางด้านภาษา	3.67	0.48	มาก
10	วิเคราะห์ผลการประเมินและนำผลการ ประเมินมาใช้ ในการส่งเสริมและพัฒนา ผู้เรียนรวมทั้งปรับปรุง การจัดการเรียนรู้ วิชาภาษาอังกฤษ	3.69	0.47	มาก
11	การวางแผนการสอน และพัฒนาสื่อการ เรียนการสอน	3.69	0.47	มาก
12	การประสานงานกับองค์การ ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน	3.67	0.48	มาก
ค่าเฉลี่ย		3.97	0.40	มาก

จากตาราง 6 สภาพที่เป็นจริงภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ องค์ประกอบที่ 2 ทักษะของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ มีความสามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารและเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ($\bar{X} = 3.83$) รองลงมา คือ ประเมินผลการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ และนำผลการประเมินมาปรับปรุง พัฒนา ($\bar{X} = 3.74$) และความรู้ด้านหลักสูตร มาตรฐานตัวชี้วัดในการจัดกิจกรรมให้ตรงกับโครงสร้างหลักสูตร ($\bar{X} = 3.74$) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ เตรียมแผนการสอน จัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลผู้เรียน ($\bar{X} = 3.57$)

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลค่า สภาพที่เป็นจริงภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ องค์ประกอบที่ 3 การใช้สื่อและเทคโนโลยีการศึกษา

ที่	องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา	ค่าสถิติ (N=381)		การแปลค่า
		ระดับปฏิบัติ		
		\bar{X}	S.D.	
องค์ประกอบที่ 3 การใช้สื่อและเทคโนโลยีการศึกษา				
1	มีความรู้เกี่ยวกับสื่อ เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ	3.88	0.56	มาก
2	จัดเตรียมและใช้สื่อให้เหมาะสมกับกิจกรรมตลอดจนนำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้	3.86	0.60	มาก
3	ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดทำและใช้สื่อที่พัฒนาขึ้นเอง	3.90	0.57	มาก
4	ใช้สื่อที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตรงกับประสบการณ์จริง ผู้เรียนเกิดความคิดเชื่อมโยง	3.90	0.56	มาก

ตาราง 7 (ต่อ)

ที่	องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับ ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา	คาสถิติ (N=381)		การ แปลค่า
		ระดับปฏิบัติ		
		\bar{X}	S.D.	
5	มีทักษะในการจัดทา และใช้สื่อเทคโนโลยีและ สารสนเทศในการบริหารจัดการชั้นเรียนและการ จัดการเรียนการสอน	3.88	0.59	มาก
6	สามารถสร้างสื่อ และเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการ บริหารจัดการชั้นเรียนและการจัดการเรียน การสอน	3.89	0.56	มาก
7	ประเมินคุณภาพของสื่อการเรียนรู้ และเลือกใช้ อย่างเป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ	3.92	0.57	มาก
ค่าเฉลี่ย		4.03	0.54	มาก

จากตาราง 7 สภาพที่เป็นจริงภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชา
ภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ องค์ประกอบที่ 3 การใช้สื่อและ
เทคโนโลยีการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า
ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ มีประเมิน
คุณภาพของสื่อการเรียนรู้ และเลือกใช้ ($\bar{X} = 3.92$) รองลงมา คือ ใช้สื่อที่กระตุ้นให้ผู้เรียน
เกิดการเรียนรู้ตรงกับประสบการณ์จริง ผู้เรียนเกิดความคิดเชื่อมโยง ($\bar{X} = 3.90$) และ
ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดทาและใช้สื่อที่พัฒนาขึ้นเอง ($\bar{X} = 3.90$) ตามลำดับ
ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ จัดเตรียมและใช้สื่อให้เหมาะสมกับกิจกรรม ตลอดจนนำ
ภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการ
จัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.86$)

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลค่า สภาพที่เป็นจริง
ภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ องค์กรประกอบที่ 4 การพัฒนาวิชาชีพครูผู้สอน
วิชาภาษาอังกฤษ

ที่	องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับ ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา	ค่าสถิติ (N=381)		การแปล ค่า
		ระดับปฏิบัติ		
		\bar{X}	S.D.	
องค์ประกอบที่ 4 การพัฒนาวิชาชีพครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ				
1	เขาฝึกอบรมเพื่อพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความ เชี่ยวชาญในการปฏิบัติหน้าที่	3.87	0.61	มาก
2	เพิ่มพูนความรู้ให้แก่วิชาชีพ โดยการศึกษาหา ความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้	3.86	0.62	มาก
3	นำแนวความคิดใหม่ ๆ จากการพัฒนาตนเอง มาใช้ในการพัฒนาศิษย์	3.87	0.60	มาก
4	ใช้องค์ความรู้ภาษาอังกฤษที่หลากหลายมาใช้ ในการปฏิบัติหน้าที่	3.87	0.61	มาก
5	ส่งเสริม สนับสนุนให้เพื่อนร่วมวิชาชีพ ได้พัฒนาตนเอง	3.86	0.62	มาก
6	ศึกษาคนควา และใช้การวิจัยเพื่อพัฒนาการ ปฏิบัติงาน และการจัดการเรียนรู้	3.87	0.60	มาก
7	สร้างเครือข่ายในการจัดการเรียนรูรร่วมกัน ระหว่างเพื่อนครูภายในโรงเรียน และนอก โรงเรียน	3.87	0.61	มาก
8	มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันระหว่างครู อยู่เสมอ (PLC)	3.86	0.62	มาก
9	ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการพัฒนาทักษะ ภาษาอังกฤษของตนเอง	3.86	0.59	มาก
ค่าเฉลี่ย		3.92	0.64	มาก

จากตาราง 8 สภาพที่เป็นจริงภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ องค์ประกอบที่ 4 การพัฒนาวิชาชีพครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือนำแนวความคิดใหม่ ๆ จากการพัฒนาตนเองมาใช้ในการพัฒนาศิษย์ ($\bar{X} = 3.87$) รองลงมา คือ ศึกษาค้นคว้าและใช้การวิจัยเพื่อพัฒนาการปฏิบัติงาน และการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.87$) และเข้าฝึกอบรม เพื่อพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติหน้าที่ ($\bar{X} = 3.87$) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ เพิ่มพูนความรู้ให้แก่วิชาชีพ โดยการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.86$) ส่งเสริม สนับสนุนให้เพื่อนร่วมวิชาชีพได้พัฒนาตนเอง ($\bar{X} = 3.86$) และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันระหว่างครูอยู่เสมอ (PLC) ($\bar{X} = 3.86$)

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลค่า สภาพที่เป็นจริงภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ องค์ประกอบที่ 5 คุณธรรม จริยธรรมของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ

ที่	องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา	คาสถิติ (N=381)		การแปลค่า
		ระดับปฏิบัติ		
		\bar{X}	S.D.	
องค์ประกอบที่ 5 คุณธรรม จริยธรรมของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ				
1	ไม่นำผลงานหรือลอกผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตน	4.29	0.46	มาก
2	ไม่นำผลงานทางวิชาการของตนไปใช้ในทางเสื่อมเสีย	4.22	0.42	มาก
3	ไม่เบียดเบียนเวลาสอน ไปทำงานอย่างอื่นนอกเหนือการสอน	4.24	0.43	มาก
4	ปฏิบัติตามหลักธรรมศาสนาที่ตนนับถือและเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เพื่อนร่วมวิชาชีพ ผู้ปกครอง	4.33	0.54	มาก

ตาราง 9 (ต่อ)

ที่	องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับ ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา	ค่าสถิติ (N=381)		การแปล ค่า
		ระดับปฏิบัติ		
		\bar{X}	S.D.	
5	ถ่ายทอดความรู้แก่ศิษย์อย่างเสมอภาค และเต็ม กำลังความสามารถของตน	4.30	0.46	มาก
6	ทุ่มเทเสียสละ และอุทิศตนในการปฏิบัติงาน	4.21	0.41	มาก
7	วางตนได้เหมาะสม ถูกกาลเทศะ	4.29	0.43	มาก
ค่าเฉลี่ย		4.37	0.49	มาก

จากตาราง 9 สภาพที่เป็นจริงภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ องค์ประกอบที่ 5 คุณธรรมจริยธรรมของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ปฏิบัติตามหลักธรรมศาสนาที่ตนนับถือและเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เพื่อนร่วมวิชาชีพ ผู้ปกครอง ($\bar{X} = 4.33$) รองลงมา คือ ถ่ายทอดความรู้แก่ศิษย์อย่างเสมอภาคและเต็มกำลังความสามารถของตน ($\bar{X} = 4.30$) และวางตนได้เหมาะสม ถูกกาลเทศะ ($\bar{X} = 4.29$) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ทุ่มเทเสียสละและอุทิศตนในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.21$)

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลค่า สภาพที่ควรจะเป็น
ภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ องค์ประกอบที่ 1 การกำหนดวิสัยทัศน์
และเป้าหมายการเรียนรู้

ที่	องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับ ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา	ค่าสถิติ (N=381)		การแปล ค่า
		ระดับปฏิบัติ		
		\bar{X}	S.D.	
องค์ประกอบที่ 1 การกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายการเรียนรู้				
1	มีวิสัยทัศน์ และเป้าหมายที่ชัดเจน	3.86	0.47	มาก
2	การมีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดเป้าหมาย ในการจัดการศึกษาของกลุ่มสาระการเรียนรู้	3.84	0.45	มาก
3	จัดทำแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาโรงเรียน	3.92	0.41	มาก
4	จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน	3.86	0.47	มาก
5	การวิเคราะห์สภาพ ปัญหา และอุปสรรค เพื่อกำหนดเป้าหมายและการดำเนินงานอย่าง ชัดเจน	3.89	0.44	มาก
6	การกำหนดวิธีการดำเนินการของงานในวิชา อย่างเป็นระบบ สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง	3.83	0.38	มาก
7	การกำกับ ติดตาม และนิเทศการดำเนินงาน โครงการ และกิจกรรม	3.75	0.44	มาก
8	ประเมินผลการดำเนินงาน และนำผลการ ประเมินมาใช้ เพื่อปรับปรุง พัฒนางาน	3.81	0.40	มาก
ค่าเฉลี่ย		3.75	0.47	มาก

จากตาราง 10 สภาพที่ควรจะเป็นภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชา
ภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ องค์ประกอบที่ 1 การกำหนด
วิสัยทัศน์ และเป้าหมายการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$) เมื่อพิจารณา
เป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย
คือ จัดทำแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาโรงเรียน ($\bar{X} = 3.92$) รองลงมา คือ การวิเคราะห์

สภาพ ปัญหา และอุปสรรค เพื่อกำหนดเป้าหมาย และการดำเนินงานอย่างชัดเจน ($\bar{X} = 3.89$) และมีวิสัยทัศน์ และเป้าหมายที่ชัดเจน ($\bar{X} = 3.86$) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การกำกับ ติดตาม และนิเทศการดำเนินงานโครงการ และกิจกรรม ($\bar{X} = 3.75$)

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลค่า สภาพที่ควรจะเป็น ภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ องค์ประกอบที่ 2 ทักษะของครูผู้สอน วิชาภาษาอังกฤษ

ที่	องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา	ค่าสถิติ (N=381)		การแปลค่า
		ระดับปฏิบัติ		
		\bar{X}	S.D.	
องค์ประกอบที่ 2 ทักษะของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ				
1	ความสามารถจัดทำสาระหลักสูตร และกระบวนการ การเรียนการสอนที่เหมาะสม	4.21	0.42	มาก
2	ความรู้ด้านหลักสูตร มาตรฐานตัวชี้วัดในการจัดกิจกรรมให้ตรงกับโครงสร้างหลักสูตร	4.21	0.42	มาก
3	เตรียมแผนการสอน จัดกิจกรรม การเรียนการสอน การวัดและประเมินผลผู้เรียน	4.05	0.38	มาก
4	ประเมินผลการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ และนำผลการประเมินมาปรับปรุง พัฒนา	4.14	0.42	มาก
5	มีความรู้ในเนื้อหาภาษาอังกฤษ รวมทั้งทักษะการสื่อสาร ฟัง พูด อ่าน และเขียนอย่างแม่นยำ	4.17	0.38	มาก
6	มีความสามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร และเป็นเครื่องมือ ในการแสวงหาความรู้	4.05	0.22	มาก

ตาราง 11 (ต่อ)

ที่	องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับ ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา	ค่าสถิติ (N=381)		การแปล ค่า
		ระดับปฏิบัติ		
		\bar{X}	S.D.	
7	มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ ความสามารถในทักษะภาษาอังกฤษแก่นักเรียน และเพื่อนร่วมงาน	4.12	0.33	มาก
8	การจัดการเรียนรู้เป็นไปตามกระบวนการจัดการ เรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษเป็นไปตามรูปแบบที่ เหมาะสม	4.12	0.33	มาก
9	ความรู้เกี่ยวกับการวัดและการประเมินผล การเรียนรู้ทางด้านภาษา	4.07	0.26	มาก
10	วิเคราะห์ผลการประเมินและนำผลการประเมิน มาใช้ในการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนรวมทั้ง ปรับปรุงการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษ	4.12	0.33	มาก
11	การวางแผนการสอน และพัฒนาสื่อการเรียน การสอน	4.00	0.00	มาก
12	การประสานงานกับองค์การ ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน	4.04	0.26	มาก
ค่าเฉลี่ย		4.07	0.41	มาก

จากตาราง 11 สภาพที่ควรจะเป็นภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชา
ภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ องค์ประกอบที่ 2 ทักษะของ
ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ
พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ
ความสามารถจัดทำสาระหลักสูตร และกระบวนการ การเรียนการสอนที่เหมาะสม
($\bar{X} = 4.21$) รองลงมา คือ ความรู้ด้านหลักสูตร มาตรฐานตัวชี้วัดในการจัดกิจกรรมให้ตรง
กับโครงสร้างหลักสูตร ($\bar{X} = 4.21$) และมีความรู้ในเนื้อหาภาษาอังกฤษ รวมทั้งทักษะ

การสื่อสาร ฟัง พูด อ่าน และเขียนอย่างแม่นยำ ($\bar{X} = 4.17$) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การวางแผนการสอน และพัฒนาสื่อการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.00$)

ตาราง 12 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลค่า สภาพที่ควรจะเป็น
ภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ องค์ประกอบที่ 3 การใช้สื่อและเทคโนโลยีการศึกษา

ที่	องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับ ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา	ค่าสถิติ (N=381)		การ แปลค่า
		ระดับปฏิบัติ		
		\bar{X}	S.D.	
องค์ประกอบที่ 3 การใช้สื่อและเทคโนโลยีการศึกษา				
1	มีความรู้เกี่ยวกับสื่อ เทคโนโลยี และแหล่ง เรียนรู้ต่าง ๆ	3.94	0.50	มาก
2	จัดเตรียมและใช้สื่อให้เหมาะสมกับกิจกรรม ตลอดจนนำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่เหมาะสมมา ประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้	3.98	0.46	มาก
3	ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดทำ และใช้สื่อที่พัฒนาขึ้นเอง	3.92	0.49	มาก
4	ใช้สื่อที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตรงกับ ประสบการณ์จริง ผู้เรียนเกิดความคิด เชื่อมโยง	3.86	0.47	มาก
5	มีทักษะในการจัดหา และใช้สื่อเทคโนโลยีและ สารสนเทศในการบริหารจัดการชั้นเรียนและ การจัดการเรียนการสอน	4.00	0.40	มาก
6	สามารถสร้างสื่อ และเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการ บริหารจัดการชั้นเรียน และการจัดการเรียน การสอน	3.84	0.48	มาก

ตาราง 12 (ต่อ)

ที่	องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการ สำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับ มัธยมศึกษา	ค่าสถิติ (N=381)		การแปลค่า
		ระดับปฏิบัติ		
		\bar{X}	S.D.	
7	ประเมินคุณภาพของสื่อการเรียนรู้ และเลือกใช้อย่างเป็นระบบและมี ประสิทธิภาพ	4.02	0.46	มาก
ค่าเฉลี่ย		4.06	0.40	มาก

จากตาราง 12 สภาพที่ควรจะเป็นภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ องค์ประกอบที่ 3 การใช้สื่อและเทคโนโลยีการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ประเมินคุณภาพของสื่อการเรียนรู้ และเลือกใช้อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 4.02$) รองลงมา คือ มีทักษะในการจัดหาและใช้สื่อเทคโนโลยีและสารสนเทศในการบริหารจัดการชั้นเรียน และการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.00$) และจัดเตรียมและใช้สื่อให้เหมาะสมกับกิจกรรม ตลอดจนนำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.98$) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สามารถสร้างสื่อและเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการบริหารจัดการชั้นเรียน และการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.84$)

ตาราง 13 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลค่า สภาพที่ควรจะเป็น
 ภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา
 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ องค์ประกอบที่ 4 การพัฒนาวิชาชีพครูผู้สอน
 วิชาภาษาอังกฤษ

ที่	องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการ สำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับ มัธยมศึกษา	ค่าสถิติ (N=381)		การแปลค่า
		ระดับปฏิบัติ		
		\bar{X}	S.D.	
องค์ประกอบที่ 4 การพัฒนาวิชาชีพครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ				
1	เข้าฝึกอบรม เพื่อพัฒนาตนเองให้มี ความรู้ความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติ หน้าที่	3.89	0.60	มาก
2	เพิ่มพูนความรู้ให้แก่วิชาชีพ โดย การศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่ง เรียนรู้	3.83	0.55	มาก
3	นำแนวความคิดใหม่ ๆ จากการพัฒนา ตนเองมาใช้ในการพัฒนาศิษย์	3.83	0.46	มาก
4	ใช้องค์ความรู้ภาษาอังกฤษที่หลากหลาย มาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่	3.73	0.54	มาก
5	ส่งเสริม สนับสนุนให้เพื่อนร่วมวิชาชีพ ได้พัฒนาตนเอง	3.76	0.43	มาก
6	ศึกษาค้นคว้า และใช้การวิจัยเพื่อ พัฒนาการปฏิบัติงานและการจัดการ เรียนรู้	3.57	0.50	มาก
7	สร้างเครือข่ายในการจัดการเรียนรู้ ร่วมกันระหว่างเพื่อนครูภายในโรงเรียน และนอกโรงเรียน	3.83	0.46	มาก

ตาราง 13 (ต่อ)

ที่	องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับ ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา	ค่าสถิติ (N=381)		การแปล ค่า
		ระดับปฏิบัติ		
		\bar{X}	S.D.	
8	มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันระหว่าง ครูอยู่เสมอ (PLC)	3.67	0.51	มาก
9	ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการพัฒนาทักษะ ภาษาอังกฤษของตนเอง	3.71	0.46	มาก
ค่าเฉลี่ย		3.99	0.46	มาก

จากตาราง 13 สภาพที่ควรจะเป็นภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ องค์ประกอบที่ 4 การพัฒนาวิชาชีพครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ เข้าฝึกอบรม เพื่อพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติหน้าที่ ($\bar{X} = 3.89$) รองลงมา คือ นำแนวความคิดใหม่ ๆ จากการพัฒนาตนเองมาใช้ในการพัฒนาศิษย์ ($\bar{X} = 3.83$) และสร้างเครือข่ายในการจัดการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างเพื่อนครูภายในโรงเรียนและนอกโรงเรียน ($\bar{X} = 3.83$) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ศึกษา ค้นคว้า และใช้การวิจัยเพื่อพัฒนาการปฏิบัติงานและการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.57$)

ตาราง 14 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลค่า สภาพที่ควรจะเป็น
ภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ องค์ประกอบที่ 5 คุณธรรม จริยธรรมของครูผู้สอน
วิชาภาษาอังกฤษ

ที่	องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับ ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา	ค่าสถิติ (N=381)		การแปล ค่า
		ระดับปฏิบัติ		
		\bar{X}	S.D.	
องค์ประกอบที่ 5 คุณธรรม				
1	ไม่นำผลงานหรือลอกผลงานของผู้อื่น มาเป็นของตน	4.30	0.46	มาก
2	ไม่นำผลงานทางวิชาการของตนไปใช้ในทาง เสื่อมเสีย	4.29	0.46	มาก
3	ไม่เบียดเบียนเวลาสอน ไปทำงานอย่างอื่น นอกเหนือการสอน	4.27	0.45	มาก
4	ปฏิบัติตามหลักธรรมศาสนาที่ตนนับถือ และเป็น แบบอย่างที่ดีแก่เพื่อนร่วมวิชาชีพ ผู้ปกครอง	4.35	0.54	มาก
5	ถ่ายทอดความรู้แก่ศิษย์อย่างเสมอภาคและเต็ม กำลังความสามารถของตน	4.35	0.48	มาก
6	ทุ่มเทเสียสละ และอุทิศตนในการปฏิบัติงาน	4.22	0.42	มาก
7	วางตนได้เหมาะสม ถูกกาลเทศะ	4.17	0.42	มาก
ค่าเฉลี่ย		4.33	0.46	มาก

จากตาราง 14 สภาพที่ควรจะเป็นภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชา
ภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ องค์ประกอบที่ 5 คุณธรรม
จริยธรรมของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$) เมื่อ
พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมาก
ไปหาน้อย คือ ถ่ายทอดความรู้แก่ศิษย์อย่างเสมอภาค และเต็มกำลังความสามารถของตน
($\bar{X} = 4.35$) รองลงมา คือ ปฏิบัติตามหลักธรรมศาสนาที่ตนนับถือและเป็นแบบอย่างที่ดี

แก่เพื่อนร่วมวิชาชีพ ผู้ปกครอง และนักเรียน ($\bar{X} = 4.35$) และไม่นำผลงานหรือลอกผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตน ($\bar{X} = 4.30$) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ วางตนได้เหมาะสม ถูกกาลเทศะ ($\bar{X} = 4.17$)

ตาราง 15 การวิเคราะห์หาค่าความต้องการจำเป็นองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการ
สำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา

ที่	องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการ สำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ระดับมัธยมศึกษา	สภาพ ที่เป็นจริง	สภาพที่ ควรจะเป็น	PNI
1	การกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายการ เรียนรู้	3.70	3.75	0.05
2	ทักษะของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ	3.97	4.07	0.10
3	การใช้สื่อและเทคโนโลยีการศึกษา	4.03	4.06	0.03
4	การพัฒนาวิชาชีพครูผู้สอนวิชา ภาษาอังกฤษ	3.92	3.99	0.08
5	คุณธรรม จริยธรรมของครูผู้สอน วิชาภาษาอังกฤษ	4.37	4.33	-0.04
	ค่าเฉลี่ย	4.00	4.04	0.04

จากตาราง 15 พบว่า ค่าความต้องการจำเป็น (PNI) ของภาวะผู้นำทางวิชาการ
สำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า มีค่า
ความต้องการจำเป็นสูงที่สุด คือ ด้านทักษะของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ (PNI = 0.10)
รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาวิชาชีพครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ (PNI = 0.08) ด้านการ
กำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายการเรียนรู้ (PNI = 0.05) ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยี
การศึกษา (PNI = 0.03) และด้านคุณธรรม จริยธรรมของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ
(PNI = -0.04) ตามลำดับ

ระยะที่ 2 การสร้างและพัฒนา รูปแบบการพัฒนา

จากการวิเคราะห์ข้อมูลค่าความต้องการจำเป็น (PNI) ของภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า มีค่าความต้องการจำเป็นที่สุด คือ ด้านทักษะของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ (PNI = 0.10) รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาวิชาชีพครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ (PNI = 0.08) ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายการเรียนรู้ (PNI = 0.05) ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยีการศึกษา (PNI = 0.03) และด้านคุณธรรม (PNI = -0.04) ตามลำดับ

ตาราง 16 สรุปการเรียงลำดับความสำคัญเพื่อการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ สำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ลำดับความสำคัญ	องค์ประกอบหลัก	จำนวนตัวบ่งชี้	จำนวนชั่วโมงในการพัฒนา
1	ด้านทักษะของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ	12	5
2	ด้านการพัฒนาวิชาชีพครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ	9	5
3	ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายการเรียนรู้	8	3
4	ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยีการศึกษา	7	3
5	คุณธรรม จริยธรรมของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ	7	2
รวม		43	18

จากตาราง 16 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เรียงลำดับความสำคัญที่ต้องนำไปพัฒนา ซึ่งพิจารณาจากเวลาทั้งหมดเทียบตามสัดส่วนของค่าความต้องการจำเป็น จากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านทักษะของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ใช้เวลาในการอบรม 5 ชั่วโมง ด้านการพัฒนาวิชาชีพครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ใช้เวลาในการอบรม 5 ชั่วโมง ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายการเรียนรู้ใช้เวลาในการอบรม 3 ชั่วโมง ด้านการใช้สื่อและ

เทคโนโลยีการศึกษา ใช้เวลาในการอบรม 3 ชั่วโมง และด้านคุณธรรม จริยธรรมของ
ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ใช้เวลาในการอบรม 2 ชั่วโมง

ผลการตรวจสอบและประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำ
ทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
วิเคราะห์ได้จากการตอบแบบประเมินของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน โดย

ขั้นตอนที่ 4 การสร้างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับ
ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากระยะที่ 1 มาสร้างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำ
ทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
มาทำการเขียนโครงร่างและสร้างรูปแบบ ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ คือ หลักการ
วัตถุประสงค์ เนื้อหา กระบวนการพัฒนาและการวัดประเมินผล ดังรายละเอียดต่อไปนี้

หลักการของรูปแบบ

รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชา
ภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีหลักการดังนี้

1. เป็นรูปแบบที่พัฒนาขึ้นโดยยึดแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำทาง
วิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
และรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับ
มัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เป็นรูปแบบที่ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้และหลักการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการ
เรียนรู้จากประสบการณ์และการกระทำ เป็นการเรียนรู้ในการสร้างความคิด รวบรวม การ
พัฒนาความเข้าใจและความสามารถต่าง ๆ ด้วยตนเอง และการบูรณาการเพื่อนำไปใช้ใน
การจัดการเรียนการสอนจริง
3. เป็นรูปแบบที่ใช้กระบวนการและวิธีการที่หลากหลาย
ประกอบด้วย การอบรมเชิงปฏิบัติการ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC)
4. เป็นรูปแบบที่ใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วม โดยมีหลักการสำคัญ
ประกอบด้วย การใช้ประสบการณ์ของผู้เข้ารับการอบรม การเรียนรู้ด้วยการกระทำจนทำให้
เกิดความรู้ใหม่อย่างต่อเนื่อง ซึ่งเกิดจากความสนใจของผู้เข้ารับการอบรมและการ
ปฏิสัมพันธ์ของผู้เข้ารับการอบรม ทำให้เกิดการขยายตัวของเครือข่ายความรู้ที่ทุกคนมีอยู่
อย่างกว้างขวาง

วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อสร้างความตระหนักและเจตคติที่ดีในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
3. เพื่อพัฒนาทักษะในการใช้ภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือในการปฏิบัติภารกิจให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

เนื้อหาของรูปแบบ

เนื้อหาของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีจำนวน 5 หน่วย ดังนี้

- หน่วยที่ 1 การกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายการเรียนรู้
- หน่วยที่ 2 ทักษะของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ
- หน่วยที่ 3 การใช้สื่อและเทคโนโลยีการศึกษา
- หน่วยที่ 4 การพัฒนาวิชาชีพครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ
- หน่วยที่ 5 คุณธรรม จริยธรรมของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ

กระบวนการของรูปแบบ

กระบวนการของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีวิธีการพัฒนาประกอบด้วย

1. การอบรมเชิงปฏิบัติการ ใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วม โดยผู้เข้ารับการพัฒนาได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ พุดคุย ระดมสมอง อภิปราย เรียนรู้การปฏิบัติงาน
2. การฝึกปฏิบัติจริง โดยใช้เอกสารประกอบการพัฒนา และการปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ถ่องแท้ จนเกิดเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน
3. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC) เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้สำหรับผู้เข้ารับการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชา

ภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของครูที่เข้าร่วมกิจกรรมซึ่งจะมีหัวข้อที่เป็นปัญหาเพื่อให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการแก้ปัญหาเพื่อจะได้ร่วมกันสรุปเพื่อหาแนวทางที่ดีที่สุดในการแก้ปัญหานั้น ๆ

กระบวนการของรูปแบบ ดำเนินการ ดังนี้

การอบรมเชิงปฏิบัติการ เป็นการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยดำเนินการตามคู่มือและเอกสารประกอบการพัฒนา มีกิจกรรมดังนี้

1. กิจกรรมสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรที่เกี่ยวข้องก่อน

การอบรมเชิงปฏิบัติการ

2. สำรวจพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ของผู้เข้ารับการพัฒนาโดยให้ผู้เข้ารับการพัฒนาตอบแบบประเมินพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ก่อนการอบรมเชิงปฏิบัติการ

3. ดำเนินการอบรมเชิงปฏิบัติการ ใช้เวลา 2 วัน

รายละเอียดของกิจกรรม

กิจกรรมการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ซึ่งรวมเวลาพัฒนาทั้งหมด 18 ชั่วโมง ประกอบด้วยรายละเอียดของกิจกรรม ตามระยะต่าง ๆ ดังนี้

ระยะที่ 1 การอบรมเชิงปฏิบัติการ

การอบรมเชิงปฏิบัติการประกอบด้วยกิจกรรมดังต่อไปนี้

1. กิจกรรมสร้างปฏิสัมพันธ์ การแนะนำตัวเพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนาทุกคนทำความรู้จักซึ่งกันและกัน เป็นการละลายพฤติกรรม เพื่อให้เกิดความคุ้นเคยและเป็นกัลยาณมิตร เพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนากล้าที่จะอภิปรายและนำเสนอความคิดเห็น ประกอบด้วย ครูที่สอนวิชาภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 แบ่งออกเป็น 3 ขนาด ประกอบด้วย
 - 1) โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 2 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนปิยะมหาราชาลัย และโรงเรียนอุเทนพัฒนา 2) โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 2 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนศรีบัวบานวิทยาคม และโรงเรียนบ้านผึ้งวิทยาคม และ 3) โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 2 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนวังกระแสวิทยา และโรงเรียนกุตาไก้วิทยาคม จำนวนทั้งหมด 30 คน

2. กิจกรรมสำรวจพฤติกรรมกรรมการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ของผู้เข้ารับการพัฒนา โดยให้ผู้เข้ารับการพัฒนาทำแบบทดสอบวัดความรู้ก่อนและหลังการพัฒนา จำนวน 30 ข้อ

3. ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษกลุ่มทดลองเข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการและรวมกิจกรรมพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา เป็นเวลา 2 วัน โดยมีลำดับขั้นตอนในการจัดกิจกรรม ดังนี้

3.1 ขั้นให้ความรู้ เป็นขั้นให้ความรู้แก่ผู้เข้ารับการพัฒนากับแนวคิด หลักการ วิธีการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา โดยใช้วิธีการบรรยาย อภิปราย การศึกษาเอกสาร ประกอบการพัฒนา จัดกิจกรรมระดมสมอง โดยแบ่งกลุ่มผู้เข้ารับการพัฒนาออกเป็นกลุ่มย่อย ๆ และสนทนากลุ่มย่อยแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา

3.2 ขั้นนำเสนอผลงานการทำงานกลุ่ม เป็นขั้นตอนที่ผู้เข้ารับการพัฒนาแต่ละกลุ่ม ส่งตัวแทนกลุ่มออกมานำเสนอผลงานที่ได้จากการระดมความคิดจากการศึกษาของค้ความรู้ และการศึกษาจากสถานการณ์ต่าง ๆ จากเอกสาร ประกอบการพัฒนา แล้วแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ซึ่งกันและกัน หลังจากนั้นสรุปผลเพื่อเตรียมเสนอเป็นผลงานกลุ่ม และสรุปประเด็นสำคัญ นำเสนอโดยการเขียนแผนภาพความคิด (Mind Mapping)

3.3 ขั้นสรุปองค์ความรู้จากการนำเสนอผลงานการทำงานกลุ่มเป็นขั้นตอนที่วิทยากรและผู้เข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการร่วมกันสรุปแนวคิด หลักการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา และนำไปประยุกต์ใช้ในการปรับพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา

4. ขั้นสร้างแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา เป็นขั้นตอนของการให้ความรู้และฝึกการสร้างแนวทางเกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ผู้วิจัยจัดการอบรมเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา 2 วัน ดังรายละเอียด ดังนี้

วันที่ 28 พฤศจิกายน 2563

- 08.00 – 08.30 น. ลงทะเบียน
- 08.30 – 09.00 น. เปิดโครงการ โดย รศ.ดร.ไชยา ภาวะบุตร
คณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
- 09.00 – 10.30 น. “การกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายการเรียนรู้”
โดย รศ.ดร.ไชยา ภาวะบุตร
- 10.30 – 10.45 น. พักรับประทานอาหารว่าง
- 10.45 – 12.00 น. “การพัฒนาวิชาชีพครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ”
โดย ผศ.ดร.วัฒนา สุวรรณไตรย์
- 12.00 – 13.00 น. พักรับประทานอาหารกลางวัน
- 13.00 – 14.30 น. “ทักษะของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ”
โดย ดร.ยศกร สิทธิศักดิ์ไพบุลย์
- 14.30 – 14.45 น. พักรับประทานอาหารว่าง
- 14.45 – 16.30 น. “ทักษะของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ” (ต่อ)
โดย ดร. ยศกร สิทธิศักดิ์ไพบุลย์

วันที่ 29 พฤศจิกายน 2563

- 08.30 – 09.00 น. ลงทะเบียน
- 09.00 – 10.30 น. การบรรยายหัวข้อ “คุณธรรม จริยธรรมสำหรับครูผู้สอนวิชา
ภาษาอังกฤษ”
โดย นายบรรจง ศรีประเสริฐ
- 10.30 – 10.45 น. พักรับประทานอาหารว่าง
- 10.45 – 12.00 น. การบรรยายหัวข้อ “การใช้สื่อและเทคโนโลยีการศึกษา”
โดย ดร.เชี่ยวชาญ ภาวะวงศ์
- 12.00 – 13.00 น. พักรับประทานอาหารกลางวัน
- 13.00 – 14.30 น. การฝึกปฏิบัติ “การใช้สื่อและเทคโนโลยีการศึกษา”
โดย ดร.เชี่ยวชาญ ภาวะวงศ์
- 14.30 – 14.45 น. พักรับประทานอาหารว่าง
- 14.45 – 16.30 น. “การพัฒนาวิชาชีพครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ” (ต่อ)
โดย ดร.เชี่ยวชาญ ภาวะวงศ์
- 16.30 น. ปิดโครงการ

2. พัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับ
ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา

2.1 วัตถุประสงค์ของการทดลองใช้รูปแบบ คือ การ
ตรวจสอบประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชา
ภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้น ผลปรากฏดังต่อไปนี้

2.1.1 ผลการประเมินความเหมาะสมของเอกสาร
พัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับ
มัธยมศึกษา วิเคราะห์ได้จากการตอบแบบประเมินของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 9 คน โดยพิจารณา
ความเหมาะสมของรูปแบบ คือ หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กระบวนการพัฒนา สื่อ
และแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล โดยรวมผลปรากฏดังตาราง 17 ต่อไปนี้

ตาราง 17 แสดงผลการประเมินความเหมาะสมของเอกสารประกอบการพัฒนารูปแบบ
การพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับ
มัธยมศึกษาโดยผู้เชี่ยวชาญ

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ความเหมาะสม
1. หลักการของรูปแบบ	4.67	0.50	มากที่สุด
2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ	4.78	0.44	มากที่สุด
3. เนื้อหาของรูปแบบ	4.67	0.50	มากที่สุด
4. กระบวนการของรูปแบบ	4.78	0.44	มากที่สุด
5. การวัดและประเมินผล	4.78	0.44	มากที่สุด
6. คู่มือรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ	4.89	0.33	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.80	0.41	มากที่สุด

จากตาราง 17 พบว่า รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอน
วิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่
ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.80$) พิจารณารายตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย
ตามลำดับ ดังนี้คือ คู่มือรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครู ($\bar{X} = 4.89$) วัตถุประสงค์ของ
รูปแบบ ($\bar{X} = 4.78$) กระบวนการของรูปแบบ ($\bar{X} = 4.78$) การวัดและประเมินผล
($\bar{X} = 4.78$) หลักการของรูปแบบ ($\bar{X} = 4.67$) เนื้อหาของรูปแบบ ($\bar{X} = 4.67$) ตามลำดับ

2.1.2 ผลการประเมินความเหมาะสมของเอกสาร

พัฒนารูปแบบการพัฒนากาเวผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วิเคราะห์ได้จากการตอบแบบประเมินของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 9 คน โดยพิจารณาความเหมาะสมของรูปแบบ คือ หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กระบวนการพัฒนา และการวัดและประเมินผล โดยแยกแต่ละเล่ม ผลปรากฏดังตาราง 18 ต่อไปนี้

ตาราง 18 แสดงผลการประเมินความเหมาะสมของเอกสารประกอบการพัฒนารูปแบบการพัฒนากาเวผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยผู้เชี่ยวชาญ โดยแยกแต่ละหน่วย

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ความเหมาะสม
หน่วยที่ 1 การกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายการเรียนรู้			
1. หลักการของรูปแบบ	4.89	0.33	มากที่สุด
2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ	4.78	0.44	มากที่สุด
3. เนื้อหาของรูปแบบ	4.67	0.50	มากที่สุด
4. กระบวนการของรูปแบบ	4.89	0.33	มากที่สุด
5. การวัดและประเมินผล	4.78	0.44	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.80	0.40	มากที่สุด
หน่วยที่ 2 ทักษะของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ			
1. หลักการของรูปแบบ	4.89	0.33	มากที่สุด
2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ	4.89	0.33	มากที่สุด
3. เนื้อหาของรูปแบบ	4.78	0.44	มากที่สุด
4. กระบวนการของรูปแบบ	4.67	0.50	มากที่สุด
5. การวัดและประเมินผล	4.78	0.44	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.80	0.41	มากที่สุด

ตาราง 18 (ต่อ)

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ความเหมาะสม
หน่วยที่ 3 การใช้สื่อและเทคโนโลยีการศึกษา			
1. หลักการของรูปแบบ	4.78	0.44	มากที่สุด
2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ	4.78	0.44	มากที่สุด
3. เนื้อหาของรูปแบบ	4.67	0.50	มากที่สุด
4. กระบวนการของรูปแบบ	4.78	0.44	มากที่สุด
5. การวัดและประเมินผล	4.67	0.50	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.74	0.46	มากที่สุด
หน่วยที่ 4 การพัฒนาวิชาชีพครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ			
1. หลักการของรูปแบบ	4.67	0.05	มากที่สุด
2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ	4.67	0.05	มากที่สุด
3. เนื้อหาของรูปแบบ	4.89	0.33	มากที่สุด
4. กระบวนการของรูปแบบ	4.78	0.44	มากที่สุด
5. การวัดและประเมินผล	4.78	0.44	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.76	0.26	มากที่สุด
หน่วยที่ 5 คุณธรรม จริยธรรมของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ			
1. หลักการของรูปแบบ	4.89	0.33	มากที่สุด
2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ	4.67	0.50	มากที่สุด
3. เนื้อหาของรูปแบบ	4.78	0.44	มากที่สุด
4. กระบวนการของรูปแบบ	4.67	0.50	มากที่สุด
5. การวัดและประเมินผล	4.67	0.50	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.74	0.45	มากที่สุด

จากตาราง 18 พบว่า รูปแบบการพัฒนาระบบผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความเหมาะสมมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเอกสารประกอบการพัฒนา ในแต่ละองค์ประกอบ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ การกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.80$)

ทักษะของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ($\bar{X} = 4.80$) การพัฒนาวิชาชีพครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ($\bar{X} = 4.76$) คุณธรรม จริยธรรมของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ($\bar{X} = 4.74$) และการใช้สื่อและเทคโนโลยีการศึกษา ($\bar{X} = 4.74$) ตามลำดับ

1. ผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขรูปแบบและเอกสารประกอบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังนี้

1.1 จัดให้มีกิจกรรมที่หลากหลายน่าสนใจมีรูปภาพประกอบในเอกสารประกอบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1.2 จัดให้มีกิจกรรมให้ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษได้ลงมือฝึกปฏิบัติที่หลากหลายเนื่องจากจะได้ดึงศักยภาพของผู้นำทางวิชาการออกมา

1.3 จัดให้มีการกำหนดกรอบในการพัฒนาพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาให้ชัดเจน

1.4 มีสื่อที่หลากหลายในการอบรมเพื่อให้ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่เข้าร่วมอบรมได้เห็นสิ่งที่แปลกใหม่

ระยะที่ 3 การติดตามและประเมินประสิทธิผลรูปแบบการพัฒนา

ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยได้นำรูปแบบการพัฒนาการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ไปทดลองกับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษจากโรงเรียน 3 ขนาด ประกอบด้วย 1) โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 2 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนปิยะมหาราชาลัย และโรงเรียนอนุเทพพัฒนา 2) โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 2 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนศรีบัวบานวิทยาคม และโรงเรียนบ้านผึ้งวิทยาคม และ 3) โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 2 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนวังกระแสะวิทยาคม และโรงเรียนกุตาไก้วิทยาคม จำนวนทั้งสิ้น 30 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ระหว่างวันที่ 28 – 29 ธันวาคม 2563 และมีการทดสอบก่อนและหลังการเข้ารับการอบรมเพื่อประเมินประสิทธิผลของการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา และหลังจากการพัฒนา ผู้วิจัยได้ติดตามผลการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียน เพื่อนร่วมงาน และ
 สอบถามผู้เข้ารับการพัฒนา โดยใช้แบบสอบถาม โดยแจกแบบสอบถามไปยังผู้เข้ารับ
 การอบรม และเก็บกลับคืนด้วยตนเอง ปรากฏผลดังตาราง 19 - 25

ตาราง 19 คะแนนก่อนอบรม หลังอบรมการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอน
 วิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

คนที่	คะแนนหลัง อบรม	คะแนนก่อน อบรม	คะแนน เพิ่ม	ดัชนีประสิทธิผล E.I.	ร้อยละ ที่เพิ่มขึ้น
1	28	21	7	0.7778	77.78
2	28	21	7	0.7778	77.78
3	29	23	6	0.8571	85.71
4	27	21	6	0.6667	66.67
5	26	20	6	0.6	60
6	27	21	6	0.6667	66.67
7	28	22	6	0.75	75
8	29	25	4	0.8	80
9	27	22	5	0.625	62.5
10	29	20	9	0.9	90
11	28	21	7	0.7778	77.78
12	28	20	8	0.8	80
13	27	21	6	0.6667	66.67
14	27	20	7	0.7	70
15	28	20	8	0.8	80
16	29	20	9	0.9	90
17	28	20	8	0.8	80
18	27	21	6	0.6667	66.67
19	29	19	10	0.9091	90.91

ตาราง 19 (ต่อ)

คนที่	คะแนนหลัง อบรม	คะแนนก่อน อบรม	คะแนน เพิ่ม	ดัชนีประสิทธิผล E.I.	ร้อยละ ที่เพิ่มขึ้น
20	26	20	6	0.6	60
21	29	21	8	0.8889	88.89
22	29	20	9	0.9	90
23	29	23	6	0.8571	85.71
24	27	20	7	0.7	70
25	28	19	9	0.8182	81.82
26	26	20	6	0.6	60
27	27	20	7	0.7	70
28	29	19	10	0.9091	90.91
29	27	23	4	0.5714	57.14
30	29	21	8	0.8889	88.89
รวม	835	624	211	0.7625	76.25

จากตาราง 19 พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ สำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือทำการทดสอบก่อนการอบรม และหลังการอบรม มีคะแนนรวมก่อนอบรม เท่ากับ 624 คะแนน และมีคะแนนรวมหลังอบรม เท่ากับ 835 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบคะแนนก่อนการอบรม กับหลังการอบรมคะแนนเพิ่มขึ้นหลังการอบรม เท่ากับ 211 คะแนน คิดเป็นร้อยละที่ เพิ่มขึ้น 76.25

ตาราง 20 ค่าดัชนีประสิทธิผลของการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอน วิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

คะแนน	N	คะแนนรวม	E.I.
ทดสอบก่อนการพัฒนา	30	624	.7625
ทดสอบหลังการพัฒนา	30	835	

จากตาราง 20 พบว่า ค่าดัชนีประสิทธิผลของการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ สำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีค่าเท่ากับ 0.7625 หรือคิดเป็นร้อยละ 76.25 ดัชนีประสิทธิผลจึงมีค่าเพิ่มขึ้น

2. ผลการพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอน วิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยใช้เอกสารประกอบการพัฒนาทั้ง 5 หน่วย ในการจัดการอบรมได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น กลุ่มทดลองใช้การพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา และเพื่อสะท้อนผลการใช้รูปแบบ ผู้วิจัยสามารถบันทึกและสะท้อนผล ความคิดของครูผู้เข้ารับการอบรม ได้ดังนี้

“...การเป็นครูที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการนั้นจะต้องเป็นบุคคลที่รู้จักแสวงหา พัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอให้เป็นบุคคลที่ทันสมัย ทันเหตุการณ์ โดยเฉพาะเรื่องความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการ การเป็นแบบอย่างที่ดีแก่บุคคลอื่น นอกจากนี้จะต้องเป็นบุคคลที่รู้จักแบ่งปันทางด้านวิชาการ รู้จักสร้างเครือข่ายเพื่อการแบ่งปันทางวิชาการ และหลังจากได้ทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทำให้ทราบว่าตนเองยังต้องการการพัฒนาในหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นทักษะของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษหรือทักษะทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพราะทักษะต่าง ๆ นั้นจะช่วยให้ครูเกิดภาวะผู้นำได้เป็นอย่างดี จะทำให้ครูพัฒนาตนเองในการจัดการเรียนการสอน การปฏิบัติงานให้ดีขึ้นไปเรื่อย ๆ...”

(ผู้ให้การสัมภาษณ์ คนที่ 1, 29 พฤศจิกายน 2563)

“...ตอนแรกไม่เข้าใจว่าทำไมต้องพัฒนาตนเองด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ เราทุกคนน่าจะมีเพียงพออยู่แล้ว เพราะโดยปกติเราเป็นครูเราต้องมีการแสวงหาความรู้ และพัฒนาทางด้านวิชาการอยู่ตลอดเวลา แต่พอเข้ารับการอบรมการใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาทำให้ทราบ และเข้าใจในตนเองว่า ยังมีอีกหลายสิ่งที่เรายังไม่รู้ และบางสิ่งที่เราเข้าใจผิด อีกหลายอย่างที่ต้องพัฒนา จากการอบรมการใช้รูปแบบนี้ทำให้ได้ทบทวน และมีแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการมากขึ้น มีเครือข่ายทางวิชาการ รู้แนวทางการพัฒนาทางด้านวิชาการอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น...”

(ผู้ให้การสัมภาษณ์ คนที่ 2, 29 พฤศจิกายน 2563)

“...รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับชั้นมัธยมศึกษาเป็นรูปแบบการพัฒนาที่มีประโยชน์ต่อครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษเป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นการสร้างความตระหนักและสร้างจิตสำนึกที่ดีต่อวิชาชีวครูโดยเฉพาะรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษมีการสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมที่ดีงามของครู คุณลักษณะความเป็นผู้นำทางวิชาการ ซึ่งหลังจากใช้รูปแบบนี้แล้วทำให้เราเกิดความมั่นใจในตนเองมากยิ่งขึ้น กล้าแสดงออก สามารถช่วยเหลือ ให้คำแนะนำเพื่อร่วมงานได้ ตลอดจนสร้างเครือข่ายทางวิชาการด้วย ...”

(ผู้ให้การสัมภาษณ์ คนที่ 3, 29 พฤศจิกายน 2563)

“...จากที่ได้ทราบว่าจะมีการอบรมการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ทำให้อยากทราบว่าจะเป็นอย่างไร หลังใช้แล้วจะทำให้เรามีภาวะผู้นำทางวิชาการ มากขึ้นหรือเพิ่มขึ้นอย่างไร จนได้ทดลองใช้ พบว่ารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา เป็นรูปแบบที่ทำให้เราได้ประเมินตนเอง ประเมินความพร้อมเมื่อประเมินแล้วทำให้ทราบถึงสิ่งที่เราต้องการพัฒนา โดยจะมีคู่มือการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาในแต่ละด้านซึ่งมีประโยชน์ และน่าสนใจมาก ทำให้เกิดความตระหนักและมีเจตคติที่ดีต่องานที่ทำมากยิ่งขึ้น มีความต้องการพัฒนาตนเอง มีการแสดงออกที่บ่งบอกถึงการมีภาวะผู้นำทางวิชาการ การสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมกับเพื่อนร่วมงานในการปฏิบัติงานทั้งการวางแผนการดำเนินงาน การดำเนินงานตามแผน และการประเมินการดำเนินงานต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น...”

(ผู้ให้การสัมภาษณ์ คนที่ 4, 29 พฤศจิกายน 2563)

“...เอกสารประกอบการพัฒนา หน่วยที่ 1 ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายการเรียนรู้ เป็นเอกสารประกอบการพัฒนาที่ทำให้เขาใจเกี่ยวกับการกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายการเรียนรู้ ซึ่งจากการเข้ารับการพัฒนาทำให้ได้เข้าใจ และสามารถวางแผนในการจัดการเรียนรู้ และวางเป้าหมายต่าง ๆ ในการจัดการเรียนรู้ สามารถการวิเคราะห์สภาพ ปัญหา และอุปสรรค เพื่อกำหนดเป้าหมายและการดำเนินงานอย่างชัดเจนมากขึ้น...”

(ผู้ให้การสัมภาษณ์ คนที่ 5, 29 พฤศจิกายน 2563)

“...เอกสารประกอบการพัฒนา หน่วยที่ 2 ทักษะของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ เป็นเอกสารประกอบการพัฒนาที่จะช่วยให้ผู้ใช้รูปแบบสามารถพัฒนาทักษะตนเองได้ ทั้ง 4 ทักษะ คือ ทักษะการฟัง ทักษะการพูด ทักษะการอ่าน และทักษะการเขียน ซึ่งจะมีแนวทางในการพัฒนาตนเองในเอกสารประกอบ เป็นการรวบรวมความรู้ทางด้านทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้สอนภาษาอังกฤษที่จะนำไปสู่การจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ และมีผลสัมฤทธิ์ที่ดีขึ้น...”

(ผู้ให้การสัมภาษณ์ คนที่ 6, 29 พฤศจิกายน 2563)

“...เอกสารประกอบการพัฒนา หน่วยที่ 3 การใช้สื่อและเทคโนโลยีการศึกษา เป็นเอกสารประกอบการพัฒนาที่ทำให้เข้าใจเกี่ยวกับทักษะในการใช้สื่อและเทคโนโลยีการศึกษามากยิ่งขึ้น เมื่อเรามีความรู้ด้านการจัดการเรียนรู้ ทักษะต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษมาแล้ว เราต้องมาศึกษาทักษะการใช้เทคโนโลยีการศึกษาในการศึกษา ค้นคว้า หรือทำเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องรวมถึงการสร้างหรือใช้สื่อ โดยเมื่อเข้ารับการพัฒนาแล้วทำให้รู้ช่องทางต่าง ๆ ที่ใช้ในการศึกษา สืบค้นข้อมูล และการใช้เทคโนโลยีเข้ามาประยุกต์กิจกรรมการเรียนการสอนเป็นการช่วยให้ประหยัดเวลาในการปฏิบัติงาน การจัดการเรียนการสอน สามารถสร้างห้องเรียนแบบออนไลน์ การใช้เทคโนโลยีเพื่อการเก็บข้อมูลและประมวลผล...”

(ผู้ให้การสัมภาษณ์ คนที่ 7, 29 พฤศจิกายน 2563)

“...เอกสารประกอบการพัฒนา ชุดที่ 4 การพัฒนาวิชาชีพครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ เป็นเอกสารประกอบการพัฒนา ที่ช่วยให้ครูได้รู้แนวทางในการพัฒนาวิชาชีพตนเอง ทั้งการพัฒนาความรู้ พัฒนาทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการจัดการเรียนการสอนและการปฏิบัติงานของครู ครูมีแนวทางในการในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในโรงเรียน ในห้องเรียน โดยการมีส่วนร่วมในการแชร์ข้อมูล และแชร์แนวทางการแก้ปัญหา ตลอดจนกับโรงเรียนใกล้เคียง...”

(ผู้ให้การสัมภาษณ์ คนที่ 8, 29 พฤศจิกายน 2563)

“...เอกสารประกอบการพัฒนา ชุดที่ 5 คุณธรรม จริยธรรมของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ เป็นเอกสารประกอบการพัฒนาที่ทำให้เราตระหนักถึงคุณค่าของความเป็นครู การแสดงออก บทบาทหน้าที่ของความเป็นครูซึ่งหลายท่านคิดว่าตัวเองมีอยู่บ้าง

แล้ว แต่เมื่อได้ทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาฯ นี้แล้วทำให้เราได้กลับมามองตัวเองอีกครั้ง หนึ่งว่าเราควรเพิ่มเติมในสิ่งที่ขาดไปบ้างหรือไม่ อย่างไร...”

(ผู้ให้การสัมภาษณ์ คนที่ 9, 29 พฤศจิกายน 2563)

3. จากผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการติดตามผลการนำความรู้ที่ได้จากการอบรมไปใช้ หลังจากการอบรม 1 เดือน โดยให้ผู้เข้ารับการอบรมตอบแบบสอบถามแบบสอบถามติดตามผลการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา และการสัมภาษณ์ผู้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงาน ผลปรากฏดังตาราง 21

ตาราง 21 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลค่า ระดับความพึงพอใจ ต่อรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้านที่	ประเด็นการศึกษา	ผลการวิเคราะห์		การแปลผล
		\bar{X}	S.D.	
ด้านวิทยากร				
1	วิทยากรมีความชัดเจนด้านความรู้ที่ถ่ายทอด	4.43	0.50	ระดับมาก
2	ความสามารถในการอธิบายเนื้อหา	4.10	0.80	ระดับมาก
3	การเชื่อมโยงเนื้อหาในการฝึกอบรม	4.20	0.71	ระดับมาก
4	มีความครบถ้วนของเนื้อหาในการฝึกอบรม	4.10	0.76	ระดับมาก
5	การใช้เวลาตามที่กำหนดไว้	4.17	0.53	ระดับมาก
6	การตอบข้อซักถามในการฝึกอบรม	4.13	0.57	ระดับมาก
	รวม	4.19	0.66	ระดับมาก

ตาราง 21 (ต่อ)

ด้านที่	ประเด็นการศึกษา	ผลการวิเคราะห์		การแปลผล
		\bar{X}	S.D.	
ด้านสถานที่/ระยะเวลา/อาหาร				
1	สถานที่สะอาดและมีความเหมาะสม	4.00	0.91	ระดับมาก
2	ความพร้อมอุปกรณ์สันทัดอุปกรณ์	4.23	0.73	ระดับมาก
3	ระยะเวลาในการอบรมมีความเหมาะสม	4.03	0.89	ระดับมาก
4	อาหารมีความเหมาะสม	4.03	0.81	ระดับมาก
รวม		4.08	0.83	ระดับมาก
ด้านความรู้ความเข้าใจ				
1	ความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาก่อนอบรม	4.07	0.69	ระดับมาก
2	ความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาหลังอบรม	4.33	0.61	ระดับมาก
รวม		4.20	0.66	ระดับมาก
ด้านการนำความรู้ไปใช้				
1	สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้	4.10	0.40	ระดับมาก
2	มีความมั่นใจและสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์	4.03	0.74	ระดับมาก
3	สามารถนำความรู้ไปเผยแพร่/ถ่ายทอดได้	4.14	0.57	ระดับมาก
รวม		4.13	0.58	ระดับมาก
เฉลี่ยรวม		4.15	0.70	ระดับมาก

จากตาราง 21 พบว่า ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการพัฒนาต่อรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านความรู้ความเข้าใจ ($\bar{X} = 4.20$) รองลงมาคือ ด้านวิทยากร ($\bar{X} = 4.19$) ด้านการนำความรู้ไปใช้ ($\bar{X} = 4.13$) และด้านสถานที่/ระยะเวลา/อาหาร ($\bar{X} = 4.08$) ตามลำดับ

ตาราง 22 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลค่า การนำความรู้ และประสบการณ์ที่ได้รับไปพัฒนาตนเอง และพัฒนางานของครูผู้สอน วิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ที่	การนำความรู้ และประสบการณ์ที่ได้รับไปพัฒนาตนเอง และพัฒนางาน	ค่าสถิติ		การแปลค่า
		ระดับปฏิบัติ		
		\bar{X}	S.D.	
1	การกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายการเรียนรู้	4.56	0.50	มากที่สุด
2	ทักษะของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ	4.30	0.46	มาก
3	การใช้สื่อและเทคโนโลยีการศึกษา	4.38	0.49	มาก
4	การพัฒนาวิชาชีพครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ	4.59	0.51	มากที่สุด
5	คุณธรรม จริยธรรมของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ	4.71	0.46	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย		4.51	0.50	มากที่สุด

จากตาราง 22 พบว่า การนำความรู้ และประสบการณ์ที่ได้รับไปพัฒนาตนเอง และพัฒนางานของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 4 ด้าน ในระดับมาก 2 ด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านคุณธรรม จริยธรรมของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ($\bar{X} = 4.71$) รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาวิชาชีพครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ($\bar{X} = 4.59$) และด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.59$) ตามลำดับ

ตาราง 23 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลค่า การนำความรู้ และประสบการณ์ที่ได้รับไปพัฒนาตนเอง และพัฒนางานของครูผู้สอน วิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายการเรียนรู้

ที่	การนำความรู้ และประสบการณ์ที่ได้รับไปพัฒนาตนเอง และพัฒนางาน	ค่าสถิติ		การแปลค่า
		ระดับปฏิบัติ		
		\bar{X}	S.D.	
การกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายการเรียนรู้				
1	ความรู้ ความเข้าใจในการกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายการเรียนรู้	4.57	0.50	มากที่สุด
2	ความสามารถในการกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายการเรียนรู้	4.60	0.50	มากที่สุด
3	ความรู้ ความเข้าใจและความสามารถในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาโรงเรียน	4.47	0.51	มาก
4	ความรู้ ความเข้าใจและความสามารถในการวิเคราะห์สภาพ ปัญหา และอุปสรรค	4.53	0.51	มากที่สุด
5	ความรู้ ความเข้าใจและความสามารถในการกำกับ ติดตาม และนิเทศการดำเนินงานโครงการ และกิจกรรม	4.63	0.49	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย		4.56	0.50	มากที่สุด

จากตาราง 23 การนำความรู้ และประสบการณ์ที่ได้รับไปพัฒนาตนเองและพัฒนางานของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ความรู้ ความเข้าใจและความสามารถในการกำกับ ติดตาม และนิเทศการดำเนินงานโครงการ และกิจกรรม ($\bar{X} = 4.63$) รองลงมาคือ ความสามารถในการกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.60$) และความรู้ ความเข้าใจในการกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.67$) ตามลำดับ

ตาราง 24 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลค่า การนำความรู้ และประสบการณ์ที่ได้รับไปพัฒนาตนเอง และพัฒนางานของครูผู้สอน วิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ด้านทักษะของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ

ที่	การนำความรู้ และประสบการณ์ที่ได้รับ ไปพัฒนาตนเอง และพัฒนางาน	ค่าสถิติ		การแปลค่า
		ระดับปฏิบัติ		
		\bar{X}	S.D.	
ทักษะของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ				
1	ความสามารถจัดทำสาระหลักสูตรและ กระบวนการ การเรียนการสอน	4.23	0.43	มาก
2	ความสามารถในการเตรียมแผนการสอน จัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและ ประเมินผลผู้เรียน	4.50	0.51	มาก
3	ความรู้ ความสามารถในการเนื้อหาภาษาอังกฤษ ทักษะการสื่อสาร ฟัง พูด อ่าน และเขียน	4.17	0.38	มาก
4	ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ ความสามารถในการทักษะภาษาอังกฤษแก่นักเรียน และเพื่อนร่วมงาน	4.27	0.45	มาก
5	ความรู้ ความสามารถเกี่ยวกับการวัด และ การประเมินผลการเรียนรู้ทางด้านภาษา	4.33	0.48	มาก
ค่าเฉลี่ย		4.30	0.46	มาก

จากตาราง 24 การนำความรู้ และประสบการณ์ที่ได้รับไปพัฒนาตนเอง และพัฒนางานของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ด้านทักษะของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ความสามารถในการเตรียมแผนการสอน จัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลผู้เรียน ($\bar{X} = 4.50$) รองลงมา คือ ความรู้ ความสามารถ เกี่ยวกับการวัด และการประเมินผลการเรียนรู้ทางด้านภาษา ($\bar{X} = 4.33$) และ

ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ ความสามารถในทักษะภาษาอังกฤษแก่นักเรียน และเพื่อนร่วมงาน ($\bar{X} = 4.27$) ตามลำดับ

ตาราง 25 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลค่า การนำความรู้ และประสบการณ์ที่ได้รับไปพัฒนาตนเอง และพัฒนางานของครูผู้สอน วิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยีการศึกษา

ที่	การนำความรู้ และประสบการณ์ที่ได้รับ ไปพัฒนาตนเอง และพัฒนางาน	ค่าสถิติ		การแปลค่า
		ระดับปฏิบัติ		
		\bar{X}	S.D.	
การใช้สื่อและเทคโนโลยีการศึกษา				
1	ความรู้ความสามารถเกี่ยวกับสื่อ เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ	4.27	0.45	มาก
2	ทักษะในการจัดหา และใช้สื่อเทคโนโลยีและสารสนเทศในการบริหารจัดการชั้นเรียน และการจัดการเรียนการสอน	4.47	0.51	มาก
3	สร้างสื่อ และเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการบริหารจัดการชั้นเรียน และการจัดการเรียนการสอน	4.37	0.49	มาก
4	ประเมินคุณภาพของสื่อเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้	4.40	0.50	มาก
ค่าเฉลี่ย		4.38	0.49	มาก

จากตาราง 25 การนำความรู้ และประสบการณ์ที่ได้รับไปพัฒนาตนเอง และพัฒนางานของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยีการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ทักษะในการจัดหา และใช้สื่อเทคโนโลยีและสารสนเทศในการบริหารจัดการชั้นเรียน และการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.47$) รองลงมา คือ ประเมินคุณภาพ

ของสื่อเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.40$) และสร้างสื่อ และเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการบริหารจัดการชั้นเรียน และการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.37$) ตามลำดับ

ตาราง 26 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลค่า การนำความรู้ และประสบการณ์ที่ได้รับไปพัฒนาตนเอง และพัฒนางานของครูผู้สอน วิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ด้านการพัฒนาวิชาชีพครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ

ที่	การนำความรู้ และประสบการณ์ที่ได้รับไปพัฒนาตนเอง และพัฒนางาน	ค่าสถิติ		การแปลค่า
		ระดับปฏิบัติ		
		\bar{X}	S.D.	
การพัฒนาวิชาชีพครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ				
1	เพิ่มพูนความรู้ให้แก่วิชาชีพ โดยการศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้	4.63	0.49	มาก
2	ส่งเสริม สนับสนุนให้เพื่อนร่วมวิชาชีพได้พัฒนาตนเอง	4.57	0.50	มาก
3	ศึกษาค้นคว้า และใช้การวิจัยเพื่อพัฒนาการปฏิบัติงาน และการจัดการเรียนรู้	4.57	0.57	มาก
4	แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันระหว่างครู อยู่เสมอ (PLC)	4.53	0.51	มาก
5	ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของตนเอง	4.67	0.48	มาก
ค่าเฉลี่ย		4.59	0.51	มากที่สุด

จากตาราง 26 การนำความรู้ และประสบการณ์ที่ได้รับไปพัฒนาตนเอง และพัฒนางานของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ด้านการพัฒนาวิชาชีพครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของตนเอง ($\bar{X} = 4.67$) รองลงมา คือ เพิ่มพูนความรู้ให้แก่วิชาชีพ โดยการศึกษาค้นคว้าหาความรู้

เพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.63$) และส่งเสริม สนับสนุนให้เพื่อนร่วมวิชาชีพได้พัฒนาตนเอง ($\bar{X} = 4.57$) ตามลำดับ

ตาราง 27 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลค่า การนำความรู้ และประสบการณ์ที่ได้รับไปพัฒนาตนเอง และพัฒนางานของครูผู้สอน วิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ด้านคุณธรรม จริยธรรมของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ

ที่	การนำความรู้ และประสบการณ์ที่ได้รับไปพัฒนาตนเอง และพัฒนางาน	ค่าสถิติ		การแปลค่า
		ระดับปฏิบัติ		
		\bar{X}	S.D.	
คุณธรรม จริยธรรมของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ				
1	ปฏิบัติตามหลักธรรมศาสนาที่ตนนับถือ และเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เพื่อนร่วมวิชาชีพ ผู้ปกครอง	4.77	0.43	มาก
2	ทুম่เสียสละ และอุทิศตนในการปฏิบัติงาน	4.70	0.47	มาก
3	วางตนได้เหมาะสม ถูกกาลเทศะ	4.67	0.48	มาก
ค่าเฉลี่ย		4.71	0.49	มากที่สุด

จากตาราง 27 การนำความรู้ และประสบการณ์ที่ได้รับไปพัฒนาตนเอง และพัฒนางานของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ด้านคุณธรรม จริยธรรมของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.71$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ปฏิบัติตามหลักธรรมศาสนาที่ตนนับถือ และเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เพื่อนร่วมวิชาชีพ ผู้ปกครอง ($\bar{X} = 4.77$) รองลงมา คือ ทุม่เสียสละ และอุทิศตนในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.70$) และวางตนได้เหมาะสม ถูกกาลเทศะ ($\bar{X} = 4.67$) ตามลำดับ

4. การติดตามผลการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา ปรากฏผลดังนี้

ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายการเรียนรู้ พบว่า ผู้เข้ารับการพัฒนามีความเข้าใจ และสามารถกำหนดวิสัยทัศน์ วางเป้าหมายในการทำงาน การจัดการเรียนการสอนได้ ดังข้อความบางตอนจากการสัมภาษณ์

“...ครูผู้เข้ารับการพัฒนาสามารถกำหนดเป้าหมายในการทำงาน และการจัดการเรียนการสอนได้อย่างชัดเจน มีส่วนร่วมในการวางแผนงานโรงเรียน แผนโครงการ กิจกรรมของโรงเรียนมากขึ้น...”

(สินธุ์ สิงห์ศรี, สัมภาษณ์, 4 มกราคม 2564)

“...การวิเคราะห์สภาพ ปัญหา และอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การทำงานทั้งภายในและภายนอก เพื่อกำหนดเป้าหมาย และการดำเนินงานของตนเอง กลุ่มสาระการเรียนรู้ และโรงเรียนอย่างชัดเจน...”

(ทิพวรรณ เสนจันทร์ฉิชัย, สัมภาษณ์, 3 มกราคม 2564)

“...สามารถกำหนดวิธีการดำเนินการของงาน และการจัดการเรียน การสอนในวิชาที่ตนเองรับผิดชอบได้อย่างเป็นระบบ สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง สามารถ ประเมินผลการดำเนินงาน และนำผลการประเมินมาใช้ในการวางแผน ปรับปรุง พัฒนางาน ที่ตนเองรับผิดชอบ...”

(บรรจง ศรีประเสริฐ, สัมภาษณ์, 3 มกราคม 2564)

ด้านทักษะของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ พบว่า ผู้เข้ารับการพัฒนามี ทักษะทั้ง 4 ทักษะทางภาษาอังกฤษมากขึ้น และสามารถนำไปสู่การจัดการเรียนการสอน ได้ ดังข้อความบางตอนจากการสัมภาษณ์

“...ครูมีความรู้ ความสามารถด้านหลักสูตร มาตรฐานตัวชี้วัด ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ครบถ้วนตามโครงสร้างหลักสูตร สามารถจัดทำสาระ หลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน จัดกิจกรรมการเรียนการสอน กำหนดการวัด และประเมินผลผู้เรียนได้ดี...”

(ภัทรวดี มีระหงษ์, สัมภาษณ์, 3 มกราคม 2564)

“...เมื่อใช้แผนการจัดการเรียนรู้แล้วประเมินผลการใช้แผนการ จัดการเรียนรู้ และนำผลการประเมินมาปรับปรุง พัฒนาการจัดการเรียนรู้...”

(บรรจง ศรีประเสริฐ, สัมภาษณ์, 3 มกราคม 2564)

“...ส่วนในกระบวนการเรียนการสอนครูมีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่ตนเองรับผิดชอบการสอน สามารถใช้ทักษะการสื่อสาร ฟัง พูด อ่าน และเขียนอย่างแม่นยำ เป็นผลให้นักเรียนมีความสามารถในทักษะการสื่อสาร ฟัง พูด อ่าน และเขียนดีขึ้น...”

(ภาณุมาศ สุวรรณมาใจ, สัมภาษณ์, 3 มกราคม 2564)

ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยีการศึกษา พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมมีการนำเทคโนโลยีทางการศึกษา เข้ามาช่วยในการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนสามารถนำมาเป็นส่วนหนึ่งในการส่งเสริมให้นักเรียนการเรียนรู้ได้ ดังข้อความบางตอนจากการสัมภาษณ์

“...ครูมีความรู้ ความสามารถในการจัดเตรียม สร้างและใช้สื่อโดยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการต่าง ๆ อย่างเหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนการสอน...”

(สินธุ์ สิงห์ศรี, สัมภาษณ์, 4 มกราคม 2564)

“...มีการใช้สื่อที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตรงกับประสบการณ์ ทำให้ผู้เรียนเกิดความคิดเชื่อมโยง มีทักษะในการจัดหาและใช้สื่อเทคโนโลยีและสารสนเทศในการบริหารจัดการชั้นเรียน และการจัดการเรียนการสอน...”

(บรรจง ศรีประเสริฐ, สัมภาษณ์, 3 มกราคม 2564)

ด้านการพัฒนาวิชาชีพครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ พบว่า ผู้เข้ารับการพัฒนามีการพัฒนาตนเอง และร่วมกันกับเพื่อนร่วมอาชีพพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง ดังข้อความบางตอนจากการสัมภาษณ์

“...ครูผู้เข้ารับการพัฒนามีความสามารถปรับปรุงตนเองให้มีความรู้ความสามารถในทางวิชาการ หาความรู้เพิ่มเติม นำแนวความคิดใหม่ ๆ ที่ได้จากการศึกษาเพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ มาใช้ในการพัฒนานักเรียน...”

(ภัทรวดี มีระหงษ์, สัมภาษณ์, 3 มกราคม 2564)

“...ครูสามารถสร้างองค์ความรู้อย่างหลากหลายมีการศึกษาค้นคว้าวิจัย และใช้การวิจัยในชั้นเรียนในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นใน และนอกชั้นเรียน...”

(วันศักดิ์ คำแหง, สัมภาษณ์, 3 มกราคม 2564)

“...มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันระหว่างครู และผู้ที่เกี่ยวข้อง อยู่เสมอ (PLC) เพื่อพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ และสร้างเครือข่ายในการจัดการ เรียนรู้ร่วมกับเพื่อนร่วมวิชาชีพ...”

(ภานุมาศ สุวรรณมาใจ, สัมภาษณ์, 3 มกราคม 2564)

ด้านคุณธรรม จริยธรรมของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ พบว่า ผู้เข้ารับ การพัฒนานำความรู้ที่ได้จากการพัฒนาไปปรับใช้ในการปฏิบัติตน และการปฏิบัติงานได้ ดังข้อความบางตอนจากการสัมภาษณ์

“...ครูสามารถปรับตัวเข้ากับเพื่อนร่วมงานได้ดีขึ้น ยอมรับความ คิดเห็นของเพื่อนร่วมงานมากขึ้น รู้จักเสียสละทั้งร่างกาย แรงใจ และเวลามากขึ้น...”

(ภัทรวดี มีระหงษ์, สัมภาษณ์, 3 มกราคม 2564)

“...ปฏิบัติตนในการทำงาน และการใช้ชีวิตประจำวันได้ดี เป็น แบบอย่างที่ดีแก่เพื่อนครู ผู้ปกครอง และนักเรียน...”

(ทิพวรรณ เสนจันทร์ฉิชัย, สัมภาษณ์, 3 มกราคม 2564)

5. การสัมภาษณ์เพื่อนร่วมงานเพื่อติดตามผลการพัฒนาภาวะผู้นำทาง วิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปรากฏผลดังนี้

ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายการเรียนรู้ พบว่า ผู้เข้ารับการ พัฒนานำความรู้ความสามารถมาปรับใช้ในการทำงานและการเรียนการสอนได้ดังข้อความ บางตอนจากการสัมภาษณ์

“...ครูมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการการกำหนดวิสัยทัศน์ และ ตั้งเป้าหมายการเรียนรู้ที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนักเรียน โดยใช้การวิเคราะห์ถึงจุดเด่น จุดด้อยที่เกี่ยวข้องแล้วนำมาเป็นข้อมูลสารสนเทศประกอบการกำหนดวิสัยทัศน์...”

(จินตนา กุลตั้งวัฒนา, สัมภาษณ์, 4 มกราคม 2564)

“...ในกระบวนการต่าง ๆ ครูกล้าแสดงออกในด้านความคิด มีส่วน ร่วมในกระบวนการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการเตรียมการ การวางแผน การดำเนินการ ตลอดจนการประเมิน สรุปผลการดำเนินงานต่าง ๆ มากขึ้น...”

(ศิรินุช เบ้าคันที, สัมภาษณ์, 3 มกราคม 2564)

ด้านทักษะของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ พบว่า ผู้เข้ารับการพัฒนา มีทักษะทางภาษาอังกฤษสูงขึ้น ดังข้อความบางตอนจากการสัมภาษณ์

“...ครูมีความสามารถทางด้านทักษะต่าง ๆ ของการสื่อสาร ภาษาอังกฤษมากขึ้น ทั้งการฟัง พูด อ่าน และเขียน ส่งผลให้ครูมีการถ่ายทอดสู่นักเรียนได้ดีขึ้น มีความมั่นใจมากยิ่งขึ้น...”

(สยมพร พูลเกิด, สัมภาษณ์, 4 มกราคม 2564)

“...สามารถกระตุ้นนักเรียนให้แสดงออกทางด้านทักษะภาษาอังกฤษมากยิ่งขึ้น กล้าทักทายโดยใช้ภาษาอังกฤษอย่างไม่เขินอาย...”

(จินตนา กุลตั้งวัฒนา, สัมภาษณ์, 4 มกราคม 2564)

ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยีการศึกษา พบว่า ผู้เข้ารับการพัฒนา มีความรู้ ความสามารถทางด้านเทคโนโลยีและประยุกต์ใช้ได้ดี ดังข้อความบางตอนจากการสัมภาษณ์

“...ครูผู้เข้ารับการพัฒนาสามารถใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา ในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม นำความรู้ต่าง ๆ ที่ได้มาช่วยในการสร้างสื่อ นวัตกรรม ใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง...”

(สุชาติ พันธุ์กอม, สัมภาษณ์, 4 มกราคม 2564)

“...สามารถวัดผลและประเมินผลโดยใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วย ทำให้ประหยัดเวลาในการทำงาน ลดความสิ้นเปลืองวัสดุ อุปกรณ์ มีความเที่ยงตรงของข้อมูลมากยิ่งขึ้น...”

(กษิวัติ เชื้อดวงผุย, สัมภาษณ์, 4 มกราคม 2564)

ด้านการพัฒนาวิชาชีพครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ พบว่า ผู้เข้ารับการพัฒนา มีการพัฒนาทางวิชาชีพ และเป็นผู้ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาวิชาชีพกับเพื่อนร่วมงานได้เป็นอย่างดี ดังข้อความบางตอนจากการสัมภาษณ์

“...หลังจากที่ครูได้เข้าร่วมการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการแล้ว ครูมีความมั่นใจมากขึ้น ในการมีส่วนร่วมตามกระบวนการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน มีทักษะต่าง ๆ เพื่อนำมาพัฒนาการจัดการเรียนการสอน กระตุ้นนักเรียน เกิดการเรียนรู้มากขึ้น โดยครูมีการแสวงหาความรู้เพิ่มเติม และนำความรู้ที่ได้มาพัฒนา

งาน ตลอดจนนำมาพูดคุยหารือ เพื่อพัฒนาและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในวงชุมชนแห่งการ เรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)..."

(สุทธิตา เชื้อชาติ, สัมภาษณ์, 4 มกราคม 2564)

"...ตลอดจนเกิดการสร้างเครือข่ายเพื่อครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ภายในโรงเรียน และโรงเรียนใกล้เคียง มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางด้านวิชาการอย่าง ต่อเนื่อง..."

(สยมพร พูลเกิด, สัมภาษณ์, 4 มกราคม 2564)

ด้านคุณธรรม จริยธรรมของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ พบว่า การพัฒนาทำให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ความเข้าใจในด้านคุณธรรม จริยธรรมของ ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษมากขึ้น และสามารถนำไปปฏิบัติได้เป็นอย่างดี ดังข้อความบาง ตอนจากการสัมภาษณ์

"...ครูที่เข้าร่วมการพัฒนา มีการปรับพฤติกรรมต่าง ๆ ของตัวเองได้ดี มากขึ้น กล่าวสื่อสารกับนักเรียนได้ดีขึ้น มีความกระตือรือร้นต่อการปฏิบัติหน้าที่ทั้งการ เรียนการสอน และการทำงานสนับสนุนการเรียนการสอนต่าง ๆ มีการสร้างเครือข่าย ทางการเรียนการสอน และการปฏิบัติงาน..."

(ศิรินุช เบ้าคันที, สัมภาษณ์, 3 มกราคม 2564)

"...ให้คำปรึกษา และแนะนำการทำงานต่าง ๆ กับเพื่อนครู และ นักเรียนได้ดี..."

(ปาริชาติ ชาชุมวงศ์, สัมภาษณ์, 3 มกราคม 2564)

สรุปผลการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการ และเพื่อร่วมงานของครูผู้เข้ารับ การพัฒนา เพื่อติดตามผลการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ระดับมัธยมศึกษา เป็นข้อ ๆ ได้ดังนี้

1. ผู้ผ่านการอบรมได้นำเอาความรู้ และทักษะที่ได้รับ ไปปฏิบัติงานได้ อย่างมีประสิทธิภาพ และมีการพัฒนางาน พัฒนาตนเองในแนวทางที่เหมาะสม
2. ช่วยส่งเสริมความรู้และความเข้าใจในทักษะต่าง ๆ ทางวิชาการ สำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นการเพิ่มคุณค่าแก่ตนเอง

3. ทำให้ผู้เข้ารับการอบรมกล้าเสนอแนวคิด และมีส่วนร่วมในการวางแผน การดำเนินการต่าง ๆ ของโรงเรียน
 4. การจัดอบรมสามารถส่งเสริมให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดภาวะผู้นำทางวิชาการ สามารถพัฒนาตนเองในการปฏิบัติหน้าที่ และสามารถเผยแพร่ได้
 5. มีความมั่นใจมากขึ้น ในการมีส่วนร่วมตามกระบวนการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน
 6. ทำให้เกิดความเชี่ยวชาญในงานและมีประสิทธิภาพในการทำงานมากขึ้น
 7. มีความกระตือรือร้นต่อการปฏิบัติหน้าที่ทั้งการเรียนการสอน และการทำงานสนับสนุนการเรียนการสอนต่าง ๆ
 8. มีการสร้างเครือข่ายทางการเรียนการสอน และการปฏิบัติงาน
 9. ผู้เข้ารับการอบรมเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เพื่อครู ผู้ปกครอง และนักเรียน
 10. ควรมีการส่งเสริมให้ผู้เข้ารับการพัฒนามีทักษะในการสร้างสื่อเทคโนโลยีด้วยตนเองมากขึ้น
 11. ควรมีการติดตาม เพื่อให้เกิดความคงทน
- ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั้ง 4 ระยะเวลา ซึ่งผู้วิจัยนำไปสรุปและอภิปรายผลการวิจัย และให้ข้อเสนอแนะในบทที่ 5 ต่อไป

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สรุปผลตามลำดับ ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. วิธีการดำเนินการวิจัย
3. สรุปผล
4. อภิปรายผล
5. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
3. เพื่อติดตาม และประเมินประสิทธิผลรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ครั้งนี้ใช้การวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการดำเนินการวิจัยเป็น 4 ระยะ ซึ่งมีการดำเนินงาน

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยการศึกษาเอกสารและ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้ องค์ประกอบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาและยืนยันองค์ประกอบ โดยนำองค์ประกอบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ สำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อ ตรวจสอบความเหมาะสมโดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 คน จากนั้นได้นำ องค์ประกอบที่ผ่านการยืนยันแล้วไปสร้างแบบสอบถามเพื่อศึกษาความต้องการ การพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยการวิเคราะห์หาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำ ทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 381 คน

ระยะที่ 2 การสร้างและพัฒนาารูปแบบการพัฒนา ผู้วิจัยได้นำผลจากการ วิเคราะห์ข้อมูล แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญ รวมถึงการวิเคราะห์แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับ ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา และวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำครูผู้สอนวิชา ภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ในระยะที่ 1 มาเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบรูปแบบ การพัฒนาภาวะผู้นำครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และทำการยืนยันรูปแบบโดยการตรวจสอบความเหมาะสมและสอดคล้องโดยกลุ่ม ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ และการจัด การศึกษา จำนวน 9 คน

ระยะที่ 3 การติดตามและประเมินประสิทธิผลรูปแบบการพัฒนา โดยนำ รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับ มัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ไปทดลองใช้กับครูที่สอนวิชาภาษาอังกฤษใน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 แบ่งออกเป็น 3 ขนาด ประกอบด้วย 1) โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 2 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนปิยะมหา ราชาลัย และโรงเรียนอุเทนพัฒนา 2) โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 2 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนศรีบัวบานวิทยาคมและโรงเรียนบ้านผึ้งวิทยาคม และ 3) โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 2 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนวังกระแสวิทยาคม และโรงเรียนกุตาไก้วิทยาคม จำนวน ทั้งหมด 30 คน

สรุปผล

ผลการวิจัย เรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สรุปผลดังนี้

1. องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การพัฒนามี 5 องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 การกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายการเรียนรู้ จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารและการทำวิจัยในครั้งนี้ทำให้ทราบถึงองค์ประกอบสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือว่าครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับชั้นมัธยมศึกษาต้องมีความสามารถในการสร้างวิสัยทัศน์และเป้าหมายที่ชัดเจน มีส่วนร่วมในการวางแผน สามารถกำหนดเป้าหมายในการจัดการศึกษาของกลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการวิเคราะห์สภาพ ปัญหาและอุปสรรค เพื่อกำหนดเป้าหมายและการดำเนินงานอย่างชัดเจน เพื่อกำหนดวิธีการดำเนินการของงานในวิชาอย่างเป็นระบบ สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง และประเมินผลการดำเนินงาน และนำผลการประเมินมาใช้เพื่อปรับปรุง พัฒนางานอย่างต่อเนื่อง

องค์ประกอบที่ 2 ทักษะของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ จากการศึกษา ค้นคว้าเอกสารและการทำวิจัยในครั้งนี้ทำให้ทราบถึงองค์ประกอบสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือว่าครูต้องมีความสามารถจัดทำสาระหลักสูตรและกระบวนการการเรียนการสอนที่เหมาะสม มีความรู้ด้านหลักสูตร มาตรฐานตัวชี้วัดในการจัดกิจกรรมให้ตรงกับโครงสร้างหลักสูตร เตรียมแผนการสอน สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลผู้เรียน ประเมินผลการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ และนำผลการประเมินมาปรับปรุง พัฒนามีความรู้ในเนื้อหา รวมทั้งทักษะการสื่อสาร ฟัง พูด อ่าน และเขียนอย่างแม่นยำมีความสามารถใช้ภาษาในการสื่อสารและเครื่องมือในการแสวงหาความรู้มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้แก่นักเรียน และเพื่อนร่วมงานมีความรู้เกี่ยวกับการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ วิเคราะห์ผลการประเมินและนำผลการประเมินมาใช้ในการซ่อมเสริมและพัฒนาผู้เรียน รวมทั้งปรับปรุงการจัดการเรียนรู้และประสานงานกับองค์การครู ผู้ปกครอง และนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

องค์ประกอบที่ 3 การใช้สื่อและเทคโนโลยีการศึกษา จากการศึกษา ค้นคว้าเอกสารและการทำวิจัยในครั้งนี้ทำให้ทราบถึงองค์ประกอบสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือว่า ความรู้ความสามารถของครูเกี่ยวกับสื่อเทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ สามารถเตรียม และใช้สื่อให้เหมาะสมกับกิจกรรม ตลอดจนนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ในการจัดทำและใช้สื่อที่พัฒนาขึ้นเอง ใช้สื่อที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตรงกับ ประสบการณ์จริง ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความคิดเชื่อมโยงมีทักษะในการจัดหา และใช้สื่อ เทคโนโลยีและสารสนเทศในการบริหารจัดการชั้นเรียน และการจัดการเรียนการสอน สามารถสร้างสื่อ และเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการบริหารจัดการชั้นเรียน และการจัดการเรียน การสอน ประเมินคุณภาพของสื่อการเรียนรู้และเลือกใช้อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

องค์ประกอบที่ 4 การพัฒนาวิชาชีพครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษจาก การศึกษาค้นคว้าเอกสารและการทำวิจัยในครั้งนี้ทำให้ทราบถึงองค์ประกอบสำคัญของ ภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษา ภาค ตะวันออกเฉียงเหนือว่า ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษได้รับการพัฒนา เข้ารับฝึกอบรม ปรับปรุงตนเองให้มีความเชี่ยวชาญในวิชาการเพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้แก่วิชาชีพ โดย การศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมนำแนวความคิดใหม่ ๆ มาใช้ในการพัฒนาศิษย์ใช้องค์ความรู้ ที่หลากหลายมาปฏิบัติหน้าที่ ส่งเสริม สนับสนุนให้เพื่อนร่วมวิชาชีพได้พัฒนาตนเอง ศึกษาค้นคว้า วิจัย และใช้การวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ สร้างเครือข่ายในการจัดการเรียนรู้อร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันระหว่าง ครูอยู่เสมอ (PLC) มีการพัฒนาตนเองในทักษะต่าง ๆ โดยช่องทางเทคโนโลยีสารสนเทศ

องค์ประกอบที่ 5 คุณธรรม จริยธรรมของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ จากการศึกษา ค้นคว้าเอกสารและการทำวิจัยในครั้งนี้ทำให้ทราบถึงองค์ประกอบสำคัญของ ภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษา ภาค ตะวันออกเฉียงเหนือว่า ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษต้องสามารถสร้างผลงานทางวิชาการ ของตนเองและนำไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่และการเรียนการสอน ปฏิบัติตามหลักธรรม ศาสนาที่ตนนับถือและเป็นแบบอย่างที่ดีถ่ายทอดความรู้แก่ศิษย์อย่างเสมอภาคและเต็ม กำลังความสามารถของตน ทุ่มีเสียสละและอุทิศตนในการปฏิบัติงาน และวางตนได้ เหมาะสมถูกต้องกาลเทศะ

2. รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 5 องค์ประกอบ ดังนี้

2.1 หลักการ ได้แก่ แนวคิดที่ใช้เป็นหลักในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ยึดแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำ ภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษา และรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่และเป็นรูปแบบที่ใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วม

2.2 วัตถุประสงค์ ได้แก่ เป้าหมายที่ต้องการให้บรรลุผลของการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 1) เพื่อพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ สร้างความตระหนัก และเจตคติที่ดีในการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ 2) เพื่อพัฒนาพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และ 3) เพื่อให้ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ นำความรู้และทักษะด้านภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

2.3 เนื้อหา ได้แก่ สารที่เป็นองค์ความรู้ของการพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ซึ่งได้จัดทำเป็นเอกสารประกอบการพัฒนาขึ้น 5 หน่วย ดังนี้ 1) การกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายการเรียนรู้ 2) ทักษะของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ 3) การใช้สื่อและเทคโนโลยีการศึกษา 4) การพัฒนาวิชาชีพครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ และ 5) คุณธรรม จริยธรรมของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ

2.4 กระบวนการพัฒนา ได้แก่ ขั้นตอนการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 1) การอบรมเชิงปฏิบัติการ 2) การฝึกปฏิบัติการ และ 3) การติดตามและประเมินผล

2.5 การวัดและการประเมินผล ได้แก่ วิธีการวัดผลเพื่อประเมินพฤติกรรมภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในกระบวนการพัฒนา และตรวจสอบประสิทธิผลของรูปแบบ

3. ผลการสร้างและพัฒนา รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตรวจสอบได้ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 ความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.80$) พิจารณารายตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ดังนี้คือ คู่มือรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครู ($\bar{X} = 4.89$) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ ($\bar{X} = 4.78$) กระบวนการของรูปแบบ ($\bar{X} = 4.78$) การวัดและประเมินผล ($\bar{X} = 4.78$) หลักการของรูปแบบ ($\bar{X} = 4.67$) เนื้อหาของรูปแบบ ($\bar{X} = 4.67$)

3.2 ความเหมาะสมของเอกสารประกอบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เมื่อพิจารณาในแต่ละองค์ประกอบ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ การกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.82$) ทักษะของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ($\bar{X} = 4.78$) การพัฒนาวิชาชีพครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ($\bar{X} = 4.76$) คุณธรรม จริยธรรมของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ($\bar{X} = 4.73$) และการใช้สื่อและเทคโนโลยีการศึกษา ($\bar{X} = 4.76$) ตามลำดับ

3.3 ภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ระหว่างการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาที่ร่วมวิจัยมีภาวะผู้นำทางวิชาการหลังเข้าร่วมทดลองใช้รูปแบบมีคะแนนรวมก่อนอบรม เท่ากับ 624 คะแนน และมีคะแนนรวมหลังอบรม เท่ากับ 835 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบคะแนนก่อนการอบรมกับหลังการอบรม คะแนนเพิ่มขึ้นหลังการอบรม เท่ากับ 211 คะแนน โดยค่าดัชนีประสิทธิผลของการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีค่าเท่ากับ 0.7625 หรือคิดเป็นร้อยละ 76.25 ดัชนีประสิทธิผลจึงมีค่าเพิ่มขึ้น

ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการพัฒนาต่อรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านความรู้ความเข้าใจ ($\bar{X} = 4.20$) รองลงมาคือ ด้านวิทยากร ($\bar{X} = 4.19$) ด้านการนำความรู้ไปใช้ ($\bar{X} = 4.13$) และด้านสถานที่/ระยะเวลา/อาหาร ($\bar{X} = 4.08$) ตามลำดับ

4. การติดตาม และประเมินประสิทธิผลรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปรากฏผลดังนี้

การนำความรู้ และประสบการณ์ที่ได้รับไปพัฒนาตนเอง และพัฒนางานของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 4 ด้าน ในระดับมาก 2 ด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ด้านคุณธรรม จริยธรรมของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ($\bar{X} = 4.71$) รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาวิชาชีพครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ($\bar{X} = 4.59$) และด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.59$) ตามลำดับ หลังการอบรมพบว่า ผู้เข้ารับการอบรมมีการพัฒนาทางด้านภาวะผู้นำทางวิชาการมากยิ่งขึ้น ดังผลการติดตามผลหลังการอบรม ดังนี้

1. ผู้ผ่านการอบรมได้นำเอาความรู้ และทักษะที่ได้รับไปปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีการพัฒนาในแนวทางที่เหมาะสม
2. ช่วยส่งเสริมความรู้และความเข้าใจ ซึ่งเป็นการเพิ่มคุณค่าแก่ตนเอง
3. ทำให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความกล้าเสนอแนวคิด และมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินการในการ
4. การจัดอบรมสามารถส่งเสริมให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดภาวะผู้นำทางวิชาการและสามารถพัฒนาตนเองในการปฏิบัติหน้าที่ได้
5. มีความมั่นใจมากขึ้น ในการมีส่วนร่วมตามกระบวนการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องของการจัดการเรียนการสอน
6. ทำให้เกิดความเชี่ยวชาญในงานและมีประสิทธิภาพในการทำงานมากขึ้น

7. มีความกระตือรือร้นต่อการปฏิบัติหน้าที่ทั้งการเรียนการสอน และการทำงานสนับสนุนการเรียนการสอนต่าง ๆ
8. มีการสร้างเครือข่ายทางการเรียนการสอน และการปฏิบัติงาน
9. ควรมีการติดตาม เพื่อให้เกิดความคงทน
10. ควรมีการส่งเสริมให้ผู้เข้ารับการพัฒนามีทักษะในการสร้างสื่อเทคโนโลยีด้วยตนเองมากขึ้น

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย เรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยขอเสนอการอภิปรายผลในประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า มีองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ ดังนี้
 - 1.1 การกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายการเรียนรู้ จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารและการทำวิจัยในครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงองค์ประกอบสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายการเรียนรู้ การกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายการเรียนรู้เป็นการกำหนดเป้าหมายร่วมกันและสร้างความเข้าใจในเป้าหมายร่วมกันของผู้มีส่วนร่วมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในทิศทางเดียวกัน ซึ่งจะส่งผลถึงการร่วมมือ ร่วมใจกันดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ สู่เป้าหมายเดียวกันจนกระทั่งงานสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี โดยผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต้องมีความรู้เรื่องหลักสูตร โครงสร้างหลักสูตร การกำหนดกิจกรรม การวางแผนต่าง ๆ ในการจัดการเรียนการสอน สอดคล้องกับแนวคิดของ Hopkin (1997, p. 56) ผู้นำทางวิชาการจะมีความสามารถและแสดงออกอย่างชัดเจนถึงสิ่งที่ทรงคุณค่าและมีวิสัยทัศน์ (Values and Vision) ที่เกี่ยวเนื่องกับการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน อีกทั้งยังมีความสามารถในการเชื่อมโยงหลักการ พฤติกรรมและโครงสร้างที่จำเป็นเพื่อส่งเสริมและดำรงไว้ซึ่งทรงคุณค่าและวิสัยทัศน์นั้นไว้ได้ สอดคล้องกับ Bossert (1998, p. 94) ที่กล่าวว่าในฐานะผู้นำทางวิชาการควรต้องเน้นเป้าหมายและการผลิต ซึ่งการตั้งเป้าหมายถือว่าเป็นวิธีที่มีประสิทธิผลในการเพิ่มแรงจูงใจและเพิ่มผลการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับ Locke and Latham (1990, p. 25) กล่าวว่า เป้าหมายช่วยเพิ่มความสนใจที่จะให้ทำงาน

และยังช่วยให้ขยายผลไปสู่กิจกรรมที่มีเป้าหมายลักษณะเดียวกัน เพื่อมุ่งสู่ผลสำเร็จและเพิ่มการพัฒนากลยุทธ์เพื่อไปสู่เป้าหมายให้ได้ และ Blasé & Blasé (1998, p. 12) ได้กล่าวว่า การร่วมกันกำหนดเป้าหมายและสื่อสารเป้าหมายร่วมกัน จะช่วยทำให้มีโครงสร้างองค์การที่จะนำโรงเรียนไปสู่เป้าหมายสำคัญร่วมกัน เป้าหมายสำคัญร่วมทางวิชาการนี้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของครูในห้องเรียน ซึ่งจะนำไปสู่ความเป็นโรงเรียนที่มีประสิทธิผลมากขึ้น อีกทั้ง Cason & Carson (1993, pp. 36 – 45) ที่ศึกษาการจัดการเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์โดยผ่านการตั้งเป้าหมายเชิงสร้างสรรค์ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มที่ตั้งเป้าหมายเชิงสร้างสรรค์ จะมีคะแนนความคิดสร้างสรรค์มากกว่ากลุ่มที่ไม่ได้ตั้งเป้าหมายเชิงสร้างสรรค์และการได้รับข้อมูลย้อนกลับจากกระบวนการตั้งเป้าหมายสามารถทำให้งานบรรลุเป้าหมายได้เป็นอย่างดี

1.2 ทักษะของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารและการทำวิจัยในครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงองค์ประกอบสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาด้านทักษะของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ เป็นความสามารถของครูในการจัดทำสาระหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนที่เหมาะสม ความรู้ด้านหลักสูตร มาตรฐานตัวชี้วัดในการจัดกิจกรรมให้ตรงกับโครงสร้างหลักสูตร การเตรียมแผนการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลผู้เรียน การประเมินผลการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ และนำผลการประเมินมาปรับปรุง พัฒนา ความรู้ในเนื้อหา ทักษะการสื่อสาร ฟัง พูด อ่าน และเขียนอย่างแม่นยำ ความสามารถใช้ภาษาในการสื่อสาร และเครื่องมือในการแสวงหาความรู้และการถ่ายทอดสู่ผู้เรียน ตลอดจนการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ตามแนวคิดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (2551, หน้า 26 – 30) กล่าวว่า การวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนต้องอยู่บนหลักการพื้นฐาน สองประการ คือ 1) การประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียน 2) เพื่อตัดสินผลการเรียนในการพัฒนาคุณภาพการเรียนของผู้เรียนให้ประสบความสำเร็จนั้น ผู้เรียนจะต้องได้รับการพัฒนาและประเมินตัวชี้วัด เพื่อให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ สะท้อนสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ซึ่งเป็นเป้าหมายหลักในการในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในทุกๆระดับสอดคล้องกับแนวคิดของทีศนา แชมมณี (2553, หน้า 378) ว่าเป็นการจัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นตัวตั้ง โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับผู้เรียน และเน้นประโยชน์สูงสุดที่ผู้เรียนเรียน ควรจะได้รับ มีการจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีบทบาทที่สำคัญในการเรียนรู้

มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ สามารถใช้กระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ อันจะนำผู้เรียนไปสู่ การเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง ประกอบด้วย 1) วางแผนการเรียนการสอน 2) ออกแบบ การเรียนการสอน 3) การจัดการเรียนการสอน 4) การใช้วิธีการสอน เทคนิคการสอน 5) รูปแบบการสอน ระบบการสอน 6) สื่อการสอน และ 7) การประเมินผลการเรียน การสอน ดังนั้นครูผู้สอนจะต้องมีทักษะในการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างดี

1.3 การใช้สื่อและเทคโนโลยีการศึกษา จากการศึกษาค้นคว้าเอกสาร และการทำวิจัยในครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงองค์ประกอบสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการ สำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยีการศึกษา คือความรู้ ความสามารถของครูเกี่ยวกับสื่อ เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ การ จัดเตรียมและใช้สื่อให้เหมาะสมกับกิจกรรม ตลอดจนนำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ผู้เรียน มีส่วนร่วมในการจัดทำ และใช้สื่อที่พัฒนาขึ้นเองกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตรงกับ ประสบการณ์จริง ความสามารถสร้างสื่อและเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการบริหารจัดการชั้น เรียนและการจัดการเรียนการสอน สอดคล้องกับแนวคิดของ Robbins (1996, p. 67) ได้ กล่าวถึง การจะเป็นผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร นั้นจะต้องสามารถ เข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้อย่างทั่วถึง รวดเร็วและถูกต้อง ตลอดจนสามารถทำงานได้ หลากหลายและมีส่วนร่วมในการทำงานเป็นทีม และ Riedl (1998, p. 52) ได้ศึกษา องค์ประกอบที่เป็นกุญแจสำคัญในการบูรณาการเทคโนโลยีกับการจัดการเรียนรู้ มี 5 องค์ประกอบ คือ 1) มีวิสัยทัศน์ทางเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ 2) การเข้าถึงโครงสร้าง พื้นฐานทางเทคโนโลยี ฮาร์ดแวร์ และเทคนิคต่าง ๆ 3) มีการส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ เทคโนโลยี 4) มีเวลาเพียงพอในการฝึกประสบการณ์การใช้เทคโนโลยี และ 5) มีการ ประเมินผลการใช้เทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง

1.4 การพัฒนาวิชาชีพครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ จากการศึกษาค้นคว้า เอกสารและการทำวิจัยในครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงองค์ประกอบสำคัญของภาวะผู้นำทาง วิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาด้านการพัฒนาวิชาชีพ ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ เป็นการเพิ่มพูนความรู้ความสามารถของครูโดยการเข้ารับ การพัฒนาโดยการฝึกอบรม ประชุม สัมมนา เพื่อปรับปรุงตนเองให้มีความเชี่ยวชาญใน วิชาการเพิ่มพูนความรู้ให้แก่วิชาชีพ โดยการศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมนำแนวความคิดใหม่ ๆ ใช้องค์ความรู้ที่หลากหลายมาปฏิบัติหน้าที่ ตลอดจนส่งเสริม สนับสนุนให้เพื่อนร่วมวิชาชีพ

ได้พัฒนาตนเอง การศึกษาค้นคว้า วิจัย และใช้การวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ สร้างเครือข่ายในการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน สอดคล้องกับแนวคิดของ Jazzar and Algozzine (2007, p. 107) กล่าวว่าในการพัฒนาวิชาชีพครูเพื่อเพิ่มความสำเร็จให้กับนักเรียนนั้น ต้องมีการพัฒนาสภาพแวดล้อมสำหรับการเรียนการสอน รูปแบบการเรียนการสอนและการฝึกอบรมที่มีความสำคัญต่อการเรียนการสอน โดย Supovitz and Poglinco (2001, p. 267) พบว่าความมุ่งมั่นของครูต่อความเป็นครูมืออาชีพจะช่วยให้การปฏิบัติหน้าที่ของครูเป็นไปอย่างเต็มความสามารถ และ Hobkins et.al. (1997, p. 284) การส่งเสริมความมุ่งมั่นให้กับครูจะส่งผลถึงการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน

1.5 คุณธรรม จริยธรรมของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ จากการศึกษา ค้นคว้าเอกสารและการทำวิจัยในครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงองค์ประกอบสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาด้านคุณธรรม จริยธรรมของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ คือการปฏิบัติตนของครูให้เป็นไปตามหลักธรรมศาสนาที่ตนนับถือ และเป็นแบบอย่างที่ดี ถ้ายทอดความรู้แก่ศิษย์อย่างเสมอภาคและเต็มกำลัง ความสามารถของตนด้วยความทุ่มเทเสียสละและอุทิศตนในการปฏิบัติงาน ตลอดจนไม่นำหรือคัดลอกผลงานของคนอื่นมาเป็นของตนเอง สอดคล้องกับแนวคิดของยนต์ ชุ่มจิต (2553) กล่าวว่า คุณธรรมจริยธรรมเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่งสำหรับครู เพราะคุณธรรม จริยธรรมนั้นจะช่วยให้ครูนั้นเป็นบุคคลที่ได้รับการยกย่องและนับถือจากบุคคลทั่วไป และครูมีการศึกษาหาความรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับจรรยาบรรณวิชาชีพและมาตรฐานวิชาชีพอย่างสม่ำเสมอ และสมาน อัครภูมิ (2557) กล่าวว่า คนที่ควรได้รับการนับถือว่าเป็นผู้มีคุณธรรมนั้นต้องพิจารณาอย่างถี่ถ้วนในสิ่งที่ตนเองจะทำว่าจะส่งผลต่อผู้อื่นอย่างไร ในการกระทำของตน ผู้ที่มีคุณธรรมจะพิจารณาข้อเท็จจริงอย่างถ่องแท้และตรวจสอบการนำข้อเท็จจริงเหล่านั้นไปใช้จะไตร่ตรองถึงหลักปฏิบัติจนแน่ใจว่าไม่คลาดเคลื่อนพร้อมจะรับฟังความเห็นและข้อเสนอแนะที่แตกต่างและจะทำตามผลสรุปที่ได้จากการพิจารณา

2. ผลการใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) กระบวนการพัฒนา และ 5) การวัดและการประเมินผล ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 4 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยการศึกษา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอน

วิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีการวิจัยเป็น 3 ขั้นตอน คือ

- 1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- 2) ยืนยันองค์ประกอบ โดยตรวจสอบความเหมาะสมโดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 คน
- 3) ศึกษาความต้องการการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยการวิเคราะห์หาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 381 คน

ระยะที่ 2 การยืนยันองค์ประกอบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน

ระยะที่ 3 การสร้างรูปแบบการพัฒนา เป็นการกำหนดกรอบรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และทำการยืนยันรูปแบบโดยการตรวจสอบความเหมาะสมและสอดคล้องโดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ และการจัดการศึกษา จำนวน 9 คน

ระยะที่ 4 การทดลองใช้รูปแบบ โดยนำรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ไปทดลองใช้กับครูที่สอนวิชาภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 แบ่งออกเป็น 3 ขนาด จำนวนทั้งสิ้น 30 คน และมีการติดตามผลการพัฒนา หลังการอบรม 1 เดือน ประกอบด้วย

- 1) โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 2 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนปิยะมหาราชาลัย และโรงเรียนอุเทนพัฒนา พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาอยู่ในระดับมาก และหลังการเข้ารับการอบรมผู้เข้ารับการอบรมมีการปรับพฤติกรรมต่าง ๆ ของตัวเองได้ดีมากขึ้น กล่าวสื่อสารกับนักเรียนได้ดีขึ้น มีความกระตือรือร้นต่อการปฏิบัติหน้าที่ทั้งการเรียนการสอน และการทำงานสนับสนุนการเรียนการสอนต่าง ๆ มีการสร้างเครือข่ายทางการเรียนการสอน และการปฏิบัติงาน ซึ่งส่งผลให้การปฏิบัติงานของครูผู้เข้ารับการอบรมมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

2) โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 2 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนศรีบัวบาน วิทยาคม และโรงเรียนบ้านผึ้งวิทยาคม พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาอยู่ในระดับมาก และหลังการเข้ารับการอบรมผู้เข้ารับการอบรมมีความสามารถทางด้านทักษะต่าง ๆ ของการสื่อสารภาษาอังกฤษมากขึ้น ทั้งการฟัง พูด อ่าน และเขียน ส่งผลให้ครูมีการถ่ายทอดสู่นักเรียนได้ดีขึ้น มีความมั่นใจมากยิ่งขึ้น

3) โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 2 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนวังกระแจะ วิทยาคม และโรงเรียนกุตาไก้วิทยาคม พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาอยู่ในระดับมาก และหลังการเข้ารับการอบรมผู้เข้ารับการอบรมมีความมั่นใจมากขึ้น ในการมีส่วนร่วมตามกระบวนการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน มีทักษะต่าง ๆ เพื่อนำมาพัฒนาการจัดการเรียนการสอน สามารถกระตุ้นนักเรียนให้เกิดการเรียนรู้มากขึ้น โดยครูมีการแสวงหาความรู้เพิ่มเติม และเสนอแนะควรให้มีการดำเนินการติดตามการพัฒนาตนเองของผู้เข้ารับการอบรมอย่างต่อเนื่องและยาวนาน

หลังการทดลองใช้รูปแบบ พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เมื่อพิจารณาในแง่ขององค์ประกอบ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ การกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายการเรียนรู้ ทักษะของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ การพัฒนาวิชาชีพครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ คุณธรรม จริยธรรมของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ และการใช้สื่อและเทคโนโลยีการศึกษา ตามลำดับ และผลการทดสอบผู้เข้ารับการอบรม พบว่า คะแนนรวมก่อนอบรม เท่ากับ 624 คะแนน และมีคะแนนรวมหลังอบรม เท่ากับ 835 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบคะแนนก่อนการอบรมกับหลังการอบรมคะแนนเพิ่มขึ้นหลังการอบรม เท่ากับ 211 คะแนน ค่าดัชนีประสิทธิผลของการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีค่าเท่ากับ 0.7625 หรือคิดเป็นร้อยละ 76.25 ดัชนีประสิทธิผลจึงมีค่าเพิ่มขึ้น

การที่ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่าในระหว่างที่ทำการทดลอง ผู้เข้ารับการพัฒนาดำเนินการได้รับความรู้ และการฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ ทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และมีทักษะ เทคนิคในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ จนกระทั่งผู้เข้ารับการอบรมสามารถนำแนวคิดและทฤษฎีไปประยุกต์ใช้ในโรงเรียน และ

พัฒนาตนเองได้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของรัตติยา พร้อมสิน (2559, หน้า 179 – 183) ได้ทำการวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 ดำเนินการวิจัย 3 ระยะ 7 ขั้นตอน ดังนี้ ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำครู ระยะที่ 2 สร้างและพัฒนารูปแบบ และระยะที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบ มี 7 ขั้นตอน ดังนี้ 1 ศึกษาองค์ประกอบ ขั้นตอนที่ 2 ศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูและวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำครู ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาเชิงสำรวจ ขั้นตอนที่ 4 การสร้างรูปแบบการพัฒนาครู ขั้นตอนที่ 5 การยืนยันรูปแบบ เช่นเดียวกับรัชฎาพร พิมพิชัย (2556, หน้า 200) ที่ทำการวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบและสร้างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครู ศึกษาผลการใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครู ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำครูมี 5 องค์ประกอบหลัก คือ 1) การสร้างและพัฒนาหลักสูตร 2) การกำหนดเป้าหมายในการจัดการเรียนการสอน 3) การใช้กลยุทธ์ในการจัดการเรียนการสอน 4) การมีทักษะในการจัดการเรียนการสอน และ 5) การวัดและประเมินผล มีรูปแบบการพัฒนา คือ หลักการของรูปแบบ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กระบวนการ รูปแบบ การวัดและประเมินผล สื่อและแหล่งเรียนรู้ มีกระบวนการพัฒนาแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะก่อนปฏิบัติการ ระยะปฏิบัติการและระยะหลังการปฏิบัติการ ผลของการใช้รูปแบบ พบว่า ครูมีภาวะผู้นำด้านการจัดการเรียนการสอนหลักการทดลองใช้สูงกว่าก่อนการทดลองใช้รูปแบบ และสอดคล้องกับงานวิจัยของวิศิษฐ์ มุ่งนากลาง (2556, หน้า 226) ที่ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบและสร้างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครู ศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครู มีขั้นตอนดำเนินการวิจัยและพัฒนา 3 ระยะ 4 ขั้นตอน คือ ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบ ประกอบด้วย การวิเคราะห์เอกสาร และวิจัยเชิงสำรวจ ระยะที่ 2 การยกร่างและพัฒนารูปแบบ ประกอบด้วย การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และระยะที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบประกอบด้วย การทดลองใช้รูปแบบกับโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และกระบวนการพัฒนารูปแบบ 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย การคิดวิเคราะห์ขั้นตอนการพัฒนา การวางแผนการพัฒนา การดำเนินการพัฒนา และการประเมินหลังการพัฒนา ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำครูมี 4 องค์ประกอบ คือ 1) บุคคลแห่งการเปลี่ยนแปลง 2) แบบอย่างทางการสอน 3) การสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม และ

4) มุ่งพัฒนาผู้เรียน ผลการตรวจสอบยืนยันพฤติกรรมของรูปแบบการพัฒนา มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในระดับมากทุกพฤติกรรม ผลของการทดลองใช้รูปแบบพบว่า การประเมินภาวะผู้นำครูของผู้เข้ารับการพัฒนาโดยรวมหลังการพัฒนาเพิ่มขึ้นสูงกว่าก่อนการพัฒนา

จะเห็นได้ว่าการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา มีความสำคัญต่อการพัฒนาตนเอง ซึ่งส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ และยิ่งไปกว่านั้นส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษเกิดผลที่ดีต่อนักเรียนมากยิ่งขึ้น จะเห็นได้ว่าพฤติกรรมต่าง ๆ ของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษจะมีความเชื่อมั่นในตนเองมากยิ่งขึ้นเกิดทักษะต่าง ๆ ในการพัฒนาตนเอง การทำงานและการจัดการเรียนการสอน มีส่วนร่วมในการวางแผนในการทำงาน แสดงว่าเมื่อครูใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาแล้ว ทำให้เห็นความสำคัญ ตระหนักถึงคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ ตลอดจนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาที่มากขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

ผู้วิจัยขอเสนอแนะปฏิบัติ ดังนี้

1.1 สามารถนำผลการวิจัย ของข้อมูลพื้นฐานที่ค้นพบไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาให้มีประสิทธิภาพต่อไป

1.2 จากการวิจัย ที่พบว่ารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ สำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีประสิทธิผลทำให้ผู้เข้ารับการพัฒนามีภาวะผู้นำทางวิชาการสูงขึ้นมากกว่าหลังการพัฒนา ดังนั้นจึงควรส่งเสริมให้มีการใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาในวงกว้างมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ เพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป ดังนี้

2.1 ควรมีการดำเนินการวิจัยในรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ สำหรับครูผู้สอนในระดับการศึกษาอื่น ๆ

2.2 ควรมีการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษา ระดับวิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัย

2.3 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา

2.4 ควรมีการศึกษาภาวะผู้นำด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนระดับต่าง ๆ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรุงเทพธุรกิจออนไลน์. (2561). *ไอเน็ต ม.6 ร่วงทุกรวิชา ต่ำกว่า “คะแนนเฉลี่ย”*. สืบค้นจาก <http://www.bangkokbiznews.com/news/detail/797473>. 21 มิถุนายน 2561.
- กษมา วรวรรณ ณ อยุธยา. (2550). *การจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้มุมมองจากหน่วยปฏิบัติ*. มติชนรายวัน. 30 มีนาคม ฉบับที่ 10611. สืบค้นจาก <http://www.nidambe11.net/ekonomiz/2007q1/2007march30p6.htm>. 20 ธันวาคม 2560.
- กัลยารัตน์ เมืองสง. (2550). *รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. ดุษฎีนิพนธ์ กศ.ด. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- แก้วเวียง นานาผล (2554). *การจัดการความรู้ในสถานศึกษา: แนวคิดสู่การปฏิบัติ*. ร้อยเอ็ด: มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.
- โกศิษฐ์ เปลรินทร์ (2552). *การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ด. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- จรัสสม ปานบุตร. 2556. *การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองเค็ด*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จินตนา ศรีสารคาม. (2554) *การวิจัยและพัฒนาโปรแกรมพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- จิรประภา อวิรทพลาณิชย. (2557). *การปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1*. ปริญญา ศษ.ม. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- จุฑามาศ อินนามเพ็ง. (2552). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารและครูผู้สอนที่ส่งผลต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2*. วิทยานิพนธ์ ค.ม.สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ชฎาภาญจน์ เจริญชนม์. (2553). *ภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน*. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ชาญชัย อาจิมสมาจาร. (2550). *ทักษะภาวะผู้นำ*. กรุงเทพฯ : มัลติอินฟอร์เมชันเทคโนโลยี.

- ชายูดา จันทะบิดตา. (2555). การพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะการฟังภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบัวหลวงวิทยาคม จังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เชี่ยวชาญ ภาระวงศ์. (2554). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดนครพนม เขต 1. นครพนม: มหาวิทยาลัยนครพนม.
- ไชยา ภาะบุตร. (2555). หลัก ทฤษฎี และปฏิบัติการบริหารการศึกษา. สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ณัฐพันธ์ เขจรนันท์. (2545). การจัดการเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพฯ : บริษัท ซีเอ็ดดูเคชั่น จำกัด.
- ธัญพร พรหมการ. (2559). คุณลักษณะครูในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนที่มีนักเรียนข้ามวัฒนธรรมเชียงใหม่. เชียงราย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ธีระ รุญเจริญ. (2553). ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ : ข้าวฟ่าง.
- นพรัตน์ ทองมาก. (2558). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ เรื่อง ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวันโดยใช้รูปแบบปฏิบัติเป็นฐานการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม.จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- นราธิป เอกสินธุ์. (2557). การพัฒนาความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษ โดยใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามแนวการสอนอ่านของเมอร์ดีอค (MIA). วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นวพร ชลารักษ์. (2558). บทบาทของครูกับการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 การเปลี่ยนแปลงในยุคศตวรรษที่ 21. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยอีสเทิร์น.
- นิคม กกขุนทด. (2553). การวิจัยปฏิบัติการเพื่อเสริมสร้างผู้บริหารและครูด้านการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางของเศรษฐกิจพอเพียง. ปริญญาโท วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

- เนตร์พัฒนา ยาวีราษ. (2552). *การจัดการสมัยใหม่*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: บริษัท เซ็นทรัลเอ็กเพรส จำกัด.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประสิทธิ์ เขียวศรี. (2544). *การนำเสนอแบบจำลองการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนที่บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน*. วิทยานิพนธ์ ค.ด. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรียาภรณ์ ตั้งคุณานันต์. (2557). *การจัดการห้องเรียนและแหล่งเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: มีน เซอร์วิส ซัพพลาย
- เพ็ญพักตร์ ภูศิลป์. (2557). *องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สหিতระดับประถมศึกษาในสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏ*. นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยคริสเตียน.
- ภิญโญ ทองเหลา. (2553). *การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาระบบ การเสริมสร้างภาวะผู้นำของครูในการจัดการเรียนรู้ตามแนวปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง*. วิทยานิพนธ์ ค.ด. สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ยนต์ ชุ่มจิต. (2558). *ความเป็นครู* (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- ยุทธ ไกยวรรณ. (2556). *การวิเคราะห์สถิติหลายตัวแปรสำหรับงานวิจัย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เยาวลักษณ์ สุตะโคตร. (2553). *การพัฒนาภาวะผู้นำของพนักงานเทศบาล: กรณีศึกษา สำนักงานเทศบาลเมืองมุกดาหาร*. วิทยานิพนธ์ ค.ด. สกลนคร: มหาวิทยาลัย ราชภัฏสกลนคร.
- ระพีพรรณ ร้อยพิลา. (2553). *การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำในการ ประชาสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ ค.ด. สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
- ระวีวรรณ ศรีครามครัน. (2551). *เทคนิคการสอน*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- รังสรรค์ ประเสริฐศรี. (2551). *ภาวะผู้นำ Leadership* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ธีระฟิล์ม และไซเท็กซ์.

- รัฐภาพร พิมพิชัย. (2556). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้ใน
โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น
พื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ ค.ด. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- รัตติยา พร้อมสิน. (2559). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในโรงเรียนประถมศึกษา. สังกัด
สำนักงานศึกษาธิการภาค 11. วิทยานิพนธ์ ค.ด. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏ
สกลนคร.
- ลัดดาวัลย์ เชื้อนคำ. (2551). ช่องว่างทางสมรรถนะของครูโรงเรียนเทิดไทย อำเภอแม่ฟ้า
หลวง จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ รป.ม.เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วรกัญญาพิไล แกระหัน. (2555). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร
สถานศึกษาประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
เขตตรวจราชการที่ 11. วิทยานิพนธ์ ค.ด. สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏ
สกลนคร.
- วรลักษณ์ คำหว่าง และนางลักษณ์ ใจฉลาด. (2559). การศึกษาแนวทางพัฒนาทักษะครูใน
ศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดพิษณุโลก.
มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.
- วัชรา เล่าเรียนดี. (2556). ศาสตร์การนิเทศการสอนและการโค้ช การพัฒนาวิชาชีพ :
ทฤษฎีกลยุทธสู่การปฏิบัติ. (พิมพ์ครั้งที่ 12). นครปฐม : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย
ศิลปากรวิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์นครปฐม.
- วันวิสาข์ มาสุตร. (2556). การพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิค
การบอกกระบวนการความคิดและผังกราฟฟิก เพื่อพัฒนาความสามารถในการ
อ่าน และการใช้กลวิธีการอ่านสำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วารุณี สุขชูเจริญกิจ. (2556). ผลการใช้แบบฝึกทักษะการเขียนภาษาอังกฤษโดยใช้แผนผัง
ความคิดสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ ค.ม.บุรีรัมย์:
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
- วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2550). วิธีวิทยาการวิจัย. สกลนคร : คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ราชภัฏสกลนคร.

- วิเชียร วิทย์อุดม. (2550). *การพัฒนาองค์กร*. กรุงเทพฯ : บริษัท ธนวิสาหกิจ จำกัด.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2554). *การวิจัยทางการบริหารศึกษา: แนวคิดและกรณีศึกษา*. พิมพ์ ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: อักษรภาพพิมพ์.
- วิลาวัลย์ มาคุ้ม. (2549). *การพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการความรู้ของครูในสถานศึกษา* *ขั้นพื้นฐาน สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ*. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิไล ตั้งจิตสมคิด. (2554). *ความเป็นครู*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- วิศิษฎ์ มุ่งนากลาง. (2556). *รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในสถานศึกษาขนาดเล็ก* *สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 11*. วิทยานิพนธ์ ค.ด. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- พรทิพย์ ไชยใสและคณะ. (2556). *การพัฒนานวัตกรรมการส่งเสริมสมรรถนะครูในการ* *จัดการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมาน อัครภูติ. (2538). *การพัฒนารูปแบบการบริหารการประถมศึกษาจังหวัด*. วิทยานิพนธ์ ค.ด. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สันติ บุญภิรมย์. (2557). *การบริหารจัดการในห้องเรียน (Classroom Management)*. กรุงเทพฯ: ทริปเฟล เอ็ดดูเคชั่น.
- สัมมา รณินธ์. (2553). *ทฤษฎีและปฏิบัติการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ : ข้าวฟ่าง.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2551). *สภาวะการศึกษาไทย ปี 2550/2551 ปัญหา* *ความเสมอภาคและคุณภาพของการศึกษาไทย*. กรุงเทพฯ : วี.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น.
- _____. (2553). *ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561)*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- _____. (2553). *รายงานการวิจัยระยะพัฒนานโยบายการพัฒนาครูและบุคลากรทางการ* *ศึกษา*. กรุงเทพฯ: สกศ.
- สำนักงานคณะกรรมการกรมอาชีวศึกษา. (ม.ป.ป.). *6 เดือนแห่งการขับเคลื่อนการปฏิรูป* *การอาชีวศึกษาทศวรรษที่สอง*. กรุงเทพฯ : บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์
- พับลิชชิ่ง จำกัด :119.

- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). *สรุปสาระสำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560 – 2564*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย. (2557). *แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากล*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สิรินาท ธารา. (2557). *การพัฒนากิจกรรมการอ่านเน้นภาระงานเพื่อเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์การอ่านภาษาอังกฤษอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สิริพัชร์ เจษฎาวิโรจน์. (2550). *การออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบ Backward Design*. คณะศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. (2550). *ภาวะความเป็นผู้นำ*. กรุงเทพฯ: ส.เอเชียเพรส (1989).
- สุพรรณษา ทิพย์เที่ยงแท้. (2557). *การพัฒนาแบบฝึกการเขียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้ข้อมูลท้องถิ่นชะอำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2550). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: ธรรมดาเพรส.
- ศักดิ์ศรี ปาณะกุล. 2550. *การวิเคราะห์สื่อการสอน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- องอาจ นัยพัฒน์. (2554). *การออกแบบการวิจัย: วิธีการเชิงปริมาณ เชิงคุณภาพและผสมผสานวิธีการ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- อนันต์ พันนึก. (2554). *การวิจัยและพัฒนาโปรแกรมพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- อาราร์ตัน ราชพัฒน์. (2554). *การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อุทัย ไล้วมั่นคง. (2552). *การนำเสนอแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำทางจริยธรรมตามแนวพุทธศาสนาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ ค.ด. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- Alig–Mielcarek, M.J. (2003). *A model of school success: Instructional leadership, academic press, and student achievement*. Dissertation Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of Doctor of Philosophy in the Graduate School of The Ohio State University.
- Armandi, Barry, Oppedisano, Jeannette, and Sherman, Herbert. (2003). "Leadership theory and practice: a case in point." *Management Decision* 41, (10), 1076 – 1088.
- Beare, H. et.al. (1985). "Creating an Excellent School."(New York: Routledge, Training & Development Journal),107.
- Bennis W. and Nanus B. (1985). *Leaders: The strategies for taking change*. New York: Harper and Row
- Bossert, A. (1998). *Leadership in organization*. Eagle wood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Blasé, J., & Blasé, J. (1998). *Principals' instructional leadership and teacher development: teachers' perspective*. *Educational Administration Quarterly*, 35(3), 349 – 378.
- Byrne, D. (1991). *Teaching Writing Skills*. 5th ed. London: Longman Group.
- Coleman, D. & Adam, R.C. (1997). Establishing construct validity and reliability for The NAES Pprofessional development Inventory. *Journal of Personal*, 10 (3), 194–200.
- Arthur Blumberg and William Greenfield. (1986). "*The Effective Principle : Perspectives on School Leadership*, 2nd ed"(Boston : Ally and Bacon, 1986), 227 – 228.
- Castetter, W.B. and Young, I.P. (2000). *The Human Resource Function in Educational Administration*. 7thEd. New Jersey: Prentice Hall,
- Cruickshank & Bainer. (1999). *The act of Teaching*. 2nd. New York: McGraw–Hill.
- Daft, R.L. (1999). *Leadership: Theory and practice*. Forth Worth, TX: Dryen Press.
- Daniel L. Duke, (1987). "School Leadership and Instructional Improvement." (*New York: Random House Journal Articles, 1987*), 51.
- David C. & Thomas, D.A. (1989). *Leadership in Organization*. (2nd ed). Englewood cliffs, NJ: P Hall.

- Dubrin .J. 1998. *Leadership research finding: Practice and skills*. Boston Houghton: Mifflin Company
- Drucker. P.F. (2005). *Management: Tasks, responsibilities, practices*. New York: Truman Talley Books.
- Etzioni. (1965). *Modern Organization*. New Jersey: Prentice – Hall.
- Fiedler, F.E. (1967). *A Theory of Leadership Effectiveness*. New York: McGraw – Hill.
- Fox. (2007). Reinventing the gastronomic identity of Croatian tourist destinations. *International Journal of Hospitality Management*, 26, 546 – 559.
- Frigon, N'L' and Harry, K.J. (1996). *On Leader*. New Yprk:Amecom.
- Gardner, J. W. (1990). *On leadership*. New York: Free Press.
- Gary A. Davis and Margaret A. Thomas, (1989). “Effective Schools and Effective Teachers” (*Bostan: Allyn and Bacon Journal Articles, 1989*), 22.
- Glickman, C. D., Gordon, S. P., & Ross–Gordon, J. M. (2007). *Supervision and instructional leadership*. New York: Parson Educational.
- Harris, A. & D. Muijs. (2005). Improving Schools through Teacher Leadership.
- Halpin, T. B. (1966). *Theory and Research in Administration*. New York: MacMillian.
- Hedly Beare, Brain J. Caldwell, and Ross H. Millikan, (1998). “*Creating an Excellent school*” New York: Rout ledge Journal Articles.
- Hopkins et al. (1997). *Making Sense of Change*. In M. Preedy, R. Glatter, and R. Levacic. *Educational Management: Strategy, Quality and Resource*. Buckingham: Open University Press.
- Hoy, W.K. and Miskel, C.G. (1991). *Educational Administration: Theory – Research – Practice* 6th ed. New York : McGraw – Hill.
- Jaffe, D. T. & Scott, C. D. (1988). *Take this job and love it*. New York: Simon & Schuster
- Jazzar, M. and Algozzine, B. (2007). *Keys to Successful 21st Century Educational Leadership*. Toronto: Pearson.

- Jerry Bruce Braun, (1991). “*An Analysis of Principal leadership vision and Its Relationship to School Climate*,” Dissertation abstracts International 52,4 (October), 26.
- John P. Kotter, (1996). “Leading Change” (*Boston : Massassusette, Harvard Business SchoolPress Journal Articles, 1996*), 68 – 69.
- Keeves P.J. (1988). *Educational research, methodology and measurement :An international handbook*. Oxford: Pergamon Press
- Kellough, R. D. (2000). *A resource guide for teaching: K–13*. 3rd ed. New Jersey: Prentice Hall.
- King, G. (2002). Effective instructional leadership through the teachers’ eyes. *High School Magazine*, 7(1), 16 – 20.
- Kouzes, J. M. & Posner, B. (2002). *The leadership challenge*. 3rd ed. San Francisco: Jossey–Bass.
- Lieberman, A.; Miller, L. (Eds.). (2004). *Teachers caught in the action: Professional development that matters*. New York: Teachers College Press.
- Leithwood, K.A. and Duke, D.L. (1999). A century’s quest to understand school leadership. In Murphy, J. and Louis, K.S. (Eds). *Handbook of research on educational administrators*. San Francisco, CA.: Jossey–Bass.
- Lussier, R. N. and Achua, C. F. (2001). *Leadership: Theory Application Skill Development*. Wahington : South – Western College
- MarQuardt and Renold. (1994). *The Global Learning Organization*. New York.
- McEwan, E. K. (2003). *Seven steps to effective instructional leadership*. California: CorwinPress.
- McCauley, C.D.,and others. (1998). *The Center for Creative Leadership : Handbook of Leadership Development*. San Francisco: Jossey – Bass.
- Murphy, J.F. Hallinger, P., & Mesa, R.P. (1990) “*School effectiveness checking progress and assumptions and developing a role for state and federal government*”. *Teacher College Record*. 86, 616 – 41.

- Northouse. (2010). *Introduction to leadership: Concept and practice* (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Peine. (2007). *The educator's professional growth plan : A process for developing staff and improving instruction*. [Online]. Available : <http://www.eric.ed.gov>. (2008, March 7).
- Raelin Joseph A. (2003). *Creating Leaderful Organizations How To Bring Out Leadership in Everyone*. San Francisco: Berrett-Koehler Publishing.
- Reid. (2000). *Hospitality marketing management*. 3rd ed. New York: J. Wiley.
- Roland S. Barth, (1991). "Improving School from Within : Teachers, Parents, and Principals Can Make the Difference" (San Francisco: Jossey Bass Publishers, 1991), 148.
- Senge, P. M. (1990). *The Fifth Discipline: The Art and Practice of the Learning Organization*. New York: Doubleday.
- Sergiovanni, T.J., & Moore, J. H. (1989). *Schooling for tomorrow*. Boston, Ma: Allyn & Bacon.
- Stewart, Douglas J. (2006). *Teacher as exemplars: An Australian Perspective. Education & Urban Society*. Retrieved March 1, 2021, from <http://www.ebscohost.com>.
- Stogdill. (1981). "Handbook of Leadership," *A Survey of Theory and Research*. New York: The Free Press.
- Stoner, A.F., & Wankel, C. (1986). *Management*. 3rd ed. New Delhi: Prentice – Hill.
- Sullivan, S. & Glanz, J. (2005). *Supervision that improves teaching: Strategies and techniques*. 2nd ed. Thousand Oaks, California: Corwin Press
- Supovitz, J.A., & Poglinco, S.M. (2001). *Instructional leadership in a standard-based reform*. The Consortium for Policy Research in Education. Retrieved June 5, 2009 from <http://eric.uoregon.edu/ReproductionRelease.html>
- Truelove, S. (1992). *Handbook of Training and Development*. Oxford: Blackwell.
- Weber. (1996). *Max The Potestant Ethic and the Spirit of Capitalism*. New York: Charles Scripner's Sons

Wills, J. L. (1993). *Skill Standards Systems in Selected Countries*. Volume IV.

Washington, D.C.: Institute for Educational Leadership.

York-Barr, J., and Duke. (2004). What do we know about teacher leadership? findings from two decades of scholarship. *Review of Educational Research*.

Yukl. (1998). *Leadership in organizations*. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

รายนามผู้เชี่ยวชาญสัมภาษณ์

รายนามผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อินธิสาร ไชยสุข ภาควิชาภาษาตะวันตกและภาษาศาสตร์ (สาขาวิชาภาษาอังกฤษ) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
2. ดร.วชิราภรณ์ กิจพูนผล ประธานหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
3. นายวีรศักดิ์ สัมครสมาน ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมการเรียนการสอนภาษา สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สพฐ.
4. ดร.อาทิตยา ปัญญา ผู้อำนวยการศูนย์บริหารงานการพัฒนาศักยภาพบุคคลเพื่อความเป็นเลิศ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
5. ดร.อุดมชัย ชัยจุฑาภัค ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 30 (ชัยภูมิ)
6. ดร.อดิศักดิ์ มุ่งชู ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 (ขอนแก่น)
7. นายประหยัด วัชรวิทย์ ผู้อำนวยการโรงเรียนนครพนมวิทยาคม จังหวัดนครพนม วิทยฐานะ ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ
8. ว่าที่ร้อยตรี บรรจง มูลตรีแก้ว ผู้อำนวยการโรงเรียนอุดรพิทยานุกูล จังหวัดอุดรธานี วิทยฐานะ ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ
9. นางกอบจิต อุ้นชัย ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22
10. นางสาวนรานุช สีหนาท หัวหน้ากลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม)

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

รายนามผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อินธิสาร ไชยสุข ภาควิชาภาษาตะวันตกและภาษาศาสตร์ (สาขาวิชาภาษาอังกฤษ) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
2. ดร.อุดมชัย ชัยจุฑาภัค ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 (ชัยภูมิ)
3. ดร.อดิศักดิ์ มุ่งชู ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 (ขอนแก่น)
4. ดร.สท้าน วารี รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 1
5. ดร.ณิชกร นิธิวุฒิปากย์ คีษานินเทคท์ วิทญฐานะ คีษานินเทคท์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ
6. ดร.เชี่ยวชาญ ภาะระวงศ์ รองผู้อำนวยการสถานศึกษา วิทญฐานะ รองผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนศรีบัวบานวิทยาคม
7. นางนันทพร ภาวะลี ตำแหน่งครู วิทญฐานะครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนร้อยเอ็ดวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์

ที่ อว ๐๖๒๓.๑๒/ว ๙๓๙

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถนนิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๙ ตุลาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อินธิสาร ไชยสุข

- สิ่งที่ส่งมาด้วย
๑. กรอบแนวคิดการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะ
 ๒. เครื่องมือการวิจัย
 ๓. แบบประเมินเครื่องมือการวิจัย

ด้วย นายณัฐพล วรรณศรี รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๐๖๓๒๒๕๐๑๐๑ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัฒนา สุวรรณไทรย์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย เพื่อให้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ และประเมินคู่มือการใช้ตัวบ่งชี้ที่นักศึกษาได้จัดทำขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศีกานต์ เพียรธัญญกรณ์)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙

โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒

ผู้ประสานงาน นายณัฐพล วรรณศรี โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๐๑๘๙๗ ๘๖๓๘๘

“อยู่สกล รักสกล ทำเพื่อสกลนคร”

ที่ อว ๐๖๒๑.๓๒/ว ๔๓๙

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถนนโยธา ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๙ ตุลาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน ดร.สท้าน วารี

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กรอบแนวคิดการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะ
๒. เครื่องมือการวิจัย
๓. แบบประเมินเครื่องมือการวิจัย

ด้วย นายณัฐพล วรรณศรี รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๐๖๒๒๒๕๐๑๐๑ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “รูปแบบการพัฒนภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.โยธา ภาวะบุตร เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัฒนา สุวรรณโคตรย์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย เพื่อให้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ และประเมินคู่มือการใช้ตัวบ่งชี้ที่นักศึกษาได้จัดทำขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศีกานต์ เพียรธัญญกรณ์)

ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๔๒๔๗ ๐๒๒๔

โทรสาร ๐ ๔๒๔๗ ๐๐๓๒

ผู้ประสานงาน นายณัฐพล วรรณศรี โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๐๑๘๗ ๘๓๓๘

“อยู่สกล รักสกล ทำเพื่อสกลนคร”

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๔๓๙

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๙ ตุลาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอบขออนุญาตฯ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน ดร.ณิชากร นิธิวิภาคย์

- สิ่งที่ส่งมาด้วย
๑. กรอบแนวคิดการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะ
 ๒. เครื่องมือการวิจัย
 ๓. แบบประเมินเครื่องมือการวิจัย

ด้วย นายณัฐพล วรณศรี รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๐๖๓๒๒๕๐๓๐๑ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ไพชา ภาวะบุตร เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัฒนา สุวรรณไตรย์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย เพื่อให้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ และประเมินคู่มือการใช้ตัวบ่งชี้ที่นักศึกษาได้จัดทำขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทิกานต์ เพียรธัญญกรณ์)

ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙

โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒

ผู้ประสานงาน นายณัฐพล วรณศรี โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๐๑๘๙๗ ๘๗๓๐๘

“อยู่สกล รักสกล ทำเพื่อสกลนคร”

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๙๓๙

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๙ ตุลาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน ดร.นันทพร ภาวะสี

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กรอบแนวคิดการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะ
๒. เครื่องมือการวิจัย
๓. แบบประเมินเครื่องมือการวิจัย

ด้วย นายณัฐพล วรรณศรี รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๐๖๓๒๒๕๐๑๐๑ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ศ.) โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.โชยา ภาวะบุตร เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัฒนา สุวรรณไตรย์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ และประเมินคู่มือการใช้ตัวบ่งชี้ที่นักศึกษาได้จัดทำขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์)

ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙

โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒

ผู้ประสานงาน นายณัฐพล วรรณศรี โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๐๑๘๗ ๘๗๓๘

“อยู่สกล รักสกล ทำเพื่อสกลนคร”

ที่ อว ๐๖๒๓.๓๒/ว ๔๓๓๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๙ ตุลาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน ดร.เชี่ยวชาญ ภาชะวงศ์

- สิ่งที่ส่งมาด้วย
๑. กรอบแนวคิดการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะ
 ๒. เครื่องมือการวิจัย
 ๓. แบบประเมินเครื่องมือการวิจัย

ด้วย นายณัฐพล วรรณศรี รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๐๖๓๒๒๕๐๑๐๑ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.โชยา ภาวะบุตร เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัฒนา สุวรรณไตรย์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ และประเมินคู่มือการใช้ตัวบ่งชี้ที่นักศึกษาได้จัดทำขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศีกานต์ เพียรธัญญกรณ์)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๔๒๔๗ ๐๒๒๔

โทรสาร ๐ ๔๒๔๗ ๐๐๓๒

ผู้ประสานงาน นายณัฐพล วรรณศรี โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๐๑๘๗๗ ๘๗๓๘

“อยู่สกล รักสกล ทำเพื่อสกลนคร”

ที่ ฮว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๙๓๙

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิคมโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๙ ตุลาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓๐

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กรอบแนวคิดการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะ

๒. เครื่องมือการวิจัย

๓. แบบประเมินเครื่องมือการวิจัย

ด้วย นายณัฐพล วรณศรี รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๐๖๓๒๒๕๐๑๐๑ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.โชยา ภาวะบุตร เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัฒนา สุวรรณไตรย์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ และประเมินคู่มือการใช้ตัวบ่งชี้ที่นักศึกษาได้จัดทำขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์)

ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙

โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒

ผู้ประสานงาน นายณัฐพล วรณศรี โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๐๓๐๘๗ ๐๕๓๓๘

“อยู่สกล รักสกล ทำเพื่อสกลนคร”

ภาคผนวก ค

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์

รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับ
มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

คำชี้แจง

1. การสัมภาษณ์มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทาง
วิชาการครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การ
มัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งผู้วิจัยจะใช้เป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบ
การพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา
ต่อไป

2. ลักษณะของการสัมภาษณ์ จะใช้เวลาในการสัมภาษณ์ประมาณ 1 ชั่วโมง
โดยผู้วิจัยจะขออนุญาตฉบับที่คำให้สัมภาษณ์ บันทึกเสียง พร้อมบันทึกภาพการ
สัมภาษณ์ไปพร้อมกันด้วย

3. การสรุปคำให้สัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะสรุปประเด็นสำคัญให้ผู้ให้สัมภาษณ์ได้
ทราบ หลังจากเสร็จสิ้นการสัมภาษณ์

4. คำให้สัมภาษณ์ทั้งหมดผู้วิจัยจะนำไปใช้เพื่อประโยชน์สำหรับการวิจัยครั้งนี้
เท่านั้น

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

ตำแหน่ง

หน่วยงาน

ชื่อผู้สัมภาษณ์ นายณัฐพล วรรัตนศรี

วันสัมภาษณ์ วันที่ เดือน พ.ศ. เวลา น.

สถานที่

1. ท่านคิดว่ารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ประกอบด้วย องค์ประกอบอะไรบ้าง

.....
.....
.....

2. นอกจากองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาที่ท่านได้กล่าวในข้อที่ 1 แล้ว ท่านคิดว่าองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษต่อไปนี้เป็นองค์ประกอบหลักของภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาหรือไม่ เพราะเหตุใด

2.1 ทักษะของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ

เห็นด้วย เพราะ.....

.....
.....
.....

และหากท่านเห็นด้วย ท่านคิดว่า องค์ประกอบย่อย และตัวบ่งชี้พฤติกรรม ภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ควรประกอบด้วยอะไรบ้าง

.....
.....
.....

ไม่เห็นด้วย เพราะ

.....
.....
.....
.....

1.2 เทคโนโลยี

เห็นด้วย เพราะ.....

.....
.....
.....
.....
.....

และหากท่านเห็นด้วย ท่านคิดว่า องค์กรประกอบย่อย และตัวบ่งชี้พฤติกรรม ภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ควรประกอบด้วยอะไรบ้าง

.....
.....
.....
.....

ไม่เห็นด้วย เพราะ

.....
.....
.....
.....

1.3 การพัฒนาวิชาชีพ

เห็นด้วย เพราะ

.....
.....
.....

และหากท่านเห็นด้วย ท่านคิดว่า องค์กรประกอบย่อยและตัวบ่งชี้พฤติกรรม ภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ควรประกอบด้วยอะไรบ้าง

.....
.....
.....
.....

ไม่เห็นด้วย เพราะ

.....
.....
.....
.....
.....

4) คุณธรรม ของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ
เห็นด้วย เพราะ

.....
.....
.....
.....
.....

และหากท่านเห็นด้วย ท่านคิดว่า องค์ประกอบย่อย และตัวบ่งชี้พฤติกรรม ภาวะผู้นำทาง
วิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ควรประกอบด้วยอะไรบ้าง

.....
.....
.....
.....
.....

ไม่เห็นด้วย เพราะ

.....
.....
.....
.....
.....

3. ท่านคิดว่า นอกเหนือจากองค์ประกอบที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว ยังมีองค์ประกอบหลัก
องค์ประกอบย่อย และตัวบ่งชี้พฤติกรรมผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชา
ภาษาอังกฤษอื่นอะไรอีกบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. ท่านมีแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ
ระดับมัธยมศึกษา ตามองค์ประกอบต่าง ๆ อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณที่ท่านอนุเคราะห์ให้สัมภาษณ์ในครั้งนี้

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามและขนาดของโรงเรียน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน [] หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริง
เพศ

[] ชาย [] หญิง

ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

[] น้อยกว่า 10 ปี [] ระหว่าง 10 - 20 ปี [] มากกว่า 20 ปีขึ้นไป
วุฒิการศึกษา

[] ปริญญาตรี [] ปริญญาโท [] ปริญญาเอก

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่พึงประสงค์ในการพัฒนา
ภาวะผู้นำทางวิชาการครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง [] การปฏิบัติของสถานศึกษาตรงกับ
ระดับความเห็นของท่านมากที่สุด ซึ่งผู้ศึกษากำหนดเป็นแบบประมาณค่า (Rating scale)

5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

5 หมายความว่า มีสภาพจริง / สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายความว่า มีสภาพจริง / สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมาก

3 หมายความว่า มีสภาพจริง / สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายความว่า มีสภาพจริง / สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับน้อย

1 หมายความว่า มีสภาพจริง / สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น												
		สภาพจริง					สภาพที่พึงประสงค์							
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)			
3	ไม่เบียดเบียนเวลาสอนไปทำงานอย่างอื่นนอกเหนือการสอน													
4	ปฏิบัติตามหลักธรรมศาสนาที่ตนนับถือและเป็นแบบอย่างที่ดี													
5	ถ่ายทอดความรู้แก่ศิษย์อย่างเสมอภาคและเต็มกำลังความสามารถของตน													
6	ทุ่มเทเสียสละและอุทิศตนในการปฏิบัติงาน													
7	วางตนได้เหมาะสม ถูกกาลเทศะ													
8	ถ่ายทอดความรู้แก่ศิษย์อย่างเสมอภาคและเต็มกำลังความสามารถของตน													

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

**แบบทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรมการพัฒนาภาวะผู้นำ
ทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบฉบับนี้มีทั้งหมด 30 ข้อ ใช้เวลาทำ 30 นาที
2. คำถามทั้งหมดเป็นแบบเลือกตอบ แต่ละคำถามมีตัวเลือก 4 ตัวเลือก (ก. ข. ค. และ ง) ให้เลือกตอบ ขอให้เลือกคำตอบที่ดีที่สุดหรือเหมาะสมที่สุดเพียงคำตอบเดียว โดยทำเครื่องหมายกากบาท (X) ในช่องที่ตรงกับข้อที่ต้องการตอบลงในกระดาษคำตอบ
3. ตอบได้เพียงข้อเดียว ถ้าเลือกเกินหนึ่งคำตอบจะถือว่าผิดและถือว่าไม่ได้คะแนนในข้อนั้น
4. ถ้าตอบแล้ว แต่ต้องการเปลี่ยนคำตอบใหม่ ให้ขีดขวางทับเครื่องหมายในข้อเดิม แล้วจึงเลือกคำตอบใหม่
5. ห้ามขีดฆ่า หรือทำตัวอักษรใด ๆ ในแบบทดสอบ

1. Computer-Assisted Instruction (CAI) คือข้อใด
 - ก. การเรียนรู้โดยใช้คอมพิวเตอร์
 - ข. ดาวเทียมเพื่อการศึกษา
 - ค. การใช้คอมพิวเตอร์เป็นสื่อในการสอน
 - ง. การใช้คอมพิวเตอร์ในการสอน
2. การนำเอาวัสดุ อุปกรณ์และวิธีการมาใช้ร่วมกันอย่างมีระบบในการเรียนการสอน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ การเรียนการสอน ตรงกับข้อใดมากที่สุด
 - ก. นวัตกรรมทางการศึกษา
 - ข. อุปกรณ์ทางการศึกษา
 - ค. สารสนเทศทางการศึกษา
 - ง. เทคโนโลยีทางการศึกษา
3. Teleconference เป็นการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้เพื่อการใด
 - ก. การบริหารทางไกล
 - ข. การตัดสินใจ
 - ค. การบริหารสถานศึกษา
 - ง. การจัดการเรียนรู้

4. เทคโนโลยีแบบสื่อประสม (Multimedia) คือ อะไร
- เทคโนโลยีที่ประกอบด้วยสัญลักษณ์ต่าง ๆ เข้าด้วยกัน
 - เทคโนโลยีที่รวบรวมข้อมูลต่าง ๆ แล้วทำการสรุป
 - เทคโนโลยีที่ทำการรวบรวมข้อมูลโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์
 - เทคโนโลยีที่รวมข้อความ จำนวน ภาพ สัญลักษณ์ และเสียงเข้าด้วยกัน
5. เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาหมายถึงอะไร
- เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับระบบข้อมูลสารสนเทศ ระบบเครือข่าย ระบบโทรคมนาคม คอมพิวเตอร์ระบบซอฟต์แวร์ วิทยุโทรทัศน์ที่ใช้เพื่อการศึกษา
 - เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับระบบข้อมูลสารสนเทศ ระบบเครือข่าย ระบบโทรคมนาคม
 - เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับระบบคอมพิวเตอร์ ระบบซอฟต์แวร์ วิทยุโทรทัศน์ที่ใช้เพื่อการศึกษา
 - เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์ ระบบซอฟต์แวร์ วิทยุโทรทัศน์ที่ใช้เพื่อการศึกษา ระบบข้อมูลสารสนเทศระบบเครือข่าย
6. บทบาทของครูต่อนโยบายด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา
- พัฒนาระบบ
 - พัฒนาบุคลากร
 - ใช้และผลิต
 - ประสาน บริการวิชาการชุมชน
7. ข้อใดเป็นสมการของคำว่า วิสัยทัศน์
- $V (Vision) = I (Image) + A (Action)$
 - $V (Vision) = I (Inspiring) + A (Action)$
 - $V (Vision) = I (Inspiring) - A (Action)$
 - $V (Vision) = I (Image) - A (Action)$
8. ข้อใดเป็นกระบวนการสร้างวิสัยทัศน์
- ขั้นเตรียมการ ดำเนินการ นำวิสัยทัศน์ไปใช้ ประเมินวิสัยทัศน์
 - ขั้นเตรียมการ ขั้นรวบรวมข้อมูล ขั้นนำวิสัยทัศน์ ขั้นประเมินวิสัยทัศน์
 - ขั้นรวบรวมข้อมูลพื้นฐาน ขั้นวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบัน ขั้นดำเนินการ ขั้นประเมินวิสัยทัศน์
 - ขั้นรวบรวมข้อมูลพื้นฐาน ดำเนินการ นำไปใช้ ประเมินผล

9. ระบบบริหารงานภาครัฐของไทยต้องเผชิญกับสิ่งท้าทาย ซึ่งเป็นความท้าทายที่ทั้งยิ่งใหญ่และซับซ้อนข้อใดไม่ใช่ความท้าทายนั้น

- ก. กระแสความต้องการบริการจากภาครัฐที่มีมากขึ้น และสลับซับซ้อน
- ข. กระแสแรงกดดันที่ทำให้รัฐต้องมีขนาดและอำนาจน้อยลง
- ค. กระแสความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี
- ง. กระแสการบริหารจัดการปกครองที่ดี (Good Governance)

10. ข้อใดไม่ใช่การสร้างความเป็นเลิศในการให้บริการประชาชน โดยกลยุทธ์พัฒนาระบบการให้บริการประชาชน

- ก. No Wrong Door
- ข. u-Learning
- ค. One-Stop Service
- ง. e-Service

11. หลักธรรมอันเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวหรือให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะคือหลักธรรมข้อใด

- ก. อิทธิบาท 4
- ข. สังคหวัตถุ 4
- ค. ทวารวาสธรรม 4
- ง. พรหมวิหาร 4

12. คุณธรรมใดที่ทำให้ท่านสอบเป็นผู้บริหารสถานศึกษาได้

- ก. อิทธิบาท 4
- ข. สังคหวัตถุ 4
- ค. ทวารวาสธรรม 4
- ง. พรหมวิหาร 4

13. คุณธรรมข้อใดตามคุณธรรมของผู้ปกครอง หรือธรรมของพระราชชา 10 ประการ ที่ทำให้ท่านไม่หลงระเหิงอำนาจ ไม่บีบบังคับ กดขี่ผู้ใต้บังคับบัญชา

- ก. อวิหิงสา
- ข. อวิโรธนะ
- ค. อาชชวะ
- ง. อัถโกธะ

19. ข้อใดไม่ใช่มาตรฐานวิชาชีพ

- ก. มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ ข. มาตรฐานการปฏิบัติงาน
ค. มาตรฐานการปฏิบัติตน ง. มาตรฐานความสามารถ

20. มาตรฐานวิชาชีพใด เป็นจรรยาบรรณวิชาชีพครู

- ก. มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ
ข. มาตรฐานการปฏิบัติงาน
ค. มาตรฐานการปฏิบัติตน
ง. มาตรฐานความสามารถ

21. จรรยาบรรณของวิชาชีพที่กำหนดขึ้นเป็นแบบแผนในการประพฤติตน ซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาต้องปฏิบัติตาม เพื่อรักษาและส่งเสริมเกียรติคุณชื่อเสียง และฐานะของผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาให้เป็นที่เชื่อถือศรัทธาแก่ผู้รับบริการและสังคม อันจะนำมาซึ่งเกียรติและศักดิ์ศรีแห่งวิชาชีพ หมายถึงมาตรฐานในข้อใด

- ก. มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ
ข. มาตรฐานการปฏิบัติงาน
ค. มาตรฐานการปฏิบัติตน
ง. มาตรฐานความสามารถ

22. มาตรฐานความรู้ของครู ในปัจจุบันมีทั้งหมดกี่ข้อ

- ก. 9 ข้อ ข. 11 ข้อ
ค. 13 ข้อ ง. 15 ข้อ

23. มาตรฐานด้านประสบการณ์วิชาชีพ ต้องผ่านการปฏิบัติการสอน ในสถานศึกษาตามหลักสูตรปริญญาทางการศึกษา เป็นเวลาไม่น้อยกว่ากี่ปี

- ก. 1 ปี ข. 2 ปี
ค. 3 ปี ง. 4 ปี

24. มาตรฐานความรู้ ต้องมีคุณสมบัติตามข้อใด

- ก. ปริญญาทางการศึกษา
ข. ปริญญาตรีทางการศึกษา
ค. ไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษา
ง. ไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษาหรือเทียบเท่า หรือคุณวุฒิอื่นที่คุรุสภารับรอง

เฉลยแบบทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรม

ข้อที่	คำตอบ	ข้อที่	คำตอบ	ข้อที่	คำตอบ
1	ค	11	ข	21	ค
2	ค	12	ก	22	ข
3	ก	13	ก	23	ก
4	ง	14	ข	24	ง
5	ก	15	ง	25	ก
6	ค	16	ง	26	ข
7	ก	17	ก	27	ก
8	ก	18	ง	28	ค
9	ค	19	ง	29	ข
10	ข	20	ค	30	ข

แบบสอบถามความพึงพอใจของครูที่เข้ารับการฝึกอบรมต่อรูปแบบการพัฒนา
ภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่องว่างที่ตรงกับความเป็นจริง

- 1.1 เพศ () ชาย
 () หญิง
- 1.2 อายุ () 25 - 35 ปี
 () 36 - 45 ปี
 () มากกว่า 45 ปี

ตอนที่ 2 ระดับความพึงพอใจของครูที่เข้ารับการฝึกอบรมต่อรูปแบบการพัฒนา
ภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างตรงกับระดับความพึงพอใจที่มีต่อ
รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับ
มัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งกำหนดคะแนนความพึงพอใจ ดังนี้

- ระดับ 5 หมายถึง มีความพึงพอใจมากที่สุด
ระดับ 4 หมายถึง มีความพึงพอใจมาก
ระดับ 3 หมายถึง มีความพึงพอใจปานกลาง
ระดับ 2 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อย
ระดับ 1 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ดานเนื้อหาของรูปแบบ					
1.1 เนื้อหาของรูปแบบมีความน่าสนใจ					
1.2 เนื้อหาของรูปแบบช่วยให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ในภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา					
1.3 เนื้อหาที่มีความเหมาะสมกับผู้เข้ารับการฝึกอบรม					
1.4 เนื้อหาแต่ละหน่วยการเรียนรู้มีความชัดเจน					
1.5 การจัดลำดับของหน่วยการเรียนรู้มีความต่อเนื่อง และเชื่อมโยงกัน					
2. ดานการนำความรู้ไปใช้					
2.1 สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชา ภาษาอังกฤษได้					
2.2 สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปถ่ายทอดและเผยแพร่ได้					
3. ดานกิจกรรมการฝึกอบรม					
3.1 กิจกรรมการเรียนรู้มีความหลากหลาย					
3.2 กิจกรรมการเรียนรู้ที่น่าสนใจ สามารถปฏิบัติได้					
3.3 กิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ สามารถปฏิบัติได้เสร็จทันตามเวลาที่กำหนด					
3.4 กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยส่งเสริมทักษะด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ					

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
4. ด้านสื่อประกอบการฝึกอบรม					
4.1 สื่อการเรียนรู้มีความเหมาะสม หลากหลาย ทันสมัย สอดคล้องกับเนื้อหา และกิจกรรมการเรียนรู้					
4.2 สื่อประกอบการฝึกอบรมช่วยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเข้าใจ และสามารถปฏิบัติกิจกรรมได้					
5. ด้านการวัดและประเมินผล					
5.1 มีความพึงพอใจกับวิธีการวัดและประเมินผล					
5.2 วิธีการวัดและประเมินผลมีความ หลากหลาย สอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบสอบถามติดตามผลการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ
ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามและขนาดของโรงเรียน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน [] หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริง

เพศ

[] ชาย [] หญิง

ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

[] น้อยกว่า 10 ปี [] ระหว่าง 10 - 20 ปี [] มากกว่า 20 ปีขึ้นไป

วุฒิการศึกษา

[] ปริญญาตรี [] ปริญญาโท [] ปริญญาเอก

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการนำความรู้ และประสบการณ์ที่ได้รับไปพัฒนาตนเอง
และพัฒนางานของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างตรงกับระดับการนำความรู้ และ
ประสบการณ์ที่ได้รับไปพัฒนาตนเอง และพัฒนางานของท่าน ซึ่งกำหนดระดับ ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง นำความรู้ และประสบการณ์ที่ได้รับไปพัฒนาตนเอง
และพัฒนางานมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง นำความรู้ และประสบการณ์ที่ได้รับไปพัฒนาตนเอง
และพัฒนางานมาก

ระดับ 3 หมายถึง นำความรู้ และประสบการณ์ที่ได้รับไปพัฒนาตนเอง
และพัฒนางานปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง นำความรู้ และประสบการณ์ที่ได้รับไปพัฒนาตนเอง
และพัฒนางานน้อย

ระดับ 1 หมายถึง นำความรู้ และประสบการณ์ที่ได้รับไปพัฒนาตนเอง
และพัฒนางานน้อยที่สุด

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. การกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายการเรียนรู้					
1.1 ความรู้ ความเข้าใจในการกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายการเรียนรู้					
1.2 ความสามารถในการกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายการเรียนรู้					
1.3 ความรู้ ความเข้าใจและความสามารถในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาโรงเรียน					
1.4 ความรู้ ความเข้าใจและความสามารถในการวิเคราะห์สภาพ ปัญหา และอุปสรรค					
1.5 ความรู้ ความเข้าใจและความสามารถในการกำกับ ติดตาม และนิเทศการดำเนินงาน โครงการ และกิจกรรม					
2. ทักษะของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ					
2.1 ความสามารถจัดทำสาระหลักสูตร และกระบวนการ การเรียนการสอน					
2.2 ความสามารถในการเตรียมแผนการสอน จัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลผู้เรียน					
2.3 ความรู้ ความสามารถในการเนื้อหาภาษาอังกฤษ ทักษะการสื่อสาร ฟัง พูด อ่าน และเขียน					
2.4 ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ ความสามารถในทักษะภาษาอังกฤษแก่นักเรียน และเพื่อนร่วมงาน					
2.5 ความรู้ ความสามารถเกี่ยวกับการวัด และการประเมินผลการเรียนรู้ทางด้านภาษา					

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
3. การใช้สื่อและเทคโนโลยีการศึกษา					
3.1 ความรู้ความสามารถเกี่ยวกับสื่อ เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ					
3.2 ทักษะในการจัดหา และใช้สื่อเทคโนโลยีและสารสนเทศในการบริหารจัดการชั้นเรียน และการจัดการเรียนการสอน					
3.3 สร้างสื่อ และเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการบริหารจัดการชั้นเรียนและการจัดการเรียนการสอน					
3.4 ประเมินคุณภาพของสื่อเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้					
4. การพัฒนาวิชาชีพครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ					
1.1 เพิ่มพูนความรู้ให้แก่วิชาชีพ โดยการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้					
1.2 ส่งเสริม สนับสนุนให้เพื่อนร่วมวิชาชีพได้พัฒนาตนเอง					
1.3 ศึกษาคนควา และใช้การวิจัยเพื่อพัฒนาการปฏิบัติงาน และการจัดการเรียนรู้					
1.4 แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันระหว่างครู อยู่เสมอ (PLC)					
1.5 ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของตนเอง					
5. คุณธรรม จริยธรรมของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ					
2.1 ปฏิบัติตามหลักธรรมศาสนาที่ตนนับถือ และเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เพื่อนร่วมวิชาชีพ ผู้ปกครอง					

คู่มือและหน่วยการพัฒนา
ภาวะผู้นำทางวิชาการ
สำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ
ระดับมัธยมศึกษา
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

- หน่วยที่ 1 ทักษะของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ
- หน่วยที่ 2 การใช้สื่อและเทคโนโลยีการศึกษา
- หน่วยที่ 3 การกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายการเรียนรู้
- หน่วยที่ 4 การพัฒนาวิชาชีพครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ
- หน่วยที่ 5 คุณธรรม

ผู้วิจัย
นายณัฐพล วรรณศรี

นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

คำนำ

รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ระดับ มัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ ของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ โดยมุ่งพัฒนาด้านความรู้ ความสามารถ ทักษะ และ เจตคติที่ดี ของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ซึ่งจะส่งผลให้ครูมีการพัฒนาตนเอง และนำไปสู่ การพัฒนานักเรียน ต่อไป รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชา ภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วยรายละเอียดของ รูปแบบ กระบวนการและรายละเอียดการฝึกอบรม ซึ่งมีเอกสารใช้เป็นแนวทางในการ พัฒนา คือคู่มือและหน่วยการพัฒนา ภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชา ภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 5 หน่วย ดังนี้

หน่วยที่ 1 ทักษะของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ

หน่วยที่ 2 การใช้สื่อและเทคโนโลยีการศึกษา

หน่วยที่ 3 การกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายการเรียนรู้

หน่วยที่ 4 การพัฒนาวิชาชีพครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ

หน่วยที่ 5 คุณธรรม จริยธรรมของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญ และคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน หวัง เป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารชุดนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ศึกษา และเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา ภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอน วิชาภาษาอังกฤษ ระดับมัธยมศึกษาในการจัดการ เรียนการสอนให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อไป

ณัฐพล วรรณศรี

นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
ความเป็นมา และความสำคัญ	1
หลักของรูปแบบ	4
วัตถุประสงค์ของรูปแบบ	6
เนื้อหาของรูปแบบ	6
กระบวนการของรูปแบบ	8
สื่อ/แหล่งเรียนรู้	9
การวัดและประเมินผล	9
รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอน	
วิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	10
หน่วยที่ 1 ทักษะของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ	10
หน่วยที่ 2 การใช้สื่อและเทคโนโลยีการศึกษา	66
หน่วยที่ 3 การกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายการเรียนรู้	89
หน่วยที่ 4 การพัฒนาวิชาชีพครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ	98
หน่วยที่ 5 คุณธรรม จริยธรรมของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ	124

รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ สำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ความเป็นมาและความสำคัญ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) ได้กำหนด ประเด็นการพัฒนาศักยภาพคนให้มีทักษะความรู้และความสามารถในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่า พัฒนาเด็กวัยเรียนและวัยรุ่นให้มีทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ มีความคิด สร้างสรรค์ มีทักษะการทำงานและการใช้ชีวิตที่พร้อมเข้าสู่ตลาดงานโดยการปรับกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้เด็กมีการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง สอดคล้องกับพัฒนาการของสมองแต่ละช่วงวัย เน้นพัฒนาทักษะพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ด้านวิศวกรรมศาสตร์ ด้านคณิตศาสตร์ ด้านศิลปะและด้านภาษาต่างประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559, หน้า 28) เพื่อเป็นการรองรับการเปลี่ยนแปลงและการเป็นสมาชิกของประชาคมอาเซียน สถานศึกษาที่ชายแดนติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านและเป็นสมาชิก ลุ่มแม่น้ำโขง ซึ่งประกอบด้วย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สหภาพพม่า กัมพูชา สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามและไทย ดำเนินการพัฒนาบุคลากร ได้แก่ ครู ผู้บริหาร และนักเรียนในสาขาวิชาชีพต่าง ๆ เพื่อให้การพัฒนาบุคลากรในสายอาชีพสอดคล้องรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดความร่วมมือระหว่างประเทศต่าง ๆ รวมกันเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน จึงจำเป็นต้องมีความสามารถทางภาษาอังกฤษในทักษะทางภาษาทั้ง 4 ด้าน คือ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน เพื่อประโยชน์ในการศึกษาดูงาน และแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกัน (สำนักงานคณะกรรมการกอชีวศึกษา, ม.ป.ป., หน้า 119)

ผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) ปีการศึกษา 2561 พบว่า ภาพรวมผลการทดสอบ โยเน็ทของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ทุกวิชาคะแนนเฉลี่ยไม่ถึงครึ่ง เมื่อเทียบกับปีการศึกษา 2560 มีภาษาไทยเพียงวิชาเดียวที่มีคะแนนเฉลี่ยถึงครึ่ง โดยนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาคะแนนเฉลี่ย 31.21 คะแนนสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คะแนนเฉลี่ย 30.14 คะแนนและนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนเฉลี่ยภาษาอังกฤษ 28.31 คะแนน เห็นได้ว่าคุณภาพผู้เรียนต้องได้รับการพัฒนาให้ดีขึ้นเนื่องจากสาเหตุจากหลายปัจจัย ปัจจัยหลัก คือ “ครู” ซึ่งทำหน้าที่ในการสอน จึงกล่าวได้ว่า ครูเป็นความหวังสูงสุดในการ

สร้างคุณภาพให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนและถือว่าเป็นบุคคลที่ได้รับความไว้วางใจมากที่สุดจากผู้ปกครอง และประชาชนในการให้การศึกษา อบรมแก่บุตรหลานของเขา ครูจึงต้องเป็นบุคคลที่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ สร้างความเชื่อมั่นให้แก่ ผู้ปกครองประชาชนได้ โดยที่ครูต้องพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับศาสตร์การสอน ศาสตร์ของการเรียนรู้ และศาสตร์ของสาขาอื่น ๆ (ธีระ รุญเจริญ, 2553, หน้า 7) ครู ซึ่งโรงเรียนจำนวน หนึ่งขาดแคลนครู บางแห่งไม่มีครูสอนเฉพาะวิชา หรืออาจเกิดจากหลักสูตรการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนเน้นการทำท่องจำ ไม่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง ทำให้ผู้เรียนเบื่อการเรียน ไม่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ไม่เน้นการฝึกภาคปฏิบัติ และไม่เน้นการฝึกให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์แก้ปัญหา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ครู ควรได้รับการพัฒนาด้านเทคนิควิธีการสอนอันหลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2551, หน้า 6) ซึ่งในปัจจุบัน จะเห็นได้ว่ามีนักเรียนส่วนหนึ่งประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ นักเรียนบางส่วนมีผลการเรียนรู้ที่ลดหลั่นลงไปโดยมีอีกกลุ่มหนึ่งที่ล้มเหลวจากการเรียนรู้ที่โรงเรียนจัดให้โดยความรับผิดชอบ แล้วโรงเรียนจะต้องมีหน้าที่สำคัญยิ่งที่ต้องทำให้นักเรียนทุกคนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อความสำเร็จต่อไป ทั้งนี้การที่ครูจะเป็นผู้นำในการจัดการเรียนรู้ได้นั้น ครูจะต้องร่วมกันคิด ค้นหารูปแบบใหม่ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายเหมาะสมกับผู้เรียน และร่วมมือกันปฏิบัติการสอนภายใต้รูปแบบใหม่ (สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์, 2550, หน้า 14) มีการปรับโรงเรียนให้สอดคล้องกับโลกอนาคตต้องปรับโรงเรียนให้เป็นองค์การที่รอบรู้โดยมีจุดเน้นอยู่ที่การเรียนรู้ของนักเรียนมากกว่าของครูหรือบุคคลอื่นในโรงเรียน และกระบวนการทำงานทั้งหลายของโรงเรียนจะต้องออกแบบให้สนับสนุน และส่งเสริมการใช้ทักษะความสามารถสูงสุดของครู เพื่อให้ครูสามารถออกแบบการจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทักษะการคิด การใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล เพื่อสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีคุณภาพให้แก่ผู้เรียนทุกคน ดังนั้นครูผู้สอนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจและเรียนรู้เทคนิควิธีการที่จะพัฒนาการสอนให้ผู้เรียนมีโอกาสที่จะเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ (โกศิษฎ์ เพลรินทร์, 2552, หน้า 19)

ภาวะผู้นำครู เป็นตัวชี้วัดหนึ่งในสมรรถนะประจำสายงานของครูผู้สอน ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดให้ครูผู้สอนทุกคนมีภาวะผู้นำครู ซึ่งสมรรถนะประจำสายงาน นับว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูผู้สอน

โดยตรงในการจัดการเรียนรู้มีการพัฒนาตนเองและเพื่อนครู โดยมีวิสัยทัศน์พัฒนาตนเอง เชื่อมั่นในตนเองว่าสามารถพัฒนาเป็นครูผู้นำพัฒนาเพื่อนครู การเป็นแบบอย่างทางการ สอนโดยใช้วิธีสอนที่หลากหลาย ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง และส่งเสริมบรรยากาศ การเรียนรู้ การมีส่วนร่วมในการพัฒนา โดยมีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาร่วมกัน มีการทำงาน เป็นทีม และมีเครือข่ายการปฏิบัติงานร่วมกัน และการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงโดยเป็น ผู้นำเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ และเป็นผู้ได้รับการยอมรับ (อาภารัตน์ ราชพัฒน์, 2554, หน้า 141 – 144) ภาวะผู้นำครูจะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในโรงเรียน ทั้งในด้าน วัฒนธรรมการทำงานและคุณภาพของผู้เรียน (Lieberman & Miller, 2004, p. 11) การ พัฒนาภาวะผู้นำครูให้สามารถนำทักษะ ความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ ส่งผลให้ครูสามารถพัฒนาตนเอง และพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (รัชฎาพร พิมพิชัยม, 2556, หน้า 200 และวิศิษฎ์ มุ่งนากลาง, 2556, หน้า 226) โดยครูต้องเป็นทั้ง ผู้สอนและผู้บริหารนักเรียนที่ตนเองสอน มีส่วนร่วมและมีภาวะผู้นำในการตัดสินใจในการ บริหารมากยิ่งขึ้น (กษมา วรวรรณ ณ อยุธยา, 2550, หน้า 42) ความสามารถของครูและ บุคลากรในโรงเรียนที่จะส่งผลให้เกิดคุณภาพในโรงเรียนต้องมีความสามารถในการสร้าง และความสัมพันธ์กับผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การสร้างนวัตกรรม และการ เปลี่ยนแปลงผ่านไปสู่เทคโนโลยีใหม่ ๆ การพัฒนาหลักสูตรที่ส่งเสริมการเรียนรู้ บริการ ทางการศึกษา และกระบวนการทำงานใหม่ ๆ ทันทต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านตลาด และกฎ ระเบียบ ข้อบังคับด้านการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงไป เป็นความจำเป็นต้องปรับตัว อย่างมากจึงจะนำไปสู่ความสำเร็จและความเจริญก้าวหน้า (สำนักบริหารงานการ มัธยมศึกษาตอนปลาย, 2557, หน้า 36) ทั้งนี้ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูจะนำมาซึ่ง ผลสัมฤทธิ์ที่ดีของนักเรียนตามมา เพราะครูที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการจะมีการกำหนด วิสัยทัศน์ เป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนักเรียน โรงเรียน และอื่น ๆ มีการบริหาร หลักสูตรและการสอนมีการพัฒนาวิชาชีพ และมีการสร้างสภาพแวดล้อมที่ดี เหมาะสมกับ นักเรียน ซึ่งสิ่งแวดล้อมที่ดีจะส่งผลต่อพฤติกรรม อารมณ์ และจรรยาบรรณให้นักเรียนมี สมานกับการเรียนมากขึ้น (เชี่ยวชาญ ภาระวงศ์, สัมภาษณ์, 11 กุมภาพันธ์ 2562; นิภา มั่นสุวรรณ, สัมภาษณ์, 14 กุมภาพันธ์ 2562)

จากการศึกษา แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องภาวะ ผู้นำทางวิชาการ ทฤษฎีภาวะผู้นำทางวิชาการ วิเคราะห์ และสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนา ภาวะผู้นำทาง วิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ระดับมัธยมศึกษาและการ

สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญใน 5 องค์ประกอบ คือ 1) ทักษะของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ 2) การใช้สื่อและเทคโนโลยีการศึกษาการกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายการเรียนรู้ 4) การพัฒนาวิชาที่พครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษและ 5) การกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายการเรียนรู้และการศึกษาความต้องการการพัฒนาระยะผู้นำ ทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา โดยการวิเคราะห์หาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชา ภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา พบว่า ความต้องการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) ทักษะของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ (ค่า $PNI_{Modified}$ 0.10) 2) การใช้สื่อและเทคโนโลยีการศึกษา (ค่า $PNI_{Modified}$ 0.03) 3) การกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายการเรียนรู้ (ค่า $PNI_{Modified}$ 0.05) 4) การพัฒนาวิชาที่พครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ (ค่า $PNI_{Modified}$ 0.08) และ 5) การกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายการเรียนรู้ (ค่า $PNI_{Modified}$ -0.04) จึงนำองค์ประกอบทั้ง 5 องค์ประกอบมา กำหนดกรอบแนวทางการพัฒนารูปแบบเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูผู้สอนวิชา ภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งนำเสนอผ่านการตรวจสอบ โดยผู้เชี่ยวชาญ และได้กำหนดองค์ประกอบรายละเอียดของรูปแบบการจัดกิจกรรมการพัฒนา พร้อมจัดทำคู่มือการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาเพื่อนำมาทดลองใช้

หลักการของรูปแบบ

ในการพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชา ภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้ดำเนินการตามแนวคิดและ ทฤษฎี พื้นฐานที่สำคัญ ดังนี้

1. แนวคิดกระบวนการอบรมโดยการเสนอแนะ

การฝึกอบรมโดยการเสนอแนะ เป็นเทคนิคกระบวนการฝึกอบรมที่ไม่ เสริมจลันในห้องฝึกอบรมจะต้องมีการติดตามผลการนำความรู้และทักษะที่ได้รับจากห้อง อบรมไปใช้ในการ ปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมโดยมีบุคคลที่มีประสบการณ์เป็น ผู้สอน ขั้นตอนกระบวนการประกอบด้วย

1.1 การนำเสนอความรู้หรือทักษะยุทธวิธีการปฏิบัติงานใหม่โดยให้ผู้ เข้ารับการศึกษาระดับพื้นฐานหลักการและเหตุผลของนวัตกรรมนั้น

1.2 ผู้ให้การอบรมสาธิต ให้ดูตัวอย่างการนำนวัตกรรมไปใช้จนผู้เข้ารับการฝึกอบรม ฝึกปฏิบัติมองเห็นแนวทางการนำไปสู่การปฏิบัติ

1.3 ผู้เข้ารับการฝึกปฏิบัติ ต้องทำซ้ำ ๆ หลายครั้งในสถานการณ์ที่แตกต่างกัน

1.4 ทดลองนำนวัตกรรมนั้นไปใช้ในหน่วยงาน โดยมีผู้ให้การสอนแนะซึ่งกันและกัน มีขั้นตอนดังนี้

1.4.1 การประชุมปรึกษาหารือ

1.4.2 การสังเกตการปฏิบัติงาน

1.4.3 การประชุมปรึกษาหารือหลังการปฏิบัติงาน

1.4.4 การแก้ไข ทบทวน และปรับปรุงใหม่

2. แนวคิดกระบวนการฝึกอบรมแบบมีส่วนร่วม การฝึกอบรมแบบมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการฝึกอบรมที่ยึดหลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม มีหลักการสำคัญ ดังนี้

2.1 เป็นการเรียนรู้ที่อาศัยประสบการณ์ของผู้เข้ารับการอบรม

2.2 เป็นการเรียนรู้ด้วยการกระตุ้นทำให้เกิดความรู้ใหม่อย่างต่อเนื่องซึ่งเกิดจากความสนใจของผู้เข้ารับการอบรม

2.3 ปฏิสัมพันธ์ของผู้เข้ารับการอบรมทำให้เกิดการขยายตัวของเครือข่ายความรู้ที่ทุกคนมีอยู่อย่างกว้างขวาง

2.4 มีการสื่อสารด้วยการพูดหรือการเขียน เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนการวิเคราะห์และการสังเคราะห์ความรู้องค์ประกอบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมี 4 ประการ คือ

2.4.1 ประสบการณ์

2.4.2 การสะท้อนความคิดและอภิปราย

2.4.3 ความเข้าใจและเกิดความคิดรวบยอด

2.4.4 การทดลองหรือประยุกต์ แนวคิดจนเกิดแนวทางปฏิบัติของตน

3. แนวคิดการเรียนรู้แบบช่วยเสริมศักยภาพ หลักการเรียนรู้แบบช่วยเสริมศักยภาพซึ่งมาใช้เป็นแนวคิดในการฝึกอบรม สรุปได้ดังนี้

3.1 ผู้เข้ารับการอบรมจะได้รับการช่วยเหลือส่งเสริมอย่างเป็นระบบและเหมาะสม เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้และจะยุติเมื่อผู้เข้ารับการอบรมสามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเอง

3.2 ผู้เข้ารับการอบรมต้องมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับบุคคลอื่น

3.3 งานที่มอบหมายให้ผู้เข้ารับการอบรม เป็นงานที่เหมาะสมกับระดับความสามารถของผู้เข้ารับการอบรม

3.4 มีการประเมินความสามารถของผู้เข้ารับการอบรมอย่างต่อเนื่อง

4. ทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ หลักการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ สรุปได้ดังนี้

4.1 เรียนรู้จากประสบการณ์ จากภัยไปหายากตามลำดับเพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์

4.2 เรียนรู้ในการสร้างความคิดรวบยอด เข้าใจเหตุผลและวิธีการ

4.3 การพัฒนาตนเองเป็นการเรียนรู้จากการพัฒนาความเข้าใจและความสามารถต่าง ๆ ด้วยตนเอง

4.4 การบูรณาการเพื่อนไปใช้เป็นการประสานสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ การสร้างความคิดรวบยอดและการพัฒนาความรู้ความสามารถด้วยตนเอง การวิเคราะห์ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์

5. กระบวนการฝึกอบรมตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมของ Bandura ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมของ Bandura (1977) สรุปได้ดังนี้

5.1 กระบวนการเรียนรู้จากการสังเกตตัวแบบ (Modeling) จะช่วยให้ผู้เข้ารับการอบรมนำความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมไปใช้ในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม มีการสังเกตพฤติกรรมอย่างต่อเนื่องการสาธิตที่น่าสนใจจะทำให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดความใส่ใจ (Attention) และถ้าตรงกับสิ่งที่เขาต้องการนำไปใช้จริง ก็จะทำให้เกิดกระบวนการคงทน การที่มีโอกาสทำตามตัวแบบ การได้ฝึกประสบการณ์ต่าง ๆ จะทำให้เกิดทักษะและเมื่อมีการให้ข้อมูลป้อนกลับในเชิงสร้างสรรค์ ก็จะทำให้เกิดความมั่นใจ เกิดแรงจูงใจในการนำสิ่งที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปใช้ในการปรับปรุงพฤติกรรม

5.2 การกำกับตนเองและการรับรู้ความสามารถของตน จากการสังเกตตัวแบบและการแสดงพฤติกรรมเลียนแบบ จะทำให้เกิดความพยายามและมีความกระตือรือร้นในการพัฒนาการรับรู้และความสามารถของตนโดยการนกระบวนกรกำกับตนเองและการรับรู้ความสามารถของตนเป็นปัจจัยสนับสนุนการสังเกตตัวแบบ

วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของ ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ โดยมีจุดมุ่งหมายดังนี้

1. เพื่อพัฒนาความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชา ภาษาอังกฤษ ระดับมัธยมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อสร้างความตระหนัก และเจตคติในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
3. เพื่อพัฒนาพฤติกรรมและทักษะภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ระดับมัธยมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

เนื้อหาของรูปแบบ

รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือผู้วิจัยได้ศึกษาและจัดกลุ่มเนื้อหาที่มีความสัมพันธ์กันเป็น 5 ชุดการพัฒนา ดังนี้

1. ทักษะของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ประกอบด้วย
 - 1.1 ความสามารถจัดทำสาระหลักสูตรและกระบวนการการเรียนการสอนที่เหมาะสม
 - 1.2 ความรู้ในเนื้อหาภาษาอังกฤษ รวมทั้งทักษะการสื่อสาร ฟัง พูด อ่าน และเขียนอย่างแม่นยำ
 - 1.3 ความรู้ด้านหลักสูตร มาตรฐานตัวชี้วัดในการจัดกิจกรรมให้ตรงกับโครงสร้างหลักสูตร
 - 1.4 การเตรียมแผนการสอน จัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลผู้เรียน
 - 1.5 ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ ความสามารถในทักษะภาษาอังกฤษแก่นักเรียน และเพื่อนร่วมงาน
 - 1.6 การจัดการเรียนรู้เป็นไปตามกระบวนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษเป็นไปตามรูปแบบที่เหมาะสม

1.7 วิเคราะห์ผลการประเมิน และนำผลการประเมินมาใช้ในการส่งเสริม และพัฒนาผู้เรียนรวมทั้งปรับปรุง การจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษ

1.8 ประเมินผลการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ และนำผลการประเมินมา ปรับปรุงพัฒนา

1.9 ความรู้เกี่ยวกับการวัด และการประเมินผลการเรียนรู้ทางด้านภาษา

1.10 การประสานงานกับองค์การ ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน

1.11 การวางแผนการสอน และพัฒนาสื่อการเรียนการสอน

1.12 ความสามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารและเป็นเครื่องมือ ในการแสวงหาความรู้

2. การใช้สื่อและเทคโนโลยีการศึกษา ประกอบด้วย

2.1 จัดเตรียมและใช้สื่อให้เหมาะสมกับกิจกรรม ตลอดจนนำภูมิปัญญา ท้องถิ่นเทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ ในการจัดการเรียนรู้

2.2 ทักษะในการจัดหา และใช้สื่อเทคโนโลยีและสารสนเทศในการ บริหารจัดการชั้นเรียนและการจัดการเรียนการสอน

2.3 ประเมินคุณภาพของสื่อการเรียนรู้ และเลือกใช้อย่างเป็นระบบ และ มีประสิทธิภาพ

2.4 ความรู้เกี่ยวกับสื่อ เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ

2.5 ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดทำ และใช้สื่อที่พัฒนาขึ้นเอง

2.6 ใช้สื่อที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตรงกับประสบการณ์จริง ผู้เรียนเกิดความคิดเชื่อมโยง

3. การกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายการเรียนรู้ ประกอบด้วย

3.1 จัดทำแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาโรงเรียน

3.2 จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน

3.3 การกำหนดวิธีการดำเนินการของงานในวิชาอย่างเป็นระบบ สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

3.4 ประเมินผลการดำเนินงาน และนำผลการประเมินมาใช้ เพื่อปรับปรุง พัฒนางาน

3.5 การวิเคราะห์สภาพ ปัญหา และอุปสรรค เพื่อกำหนดเป้าหมายและ การดำเนินงานอย่างชัดเจน

3.6 มีวิสัยทัศน์ และเป้าหมายที่ชัดเจน

3.7 การมีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดเป้าหมายในการจัดการศึกษา
ของกลุ่มสาระการเรียนรู้

3.8 การกำกับ ติดตาม และนิเทศการดำเนินงานโครงการ และกิจกรรม

4. การพัฒนาวิชาชีพครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ประกอบด้วย

4.1 เข้าฝึกอบรม เพื่อพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการ
ปฏิบัติหน้าที่

4.2 เพิ่มพูนความรู้ให้แก่วิชาชีพ โดยการศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมจาก
แหล่งเรียนรู้

4.3 นำแนวความคิดใหม่ ๆ จากการพัฒนาตนเองมาใช้ในการพัฒนา
ศิษย์

4.4 สร้างเครือข่ายในการจัดการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างเพื่อนครูภายใน
โรงเรียนและนอกโรงเรียน

4.5 ส่งเสริม สนับสนุนให้เพื่อนร่วมวิชาชีพได้พัฒนาตนเอง

4.6 ใช้องค์ความรู้ภาษาอังกฤษ ที่หลากหลายมาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่

4.7 การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของ
ตนเอง

4.8 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันระหว่างครูอยู่เสมอ (PLC)

4.9 ศึกษาค้นคว้า และใช้การวิจัยเพื่อพัฒนาการปฏิบัติงาน และการ
จัดการเรียนรู้

5. คุณธรรม ประกอบด้วย

5.1 ไม่นำผลงานทางวิชาการของตนไปใช้ในทางเสื่อมเสีย

5.2 ถ่ายทอดความรู้แก่ศิษย์อย่างเสมอภาค และเต็มกำลังความสามารถ
ของตน

5.3 ไม่เบียดเบียนเวลาสอน ไปทำงานอย่างอื่น นอกเหนือการสอน

5.4 ไม่นำผลงานหรือลอกผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตน

5.5 ปฏิบัติตามหลักธรรมศาสนาที่ตนนับถือและเป็นแบบอย่างที่ดีแก่
เพื่อนร่วมวิชาชีพผู้ปกครอง และนักเรียน

5.6 ทุมนุญเสียสละและอุทิศตนในการปฏิบัติงาน

5.7 วางตนได้เหมาะสม ถูกกาลเทศะ

กระบวนการของรูปแบบ

กระบวนการของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มี 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ระยะก่อนปฏิบัติการ เป็นกิจกรรมแรกพบ เป็นการแนะนำตัว เพื่อให้เกิด ความคุ้นเคยเป็นกัลยาณมิตร กล่าวที่จะอภิปรายและเสนอความคิดเห็น ระหว่างผู้วิจัยกับครูผู้สอน วิชาภาษาอังกฤษและสำรวจพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของครูผู้สอนวิชา ภาษาอังกฤษทั้ง 5 ด้าน

ระยะที่ 2 ระยะปฏิบัติการจัดกิจกรรม ดำเนินกิจกรรมอบรมปฏิบัติการแบบเข้ม 2 วัน ในห้องฝึกอบรม

ระยะที่ 3 ระยะติดตามผล เป็นระยะติดตามผลการพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยทำแบบประเมินความพึงพอใจของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษที่เข้าร่วมการอบรม

**โครงสร้างการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ สำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ
ระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**

หน่วย การ เรียนรู้ที่	รายละเอียดหลักสูตร	เวลา (ช.ม.)
ประเมินก่อนการพัฒนา (แบบทดสอบจำนวน 30 ข้อ)		30 นาที
1	ทักษะของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ	5
2	การใช้สื่อและเทคโนโลยีการศึกษา	5
3	การกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายการเรียนรู้	3
4	การพัฒนาวิชาชีพครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ	3
5	คุณธรรม	2
ประเมินหลังการพัฒนา (แบบทดสอบจำนวน 30 ข้อ)		30 นาที

สื่อ/แหล่งเรียนรู้

สื่อที่ใช้ประกอบรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือประกอบด้วย

1. คู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 1 เล่ม
2. เอกสารประกอบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 5 ชุด
3. วีดิทัศน์
4. วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องเขียน เช่น ปากกา ดินสอ กระดาษฟลิปชาร์ต
5. Power point
6. เครื่องฉายภาพ

การวัดและประเมินผล

การวัดและประเมินผลการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชา ภาษาอังกฤษ ระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือดำเนินการดังนี้

1. ประเมินความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชา ภาษาอังกฤษ ระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือก่อนการอบรม และหลังการอบรม เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ประเมินตนเองเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการทั้ง 5 องค์ประกอบ คือ ทักษะของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษการใช้สื่อและเทคโนโลยีการศึกษาการกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายการเรียนรู้การพัฒนาวิชาชีพครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษและคุณธรรม

2. ประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมต่อรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

หน่วยที่ 1

ทักษะของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ

ระยะเวลา 4 ชั่วโมง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมการอบรมมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะของครูผู้สอนวิชา ภาษาอังกฤษ
2. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมการอบรมสามารถนำความรู้ที่ได้ไปบูรณาการสร้างสรรค์กิจกรรม การเรียนการสอนในห้องเรียนภาษาอังกฤษได้

เนื้อหา

1. หลักสูตร และมาตรฐานตัวชี้วัด
2. ปัญหาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทย
3. การสอนทักษะทางภาษาอังกฤษ
4. การเรียนการสอนภาษาอังกฤษ
5. การวัด และการประเมินผลการเรียนรู้ทางด้านภาษา

หลักสูตร และมาตรฐานตัวชี้วัด

ในสังคมโลกปัจจุบัน การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในชีวิตประจำวัน เนื่องจากเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดต่อสื่อสาร การศึกษา การแสวงหาความรู้ การประกอบอาชีพ การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมและวิถีทัศน์ของชุมชนโลก และตระหนักถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรมและมุมมองของสังคมโลก นำมาซึ่งมิตรไมตรีและความร่วมมือกับประเทศต่าง ๆ ช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่นดีขึ้น เรียนรู้และเข้าใจความแตกต่างของภาษาและวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี การคิด สังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครองมีเจตคติที่ดีต่อการใช้ภาษาต่างประเทศ และใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสารได้ รวมทั้งเข้าถึงองค์ความรู้ต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวางและมีวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต

ภาษาต่างประเทศที่เป็นสาระการเรียนรู้พื้นฐาน ซึ่งกำหนดให้เรียนตลอดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ ภาษาอังกฤษ ส่วนภาษาต่างประเทศอื่น เช่น ภาษาฝรั่งเศส เยอรมัน จีน ญี่ปุ่น อาหรับ บาลี และภาษากลุ่มประเทศเพื่อนบ้านหรือภาษาอื่น ๆ ให้อยู่ในดุลยพินิจของสถานศึกษาที่จะจัดทำรายวิชาและจัดการเรียนรู้ตามความเหมาะสม

เรียนรู้อะไรในภาษาต่างประเทศ

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ มุ่งหวังให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อภาษาต่างประเทศ สามารถใช้ภาษาต่างประเทศ สื่อสารในสถานการณ์ต่าง ๆ แสวงหาความรู้ ประกอบอาชีพและศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น รวมทั้งมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องราวและวัฒนธรรมอันหลากหลายของประชาคมโลก และสามารถถ่ายทอดความคิด และวัฒนธรรมไทยไปยังสังคมโลกได้อย่างสร้างสรรค์ ประกอบด้วยสาระสำคัญ ดังนี้

- ภาษาเพื่อการสื่อสารการใช้ภาษาต่างประเทศในการฟัง-พูด-อ่าน-เขียน แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารแสดงความรู้สึกและความคิดเห็น ตีความ นำเสนอข้อมูล ความคิดรวบยอดและความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอย่างเหมาะสม
- ภาษาและวัฒนธรรมการใช้ภาษาต่างประเทศตามวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาความสัมพันธ์ ความเหมือนและความแตกต่างระหว่างภาษากับวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา ภาษาและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษากับวัฒนธรรมไทยและนำไปใช้อย่างเหมาะสม
- ภาษากับความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น การใช้ภาษาต่างประเทศในการเชื่อมโยงความรู้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นเป็นพื้นฐานในการพัฒนาแสวงหาความรู้และเปิดโลกทัศน์ของตน
- ภาษากับความสัมพันธ์กับชุมชนและโลกการใช้ภาษาต่างประเทศในสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ชุมชน และสังคมโลกเป็นเครื่องมือพื้นฐานในการศึกษาต่อ ประกอบอาชีพและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสังคมโลก

ขั้นตอนการดำเนินงานกิจกรรม

1. วิทยากรอธิบายขั้นตอน/วิธีการศึกษาเอกสารประกอบการพัฒนาแก่ผู้เข้ารับการอบรมแล้วแบ่งกลุ่ม ๆ ละเท่า ๆ กัน ร่วมกันสนทนาอภิปราย วิเคราะห์เนื้อหาตามที่กำหนด
2. ผู้เข้าร่วมการอบรมแต่ละกลุ่มสนทนา และสรุปประเด็นสำคัญ นำเสนอโดยการเขียน แผนภาพความคิด (Mind Mapping) อภิปรายและสรุปประเด็นของทักษะของครูผู้สอนวิชา ภาษาอังกฤษ
3. ตัวแทนกลุ่มออกนำเสนอผลงานจากการอภิปราย สัมมนา ชักถาม สรุป ความสำคัญของทักษะของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ
4. วิทยากรบรรยายสรุป แนวคิด หลักการ ความสำคัญของทักษะของครูผู้สอนวิชา ภาษาอังกฤษ
5. ผู้เข้าร่วมอบรมร่วมกันสรุปแนวคิด หลักการ ความสำคัญของทักษะของครูผู้สอน วิชาภาษาอังกฤษเพื่อนำไปสู่การประยุกต์ใช้ และพัฒนาทักษะของครูผู้สอนวิชา ภาษาอังกฤษ

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้

สาระที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร

มาตรฐาน ต 1.1 เข้าใจและตีความเรื่องที่ฟังและอ่านจากสื่อประเภทต่าง ๆ และแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล

มาตรฐาน ต 1.2 มีทักษะการสื่อสารทางภาษาในการแลกเปลี่ยนข้อมูล
ข่าวสารแสดงความรู้สึก และความคิดเห็นอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐาน ต 1.3 นำเสนอข้อมูลข่าวสารความคิดรวบยอดและความคิดเห็น
ในเรื่องต่าง ๆ โดยการพูดและการเขียน

สาระที่ 2 ภาษาและวัฒนธรรม

มาตรฐาน ต 2.1 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรมของเจ้าของ
ภาษาและนำไปใช้ได้เหมาะสมกับกาลเทศะ

มาตรฐาน ต 2.2 เข้าใจความเหมือนและความแตกต่างระหว่างภาษาและ
วัฒนธรรมของเจ้าของภาษากับภาษาและวัฒนธรรมไทยและนำมาใช้อย่างถูกต้องและ
เหมาะสม

สาระที่ 3 ภาษากับความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น

มาตรฐาน ต 3.1 ใช้ภาษาต่างประเทศในการเชื่อมโยงความรู้กับกลุ่มสาระ
การเรียนรู้อื่นและเป็นพื้นฐานในการพัฒนาแสวงหาความรู้ และเปิดโลกทัศน์ของตน

สาระที่ 4 ภาษากับความสัมพันธ์กับชุมชนและโลก

มาตรฐาน ต 4.1 ใช้ภาษาต่างประเทศในสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งใน
สถานศึกษาชุมชนและสังคม

มาตรฐาน ต 4.2 ใช้ภาษาต่างประเทศเป็นเครื่องมือพื้นฐานในการศึกษาต่อ
การประกอบอาชีพและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสังคมโลก

คุณภาพผู้เรียน

จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

* ปฏิบัติตามคำขอร้อง คำแนะนำ คำชี้แจงและคำอธิบายที่ฟังและอ่าน อ่าน
ออกเสียงข้อความ ข่าว โฆษณา นิทาน และบทร้อยกรองสั้น ๆ ถูกต้องตามหลักการอ่าน
ระบุ /เขียนสื่อที่ไม่ใช่ความเรียงรูปแบบต่าง ๆ สัมพันธ์กับประโยคและข้อความที่ฟังหรือ
อ่าน เลือกรายละเอียดเรื่อง ใจความสำคัญ รายละเอียดสนับสนุน และแสดงความคิดเห็น
เกี่ยวกับ เรื่องที่ฟังและอ่านจากสื่อประเภทต่าง ๆ พร้อมทั้งให้เหตุผลและยกตัวอย่าง
ประกอบ

* สนทนาและเขียนโต้ตอบข้อมูลเกี่ยวกับตนเองและเรื่องต่าง ๆ ใกล้เคียงสถานการณ์ข่าวเรื่องที่อยู่ในความสนใจของสังคมและสื่อสารอย่างต่อเนื่องและเหมาะสม ใช้คำขอร้อง คำชี้แจง และคำอธิบายให้คำ แนะนำ อย่างเหมาะสม พูดและเขียนแสดงความต้องการเสนอและให้ความช่วยเหลือตอบรับและปฏิเสธการให้ความช่วยเหลือพูดและเขียนเพื่อขอและให้ข้อมูล บรรยาย อธิบาย เปรียบเทียบ และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่ฟังหรืออ่านอย่างเหมาะสม พูดและเขียนบรรยายความรู้สึกและความคิดเห็นของตนเองเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ กิจกรรม ประสบการณ์และข่าว /เหตุการณ์ พร้อมทั้งให้เหตุผลประกอบอย่างเหมาะสม

* พูดและเขียนบรรยายเกี่ยวกับตนเอง ประสบการณ์ ข่าว /เหตุการณ์ /เรื่อง /ประเด็นต่าง ๆ ที่อยู่ในความสนใจของสังคม พูดและเขียนสรุปใจความสำคัญ /แก่นสาระหัวข้อเรื่องที่ได้จากการวิเคราะห์เรื่อง /ข่าว /เหตุการณ์ /สถานการณ์ที่อยู่ในความสนใจ พูดและเขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมประสบการณ์ และเหตุการณ์ พร้อมทั้งให้เหตุผลประกอบ

* เลือกใช้ภาษา น้ำเสียง และกิริยาท่าทางเหมาะกับบุคคลและโอกาส ตามมารยาทสังคมและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา อธิบายเกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ วัฒนธรรมนิยมและประเพณีของเจ้าของภาษา เข้าร่วม/จัดกิจกรรมทางภาษาและวัฒนธรรมตามความสนใจ

* เปรียบเทียบ และอธิบายความเหมือนและความแตกต่างระหว่างการออกเสียงประโยคชนิดต่าง ๆ และการลำดับคำตามโครงสร้างประโยคของภาษาต่างประเทศและภาษาไทย เปรียบเทียบและอธิบายความเหมือนและความแตกต่างระหว่าง ชีวิตความเป็นอยู่และวัฒนธรรมของเจ้าของภาษากับของไทยและนำไปใช้อย่างเหมาะสม

* ค้นคว้า รวบรวม และสรุปข้อมูล /ข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นจากแหล่งการเรียนรู้และนำเสนอด้วยการพูดและการเขียน

* ใช้ภาษาสื่อสารในสถานการณ์จริง /สถานการณ์จำลองที่เกิดขึ้นในห้องเรียน สถานศึกษา ชุมชน และสังคม

* ใช้ภาษาต่างประเทศในการสืบค้น /ค้นคว้า รวบรวม และสรุปความรู้ /ข้อมูลต่าง ๆ จากสื่อและแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ เผยแพร่ /ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของโรงเรียน ชุมชน และท้องถิ่น เป็นภาษาต่างประเทศ

* มีทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศ (เน้นการฟัง-พูด-อ่าน-เขียน) สื่อสารตามหัวเรื่องเกี่ยวกับตนเองครอบครัวโรงเรียน สิ่งแวดล้อม อาหาร เครื่องดื่ม เวลาว่างและนันทนาการ สุขภาพและสวัสดิการ การซื้อขาย ลมฟ้าอากาศ การศึกษาและอาชีพ การเดินทางท่องเที่ยวการบริการ สถานที่ ภาษาและวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ภายในวงคำศัพท์ประมาณ 2,100 - 2,250 คำ (คำศัพท์ที่เป็นนามธรรมมากขึ้น)

* ใช้ประโยคผสมและประโยคซับซ้อน (Complex Sentences) สื่อความหมายตามบริบทต่าง ๆ ในการสนทนาทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

* ปฏิบัติตามคำ แนะนำ ในคู่มือการใช้งานต่าง ๆ คำชี้แจงคำอธิบาย และคำบรรยายที่ฟังและอ่าน อ่านออกเสียงข้อความ ข่าว ประกาศโฆษณา บทร้อยกรองและบทละครสั้นถูกต้องตามหลักการอ่าน อธิบาย และเขียนประโยคและข้อความสัมพันธ์กับสื่อที่ไม่ใช่ความเรียงรูปแบบต่าง ๆ ที่อ่านรวมทั้งระบุและเขียนสื่อที่ไม่ใช่ความเรียงรูปแบบต่าง ๆ สัมพันธ์กับประโยคและข้อความที่ฟังหรืออ่านจับใจความสำคัญ วิเคราะห์ความ สรุปความตีความและแสดงความคิดเห็นจากการฟังและอ่านเรื่องที่เป็นสารคดีและบันเทิงคดี พร้อมทั้งให้เหตุผลและยกตัวอย่างประกอบ

* สนทนาและเขียนโต้ตอบข้อมูลเกี่ยวกับตนเองและเรื่องต่าง ๆ ใกล้เคียงประสบการณ์สถานการณ์ ข่าว /เหตุการณ์ ประเด็นที่อยู่ในความสนใจและสื่อสารอย่างต่อเนื่องและเหมาะสมเลือกและใช้คำขอร้อง คำชี้แจง คำอธิบายและให้คำแนะนำ พูดและเขียนแสดงความต้องการเสนอและให้ความช่วยเหลือ ตอบรับและปฏิเสธการให้ความช่วยเหลือในสถานการณ์จำลองหรือสถานการณ์จริงอย่างเหมาะสม

* พูดและเขียนเพื่อขอและให้ข้อมูล บรรยาย อธิบาย เปรียบเทียบ และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่อง /ประเด็น /ข่าว/เหตุการณ์ที่ฟังและอ่านอย่างเหมาะสม พูดและเขียนบรรยายความรู้สึกและแสดงความคิดเห็นของตนเองเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ กิจกรรมประสบการณ์และข่าว/เหตุการณ์อย่างมีเหตุผล

* พูดและเขียน นำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง /ประสบการณ์ข่าว /เหตุการณ์ เรื่องและประเด็นต่าง ๆ ตามความสนใจ พูดและเขียนสรุปใจความสำคัญ แก่นสาระที่ได้จากการวิเคราะห์เรื่อง กิจกรรม ข่าว เหตุการณ์และสถานการณ์ตามความสนใจ พูดและเขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรม ประสบการณ์ และเหตุการณ์ทั้งในท้องถิ่น สังคมและโลกพร้อมทั้งให้เหตุผลและยกตัวอย่างประกอบ

* เลือกใช้ภาษา น้ำเสียง และกิริยาท่าทางเหมาะกับระดับของบุคคล เวลา โอกาสและสถานที่ตามมารยาทสังคมและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา อธิบาย / อภิปราย วิถีชีวิต ความคิด ความเชื่อ และที่มาของขนบธรรมเนียมและประเพณีของเจ้าของภาษา เข้าร่วม แนะนำ และจัดกิจกรรมทางภาษาและวัฒนธรรมอย่างเหมาะสม

* อธิบาย / เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างโครงสร้างประโยค ข้อความ ลำนวน คำพังเพย สุภาษิตและบทกลอนของภาษาต่างประเทศและภาษาไทย วิเคราะห์ / อภิปรายความเหมือนและความแตกต่างระหว่างวิถีชีวิต ความเชื่อและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษากับของไทยและนำไปใช้อย่างมีเหตุผล

* ค้นคว้า/สืบค้น บันทึก สรุป และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสาระ การเรียนรู้อื่น จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ และนำเสนอด้วยการพูดและการเขียน

* ใช้ภาษาสื่อสารในสถานการณ์จริง / สถานการณ์จำลองที่เกิดขึ้นในห้องเรียน สถานศึกษา ชุมชนและสังคม

* ใช้ภาษาต่างประเทศในการสืบค้น / ค้นคว้า รวบรวม วิเคราะห์ และสรุป ความรู้ / ข้อมูลต่าง ๆ จากสื่อและแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ในการศึกษาต่อและประกอบ อาชีพ เผยแพร่ / ประชาสัมพันธ์ข้อมูล ข่าวสารของโรงเรียน ชุมชน และท้องถิ่น/ ประเทศชาติเป็นภาษาต่างประเทศ

* มีทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศ (เน้นการฟัง-พูด-อ่าน-เขียน) สื่อสารตาม หัวเรื่องเกี่ยวกับตนเองครอบครัว โรงเรียน สิ่งแวดล้อม อาหาร เครื่องดื่ม ความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคล เวลาว่างและนันทนาการ สุขภาพและสวัสดิการ การซื้อ-ขาย ลมฟ้าอากาศ การศึกษาและอาชีพการเดินทางท่องเที่ยว การบริการสถานที่ ภาษา และวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ภายในวงคำศัพท์ประมาณ -3,600 - 3,750 คำ (คำศัพท์ที่มีระดับการใช้ แตกต่างกัน)

* ใช้ประโยคผสมและประโยคซับซ้อนสื่อความหมายตามบริบทต่าง ๆ ในการ สนทนาทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้

ภาษาต่างประเทศ

สาระที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร

มาตรฐาน ต 1.1 เข้าใจและตีความเรื่องที่ฟังและอ่านจากสื่อประเภทต่าง ๆ และแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ม. 1	1. ปฏิบัติตามคำสั่ง คำขอร้อง คำแนะนำและคำชี้แจงง่าย ๆ ที่ฟังและอ่าน	<p>คำสั่ง คำขอร้อง คำแนะนำ และคำชี้แจงในการ ทำอาหารและเครื่องดื่ม การประดิษฐ์ การใช้ยา/ สลากยา การบอกทิศทาง ป้ายประกาศต่าง ๆ หรือการใช้อุปกรณ์</p> <p>– คำสั่ง เช่น Look at the.../here/over there./Say it again/ Read and raw./Put a/an...in/on/under a/an.../ Go to the window and open it./ Take out the book, open on page ๑๓/ and read it./ Don't go over there./ Don't be late. etc.</p>
		<p>– คำขอร้อง เช่น Please look up the meaning in a dictionary./ Look up the meaning in a dictionary, please./ Can/Could you help me, please?/ Excuse me, could you ...? etc.</p> <p>– คำแนะนำ เช่น You should read everyday./ Think before you speak./</p> <p>คำศัพท์ที่ใช้ในการเล่นเกม Start./ My turn./ Your turn./ Roll the dice./ Count the number./ Finish. etc.</p> <p>– คำสันธาน (conjunction) เช่น and/but/or</p> <p>– ตัวเชื่อม (connective words) เช่น First,... Second,...Third,... Next,... Then,... Finally,... etc</p>

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ม. 1	<p>2. อ่านออกเสียงข้อความ นิทาน และบทร้อยกรอง (poem) สั้น ๆ ถูกต้องตามหลักการอ่าน ข้อความ นิทาน และบทร้อยกรอง การใช้พจนานุกรม หลักการอ่านออกเสียง เช่น</p>	<p>ข้อความ นิทาน และบทร้อยกรอง การใช้พจนานุกรม หลักการอ่านออกเสียง เช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - การออกเสียงพยัญชนะต้นคำและพยัญชนะท้ายคำ - การออกเสียงเน้นหนัก-เบา ในคำและกลุ่มคำ - การออกเสียงตามระดับเสียงสูง-ต่ำ ในประโยค - การแบ่งวรรคตอนในการอ่าน - การอ่านบทร้อยกรองตามจังหวะ
	<p>3. เลือก/ระบุประโยคและข้อความให้สัมพันธ์กับสื่อที่ไม่ใช่ความเรียง (non-text information) ที่อ่าน</p>	<p>ประโยค หรือข้อความ และความหมายเกี่ยวกับตนเอง ครอบครัว โรงเรียน สิ่งแวดล้อม อาหาร เครื่องดื่ม เวลาว่างและนันทนาการ สุขภาพและสวัสดิการ การซื้อ-ขาย ลมฟ้า อากาศ การศึกษาและอาชีพ การเดินทาง ท่องเที่ยว การบริการ สถานที่ ภาษา และวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็น วงคำศัพท์สะสมประมาณ 1,400-1,550 คำ (คำศัพท์ที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม) การตีความ/ถ่ายโอนข้อมูลให้สัมพันธ์กับสื่อที่ไม่ใช่ความเรียง เช่น สัญลักษณ์ เครื่องหมาย กราฟ แผนภูมิตาราง ภาพลัทธิ สิ่งของ บุคคล สถานที่ต่าง ๆ โดยใช้</p> <p>Comparison of adjectives/ adverbs/ Contrast : but, although/ Quantity words เช่น many/ much/ a lot of/ lots of/ some/ any/ a few/ few/ a little/ little etc</p>

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ม. 1	4. ระบุหัวข้อเรื่อง (topic) ใจความสำคัญ (main idea) และตอบคำถามจากการฟัง และอ่าน บทสนทนา นิทาน และเรื่องสั้น	<p>บทสนทนา นิทาน เรื่องสั้น และเรื่องจากสื่อประเภทต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์วารสารวิทยุ โทรทัศน์ เว็บไซต์ การจับใจความสำคัญ เช่น หัวข้อเรื่อง ใจความสำคัญ รายละเอียด สันนิษฐาน คำถามเกี่ยวกับใจความสำคัญของเรื่อง เช่น ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร ทำไม ใช่หรือไม่</p> <ul style="list-style-type: none"> - Yes/No Question - Wh-Question - Or-Question <p>etc.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tenses :present simple/ present continuous/past simple/ future simple etc. - Simple sentence/ Compound sentence
ม. 2	1. ปฏิบัติตามคำขอร้อง คำแนะนำคำชี้แจงและคำอธิบายง่าย ๆ ที่ฟังและอ่าน	<p>คำขอร้อง คำแนะนำ คำชี้แจงและคำอธิบาย เช่น การทำอาหารและเครื่องดื่ม การประดิษฐ์ การชื้อยา/สลาภยา การบอกทิศทาง การใช้ อุปกรณ์</p> <ul style="list-style-type: none"> - Passive Voice ที่ใช้ในโครงสร้างประโยคง่าย ๆ เช่น is/are + Past Participle - คำสันธาน (conjunction) เช่น and/but/or/before/ after etc. - ตัวเชื่อม (connective words) เช่น First,... Second,... Third,... Fourth,... Finally,... etc.

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ม. 2	2. อ่านออกเสียงข้อความ ข่าว ประกาศ และบทร้อย กรองสั้น ๆ ถูกต้องตาม หลักการอ่าน	ข้อความ ข่าว ประกาศและบทร้อยกรอง การใช้พจนานุกรม หลักการอ่านออกเสียง เช่น -การออกเสียงพยัญชนะต้นคำและพยัญชนะท้ายคำ -การออกเสียงเน้นหนัก-เบา ในคำ และกลุ่มคำ -การออกเสียงตามระดับเสียงสูง-ต่ำ ในประโยค -การออกเสียงเชื่อมโยงในข้อความ -การแบ่งวรรคตอนในการอ่าน -การอ่านบทร้อยกรองตามจังหวะ
	3. ระบุ/เขียนประโยค และ ข้อความให้สัมพันธ์กับสื่อที่ ไม่ใช่ความเรียงรูปแบบ ต่าง ๆ ที่อ่าน	ประโยค หรือข้อความ และความหมาย เกี่ยวกับตนเอง ครอบครัว โรงเรียน สิ่งแวดล้อม อาหาร เครื่องดื่ม เวลาว่าง และนันทนาการ สุขภาพและสวัสดิการการซื้อ-ขาย ลมฟ้าอากาศ การศึกษาและอาชีพ การเดินทาง ท่องเที่ยวการบริการ สถานที่ ภาษา และ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นวงคำศัพท์สะสม ประมาณ 1,750 – 1,900 คำ (คำศัพท์ที่เป็น รูปธรรมและนามธรรม) การตีความ/ถ่ายโอนข้อมูล ให้สัมพันธ์กับสื่อที่ไม่ใช่ความเรียง เช่น สัญลักษณ์ เครื่องหมาย กราฟ แผนภูมิแผนผัง ตาราง ภาพสัตว์ สิ่งของ บุคคล สถานที่ต่าง ๆ โดยใช้ Comparison of adjectives/ adverbs/ Contrast:but, although/Quantity words เช่น many/ much/ a lot of/ lots of/some/ any/ a few/ few/ a little/ little etc - Yes/No Question - Wh-Question - Or-Question etc.

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ม. 2	4. เลือกหัวข้อเรื่องใจความสำคัญ บอกรายละเอียดสนับสนุน (supporting detail) และแสดง ความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่ฟัง และอ่านพร้อมทั้งให้เหตุผลและ ยกตัวอย่างง่าย ๆ ประกอบ	<p>ประโยคที่ใช้ในการแสดงความคิดเห็น การให้ เหตุผลและการยกตัวอย่าง เช่น I think.../ I feel.../ I believe...</p> <p>– คำสันธาน (conjunctions) and/but/or/ because/ so/ before/after</p> <p>– ตัวเชื่อม (connective words) First,... Next,... After,... Then,... Finally,... etc.</p> <p>– Tenses: present simple/ present continuous/present perfect/ past simple/ future tense etc.</p> <p>– Simple sentence/Compound sentence</p>
ม. 3	1. ปฏิบัติตามคำขอร้อง คำแนะนำคำชี้แจงและคำอธิบาย ที่ฟังและอ่าน	<p>คำขอร้อง คำแนะนำ คำชี้แจงและคำอธิบาย ในการประดิษฐ์การบอกทิศทาง ป้ายประกาศ ต่าง ๆ การใช้อุปกรณ์</p> <p>– Passive Voice ที่ใช้ในโครงสร้างประโยค ง่าย ๆ เช่น is/are + past participle– คำสันธาน (conjunction) เช่น and/but/or/before/ after/ because etc.</p> <p>– ตัวเชื่อม (connective words) เช่น First,... Second,...Third,... Fourth,... Next,... Then,... Finally,... etc</p>

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ม. 3	2. อ่านออกเสียงข้อความ ข่าว โฆษณาและบทร้อยกรองสั้น ๆ ถูกต้องตามหลักการอ่าน	<p>ข้อความ ข่าว โฆษณาและบทร้อยกรอง</p> <p>การใช้พจนานุกรม หลักการอ่านออกเสียง เช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - การออกเสียงพยัญชนะต้นคำและพยัญชนะท้ายคำ สระเสียงสั้น สระเสียงยาว สระประสม - การออกเสียงเน้นหนัก-เบา ในคำ และกลุ่มคำ - การออกเสียงตามระดับเสียงสูง-ต่ำ <p>ในประโยค</p> <ul style="list-style-type: none"> - การออกเสียงเชื่อมโยงในข้อความ - การแบ่งวรรคตอนในการอ่าน - การอ่านบทร้อยกรองตามจังหวะ
	3. ระบุและเขียนสื่อที่ไม่ใช่ความเรียงรูปแบบต่าง ๆ ให้สัมพันธ์กับประโยคและข้อความที่ฟังหรืออ่าน	<p>ประโยค ข้อความ และความหมายเกี่ยวกับตนเอง ครอบครัวโรงเรียน สิ่งแวดล้อม อาหาร เครื่องดื่ม เวลาว่างและนันทนาการ สุขภาพ และสวัสดิการ การซื้อ - ขาย ลมฟ้าอากาศ การศึกษาและอาชีพ การเดินทางท่องเที่ยว การบริการ สถานที่ ภาษาและวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นวงคำศัพท์สะสมประมาณ 1,400 - 1,550 คำ (คำศัพท์ที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม)</p> <p>การตีความ/ถ่ายโอนข้อมูลให้สัมพันธ์กับสื่อที่ไม่ใช่ความเรียง เช่น สัญลักษณ์ เครื่องหมาย กราฟ แผนภูมิตาราง ภาพสัตว์สิ่งของ บุคคล สถานที่ ต่าง ๆ โดยใช้ Comparison of adjectives/adverbs/ Contrast : but, although/ Quantity words เช่น many/ much/ a lot of/ lots of/ some/ any /a few/ few/ a little/ little etc.</p>

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ม. 3	4. เลือก/ระบุหัวข้อเรื่อง ใจความสำคัญ รายละเอียด สนับสนุนและแสดงความ คิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่ฟัง และอ่านจากสื่อประเภทต่าง ๆ พร้อมทั้งให้เหตุผลและ ยกตัวอย่างประกอบ	<p>การจับใจความสำคัญ เช่น หัวข้อเรื่อง ใจความ สำคัญรายละเอียดสนับสนุน จากสื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น หนังสือพิมพ์ วารสารวิทยุโทรทัศน์ เว็บไซต์บนอินเทอร์เน็ต คำถามเกี่ยวกับ ใจความสำคัญ ของเรื่อง เช่น ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร ทำไม ใช่หรือไม่</p> <ul style="list-style-type: none"> - Yes/No Question - Wh-Question - Or-Question etc. <p>ประโยคที่ใช้ในการแสดงความคิดเห็น การให้ เหตุผลและการยกตัวอย่าง เช่น I think.../ I feel.../ I believe.../ I agree/disagree.../ I don't believe.../ I have no idea...</p> <ul style="list-style-type: none"> - if clauses - so...that/such...that - คำสันธาน (conjunctions) and/but/ or/ Because / so/ before/ after etc. - Indefinite pronouns :some / any/ someone/anyone/ everyone/one/ones.....etc. - Tenses : present simple/ present continuous/present perfect/ past simple/ future tense etc. - Simple sentence/ Compound sentence/ Complex sentence
ม. 4- 6	1. ปฏิบัติตามคำ แนะนำ ในคู่มือการใช้งานต่าง ๆ คำ ชี้แจง คำอธิบายและคำ บรรยายที่ฟังและอ่าน	<p>คำแนะนำ คำชี้แจง คำอธิบาย คำบรรยายเช่น ประกาศเตือนภัยต่าง ๆ ยาและการใช้ยา การ ใช้อุปกรณ์และสิ่งของ การสืบค้นข้อมูลทาง อินเทอร์เน็ต</p>

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ม. 4 -6	2. พุดและเขียนสรุปใจความสำคัญ/แก่นสาระที่ได้จากการวิเคราะห์เรื่อง กิจกรรม ข่าว เหตุการณ์และสถานการณ์ตามความสนใจ	การจับใจความสำคัญ/แก่นสาระการวิเคราะห์เรื่อง กิจกรรม ข่าวเหตุการณ์และสถานการณ์ตามความสนใจ
	3. พุดและเขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรม ประสบการณ์ และเหตุการณ์ทั้งในท้องถิ่น สังคม และโลก พร้อมทั้งให้เหตุผลและยกตัวอย่างประกอบ	การแสดงความคิดเห็นการให้เหตุผล ประกอบและยกตัวอย่างเกี่ยวกับกิจกรรม ประสบการณ์และเหตุการณ์ในท้องถิ่น สังคมและโลก

สาระที่ 2 ภาษาและวัฒนธรรม

มาตรฐาน ต 2.1 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาและนำไปใช้ได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ม. 1	1. ใช้ภาษาน้ำเสียง และกิริยาท่าทางสุภาพเหมาะสม ตามมารยาทสังคมและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา	การใช้ภาษา น้ำเสียง และกิริยาท่าทางในการสนทนา ตามมารยาทสังคมและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา เช่น การขอบคุณ ขอโทษ การชมเชย การใช้สีหน้าท่าทางประกอบการพูดขณะแนะนำตนเอง การสัมผัสมือ การโบกมือ การแสดงความรู้สึกชอบ/ไม่ชอบ การกล่าว อวยพร การแสดงอาการตอบรับหรือปฏิเสธ

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ม. 1	2. บรรยายเกี่ยวกับเทศกาลวันสำคัญ ชีวิตความเป็นอยู่ และประเพณีของเจ้าของภาษา	ความเป็นมาและความสำคัญของเทศกาลวันสำคัญ ชีวิตความเป็นอยู่ และประเพณีของเจ้าของภาษา
	3. เข้าร่วม/จัดกิจกรรมทางภาษาและวัฒนธรรมตามความสนใจ	กิจกรรมทางภาษาและวัฒนธรรม เช่น การเล่นเกม การร้องเพลง การเล่านิทาน บทบาทสมมุติ วันขอบคุณพระเจ้า วันคริสต์มาส วันขึ้นปีใหม่ วันวาเลนไทน์
ม. 2	1. ใช้ภาษา น้ำเสียงและกิริยาท่าทางเหมาะกับบุคคลและโอกาสตามมารยาทสังคม และวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา	การใช้ภาษา น้ำเสียงและกิริยาท่าทาง ในการสนทนา ตามมารยาทสังคมและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา เช่น การขอบคุณ การขอโทษ การชมเชย การใช้สีหน้าท่าทางประกอบ การพูดขณะแนะนำตนเอง การสัมผัสมือ การโบกมือ การแสดงความรู้สึกชอบ/ไม่ชอบ การกล่าวอวยพร การแสดงอาการตอบรับ หรือปฏิเสธ
	2. อธิบายเกี่ยวกับ เทศกาลวันสำคัญ ชีวิตความเป็นอยู่และประเพณีของเจ้าของภาษา	ความเป็นมาและความสำคัญของเทศกาลวันสำคัญ ชีวิตความเป็นอยู่และประเพณีของเจ้าของภาษา
	3. เข้าร่วม/จัดกิจกรรมทางภาษาและวัฒนธรรมตามความสนใจ	กิจกรรมทางภาษาและวัฒนธรรม เช่น การเล่นเกม การร้องเพลง การเล่านิทาน บทบาทสมมุติ วันขอบคุณพระเจ้า วันคริสต์มาส วันขึ้นปีใหม่ วันวาเลนไทน์

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ม. 3	1. เลือกใช้ภาษา น้ำเสียงและกิริยาท่าทางเหมาะกับบุคคลและโอกาส ตามมารยาทสังคม และวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา	การเลือกใช้ภาษา น้ำเสียงและกิริยาท่าทาง ในการสนทนา ตามมารยาทสังคม และวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา เช่น การขอบคุณ ขอโทษ การชมเชย การใช้สีหน้า ท่าทางประกอบการพูดขณะแนะนำตนเอง การสัมผัสมือ การโบกมือ การแสดงความรู้สึกชอบ/ไม่ชอบ การกล่าวอวยพร การแสดงอาการตอบรับหรือปฏิเสธ
	2. อธิบายเกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ ขนบธรรมเนียมและประเพณีของเจ้าของภาษา	ชีวิตความเป็นอยู่ขนบธรรมเนียมและประเพณีของเจ้าของภาษา
	3. เข้าร่วม/จัดกิจกรรมทางภาษา และวัฒนธรรมตามความสนใจ	กิจกรรมทางภาษาและวัฒนธรรม เช่น การเล่นเกม การร้องเพลง การเล่านิทาน บทบาทสมมติ วันขอบคุณพระเจ้า วันคริสต์มาส วันขึ้นปีใหม่ วันวาเลนไทน์
ม. 4-6	1. เลือกใช้ภาษา น้ำเสียงและกิริยาท่าทาง เหมาะกับระดับของบุคคล โอกาสและสถานที่ ตามมารยาทสังคมและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา	การเลือกใช้ภาษา น้ำเสียงและกิริยาท่าทางในการสนทนา ระดับของภาษา มารยาทสังคมและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา เช่น การขอบคุณขอโทษ การชมเชย การใช้สีหน้า ท่าทางประกอบการพูดขณะแนะนำตนเอง การสัมผัสมือ การโบกมือ การแสดงความรู้สึกชอบ/ไม่ชอบ การกล่าวอวยพร การแสดงอาการตอบรับหรือปฏิเสธ
	2. อธิบาย/อภิปรายวิถีชีวิต ความคิด ความเชื่อ และที่มาของขนบธรรมเนียมและประเพณีของเจ้าของภาษา	วิถีชีวิต ความคิด ความเชื่อ และที่มาของขนบธรรมเนียมและประเพณีของเจ้าของภาษา

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ม. 4-6	3. เข้าร่วม แนะนำและจัดกิจกรรมทางภาษาและวัฒนธรรมอย่างเหมาะสม	กิจกรรมทางภาษาและวัฒนธรรม เช่น การเล่นเกม การร้องเพลง การเล่านิทาน/ เรื่องจากภาพยนตร์ บทบาทสมมุติละครสั้น วันขอบคุณพระเจ้า วันคริสต์มาส วันขึ้นปีใหม่ วันวาเลนไทน์

สาระที่ 2 ภาษาและวัฒนธรรม

มาตรฐาน ต 2.2 เข้าใจความเหมือนและความแตกต่างระหว่างภาษาและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษากับภาษาและวัฒนธรรมไทยและนำมาใช้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ม. 1	1. บอกความเหมือนและความแตกต่างระหว่างการออกเสียง ประโยคชนิดต่าง ๆ การใช้เครื่องหมายวรรคตอน และการลำดับคำตามโครงสร้างประโยคของภาษาต่างประเทศและภาษาไทย	ความเหมือน/ความแตกต่างระหว่างการออกเสียงประโยคชนิดต่าง ๆ ของเจ้าของภาษากับของไทย การใช้เครื่องหมายวรรคตอน และการลำดับคำตามโครงสร้างประโยคของภาษาต่างประเทศและภาษาไทย
	2. เปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างระหว่างเทศกาลงานฉลอง วันสำคัญ และชีวิตความเป็นอยู่ของเจ้าของภาษากับของไทย	ความเหมือนและความแตกต่างระหว่างเทศกาลงานฉลอง วันสำคัญ และชีวิตความเป็นอยู่ของเจ้าของภาษากับของไทย

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ม. 2	1. เปรียบเทียบและอธิบายความเหมือนและความแตกต่างระหว่างการออกเสียงประโยคชนิดต่าง ๆ และการลำดับคำตามโครงสร้างประโยคของภาษาต่างประเทศและภาษาไทย	การเปรียบเทียบและการอธิบายความเหมือน/ความแตกต่างระหว่างการออกเสียงประโยคชนิดต่าง ๆ ของเจ้าของภาษากับของไทย การใช้เครื่องหมายวรรคตอนและการลำดับคำตามโครงสร้างประโยคของภาษาต่างประเทศและภาษาไทย
	2. เปรียบเทียบและอธิบายความเหมือนและความแตกต่างระหว่างชีวิตความเป็นอยู่และวัฒนธรรมของเจ้าของภาษากับของไทย	การเปรียบเทียบและการอธิบายความเหมือนและความแตกต่างระหว่างชีวิตความเป็นอยู่และวัฒนธรรมของเจ้าของภาษากับของไทย
ม. 3	1. เปรียบเทียบและอธิบายความเหมือนและความแตกต่างระหว่างการออกเสียงประโยคชนิดต่าง ๆ และการลำดับคำตามโครงสร้างประโยคของภาษาต่างประเทศและภาษาไทย	การเปรียบเทียบและการอธิบายความเหมือน/ความแตกต่างระหว่างการออกเสียงประโยคชนิดต่าง ๆ ของเจ้าของภาษากับของไทย การใช้เครื่องหมายวรรคตอนและการลำดับคำตามโครงสร้างประโยคของภาษาต่างประเทศและภาษาไทย
	2. เปรียบเทียบและอธิบายความเหมือนและความแตกต่างระหว่างชีวิตความเป็นอยู่และวัฒนธรรมของเจ้าของภาษากับของไทยและนำไปใช้อย่างเหมาะสม	การเปรียบเทียบและการอธิบายความเหมือนและความแตกต่างระหว่างชีวิตความเป็นอยู่และวัฒนธรรมของเจ้าของภาษากับของไทยการนำวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาไปใช้

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ม. 4-6	1. อธิบาย/เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างโครงสร้างประโยค ข้อความ สำนวน คำพังเพย สุภาษิต และบทกลอนของภาษาต่างประเทศและภาษาไทย	การอธิบาย/การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างโครงสร้างประโยค ข้อความ สำนวน คำพังเพย สุภาษิต และบทกลอนของภาษาต่างประเทศและภาษาไทย
	2. วิเคราะห์/อภิปรายความเหมือนและความแตกต่างระหว่างวิถีชีวิต ความเชื่อและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษากับของไทยและนำไปใช้อย่างมีเหตุผล	การวิเคราะห์/การอภิปรายความเหมือนและความแตกต่างระหว่างวิถีชีวิต ความเชื่อและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษากับของไทย การนำวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาไปใช้

สาระที่ 3 ภาษากับความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น

มาตรฐาน ต 3.1 ใช้ภาษาต่างประเทศในการเชื่อมโยงความรู้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น และเป็นพื้นฐานในการพัฒนา แสวงหาความรู้ และเปิดโลกทัศน์ของตน

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ม. 1	ค้นคว้า รวบรวม และสรุปข้อมูล/ข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น จากแหล่งเรียนรู้และนำเสนอด้วยการพูด/การเขียน	การค้นคว้า การรวบรวม การสรุป และการนำเสนอข้อมูล/ข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น
ม. 2	ค้นคว้า รวบรวม และสรุปข้อมูล/ข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น จากแหล่งเรียนรู้และนำเสนอด้วยการพูด/การเขียน	การค้นคว้า การรวบรวม การสรุป และการนำเสนอข้อมูล/ข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น
ม. 3	ค้นคว้า รวบรวม และสรุปข้อมูล/ข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นจากแหล่งเรียนรู้และนำเสนอด้วยการพูดและการเขียน	การค้นคว้า การรวบรวม การสรุป และการนำเสนอข้อมูล/ข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น
ม. 4-6	ค้นคว้า/สืบค้น บันทึกลง สรุป และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ และนำเสนอด้วยการพูดและการเขียน	การค้นคว้า/การสืบค้น การบันทึกการสรุป การแสดงความคิดเห็น และนำเสนอข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ

สาระที่ 4 ภาษากับความสัมพันธ์กับชุมชนและโลก

มาตรฐาน ต 4.1 ใช้ภาษาต่างประเทศในสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งในสถานศึกษา ชุมชน และสังคม

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ม. 1	ใช้ภาษาสื่อสารในสถานการณ์จริง/สถานการณ์จำลองที่เกิดขึ้นในห้องเรียนและสถานศึกษา	การใช้ภาษาสื่อสารในสถานการณ์จริง/สถานการณ์จำลองที่เกิดขึ้นในห้องเรียนและสถานศึกษา
ม. 2	ใช้ภาษาสื่อสารในสถานการณ์จริง/สถานการณ์จำลองที่เกิดขึ้นในห้องเรียน สถานศึกษา และชุมชน	การใช้ภาษาสื่อสารในสถานการณ์จริง/สถานการณ์จำลองที่เกิดขึ้นในห้องเรียน สถานศึกษาและชุมชน
ม. 3	ใช้ภาษาสื่อสารในสถานการณ์จริง/สถานการณ์จำลองที่เกิดขึ้นในห้องเรียน สถานศึกษา ชุมชนและสังคม	การใช้ภาษาสื่อสารในสถานการณ์จริง/สถานการณ์จำลองที่เกิดขึ้นในห้องเรียน สถานศึกษา ชุมชน และสังคม
ม. 4-6	ใช้ภาษาสื่อสารในสถานการณ์จริง/สถานการณ์จำลองที่เกิดขึ้นในห้องเรียน สถานศึกษา ชุมชน และสังคม	การใช้ภาษาสื่อสารในสถานการณ์จริง/สถานการณ์จำลองเสมือนจริงที่เกิดขึ้นในห้องเรียนสถานศึกษา ชุมชน และสังคม

สาระที่ 4 ภาษากับความสัมพันธ์กับชุมชนและโลก

มาตรฐาน ต 4.2 ใช้ภาษาต่างประเทศเป็นเครื่องมือพื้นฐานในการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสังคมโลก

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ม. 1	ใช้ภาษาต่างประเทศในการสืบค้น/ค้นคว้า ความรู้/ข้อมูลต่าง ๆ จากสื่อและแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ	การใช้ภาษาต่างประเทศในการสืบค้น / การค้นคว้าความรู้/ข้อมูลต่าง ๆ จากสื่อและแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ
ม. 2	1. ใช้ภาษาต่างประเทศในการสืบค้น/ค้นคว้า รวบรวมและสรุปความรู้/ข้อมูลต่าง ๆ จากสื่อและแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ	การใช้ภาษาต่างประเทศในการสืบค้น / การค้นคว้าความรู้/ข้อมูลต่าง ๆ จากสื่อและแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ
	2. เผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของโรงเรียนเป็นภาษาต่างประเทศ	การใช้ภาษาต่างประเทศในการเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของโรงเรียน เช่น การทำหนังสือเล่มเล็กแนะนำโรงเรียนการทำแผ่น โปสเตอร์ ป้ายคำขวัญ คำเชิญชวนแนะนำโรงเรียน การนำเสนอข้อมูลข่าวสารในโรงเรียนเป็นภาษาอังกฤษ
ม. 3	1. ใช้ภาษาต่างประเทศในการสืบค้น/ค้นคว้า รวบรวม และสรุปความรู้/ข้อมูลต่าง ๆ จากสื่อและแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ	การใช้ภาษาต่างประเทศในการสืบค้น / การค้นคว้าความรู้/ข้อมูลต่าง ๆ จากสื่อและแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ม. 3	2. เผยแพร่ /ประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสารของโรงเรียน ชุมชนและท้องถิ่นเป็นภาษาต่างประเทศ	การใช้ภาษาต่างประเทศในการเผยแพร่ / ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของโรงเรียน ชุมชนและท้องถิ่น เช่น การทำหนังสือเล่มเล็กแนะนำโรงเรียน ชุมชน และท้องถิ่น การทำแผ่นปลิวป้ายคำขวัญ คำเชิญชวนแนะนำ โรงเรียนและสถานที่สำคัญในชุมชนและท้องถิ่น การนำเสนอข้อมูลข่าวสารในโรงเรียน ชุมชน และท้องถิ่น เป็นภาษาอังกฤษ
ม. 4-6	1. ใช้ภาษาต่างประเทศในการสืบค้น / ค้นคว้า รวบรวม วิเคราะห์ และสรุปความรู้/ข้อมูลต่าง ๆ จากสื่อและแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ	การใช้ภาษาต่างประเทศในการสืบค้น / การค้นคว้าความรู้/ข้อมูลต่าง ๆ จากสื่อและแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ
	2. เผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของโรงเรียน ชุมชน และท้องถิ่น/ประเทศชาติ เป็นภาษาต่างประเทศ	การใช้ภาษาอังกฤษในการเผยแพร่ / ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของโรงเรียน ชุมชน และท้องถิ่น/ประเทศชาติ เช่น การทำหนังสือเล่มเล็กแนะนำโรงเรียน ชุมชนท้องถิ่น/ประเทศชาติการทำแผ่นปลิว ป้ายคำขวัญ คำเชิญชวนแนะนำ โรงเรียนสถานที่สำคัญในชุมชนและท้องถิ่น/ ประเทศชาติ การนำเสนอข้อมูลข่าวสารในโรงเรียน ชุมชนท้องถิ่น/ ประเทศชาติเป็นภาษาอังกฤษ

ปัญหาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทย

ด้านการเรียนการสอน

1. การเรียนการสอนภาษาอังกฤษยังไม่บูรณาการทั้ง 4 ทักษะ การฝึกปฏิบัติยังไม่เพียงพอส่วนใหญ่นักเรียนไวยากรณ์ และท่องคำศัพท์ ส่งผลให้ผู้เรียนไม่สามารถใช้ภาษาอังกฤษแบบการสื่อสารได้ ถึงแม้จะมีความพยายามในการจ้างครูต่างชาติมาสอน (ทั้งที่เป็นเจ้าของภาษาและไม่ใช่อเจ้าของภาษา) มาเป็นครูผู้สอนในโรงเรียน แต่โรงเรียนส่วนใหญ่ที่สามารถจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร English Program ได้มักเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ประจำจังหวัด การแข่งขันสูงและค่าเทอมสูงนักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะปานกลางหรือต่ำกว่า จึงมีโอกาสจำกัดในการเข้าศึกษาในสถานศึกษาที่มีครูต่างชาติสอนสนทนา
2. วิธีจัดการเรียนการสอนยังไม่หลากหลายและไม่สอดคล้องกับพื้นฐานของนักเรียน
3. จำนวนนักเรียนในชั้นเรียนมากเกินไปทำให้ไม่สามารถดูแลหรือจัดให้ ผู้เรียนฝึกปฏิบัติได้อย่างทั่วถึง

ด้านครูผู้สอน (คนไทย)

1. ครูสอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษากว่าร้อยละ 80 ไม่ได้จบวิชาเอกภาษาอังกฤษและมีภาระงานต้องสอนหลายกลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมทั้งมีภาระงานอื่นนอกเหนือจากการสอนมาก
2. ครูส่วนใหญ่ยังต้องทั้งทักษะภาษาโดยเฉพาะการสื่อสาร ทักษะการสอน และขาดเจตคติที่ดีต่อการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ
3. ผลการประเมินความสามารถตนเองของครูสอนภาษาอังกฤษของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ครูร้อยละ 51.91 มีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษในระดับที่ต้องปรับปรุงดังนั้น ความคาดหวังที่จะให้ครูพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่จัดแผนการสอน ผลิตสื่อ และจัดการเรียนการสอนตามที่กำหนดจึงไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง
4. ครูสอนภาษาอังกฤษส่วนใหญ่จัดการเรียนการสอนโดยยึดแบบเรียนเป็นหลักและเลือกเฉพาะบางกิจกรรมที่สามารถสอนได้
5. ครูขาดการสนับสนุนให้ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และเป็นระบบ

ด้านครูผู้สอน (ต่างชาติ)

1. ครูชาวต่างประเทศส่วนหนึ่งที่มาสอนในสถานศึกษายังมีปัญหาด้านคุณสมบัติที่เหมาะสม ทั้งด้านความสามารถในการจัดการเรียนการสอน และความประพฤติส่วนตัว
2. ครูต่างชาติหลาย ๆ คนมีปัญหาเรื่อง “ความภักดีกับองค์กร” อยู่กับสถานศึกษาไม่นานก็ออกไปสอนที่อื่นแต่ก็เป็นผลที่ตามมาจากการได้รับค่าตอบแทนที่น้อย (เมื่อเทียบกับค่าตอบแทนที่ครูต่างชาติเหล่านี้ได้รับถ้าไปสอนที่ประเทศลาว เวียดนาม หรือจีน)

ด้านการบริหารจัดการภายในหมวดภาษาต่างประเทศ

1. ขาดการสื่อสารกันระหว่างครูไทยและครูต่างชาติ ไม่เข้าใจความคาดหวังซึ่งกันและกัน
2. ขาดการสื่อสารกันระหว่างครูหรืออาจารย์หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้กับครูต่างชาติที่เข้ามาสอนในสถานศึกษาของตน สถานศึกษาหลาย ๆ แห่ง เลือกใช้บริการของ Agent คนกลาง เพื่อหาครูต่างชาติมาให้พร้อมหลักสูตรการเรียนการสอน สื่อต่าง ๆ รวมถึงวัสดุ การที่หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศของบางโรงเรียน มิได้ลงไปดูการจัดการเรียนการสอน หรือมิได้มีการมอบหมายให้ครูไทยไปช่วยเหลือครูต่างชาติหลาย ๆ ครั้ง การจัดการเรียนการสอนคลาสเรียนด้านการสนทนาจึงมักจะไม่ดีคุณภาพ
3. การขอ Visa และ Work Permit รวมถึงใบประกอบวิชาชีพครูให้กับครูต่างชาติ มีขั้นตอนที่ยุ่งยากและใช้เวลานาน บางสถานศึกษาเลือกที่จะตัดปัญหาโดยการให้ครูต่างชาติ รับผิดชอบจัดการเรื่องดังกล่าวเอง

ด้านสภาพแวดล้อม

ประเทศไทยใช้ภาษาไทยเป็นหลัก การเรียนภาษาต่างประเทศเฉพาะที่สถานศึกษาเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอต่อการฝึกทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ ทักษะการใช้ภาษา เกิดจากการใช้พูดและเขียนบ่อย ๆ ซึ่งต้องถูกพัฒนามาจากการฟังและอ่านอย่างสม่ำเสมอซึ่งสภาพแวดล้อมในประเทศไทย มิใช่อ่างในประเทศฟิลิปปินส์ หรืออินเดีย หรือมาเลเซีย ที่ประชากรต้องใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลาง ควบคู่กับการใช้ภาษาท้องถิ่น

ด้าน Key Performance Indicator หรือเกณฑ์ในการประเมินทักษะการใช้

ภาษาอังกฤษ

นักเรียน นักศึกษาทั่วไปถูกวัดผลและประเมินผลด้วยข้อสอบที่มักจะเน้นเรื่องของไวยากรณ์ ภาษาอังกฤษโดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ผลคือ เด็กไทยให้ความสำคัญกับทักษะการพูดให้คล่อง เขียนเรื่องหรือเรียงความให้ถูกต้องในระดับที่ต่ำ ผู้ปกครองยังให้ความสำคัญกับคะแนนสอบของโรงเรียน หลาย ๆ ครอบครัวเลือกให้ลูกเรียนพิเศษเพิ่มคะแนน เพิ่มเกรด ในสถานศึกษา มากกว่าการส่งเสริมให้เด็กฟังภาษาอังกฤษเข้าใจ พูดสื่อสารได้ อ่านออก และสามารถเขียนประโยคที่ถูกต้อง เรียงร้อยใจความออกมาเป็นสื่อประเภทต่าง ๆ ได้ ไม่ว่าจะเป็นจดหมาย เรียงความ นิทาน เรื่องเล่า เป็นต้น

ด้านหลักสูตร

สถานศึกษาหลาย ๆ แห่ง เน้นที่ความรู้ความสามารถของครูต่างชาติ
ขาดการวางโครงสร้างหลักสูตรที่ชัดเจนและเหมาะสมกับวัยผู้เรียน

การสอนทักษะทางภาษาอังกฤษ

การเรียนภาษาต่างประเทศแตกต่างจากการเรียนสาระการเรียนรู้อื่น
เนื่องจากผู้เรียนไม่ได้เรียนภาษาเพื่อความรู้เกี่ยวกับภาษาเท่านั้น แต่เรียนภาษาเพื่อให้
สามารถใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นได้ตามความต้องการใน
สถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งในชีวิตประจำวันและการงานอาชีพ การที่ผู้เรียนจะใช้ภาษาได้
ถูกต้องคล่องแคล่วและเหมาะสมนั้นขึ้นอยู่กับทักษะการใช้ภาษา

ดังนั้นการเรียนภาษาที่ดีผู้เรียนจะต้องมีโอกาสได้ฝึกทักษะการใช้ภาษาให้
มากที่สุดทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน การจัดกระบวนการเรียนการสอนให้สอดคล้อง
กับธรรมชาติและลักษณะเฉพาะของการเรียนภาษา จึงควรประกอบไปด้วยกิจกรรมที่
หลากหลาย ทั้งกิจกรรมการฝึกทักษะทางภาษา และกิจกรรมการฝึกผู้เรียนให้รู้วิธีการ
เรียนภาษาด้วยตนเองควบคู่ไปด้วยอันจะนำไปสู่การเป็นผู้เรียนที่พึ่งตนเองได้ (Learner –
Independence) และสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต (Lifelong learning) ทั้งด้าน
ภาษาต่างประเทศและใช้ภาษาต่างประเทศเป็นเครื่องมือในการค้นคว้าหาความรู้ในการ
เรียนวิชาอื่น ๆ ในการศึกษาต่อรวมทั้งในการประกอบอาชีพ ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายสำคัญ
ประการหนึ่งของการปฏิรูปการเรียนรู้

วิธีการสอนภาษาอังกฤษ

วิธีการสอนภาษาอังกฤษเป็นขั้นตอนที่ผู้สอนนำการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้
ตามวัตถุประสงค์ด้วยวิธีการต่าง ๆ ที่แตกต่างกันไป ซึ่งวิธีสอนมีอยู่มากมายและไม่มี
วิธีการสอนภาษาอังกฤษแบบใดถือเป็นวิธีที่ดีและสมบูรณ์ที่สุดผู้สอนจึงควรศึกษาวิธีสอน
แต่ละวิธีว่ามีข้อดีและข้อจำกัด เพื่อมาใช้ในการดำเนินการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ
ซึ่งวิธีสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศที่รู้จักกันดีและที่นิยมใช้ มีดังต่อไปนี้

1. วิธีสอนแบบไวยากรณ์และแปล (The grammar–translation method)
เป็นวิธีสอนที่มุ่งให้ความรู้ ความเข้าใจศัพท์และกฎไวยากรณ์รวมทั้งข้อยกเว้นต่าง ๆ แก่
ผู้เรียน ผู้สอนทำหน้าที่อธิบายให้ผู้เรียนนำไปใช้ในแบบฝึกหัด เน้นการแปลเป็นหลักการ
วัดผลจึงเน้นความจำคำศัพท์และกฎไวยากรณ์

2. วิธีสอนแบบตรงคล้ายวิธีสอนแบบไวยากรณ์และแปล (The direct method) ไม่ใช่ วิธีการสอนแบบใหม่แต่อย่างใดเป็นวิธีสอนภาษาต่างประเทศที่นิยมใช้กันมานานแล้วในยุโรปและมักนิยมใช้ปะปนกับวิธีสอนแบบไวยากรณ์และแปล

- วิธีการนี้ต้องการให้ผู้เรียนสามารถฟังและพูดให้ผู้อื่นเข้าใจได้ แล้วจึงฝึกทักษะ การอ่านและการเขียน ดังนั้นบทเรียนส่วนใหญ่จะประกอบไปด้วยกิจกรรมที่เป็นบทสนทนา โดยเปิดโอกาสให้ได้ใช้ภาษาเต็มที่ครูจะมีหน้าที่คอยกระตุ้นให้นักเรียนได้พูดโต้ตอบ และสร้างสภาพแวดล้อมหรือใช้สื่อประกอบการสอนที่เอื้อต่อบรรยากาศการเรียนการสอน รูปแบบการจัดการเรียนแบบนี้จะไม่เน้นไวยากรณ์ หรือกฎเกณฑ์มากนัก การสอนศัพท์ก็จะใช้การอธิบายคำศัพท์นั้น ๆ เป็นภาษาอังกฤษ

3. วิธีสอนแบบพูดคล้ายกับวิธีสอนแบบตรง (The audio Olingual method) มีจุดมุ่งหมายแตกต่างจากการสอนแบบไวยากรณ์และแปลโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนสื่อสาร โดยการใช้ภาษาต่างประเทศที่เรียนได้โดยผู้เรียนจะต้องฝึกภาษาที่เรียนนั้นซ้ำ ๆ จนเกิดเป็นนิสัยสามารถพูดได้ ผู้สอนจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดี ในการใช้ภาษา ส่วนผู้เรียนเป็นผู้เลียนแบบปฏิบัติจากผู้สอน

4. การสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบความรู้ความเข้าใจ (The cognitive code learning theory) โดยมีแนวคิดที่ว่าภาษาเป็นระบบที่เข้าไปตามกฎเกณฑ์ ความเข้าใจและการแสดงออกทางภาษาขึ้นอยู่กับความเข้าใจกฎเกณฑ์ จุดมุ่งหมายของการสอนอยู่ที่การพัฒนาความสามารถและความเข้าใจภาษาเป็นสำคัญ

5. วิธีสอนแบบเงียบ (The silent way) มีแนวคิดที่ว่า การเรียนรู้ภาษาเกิดจากความคิดหรือพลังสมองของผู้เรียนเอง ผู้เรียนจะค้นพบกฎเกณฑ์ทางภาษาจากการทดลองพูด ผู้สอนจึงควรมีบทบาทในการสอนให้น้อยที่สุด ผู้สอนเป็นเพียงผู้ช่วยเหลือให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสภาพแวดล้อมและธรรมชาติ จุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้ความสามารถที่ใช้ภาษาได้ด้วยตนเอง

6. วิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง (The total physical response method) มีแนวคิดที่ว่า การสื่อความหมายของภาษาต่างประเทศอาจทำได้โดยการปฏิบัติ หรือใช้กิริยาอาการประกอบ ผู้เรียนจะได้จำได้ดีถ้าได้ปฏิบัติ เน้นภาษาพูดมากกว่าภาษาเขียน ผู้เรียนจะเรียนรู้ ภาษาจากการสังเกตการณ์การกระทำของผู้อื่น ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น

7. วิธีสอนแบบชักชวน (Suggestopedia) เน้นการโน้มน้าวจิตใจของผู้เรียนให้กำจัดความรู้สึกว่าตนเองจะไม่ประสบความสำเร็จ และช่วยให้ผู้เรียนได้พลังสมองของตนเองออกมาใช้จุดมุ่งหมายของการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเรียนภาษาที่ใช้สื่อสารในชีวิตประจำวัน วิธีการสอนแบบนี้เป็นการโน้มน้าวจิตใจให้ผู้เรียนสบายใจไม่มีการบังคับการที่ผู้เรียนเฉย ๆ นั้น ผู้เรียนกำลังใช้พลังสมองที่มีอยู่และสร้างการจดจำอย่างมีประสิทธิภาพ

8. วิธีสอนแบบอภิปราย (Discussion method) เป็นวิธีการที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนรู้จักทำงานกลุ่ม รวมพลังความคิดเพื่อพิจารณาปัญหาหาข้อเท็จจริง ฝึกให้ผู้เรียนกล้าแสดงออกใช้เหตุผลฝึกการฟังที่ดี ฝึกให้เป็นคนมีระเบียบวินัย และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

9. วิธีสอนแบบโครงการ (Project method) เป็นวิธีให้ผู้เรียนทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งที่ผู้เรียนสนใจหรือตามที่ครูมอบหมายให้ทำ ผู้เรียนจะดำเนินการอย่างเป็นอิสระ ผู้สอนเป็นเพียงผู้ชี้แนะช่วยเหลือและติดตามผลงานของผู้เรียนว่าเป็นอย่างไร ผลงานก้าวหน้าเพียงไร มีปัญหาอุปสรรคหรือไม่ และประเมินผลงานนั้น ๆ การสอนภาษาแบบนี้ ผู้เรียนจะมีอิสระในการใช้ภาษาอย่างเต็มที่และช่วยให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทางภาษาได้เป็นอย่างดี

10. วิธีสอนภาษาแบบกลุ่มสัมพันธ์ (Community language learning) เน้นไม่ให้ผู้สอนคำนึงถึงความรู้สึกและสติปัญญาของผู้เรียนเท่านั้น แต่จะต้องเข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างการโต้ตอบทางกายของผู้เรียน วิธีสอนแบบนี้ยึดผู้เรียนเป็นหลักเน้นการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียนและระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน ตลอดจนเน้นการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร

11. วิธีการสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (The communicative approach) เป็นความสามารถในการใช้ภาษาหรือตีความของภาษาได้ จุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียน สามารถใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมายได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้ภาษาได้เหมาะสมกับสภาพ สังคมเน้นการทำกิจกรรมเพื่อฝึกการใช้ภาษาใกล้เคียงกับสถานการณ์จริงให้มากที่สุด โดยใช้ลักษณะทักษะสัมพันธ์

อาจสรุปได้ว่า วิธีสอนภาษาอังกฤษเป็นศิลปะที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ดังนั้น ผู้สอนจึงควรเลือกวิธีสอนที่เหมาะสมและในการเลือกวิธีสอนนี้เองผู้สอนจะต้องมีการเตรียมตัวและวางแผนการสอนไว้ล่วงหน้า ขั้นตอนที่สำคัญที่สุด คือ กระบวนการ

จัดการเรียนรู้ หากผู้สอนเตรียมการสอนมาดีจะส่งผลให้การดำเนินการจัดการเรียนรู้
ประสบผลสำเร็จและบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ตลอดจนการเรียนการสอนมี
ประสิทธิภาพสูง

ในปัจจุบันการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ เน้นวิธีการสอนตามแนวการสอน
ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร โดยมีเป้าหมายหลัก คือ การปลูกฝังและส่งเสริมให้ผู้เรียนมี
ทักษะการฟัง พูด อ่านและเขียนไปพร้อม ๆ กัน สามารถนำความรู้ที่เรียนไปใช้ประโยชน์ใน
ชีวิตประจำวันได้

ขั้นตอนการดำเนินการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

ขั้นตอนการดำเนินการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารที่สำคัญ ๆ ดังนี้

1. ขั้นเสนอเนื้อหา เน้นที่การให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทำความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายและวิธีการใช้ภาษาที่เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ ควบคู่ไปกับการเรียนรู้กฎเกณฑ์ ทางภาษาโดยดำเนินการดังนี้

1.1 ผู้สอนนำเข้าสู่เนื้อหา (Lead -I) ผู้สอนเสนอบริบทหรือสถานการณ์แก่ผู้เรียน เช่น การใช้รูปภาพ การเล่าเรื่อง การเล่านิทาน

1.2 เสนอเนื้อหาทางภาษาให้ผู้เรียนฟังหรืออ่าน ในด้านเนื้อหาที่เสนอควรมีบริบทหรือสถานการณ์กำกับอยู่ด้วย

1.3 กระตุ้นการเรียนรู้ (Elicitation) โดยตรวจสอบพื้นฐานความรู้ความเข้าใจ ถ้าผู้เรียนตอบได้บางส่วนหรือไม่ได้ ผู้สอนต้องตระหนักว่าจำเป็นต้องสนองหรืออธิบายเนื้อหาทางภาษาดังกล่าวให้ผู้เรียนเข้าใจ

2. ขั้นการฝึก (Practice / Controlled Practice) เป็นขั้นตอนให้ผู้เรียนฝึกใช้ภาษาที่เพิ่งเรียนรู้ใหม่ โดยการดำเนินการ ดังนี้

2.1 ขั้นการฝึก (Controlled Practice) มีผู้สอนเป็นผู้จัดการฝึกโดยฝึกทั้งชั้นฝึกเป็นกลุ่มใหญ่และฝึกเป็นกลุ่มย่อย

2.2 ขั้นการฝึกทีละคน ในขณะที่เดียวกันควรให้ผู้เรียนที่เหลือมีส่วนร่วมช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สิ่งสำคัญผู้สอนต้องให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียนแต่ละคนเพื่อแก้ไข

3. ขั้นการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร (Production / Free Practice) ขั้นนี้เปรียบเสมือนตัวกลางที่เชื่อมโยงระหว่างการเรียนรู้ภาษาในชั้นเรียนกับการนภาษาไปใช้จริงนอกห้องเรียน โดยผู้สอนเป็นเพียงผู้แนะแนวทาง วิธีฝึกมักฝึกในรูปของการทำกิจกรรมต่าง ๆ ผู้สอน เป็นผู้ริเริ่มหรือจัดกิจกรรมขั้นต้น และป้อนข้อมูลย้อนกลับให้ผู้เรียน

นอกจากนี้ กรมวิชาการ (2542, หน้า 16 - 17) ได้กำหนดขั้นตอนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารซึ่งจะมี 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นนำเสนอ (Presentation) หมายถึง ครูเสนอเนื้อหาภาษาให้ผู้เรียนเข้าใจรูปแบบและความหมายการนำเสนอภาษาจะนำสถานการณ์ที่ผู้เรียนสนใจมาช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจความหมายของหัวข้อทางภาษาหรือรูปแบบภาษาที่ต้องการสอนในแต่ละบทมีการใช้คำถามนำเพื่อให้ผู้เรียนเข้าสู่หัวข้อทางภาษา เช่น การซักถามข้อมูลและรูปแบบภาษาที่จะสอน เป็นต้น จากนั้นครูจะเป็นผู้ชี้แนะให้ผู้เรียนสังเกตจากตัวอย่าง

เน้นให้เห็นจุดสำคัญของรูปแบบประโยค เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจความหมายของการใช้รูปแบบไวยากรณ์นั้น ๆ ได้ชัดเจนและถูกต้องยิ่งขึ้น

2. ขั้นฝึก (Practice) ครูให้ผู้เรียนฝึกภาษาที่เสนอในขั้นที่ 1 ในกิจกรรมที่ครูเป็นผู้ให้แนวทางหรือควบคุมอยู่ การฝึกอาจอยู่ในรูปของสถานการณ์จำลองที่ครูสร้างขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกใช้รูปแบบภาษาที่น่าเสนอ อาจเป็นการฝึกทั้งชั้นหรือในรูปกิจกรรมที่ผู้เรียนกระทำร่วมกัน โดยครูเป็นเพียงผู้ควบคุมให้กิจกรรมดำเนินไปด้วยดีเท่านั้น กิจกรรมดังกล่าวมักเป็นกิจกรรมจะช่วยให้ผู้เรียนรู้สึกเพลิดเพลิน และขณะเดียวกันได้มีโอกาสใช้ภาษาที่เรียนมาเพื่อสื่อสารจริง ๆ ซึ่งจะช่วยให้การฝึกมีความหมาย

3. ขั้นใช้ (Production) หมายถึง ครูให้ผู้เรียนใช้ภาษาที่ฝึกมาบ้างแล้วจากขั้นที่ 2 ให้ผู้เรียน ใช้ภาษาที่ได้รับการฝึกมาในรูปกิจกรรมที่หลากหลายซึ่งเอื้อต่อการใช้ภาษาที่สมจริง ขั้นใช้ผู้เรียนจะมีโอกาสใช้ภาษามากขึ้น เนื่องจากกิจกรรมส่วนใหญ่จะอยู่ในรูปแบบกิจกรรมกลุ่ม ผู้เรียนประมาณ 3 - 4 คน หรือกิจกรรมคู่ ต่างจากขั้นฝึกซึ่งมักจะเป็นกิจกรรมทั้งชั้นหรือถ้าเป็นกลุ่มจะแบ่งกลุ่มตามแถว

ขั้นตอนการสอนภาษาอังกฤษ

ในการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษโดยทั่วไปจะมีขั้นตอนในการสอน 5 ขั้น ดังนี้

1. ขั้นนำ/นำเข้าสู่บทเรียน (Warm up) เป็นการเตรียมตัวผู้เรียนก่อนเริ่มเรียนโดยการกระตุ้นและสร้างความสนใจของผู้เรียนให้มีต่อบทเรียน ทำให้ผู้เรียนมีความพร้อมและความกระตือรือร้นที่จะเรียน ผู้เรียนรู้ว่าจะเรียนเรื่องอะไรและยังสามารถนำความรู้และทักษะ มีอยู่เดิมมาสัมพันธ์กับบทเรียนใหม่ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้ชัดเจนขึ้น

2. ขั้นสอน / นำเสนอ (Presentation) เป็นขั้นที่ผู้สอนให้ความรู้เนื้อหาของบทเรียน อย่างละเอียดตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งผู้สอนอาจใช้เทคนิควิธีการสอนรูปแบบต่าง ๆ กิจกรรมประกอบการสอนและสื่อการสอน มาประกอบในการอธิบายเนื้อหาให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้ชัดเจนและง่ายขึ้น รวมทั้งเกิดความสนุกสนานในการเรียน

3. ขั้นฝึก (Practice) ผู้เรียนจะได้ฝึกใช้ความรู้ (ภาษา) ที่เรียนมาแล้วในขั้นสอน (นำเสนอ) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนใช้ความรู้ (ภาษา) ที่เรียนมาผู้สอนออก

เสียงนำเป็นตัวอย่าง 2 – 3 ครั้ง ผู้เรียนออกเสียงตามได้ถูกต้อง คล่องแคล่ว การฝึกอาจจะฝึกทั้งชั้น เป็นกลุ่ม เป็นคู่หรือรายบุคคล ชั้นนี้เป็นโอกาสที่ครูจะแก้ไขข้อผิดพลาดของนักเรียนในการใช้ภาษา

4. ขั้นนำไปใช้ (Application) เป็นขั้นที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้เกี่ยวกับภาษาที่ฝึกมาแล้วไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ในรูปแบบกิจกรรมหลากหลาย เพื่อให้เกิดความคล่องแคล่วและเกิดความสนุกสนาน ซึ่งในขั้นนี้เป็นขั้นที่เน้นผู้เรียนเป็นผู้ทำกิจกรรม ผู้สอนคอยให้ความช่วยเหลือ กิจกรรมที่กำหนดไว้มีหลากหลาย เช่น การเล่นเกม การทำชิ้นงาน การทำแบบฝึก การนำเสนอผลงาน เป็นต้น

5. ขั้นสรุป (Conclusion) เป็นขั้นสุดท้ายของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละชั่วโมง จุดประสงค์ คือ เพื่อสรุปสิ่งที่ได้เรียนไปแล้ว ซึ่งกิจกรรมที่ผู้สอนกำหนดไว้ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติ อาจจะเป็นการนำเสนอรายงานของกลุ่มทำแบบฝึกหัดเพื่อสรุปความรู้ หรือเล่นเกมเพื่อทดสอบสิ่งที่เรียนมาแล้วรวมทั้งการที่ผู้สอนอาจจะสรุปสาระการเรียนรู้ในครั้งนี้ด้วยตนเองหรือให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมสรุปสาระการเรียนรู้ด้วยกัน

การสอนทักษะการฟัง

การฟังเป็นการสื่อสารในชีวิตประจำวันที่จะทำให้ผู้ฟังและผู้พูดเข้าใจกัน ทักษะการฟังจึงเป็นทักษะแรกๆ ที่ผู้เรียนต้องเรียนรู้ก่อนเพื่อทำความเข้าใจ จึงจะสามารถปฏิบัติตามหรือพูดโต้ตอบได้ ทักษะการฟังจึงเป็นพื้นฐานไปสู่การพูด การอ่าน และการเขียน ฉะนั้นทักษะการฟังจึงมีความสำคัญต่อผู้เรียนที่จะได้รับการฝึกฝนอย่างเพียงพอและจริงจังซึ่งการฝึกฝนทักษะการฟัง เพิ่มเติมจะทำให้ผู้เรียนจดจำ และแยกแยะเสียงได้ถูกต้องโดยขั้นตอนการฝึกทักษะการฟัง สรุปได้ ดังนี้

1. กระตุ้นความสนใจของผู้เรียนและให้ผู้เรียนรู้จุดมุ่งหมายของการฝึกทักษะการฟังว่าเมื่อฟังจบแล้วจะต้องตอบคำถาม ปฏิบัติตามหรือเขียนเรื่องราว
2. ให้ผู้เรียนฟังข้อความหรือเรื่องราวที่เตรียมไว้ ข้อความหรือเรื่องราวนั้นควรใช้ ความเร็วปกติ ผู้ฟังสามารถฟังซ้ำได้เมื่อต้องการจำนวนครั้งขึ้นอยู่กับความยากง่ายของเรื่องที่ฟังหรืองานที่ให้ปฏิบัติ
3. ให้ผู้เรียนทำแบบฝึกหัดหรืองานที่มอบหมายให้
4. ให้ข้อมูลย้อนกลับเมื่อมีการตรวจเพื่อเป็นกำลังใจหรือแก้ไขข้อบกพร่อง

การสอนทักษะการพูด

ทักษะการพูดเป็นทักษะที่สำคัญในการถ่ายทอดความคิด ความเข้าใจและความรู้สึกให้ ผู้ฟังได้รับรู้และเข้าใจจุดมุ่งหมายของผู้พูดฉะนั้นการพัฒนาทักษะการพูดจึงต้องใช้เวลาในการฝึกต้องมีแรงจูงใจและความถนัดของผู้เรียน และขึ้นอยู่กับคุณภาพในการสอนของครูด้วยการสอนการพูดที่ดีต้องใช้ภาษาที่พบจริงในชีวิตประจำวัน เป็นเรื่องรอบ ๆ ตัวของผู้เรียน มีความยาวเพียง 2 บรรทัดสำหรับผู้เริ่มเรียนและเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เมื่อเรียนมากขึ้น โดยธรรมชาติของเด็กหัดพูดทีละคำ ๆ จนเป็นประโยคสั้น ๆ จากธรรมชาติการเรียนรู้ของเด็ก บทเรียนเริ่มต้นจึงสอนการพูดเลียนตามธรรมชาติ ปัญหาจึงมีว่าทำอย่างไรผู้เรียน จึงจะชินกับการพูดภาษาอังกฤษเมื่อเติบโตขึ้นสามารถนำภาษาอังกฤษไปใช้ในสถานการณ์ในชีวิตจริงเทคนิคที่ใช้ได้ดีในการสอนแบบฟัง พูด คือ การฝึกหัด (Drill) ในรูปแบบต่าง ๆ ลาร์เซน ฟรีแมน (Larsen-Freeman, 1987, หน้า 46 - 47) ได้กล่าวไว้ดังนี้

1. การฝึกแบบซ้ำ (Repetition Drill) ผู้สอนให้ผู้เรียนฝึกพูดบทสนทนาที่ละบรรทัดให้เหมือนและถูกต้องตามแบบ และให้พูดให้เร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้
2. การฝึกแบบลูกโซ่ Chain (Drill) เป็นการฝึกพูดโดยให้บทสนทนาเป็นลูกโซ่ไปรอบ ๆ ห้องเรียน เช่น ผู้สอนทักทายผู้เรียนคนหนึ่งด้วยคำถามจากบทสนทนา ผู้เรียนคนนั้น โต้ตอบแล้วถามคำถามต่อบทสนทนานั้นด้วยคำถามต่อไป ทำเช่นนี้เป็นลูกโซ่ไปเรื่อย ๆ รอบห้องเรียนวิธีนี้จะช่วยให้ผู้สอน มีโอกาสได้เห็นความสามารถในการพูดของผู้เรียนแต่ละคนได้
3. การฝึกแบบแทนที่คำเดียว (Single-Slot Substitution Drill) ผู้สอนพูดประโยคจากบทสนทนาหนึ่งประโยค หลังจากนั้นผู้สอนยกพูดคำหรือวลีที่สามารถเอาไปแทนคำหรือวลีในประโยคที่ผู้สอนยกมาแต่แรกนั้นได้ ผู้เรียนนำคำนั้นหรือวลีนั้นมาแทนที่ได้โดยพูดประโยคเป็น ประโยคใหม่ ทำเช่นนี้เรื่อย ๆ จนเกิดความเคยชินกับประโยคต่าง ๆ ในบทสนทนาได้
4. การฝึกแบบแทนที่หลายคำ (Multiple-Slot Substitution Drill) วิธีนี้คล้ายกับแบบแทนที่คำเดียวเพียงแต่เปลี่ยนเป็นแทนที่หลายคำผู้เรียนจะต้องจำให้ได้ว่าคำที่ผู้สอนให้ใหม่แต่ละครั้ง จะแทนที่ไว้ที่ใดของประโยคแล้วจึงพูดประโยคนั้น
5. การฝึกแบบเปลี่ยนรูป (Transformation Drill) ผู้สอนเป็นผู้พูดหรือบอกประโยค ให้กับผู้เรียนหนึ่งประโยคแล้วให้ผู้เรียนเปลี่ยนรูปประโยคเป็นประโยคใหม่ เช่น

การเปลี่ยน ประโยคบอกเล่าเป็นประโยคปฏิเสธ หรือเปลี่ยนประโยคบอกเล่าเป็นคำถาม หรือเปลี่ยนรูปประโยคที่เป็นการกระทำ (Active Sentence) เป็นผู้ถูกกระทำ (Passive Sentence) หรือประโยคที่ผู้พูดพูดโดยตรง (Direct Speech) เป็นแบบบอกกล่าว (Indirect Speech)

6. การฝึกแบบถาม-ตอบ (Question-and-Answer Drill) เป็นการฝึกให้ผู้เรียนได้ตอบคำถามโดยจะต้องตอบอย่างรวดเร็ว แม้ว่าจะเป็นคำถามที่ไม่ได้เรียนในบทเรียนนั้น ผู้สอนสามารถให้ผู้เรียนได้ฝึกถามด้วยเช่นกันเพื่อเป็นการฝึกรูปแบบคำถามด้วย

7. การฝึกแบบเสียงต่างเสียงเดียว (Use of Minimal Pairs) ผู้สอนหาคำที่มีเสียงต่าง หนึ่งในเสียง เช่น ship/sheep (ในภาษาอังกฤษ) ผู้เรียนได้ฟังความแตกต่างของเสียงก่อนที่จะพูดเสียงนั้น ๆ ผู้สอนผู้เลือกเสียงในการฝึกหลังจากทำการวิเคราะห์ความแตกต่างและเปรียบเทียบเสียงของภาษาที่เรียนกับภาษาเดิมของผู้เรียน

8. การฝึกแบบเติมบทสนทนาให้สมบูรณ์ (Complete the Dialog) ผู้สอนเลือกบทสนทนาที่เรียนแล้วมาลบคำบางคำออกเพื่อที่จะให้ผู้เรียนได้เติมคำลงในช่องว่างให้ถูกต้อง

9. การฝึกโดยใช้แบบแผนทางไวยากรณ์ (Grammar Game) จากตัวอย่างที่กล่าวไว้เป็นเกมซูเปอร์มาร์เก็ต โดยผู้สอนสร้างประโยคขึ้นแล้วให้ผู้เรียนสร้างประโยคใหม่โดยใช้แบบแผนเดิมแต่เปลี่ยนคำศัพท์ เช่น

ผู้สอน : I go to the supermarket, I need some butter.

ผู้เรียน : I go to the library, I need some books.

ผู้เรียน : I go to the drugstore, I need some medicines.

เกมนี้เป็นเกมที่ต้องการให้ผู้เรียนได้ฝึกแบบแผนไวยากรณ์จากบริบทของภาษา ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนได้แสดงออกทางด้านภาษาด้วย

10. การฝึกแบบลูกโซ่จากท้ายไปหน้า (Back Chaining) ผู้สอนเลือกประโยคที่ต้องการให้ผู้เรียนฝึกแล้วนำมาตัดออกเป็นคำ ๆ เพื่อช่วยให้ฝึกพูดได้ง่ายขึ้นโดยเริ่มจากด้านท้าย ประโยคไปยังต้นประโยค เช่น ประโยคที่ต้องการฝึก คือ "I like to exercise at the park" การฝึกพูดก็จะเป็นดังนี้

park the park

at the park exercise at the park

to exercise at the park like to exercise at the park

I like to exercise at the park.

11. การฝึกแบบลูกโซ่จากหน้าไปท้าย Front(Chaining) มีลักษณะการฝึก เหมือนกับการฝึกแบบลูกโซ่จากท้ายไปหน้าเพียงแต่การเริ่มต้นเริ่มจากต้นประโยค ดังนี้

I

I like

I like to

I like to exercise

I like to exercise at

I like to exercise at the

I like to exercise at the park.

แนวทางการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษ มีดังนี้ (กรมวิชาการ, 2542)

1. สร้างความเคยชิน

1.1 ทุกครั้งเมื่อครูเข้าชั้นเรียน ควรเริ่มต้นทักทายเป็นภาษาอังกฤษ ด้วยรูป ประโยคง่าย ๆ จะเป็นการอุ่นเครื่องที่ดี เมื่อผู้เรียนสามารถพูดโต้ตอบได้จะมี กำลังใจและมีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้นทำให้กล้าแสดงออก กล้าพูดภาษาอังกฤษโดย ไม่รู้ตัว

1.2 เมื่อออกคำสั่งให้ผู้เรียนทำอะไรก็ตาม ครูควรเลือกใช้คำสั่งเป็น ภาษาอังกฤษที่เหมาะสมกับระดับชั้น หลีกเลี่ยงการใช้ภาษาไทยโดยไม่จำเป็นจะเป็น ประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้เรียนที่ไม่คล่องแคล่ว จะทำให้ผู้เรียนกล้าพูดมากขึ้น

1.3 ฝึกให้ผู้เรียนใช้คำหรือกลุ่มคำหรือประโยคภาษาอังกฤษที่จำเป็น

2. การสร้างความสนุกสนานเพลิดเพลิน

ผู้สอนจะต้องรู้จักคัดเลือกกรุปประโยคที่เหมาะสมกับผู้เรียน เลือก กิจกรรมการเรียนการสอนที่ดึงดูดความสนใจของผู้เรียน เช่น เพลง เกมการสร้าง สถานการณ์จำลองและบทบาทสมมติอาจเป็นสถานการณ์ที่กำหนด หรือผู้เรียนแต่งเอง เป็นต้น

3. การสร้างความถูกต้องแม่นยำ

นอกจากสร้างความเคยชินและสร้างความสนุกสนานแล้วสิ่งที่ครูไม่ควรมองข้าม คือ ความถูกต้องแม่นยำ ครูต้องมีความเข้าใจเรื่องไวยากรณ์ กฎเกณฑ์ วิธีออกเสียงและสำเนียงมีความรู้เรื่องคำศัพท์และการนำภาษาอังกฤษไปใช้เป็นอย่างดีเพื่อจะเป็นรูปแบบที่ดีให้แก่ผู้เรียน

4. สร้างบรรยากาศ

ครูต้องรู้จักสร้างบรรยากาศ เริ่มต้นตั้งแต่เมื่อก้าวเข้าสู่ชั้นเรียนโดยใช้กิจกรรมและสื่อต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจ มีการเคลื่อนไหว เพลิดเพลินและสนุกสนานมีความกระตือรือร้นที่จะพูดภาษาอังกฤษโดยอิสระไม่ต้องให้ครูบังคับ นอกจากนี้ครูจะต้องรู้จักจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน ให้เอื้ออำนวยต่อบรรยากาศฝึกพูดภาษาอังกฤษ

5. สร้างความมั่นใจ

ครูต้องสร้างความเชื่อมั่นให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน นับตั้งแต่ก้าวแรกที่ครูเข้าชั้นเรียนด้วยบุคลิกท่าทางและน้ำเสียงที่น่าเชื่อถือและศรัทธา สร้างความเป็นกันเองให้คำชมเชย เมื่อผู้เรียนพูดได้ถูกต้องและครุครมีความอดทนคอยให้ความช่วยเหลืออย่างจริงใจ เมื่อพบว่าผู้เรียนมีปัญหาในการพูด ให้โอกาสให้กำลังใจ ครูควรหลีกเลี่ยงบรรยากาศที่เคร่งเครียดเกินไป พยายามให้ผ่อนคลายมากที่สุด เพื่อสร้างเจตคติที่ดีของผู้เรียนต่อการพูดภาษาอังกฤษ มีกำลังใจและความเชื่อมั่นในตนเองสามารถพูดภาษาอังกฤษได้อย่างไม่เคอะเขิน และมีความกระตือรือร้น ที่จะฝึกพูดภาษาอังกฤษให้ดียิ่งขึ้นเรื่อย ๆ การสอนพูดนี้ที่แท้จริงแทรกอยู่ในเนื้อหาวิชาที่ผู้เรียนเรียน เช่น ไวยากรณ์ คำศัพท์ อ่าน และเขียน เป็นต้น เพราะในการฝึกเนื้อหาเหล่านั้น จะใช้การฝึกเป็นบันได ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความแม่นยำ ในเนื้อหา การพูดเป็นพฤติกรรมที่มนุษย์แสดงออก ปฏิบัติการโต้ตอบผู้อื่นหรือสถานการณ์อื่น หรือใช้ถ้อยคำเพื่อโน้มน้าวผู้อื่นให้คล้อยตามตนเอง การพูดเป็นเครื่องมือของคนในการใช้ภาษา ดังนั้นครูจึงมีหน้าที่ที่จะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนพูด โดยการหาแบบฝึกหัดที่เหมาะสมให้ผู้เรียนทำให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจในการแสดงออก

การสอนแบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ

1. ระดับเตรียมตัว สอนให้พูดเลียนแบบตัวอย่างส่วนมาก ได้แก่ การเลียนแบบประโยคที่ถูกต้องจากครูหรือจากเทปบันทึกเสียงและท่องจำประโยคพื้นฐานต่าง ๆ
 2. ระดับแสดงออก เมื่อผู้เรียนสามารถจดจำคำ และประโยคได้ครบแล้วจะสามารถพูดแสดงความตั้งใจของตนเองออกไปให้สอดคล้องกับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้
- การสอนพูดแบบนี้มักจะจัดบทเรียนเป็นบทสนทนาหรือการเล่าเรื่อง การเสนอ อาจแบ่งออกเป็นขั้นตอนต่าง ๆ ตามระดับความง่ายไปหายาก

การสอนทักษะการอ่าน

ทักษะการอ่าน คือ ความสามารถในการแปลความหมายจากประโยคหรือข้อความที่ได้รับรู้ใจความใช้การตีความเพื่อให้เข้าใจสื่อในรูปแบบของการเขียนอ่านจะต้องใช้ความสามารถที่ผู้จะทำความเข้าใจและตีความสิ่งที่ผู้เขียนต้องการสื่อความหมายได้ตามจุดประสงค์ของผู้เขียนที่แสดงออกมาทางข้อความนั้นมากกว่าตัวภาษานั้น ๆ (Johnson & Morrow, 1981, p. 87)

โครงสร้างการอ่าน 4 ระดับ คือ การอ่านออกเสียง (Decoding Printed Word) การเข้าใจความหมาย (Comprehending) ผู้อ่านมีความเข้าใจข้อความทั้งระดับตัวอักษร ระดับตีความหรือแปลความ การมีปฏิกิริยาต่อสิ่งที่อ่าน (Reacting to Meaning) ผู้อ่านใช้วิจารณ์ถ้อยคำตัดสินว่าเรื่องที่อ่าน เชื่อได้เพียงใด ซึ่งเป็นการอ่านระดับวิจารณ์ การนำความรู้ที่ได้จากการอ่านไปใช้ (Applying Meaning) ผู้อ่านนำประสบการณ์เดิมที่มีอยู่ผสมผสานกับความรู้ที่อ่านมาได้ใหม่

หลักการสอนทักษะการอ่าน

ฟินอคเชียโร (Finocchiaro, 1974, p. 77) ได้เสนอแนะวิธีการสอนที่จะช่วยให้นักเรียนเกิด ทักษะในการอ่าน ไว้ดังต่อไปนี้

1. ส่งเสริมนักเรียนให้มีการเพิ่มพูนคำศัพท์ ด้วยการแนะนำคำที่มีรากศัพท์เดียวกันมีการรวบรวมคำที่คล้ายคลึงกัน หาคำที่อยู่ในประเภทเดียวกัน ฝึกให้นักเรียนเดาความหมายของคำใหม่โดยอาศัยตัวชี้แนะจากบริบท
2. ช่วยให้นักเรียนเข้าใจโครงสร้างหรือแบบประโยค ใช้วิธีการทำนองเดียวกันกับการเพิ่มพูนคำศัพท์

3. ช่วยให้นักเรียนเข้าใจวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา เพื่อที่จะได้เข้าใจความหมายของคำได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น ด้วยการใช้อุปกรณ์เท่าที่จะหาได้ เช่น รูปภาพของจำลองหรือของจริง

4. ใช้คำถามเป็นเครื่องมือช่วยให้นักเรียนเข้าใจข้อความที่อ่านยิ่งขึ้น คำถามของครู ควรเริ่มต้นจากคำถามง่าย ๆ ประเภทตอบรับหรือปฏิเสธ ต่อไปจึงใช้คำถามที่มีคำแสดงคำถาม ขึ้นต้น นอกจากนี้ยังมีคำถามให้นักเรียนบอกใจความสำคัญของข้อความที่อ่านหรือหาคำที่บรรยายลักษณะเหตุการณ์เกี่ยวกับคน สิ่งของจากเรื่องที่อ่าน

5. ช่วยฝึกให้นักเรียนสามารถอ่านเร็วและรู้จักปรับอัตราเร็วในการอ่านตามแต่ละประเภทของเรื่องที่อ่านและวัตถุประสงค์ในการอ่านด้วยวิธีการต่อไปนี้

5.1 จับเวลาหรือกำหนดเวลาสั้น ๆ ทุกครั้งที่นักเรียนอ่านในใจ

5.2 พยายามลดเวลาที่กำหนด

5.3 ระวังไม่ให้นักเรียนอ่านโดยทำปากขมขมิบ หรือชี้นิ้วไปตามข้อความที่กำลังอ่าน

5.4 บอกวัตถุประสงค์ของการอ่านทุกครั้ง เพื่อให้หาคำตอบที่ต้องการหาข้อความ เฉลยปัญหาใจความสำคัญหรืออ่านเพื่อตั้งชื่อเรื่อง

5.5 ให้นักเรียนมีสมุดบันทึกความก้าวหน้าในการอ่านเร็ว รวมทั้งคะแนนทดสอบที่ได้จากความเข้าใจในการอ่านเรื่อง หากทำเป็นสมุดกราฟได้จะช่วยให้เห็นความก้าวหน้าในการอ่านของนักเรียนแต่ละคนได้เป็นอย่างดี

การจัดกิจกรรมด้านการอ่าน แบ่งเป็น 3 ระยะ คือ

1. กิจกรรมก่อนการอ่าน เป็นการสร้างความสนใจให้แก่ผู้เรียนเกี่ยวกับเรื่องที่จะอ่านโดยปูพื้นฐานเกี่ยวกับเรื่องไวยากรณ์และคำศัพท์

2. กิจกรรมระหว่างการอ่าน เป็นกิจกรรมที่ผู้สอนนำมาใช้ฝึกทักษะในขณะที่อ่านเนื้อ เรื่อง เพื่อให้เกิดความเข้าใจดียิ่งขึ้น เช่น เกมตัดต่อข้อความ เรียงลำดับเหตุการณ์ เกมสะกดจิต เพื่อให้ผู้เรียนอ่านด้วยเสียงอันดัง อ่านตามความรู้สึก ผู้เรียนฟังการอ่านจากเทปเจ้าของภาษาแล้วให้ผู้เรียนอ่านอัดเสียงลงเทปบ้างเพื่อจะได้ฟังเสียงของตนเอง

3. กิจกรรมหลังการอ่าน เป็นกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นหรือแสดง ความสามารถเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน เช่น ผู้เรียนตอบคำถามจากเรื่อง สรุปเรื่อง เล่าบอกประโยชน์ที่ได้รับจากการอ่าน แสดงบทบาทสมมติ เขียนบทสนทนาจากเรื่อง แต่งเขียนประโยคจากเรื่องที่อ่าน เป็นต้น

เทคนิคการสอนทักษะการอ่าน

1. การอ่านตามตัวอย่าง
2. การอ่านโดยการตั้งคำถามจากเรื่องที่อ่าน
3. การอ่านโดยการย่อเรื่องที่อ่าน
4. การอ่านโดยให้นักเรียนมีการอภิปรายเรื่องที่อ่าน
5. การอ่านและทำแผนผังสรุปโยงเรื่อง
6. เกมทางภาษา
7. เพลง บทกลอน คำคล้องจอง สำนวนสุภาพ

การอ่านเป็นทักษะการรับภาษาเช่นเดียวกับทักษะการฟัง ควรใช้ภาษาง่าย ๆ ระดับพื้นฐาน เพื่อให้สื่อความได้ถูกต้อง ตลอดจนส่งเสริมให้เกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษเห็นประโยชน์และคุณค่าของนิสััยรักการอ่าน

การสอนทักษะการเขียน

ทักษะการเขียน เป็นทักษะที่สำคัญยิ่งทักษะหนึ่ง เพราะการเขียนจะช่วยให้สามารถติดต่อการสื่อสารกับผู้อื่นได้ ช่วยจดบันทึกสิ่งต่าง ๆ ที่เรียนหรือทราบมา และยังสามารถถ่ายทอดความรู้ของตนให้ผู้อื่นทราบด้วย ผู้ที่ใช้ภาษาเขียนต้องมีความสามารถในการใช้ภาษาให้ถูกต้องตามระเบียบแบบแผนเพราะถ้าผิดไป ความหมายก็จะผิดหรือไม่มี ความหมายเลยก็ได้

องค์ประกอบของการเขียน

แฮร์ริส (Harris, 1969, pp. 68 – 69) กล่าวว่า การเขียนโดยทั่วไปจะต้องมี องค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

1. เนื้อหา (Content) ได้แก่ เนื้อหาสาระที่ใช้ในการเขียน
2. การวางรูปแบบ (Form) ได้แก่ การจัดเรียงลำดับเนื้อหา
3. ไวยากรณ์ (Grammar) ได้แก่ การใช้โครงสร้างตามหลักไวยากรณ์ที่ถูกต้องและสื่อความหมายได้
4. สีส่า (Style) ได้แก่ การเลือกโครงสร้างการเลือกคำและสำนวนต่าง ๆ ของภาษาที่ใช้ในการเขียน เช่น การใช้เครื่องหมายวรรคเฉพาะหรือเพื่อทำให้เกิดบรรณรส
5. กลไกการเขียน (Mechanics) ได้แก่ การใช้สัญลักษณ์ต่าง ๆ ของภาษาที่ใช้ในการเขียน เช่น การใช้เครื่องหมายวรรคตอน และการใช้ตัวอักษรตัวใหญ่ให้ถูกต้องตาม

เกณฑ์ของภาษานั้น ๆ ในการเขียนครูจะต้องให้นักเรียนเขียนโดยใช้คำที่ได้เรียนมาแล้ว เพื่อความคล่องแคล่วและใช้ได้อย่างแม่นยำ

เทคนิคการสอนทักษะการเขียน

1. การเขียนอักษรในอากาศ ฝ่ามือ หลังเพื่อน
2. การเขียนสร้างสรรค์ เช่น เส้นตรงหนึ่งเส้น สามารถต่อเติมเป็นตัวอักษรอะไรได้บ้าง
3. การเขียนแผนที่ความคิด
4. การทำโครงงาน
5. การแต่งนิทานหรือเรื่องสั้น ๆ
6. การเติมคำจากการฟังเพลง
7. การเขียนคำศัพท์ อาจใช้การเล่นเกมนประกอบเพื่อเปลี่ยนบรรยากาศ

วิธีสอนภาษาอังกฤษแบบต่าง ๆ ที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียน

กรมวิชาการ (2544, หน้า 30 – 31) ได้สรุปวิธีสอนภาษาอังกฤษแบบต่าง ๆ ที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียนไว้ดังนี้

1. ด้านทักษะการฟัง ได้แก่ วิธีสอนแบบโต้ตอบทางสระวิธีสอนโดยใช้กิจกรรมคัดสรรเพื่อการสื่อสาร กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ใช้สื่อหนังสือ จัดกิจกรรม The information Gap Principle และกิจกรรมมุ่งงานปฏิบัติ รวมทั้งวิธีสอนโดยใช้สื่อประสม และวิธีสอนแบบร่วมมือ
2. ด้านทักษะการพูด ได้แก่ วิธีสอนแบบเพื่อนช่วยสอน โดยใช้แบบฝึกสนทนา กิจกรรมคัดสรรเพื่อการสื่อสาร ใช้เกม จัดกิจกรรม The information Gap Principle กิจกรรมมุ่งงานปฏิบัติและกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ รวมทั้งวิธีสอนโดยใช้สื่อประสม วิธีสอนแบบมุ่ง ประสบการณ์ทางภาษา และวิธีสอนให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน
3. ด้านทักษะการอ่าน ได้แก่ วิธีสอนโดยใช้กิจกรรมคัดสรรเพื่อการสื่อสาร ใช้เกม กิจกรรมมุ่งงานปฏิบัติเทคนิคการสร้างไต่อะแกรมเน้นโครงสร้างระดับยอดเทคนิคการตั้งคำถาม การเขียนแผนภูมิเนื้อหา และกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน รวมทั้งวิธีสอนโดยใช้สื่อประสมและวิธีสอนให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน

4. ด้านทักษะการเขียน ได้แก่ วิธีสอนโดยใช้สื่อประสม วิธีสอนแบบมุ่งประสบการณ์ ทางภาษา วิธีสอนแบบการเรียนรู้เพื่อรอบรู้ วิธีสอนให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน รวมทั้งวิธีสอนโดยใช้กิจกรรมคัดสรรเพื่อการสื่อสาร ใช้เกม และกิจกรรมมุ่งงานปฏิบัติ

5. ทักษะบูรณาการ วิธีสอนที่ส่งผลให้นักเรียนมีทักษะบูรณาการหรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษสูง ได้แก่ วิธีสอนแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา วิธีสอนให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน โดยใช้กิจกรรมคัดสรรเพื่อการสื่อสาร กลุ่มสัมพันธ์ เพื่อนช่วยสอน ใช้เกมและเพลง จัดกิจกรรม The information Gap Principle เทคนิคการตั้งคำถาม การเขียนแผนภูมิ เนื้อหา กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน วิธีตอบสนองด้วยท่าทาง การใช้สื่อหนังสือ นิทาน ชุดการสอนและสื่อ ประสม

6. วิธีสอนที่ส่งเสริมเจตคติที่ดีต่อภาษาอังกฤษ ได้แก่ วิธีสอนโดยใช้เกม ใช้เพลงและวิธีสอนให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน

นอกจากนี้หลักการสอนภาษาอังกฤษมีแนวทางไว้มีดังนี้

1. ครูสอนจากเรื่องง่ายไปเรื่องยาก เช่น รวมคำศัพท์ต่าง ๆ ให้เป็นหมวดหมู่แล้วสอน เป็นหมวด ๆ เช่น หมวดเสื้อผ้า หมวดเครื่องใช้หมวดผลไม้ เป็นต้น แทนการสอนคำศัพท์ที่กระจุกกระจายปะปนกันอยู่รวมกันหลาย ๆ หมวด

2. สอนให้สัมพันธ์กับความคิดก่อนจะสอนเรื่องใหม่ ครูควรจะทำการศึกษาทบทวนบทเรียนเดิม เพื่อให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้เดิมมาสู่ความรู้ใหม่ จะช่วยให้นักเรียนเข้าใจและจำเรื่องที่เรียนได้แม่นยำขึ้น

3. สอนให้สัมพันธ์กับวิชาอื่น ๆ เนื่องจากการสอนในปัจจุบันเรามุ่งเน้นเพื่อการสื่อความหมาย เพราะฉะนั้นในการสอนของครู ถ้าสามารถเชื่อมโยงความรู้เรื่อง คำศัพท์ และโครงสร้างทางไวยากรณ์สู่เนื้อหาวิชาอื่น ๆ ก็ช่วยให้การเรียนการสอนในเรื่องนั้น ๆ มีความหมายยิ่งขึ้น เช่น ให้นักเรียนวาดภาพประกอบบทเรียนภาษาอังกฤษ เป็นการเชื่อมโยงวิชาศิลปะศึกษากับวิชาภาษาอังกฤษเข้าด้วยกัน เป็นต้น

4. เปลี่ยนวิธีการสอนไม่ซ้ำซากน่าเบื่อ ผู้สอนควรสอนให้สนุกสนาน และน่าสนใจ ซึ่งมีการใช้เพลง เกม การฉายวีดิทัศน์ สไลด์ภาพประกอบโดยสอดแทรกสิ่งเล็ก ๆ น้อย ๆ ผลผสมผสานเข้าด้วยกัน

5. ใช้ความสนใจและความต้องการของนักเรียนเป็นจุดเริ่มต้นการสอน เช่น สอนคำศัพท์เกี่ยวกับสัตว์เลี้ยง ขณะที่กำลังสอนอยู่นี้ นักเรียนกำลังสนใจสัตว์อะไรมากที่สุด เช่น สนใจสุนัขในการ์ตูน (Snoopy) เราก็เริ่มด้วยสัตว์ตัวนี้ เพื่อนำไปสู่ความสนใจของการสอนสัตว์เลี้ยงตัวอื่น ๆ ต่อไป

6. สอนโดยคำนึงถึงประสบการณ์เดิม กิจกรรมใหม่ควรจะต้องเนื่องกับกิจกรรมเดิม เช่น เราจะสอนเรื่องไปเที่ยวชายทะเล ครูก็อาจสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว ชายทะเล ที่นักเรียนเคยไปเพื่อนมาสู่เรื่องที่ครูกำลังจะสอน

7. สอนให้นักเรียนสามารถสรุปความคิดรวบยอดและสามารถนำสิ่งที่ได้รับไปใช้ได้ สถานการณ์ใหม่ ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับสถานการณ์เก่าที่นักเรียนเคยเรียนในชั้นเรียน

8. ผู้สอนควรมีอารมณ์ขัน เพื่อช่วยให้บรรยากาศในห้องเรียนน่าเรียนยิ่งขึ้น เพราะวิชาภาษาอังกฤษเป็นวิชาที่เป็นภาษาต่างประเทศไม่ใช่ภาษาของเราเอง ครูจึงไม่ควรจะเคร่งเครียดเกินไป

9. ผู้สอนควรหมั่นแสวงหาความรู้เพิ่มเติม เพื่อที่จะได้นำสิ่งที่แปลกและใหม่มาถ่ายทอดให้ผู้เรียนได้อยู่เสมอ

10. ผู้สอนควรมีศรัทธาในอาชีพของตน จึงจะทำให้สอนได้ดี

กระบวนการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ

การสอนภาษาอังกฤษขั้นพื้นฐาน ต้องอาศัยกลวิธีต่าง ๆ มากมาย ครูควรมีความพร้อม (Readiness) ในทุก ๆ ด้าน ที่จะเผชิญกับการสอนอันยากลำบาก แต่ให้ผลที่คุ้มค่ามีประสิทธิภาพครูมีอาชีพจะต้องเป็นนักคิด และพัฒนาผู้เรียนให้เป็นนักคิดได้ด้วยตนเอง การคิดช่วยพัฒนาความรู้ความจำและทักษะสื่อสารต่าง ๆ ได้ดี

กระบวนการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ (Process of Teaching English) ประกอบไปด้วย สิ่งสำคัญดังต่อไปนี้

1. รู้หลักสูตร (Curriculum)
2. จัดทำแผนการสอนที่ดี (Good Lesson Planning)
3. การสอนให้จำความรู้ (Knowledge)
4. การสอนให้คิด (Thinking Skills)
5. การสอนสะกดคำและการออกเสียง (Spelling and Pronunciation)
6. การสอนไวยากรณ์โดยมโนทัศน์ (Teaching Grammar by using Concepts)
7. ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Social Interaction)
8. การใช้สื่อ (Media)
9. การถ่ายโอนสู่การสื่อสาร (English for communications)
10. ความเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน (Relevance)

1. หลักสูตร (Curriculum)

สิ่งแรกที่ต้องพิจารณา คือ หลักสูตรของแต่ละระดับชั้นเพื่อเป็นเป้าหมายสำคัญ มีการกำหนดการเรียนรู้อะไรบ้าง การเตรียมเนื้อหาให้ตรงกับหลักสูตรเป็นสิ่งสำคัญ พิจารณาดำเนินการของแต่ละระดับชั้น การเลือกใช้ตำรา ครูควรศึกษาตำราจากสำนักพิมพ์ต่าง ๆ มากกว่าหนึ่งชุดเพื่อเปรียบเทียบแล้วคัดสรรจุดเด่นของตำราแต่ละชุดนำมาวางแผนการสอนให้มีประสิทธิภาพ การใช้ตำราหลายชุดจะมีประสิทธิภาพกว่ายึดตำราชุดเดียว จริงอยู่แต่ละเล่มมีการเรียงลำดับเนื้อหาาก่อนหลัง มีกิจกรรมเชื่อมโยงสัมพันธ์กันไว้ดีแล้วแต่เราต้องคำนึงถึงอีกหลายปัจจัย เช่น ความน่าสนใจ เนื้อหาน้อยเกินไปเหมาะกับระดับชั้นหรือไม่ ผู้สอนสามารถปรับใช้เปลี่ยนสาระให้เหมาะสม โดยไม่ได้เปลี่ยนความสัมพันธ์ของเนื้อหา (Sequence)

เกณฑ์การพิจารณาดำเนินการ

1. ประสบการณ์ที่ใช้อยู่ใกล้ตัวเด็กหรือไม่
2. เป็นคำศัพท์ใช้บ่อย เหมาะแก่ระดับชั้นและปริมาณมากเพียงพอหรือไม่
3. มีการสอนการออกเสียงทุกบทหรือเปล่า
4. มีส่วนของ Grammar และ Expressions พร้อมคำอธิบายและคำศัพท์ให้ศึกษา เพิ่มเติมในเรื่องเดียวกัน
5. มีขั้นตอนเป็นระบบ เรียงตามลำดับกิจกรรมที่เหมาะสม (Sequence)
6. การวางรูปเล่มอย่างเป็นระบบ น่าอ่านและสวยงาม

2. การวางแผนการสอน (Lesson Planning)

การวางแผนการสอนเป็นหัวใจสำคัญ ถ้าวางแผนหรือออกแบบไว้ไม่ดีพอ ผลที่ได้รับก็จะพลอยด้อยไปด้วย การพัฒนาการเรียนรู้จะไม่เต็มศักยภาพหรือขีดความสามารถของเด็ก การวางแผนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผู้เรียนจะต้องมีส่วนร่วมในกิจกรรม (Student Participation) มีกระบวนการกลุ่ม (Group processing) มีการสร้างแรงจูงใจให้แก่ผู้เรียน กระตุ้นให้สนใจตลอดเวลา ก่อนสอนมีการทบทวนความรู้เดิมและการสอนเป็นไปด้วยการเชื่อมโยงความรู้ เดิมกับความรู้ใหม่ให้มากที่สุดให้ความสำคัญกับกลยุทธ์ในการสอนที่หลากหลาย มีการวางแผน เตรียมการการใช้สื่อและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ให้เหมาะสมกับเนื้อหาและคุณค่าผู้เรียนแต่ละคนควรได้รับการใส่ใจเรื่องพัฒนาการของเขา

ควรมีการทำแฟ้มงาน Port Folio เป็นที่เก็บผลงานการเขียนทางภาษา เพื่อประเมินผลด้านพัฒนาการของแต่ละบุคคลเป็นหลักฐานยืนยันผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอนได้ดีควรสร้างกิจกรรมประเภท Active Learning รวบรวม Games, Songs ไว้ในเนื้อหาที่สัมพันธ์กัน เพื่อปลูกเร้ากระตุ้นความสนใจของผู้เรียนตลอดเวลา ควรสอนวิธีคิด และสอนวิธีจำที่ผู้เรียนจะสามารถจำได้นาน การทบทวนบทเรียนบ่อย ๆ ก็จะทำให้ผู้เรียนจำได้นาน (Retention) การสรุปเนื้อหาที่มีความจำเป็น และเป็นการทบทวนไปด้วยในตัวสำคัญที่สุดคือการประเมินผลที่ต้องมีตลอดเวลา เพื่อดูว่าผู้เรียนได้เรียนรู้แล้วหรือยังสามารถสร้างความรู้ให้เกิดในสมองของตน การประเมินผลตลอดเวลาด้วยการสังเกต (Observation) ระหว่างทำกิจกรรม การสนทนาโต้ตอบ บทบาทสมมุติ Role Play และที่ยืนยันผลของการสอนได้ดีเช่นกัน คือ แบบฝึกหัด แบบทดสอบ โดยเฉพาะแบบฝึกหัดที่เป็นอัตนัยเป็นการเขียนหรือแต่งประโยค ภาษาอังกฤษ

3. การสอนให้จำความรู้ (Knowledge)

เป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้เรียนต้องท่องกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของภาษาอังกฤษ (Rules) เพราะภาษาอังกฤษเป็นระบบมีกฎเกณฑ์บางอย่างที่ไม่เหมือนกับกฎเกณฑ์ของภาษาไทย ดังนั้นความพร้อม (Readiness) ของครูผู้สอน จะต้องแม่นยำในกฎต่าง ๆ โดยเฉพาะแบบฟอร์มเบื้องต้น (Basic Forms) ได้แก่

1. Forms of Plurals (Noun)
2. Forms of _ed and – ing
3. Forms of Irregular Verbs
4. Forms of Contractions
5. Forms of comparative and superlative adjectives and

adverbs

ทุกระดับชั้นในการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะต้องท่องกฎเกณฑ์เหล่านี้ให้ได้ (เหมือนเด็กเรียนเลขก็ต้องท่องสูตรคูณให้ได้) เริ่มต้นจากประถมต้น ให้กฎเกณฑ์ตามระดับความยากง่ายของคำศัพท์และเนื้อหาที่สอน เช่น ในชั้นประถมปีที่หนึ่ง Plural เริ่ม Nouns, Singular Verbs

cats boys dogs hats pants watches

The boy plays the ball.

The dog runs.

4. การสอนให้คิด (Thinking Skills)

การคิดต้องใช้สมอง การคิดทำให้พัฒนาทางปัญญา และความจำได้จากข้อความดังต่อไปนี้ทำให้เราทราบว่ามีความจำเป็นในการสอนให้คิด Thinking (Skills) ข้อค้นพบใหม่เกี่ยวกับสมองด้วยความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ในปัจจุบันให้ค้นพบการทำหน้าที่ของสมอง ได้อย่างชัดเจนพบว่าสมองเป็นระบบที่มีการไหลถ่ายเทเซลล์สมอง สามารถสร้างใหม่ได้และการทำงานของสมองสามารถเคลื่อนย้ายไปยังส่วนอื่นได้จึงเกิดแนวคิดใหม่ว่า ยิ่งใช้ยิ่งชัวร์ (use it or lose it) เซลล์สมองมีกลไกในการบำรุง และซ่อมสร้างตนเอง ซึ่งจะถูกระตุ้นให้ทำงานได้ก็โดย การใช้งาน การทำงานตามธรรมชาติของกลไกในการซ่อมแซม จะช่วยให้เซลล์บำรุงรักษาตนเอง และเจริญเติบโต

งานวิจัยใหม่ ๆ ค้นพบว่าสมองมีกลไกภายในตัวของมันที่สามารถปรับตัวและทดแทนเมื่อเกิดอาการบาดเจ็บทางสมอง อันเป็นความสามารถของสมองมนุษย์ในการปรับตัวเพื่อการอยู่รอด จึงมีการสร้างเซลล์สมอง (neurogenesis) ขึ้นใหม่ในรายคนไข้อยู่น้อยที่มีอาการชักอย่างรุนแรง เมื่อแพทย์การตัดส่วนที่เป็นคอร์เท็กซ์ของสมองออกไปครึ่งหนึ่ง สมองอีกข้างซึ่งทำหน้าที่ควบคุมทางภาษาถูกตัดออกทั้งหมด เขาสามารถฟื้นทักษะทางภาษาให้กลับมาใช้ได้อย่างสมบูรณ์ในเวลาไม่นานนัก เพราะสมองซีกขวาแม้ไม่ได้มีหน้าที่เรียนรู้ทักษะทางภาษาจะมาทำงานแทนอย่างเต็มที่เมื่อสมองซีกซ้ายถูกทำลายสิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าส่วนต่าง ๆ ของสมองไม่ได้ถูกกำหนดหน้าที่เฉพาะเจาะจง แต่สมองหลายส่วนมีการทำหน้าที่ใหม่ ๆ เมื่อสมองได้รับความเจ็บหรือถูกทำลาย

ความพยายามในการใช้สมองอาจช่วยทำให้เกิดการสร้างสารต้านอนุมูลอิสระตามธรรมชาติเช่นกัน ธรรมชาติให้เรามีเซลล์สมองมากกว่าความต้องการ ประสิทธิภาพของเราที่มีต่อโลกรอบตัวจะเป็นตัวบ่งชี้ว่า เซลล์สมองใดจำเป็นเซลล์สมองที่ไม่จำเป็นก็จะถูกกำจัดทิ้งไป ส่วนที่จำเป็นก็จะถูกเก็บไว้โดยพัฒนา ให้ดีขึ้น นั่นคือสาเหตุที่สมองมีการเจริญเติบโต เมื่อเราอายุ 10 ปี เราจึงเรียนรู้มากกว่าตอนอายุ 1 ขวบ ฟังระลึกเสมอว่าจำนวนของเซลล์สมองไม่มีความสำคัญเท่าคุณภาพ เซลล์สมองจะมีคุณภาพสูงขึ้นเมื่อสมองได้ใช้งาน

วัยเด็กเป็นช่วงเวลาสำคัญของการฝึกการใช้สมอง บางทักษะหากไม่ได้รับการพัฒนาในช่วงอายุที่เหมาะสม อาจไม่มีโอกาสแสดงความสามารถ เช่น ทักษะทางภาษาและการมองเห็นหากได้เรียนรู้ทักษะใดและฝึกใช้ในวัยแรกขงชีวิต อาจเกิดการเชื่อมต่อย่างแข็งแรงเข้าสู่วงจรประสาทและสามารถใช้ได้ตลอดชีวิต และเป็นไปได้ที่

จะเรียนรู้ทักษะใหม่ในช่วงหลังของชีวิต เช่น เรียนขับรถ เป็นต้น นักประสาทวิทยาพบว่า การออกกำลังกายเป็นประจำหรือการบริหารสมองทำให้สมองโตขึ้นและช่วยบำรุงรักษา ส่วนที่มีอยู่แล้วด้วย

ทฤษฎีการเรียนรู้ตามศักยภาพสมอง (Brain – based learning theory)

ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1990 เป็นต้นมา เป็นยุคที่มีคนให้ความสนใจในเรื่องสมองมีการศึกษากันอย่างจริงจังในเรื่อง Neuro scientific ซึ่งเป็นศาสตร์ของชีวิตที่เกี่ยวข้องกับ สรีรวิทยา กายวิภาคและชีววิทยาในส่วนของสมองที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมและการเรียนรู้ และมิงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างและการทำงานของสมอง ศึกษาข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริง และความรู้งานวิจัยที่ศึกษา การเรียนรู้เกี่ยวกับสมอง ได้เปิดเผยให้เห็นความมหัศจรรย์ของ สมองว่ามีพัฒนาการคิด เรียนรู้ และจดจำข้อมูลได้อย่างไร

ทฤษฎีการเรียนรู้ตามศักยภาพสมอง (BBL) ให้ความสำคัญในเรื่องการสร้าง โอกาสในการรับความรู้และเก็บความรู้ไว้ได้มากที่สุด ฤกษ์แจสำคัญของการใช้ทฤษฎี คือ การให้ทุกคนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ นับตั้งแต่ผู้สร้างหลักสูตร ผู้บริหาร ครู และ ผู้เรียน โดยเริ่มจากการทำความเข้าใจส่วนประกอบ และการทำงานของสมอง ในการสอน ครูต้องค้นหาจุดแข็งของผู้เรียนแต่ละคน ระบุเรื่องที่ต้องการพัฒนา แล้วเลือกวิธีฝึกที่ สอดคล้อง ทั้งนี้ต้องให้ความสนใจ เป็นพิเศษกับความต้องการ และลีลาการเรียนรู้ของ ผู้เรียน จึงจะทำให้รูปแบบการสอนและกิจกรรมประสบความสำเร็จ

การจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีต้องทำให้การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่มี ชีวิตชีวา (active) บทเรียนหรือกิจกรรมต้องท้าทาย ชัดเจน ไม่คลุมเครือใช้สถานการณ์ ที่ส่งเสริมความคิด สร้างสรรค์ โดยมีกิจกรรมฝึกซ้ำทบทวนบ่อย ๆ ทุกครั้งที่ฝึกการคิด ทักษะใหม่ควรใช้เนื้อหรือทักษะที่ผู้เรียนคุ้นเคยเป็นสื่อ หรือการคิด ผู้เรียนจะสามารถ เชื่อมโยงทักษะใหม่กับทักษะที่เคยฝึกแล้ว การเชื่อมโยงจะทำได้เมื่อครูใช้การเปรียบเทียบ สถานการณ์จำลองอุปมาอุปไมย เรื่อง ขบขัน บทความ ตัวอย่าง และเทคนิคการ ปฏิสัมพันธ์แบบต่าง ๆ การพัฒนากระบวนการคิดมี องค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ การใช้ คำถามการมีปฏิสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง และการให้ข้อมูลย้อนกลับ

ทุกสิ่งที่อยู่รอบตัวผู้เรียนมีผลต่อการเรียนรู้ทั้งสิ้น จึงต้องจัดสภาพแวดล้อม อุปกรณ์ หรือสื่อให้เอื้อต่อการคิด การสอนใช้แบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง กิจกรรมมีความ สนุก มีความหมายและกระตุ้นการเรียนรู้รายบุคคล ครูให้โอกาสผู้เรียนมีเวลาได้รับ ประสบการณ์จาก การทำกิจกรรมที่ใช้สมอง และเรียนรู้เนื้อหา ด้วยวิธีการสอนลักษณะนี้

ผู้เรียนจะสามารถเพิ่มพูน ความเข้าใจ เก็บประเด็นสำคัญ และเพิ่มศักยภาพในการความรู้
ไปใช้

5. การสอน Spelling และ Pronunciation

การสะกดคำได้ง่าย ต้องเปรียบเทียบกับเสียงของภาษาไทย เพราะการเชื่อมโยงความรู้ เดิมกับความรู้ใหม่ เป็นกลยุทธ์ที่ใช้ได้ผลและไม่เกิดความสับสน ในการที่จะเรียนรู้ของใหม่ ซึ่งแปลกแตกต่างจากวัฒนธรรมทางภาษาของตนเอง การเปรียบเทียบทั้งสองภาษา ภาษาอังกฤษ และภาษาไทย ความเหมือน และความแตกต่าง ทำให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะทางภาษา (ใหม่) ได้ดีควรเปรียบเทียบพยัญชนะ (Alphabets) สระ (Vowels) และคำควบกล้ำ (Blends) การเตรียมความพร้อมของครูในการสอนเสียง ดังต่อไปนี้

พยัญชนะ ภาษาอังกฤษ	
p	เป็นเสียงไม่ก้อง ออกเสียง (เพอะ) ใกล้เคียงกับเสียงของอักษร “พ”
b	เป็นเสียงก้อง ออกเสียง (เบอะ) ใกล้เคียงกับเสียงของอักษร “บ”
t	เป็นเสียงไม่ก้อง ออกเสียง (เทอะ) ใกล้เคียงกับเสียงของอักษร “ท”
d	เป็นเสียงก้อง ออกเสียง (เดอะ) ใกล้เคียงกับเสียงของอักษร “ด”
k	เป็นเสียงไม่ก้อง ออกเสียง (เคอะ) ใกล้เคียงกับเสียงของอักษร “ค”
G	เป็นเสียงก้อง ออกเสียง (เกอะ) ใกล้เคียงกับเสียงของอักษร “ก”
t	เป็นเสียงไม่ก้อง ออกเสียง (เซอะ) ใกล้เคียงกับเสียงของอักษร “ช”
j	เป็นเสียงก้อง ออกเสียง (เจอะ) ใกล้เคียงกับเสียงของอักษร “จ”
n	เป็นเสียงก้อง ออกเสียง (เนอะ) ใกล้เคียงกับเสียงของอักษร “น”
m	เป็นเสียงก้อง ออกเสียง (เมอะ) ใกล้เคียงกับเสียงของอักษร “ม”
ng	เป็นเสียงก้อง ออกเสียง (เงอะ) ใกล้เคียงกับเสียงของอักษร “ง”
f	เป็นเสียงไม่ก้อง ออกเสียง (เฟอะ) ใกล้เคียงกับเสียงของอักษร “ฟ”
v	เป็นเสียงก้อง ออกเสียง (เวอะ) ใกล้เคียงกับเสียงของอักษร “ว”
th	เป็นเสียงไม่ก้อง ออกเสียง (เซอะ) แต่เป็นเสียงที่ไม่มีในภาษาไทย
th	เป็นเสียงก้อง ออกเสียง (เดอะ) แต่เป็นเสียงที่ไม่มีในภาษาไทย

s	เป็นเสียงไม่ก้อง ออกเสียง (เซอะ) ไกลเคียงกับเสียงของอักษร“ซ”
z	เป็นเสียงก้อง ออกเสียง (เซอะ) แต่ไม่มีในภาษาไทย
ch	เป็นเสียงไม่ก้อง ออกเสียง (เซอะ) ไกลเคียงกับของอักษร“ซ”
sh	เป็นเสียงก้อง ออกเสียง (เฮอะ) ไกลเคียงกับของอักษร“ฉ”
h	เป็นเสียงไม่ก้อง ออกเสียง (เฮอะ) ไกลเคียงกับของอักษร“ฮ”
l	เป็นเสียงก้อง ออกเสียง (เลอะ) ลื่นตองแตะระหว่างฟันบนกับเพดานปากไกลเคียงกับของอักษร“”
w	เป็นเสียงก้อง ออกเสียง (เวอะ) ไกลเคียงกับของอักษร“ว”
y	เป็นเสียงก้อง ออกเสียง (เยอะ) ไกลเคียงกับของอักษร“”
R	เป็นเสียงก้อง ออกเสียง (เรอะ) ไกลเคียงกับของอักษร“” กลุ่มเสียงนี้ซึ่งสามารถแบ่งได้ 2 ประเภท ที่ใช้ในการออกเสียงภาษาอังกฤษ * เสียงกระดกลิ้น Tap ออกเสียงโดยการม้วนปลายลิ้นขึ้นไปแตะปุ่มเหงือกและตัวดลงอย่างรวดเร็ว มักใช้ออกเสียงในภาษาอังกฤษ * เสียงม้วนลิ้น Retroflex ออกเสียงโดยการม้วนลิ้นทั้งลิ้นขึ้นไปหาเพดานอ่อน ใช้ในการออกเสียงภาษาอังกฤษแบบอเมริกัน

สระเดี่ยวเสียงสั้น

สระในภาษาอังกฤษ	เสียงสระในภาษาไทย
i	สระ อี
e	สระ เอะ
a	สระ แอะ
o	สระ เอะ
u	สระ อะ
e	สระ เออะ
u	สระ อุ

สระเดี่ยวเสียงยาว

สระในภาษาอังกฤษ	เสียงสระในภาษาไทย
i	สระ อี
a	สระ อา
o	สระ ออ
u	สระ อุ
e	สระ เออ

6. การสอนไวยากรณ์ด้วยมโนทัศน์ (Teaching Grammar by using concepts)

การสอนไวยากรณ์ Grammar และโครงสร้างประโยค Structure ควรใช้กลยุทธ์หรือเทคนิคที่หลากหลาย รวมทั้ง Games Songs เพื่อช่วยผ่อนคลายความตึงเครียดในการเรียน Grammar และคำอธิบายคำจำกัดความต่าง ๆ ที่ค่อนข้างน่าเบื่อสำหรับเด็ก

ผู้สอนควรคำนึงถึงการฝึกทักษะการคิด คิดหาเหตุผล หาความแตกต่าง ความเหมือนกัน การจัดเข้าประเภทเดียวกันการแยกประเภท การฝึกกลยุทธ์ในการจำหาเหตุผลในการจำหาเครื่องหมายข้อสังเกตที่จะช่วยให้ได้ง่าย การจำจากความเข้าใจ หาวิธีที่จะให้จำได้นาน (Retention) ภาษาอังกฤษมีระบบ มีระบบความคิดมีกฎเกณฑ์ มี Concept ดังนั้นวิธีสอน ที่น่าจะได้ผลดีคือการสอนให้คิดหา Concept หาความหมายของคำหรือหากฎเกณฑ์ของโครงสร้างประโยค Joyce และ Weil (1996) เป็นผู้ที่พัฒนารูปแบบการสอนมโนทัศน์ (Concept Attainment Model) ขึ้น ดังข้อความต่อไปนี้

รูปแบบการสอนมโนทัศน์ (Concept attainment model)

ผู้พัฒนา Joyce และ Weil (1996)

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้มโนทัศน์ของเนื้อหา และสามารถให้คำจำกัดความของมโนทัศน์นั้นด้วยตนเอง

แนวคิด

การเรียนรู้มโนทัศน์ของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เป็นการค้นหาคุณสมบัติเฉพาะที่สำคัญของสิ่งนั้น เพื่อใช้เป็นเกณฑ์การจำแนกสิ่งที่ใช่ และสิ่งที่ไม่ใช่สิ่งนั้น

ขั้นตอนการสอน แบ่งเป็น 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นเตรียมการเป็นการเตรียมตัวอย่าง เพื่อให้ผู้เรียนสังเกตแล้วฝึกจำแนกตัวอย่าง ควรมีจำนวนมากพอที่จะทำให้ผู้เรียนสังเกตและจำแนกได้ เนื้อหาที่สอนเป็นรูปธรรม ตัวอย่างที่ควรเป็นรูปธรรมถ้าเนื้อหาเป็นนามธรรมควรใช้ตัวอย่างเป็นเรื่องสั้น ๆ ตัวอย่างที่เลือกมาใช้ฝึกจำแนกต้องมี 2 ชุด ชุดหนึ่งเป็นตัวอย่างของมโนทัศน์ที่ต้องการสอน อีกชุดหนึ่งไม่ใช่ตัวอย่างของมโนทัศน์ที่ต้องการสอน
2. ขั้นชี้แจงวิธีเรียน โดยการสาธิตวิธีการให้ผู้เรียนเข้าใจ
3. ขั้นเสนอตัวอย่างของมโนทัศน์ที่ต้องการสอน และมโนทัศน์ที่ไม่ต้องการสอน มีวิธีเสนอได้ 4 แบบ ได้แก่

แบบ	บทบาทครู	บทบาทนักเรียน
1	1. เสนอตัวอย่างของมโนทัศน์ของสิ่งที่ใช้ ทั้งชุด 2. เสนอตัวอย่างของสิ่งที่ไม่ใช่ทั้งชุด	1. สังเกตตัวอย่างทั้ง 2 ชุด 2. ค้นหาคุณสมบัติร่วม
2	เสนอตัวอย่างของสิ่งที่ใช้สลับกับสิ่งที่ ไม่ใช่ครบทุกตัวอย่าง	สังเกตคุณสมบัติที่แตกต่างกันของ ตัวอย่างทั้ง 2 ชุด
3	1. เสนอตัวอย่างสิ่งที่ใช้ 1 ตัวอย่าง 2. เสนอตัวอย่างสิ่งที่ไม่ใช่ 1 ตัวอย่าง 3. เสนอทีละตัวอย่างให้ผู้เรียนตอบว่าใช้ หรือไม่ใช้ 4. เฉลยคำตอบ 5. เสนอไปจนครบทุกตัวอย่าง	1. สังเกต 2. ตอบใช่ หรือไม่ใช่
4	1. เสนอตัวอย่างสิ่งที่ใช้ 1 ตัวอย่าง 2. เสนอตัวอย่างสิ่งที่ไม่ใช่ 1 ตัวอย่าง 3. ตอบใช่ หรือไม่ใช่ 4. รอจนผู้เรียนยกตัวอย่างได้คุณสมบัติ ครบตามต้องการ	1. สังเกต 2. ยกตัวอย่าง

4. ชั้นผู้เรียนบอกคุณสมบัติเฉพาะของสิ่งที่ต้องการสอน จากการ
สังเกตตัวอย่างทั้งหมด

5. ชั้นผู้เรียนสรุป และให้คำจำกัดความของสิ่งที่ครูสอน โดยให้
ผู้เรียนนำรายการคุณสมบัติเฉพาะมาเรียบเรียงเขียนเป็นคำจำกัดความครุควรแนะวิธีเขียน

6. ชั้นอภิปรายร่วมกัน สรุปวิธีเรียนรู้ที่ได้จากการทำกิจกรรมจน
ได้คำจำกัดความ

7. ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Social Interaction)

ครูควรมีปฏิสัมพันธ์กับนักเรียนเป็นภาษาอังกฤษ และระหว่าง
นักเรียนด้วยกันเอง ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมสร้างการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นในตัวเด็กได้อย่างแท้จริง
และเป็นธรรมชาติเด็ก สามารถนำไปใช้ได้ (Application) ดังนั้นครูควรมีความพร้อมในเรื่อง
ภาษาอังกฤษที่ใช้ทางสังคม Social Language มารยาทการพูดภาษาอังกฤษตามโอกาส

ต่าง ๆ ถ้าครูไม่ interact กับเด็ก เด็กจะขาด Social Interaction นำภาษาอังกฤษไปใช้ ภายนอกได้ยาก และขาดแรงจูงใจอันสำคัญไป ถ้าเด็กได้ฟังบ่อย ๆ ในสิ่งที่ครูพูดเขาก็จะไป พูดบ้าง ข้อสำคัญอย่าเป็นตัวอย่างที่ผิดพลาด เพราะเขาจะใช้ภาษาผิด ๆ ไปอีกนานการพูด ตามมารยาทสังคม เป็นสิ่งที่ไม่ไกลตัวเด็กและอยู่ในสถานการณ์ที่เป็นจริง ดังนั้นครูควร แทรกเข้าไปในการสอนได้ตลอดเวลาเมื่อมีโอกาส สถานการณ์ต่าง ๆ ที่ครูผู้สอนควรจะมีพร้อมได้แก่ : -

1. introduction : May I introduce.....?
2. greeting : Good morning
3. asking about health : How are you?
4. Special greetings : Happy birthday! Congratulations on year exam results.
5. small talk : Nice day, isn't it? getting people's attention : Excuse me!
6. apologies : Excuse me!. Could I get past? Oh, sorry, did I step on year foot?
7. asking people to repeat : Sorry! I can't hear you. I beg your pardon?
8. invitations : Would you like to.....?
- That would be nice.
9. offers and replies : May I.....? Can I.....?
Shall I.....?
- That's very kind of you.
10. asking for things : Could you lend me a pen?
11. Thanks : Thank you so much.
-Not at all. You're welcome.
Don't mention it. That' s all right.

8. การใช้สื่อการสอน (Media)

ควรเลือกใช้สื่อที่น่าสนใจ และมีความสัมพันธ์กับเนื้อหา คัดเลือก Games, Songs, Computer Assistance Programs etc ทำ Flash Cards จัดทำ Cards ที่เป็นโครงสร้างประโยคตัดเป็นตอน ๆ เพื่อสามารถเปลี่ยนรูปประโยคได้ผู้สอนอาจทำ Future Board สำหรับติด Flash Cards หรือรูปประโยคที่ใช้สอน หรือให้นักเรียนผลงานที่เรียนมา ติดเป็นการแข่งขันกันครูสามารถชี้ข้อบกพร่องให้เห็นพร้อม ๆ กันบนแผ่น Future Board นั้น สื่อที่เป็น Cards รูปภาพและตัวอักษรไม่ควรเล็กเกินไป สื่อควรมีสีสัน ภาพชวนดู การใช้สื่อสอนไวยากรณ์จะทำให้ที่น่าสนใจมากยิ่งขึ้น

9. ถ่ายโอนประสบการณ์สู่การสื่อสาร (Transferring

Experiences to Communications)

การสอนภาษาที่มีประสิทธิภาพ คือ การสอนทั้ง 4 ทักษะไปพร้อม ๆ กัน Listening Speaking Reading Writing กระบวนการสอนที่มักจะถูกละเลย คือ การเขียน บางครั้งเด็กฝึกการเขียนน้อยไปทำให้เด็กไม่ค่อยจำสะกดไม่ถูกบ้าง ดังนั้นการให้น้ำหนักที่พอ ๆ กันในแต่ละคาบเรียน เมื่อเด็กเรียนรู้ทั้ง 4 ทักษะแล้วก็สามารถนำไปใช้ได้จริงเขาพร้อมที่จะถ่ายโอนความรู้ภาษาอังกฤษ หรือประสบการณ์ต่าง ๆ ไปสู่ภายนอก ผู้สอนควรใช้โอกาสนี้เพิ่มเติมกิจกรรม เพื่อให้คล่องยิ่งขึ้น เช่น ให้นักเรียนลองพูดภาษาอังกฤษกับผู้ปกครอง แล้วรายงานผลให้ทราบ หรือให้ฟังข่าวภาคภาษาอังกฤษ แล้วนำมาเล่าย่อ ๆ เป็นภาษาอังกฤษให้เพื่อน ๆ ฟังหรือฝึกอ่านข่าวภาษาอังกฤษการออกเสียง และ การตีความ การถ่ายโอนความรู้ภาษาอังกฤษไปสู่กิจกรรมนอกตำราเรียน ช่วยให้ทักษะการสื่อสารจริงได้ถูกใช้งานเป็นผลผลิตที่นักเรียนจะมีความเชื่อมั่น และภาคภูมิใจ

10. ความเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน (Relevance)

ความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันขององค์ประกอบต่าง ๆ ของงานการสอนแต่ละบทตอนเป็นงานบูรณาการที่จำเป็นต้องให้การสอนมีความราบรื่น สอดคล้องต่อเนื่องกัน เช่น เมื่อเราสอน Concept ใดก็ประเมินผล Concept นั้น เนื้อหาสาระที่สอนต้องสอดคล้องตรงตามหลักสูตรแกนกลาง การออกแบบการสอนก็เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ที่ตั้งไว้บทบาทของครูควรสอดคล้องต่อการเชื่อมต่อกับปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ครูที่มีความคิดสร้างสรรค์ จะคิดกิจกรรมที่ทันสมัยเป็นที่สนใจของเด็ก ๆ วิสัยทัศน์ของครูที่มองการณ์ไกล ทำให้มุ่งมั่นใช้ภาษาอังกฤษสื่อสารกับเด็ก สนทนาตามโอกาสต่าง ๆ ด้วยภาษาทางสังคม

Social Language การสอนด้วยกลยุทธ์ต่าง ๆ การสอนให้คิดสอนให้จำและเทคนิคต่าง ๆ นำไปสู่ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทั้งสิ้น English for Communications

การวัด และการประเมินผลการเรียนรู้ทางด้านภาษา

การวัดและประเมินผลตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ระบุว่า สถานศึกษาในฐานะผู้รับผิดชอบจัดการศึกษาจะต้องจัดทำหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติในการวัด และประเมินผลการเรียนของสถานศึกษา เพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายถือปฏิบัติร่วมกันและเป็นไปในมาตรฐานเดียวกันสถานศึกษาต้องมีผลการเรียนรู้ของผู้เรียนจากการวัดและประเมิน ทั้งในระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับเขตการศึกษา และระดับชาติ ตลอดจนการประเมินภายนอกเพื่อใช้เป็นข้อมูลสร้างความมั่นใจเกี่ยวกับคุณภาพของผู้เรียนให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและนอกสถานศึกษา

ลักษณะของการวัดและประเมินผล

การประเมินผลการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ควรมีลักษณะ ดังนี้

1. ต้องระบุสิ่งที่มุ่งประเมินให้ชัดเจนผู้ประเมินต้องทราบว่าผลการเรียนรู้ที่ต้องการ ประเมิน ประกอบด้วยคุณลักษณะ (Traits) ที่สำคัญอะไรบ้าง เพื่อที่จะเลือกใช้เครื่องมือ และวิธีการที่เหมาะสม
2. เลือกเทคนิคการวัดให้เหมาะสม ผู้ประเมินต้องเลือกเครื่องมือ รูปแบบคำถามที่ใช้ให้สอดคล้องกับคุณลักษณะ หรือสมรรถภาพของผู้เรียนโดยเครื่องมือเหล่านั้นต้องให้ผลที่ถูกต้องมีความเป็นปรนัยและสะดวกต่อการนำไปใช้
3. ควรใช้วิธีการการวัดและการประเมินหลายอย่างประกอบกัน เนื่องจากเครื่องมือแต่ละชนิดมีข้อดี/ข้อเสียที่แตกต่างกันผู้ประเมินจึงควรเลือกใช้วิธีการวัดหลายอย่างให้ครอบคลุมผลสัมฤทธิ์และพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของผู้เรียนและต้องทำการวัดหลาย ๆ ครั้ง
4. ควบคุมความคลาดเคลื่อนจากการวัดให้เกิดขึ้นน้อยที่สุด การวัดคุณลักษณะใดก็ตามจะมีความคลาดเคลื่อนเกิดขึ้นได้เสมอ ผู้ประเมินควรศึกษาถึงแหล่งของความคลาดเคลื่อน และพยายามขจัดให้เหลือน้อยที่สุด
5. ใช้สารสนเทศจากการประเมินส หรับการตัดสินใจ การประเมินเป็นกระบวนการของการปรับปรุงและพัฒนาสิ่งที่ดีขึ้น การประเมินมิได้สิ้นสุดเมื่อทราบผล

การประเมินแต่การประเมินมีความสำคัญอยู่ที่การนำผลไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการตัดสินใจที่ดีในการจัดการศึกษา และพัฒนาประสิทธิภาพของการเรียนการสอน

ประเภทของการวัดและการประเมินการเรียนรู้

การวัดและการประเมินเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนการสอน กิจกรรมการวัด และการประเมิน ทำให้ผู้สอนได้สารสนเทศที่เป็นประโยชน์และเป็นพื้นฐานสำหรับการตัดสินใจ เกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้เรียน ตลอดจนประโยชน์ต่อการปรับปรุงประสิทธิภาพของการเรียนการสอน การวัดและการประเมินในกระบวนการเรียนการสอนสามารถแบ่งเป็นประเภทตามขั้นตอน หรือช่วงเวลาของการดำเนินการเรียนการสอนได้ดังนี้

1. การวัดและการประเมินก่อนเริ่มต้นการเรียนการสอน
2. การวัดและการประเมินระหว่างการเรียนการสอน
3. การวัดและการประเมินหลังสิ้นสุดการเรียนการสอน

การวัดและประเมินระหว่างการเรียนการสอน

การวัดและการประเมินระหว่างการเรียนการสอนเป็นกิจกรรมที่กระทำเพื่อตรวจสอบความรู้ความสามารถของผู้เรียนขณะที่การเรียนการสอนยังคงดำเนินการวัด และการประเมินผลประเภทนี้สามารถจำแนกออกเป็นการวัดและการประเมินความก้าวหน้ากับการวัดและการประเมินปัญหาอุปสรรคของการเรียนรู้

1. การวัดและการประเมินความก้าวหน้าในการเรียนรู้ (Formative Evaluation) เป็นการวัดและประเมินระหว่างการเรียนการสอนเพื่อตรวจสอบว่าผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ หรือทักษะตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในแต่ละหน่วยการสอนหรือไม่ เครื่องมือที่ใช้วัดอาจเป็นแบบทดสอบประจำหน่วย แบบทดสอบย่อย การสังเกต การสัมภาษณ์ เป็นต้น สารสนเทศที่ได้จากการวัดและการประเมินความก้าวหน้าในการเรียนรู้นี้จะช่วยบ่งชี้พัฒนาการความก้าวหน้าในการเรียนรู้จะช่วยบ่งชี้พัฒนาการความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคน เพื่อทำการปรับปรุงการเรียน และเป็นข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับประสิทธิภาพการสอน เพื่อทำการปรับปรุง การสอน ตลอดจนใช้ในการตัดสินใจว่า ผู้เรียนคนใดสามารถผ่าน หรือไม่ผ่านจุดประสงค์ประจำหน่วยถ้าทุกคนผ่านจะได้ทำการสอนหน่วยต่อไป แต่ถ้าบางคนไม่ผ่านจะได้ทำการสอนซ่อมเสริม เพื่อแก้ไขจุดบกพร่องให้มีการเรียนรู้ที่เต็มเต็มที่ขาดหายไปทันทีหลังการสอน

2. การวัดและประเมินปัญหาอุปสรรคในการเรียนรู้ (Diagnostic Evaluation)

หลังจากจัดกิจกรรมเพื่อแก้ไขจุดบกพร่องของการเรียนรู้ระหว่างที่การเรียนการสอนยังคงดำเนินอยู่แล้ว ถ้าหากจุดบกพร่องหรือความล้มเหลวของการเรียนรู้ยังคงมีอยู่ซึ่งการสอนซ่อมเสริมไม่ สามารถแก้ไขหรือปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น ก็ควรมีการศึกษาถึงอุปสรรคปัญหานั้นอย่างลึกซึ้ง โดยใช้แบบสอบวินิจฉัย (Diagnostic Test) แบบสอบชนิดนี้จะสร้างตามลำดับขั้นของตรรกศาสตร์สำหรับการคิดที่ถูกต้องในการแก้ปัญหาแล้ว ให้ผู้เรียนทำเพื่อสืบค้นถึงสาเหตุของปัญหา เพราะในเรื่องนั้นปัญหาอาจมีแหล่งที่เกิดแตกต่างกัน เช่น ปัญหาเกี่ยวกับผู้เรียน สิ่งแวดล้อมเนื้อหาวิชา ผู้สอน เป็นต้น โดยอาจมีการใช้เทคนิคการสังเกตและสัมภาษณ์ ประกอบการสืบค้นปัญหา สารสนเทศที่ได้จากการวัดและประเมินปัญหาอุปสรรคในการเรียนรู้ จะทำให้ทราบถึงสาเหตุแห่งปัญหาอุปสรรคของการเรียนรู้นั้น ๆ ซึ่งจะช่วยให้ผู้สอนสามารถทำการปรับปรุงแก้ไขได้ตรงจุด เช่น การปรับปรุงยุทธวิธีการสอน การหามาตรการการสอนเสริม การจัดเรียงลำดับขั้นของเนื้อหาและวิธีการสอนที่เหมาะสม เป็นต้น

การประเมินระหว่างเรียนเป็นการประเมินเพื่อมุ่งตรวจสอบพัฒนาการของผู้เรียนว่า บรรลุตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังในการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ครูได้วางแผนไว้หรือไม่ ทั้งนี้ สารสนเทศที่ได้จากการประเมินไปสู่การปรับปรุงแก้ไข ข้อบกพร่องของผู้เรียนและส่งเสริมผู้เรียนที่มีความรู้ความสามารถให้เกิดพัฒนาการสูงสุดตามศักยภาพ การประเมินผลระหว่างเรียนมีแนวทางในการปฏิบัติตามขั้นตอน ดังนี้

1. วางแผนการเรียนรู้และการประเมินผลระหว่างเรียน ผู้สอนจัดทำแผนการเรียนรู้ และแนวทางการประเมินผลให้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ซึ่งในแผนการเรียนรู้ควรระบุภาระงานที่จะทำให้ผู้เรียนบรรลุตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

2. เลือกวิธีการประเมินที่สอดคล้องกับภาระงานหรือกิจกรรมหลักที่กำหนดให้ผู้เรียนปฏิบัติ ทั้งนี้วิธีการประเมินที่เหมาะสมอย่างยิ่งสำหรับการประเมินระหว่างเรียน ได้แก่ การประเมินจากสิ่งที่ผู้เรียนได้แสดงให้เห็นว่ามีความรู้ ทักษะและความสามารถตลอดจนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์อันเป็นผลจากการเรียนรู้ตามที่คุณสอนได้ จัดกระบวนการเรียนรู้ให้ วิธีการประเมินที่ผู้สอนสามารถเลือกใช้ในการประเมินระหว่างเรียนมีดังนี้

2.1 การประเมินด้วยการสื่อสารส่วนบุคคลได้แก่

2.1.1 การถามตอบระหว่างทำกิจกรรมการเรียน

2.1.2 การสนทนาพบปะพูดคุยกับผู้เรียน

2.1.3 การสนทนาพบปะพูดคุยกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน

2.1.4 การสอบปากเปล่าเพื่อประเมินความรู้ความเข้าใจและเจตคติ

2.1.5 การอ่านบันทึกเหตุการณ์ต่าง ๆ ของผู้เรียน

2.1.6 การตรวจแบบฝึกหัดและการบ้าน พร้อมให้ข้อมูลป้อนกลับ

2.2 การประเมินจากการปฏิบัติเป็นวิธีการประเมินที่ผู้สอนมอบหมายงานหรือ กิจกรรมให้ผู้เรียนปฏิบัติเพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มากน้อยเพียงใด การประเมินการปฏิบัติที่ผู้สอนต้องเตรียมการในสิ่งสำคัญ 2 ประการ คือ 1) ภาระงานหรือกิจกรรมที่จะให้ผู้เรียนปฏิบัติ (Tasks) 2) เกณฑ์การให้คะแนน (Rubrics) วิธีการประเมินการปฏิบัติจะเป็นไปตามลักษณะงาน ดังนี้

2.2.1 ภาระงานหรือกิจกรรมที่ผู้สอนกำหนดให้ผู้เรียนทำเป็นรายบุคคล/กลุ่มจะประเมินวิธีการทำงานตามขั้นตอนและผลงานของผู้เรียน

2.2.2 ภาระงานหรือกิจกรรมที่ผู้เรียนปฏิบัติเป็นปกติในชีวิตประจำวัน จะประเมินด้วยวิธีการสังเกต จดบันทึกเหตุการณ์เกี่ยวกับผู้เรียน

2.2.3 การสาธิต ได้แก่ การให้ผู้เรียนแสดงหรือปฏิบัติกิจกรรมตามที่กำหนด เช่น การใช้เครื่องมือปฏิบัติงาน การทำกายบริหาร การเล่นดนตรี จะประเมินวิธีการและขั้นตอนในการสาธิตของผู้เรียนด้วยวิธีการสังเกต

2.2.4 การทำโครงการ การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดให้ผู้สอนต้องมอบหมายให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติโครงการอย่างน้อย 1 โครงการในทุกช่วงชั้น ดังนั้นผู้สอนต้องกำหนดภาระงานในลักษณะของโครงการให้ผู้เรียนปฏิบัติในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งใน 4 รูปแบบ ต่อไปนี้โครงการสำรวจโครงการประดิษฐ์โครงการแก้ปัญหาหรือการทดลองศึกษาค้นคว้าและโครงการอาชีพ โดยวิธีการประเมินผลโครงการควรประเมิน 3 ระยะ คือ

2.2.4.1 ระยะก่อนทำโครงการ โดยประเมินความพร้อมการเตรียมการและความเป็นไปได้ในการปฏิบัติงาน

2.2.4.2 ระยะทำโครงการ โดยประเมินการปฏิบัติจริงตามแผนวิธีการและขั้นตอนกำหนดไว้และการปรับปรุงงานระหว่างปฏิบัติ

2.2.4.3 ระยะสิ้นสุดการทำโครงการ โดยประเมินผลงานและวิธีการ นำเสนอผลการดำเนินโครงการ

2.2.4.4 การกำหนดให้ผู้เรียนทำโครงการ สามารถทำได้ 3

แบบ คือ

1) โครงการรายบุคคล เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกปฏิบัติงานตามความสามารถ ความถนัดและความสนใจ

2) โครงการกลุ่ม เป็นการทำให้โครงการขนาดใหญ่และซับซ้อน ต้องให้ผู้เรียนที่มีความสามารถต่างกันหลายด้านช่วยกันทำการประเมินโครงการควรเน้นการประเมิน กระบวนการกลุ่ม

3) โครงการผสมระหว่างรายบุคคลกับกลุ่มเป็นโครงการที่ผู้เรียนทำร่วมกัน แต่เมื่อเสร็จงานแล้วให้แต่ละคนรายงานผลด้วยตนเองโดยไม่ต้องได้รับการช่วยเหลือจากสมาชิกในกลุ่ม การประเมินการปฏิบัติงานดังกล่าวมาข้างต้น ผู้สอนจำเป็นต้องสร้างเครื่องมือ เพื่อใช้ประกอบการปฏิบัติ เช่น 1) แบบวัดภาคปฏิบัติ 2) แบบสังเกตพฤติกรรม 3) แบบตรวจสอบรายการ 4) เกณฑ์การให้คะแนน เป็นต้น

2.3 การประเมินสภาพจริง

การประเมินสภาพจริงเป็นการประเมินจากการปฏิบัติงานหรือกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งโดยงานหรือกิจกรรมที่มอบหมายให้ผู้เรียนปฏิบัติจะเป็นงานหรือสถานการณ์ที่เป็นจริงหรือใกล้เคียงกับชีวิตจริงจึงเป็นงานที่มีสถานการณ์ซับซ้อน และเป็นองค์รวมมากกว่างาน ปฏิบัติในกิจกรรมการเรียนทั่วไป

วิธีการประเมินสภาพจริงไม่มีความแตกต่าง จากการประเมินจากการปฏิบัติ เพียงแต่อาจมีความยุ่งยากในการประเมินมากกว่าเนื่องจากเป็นสถานการณ์จริง หรือต้องจัดสถานการณ์ให้ใกล้เคียงกับความจริง แต่จะเกิดประโยชน์กับผู้เรียนมาก เพราะจะทำให้ทราบความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียนว่ามีจุดเด่นและข้อบกพร่องในเรื่องใดอันจะนำไปสู่การแก้ไขที่ตรงประเด็นที่สุด

2.4 การประเมินด้วยแฟ้มสะสมงาน

การประเมินด้วยแฟ้มสะสมงาน เป็นวิธีการประเมินที่ช่วยส่งเสริมให้การประเมินตามสภาพจริง มีความสมบูรณ์สะท้อนศักยภาพที่แท้จริงของผู้เรียนมากขึ้น โดยการให้ผู้เรียนได้เก็บรวบรวมผลงานจากการปฏิบัติจริง ทั้งในชั้นเรียนหรือในชีวิตจริงที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ตามสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ มาจัดแสดงอย่างเป็นระบบโดยมีจุดประสงค์เพื่อสะท้อนให้เห็น ความพยายาม เจตคติ แรงจูงใจ พัฒนาการและสัมฤทธิ์ผล

ของการเรียนรู้ของผู้เรียนการ วางแผนดำเนินการประเมินด้วยแฟ้มผลงานที่สมบูรณ์จะ
ช่วยผู้สอนให้สามารถประเมินจากแฟ้มสะสมงานแทนการประเมินจากการปฏิบัติจริงได้

ใบกิจกรรมหน่วยที่ 1

ความหมายของทักษะของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ

คำชี้แจง ให้ผู้เข้ารับการอบรมแต่ละกลุ่มร่วมสนทนาและระดมความคิด อภิปราย แสดงความคิดเห็น และความเข้าใจในแต่ละประเด็นคำถาม ดังต่อไปนี้

1. ในทรรศนะของท่าน “สภาพและปัญหาในการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทยเป็นอย่างไร”

.....

.....

.....

.....

.....

2. “ทักษะของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ” ที่ควรมีเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

หน่วยที่ 2

การใช้สื่อและเทคโนโลยีการศึกษา

ระยะเวลา 4 ชั่วโมง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมการอบรมมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสื่อและเทคโนโลยีการศึกษา
2. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมการอบรมมีความสามารถในการนำสื่อเทคโนโลยีไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน
3. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมการอบรมมีความรู้เกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอนและนวัตกรรมทางเทคโนโลยีการศึกษา และสามารถวัดและประเมินสื่อการเรียนการสอนและนวัตกรรมทางเทคโนโลยีการศึกษา
4. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมการอบรมมีความสามารถสร้างห้องเรียนออนไลน์ (Google Classroom) และนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้

เนื้อหา

1. ความหมายของเทคโนโลยีสารสนเทศ
2. ความสำคัญของเทคโนโลยีสารสนเทศ
3. แนวโน้มการใช้เทคโนโลยีการศึกษา
4. สื่อการเรียนการสอนและนวัตกรรมทางเทคโนโลยีการศึกษา
5. ห้องเรียนออนไลน์ (Google Classroom)

ขั้นตอนการดำเนินงานกิจกรรม

1. วิทยากรอธิบายขั้นตอน/วิธีการศึกษาเอกสารประกอบการพัฒนาแก่ผู้เข้ารับการอบรมแล้วแบ่งกลุ่ม ๆ ละเท่า ๆ กัน ร่วมกันสนทนา อภิปราย วิเคราะห์เนื้อหาตามที่กำหนด
2. ผู้เข้าร่วมการอบรมแต่ละกลุ่มสนทนา และสรุปประเด็นสำคัญเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ

3. ตัวแทนกลุ่มออกนำเสนอผลงานจากการอภิปราย สนทนา ชักถามเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศกับการศึกษา
4. วิทยากรบรรยายสรุปและแนะนำการสร้างสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศแก่ผู้เข้ารับการอบรม
5. ผู้เข้าร่วมอบรมเรียนรู้ และฝึกการสร้างห้องเรียนออนไลน์ โดยใช้ Google Application

ความหมายของเทคโนโลยีสารสนเทศ

กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (2554, หน้า 2) เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร หมายถึง เทคโนโลยีที่มีคอมพิวเตอร์เป็นตัวควบคุมการทำงาน ทั้งจัดการประมวลผล จัดเก็บ เผยแพร่สารสนเทศและการสื่อสาร

จิวรรณ ประภาณาวิน (2558, หน้า 15) เทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง การนำเอาความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์โดยน เทคโนโลยีที่มาจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบและมีการใช้อุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับระบบคอมพิวเตอร์ ซึ่งจะประกอบด้วยการจัดเก็บข้อมูล ประมวลผลและเผยแพร่ในรูปแบบของภาพเสียง ตัวเลขและตัวอักษร เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ และมีความสามารถในการเชื่อมโยงข้อมูลโดยใช้วัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัย โดยสามารถส่งได้สะดวก และรวดเร็ว

อรอุษา ปุณยบุรณะ (2558, หน้า 20) เทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง กระบวนการดำเนินงานด้านสารสนเทศและระบบสื่อสาร โดยการทำงานร่วมกันระหว่าง ฮาร์ดแวร์ และซอฟต์แวร์ และระบบสื่อสารในการจัดกระทำที่เกี่ยวกับข้อมูลสารสนเทศ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ ถูกต้อง แม่นยำ และรวดเร็วในการนำไปใช้ประโยชน์

วิไลวรรณ ไตรยราช (2559, หน้า 17) เทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง เครื่องมือ อุปกรณ์ที่ใช้ในกระบวนการสร้างสรรค์ จัดทำ จัดเก็บ จัดการอย่างเป็นระบบ เพื่อนำเสนอ แลกเปลี่ยน และเผยแพร่สารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ ถูกต้อง แม่นยำ และรวดเร็ว ทันต่อการนำไปใช้ประโยชน์ โดยมีเทคโนโลยีที่สำคัญ ได้แก่ เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสื่อสาร โทรคมนาคมที่ผนวกเข้าด้วยกัน

อัครเดช สุราชวงศ์ (2562, หน้า 43) ให้ความหมายของเทคโนโลยีสารสนเทศ ว่า หมายถึงกระบวนการต่าง ๆ ที่นำเทคโนโลยีทางด้านคอมพิวเตอร์ เช่น เครื่องมือ (Hardware) วัสดุ (Software) และเครือข่ายการติดต่อสื่อสาร (Network) มาดำเนินการเพื่อ

ประโยชน์ในการจัดเก็บการวิเคราะห์ การประมวลผล การส่งและรับข้อมูล และการเผยแพร่ด้วยระบบ อิเล็กทรอนิกส์ในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้เกิดสารสนเทศ (Information) ที่มีคุณค่าต่อผู้ทำให้สามารถปฏิบัติงานได้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า เทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง กระบวนการใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการสืบค้น สรุปผล ตลอดจนนำออกข้อมูล เพื่อเผยแพร่อย่างมีคุณภาพที่จะส่งผลให้การ ปฏิบัติงาน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเมื่อนำมาใช้กับกระบวนการวัดผล ประเมินการเรียนรู้ของนักเรียนจะหมายถึง กระบวนการนำเครื่องมือ อุปกรณ์มาช่วยในการจัดเก็บข้อมูล จัดเก็บเป็นหมวดหมู่ เพื่อนำมาประมวลผลตามวัตถุประสงค์

ความสำคัญของเทคโนโลยีสารสนเทศ

เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเทคโนโลยียุทธศาสตร์สำคัญแห่งยุคปัจจุบันและอนาคต เนื่องจาก มีความสามารถในการเพิ่มประสิทธิภาพและสมรรถภาพในเกือบทุก ๆ กิจกรรม โดยก่อให้เกิดการลดต้นทุนหรือค่าใช้จ่าย ช่วยเพิ่มคุณภาพงาน การสร้างกระบวนการหรือกรรมวิธีใหม่ ๆ แก่ผู้ใช้ได้รับสารสนเทศตามต้องการ เทคโนโลยีสารสนเทศมีประโยชน์ต่อผู้ใช้ (สุขุม เฉลยทรัพย์ และคณะ, 2555 หน้า, 14 – 15) สรุปได้ดังนี้

1. เทคโนโลยีสารสนเทศช่วยเพิ่มผลผลิต ลดต้นทุน และเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานในการประกอบธุรกิจ และการอุตสาหกรรม จึงได้มีการนำคอมพิวเตอร์และระบบสื่อสารโทรคมนาคม เข้ามาช่วยในการทำงาน เช่น ระบบสำนักงานอัตโนมัติ การบริการในระบบออนไลน์ที่สามารถดำเนินกิจกรรมทางการเงินได้สะดวก รวดเร็วโดยไม่จำกัดสถานที่และเวลา

2. เทคโนโลยีสารสนเทศเปลี่ยนรูปแบบการบริการเป็นแบบกระจาย โดยการพัฒนาระบบข้อมูลและรูปแบบการบริการให้ผู้ใช้สามารถเลือกรูปแบบการบริการได้ตามความต้องการและสามารถเลือกเวลาและสถานที่บริการได้ตามสะดวก เช่น สามารถสั่งซื้อสินค้าได้ทุกที่ ทุกเวลา สามารถสอบถามข้อมูลบนทางโทรศัพท์ นักศึกษาทำการลงทะเบียน และตรวจผลการเรียนได้โดยไม่จำกัดสถานที่

3. เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับการดำเนินการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลในหน่วยงานต่าง ๆ ในปัจจุบันทุกหน่วยงานไม่ว่าจะเป็นองค์กรของรัฐหรือเอกชนต่างก็พัฒนาระบบรวบรวมจัดเก็บข้อมูลเพื่อใช้ในองค์กรเนื่องจากสามารถเก็บข้อมูล

ได้จำนวนมากใช้พื้นที่ในการจัดเก็บน้อย อำนวยความสะดวกในการค้นหาและปรับปรุง ข้อมูลให้ทันสมัยได้โดยง่าย ตัวอย่างของงาน เช่น ระบบทะเบียนราษฎร ระบบเวชระเบียน ในโรงพยาบาล ระบบการจัดเก็บภาษี

4. เทคโนโลยีสารสนเทศช่วยการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น สภาพ ความเป็นอยู่ของสังคมเมืองมีการพัฒนาระบบประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์การพัฒนา ระบบสื่อสารมี โทรคมนาคมเพื่อติดต่อสื่อสารให้สะดวกขึ้น ดังนั้นในการเนิ่นชีวิตประจำวัน จึงสะดวกสบาย มากยิ่งขึ้นจากการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศกับเครื่องอำนวยความสะดวกภายในบ้าน เช่น บ้านอัจฉริยะที่มีการควบคุมการทำงานด้วยระบบคอมพิวเตอร์ ตู้เย็นอัจฉริยะที่สามารถยืดอายุ อาหารที่แช่ในตู้เย็นและมีระบบเตือนเมื่ออาหารใกล้หมดอายุ

5. เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการพัฒนาการเรียนการสอน ปัจจุบันระบบ การเรียนการสอนมีความยืดหยุ่นมากยิ่งขึ้นเมื่อมีการเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ ในการเรียนการสอนที่เอื้อให้ผู้เรียน เรียนได้ตามอัธยาศัยโดยไม่จำกัดเวลา และสถานที่ เช่น บทเรียนออนไลน์ที่สามารถเรียนผ่านเว็บ ยูบิควิตัสเลิร์นนิง (ubiquitous learning) ที่ ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนได้ทุกที่ ทุกเวลา ตามความต้องการของตน วิดีทัศน์ตามอัธยาศัย ที่ผู้เรียนสามารถควบคุม บทเรียนได้เหมือนเปิดวีดิทัศน์ นอกจากนี้เทคโนโลยีสารสนเทศยัง มาช่วยในด้านการจัดการ เช่น การจัดทำตารางสอน การคำนวณระดับคะแนน การเก็บข้อมูล ต่าง ๆ ของผู้เรียน

6. เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการสภาพแวดล้อม ในการจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติได้มีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อช่วยในการจัดการ อาทิ การใช้ภาพถ่ายดาวเทียม การใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (Geographic Information System: GIS) การจำลองรูปแบบสภาพแวดล้อม การติดตามข้อมูลสภาพอากาศ การ ตรวจวัดมลภาวะ การจัดการน้ำและการเฝ้าระวังอุทกภัยด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

7. การป้องกันประเทศและความมั่นคงโดยเทคโนโลยีสารสนเทศในด้าน กิจการทหารและตรวจเพื่อการรักษาความมั่นคงปลอดภัยและการป้องกันประเทศ มีการ ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยในการดำเนินการ อาทิ การใช้คอมพิวเตอร์ทำประวัติ ผู้ก่อการร้าย ผู้ก่ออาชญากรรม ระบบเฝ้าระวังโดยใช้คอมพิวเตอร์เป็นตัวควบคุมการ ทำงาน อาวุธยุทธโศปกรณ์ และชิปนาวิคสมัยใหม่

8. การผลิตในอุตสาหกรรม และการพาณิชย์กรรมในการแข่งขันทางด้านการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมจำเป็นต้องหาวิธีในการเพิ่มผลผลิต ควบคุมการผลิตให้ได้ มาตรฐาน ดำเนินการได้รวดเร็ว และลดต้นทุนการผลิต เช่น การใช้ระบบคอมพิวเตอร์

ควบคุมการผลิตและการบริการ การใช้หุ่นยนต์มาช่วยในด้านแรงงาน และการทดสอบ
คุณภาพแทนแรงงานของมนุษย์

9. เทคโนโลยีสารสนเทศในด้านการแพทย์ จะนำมาใช้ในระบบแพทย์
ทางไกล (Telemedicine) สามารถปรึกษาแพทย์ผู้เชี่ยวชาญทางไกลได้ อุปกรณ์ทาง
การแพทย์ที่นำระบบคอมพิวเตอร์มาช่วยในการควบคุมคุณภาพและการตรวจรักษาโรค
การใช้ระบบแพทย์ ผู้เชี่ยวชาญ (Expert System) เพื่อการวินิจฉัยโรค

10. ความบันเทิงโดยอาศัยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ปัจจุบันความบันเทิง
รูปแบบต่าง ๆ ได้นำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เพื่อเพิ่มขีดความบันเทิง ให้ผู้ใช้การ
ได้รับความสะดวกสบายมากยิ่งขึ้น เช่น การจองตั๋วเครื่องบินทางออนไลน์ การใช้คาราโอเกะ
ออนไลน์มานด์ และระบบโฮมเธียเตอร์ที่ควบคุมด้วยระบบคอมพิวเตอร์

O' Brien (2004, p. 335) ได้กล่าวถึง เทคโนโลยีสารสนเทศที่มีบทบาทสำคัญ
ต่อ องค์การหรือหน่วยงานไว้ ดังนี้

1. เป็นพื้นฐานในการดำเนินธุรกิจโดยอาจจะมากหรือน้อยก็ตามแต่ประเภท
ของ ธุรกิจที่ต้องการข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่แตกต่างกันไป

2. เพิ่มอำนาจทางธุรกิจให้มีข้อมูลข่าวสารที่รวดเร็วกว่าองค์การคู่แข่ง

3. ช่วยในการตัดสินใจในด้านต่าง ๆ เพื่อการสร้างรายได้เปรียบในด้าน
การแข่งขัน

4. ในการก้าวสู่การใช้ประโยชน์จากระบบไอซีทีขององค์การต่าง ๆ เพื่อให้
องค์การมีระบบการวางแผนที่มีประสิทธิภาพจะประกอบด้วยปัจจัยหลักดังต่อไปนี้

4.1 การกำหนดวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ของผู้บริหาร คือ รูปแบบของ
ระบบไอซีทีที่เหมาะสมกับองค์การซึ่งวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์จะถูกกำหนดโดยคณะ
กรรมการบริหาร

4.2 การสร้างความพร้อมทางด้านไอซีที (ICT Infrastructure) นั่นคือ การ
สร้างศูนย์ปฏิบัติการคอมพิวเตอร์และไอซีทีขององค์การ และระบบฐานข้อมูล เพื่อรองรับ
การติดต่อสื่อสารภายในผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตและอินเทอร์เน็ต

4.3 การสร้างสภาพแวดล้อมของระบบไอซีทีเพื่อสร้างความคุ้นเคยกับ
ระบบคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต ตลอดจนเครือข่ายการติดต่อสื่อสารภายในการสร้าง
ระบบการมีส่วนร่วมต่อการดำเนินงานและการเน้นกิจกรรมการดำเนินงานบนระบบไอซีทีที่
สมบูรณ์แบบ

4.4 การวิจัยและพัฒนาระบบ (Research and Development: R&D) ซึ่งจะเป็นการนำเอาระบบไอซีทีที่สมบูรณ์มาใช้ในการดำเนินงานอย่างเต็มรูปแบบ การวิจัยเพื่อหารูปแบบที่เหมาะสมกับผู้ใช้บริการ ตลอดจนการพัฒนาระบบเพื่อตอบสนองในทุกฟังก์ชันของการทำงาน

แนวโน้มการใช้เทคโนโลยีการศึกษา

เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและเพิ่มความสามารถในการแข่งขันในระดับนานาชาติทั้งยังเป็นเครื่องมือเพิ่มศักยภาพให้กับประเทศเป็นที่ผู้นำในด้านต่าง ๆ อีกทั้งบทบาทสำคัญของเทคโนโลยีสมัยใหม่เป็นปัจจัยหนึ่งในการพัฒนาและยกระดับคุณภาพการศึกษาการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ ดังที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้บัญญัติหลักในการปฏิรูปการศึกษาของชาติในหลายด้าน โดยเฉพาะด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาที่ปรากฏอยู่ในหมวด 9 สอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 กำหนดยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์คือยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างโอกาส ความเสมอภาคและความเท่าเทียมทางการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ 2560, หน้า 119 – 125) นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการยังได้จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) และได้กำหนดยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการใช้สื่อและเทคโนโลยีคือยุทธศาสตร์ที่ 4 ขยายโอกาสการเข้าถึงบริการทางการศึกษาและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยการเร่งพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพมีความหลากหลายและสามารถให้บริการได้อย่างทั่วถึงและยุทธศาสตร์ที่ 5 ส่งเสริมและพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาโดยการพัฒนาระบบเครือข่ายเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาและการบริหารจัดการที่ทันสมัยและไม่ซับซ้อนให้ผู้รับบริการสามารถเข้าถึงได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ

การประเมินสื่อการเรียนการสอนและนวัตกรรมทางเทคโนโลยีการศึกษา

การประเมินสื่อการเรียนการสอน ซึ่งในที่นี้เป็นสื่อทางการศึกษาเป็นส่วนหนึ่ง หรืออาจเรียกว่าการประเมินผลิตภัณฑ์ หรือประเมินวัสดุหรือนวัตกรรมทางการศึกษา หรือการประเมินสื่อการเรียนรู้ สำหรับการประเมินสื่อการสอนเป็นสิ่งประเมินทางการศึกษาที่มีการกล่าวถึงน้อยที่สุด เนื่องจากอาจเห็นว่าเป็นองค์ประกอบย่อยที่เล็กกว่าสิ่งอื่นในการจัดการศึกษา และบางครั้งก็เป็นส่วนหนึ่งของการประเมินสิ่งนั้น ๆ เช่น การประเมินการสอน การประเมินหลักสูตร หรือการประเมินโครงการ เป็นต้น หรือเห็นว่าบริษัทผู้ผลิตได้ประเมินมาเสร็จสิ้นแล้วทำให้เอกสาร ตำรา หรือบทความเกี่ยวกับการประเมินผลิตภัณฑ์ สื่อ หรือวัสดุทางการศึกษามี น้อยมากดังกล่าว

อย่างไรก็ตาม การจัดการศึกษาในปัจจุบันสื่อทางการศึกษา โดยเฉพาะสื่อการสอนมีความสำคัญมากขึ้น มีการผลิตเพื่อจำหน่ายหรือใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมากมาย ผู้สอนจะต้องตัดสินใจเลือกใช้ หรือบางครั้งต้องผลิต สร้างหรือพัฒนาสื่อขึ้นเองตามความเหมาะสม การตัดสินใจดังกล่าวต้องอาศัยการประเมินเป็นกลไกสำคัญ เช่นเดียวกับการประเมินสิ่งอื่น ๆ แม้ว่าสื่อการสอนจะผ่านการประเมินตามขั้นตอนจากผู้ผลิต สร้างหรือพัฒนาแล้วในกรณีเป็นผู้ใช้สื่อก็ตามแต่อาจจะสนองความต้องการผู้ใช้หรือผู้เกี่ยวข้องได้ดีหรือไม่ก็ได้ ซึ่งต่อไปนี้จะกล่าวถึงสาระเกี่ยวกับความหมายของการประเมินผลสื่อการเรียนรู้อ ความสำคัญของ การประเมินผลสื่อการเรียนรู้อ ประเภทและลักษณะการประเมินผลสื่อการเรียนรู้ขั้นตอนในการประเมินสื่อการสอน วิธีการประเมินผลสื่อการเรียนรู้ และเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน ดังนี้

ความหมายของการประเมินผลสื่อการเรียนรู้

การประเมินผลสื่อการเรียนรู้ หมายถึง การนำเอาผลการวัดและประเมินสื่อการเรียนการสอนมาตีความหมาย (Interpretation) และตัดสินคุณค่า (Value Judgment) เพื่อที่จะรู้ว่า สื่อชิ้นนั้นทำหน้าที่ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ได้แค่ไหนมีคุณภาพดีหรือไม่เพียงใด มีลักษณะถูกต้องตามที่ต้องการหรือไม่ประการใด จะเห็นได้ว่าการประเมินผลสื่อการเรียนรู้อกระทำได้โดยการพิจารณาจากข้อมูลที่ได้จากการวัดผลสื่อการเรียนรู้ นั้นเทียบกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ข้อมูลที่ได้จากการวัดผลซึ่งมีความสำคัญ การวัดผลจึงต้องกระทำอย่างมีหลักการและเหตุผล อย่างเป็นระบบเพื่อที่จะได้ข้อมูลที่มีความเที่ยงตรง สามารถบ่งบอกถึงศักยภาพของสื่อได้ ถูกต้องตรงตามความเป็นจริง เพื่อประโยชน์ของ

การประเมินผลสื่อการเรียนรู้อย่างเที่ยงตรงต่อไป ซึ่งในความหมายเดียวกันนี้จะมีคำว่า การวัดผลสื่อการเรียนรู้อีกด้วย ซึ่งคำว่า “การวัดผลสื่อการเรียนรู้อันนี้” นี้หมายถึง การกำหนดตัวเลขหรือสัญลักษณ์อย่างมีกฎเกณฑ์ให้กับสื่อ การเรียนรู้ ดังนั้นการวัดผล และประเมินผลสื่อการเรียนรู้อันนี้จึงเป็นกระบวนการที่ต้องจัดทำควบคู่กัน ไปเสมอโดยใช้ เครื่องมือในการวัดและประเมินผลสื่อการเรียนรู้อันนี้หลากหลายประเภทหลายรูปแบบ ที่สามารถเลือกใช้ตามความเหมาะสม

ความสำคัญของการประเมินผลสื่อการเรียนรู้อันนี้

การประเมินผลสื่อการเรียนการสอนหรือสื่อการเรียนรู้อันนี้ มีความสำคัญ และก่อให้เกิดประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ กล่าวคือ

1. ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้เรียนและคุณภาพของการเรียนการสอน ในการประเมินผลสื่อการเรียนรู้อันนี้มีส่วนของการตรวจสอบการเรียนรู้ของผู้เรียนซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญมาก การใช้สื่อการเรียนรู้อันนี้เป็นกระบวนการอำนวยความสะดวกและกำหนดเส้นทางให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตาม วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นกระบวนการสำคัญที่จะทำให้ได้ข้อมูลเพื่อยืนยันว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตาม จุดประสงค์หรือไม่ อย่างไร เพียงใด หากไม่ทำการประเมินผลสื่อการเรียนรู้อันนี้ เราไม่สามารถทราบผลของการจัดการเรียนรู้และไม่สามารถบอก ได้ว่าการเรียนการสอนนั้น ประสบผลสำเร็จหรือไม่อย่างไร ข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลสื่อการเรียนรู้อันนี้ในแง่ มุมเหล่านี้จะบ่งบอกประสิทธิภาพการเรียนการสอนได้

2. ได้ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะและคุณภาพของสื่อการเรียนรู้อันนี้ การประเมินผลสื่อ การเรียนรู้อันนี้ทำให้ได้ข้อมูลว่าสื่อได้รับการสร้างและพัฒนาได้ถูกต้อง เหมาะสมหรือไม่ในกระบวนการของการผลิต ทำให้ได้สื่อการเรียนรู้อันนี้ตรงตามลักษณะหรือ รูปแบบเป็นไปตามที่ต้องการหรือไม่และเมื่อนำสื่อการเรียนรู้อันนี้ไปใช้สามารถใช้ได้จริงตามที่ออกแบบหรือตามที่คาดหวังไว้หรือไม่ ข้อมูลเหล่านี้จะบ่งบอกคุณลักษณะและคุณภาพของสื่อการเรียนรู้อันนี้มีความเหมาะสม ถูกต้องหรือเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการเรียนการสอนได้หรือไม่

3. เกิดการพัฒนาการใช้สื่อการเรียนรู้อันนี้ให้มีประสิทธิภาพและมีคุณภาพ มากยิ่งขึ้น การประเมินผลสื่อการเรียนรู้อันนี้ในแต่ละบริบท โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำวิจัยหรือ การพัฒนาจะทำให้ได้ข้อมูลซึ่งในบางครั้งเป็นองค์ความรู้ใหม่ในการใช้สื่อการเรียนรู้อันนี้ ทำให้ได้ข้อมูลที่จะเป็นแนวทางเป็นวิธีการหรือเป็นรูปแบบใหม่ของการผลิตหรือการใช้สื่อการเรียนรู้อันนี้

เรียนรู้ ซึ่งจะทำให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและส่งผลดีต่อผู้เรียน ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ อย่างสะดวก รวดเร็ว ถูกต้องและมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

4. สร้างความมั่นใจและอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้ในการเลือกสื่อการเรียนรู้อื่นๆ การสอนที่ได้รับการประเมินผลแล้วจะมีข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพของสื่อรวมทั้งมีข้อมูลที่ช่วยในการกำหนดสถานการณ์ที่เหมาะสมต่อการนำสื่อการเรียนรู้นั้นไปใช้งาน ข้อมูล เหล่านี้จะช่วยสร้างความมั่นใจให้กับผู้นำสื่อการเรียนรู้อื่นๆไปใช้ รวมทั้งช่วยอำนวยความสะดวกให้กับผู้ใช้สามารถเลือกและใช้สื่อการเรียนรู้นั้นได้อย่างสะดวกเกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้

ประเภทและลักษณะการประเมินผลสื่อการเรียนรู้อื่นๆ

การประเมินผลสื่อการเรียนรู้อื่นๆจะประเมินใน 2 ลักษณะสำคัญ ๆ ได้แก่ ในฐานะผู้ผลิต สร้าง หรือพัฒนาสื่อและในฐานะผู้ใช้สื่อ หรือในบางครั้งต้องประเมินทั้ง 2 ลักษณะก็ได้ เช่น ครูผู้สอนได้ผลิตสื่อก็ประเมินทั้งในขั้นผลิตและนำไปใช้ ซึ่งในทางปฏิบัติส่วนใหญ่แล้วการประเมินในลักษณะการผลิต มักจะเป็นบริษัทหรือองค์การที่ผลิตโดยเฉพาะหรือผู้ที่ศึกษาวิจัย เรื่อง การสร้างหรือพัฒนาสื่อการเรียนรู้อื่นๆ ดังนั้น ในที่นี้จึงแบ่งการประเมินออกเป็นประเภท 2 ประเภท ดังนี้

1. การประเมินในกรณีเป็นผู้ผลิต สร้างหรือพัฒนาสื่อการเรียนรู้อื่นๆ (Producer / Developer) การประเมินในลักษณะนี้ได้นำเสนอแนวคิดการประเมินไว้ใน 2 ประเด็นหลักสำคัญคือ

1.1 แนวคิดการประเมินตั้งแต่เริ่มสร้าง มี 10 ขั้นตอนสำคัญดังนี้

1.1.1 การศึกษาเอกสาร งานวิจัย และแหล่งความรู้ที่เกี่ยวข้อง หลังจากตัดสินใจว่าจะผลิตสื่อการเรียนรู้อื่นๆได้แล้ว เพื่อสร้างความมั่นใจควรมีการศึกษากรอบทฤษฎี ผลการวิจัย และแหล่งความรู้จากบุคคลอย่างเพียงพอเพื่อเป็นแนวทางการผลิตหรือพัฒนาสื่อ การสอน

1.1.2 การวางแผนผลิต สร้าง หรือพัฒนาสื่อการเรียนรู้อื่นๆ โดยกำหนดวัตถุประสงค์ของการสร้างและพัฒนาสื่อในรูปแบบวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม กำหนดวิธีการ ตลอดจนทรัพยากรที่ต้องการทุก ๆ ด้าน

1.1.3 การทำสื่อต้นแบบ เป็นการเตรียมวัสดุที่ใช้ในการเรียนการสอน คู่มือการใช้และแบบประเมิน เตรียมพร้อมเพื่อนำสื่อไปทดลองใช้ในชั้นนี้อาจให้ผู้เชี่ยวชาญ

ด้านสื่อและเนื้อหาหลักสูตรได้ประเมินเบื้องต้น ผลการประเมินอาจมีข้อเสนอแนะให้ปรับปรุงในประเด็นต่าง ๆ ก่อนจะทดลองใช้ในกลุ่มเล็กตามขั้นตอนต่อไป

1.1.4 การทดลองใช้กับกลุ่มเล็ก เป็นการทดลองเบื้องต้นโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อรวบรวมผลประเมินเชิงคุณภาพเบื้องต้นของสื่อการเรียนรู้ นิยมใช้สื่อในสถานศึกษากับผู้เรียน 6 – 12 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกต สัมภาษณ์ สอบถาม

1.1.5 การปรับปรุงสื่อต้นแบบ ในขั้นนี้เป็นขั้นทบทวน ปรับปรุงผลจากการทดลองใช้กับกลุ่มเล็ก เพื่อเตรียมความพร้อมไปใช้กับกลุ่มใหญ่ต่อไป

1.1.6 การทดลองใช้กับกลุ่มใหญ่ เป็นการทดลองใช้กับสถานศึกษา 15 แห่งกับผู้เรียน 30 – 100 คน โดยมีการทดลองก่อนและหลังการใช้สื่อ ผลที่ได้นำมาเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์หรือกลุ่มควบคุมที่เหมาะสมในขั้นตอนนี้เป็นการทดสอบว่าสื่อที่สร้างหรือพัฒนาขึ้นเป็นไปตามวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่เขียนไว้หรือไม่

1.1.7 การปรับปรุงเป็นการปรับปรุงจากผลการทดลองใช้กับกลุ่มใหญ่

1.1.8 การทดลองความพร้อมก่อนนำไปใช้ หลังจากปรับปรุงจนมีความมั่นใจในด้านคุณภาพจึงนำสื่อไปทดลองใช้เพื่อตรวจสอบคุณภาพความพร้อมสู่การปฏิบัติ โดยนำไปใช้กับสถานศึกษาหลายแห่ง ผู้เรียน 40 – 200 คน เป็นขั้นตอนเพื่อทดสอบว่าสื่อการเรียนรู้ที่สร้าง หรือพัฒนาขึ้นนั้นมีความพร้อมที่จะนำไปใช้จริงได้หรือไม่เพียงไร

1.1.9 การปรับปรุงเกี่ยวกับองค์ประกอบต่าง ๆ สื่อการเรียนรู้ที่ผลิตหรือพัฒนาส่วนใหญ่จะมีวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือประกอบการจัดการเรียนการสอนซึ่งต้องมีการปรับปรุงเพิ่มเติมผลการทดลองใช้ว่ามีความชัดเจนสมบูรณ์มากน้อยเพียงใด

1.1.10 การนำสื่อการเรียนรู้ไปใช้และจัดระบบเผยแพร่สื่อ เป็นขั้นตอนสุดท้ายหลังจากผ่านขั้นตอนต่าง ๆ จนเป็นที่น่าพอใจก็จะนำสื่อไปใช้จริงในสถานการณ์การเรียนการสอน พร้อมทั้งเผยแพร่ต่อไป

1.2 แนวคิดการประเมินเมื่อสร้างสื่อต้นแบบแล้ว แนวคิดนี้จะมีขั้นตอนหรือกระบวนการประเมินใน 2 ขั้นตอนสำคัญ ดังนี้

1.2.1 การตรวจสอบโครงสร้างภายในสื่อ (Structural Basis) แบ่งออกเป็นการตรวจสอบในประเด็นต่อไปนี้

1.2.1.1 ลักษณะสื่อการเรียนรู้ ประกอบด้วย

- ลักษณะเฉพาะตามประเภทสื่อการเรียนรู้ สื่อแต่ละประเภทมีลักษณะและคุณสมบัติเฉพาะ สื่อการเรียนการสอนบางประเภทจะทำหน้าที่เพียงให้สาระข้อมูล บางประเภทจะให้ทั้งสาระและกำหนดให้ผู้เรียนตอบสนองด้วยในสื่อบางประเภท เช่น สื่อสำหรับการศึกษารายบุคคล สื่อที่เสนอเนื้อหา สาระข้อมูลอาจจะเสนอได้หลายรูปแบบ ซึ่งอาจจะให้ความเป็นรูปธรรมหรือนามธรรมมากขึ้น แตกต่างกันไปเป็นรูปธรรมมากที่สุดคือของจริง ซึ่งเปิดโอกาสให้บุคคลใช้ประสาทสัมผัสได้มาก ช่องรับสัมผัสกว่าสื่ออื่นที่มีความเป็นรูปแบบรองลงมา ได้แก่ ของตัวอย่าง ของจำลอง เป็นต้น สื่อบางชนิดให้สาระเป็นรายละเอียดมาก บางชนิดให้น้อย บางชนิดให้แต่หัวข้อ เช่น แผ่นโปร่งใส สื่อบางประเภทสื่อสารด้วยการดู บางประเภทสื่อสารทางเสียง หรือบางประเภทสื่อสารด้วยการสัมผัส ดมกลิ่น หรือลิ้มรส เช่น การสื่อสารด้วยภาพ ซึ่งมีหลายชนิด ตั้งแต่สื่อประเภทกราฟิก ง่าย ๆ ไปจนถึงภาพเหมือนจริง สื่อประเภทกราฟิกนั้นต้องเสนอความคิดหลักเพียงความคิดเดียวภาพก็มีหลายชนิด ภาพ 2 มิติ หรือภาพ 3 มิติ ภาพอาจจะอยู่นิ่งหรือเคลื่อนไหวเร็ว บางชนิดเป็นลายเส้น รายละเอียดน้อย เช่น ภาพการ์ตูน ซึ่งต่างจากภาพเหมือนจริงที่ให้รายละเอียดมาก เป็นต้น รูปแบบของการเสนอภาพนั้นอาจจะเสนอภาพหลายภาพพร้อมกัน (Simultaneous Images หรือ Multi-Images) หรืออาจจะเสนอภาพทีละภาพต่อเนื่องกัน (Sequential Images) เหล่านี้เป็นต้น ลักษณะที่แตกต่างกันนี้ย่อมให้คุณค่าแตกต่างกัน

จะเห็นว่าในปัจจุบันสื่อแต่ละประเภทมีความหลากหลายในรูปแบบ ส่วนหนึ่งเนื่องจากความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีและวิธีการสอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีใหม่และทฤษฎีการเรียนการสอนที่นำมาเน้นใหม่ เช่น การประยุกต์ใช้ทฤษฎีจิตวิทยาพุทธิปัญญา (Cognitive Psychology) ในการเรียนการสอน ทำให้สื่อการเรียนการสอนแต่ละประเภทมีมากรูปแบบอันนำมาซึ่งประโยชน์ต่อการสื่อสาร เช่น บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) ซึ่งแต่เดิมได้ประยุกต์ใช้ทฤษฎีจิตวิทยาพฤติกรรมในการสร้างบทเรียน (Behavioral Psychology) CAI นั้นมี ลักษณะเป็นบทเรียนสำเร็จรูปแต่ในปัจจุบันการประยุกต์ใช้ทฤษฎีจิตวิทยาพุทธิปัญญา (Cognitive Psychology) ทำให้เกิด CAI ในลักษณะของเกมส์ (Games) สถานการณ์จำลอง (Simulation) และโปรแกรมปัญญาประดิษฐ์ต่าง ๆ (Artificial Intelligence) แต่อย่างไรก็ตามถึงแม้สื่อการเรียนการสอนจะมีรูปแบบที่หลากหลาย สื่อที่ผลิตก็จะต้องคงลักษณะเฉพาะตามประเภทสื่อไว้ได้

ดังนั้นในการตรวจสอบสื่อ ผู้ตรวจสอบจะต้องพิจารณาความถูกต้องของลักษณะสื่อตั้งแต่องค์ประกอบและโดยส่วนรวมในอันที่จะนำไปสู่การทำงานที่สมบูรณ์ตามศักยภาพของสื่อแต่ละประเภท และตามวัตถุประสงค์ของการผลิตสื่อ

- มาตรฐานการออกแบบ (Design Standards) การออกแบบสื่อการเรียนการสอนเป็นการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ด้วยการนำส่วนประกอบต่าง ๆ ตามประเภทของสื่อและองค์ประกอบการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องมาพิจารณา เพื่อประโยชน์ของการสื่อสารตามความคาดหมาย องค์ประกอบการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องในที่นี่ ได้แก่ จิตวิทยาการเรียนรู้เฉพาะกลุ่มเป้าหมาย หลักการสอน กระบวนการสื่อสารและลักษณะเฉพาะเรื่อง เป็นต้น การออกแบบสื่อที่ดีจะต้องช่วยทำให้การสื่อสารชัดเจนและเป็นที่ยอมรับง่ายสำหรับกลุ่มเป้าหมาย กล่าวคือ ต้องไม่เป็นการออกแบบที่ทำให้การสื่อสารคลุมเครือ และสับสนจนเป็นอุปสรรคต่อการสื่อความเข้าใจ ดังนั้นในการตรวจสอบสื่อในขั้นนี้ สิ่งที่ผู้ตรวจสอบสื่อจะต้องพิจารณา คือ การชี้หรือแสดงสาระสำคัญตามที่ต้องการได้อย่างน่าสนใจ กระชับและได้ใจความครบถ้วนมีความเหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอนหรือการฝึกอบรม เช่น จำนวนเวลาเรียน จำนวนบุคคลผู้ใช้สื่อ วิธีการใช้สื่อ เป็นต้น มีความน่าสนใจ ตื่นหู ตื่นตา ไร่ใจ และน่าเชื่อถือ อนึ่ง หากสื่อนั้นมีกิจกรรมหรือตัวอย่างประกอบ กิจกรรมจะต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเนื้อหาสาระ ทั้งกิจกรรมและตัวอย่างต้องสามารถจุดและตรึงความสนใจของกลุ่มเป้าหมายได้ตลอดเวลาและนำไปสู่การขยายหรือเสริมสาระที่ต้องการเรียนรู้ให้กระจ่างชัดแต่ถ้าสื่อเป็นวัสดุกราฟิก ก็จะต้องเป็นการออกแบบที่ลงตัวมีความสมดุลในตัว

นอกจากนี้ในบางครั้งอาจใช้การออกแบบแก้ไขจำกัดหรือข้อเสียเปรียบของลักษณะเฉพาะบางประการของสื่อต่อการกระทำเช่นนี้ จำเป็นต้องมีผลงานวิจัยรองรับ ตัวอย่างเช่นโปรแกรมการสอนด้วยไมโครคอมพิวเตอร์ (Microcomputer-based instructional programs) ซึ่งเป็นบทเรียนสำเร็จรูปรายบุคคลตามปกติบทเรียนลักษณะนี้ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนใช้เวลาเรียนนานเท่าไรก็ได้ แต่นักวิจัยกลุ่มหนึ่ง อันประกอบด้วย Belland, Taylor, Canelos, Dwyer และ Baker (1985) ตั้งประเด็นสงสัยว่าการให้ผู้เรียนมีโอกาสใช้เวลาเรียนนานเท่าใดก็ได้ได้นั้น อาจจะเป็นผลทำให้ผู้เรียนไม่ตั้งใจเรียน ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปแล้วว่า ความตั้งใจเรียน เป็นปัจจัยสำคัญในการเรียนรู้ คณะวิจัยจึงได้ทำการวิจัยโดยกำหนดเวลาเรียนในโปรแกรมการสอนด้วยไมโครคอมพิวเตอร์ ซึ่งการกำหนดเวลาเรียนนี้กระทำได้ เพราะอยู่ในสมรรถวิสัยตาม

ของผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์แต่ละด้านของสื่อการเรียนรู้นั้น สำหรับกระบวนการประเมินผลสื่อตามแนวคิดนี้ แสดงให้เห็นจากภาพ

วิธีการประเมินผลสื่อการเรียนรู

การประเมินสื่อการเรียนการสอนนับว่าเป็นขั้นตอนที่สำคัญมากอีกขั้นตอนหนึ่งของกระบวนการเรียนการสอนการประเมินสื่อการเรียนการสอนมักจะควบคู่ไปกับวิธีการประเมินไปด้วย การประเมินสื่อเป็นการพิจารณาประสิทธิภาพและคุณภาพของสื่อการเรียนการสอนซึ่งถ้า จะให้ได้ผลดีนั้นควรจะมีการประเมินสื่อนั้นเมื่อมีการใช้สื่อเป็นครั้งแรก เพื่อการปรับปรุงการใช้สื่อในครั้งต่อไป การประเมินสื่ออาจทำได้โดย

1. การประเมินโดยผู้สอน ผู้สอนควรเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการสอนเคยได้รับการฝึกอบรมจนมีความรู้ความชำนาญเกี่ยวกับการผลิตและการใช้สื่อและมีประสบการณ์ในการใช้สื่อการเรียนการสอนมาเป็นอย่างดี

2. การประเมินโดยผู้ชำนาญ ซึ่งผู้ชำนาญในที่นี้ หมายถึง ผู้ชำนาญด้านสื่อการเรียนการสอนและจะต้องมีประสบการณ์ด้านการประเมินด้วย ดังนั้น ผู้ชำนาญอาจเป็นผู้สอนเป็นอาจารย์ในมหาวิทยาลัยที่สอนในสาขาวิชาสื่อและเทคโนโลยีการศึกษา รวมทั้งอาจารย์ด้านการวัดผลและการประเมินผลที่มีความรู้ความสามารถด้านสื่อการเรียนการสอน เป็นต้น หลักในการประเมินผลสื่อการเรียนรูโดยผู้เชี่ยวชาญมีดังนี้

2.1 ควรเลือกผู้เชี่ยวชาญที่มีความเชี่ยวชาญ รอบรู้มีประสบการณ์เกี่ยวกับสื่อ นั้น ๆ รวมทั้งเกี่ยวกับเนื้อหาสาระที่เสนอหรือถ่ายทอดโดยสื่อ นั้น

2.2 การให้ผู้เชี่ยวชาญหลายคนประเมินผลสื่อการเรียนรู ย่อมได้ผลที่น่าเชื่อถือ มากกว่าประเมินผลเพียงคนเดียวบ่งบอกคุณลักษณะและคุณภาพของสื่อการเรียนรูว่ามีเหมาะสม ถูกต้องหรือเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการเรียนการสอนได้หรือไม่

2.3 ในการประเมินผลสื่อการเรียนรูแต่ละประเภท ควรใช้แบบประเมินผลเฉพาะของสื่อการเรียนรูประเภทนั้น ๆ ซึ่งอาจมีความแตกต่างจากสื่อประเภทอื่น ๆ

2.4 สำหรับสื่อการเรียนรูที่มีทั้ง Hardware และ Software นั้นจะประเมินผล Software เป็นสำคัญ แต่ถ้าต้องการประเมิน Hardware โดยเฉพาะก็จะมีเกณฑ์การประเมิน สำหรับสื่อแต่ละประเภทเป็นเครื่องมือสำหรับการประเมินสื่อ นั้น ๆ อย่างไรก็ตามมีประเด็นสำคัญและเป็นข้อสังเกต บางประการที่เป็นปัญหาของการประเมินผลสื่อการเรียนรูโดยผู้เชี่ยวชาญหรือครูดังต่อไปนี้

3. สื่อการเรียนรู้ที่ผู้สอนสร้างขึ้นใช้เองโดยทั่วไปจะผลิตออกมาตามความจำเป็นที่จะใช้เท่านั้น เช่น ผลิตสื่อโปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) 1 ชุด หรือผลิตสื่อหนังสือ อิเล็กทรอนิกส์ (e-Book) 1 เรื่องขึ้นมาใช้ การส่งให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาอาจทำได้ยาก โดยเฉพาะเมื่อต้องการให้ผู้เชี่ยวชาญหลายคนพิจารณาและการพิจารณา Software จะต้องอาศัย Hardware ด้วยไม่ใช่ดูเฉพาะสื่อวัสดุโดยไม่ทดลองเปิดดู และถ้าจะให้ดีจะต้องพิจารณา ประกอบการใช้จากผู้ใช้หรือนักเรียนด้วย ดังนั้นในทางปฏิบัติจึงเป็นไปได้ยากที่จะประเมินผลโดย ผู้เชี่ยวชาญในกรณีที่กำลังกล่าวมาและสำหรับสื่อการเรียนรู้บางประเภทโดยเฉพาะประเภทสื่อประสม (Multimedia) หรือสื่อเชิงปฏิสัมพันธ์ (Interactive Media) ก็จะมีปัญหาในการประเมินลักษณะดังกล่าวนี้

4. การที่จะทราบว่าสื่อการเรียนรู้นั้นมีคุณลักษณะ คุณภาพดีตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญหรือครูผู้สอนไม่ได้เป็นการประเมินเพื่อตอบคำถามที่ว่าผู้เรียนเห็นว่าสื่อนั้นช่วยให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ และไม่ได้พิสูจน์ให้เห็นถึงประสิทธิภาพของสื่อการเรียนรู้นั้น จนกว่าสื่อนั้นจะถูกนำไปสู่กระบวนการวิจัยและพัฒนาให้เกิดผลที่ชัดเจนเสียก่อน

5. การประเมินโดยคณะกรรมการเฉพาะกิจ คณะกรรมการเฉพาะกิจเพื่อประเมินสื่อการสอนเป็นกลุ่มบุคคลที่หน่วยงานแต่งตั้งขึ้นมาประเมินสื่อ ซึ่งลักษณะของกรรมการ ชุดนี้จะประเมินคุณลักษณะประสิทธิภาพการใช้และคุณลักษณะด้านอื่น ๆ ของสื่อการเรียนการสอนด้วย

6. การประเมินผลโดยผู้เรียน ผู้เรียนเป็นเป้าหมายสำคัญของการใช้สื่อการเรียนการสอน ผู้เรียนเป็นผู้ใช้สื่อหรือเรียนรู้อำนาจสื่อการเรียนรู้นั้น ๆ หรือได้ใช้ประสาทสัมผัสกับสื่อการเรียนรู้นั้นในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งหรือหลายรูปแบบ ดังนั้นผู้เรียนจึงเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ตรงและเป็นผู้ที่มีการรับรู้ สามารถพิจารณาถึงคุณลักษณะ คุณภาพและคุณค่าของสื่อการเรียนรู้นั้นได้ อย่างสมเหตุสมผล การประเมินผลสื่อการเรียนรู้อันหนึ่งโดยผู้เรียนมีหลักสำคัญดังต่อไปนี้

6.1 จะต้องประเมินผลทันทีหลังจากการใช้สื่อเรียบร้อยแล้วไม่ควรปล่อยไว้นานเพราะจะจำไม่ได้ หรือการปล่อยทิ้งไว้นานจะทำให้ประสบการณ์จากการสัมผัสสื่อการเรียนรู้นั้นเลือนหายไป

6.2 ให้ผู้เรียนพิจารณาประเมินเฉพาะสื่อการเรียนรู้นั้น โดยแยกสิ่งที่ไม่เกี่ยวข้องออก เช่น แยกความสามารถในการสอนของผู้สอนออก

6.3 ใช้แบบประเมินผลเฉพาะของสื่อการเรียนรู้นั้น ๆ ซึ่งอาจแตกต่างจากสื่อการเรียนรู้อื่น ๆ ที่มีคุณลักษณะเฉพาะในตัวสื่อเอง

6.4 ชี้แจงให้ผู้เรียนเข้าใจอย่างถูกต้องว่าการประเมินผลสื่อการเรียนรู้นั้นเพื่อมุ่งให้ได้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน คุณค่าของการประเมินผลอยู่ที่การตอบตรงกับความรู้สึกนึกคิดที่แท้จริงของผู้เรียนทุกคนที่มีต่อสื่อการเรียนรู้นั้น

การประเมินประสิทธิภาพของสื่อ

เป็นอีกวิธีหนึ่งที่สามารถทำได้ด้วยเช่นกัน ซึ่งการประเมินประสิทธิภาพของสื่อที่สื่อที่จะต้องได้รับการประเมินประสิทธิภาพส่วนใหญ่จะเป็นสื่อที่ผลิตขึ้นตามหลักการของการสอนแบบโปรแกรม เช่น บทเรียนโปรแกรมชุดการสอนโมดูลและไลต์ทัศนูปกรณ์โปรแกรม เป็นต้น

การประเมินสื่อโดยวิธีนี้จะคำนึงถึงจุดมุ่งหมายของสื่อการเรียนการสอนและการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนภายหลังจากที่เรียนจากสื่อชิ้นนั้นแล้ว

การประเมินผลโดยตรวจสอบผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนการประเมินผลสื่อการเรียนรู้อันหนึ่งโดยตรวจสอบผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน เป็นการหาประสิทธิภาพของสื่อการเรียนการสอนเพื่อหาความเที่ยงตรงและนับว่าเป็นการพิสูจน์คุณภาพ และคุณค่าของสื่อการเรียนรู้นั้น การประเมินผลโดยวิธีนี้จะต้องมีการวัดว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ อะไรบ้าง โดยวัดเฉพาะผลที่เป็นจุดประสงค์ของการสอนที่เกิดจากการใช้สื่อการเรียนรู้นั้น ๆ ประเมินผลลักษณะดังกล่าวนี้อาจจำแนกออกเป็น 2 วิธีใหญ่ ๆ คือ

วิธีที่ 1 กำหนดเกณฑ์หรือมาตรฐานขั้นต่ำสุดไว้ เช่น ผู้เรียนต้องสอบได้ 80% หรือ 90% ของคะแนนเต็มจึงจะถือว่าสื่อชิ้นนั้นมีประสิทธิภาพ สื่อบางประเภทจะกำหนดเกณฑ์ไว้ มากกว่า 1 เกณฑ์ เช่น การประเมินเพื่อหาประสิทธิภาพบทเรียนแบบโปรแกรม หรือ ชุดการสอน จากสูตร E1/E2 โดยกำหนดเกณฑ์มาตรฐานการประเมินไว้ เช่น 80/80 หรือ 90/90

วิธีที่ 2 ไม่ได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานไว้ล่วงหน้า แต่จะพิจารณาประสิทธิภาพจากการเปรียบเทียบ กล่าวคือเปรียบเทียบผลการทดสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญหรือไม่หรือเปรียบเทียบว่าผลสัมฤทธิ์จากการเรียนด้วยสื่อการเรียนรู้นั้นสูงกว่า (หรือเท่ากันกับ) สื่อหรือเทคนิคการสอนอย่างอื่น เช่น การเปรียบเทียบผลการทดสอบหลังเรียนกับก่อนเรียนจากการใช้แบบทดสอบชุดเดียวกัน 2 ครั้ง (Pretest-

Posttest) โดยใช้สถิติทดสอบชนิด t-dependent จากการคำนวณเปรียบเทียบค่าวิกฤตจากสูตร t-test , Z-test เป็นต้น

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

การประเมินสื่อสามารถทำได้หลายวิธีและมีจุดมุ่งหมายที่ต่าง ๆ กัน ดังนั้น เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเพื่อการประเมินสื่อจึงทำได้หลายลักษณะ คือ

1. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะเป็นเครื่องมือวัดความรู้ของผู้เรียนภายหลังการเรียนจากสื่อแล้ว
2. แบบทดสอบความถนัดเพื่อวัดสมรรถนะของผู้เรียนภายหลังที่เรียนจากสื่อ
3. แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการสำรวจซึ่งเครื่องมือนี้จะประกอบด้วย ข้อความหรือคำถามต่าง ๆ เกี่ยวกับสื่อหรืออาจจะมีช่องว่างให้เติมข้อความด้วยก็ได้ เครื่องมือลักษณะนี้ใช้ประเมินได้กับทุกกลุ่มเรียน
4. การสังเกตเป็นการเฝ้าดูผลที่เกิดขึ้นจากการใช้สื่อการสอนตั้งแต่เริ่มต้นจนจบกระบวนการใช้
5. การสัมภาษณ์เป็นการซักถามและพูดคุยกับทั้งผู้ผลิต ผู้ใช้และผู้เรียนเกี่ยวกับสื่อนั้น เพื่อนำข้อมูลมาประกอบพิจารณาในการประเมินสื่อ ลักษณะของเครื่องมือการประเมินสื่อ การเรียนการสอน นอกจากที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น ยังมีเครื่องมืออีกหลายลักษณะที่สามารถนำมาประยุกต์ในการออกแบบเครื่องมือการประเมินสื่อได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายและวิธีการประเมิน

การสร้างห้องเรียนออนไลน์

การเรียนรู้แบบออนไลน์ หรือ e-learning เป็นการศึกษารู้อยู่ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Internet) หรืออินทราเน็ต (Intranet) ด้วยตัวเอง ผู้เรียนจะได้เรียนตามความสามารถและความสนใจของตนโดยเนื้อหาของบทเรียน ประกอบด้วย ข้อความ รูปภาพ เสียง วิดีโอ และมัลติมีเดียอื่น ๆ จะถูกส่งไปยังผู้เรียนผ่าน Web Browser โดยผู้เรียน ผู้สอนและเพื่อนร่วมชั้นเรียนทุกคน สามารถติดต่อปรึกษาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกันได้ เช่นเดียวกับการเรียนในชั้นเรียนปกติ โดยอาศัยเครื่องมือการติดต่อสื่อสารที่ทันสมัย เช่น (e - mail, web-board, chat, Social Network) การเรียนรู้แบบออนไลน์จึงเป็น

การเรียนรู้สำหรับทุกคน, เรียนได้ทุกเวลา และทุกสถานที่ (Learn for all : anyone, anywhere and anytime) E-learning คืออะไร

คำว่า e-Learning คือ การเรียน การสอนในลักษณะ หรือรูปแบบใดก็ได้ ซึ่งการถ่ายทอดเนื้อหาานั้น กระทำผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น ซีดีรอม เครื่องข่าย อินเทอร์เน็ต อินทราเน็ต เอ็กซ์ทราเน็ต หรือ ทางสัญญาณโทรทัศน์ หรือ สัญญาณดาวเทียม (Satellite) ฯลฯ เป็นต้น ซึ่งการเรียนลักษณะนี้ได้มีการนำเข้าสู่ตลาดเมืองไทยในระยะหนึ่งแล้ว เช่น คอมพิวเตอร์ ช่วยสอนด้วยซีดีรอม, การเรียนการสอนบนเว็บ (Web-Based Learning), การเรียนออนไลน์ (On-line Learning) การเรียนทางไกลผ่านดาวเทียม หรือ การเรียนด้วยวิดีโอผ่านออนไลน์ เป็นต้น

ในปัจจุบันคนส่วนใหญ่มักจะใช้คำว่า e-Learning กับการเรียน การสอน หรือ การอบรมที่ใช้เทคโนโลยีของเว็บ (Web Based Technology) ในการถ่ายทอดเนื้อหา รวมถึงเทคโนโลยีระบบการจัดการหลักสูตร (Course Management System) ในการบริหารจัดการงานสอนด้านต่าง ๆ โดยผู้เรียนที่เรียนด้วยระบบ e-Learning นี้สามารถศึกษาเนื้อหาในลักษณะออนไลน์ หรือ จากแผ่นซีดี-รอมก็ได้ และที่สำคัญอีกส่วน คือ เนื้อหาต่าง ๆ ของ e-Learning สามารถนำเสนอ โดยอาศัยเทคโนโลยีมัลติมีเดีย (Multimedia Technology) และเทคโนโลยีเชิงโต้ตอบ (Interactive Technology) คำว่า e-Learning นั้นมีคำที่ใช้ได้ใกล้เคียงกันอยู่หลายคำ เช่น Distance Learning (การเรียนทางไกล) Computer based training (การฝึกอบรมโดยอาศัยคอมพิวเตอร์ หรือเรียกย่อ ๆ ว่า CBT) online learning (การเรียนทางอินเทอร์เน็ต) เป็นต้น ดังนั้น สรุปได้ว่าความหมายของ

e-Learning คือ รูปแบบของการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยอาศัยเครือข่ายคอมพิวเตอร์ หรือ สื่อ อิเล็กทรอนิกส์ในการถ่ายทอดเรื่องราว และเนื้อหา โดยสามารถมีสื่อในการนำเสนอ บทเรียนได้ ตั้งแต่ 1 สื่อขึ้นไป และการเรียนการสอนนั้นสามารถที่จะอยู่ในรูปของการสอนทางเดียว หรือ การสอนแบบปฏิสัมพันธ์ได้

ลักษณะที่สำคัญของการเรียนรู้แบบออนไลน์ (E-Learning)

Anyone, Anywhere and Anytime คือ ผู้เรียนจะเป็นใครก็ได้ มาจากที่ใดก็ได้ และเรียนเวลาใดก็ได้ตามความต้องการของผู้เรียน เพราะโรงเรียนได้เปิดเว็บไซต์ให้บริการ ตลอด 24 ชั่วโมง

Multimedia สื่อที่นำเสนอในเว็บ ประกอบด้วยข้อความ ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว และเสียง ตลอดจนวีดิทัศน์ อันจะช่วยกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี

Non-Linear ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนเนื้อหาที่นำเสนอได้ตามความต้องการ Interactive ด้วยความสามารถของเอกสารเว็บที่มีจุดเชื่อม (Links) ย่อมทำให้เนื้อหา มีลักษณะโต้ตอบกับผู้ใช้โดยอัตโนมัติอยู่แล้ว และผู้เรียนยังมีส่วนติดต่อกับวิทยากรผ่านระบบ e-mail, web-board, chat, Social Network ก็ได้ทำให้ผู้เรียนกับผู้สอนสามารถติดต่อกันได้อย่างรวดเร็ว

องค์ประกอบของ e-learning

1. การเรียนแบบออนไลน์ หรือ e-learning มีองค์ประกอบที่สำคัญอยู่ 4 ส่วน แต่ละส่วนจะต้องออกแบบให้เชื่อมสัมพันธ์กันเป็นระบบ และจะต้องทำงานประสานกันได้อย่างลงตัว คือ เนื้อหาของบทเรียน ถือว่าเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด

2. ระบบบริหารการเรียน เนื่องจากการเรียนแบบออนไลน์หรือ e-learning นั้นเป็นการเรียนที่สนับสนุนให้ผู้เรียนได้ศึกษา เรียนรู้ได้ด้วยตัวเอง ระบบบริหารการเรียนที่ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลาง กำหนดลำดับของเนื้อหาในบทเรียน นำส่งบทเรียนผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ไปยังผู้เรียน ประเมินผลความสำเร็จของบทเรียน ควบคุมและสนับสนุนการให้บริการทั้งหมดแก่ผู้เรียน จึงถือว่าเป็นองค์ประกอบของ e-learning ที่สำคัญมาก เราเรียกระบบนี้ว่า “ระบบบริหาร การเรียน” (LMS : e-Learning Management System)

3. การติดต่อสื่อสาร การเรียนแบบ e-learning ถือว่าเป็นการเรียนทางไกลอีก รูปแบบหนึ่ง แต่สิ่งสำคัญที่ทำให้ e-learning มีความโดดเด่นและแตกต่างไปจากการเรียนทางไกลทั่ว ๆ ไปก็คือการนำรูปแบบการติดต่อสื่อสารแบบ 2 ทาง มาใช้ประกอบในการเรียน เพื่อเพิ่มความสนใจและความตื่นตัวของผู้เรียนที่มีต่อบทเรียนให้มากยิ่งขึ้น ตลอดจนใช้เป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้ติดต่อ สอบถาม ปรัชญาหรือและแลกเปลี่ยนความ

คิดเห็นระหว่างตัวผู้เรียนกับครูผู้สอนและระหว่างผู้เรียนกับเพื่อนร่วมชั้นเรียนคนอื่น ๆ โดยเครื่องมือที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารอาจแบ่งได้เป็น 2 ประเภทดังนี้

3.1 ประเภท real-time ได้แก่ Chat (message, voice), White board / Text slide, Real-time Annotations, Interactive poll, Conferencing และอื่น ๆ

3.2 ประเภท non real-time ได้แก่ Web-board , e-mail

4. การสอบ / วัดผลการเรียน โดยทั่วไปแล้วการเรียนไม่ว่าจะเป็นการเรียนในระดับใดหรือเรียนวิธีใด ก็ย่อมต้องมีการสอบ / การวัดผลการเรียน เป็นส่วนหนึ่งอยู่เสมอ การสอบ / การวัดผลการเรียนจึงเป็นส่วนประกอบสำคัญที่จะทำการเรียนแบบ e-learning เป็นการเรียนที่สมบูรณ์ กล่าวคือในบางวิชาจำเป็นต้องวัดระดับความรู้ก่อนเข้าสมัครเข้าเรียนเพื่อให้ผู้เรียนได้ เลือกเรียนในบทเรียนหรือหลักสูตรที่เหมาะสมมากที่สุด ซึ่งทำให้การเรียนที่มีประสิทธิภาพสูงสุด เมื่อเข้าสู่บทเรียนในแต่ละหลักสูตรก็จะมี การสอบย่อยท้ายบท และการสอบใหญ่ก่อนที่จะจบหลักสูตร ระบบบริหารการเรียน จะเรียกข้อสอบที่จะใช้มาจาก ระบบบริหารคลังข้อสอบ (Test Bank System) ซึ่งเป็นส่วนย่อยที่รวมอยู่ในระบบบริหารการเรียน

รูปแบบการเรียนใน e – learning

e – learning เป็นรูปแบบการเรียนที่ใช้เว็บเป็นเครื่องมือการเรียนรู้และมีคำเรียกที่แตกต่างกันไป เช่น การเรียนการสอนผ่านเครือข่าย (Web-Based Instruction: WBI) การเรียนอย่างมีปฏิสัมพันธ์ด้วยเว็บ (Web –Based Interactive Environment) การศึกษาผ่านเว็บ (Web-Based Education) การนำเสนอ 멀티มีเดียผ่านเว็บ (Web-Based Multimedia Presentations) และการศึกษาที่ช่วยให้มีปฏิสัมพันธ์ (Interactive Education Aid) เป็นต้น

วิธีจัดการเรียนการสอนผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ e-learning

ในปัจจุบันใช้กันอยู่ 3 ลักษณะ คือ

1. ใช้เป็นสื่อเสริม โดยการสร้างเว็บเพจโครงการสอน เนื้อหาวิชาบางส่วนหรือทั้งหมด แจกแหล่งอ้างอิง แหล่งค้นคว้า ให้นักศึกษาทราบ ตอบคำถามที่นักศึกษาถามเข้ามาบ่อย ๆ (Frequently Ask Question – FAQ) แจก e-mail ให้ผู้เรียนส่งงาน
2. ใช้เป็นทางเลือก โดยผู้เรียนสามารถเลือกเรียนแบบวิธีเข้าชั้นเรียนปกติหรือเรียนผ่านระบบ เครือข่ายคอมพิวเตอร์ ดังนั้นเว็บเพจรายวิชาต้องมีความสมบูรณ์ใกล้เคียงกับการเรียนการสอนในชั้นเรียน นั่นคือจะต้องมีความละเอียดมากกว่าในระดับที่ใช้เป็นสื่อเสริม
3. ใช้สอนทดแทนการเรียนการสอนปกติเป็นระดับสูงสุดที่คาดหวังในการทำ e-learning โดยผู้เรียนสามารถเรียน ทำแบบฝึกหัด และทดสอบตนเองได้ในระบบออนไลน์โดยไม่ต้องเข้าชั้นเรียน อย่างไรก็ตามในการประเมินผลออนไลน์ยังต้องอาศัยความซื่อสัตย์ของผู้เรียน จึงยังคงนำมาใช้ได้ยาก ข้อสอบอาจอยู่ในกระดาษหรืออยู่ในคอมพิวเตอร์ก็ได้

บทบาทผู้สอนและผู้เรียนใน e-learning

บทบาทของผู้สอนใน e-learning จะเปลี่ยนไปเป็นผู้ให้คำแนะนำ (Guide) เป็นผู้ฝึก (Coach) เป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) และเป็นพี่เลี้ยง (Mentor) ต่อกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนในขณะที่บทบาทของผู้เรียนจะเปลี่ยนแปลงจากการเป็นผู้รับมาเป็นผู้สำรวจสารสนเทศ ผู้คิด ผู้ลงมือปฏิบัติในลักษณะเรียนรู้ร่วมกันกับผู้เรียนคนอื่นอย่างมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน

ประโยชน์ของการเรียนรู้แบบออนไลน์ (E-Learning)

1. เพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอน
2. สนับสนุนการเรียนการสอน
3. เกิดเครือข่ายความรู้
4. เน้นการเรียนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ตรงตามหัวใจของการปฏิรูปการศึกษา
5. ลดช่องว่างการเรียนรู้ระหว่างเมืองและท้องถิ่น

ดังนั้นรูปแบบการเรียนรู้แบบออนไลน์ (E-Learning) จึงมีความยืดหยุ่นสูง ผู้เรียนจะต้องมีความรับผิดชอบ มีความกระตือรือร้นในการเรียนมากกว่าปกติ มีความตั้งใจใฝ่หาความรู้ใหม่ ๆ ตรงกับระบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยมีผู้สอนเป็นเพียงผู้แนะนำปรึกษาและที่แนะนำแหล่งความรู้ใหม่ ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียน ผู้เรียนสามารถทราบผลย้อนกลับของการเรียนรู้ความก้าวหน้าได้จาก E-Mail การประเมินผลควรแบ่งเป็นการประเมินย่อย โดยใช้เว็บไซต์เป็นที่สอบและการประเมินผลรวมที่ใช้การสอบแบบปกติในห้องเรียน เพื่อเป็นการยืนยันว่าผู้เรียนเรียนจริงและทำข้อสอบจริงได้หรือไม่ อย่างไร

ประโยชน์ของ e-Learning

- ยืดหยุ่นในการปรับเปลี่ยนเนื้อหาและสะดวกในการเรียน การเรียนการสอนผ่าน ระบบ e-Learning นั้นง่ายต่อการแก้ไขเนื้อหาและกระทำได้ตลอดเวลา เพราะสามารถกระทำได้ตามใจของผู้สอน เนื่องจากระบบการผลิตจะใช้ คอมพิวเตอร์เป็นองค์ประกอบหลัก นอกจากนี้ ผู้เรียนก็สามารถเรียนโดยไม่จำกัดเวลา และสถานที่

- เข้าถึงได้ง่าย ผู้เรียนและผู้สอนสามารถเข้าถึง e-learning ได้ง่าย โดยมากจะใช้ web browser ของค่ายใดก็ได้แต่ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับผู้ผลิตบทเรียนอาจจะแนะนำให้ใช้ web browser แบบใดที่เหมาะสมกับสื่อการเรียนการสอนนั้น ๆ ผู้เรียนสามารถเรียนจากเครื่อง คอมพิวเตอร์ที่ใดก็ได้ และในปัจจุบันนี้ การเข้าถึงเครือข่ายอินเทอร์เน็ตกระทำได้ง่ายขึ้นมาก และยังมีค่าเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตที่มีราคาลดลงมากกว่าแต่ก่อนอีกด้วย

- ปรับปรุงข้อมูลให้ทันสมัยกระทำได้ง่าย เนื่องจากผู้สอน หรือผู้สร้างสรรค์งาน e-Learning จะสามารถเข้าถึง server ได้จากที่ใดก็ได้การแก้ไขข้อมูลและการปรับปรุงข้อมูล จึงทำได้ทันเวลาด้วยความรวดเร็ว

- ประหยัดเวลา และค่าเดินทาง ผู้เรียนสามารถเรียนโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์เครื่องใดก็ได้ โดยจำเป็นต้องไปโรงเรียนหรือที่ทำงานรวมทั้งไม่จำเป็นต้องใช้เครื่องคอมพิวเตอร์เครื่องประจำก็ได้ ซึ่งเป็นการประหยัดเวลามาก การเรียนการสอน หรือการฝึกอบรมด้วยระบบ e-Learning นี้ จะสามารถประหยัดเวลาถึง 50% ของเวลาที่ใช้ครูสอนหรืออบรม

ห้องเรียนออนไลน์ (Google Classroom)

Google Classroom คืออะไร

Classroom เป็นบริการสำหรับ Google Apps for Education ซึ่งเป็นชุดเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ ได้รับการออกแบบมาเพื่อช่วยให้ผู้สอนสามารถสร้างและเก็บงานได้โดยไม่ต้องสิ้นเปลืองกระดาษ มีคุณลักษณะที่ช่วยประหยัดเวลา เช่น สามารถทำงานผ่านแอปพลิเคชันของ Google เอกสาร

สำหรับผู้เรียนแต่ละคนได้โดยอัตโนมัติ โดยระบบจะสร้างไฟล์เดสก์ทอปของใคร่สำหรับแต่ละงานและผู้เรียนแต่ละคนเพื่อช่วยจัดระเบียบให้ผู้เรียนสามารถติดตามว่ามีอะไรครบกำหนดบ้างในหน้างาน และเริ่มทำงานได้ด้วยการคลิกเพียงครั้งเดียว ผู้สอนสามารถดูได้อย่างรวดเร็วว่าใครทำงานเสร็จหรือไม่เสร็จบ้าง ตลอดจนสามารถแสดงความคิดเห็นและให้คะแนนโดยตรงได้แบบเรียลไทม์ใน Google Classroom

ประโยชน์ของการใช้งาน Google Classroom

1. ตั้งค่าได้ง่ายดาย ผู้สอนสามารถเพิ่มผู้เรียนได้โดยตรง หรือแชร์รหัสเพื่อให้ผู้เรียนเข้าชั้นเรียนได้ การตั้งค่าใช้เวลาเพียงครู่เดียว
2. ประหยัดเวลา กระบวนการของงานเรียบง่าย ไม่สิ้นเปลืองกระดาษ ทำให้ผู้สอนสร้างตรวจและให้คะแนนงานได้อย่างรวดเร็วในที่เดียวกัน
3. ช่วยจัดระเบียบ ผู้เรียนสามารถดูงานทั้งหมดของตนเองได้ในหน้างาน และเนื้อหาสำหรับชั้นเรียนทั้งหมดจะถูกจัดเก็บในไฟล์เดสก์ทอปภายใน Google ไดรฟ์โดยอัตโนมัติ
4. สื่อสารกันได้ดียิ่งขึ้น Classroom ทำให้ผู้สอนสามารถส่งประกาศและเริ่มการพูดคุยในชั้นเรียนได้ทันที ผู้เรียนสามารถแชร์แหล่งข้อมูลกันหรือตอบคำถามในสตรีมได้
5. ประหยัดและปลอดภัย เช่นเดียวกับบริการอื่น ๆ ของ Google Apps for Education คือ Classroom จะไม่แสดงโฆษณา ไม่ใช้เนื้อหาหรือข้อมูลของผู้เรียนในการโฆษณา และให้บริการฟรีสำหรับมหาวิทยาลัย

การสร้างชั้นเรียน

สำหรับการใช้งาน Google Classroom ในบทบาทของผู้สอนนั้นสามารถทำได้ ดังนี้

1. สร้างชั้นเรียนออนไลน์สำหรับรายวิชานั้น ๆ ได้
 2. เพิ่มรายชื่อผู้เรียนจากบัญชีของ Google เข้ามาอยู่ในชั้นเรียนได้
 3. สามารถกำหนดรหัสผ่านให้ผู้เรียนไปใช้เพื่อเข้าชั้นเรียนเองได้
 4. สามารถตั้งโจทย์ มอบหมายการบ้านให้ผู้เรียนทำโดยสามารถแนบไฟล์ และกำหนดวันที่ส่งการบ้านได้
 5. ผู้เรียนเข้ามาทำการบ้านใน Google Docs และส่งเข้า Google Drive ของผู้สอนโดยจะจัดเก็บไฟล์งานให้อย่างเป็นระบบภายใต้ Folder “Classroom”
 6. สามารถเข้ามาดูจำนวนผู้เรียนที่ส่งการบ้านภายในกำหนดและยังไม่ได้ส่งได้
 7. ตรวจสอบการบ้านของผู้เรียนแต่ละคน พร้อมทั้งให้คะแนนและคำแนะนำได้
 8. สามารถเชิญผู้สอนท่านอื่นเข้าร่วมในชั้นเรียนเพื่อร่วมกันจัดการเรียนการสอนได้
 9. ปรับแต่งรูปแบบของชั้นเรียนตามธีมหรือจากภาพส่วนตัวได้
 10. สามารถใช้งานบนมือถือ ทั้งระบบปฏิบัติการ Android และ iOS ได้
- สำหรับ Google Classroom ผู้สอนไม่จำเป็นต้องรู้วิธีการเขียนโค้ดหรือสร้างเว็บไซต์หรือสับสนกับขั้นตอนมากมายที่ต้องใช้ในการสร้างชั้นเรียนสำหรับ Google Classroom เป็นเรื่องง่ายในการสร้างชั้นเรียนเพียงแค่คลิกที่ปุ่มและการเพิ่มข้อความบางส่วน

ใบงานหน่วยที่ 2

การใช้สื่อและเทคโนโลยีการศึกษา

คำชี้แจง ให้ผู้เข้ารับการอบรมตอบคำถามตามความคิดเห็นของตนเอง ดังต่อไปนี้

1. ท่านคิดว่าเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษามีความสำคัญต่อท่านหรือไม่
อย่างไร

.....

.....

.....

2. เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาช่วยท่านด้านการจัดการเรียนการสอน
อย่างไร

.....

.....

.....

3. เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาช่วยนักเรียนในการเรียนรู้ได้อย่างไร

.....

.....

.....

หน่วยที่ 3

การกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายการเรียนรู้

ระยะเวลา 4 ชั่วโมง

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้เข้าร่วมการอบรมมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวิสัยทัศน์กับ และเป้าหมายการเรียนรู้และสามารถกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ

เนื้อหา

1. หลักการ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับวิสัยทัศน์และเป้าหมายการเรียนรู้
2. ลักษณะของวิสัยทัศน์
3. วิสัยทัศน์ที่ดี

ขั้นตอนการดำเนินงานกิจกรรม

1. วิทยากรอธิบายขั้นตอนวิธีการศึกษาเอกสารประกอบการพัฒนาแก่ผู้เข้ารับการอบรม อภิปราย วิเคราะห์เนื้อหาตามที่กำหนด
2. ผู้เข้าร่วมการอบรมแต่ละกลุ่มสนทนา และสรุปประเด็นสำคัญ นำเสนอโดยการเขียน แผนภาพความคิด (Mind Mapping) อภิปรายและสรุปประเด็นของวิสัยทัศน์ และเป้าหมายการเรียนรู้
3. ตัวแทนกลุ่มออกนำเสนอผลงานจากการอภิปราย สนทนา ชักถาม สรุปความสำคัญของวิสัยทัศน์และเป้าหมายการเรียนรู้
4. วิทยากรบรรยายสรุป แนวคิด หลักการ ความสำคัญของวิสัยทัศน์และเป้าหมายการเรียนรู้
5. ผู้เข้าร่วมอบรมร่วมกันสรุปแนวคิด หลักการ ความสำคัญของวิสัยทัศน์และเป้าหมายการเรียนรู้

หลักการ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับวิสัยทัศน์

หลักการ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ มีความสำคัญอย่างยิ่งในการศึกษา และการนำไปใช้วิสัยทัศน์ให้เกิดประโยชน์สูงสุดเป็นแนวความคิดหรือความเชื่อที่เกิดขึ้น อย่างมีหลักเกณฑ์ มีการทดสอบและสังเกตเป็นที่แน่ใจ ทฤษฎีมีบทบาทในการให้คำอธิบาย เกี่ยวกับปรากฏการณ์ทั่วไปและชี้แนะการวิจัยประโยชน์ของทฤษฎี คือทำให้เกิดความรู้ใหม่ สามารถใช้ทำนายเหตุการณ์ได้ขยายประสิทธิภาพการทำงาน และเป็นหลักในการปฏิบัติ เพราะสรุปได้ว่า ทฤษฎี เป็นแนวทางในการปฏิบัติ

โรเคิร์ต (Likert) กล่าวว่า การบริหารมีแบบแผนจะทำให้ผู้นำประสบผลสำเร็จ และเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพและยังพบว่าผลผลิตสูงขึ้นด้วย ซึ่งความสำเร็จขึ้นกับการมีส่วนร่วมว่ามีส่วนร่วมของผู้ใต้บังคับบัญชาเล็กน้อยเพียงใด ประกอบด้วย ความคิดรวบยอด เรื่องภาวะผู้นำ แรงจูงใจ การติดต่อสื่อสาร การปฏิสัมพันธ์และการใช้อิทธิพล การตัดสินใจ การตั้งเป้าหมาย การควบคุมคุณภาพและสมรรถนะของเป้าหมายโดยแบ่ง ลักษณะผู้นำเป็น 4 แบบ คือ

1. แบบใช้อำนาจ (Exploitive– Authoritative) ผู้บริหารใช้อำนาจเผด็จการ สูงไว้วางใจผู้ใต้บังคับบัญชาเล็กน้อย บังคับบัญชาแบบขู่เข็ญมากกว่าการชมเชย การติดต่อสื่อสารเป็นแบบทางเดียวจากบนลงล่าง การตัดสินใจอยู่ในระดับเบื้องบนมาก

2. แบบใช้อำนาจเชิงเมตตา (Benevolent–Authoritative) ปกครองแบบพ่อ ปกครองสูง ให้ความไว้วางใจผู้ใต้บังคับบัญชา จูงใจโดยการให้รางวัล แต่บางครั้งขู่ลงโทษ ยอมให้การติดต่อสื่อสารจากเบื้องล่างสู่เบื้องบนได้บ้าง รับฟังความคิดเห็นจากผู้ใต้บังคับบัญชาบ้างและบางครั้งยอมให้การตัดสินใจแต่อยู่ภายใต้การควบคุมอย่างใกล้ชิดของผู้บังคับบัญชา

3. แบบปรึกษาหารือ (Consultative – Democratic) ผู้บริหารจะให้ความไว้วางใจและการตัดสินใจแต่ไม่ทั้งหมด จะใช้ความคิดและความเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชา เสนอให้รางวัลเพื่อสร้างแรงจูงใจจะลงโทษนาน ๆ ครั้งและใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วม มีการติดต่อสื่อสารแบบ 2 ทาง จากระดับล่างขึ้นบนและจากระดับบนลงล่าง การวางนโยบายและการตัดสินใจมาจากระดับบน ขณะเดียวกันก็ยอมให้การตัดสินใจบางอย่างอยู่ในระดับล่าง ผู้บริหารเป็นที่ปรึกษาในทุกด้าน

4. แบบมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง (Participative –Democratic) ผู้บริหารให้ความไว้วางใจและเชื่อถือผู้ใต้บังคับบัญชา ยอมรับความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชาเสนอ

มีการให้รางวัลตอบแทนเป็นความมั่นคงทางเศรษฐกิจแก่กลุ่มที่มีการบริหารแบบมีส่วนร่วม ตั้งจุดประสงค์ร่วมกัน มีการประเมินความก้าวหน้า มีการติดต่อสื่อสารแบบ 2 ทาง ทั้งจากระดับบนและระดับล่างในระดับเดียวกันหรือในกลุ่มผู้ร่วมงานสามารถตัดสินใจเกี่ยวกับการบริหารได้ทั้งในกลุ่ม ผู้บริหารและกลุ่มผู้ร่วมงาน (Rensis Likert, 1967, p. 61) ส่วนบรอน (Braun) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับมิติวิสัยทัศน์ไว้ 3 ด้าน คือ

4.1 การสร้างวิสัยทัศน์ ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการต่าง ๆ แล้วนำข้อมูลที่ได้มาสังเคราะห์เป็นภาพรวมเพื่อพัฒนาต่อไป

4.2 การเผยแพร่วิสัยทัศน์ ได้แก่ การใช้ความสามารถในการทำให้สมาชิกทุกคนรับรู้และเข้าใจตรงกันอย่างดี

4.3 การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ ได้แก่ การทำให้วิสัยทัศน์บรรลุผลสำเร็จ เป็นการรวมพลังเพื่อให้บรรลุในอนาคตที่ปรารถนา ซึ่งเป็นการปรับปรุงองค์กรให้มีความเป็นเลิศ

ดรักเกอร์ (Drucker) ได้เขียนตำราเกี่ยวกับการบริหารและภาวะผู้นำของผู้บริหารโดยเฉพาะที่อ้างถึงใน Practice of Management ซึ่งหลักการของผู้นำในองค์กรนั้น ดรักเกอร์ (Drucker) เรียกว่า ผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพ Effective (Executive) ได้สร้างระบบง่าย ๆ ที่จะเข้าใจในมุมมองเกี่ยวกับภาวะผู้นำและการจัดการของดรักเกอร์ (Drucker) ที่สามารถนำไปเป็นกรอบให้ผู้นำได้นำไปประยุกต์ใช้ในองค์กร ภาวะผู้นำของผู้บริหารและควมมีประสิทธิภาพภาวะผู้นำของผู้บริหารเป็นสิ่งที่ให้ความสนใจต่อการสร้างองค์กรให้สูงด้วยจิตวิญญาณในผลงานและเพื่อให้เกิดสิ่งนี้ได้ผู้นำจะต้อง 1) แสดงให้เห็นถึงระดับที่สูงของความซื่อสัตย์ทั้งคนจิตใจและด้วย ข้อกำหนดด้านจริยธรรม 2) การมุ่งที่ผลลัพธ์ 3) สร้างจุดแกร่งทั้งตนเองและต่อผู้อื่นและ 4) นำสู่ระดับที่เหนือขอบเขตเพื่อบรรลุถึงความต้องการอย่างน้อยที่ขั้นต่ำของหุ้นส่วนธุรกิจ รวมทั้งลูกค้าผู้ถือหุ้นและสาธารณะโดยเฉพาะการสนับสนุนต่อการเป็นคนดีของชุมชนองค์กรที่มีจิตวิญญาณในผลงานระดับที่สุด เกิดจากการที่ผู้บริหารได้นำให้เกิดการทำในสิ่งที่ถูกต้องและทำให้สิ่งที่ถูกต้องเกิดขึ้น ผู้บริหารต้องมีลักษณะของความซื่อสัตย์ มีวิสัยทัศน์สำหรับจุดหมายขององค์กรมุ่งที่โอกาสเป็นผู้นำ การเปลี่ยนแปลงและดำเนินงานที่สำคัญ รวมถึงความรับผิดชอบและฝึกฝนในด้านการบริหารทักษะของผู้บริหารการฝึกปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพของผู้บริหารและงานของผู้บริหารเกิดมาจากความรู้และประสบการณ์ แม้ว่าท่านจะเกิดมาเป็นผู้นำก็ตาม หลักการของภาวะผู้นำและการปฏิบัติเป็นสิ่งที่ต้องเรียนรู้และสามารถเรียนรู้ได้ 1) การกำหนดจุดประสงค์หรือสิ่งที่ดรักเกอร์ (Drucker) เรียกว่า ทฤษฎีของธุรกิจและเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของ

งานสำหรับผลลัพธ์ขององค์กร) หลักการนี้มุ่งที่ทรัพยากรองค์กรทั้งด้านนวัตกรรมและความเป็นผู้ประกอบการ ซึ่งจำเป็นต้องเรียนรู้แสวงหาและบูรณาการเข้าไปยังกิจกรรมขององค์กร นวัตกรรมเป็นสิ่งจำเป็นต่อการที่จะเปลี่ยนแปลงองค์กรให้มุ่งไปข้างหน้า โดยที่ไม่ได้ไปเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อม นวัตกรรม จะมุ่งไปยังข้างนอก เช่น โอกาส ลูกค้า เทคโนโลยี คู่แข่งขันและอื่น ๆ ขณะเดียวกันผลลัพธ์ที่ได้ เช่น ความพึงพอใจของลูกค้า รายได้และกำไรมักจะเป็นสิ่งที่เกิดจากภายนอก 2) องค์กรประกอบในรูปวิสัยทัศน์ผู้นำแบบดริคเกอร์ (Drucker) ในแต่ละส่วนไม่ใช่สิ่งที่อิสระจากกันแต่ยังเป็นสิ่งช่วยดึงและดันพร้อมสนับสนุนกันอย่างยิ่ง จุดเริ่มแรกในภาวะผู้นำของผู้บริหารจะเป็นการกำหนดและการนำไปปฏิบัติในทฤษฎีของธุรกิจต่อองค์กรซึ่งต้องการผู้บริหารที่มีการปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิภาพที่ว่าเป็นสิ่งจำเป็นต่อการทำงานของผู้บริหาร” หากผู้บริหารต้องการการปฏิบัติและงานให้บรรลุตามที่ต้องการจำเป็นต้องเรียนรู้และใช้ “ทักษะการบริหาร” 3) การนำไปปฏิบัติในทฤษฎีของธุรกิจสำหรับองค์กรผู้บริหารต้องพิจารณาสิ่งที่จะเกิดขึ้นและผลที่ตามมาใน “ผลกระทบทางสังคม” เช่น การจ้างงานและการจัดซื้อการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีผลต่อสิ่งแวดล้อมและการสร้างอุปสงค์ต่อการบริการสาธารณะ ดังนั้นองค์กรต้องมีความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ทและสิ่งทำให้เกิดผลกระทบต่อสังคมจึงจำเป็นต้องสนับสนุนต่อการปฏิบัติตนเป็นคนดีของชุมชน

วิสัยทัศน์ เป็นศัพท์เฉพาะศาสตร์ (Technical Term) เกี่ยวกับการบริหารที่บัญญัติขึ้น จากคำว่า “VISION” ในภาษาอังกฤษ ซึ่งความหมายทั่วไปแปลว่า “การเห็นหรือภาพ” แต่ในทางการบริหารวิสัยทัศน์ (VISION หมายถึง ความสามารถในการมองเห็นภาพที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้ไกลที่สุดและชัดที่สุดเป็นค่านิยมตามพจนานุกรมว่าพลังแห่งการมองเห็น จินตนาการ การมองไปข้างหน้า การเข้าใจความจริงบนพื้นฐานของข้อเท็จจริง สิ่งที่มองเห็นด้วยตาของตัวเองหรือพลังแห่งจินตนาการมีผู้ให้คำนิยามคำว่าวิสัยทัศน์ (Vision) แตกต่างกันไปหลายความหมาย เช่น หมายถึง การมองการณ์ไกล การมองเห็นถึงขอบเขตลักษณะการมองเห็นแบบหยั่งรู้ การรู้จักมองไปข้างหน้าว่าจะเกิดอะไรขึ้นเมื่อพิจารณาจากคำนิยามข้างต้น

สรุปได้ว่า วิสัยทัศน์ (Vision) หมายถึง การมองภาพอนาคตของผู้นำและสมาชิกในองค์กรและกำหนดจุดหมายปลายทางที่เชื่อมโยงกับภารกิจ ค่านิยม และความเชื่อเข้าด้วยกัน แล้วมุ่งสู่จุดหมายปลายทางที่ต้องการ จุดหมายปลายทางดังกล่าวต้องชัดเจน ทำทหาย มีพลังและมีความเป็นไปได้

สมมุติว่า V คือ วิสัยทัศน์ (VISION)
 I คือ ภาพฝันในอนาคต (IMAGE) และ
 A คือ การกระทำ (ACTION)

สามารถเขียนเป็นสมการได้ว่า $V = I + A$

ทั้งนี้วิสัยทัศน์ คือ กรอบความคิด เป็นภาพที่ปรากฏขึ้นในใจ เพื่อสะท้อนว่าเราคือใคร เรายืนหยัดอยู่เพื่ออะไร เพื่อใคร อะไรคือคุณค่าและความหมายของชีวิต วิสัยทัศน์ส่วนบุคคลจึงมีความหมายต่อการดำรงชีวิตอย่างมาก เป็นสิ่งที่เราสร้างขึ้นมาได้ โดยใช้ภาพในใจเป็นตัวกำหนดบทบาทชีวิตของเราที่ชัดเจน เพื่อบอกว่าเป้าหมายคืออะไร เราจะมุ่งไปในทิศทางไหนและช่วยให้เราสามารถเดินตามขั้นตอนต่าง ๆ เพื่อบรรลุเป้าหมายนั้นและให้เป็นที่ไปตามเป้าหมายตามระยะเวลาในแต่ละช่วงที่เราดำรงชีวิตอยู่ วิสัยทัศน์ส่วนบุคคลจะเสมือนเข็มทิศของชีวิต เป็นแนวทางเดินชีวิตหรือภารกิจงานที่เราต้องไปให้ถึง หรือเรียกอีกอย่างว่า “เป้าหมายชีวิต” ความเข้าใจในความหมายของวิสัยทัศน์ในมุมมองนี้เอง คือ ความเข้าใจว่าเรามีอำนาจ เป็นอำนาจเหนือตนเอง โดยตนเองเป็นผู้กำหนด

ลักษณะของวิสัยทัศน์

วิสัยทัศน์เป็นข้อความที่บอกถึงอนาคตขององค์กรที่จะก้าวไปหรือมุ่งหวังที่จะไปให้ถึงความสำเร็จ ลักษณะวิสัยทัศน์ที่ดีควรจะใช้คำที่ชัดเจนน่าสนใจสร้างความตื่นตัว ท้าทาย สร้างพลังความคิดในองค์กรและมีความเป็นไปได้ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนายุทธศาสตร์ และพัฒนาองค์กรให้เจริญยิ่ง ๆ ขึ้นไป วันทนา เมืองจันทร์ ได้ประมวลลักษณะของวิสัยทัศน์ไว้ 11 ประการ ดังนี้

1. สึก-ผลักดันให้ปฏิบัติ
2. กว้าง-ภาพรวม
3. ไกล
4. สูง ใฝ่สูง
5. บรรลุได้-ทำความคิดให้คนที่เกี่ยวข้องนั้นรู้
6. ท้าทายต่อความรู้ความสามารถ
7. ฟังปรารถนา
8. เน้นปฏิบัติล่วงหน้า

9. มาตรการป้องกันมากกว่าปราบปราม

10. มีความเป็นกลยุทธ์ มุ่งอนาคต

11. คุ่มค่า

วิสัยทัศน์ที่ดี

- เป็นสิ่งสะท้อนค่านิยมหลัก (Core Value) ของหน่วยงานที่ทำให้เห็นความเชื่อมโยงเกี่ยวกับสิ่งที่สำคัญที่สุดของสมาชิกในหน่วยงาน

- เป็นสิ่งสะท้อนวัตถุประสงค์หลัก (Core Purpose) ของการดำรงอยู่ของหน่วยงาน (เหตุผลหลักของการคงอยู่ของหน่วยงาน)

- เป็นสิ่งสะท้อนจุดหมายปลายทางของวิสัยทัศน์หรือเป้าหมายที่จินตนาการ/ ใฝ่ฝันไว้ในอนาคต (Visionary Goal)

- เป็นสิ่งชี้้นำ ปลุกเร้า สร้างแรงบันดาลใจแก่สมาชิกในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุ ความสำเร็จที่ต้องการและเชื่อมั่นว่ามีความเป็นไปได้ที่จะทำให้เกิดขึ้น

- เป็นคำมั่นสัญญาของผู้บริหารที่แสดงถึงการตัดสินใจและความมุ่งมั่นที่ต้องรับผิดชอบ ดังนั้น อาจต้องกลับมาทบทวนวิสัยทัศน์ของคณะของเราว่าเป็นวิสัยทัศน์ที่ดีแล้วหรือยัง เป็นวิสัยทัศน์ที่สร้างแรงบันดาลใจได้หรือไม่ และมีแผนรองรับที่เหมาะสมที่จะทำให้บรรลุ วิสัยทัศน์ในอนาคตได้หรือไม่ที่สำคัญคือ ค่านิยมหลักของหน่วยงาน (ทุกวันนี้ยังคงยึดเอาค่านิยม หลักของมหาวิทยาลัยเป็นที่ยึดเหนี่ยว) คืออะไรบ้าง คงถึงเวลาที่คณะของเราต้องกำหนดค่านิยม ร่วมกันแล้วเพราะค่านิยมนี้จะสะท้อนอยู่ในวิสัยทัศน์ของเรานั่นเอง และคงต้องมีแผนส่งเสริม ค่านิยมหลักนี้ด้วยเช่นกัน

กระบวนการกำหนดวิสัยทัศน์ บ่อยครั้งที่หลายคน ๆ หรือหลาย ๆ หน่วยงาน มักคิดว่า การกำหนดวิสัยทัศน์คือการมานั่งประชุมร่วมกัน ร่วมกันคิดฝันว่าอยากเป็นอะไร ซึ่งเป็นการนึก ฝันเอาง่าย ๆ เพราะจริง ๆ แล้ว การกำหนดวิสัยทัศน์จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้ คือ 1) ทบทวนผลการวิเคราะห์ปัจจัยทางยุทธศาสตร์ เรียกว่าต้องทำ SWOT Analysis มาก่อนอย่างเคร่งครัด หรือหากไม่ชอบ SWOT ก็ใช้เครื่องมืออื่นแทนก็ได้ 2) จัดทำความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (3) วิเคราะห์ความเชื่อมโยงนโยบายของต้นสังกัด เพื่อกำหนดเป็นแนวทางการดำเนินงานของหน่วยงานตนเอง 4) นำผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย แนวทางการดำเนินงานตามนโยบายของต้นสังกัด มากำหนดเป็นความต้องการในอนาคต และ

5) จัดวางวิสัยทัศน์ของหน่วยงานคาดหวังว่า ๆ เร็วนี้ องค์กรของเราคงมีวิสัยทัศน์ใหม่ที่มีลักษณะของการเป็นวิสัยทัศน์ที่ดี

การสร้างความสำเร็จของวิสัยทัศน์และค่านิยมของหน่วยงานเป็นเรื่องเร่งด่วนและจำเป็นอย่างยิ่ง ด้วยการทำความเข้าใจในวิสัยทัศน์ขององค์กร โดยมีค่านิยมเป็นตัวเชื่อมในการทำงาน เพื่อให้องค์กรมีการทำงานที่สอดคล้องประสานจนเป็นหนึ่งเดียวกัน เป็นวิถีชีวิตบนความถูกต้อง การจะทำให้องค์กรสู่วิสัยทัศน์ ต้องมีการจัดทำในภาพรวม โดยจัดเวทีให้ทุกคนได้มีโอกาสมีส่วนร่วม ร่วมแสดงความคิดเห็น เป็นการได้ร่วมคิด ซึ่งเป็นขั้นแรก อันเป็นกระบวนการของการมีส่วนร่วมของบุคคลในองค์กร ที่ทำให้คนในองค์กรเข้าใจและพร้อมสร้างองค์กรร่วมกัน ด้วยการวิเคราะห์ สร้างภาพลักษณ์ และวางตำแหน่งองค์กรก่อนว่า เรามีอะไรเป็นจุดแข็ง จุดอ่อน และหากจะมุ่งสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ เราต้องรู้ว่าใครต้องทำอะไร มาตราฐาน ขนาด ฯลฯ คืออะไร และกรรม ควบคุมงานประจำพวงงานที่ไม่ก่อให้เกิดผลผลิตลง ควรมุ่งไปที่งานที่สร้างคุณค่ามากขึ้น จากการสร้างแผนใหญ่ แล้วขยายผลสู่ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เมื่อครบทุกไตรมาส ให้การถอดบทเรียนอย่างจริงจัง เพื่อสร้างความรู้ ความต่อเนื่องของกระบวนการเรียนรู้จัดเวทีให้ทุกกลุ่ม วิเคราะห์ว่าความหมายของคำแต่ละคำในวิสัยทัศน์หมายถึงอะไรต้องทำอะไร การใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกระดับเพื่อให้เห็นเป้าเดียวกันเข้าใจ เข้าถึงแก่นแท้ของความหมาย แล้วจะเกิดการพัฒนาและเกิดการรู้สึกที่วิสัยทัศน์ตนก็มีส่วนร่วม และทำให้รู้สึกว่าคุณค่าตนมีความสำคัญต่อการบรรลุวิสัยทัศน์ขององค์กร หรืออาจกล่าวได้ว่าตนเองเห็นคุณค่าตนเองและเห็นคุณค่าซึ่งกันและกัน ดังนั้นก่อนการดำเนินการจัดทำแผนจะเสนอให้บุคลากรของหน่วยงานร่วมกันวิเคราะห์ความหมายวิสัยทัศน์จากนั้น ให้นำคำแต่ละคำที่มีความหมายไป จัดทำแผน แผนทุกแผนที่ส่งหน่วยงาน ควรเป็นพลังที่ส่งเสริมให้วิสัยทัศน์หน่วยงานย่อยบรรลุ จนกระทั่งหน่วยงานใหญ่บรรลุวัตถุประสงค์

การกำหนดวิสัยทัศน์ขององค์กร เป็นเป้าหมายการดำเนินงานร่วมกันของทุกคนในองค์กร นอกจากการทำความเข้าใจในระหว่างผู้เกี่ยวข้อง ยังต้องสะท้อนความคิดเห็น การรับรู้ เพื่อแลกเปลี่ยนกรอบความคิดของแต่ละคนสรุปเป็นภาพกรอบความคิดรวมการที่องค์กรจะสามารถทำได้ตามวิสัยทัศน์ขององค์กรหรือไม่นั้น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของคนในองค์กรเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งอย่างหนึ่ง ให้ทุกคนเปิดกว้างทางความคิด วิเคราะห์ด้วยเหตุผล เกิดการยอมรับซึ่งกันและกัน สัมพันธภาพที่เหนียวแน่น มีความเป็นหนึ่งเดียว ไว้วางใจได้ภาพสรุปที่ทุกคนยอมรับความตระหนักว่าตนเองมีส่วนร่วมทำให้องค์กรเป็นไป

ได้ตามวิสัยทัศน์ที่กำหนด เป็นภารกิจที่ต้องช่วยกัน และหากไม่สามารถบรรลุวิสัยทัศน์นั้น ต้องพร้อมที่จะร่วมกันทบทวน ปรับเปลี่ยนให้เหมาะสม

นานาส (Nanus) ได้กล่าวว่า วิสัยทัศน์แม้จะเป็นอุดมคติ แต่ก็ทรงพลังที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง วิสัยทัศน์ที่ดีควรมีความเหมาะสมกับวัฒนธรรม ค่านิยม ประวัติขององค์กร เป็นอุดมคติบ่งชี้ถึงมาตรฐานของความเป็นเลิศที่ต้องการ ช่วยทำให้เป้าหมาย และทิศทางของการปฏิบัติหน้าชัดเจนนยิ่งขึ้น น่าเชื่อถือ โน้มน้าวจิตปฏิบัติ ดลบันดาลให้เกิดความผูกพัน เกิดความเพียร พยายาม แสดงออกมาอย่างชัดเจนและที่สำคัญถ่ายทอดการทำความเข้าใจ มีลักษณะมุ่งทะเยอทะยานมุ่งสู่ความสำเร็จและบ่งบอกถึงความสามารถและความต้องการที่มีลักษณะเฉพาะตัวขององค์กรนั้น ๆ ซึ่งลักษณะของวิสัยทัศน์ที่ดีควรมีขอบเขต (scope) ของการปฏิบัติงาน มีความชัดเจนและสามารถนำไปปฏิบัติได้ (implement ability) เป็นภาพเชิงบวก (positive image) ที่ทุกคนในองค์กรมุ่งมั่นศรัทธา และสะท้อนถึงความเป็นเลิศขององค์กร เป็นข้อความในเชิงบวก ปลุกเร้า (motivating) และดึงดูดใจ (Inspiring) ทั้งผู้นำและสมาชิกในองค์กรมีส่วนร่วม (participation) ในการกำหนดถึงความต้องการ (needs) ของผู้มารับบริการเป็นสำคัญ (customer oriented) มีความสอดคล้องกับค่านิยม (values) ขององค์กร มีความสอดคล้องกับแนวโน้มในอนาคต (future trend) ปัจจัยในการกำหนดวิสัยทัศน์ คือ ต้องรู้ข้อมูลข่าวสาร (information) ทั้งภายในและภายนอกองค์กรองค์ความรู้ (knowledge) ของบุคคลในองค์กรนั้น ๆ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (creativity) ที่ปราศจากการ “ยึดติด” กับรูปแบบหรือวิธีเดิม ๆ ความคาดหวัง (expectation) ของผู้มีส่วนได้เสีย (stakeholders) ขององค์กรการผสมผสานจินตนาการ ดุลยพินิจในด้านศักยภาพและความสามารถของบุคลากรตลอดจนทักษะและประสบการณ์ในลักษณะ องค์กรแห่งการเรียนรู้ (learning organization) ความสามารถในการคิดวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ขององค์กร และแนวโน้มต่าง ๆ ได้อย่างแม่นยำด้วยวิธีการเชิงระบบ (systemic approach) เป็นการกำหนดทางเลือก (alternatives) ขององค์กรในการเดินไปสู่อนาคตว่าจะใช้กลยุทธ์ใดเป็นตัวนำและเป็นการรวมพลังของความมุ่งมั่นต่อการสร้างนวัตกรรม (innovative) เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นรูปธรรม ประโยชน์ของวิสัยทัศน์ต่อการบริหารองค์กร เป็นการกำหนดอนาคต (future oriented) ที่ทุกคนศรัทธา เป็นการฟันฝ่าความท้าทายใหม่ (new challenge) ไม่หลงไปกับความสำเร็จในอดีต และการมีวิสัยทัศน์ร่วมกันก่อให้เกิดการทำงานเป็นทีม (team work) โดยมีความมุ่งมั่นไปสู่จุดหมายเดียวกัน (เทียน ทองแก้ว, 2554, หน้า 20)

จากแนวคิดของ นานาส (Nanus) สามารถนำเสนอเป็นลักษณะของวิสัยทัศน์ที่ดีได้ดังนี้

1. ช่วยกำหนดทิศทางที่จะดำเนินกิจกรรมขององค์กร โดยมีจุดหมายปลายทางที่ชัดเจน
2. ช่วยให้สมาชิกทุกคนรู้ว่าแต่ละคนมีความสำคัญต่อการมุ่งไปสู่จุดหมายปลายทางและรู้ว่า จะทำอะไร (What) ทำไมต้องทำ (Why) ทำอย่างไร (How) และทำเมื่อไร (When)

อ้างอิง

เทียน ทองแก้ว. (2554). *การพัฒนาวิสัยทัศน์ : หลักการและแนวปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย ราชภัฏสวนดุสิต.

Rensis Likert. (1967). *The Human Organization: Its Management and Value*. Journal Articles (New York: McGraw-Hill Book.

Jerry Bruce Braun. (1991). "An Analysis of Principal leadership vision and Its Relationship to School Climate," *Dissertation abstracts International* 52, 4 (October 1991).

ใบงานหน่วยที่ 3

การกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายการเรียนรู้

คำชี้แจง ให้ผู้เข้ารับการอบรมตอบคำถามตามความคิดเห็นของตนเอง ดังต่อไปนี้

1. ท่านคิดว่าเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษามีความสำคัญต่อท่านหรือไม่
อย่างไร

.....

.....

.....

.....

2. เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาช่วยท่านด้านการจัดการเรียนการสอน
อย่างไร

.....

.....

.....

.....

3. เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาช่วยนักเรียนในการเรียนรู้ได้อย่างไร

.....

.....

.....

.....

หน่วยที่ 4

การพัฒนาวิชาชีพครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ

ระยะเวลา 4 ชั่วโมง

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้เข้าร่วมการอบรมมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษและสามารถวางแผนการพัฒนาวิชาชีพครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษด้วยตนเองได้

เนื้อหา

1. แนวคิด หลักการ และทฤษฎีเกี่ยวข้องกับการพัฒนาวิชาชีพครู
2. การพัฒนาวิชาชีพการสอนภาษาอังกฤษ
3. ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community)

ขั้นตอนการดำเนินงานกิจกรรม

1. วิทยากรอธิบายขั้นตอน/วิธีการศึกษาเอกสารประกอบการพัฒนาแก่ผู้เข้ารับการอบรม แล้วแบ่งกลุ่ม ๆ ละเท่า ๆ กัน ร่วมกันสนทนา อภิปราย วิเคราะห์เนื้อหาตามที่กำหนด
2. ผู้เข้าร่วมการอบรมแต่ละกลุ่มสนทนา และสรุปประเด็นสำคัญ นำเสนอโดยการเขียน แผนภาพความคิด (Mind Mapping) อภิปรายและสรุปประเด็นของทักษะของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ
3. ตัวแทนกลุ่มออกนำเสนอผลงานจากการอภิปราย สนทนา ชักถาม สรุปความสำคัญของทักษะของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ
4. วิทยากรบรรยายสรุป แนวคิด หลักการ ความสำคัญของทักษะของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ
5. ผู้เข้าร่วมอบรมร่วมกันสรุปแนวคิด หลักการ ความสำคัญของทักษะของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษเพื่อนำไปสู่การประยุกต์ใช้ และพัฒนาทักษะของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ

แนวคิด หลักการ และทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู

ครูมีบทบาทสำคัญมากต่อความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไข พ.ศ. 2545 ให้ความสำคัญเป็นอันดับแรกการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบอื่น เช่น ระบบโครงสร้างการบริหาร การพัฒนาหลักสูตร การระดมทรัพยากรจากทุกภาคส่วน และการมีส่วนร่วมของชุมชน แม้จะเป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษา แต่ถ้าหากการพัฒนาครูไม่เป็นไปอย่างถูกต้องและได้มาตรฐาน รับรองว่าความพยายามในการปฏิรูปการศึกษาจะสำเร็จได้ยากเพราะการที่ครูผู้สอนที่ดีย่อมจะมีผลอย่างมากต่อวิธีการเรียนรู้ของนักเรียนและต่อสิ่งทีนักเรียนได้เรียนการพัฒนาวิธีการสอนที่ดีและการพัฒนาให้เป็นครูที่ดีเป็นกระบวนการที่ต้องใช้เวลานาน เรียกว่าตลอดชีวิตก็ว่าได้ เพราะการพัฒนาวิชาชีพครูมิใช่เพียงการพัฒนาทักษะด้านการปฏิบัติภายใต้การแนะนำ หรือชี้แนะจากศึกษานิเทศก์หรือผู้รู้เท่านั้นแต่เป็นกระบวนการที่ครูต้องแสวงหาความรู้ เฉพาะด้าน เช่น ในกรณีของเราคือภาษาอังกฤษและที่สำคัญคือการ ส่งเสริมคุณค่าด้าน จริยธรรมและการมีทัศนคติต่อการเป็นครูถ้าจะกล่าวอย่างนักวิชาการที่ชื่อ Calderhead และ Shorrock (1997) ก็อาจกล่าวได้ว่า การเป็นครูที่ดีนั้น นอกจากจะต้อง “Knowing What” และ “Knowing How” แล้วครูจะต้องมีความสามารถในด้าน “Knowing Why” และ “Knowing When” ด้วยจึงจะสมบูรณ์

การพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนา การศึกษาในปัจจุบัน อันเนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าด้านวิชาการและเทคโนโลยีต่าง ๆ การเปลี่ยนแปลงทางด้านนโยบาย เป้าหมายทางการศึกษาตลอดจนหลักสูตรและ กระบวนการจัดการเรียนรู้หรือการพัฒนาผู้เรียน ซึ่งได้มีผู้ให้ความหมายของการพัฒนา วิชาชีพครู ดังนี้

Joyce, Weil, Calhoun (2009, p. 6) ได้กล่าวถึง การสอนคือรูปแบบในการ เรียนรู้ที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถติดต่อสื่อสารแนวคิด ทักษะคุณค่าอย่างหนึ่งไปสู่การ คิดและสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ซึ่งครูจะต้องสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากเรื่อง ต่าง ๆ อย่างแท้จริงและสอนให้ผู้เรียนจดจำสิ่งต่าง ๆ จากเรื่องที่เกิดขึ้นจากที่ครูสอนจน เกิดความชำนาญ ความสามารถเพิ่มมากขึ้นที่จะส่งผลไปสู่อนาคต และจะทำให้ผู้เรียนมี ความรู้และทักษะที่เกิดกับตนเองได้และเกิดการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่ได้จากกระบวนการเรียน การสอน ตลอดจนผลิตภัณฑ์หนึ่งของครูหรือทางเลือกหนึ่งที่จะช่วยผู้เรียนมีความเข้าใจที่

ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ซึ่งเกิดจากการค้นพบด้วยตนเอง ครูหลาย ๆ คน ค้นพบวิธีการสอนที่เกิดจากการฝึกปฏิบัติที่ได้จากการวิเคราะห์ผู้เรียน สภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เกิดขึ้นในการจัดการเรียนการสอนของห้องเรียน ไปสู่การฝึกปฏิบัติที่มีจุดมุ่งหมายอย่างเป็นทางการ วิจัยและกำหนดเป็นรูปแบบที่สามารถใช้ในการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพที่ประสบผลสำเร็จตามภาระงานในการสอน

Tomlinson, Brimijoin, Narvacez (2008, p. 72) ได้กล่าวว่า การพัฒนาวิชาชีพมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและสะท้อนผลการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน ซึ่งจะมีส่วนช่วยให้ครูสามารถจัดการเรียนการสอนให้กับผู้เรียนอย่างมีคุณภาพและช่วยให้ครู สามารถคิดออกแบบการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับบรรยากาศแห่งการเรียนรู้หลักสูตรการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนและการบริหารจัดการในชั้นเรียนมีการกล่าวกันว่าในการพัฒนาวิชาชีพครูเพื่อให้ประสบความสำเร็จต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญอย่างน้อย 4 ประการ ดังต่อไปนี้

1. ต้องให้ค่านิยมสิ่งที่เรียกว่า “Staff Development” ให้เป็นกระบวนการเรียนรู้
2. บทบาทของผู้นำในระดับสถานศึกษา
3. วัฒนธรรมองค์กรในระดับสถานศึกษา
4. บทบาทขององค์กรภายนอกสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์กรในพื้นที่หรือในภูมิภาค

ในกระบวนการพัฒนาวิชาชีพครูนั้นทุกคนที่เกี่ยวข้องต้องยอมรับว่าการเปลี่ยนแปลงเป็นทั้งเรื่องของปัจเจกบุคคลและเป็นทั้งเรื่องขององค์กรที่เกี่ยวข้องนอกจากนี้ในกระบวนการนี้ เราอาจต้องคิดการใหญ่แต่เมื่อตอนเริ่มลงมือทำ เราอาจเริ่มเล็ก ๆ ได้ และควรทำงานเป็นทีมเพื่อจะได้สนับสนุนซึ่งกันและกัน ที่สำคัญในกระบวนการพัฒนาทั้งหมดต้องมีช่องทางให้มีการติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่องฐานะของครูนั้นมีหลากหลายแปรเปลี่ยนไปตามยุคสมัยและความต้องการของระบบการศึกษา อย่างไรก็ตามเราอาจสรุปอย่างหยาบ ๆ ได้ว่าไม่ว่ายุคสมัยใด ครูอาจทำหน้าที่ในสี่บทบาทหลักนี้ คือ

1. ครูในฐานะที่เรียกว่า Clinician
2. ครูในฐานะที่เรียกว่า Researcher
3. ครูในฐานะที่เรียกว่า Educator
4. ครูในฐานะที่เรียกว่า Learner

การพัฒนาวิชาชีพการสอนภาษาอังกฤษ

การพัฒนาวิชาชีพการสอนภาษาอังกฤษพอจะพูดเป็นภาษาอังกฤษอย่างหลวม ๆ ได้ว่า The Development of English Teaching Profession ซึ่งหมายรวมถึงการพัฒนาหลักคิดเกี่ยวกับการสอนภาษาต่างประเทศ การพัฒนาผู้สอน การพัฒนาวิธีการเรียนรู้ การพัฒนาอุปกรณ์การเรียนการสอนและพัฒนาระบบการวัดและประเมินผล เป็นต้น ซึ่งทุกองค์ประกอบมีความสำคัญทั้งสิ้นแต่ในบรรดาองค์ประกอบเหล่านี้ คุณภาพของผู้สอนมีความสำคัญเป็นอันดับต้น เพราะหากคุณภาพของผู้สอนไม่ได้มาตรฐานเสียแล้ว แม้องค์ประกอบอื่น ๆ จะได้รับการพัฒนาให้มีมาตรฐานได้อย่างไร การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศก็ได้ผลน้อยถ้าพิจารณาจากแนวความคิดของ พณฯ หลี่ หลานซิง ก็จะได้เห็นได้ชัดเจนว่าการพัฒนาวิชาชีพการสอนภาษาต่างประเทศ ซึ่งในกรณีนี้คือภาษาอังกฤษ ผู้สอนมิใช่จะมีความรู้และทักษะทางภาษาต่างประเทศดีเลิศเท่านั้น แต่ผู้สอนต้องมีคุณสมบัติที่จะช่วยเกื้อกูลให้ผู้เรียนภาษาอังกฤษเป็นผู้ที่มีความสนใจ มีความขยัน มีการฝึกฝน มีความกล้ามีความอดทนและมีความมั่นใจในการเรียนภาษาอังกฤษเพราะสิ่งเหล่านี้เป็นองค์ประกอบหลักของความสำเร็จในการเรียนภาษาต่างประเทศเราต้องยอมรับว่ามีครูสอนภาษาอังกฤษจำนวนมากที่มีความปรารถนาดีกับเด็กนักเรียนในการสอน

ภาษาอังกฤษ แต่ครูผู้สอนเหล่านี้จะโดยรู้ตัวหรือไม่ก็ตามกลายเป็นผู้ที่ทำให้นักเรียนเบื่อหน่าย ไม่สนใจเรียนภาษาอังกฤษหรือไม่ขยัน หรือไม่มีความกล้าและไม่มีความอดทนในการเรียนภาษาอังกฤษ เราจึงเห็นได้ว่าเด็กจำนวนมาก มีทักษะภาษาอังกฤษต่ำมาก ๆ ทั้ง ๆ ที่เรียนภาษาอังกฤษมาคนละหลายปี

แม้ว่านักเรียนของเราเป็นผู้ที่มีพื้นฐานทางภาษาต่างประเทศอ่อน แต่ครูผู้สอนก็สามารถเรียนรู้และสามารถพัฒนาวิชาชีพการสอนได้จากประสบการณ์การสอนนักเรียนที่เรียนอ่อน ดังที่ John Holt ได้กล่าวไว้ นั่นเอง นอกจากนี้ควรพึงตระหนักว่า “To teach is to learn twice” ดังที่ Joseph Joubert ได้เคยกล่าวไว้ ดังนั้นการสอนภาษาอังกฤษก็เป็นการเรียนภาษาอังกฤษไปด้วยนั่นเองและเป็นการเรียนซ้ำสองด้วย ซึ่งจะทำให้การพัฒนาวิชาชีพการสอนภาษาอังกฤษของครูผู้สอนดีขึ้น การพัฒนาวิชาชีพการสอนภาษาต่างประเทศหรือภาษาอังกฤษในกรณีนี้คงมิใช่เป็นการพัฒนาเฉพาะเรื่องเทคนิคด้านการสอนอย่างเดียว แต่ต้องเป็นการพัฒนาคุณภาพในภาพรวมของครูผู้สอน โดยเฉพาะการพัฒนาระบบคิดในเรื่องกระบวนการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ การพัฒนาเพียงด้านเทคนิคอย่างเดียวจะไม่ช่วยพัฒนาการศึกษาอันใด การพัฒนาเฉพาะวิชาชีพการสอน (Teaching Profession) ก็คงไม่สามารถพัฒนาศักยภาพการแข่งขันของประเทศได้ฉันนั้น ดังคำกล่าวที่ว่า

“Education is worth little if it teaches only how to make a living rather than how to make a life”

การพัฒนาศักยภาพการแข่งขันของประเทศไทย มิได้อยู่ที่การเรียนภาษาต่างประเทศหรือการเรียนรู้เนื้อหาสาระของวิทยาการสาขาต่าง ๆ เท่านั้น โลกของเราได้ทวีความสลับซับซ้อนมากขึ้น จนอาจจะกล่าวได้ว่า Everything is related to everything else กล่าวคือ ไม่ว่าเราจับเรื่องอะไรขึ้นมาพิจารณาสิ่งนั้นจะมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับสิ่งอื่น ๆ อีกมากมาย เพราะฉะนั้นการจัดการศึกษาที่แยกส่วนจะไม่ช่วยให้เราสามารถแก้ปัญหาหรือพัฒนาสิ่งที่ยาก ๆ ได้

ความสามารถในการแข่งขันของประเทศเราจะมีข้อจำกัดมากถ้าเรายังมีวิธีคิดแบบเดิม นั่นคือ การที่เราพัฒนาประเทศโดยการให้น้ำหนักกับการผลิตสินค้าเพื่อส่งออกหรือเราเน้นงานด้านการบริการแบบเดิม ๆ เพราะหนทางดังกล่าวเราไม่สามารถพัฒนาศักยภาพในการแข่งขันของประเทศได้มากนัก ทั้งนี้เพราะในกระบวนการผลิตสินค้าเพื่อส่งออกของเรา เราใช้วัตถุดิบจากต่างประเทศ เราใช้เทคโนโลยีจากต่างประเทศ เราใช้วิทยาการจากต่างประเทศ แม้เราจะมีสินค้าออกจำนวนมากแต่สัดส่วนที่เราได้รับจริงมีไม่

มากนักและในสถานการณ์ที่เศรษฐกิจโลก หดตัวอย่างขนานใหญ่อย่างที่เป็นอยู่และมีแนวโน้มว่าจะเป็นเช่นนี้ไปอีกหลายปี ประเทศเราคงต้องเผชิญกับปัญหามากยิ่งขึ้น ด้วยเหตุตั้งนั้นในยุคนี้ หลาย ๆ ประเทศเริ่มเปลี่ยนแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจของตนโดยให้ความสำคัญกับสิ่งที่เรียกว่า Creative Economy หรือ Creative Industries มากขึ้นเรื่อย ๆ สิ่งเหล่านี้ต้องการความคิดเชิงสร้างสรรค์และจินตนาการจึงจะเป็นไม่ได้ เพราะฉะนั้นการเรียนการสอนที่เน้นด้านเทคนิคจะไม่ช่วยได้มากนัก ผมจึงใคร่เสนอให้ท่านที่เคารพทั้งหลายได้พิจารณาว่าแม้การสอนภาษาต่างประเทศหรือการสอนภาษาอังกฤษในกรณีนี้ เราก็ไม่ควรละทิ้งส่วนที่เกี่ยวข้องกับวิถีคิด และเรื่องของความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ การสอนภาษาอังกฤษมิได้หมายถึงการสอนทักษะทั้งสี่ด้าน คือ การฟัง การพูด การอ่านและการเขียน เท่านั้น แต่การสอนภาษาอังกฤษยังต้องช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจถึงวัฒนธรรมและวิถีคิดของเจ้าของภาษาอย่างลึกซึ้งอีกด้วยการสอนภาษาจึงมิใช่การให้ “Information” แต่เป็นการให้สิ่งที่ เรียกว่า “Communication” สองคำนี้มีความแตกต่างกันในสาระสำคัญมากทีเดียว เพราะ “Information is giving out” ในขณะที่ “Communication is getting through”

ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community)

ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community) เป็นกระบวนการสร้างการเปลี่ยนแปลงโดยเรียนรู้จากการปฏิบัติงานของกลุ่มบุคคลที่มาร่วมตัวกันเพื่อทำงานร่วมกันและสนับสนุนซึ่งกันและกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ร่วมกันวางเป้าหมายการเรียนรู้ของผู้เรียนและตรวจสอบ สะท้อนผลการปฏิบัติงานทั้งในส่วนบุคคลและผลที่เกิดขึ้นโดยรวมผ่านกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การวิพากษ์วิจารณ์ การทำงานร่วมกันการร่วมมือพลังโดยมุ่งเน้นและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นองค์รวม โดยมีการดำเนินการอย่างน้อย 5 ประการ ดังนี้ 1) มีเป้าหมายร่วมกันในการจัดการเรียนรู้/การพัฒนาผู้เรียนให้พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ 2) มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากหน่วยงาน/สถานการณ์จริงของชั้นเรียน 3) ทุกฝ่ายเกี่ยวข้องร่วมเรียนรู้และรวมพลัง/หนุนเสริมให้เกิดการสร้างการเปลี่ยนแปลงตามเป้าหมาย 4) มีการวิพากษ์ สะท้อนผลการทำงานพัฒนาผู้เรียน และ 5) มีการสร้าง HOPE ให้ทีมงานอันประกอบด้วย (1) honesty & humanity เป็นการยึดข้อมูลจริงที่เกิดขึ้นและให้การเคารพกันอย่างจริงใจ (2) option & openness เป็นการเลือกสรรสิ่งที่ดีที่สุดให้ผู้เรียนและพร้อมเปิดเผย/เปิดใจเรียนรู้จากผู้อื่น (3) patience & persistence เป็นการพัฒนาความอดทนและความมุ่งมั่นทุ่มเทพยายามจนเกิดผลชัดเจน (4) efficacy & enthusiasm เป็นการสร้างความเชื่อมั่นในผลของวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนว่าจะทำให้ผู้เรียนเรียนรู้และกระตือรือร้นที่จะพัฒนาตนเองอย่างเต็มที่

คุณลักษณะสำคัญที่ทำให้เกิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โรงเรียนใดมี PLC นั้น นอกจากจะต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งเป็นกลุ่มบุคคลตั้งที่กล่าวไปแล้วนั้น การรวมตัวกันของสมาชิกชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพยังต้องประกอบด้วยคุณลักษณะสำคัญ โดยมี การกล่าวถึงคุณลักษณะสำคัญที่จะทำให้เกิด PLC ไว้อย่างหลากหลาย อย่างไรก็ตาม สามารถสรุปคุณลักษณะสำคัญที่ทำให้เกิด PLC ได้ 5 ประการ คือ 1) การมีบรรทัดฐานและค่านิยมร่วมกัน (Shared values and vision) 2) การร่วมกันรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของนักเรียน (Collective responsibility for students learning) 3) การสืบสอบเพื่อสะท้อนผลเชิงวิชาชีพ (Reflective professional inquiry) 4) การร่วมมือรวมพลัง (Collaboration) และ 5) การสนับสนุนการจัดลำดับโครงสร้างและความสัมพันธ์ของบุคลากร (Supportive conditions structural arrangements and collegial relationships)

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

PLC (Professional Learning Community) มีพื้นฐานแนวคิดมาจากภาคธุรกิจ เกี่ยวกับความสามารถขององค์กรในการเรียนรู้ (Thompson, Gregg & Niska, 2004) เป็นการนำแนวคิดขององค์กรแห่งการเรียนรู้มาประยุกต์โดยอธิบายว่า การอุปมาที่เปรียบเทียบให้โรงเรียนเป็น “องค์กร” นั้นน่าจะเหมาะสมและถูกต้องแท้จริงแล้วโรงเรียนมีความเป็น “ชุมชน” มากกว่าความเป็นองค์กร ซึ่งความเป็น “องค์กร” กับ “ชุมชน” มีความแตกต่างกันที่ความเป็นชุมชน จะยึดโยงภายในต่อกันด้วยค่านิยม แนวคิด และความผูกพันร่วมกันของทุกคนที่เป็นสมาชิก ซึ่งเป็นแนวคิดตรงกันข้ามกับ “ความเป็นองค์กร” ที่มีความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในลักษณะที่ยึดตามระดับลดหลั่นกันลงมา มีกลไกการควบคุมและมีโครงสร้างแบบตั้งตัวที่เต็มไปด้วยกฎระเบียบและวัฒนธรรมของการใช้อำนาจเป็นหลัก ในขณะที่ “ชุมชน” จะใช้อิทธิพลที่เกิดจากการมีค่านิยม และวัตถุประสงค์ร่วมกันเป็นความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกเชิงวิชาชีพมีความเป็นกัลยาณมิตรเชิงวิชาการและยึดหลักต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน แบบพนักกำลังกันในการปฏิบัติงานที่มุ่งสู่พัฒนาการการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ นอกจากนี้ “องค์กร” ยังทำให้เกิดคุณลักษณะบางอย่างขึ้น เช่น ลดความเป็นกันเองต่อกันลง มีความเป็นราชการมากขึ้น และถูกควบคุมจากภายนอกให้ต้องรักษาสถานภาพเดิมของหน่วยงานไว้ จึงเห็นว่าถ้ามองโรงเรียนในฐานะแบบองค์กรดังกล่าวแล้วก็จะทำให้โรงเรียนมีความเป็นแบบทางการที่สร้างความรู้สึกห่างระหว่างบุคคลมากยิ่งขึ้นมีกลไกที่บังคับควบคุมมากมายและมักมีจุดเน้นในเรื่องที่เป็นงานด้านเทคนิคเป็นหลักในทางตรงข้ามถ้ายอมรับว่าโรงเรียนมีฐานะแบบที่เป็นชุมชนแล้วบรรยากาศที่ตามมาคือสมาชิกมีความผูกพันต่อกันด้วยวัตถุประสงค์ร่วมมีการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ใกล้ชิดสนิทสนม และเกิดการร่วมสร้างบรรยากาศที่ทุกคนแสดงออกถึงความห่วงหาอาทรต่อกันและช่วยเหลือและสวัสดิภาพร่วมกัน (Sergiovanni, 1994) โดยที่ใส่ใจร่วมกันถึงการเรียนรู้และความรับผิดชอบหลักร่วมกันของชุมชนนั้นคือพัฒนาการการเรียนรู้ของผู้เรียน

ด้านความสำคัญของ PLC จากผลการวิจัยโดยของ Hord (1997) ที่ยืนยันว่าการดำเนินการในรูปแบบ PLC นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงคุณภาพทั้งด้านวิชาชีพและผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน จากการสังเคราะห์รายงานการวิจัยเกี่ยวกับโรงเรียนที่มีการจัดตั้ง PLC โดยใช้คำถามว่า โรงเรียนดังกล่าวมีผลลัพธ์ อะไรบ้างที่แตกต่างไปจากโรงเรียนทั่วไป

ที่ไม่มีชุมชนแห่งวิชาชีพ และถ้าแตกต่างกันแล้วจะมีผลดีต่อครูผู้สอน และต่อนักเรียนอย่างไรบ้าง ซึ่งมีผลสรุป 2 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ 1 ผลดีต่อครูผู้สอน พบว่า PLC ส่งผลต่อครูผู้สอน กล่าวคือ ลดความรู้สึกโดดเดี่ยวงานสอนของครูเพิ่มความรู้สึกผูกพันต่อพันธกิจและเป้าหมายของโรงเรียนมากขึ้นโดยเพิ่มความกระตือรือร้นที่จะปฏิบัติให้บรรลุพันธกิจอย่างแข็งขันจนเกิดความรู้สึกว่าต้องการรวมกันเรียนรู้และรับผิดชอบต่อการพัฒนาการโดยรวมของนักเรียน ถือเป็น “พลังการเรียนรู้” ซึ่งส่งผลให้การปฏิบัติการสอนในชั้นเรียนให้มีผลดียิ่งขึ้น กล่าวคือ มีการค้นพบความรู้และความเชื่อที่เกี่ยวกับวิธีการสอน และตัวผู้เรียนซึ่งที่เกิดจากการคอยสังเกตอย่างสนใจ รวมถึงความเข้าใจในด้านเนื้อหาสาระที่ต้องจัดการเรียนรู้ได้แตกฉาน ยิ่งขึ้นจนตระหนักถึงบทบาท และพฤติกรรมการสอนที่จะช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีที่สุด อีกทั้งการรับทราบข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อวิชาชีพได้อย่างกว้างขวางและรวดเร็วขึ้นส่งผลดีต่อการปรับปรุงพัฒนางานวิชาชีพได้ตลอดเวลาเป็นผลให้เกิดแรงบันดาลใจที่จะพัฒนาและอุทิศตนทางวิชาชีพเพื่อศิษย์ซึ่งเป็นทั้งคุณค่า และขวัญกำลังใจต่อการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้นที่สำคัญ คือ ยังสามารถลดอัตราการลาหยุดงานน้อยลงเมื่อเปรียบเทียบกับโรงเรียนแบบเก่ายังพบว่ามีความก้าวหน้าในการปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับ ลักษณะผู้เรียนได้อย่างเด่นชัด และรวดเร็วกว่าที่พบในโรงเรียนแบบเก่ามีความผูกพันที่จะสร้างการเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ ให้ปรากฏอย่างเด่นชัดและยั่งยืน

ประเด็นที่ 2 ผลดีต่อผู้เรียน พบว่า PLC ส่งผลต่อผู้เรียน กล่าวคือ สามารถลดอัตราการตกซ้ำชั้นและจำนวนชั้นเรียนที่ต้องเลื่อนหรือชะลอการจัดการเรียนรู้ให้น้อยลง อัตราการขาดเรียนลดลง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาวิทยาศาสตร์ ประวัติศาสตร์และวิชาการอ่านที่สูงขึ้นอย่างเด่นชัด เมื่อเทียบกับโรงเรียนแบบเก่า สุดท้ายคือ มีความแตกต่างด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีภูมิหลังไม่เหมือนกันและลดลงชัดเจน กล่าวโดยสรุปคือ PLC มีพัฒนาการมาจากกลยุทธ์ระดับองค์กรที่มุ่งเน้นให้องค์กรมีการปรับตัวต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเริ่มพัฒนาจากแนวคิดองค์กรแห่งการเรียนรู้และปรับประยุกต์ให้มีความสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและการเรียนรู้ร่วมกันในทางวิชาชีพที่มีหน้างานสำคัญ คือ ความรับผิดชอบการเรียนรู้ของผู้เรียนร่วมกันเป็นสำคัญ จากการศึกษาหลายโรงเรียนในประเทศสหรัฐอเมริกาดำเนินการ ในรูปแบบ PLC พบว่าเกิดผลดีทั้งวิชาชีพครูและผู้เรียนที่มุ่งพัฒนาการของผู้เรียนเป็นสำคัญ

ประโยชน์ของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา

การจัดตั้งชุมชนแห่งวิชาชีพ ในโรงเรียนดังกล่าวมีผลลัพธ์อะไรบ้างต่อครูผู้สอน และต่อนักเรียน ดังนี้

ประโยชน์ต่อครูผู้สอน

- ลดความรู้สึกโดดเดี่ยวในงานสอนของครูลง
- เพิ่มความรู้สึกผูกพันต่อพันธกิจและเป้าหมายของโรงเรียนมากขึ้น โดยเพิ่มความกระตือรือร้นที่จะปฏิบัติให้บรรลุพันธกิจอย่างเข้มข้น
- รู้สึกว่าต้องร่วมกันรับผิดชอบต่อการพัฒนาการโดยรวมของนักเรียน และร่วมกันรับผิดชอบเป็นกลุ่มต่อผลสำเร็จของนักเรียน
- รู้สึกเกิดสิ่งทีเรียกว่า “พลังการเรียนรู้ (Powerful learning)” ซึ่งส่งผลให้การปฏิบัติการสอนในชั้นเรียนของตนมีผลดียิ่งขึ้น กล่าวคือ มีการค้นพบความรู้และความเชื่อใหม่ ๆ ที่เกี่ยวกับวิธีการสอนและตัวผู้เรียนซึ่งตนไม่เคยสังเกตหรือสนใจมาก่อน
- เข้าใจในด้านเนื้อหาสาระที่ต้องทำการสอนได้แตกฉานยิ่งขึ้นและรู้ว่าตนเองควรแสดงบทบาทและพฤติกรรมการสอนอย่างไร จึงจะช่วยให้ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีที่สุดตามเกณฑ์ที่คาดหวัง

- รับทราบข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อวิชาชีพได้อย่างกว้างขวาง และรวดเร็วขึ้น ส่งผลดีต่อการปรับปรุงพัฒนางานวิชาชีพของตนได้ตลอดเวลา ครูเกิดแรงบันดาลใจที่จะสร้างแรงบันดาลใจต่อการเรียนรู้ให้แก่นักเรียนต่อไป

- เพิ่มความพึงพอใจ เพิ่มขวัญกำลังใจต่อการปฏิบัติงานสูงขึ้น และลดอัตราการลาหยุดงานน้อยลง
- มีความก้าวหน้าในการปรับเปลี่ยนวิธีสอนให้สอดคล้องกับลักษณะผู้เรียนได้อย่างเด่นชัด และรวดเร็วกว่าที่พบในโรงเรียนแบบเก่า
- มีความผูกพันที่จะสร้างการเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ ให้ปรากฏอย่างเด่นชัดและยั่งยืน

- มีความประสงค์ที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นระบบต่อบัจจัยพื้นฐานด้านต่าง ๆ

ประโยชน์ต่อนักเรียน

- ลดอัตราการตกซ้ำชั้น และจำนวนชั้นเรียนที่ต้องเลื่อนหรือชะลอการสอนให้น้อยลง

- อัตราการขาดเรียนลดลง
- มีผลการเรียนรู้ที่เพิ่มขึ้นเด่นชัด ปรากฏให้เห็นทั่วไปโดยเฉพาะในแทบทุกโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก
- มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และวิชาการอ่านที่สูงขึ้นอย่างเด่นชัด เมื่อเทียบกับโรงเรียนแบบเก่า
- มีความแตกต่างด้านผลสัมฤทธิ์การเรียน ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีภูมิหลังไม่เหมือนกัน ลดลงชัดเจน

ทิศทางการศึกษาไทยในอนาคต

“พระราชกระแสฯ ด้านการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ร.9”

1. นักเรียน

1.1 “ครูต้องสอนให้เด็กนักเรียนมีน้ำใจ เช่น คนเรียนเก่งช่วยติวเพื่อนที่เรียนล้าหลังมิใช่สอนให้เด็กคิดแต่จะแข่งขัน (Compete) กับเพื่อน เพื่อให้คนเก่งได้ลำดับดี ๆ เช่น สอบได้ที่หนึ่งของชั้น แต่ต้องให้เด็กแข่งขันกับตนเอง” (11 มิ.ย.55)

1.2 “ครูไม่จำเป็นต้องมีความรู้ทางเทคโนโลยีมาก แต่ต้องมุ่งปลูกฝังความดีให้นักเรียนชั้นต้น ต้องอบรมบ่มนิสัยให้เป็นพลเมืองดี เด็กโตก็ต้องทำเช่นกัน” (6 มิ.ย.55)

1.3 “เราต้องฝึกหัดให้นักเรียนรู้จักทำงานร่วมกัน เป็นกลุ่มเป็นหมู่คณะมากขึ้น จะได้มีความสามัคคีรู้จักดูแลช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ความรู้และประสบการณ์แก่กัน” (5 ก.ค.55)

1.4 “ทำเป็นตัวอย่างให้นักเรียนเป็นคนดี นักเรียนรักครู ครูรักนักเรียน” (9 ก.ค.55)

2. ครู

2.1 “เรื่องครูมีความสำคัญไม่น้อยกว่านักเรียน ปัญหาหนึ่ง คือ การขาดครูเพราะจำนวนไม่พอและครูย้ายบ่อย ดังนั้น ก่อนคัดเลือกเด็กที่จะพัฒนาต้องพัฒนาครูก่อนให้พร้อมที่จะสอนเด็กให้ได้ผลตามที่ต้องการจึงจะต้องคัดเลือกครูและพัฒนาครู ต้องตั้งฐานะในสังคมของครูให้เหมาะสมและปลูกจิตสำนึกโดยใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงวิธีการ คือ การให้ทุนและอบรม กล่าวคือ ต้องมีความรู้ทางวิชาการในสาขาที่เหมาะสมที่จะสอน ต้องอบรมวิธีการสอนให้มีประสิทธิภาพมีความเป็นครูที่แท้จริง คือ มีความรัก

ความเมตตาต่อเด็ก ควรเป็นครูห้องที่เพื่อจะได้มีความผูกพันและคิดที่จะพัฒนาห้องถิ่นที่
เกิดของตนไม่คิดย้ายไปย้ายมา” (11 มิ.ย.55)

2.2 “ต้องปรับปรุงครู...ครูจะอายุ 40 - 50 ปี ก็ต้องเรียนใหม่ ต้องปฏิวัติ
ครูอย่างจริงจัง” (6 มิ.ย.55)

2.3 “ปัญหาปัจจุบันคือ ครูมุ่งเขียนงานวิทยานิพนธ์ เขียนตำราส่ง
ผู้บริหารเพื่อให้ได้ตำแหน่งและเงินเดือนสูงขึ้นแล้วบางทีก็ย้ายไปที่ใหม่ ส่วนครูที่มุ่งการ
สอนหนังสือกลับไม่ได้ทำอะไรตอบแทน ระบบไม่ยุติธรรม เราต้องเปลี่ยนระเบียบตรงจุดนี้
การสอนหนังสือต้องถือว่าเป็นความดีความชอบ หากคนใดสอนดี ซึ่งส่วนมาก คือ
มีคุณภาพและปริมาณ ต้องมี reward” (5 ก.ค.55)

2.4 “ครูบางส่วนเวลาสอนนักเรียนจะสอนไม่หมดแต่เก็บไว้บางส่วน หาก
นักเรียนต้องการรู้ทั้งหมดวิชา ก็ต้องเสียเงินไปสมัครเรียนพิเศษกับครูท่านนั้น จะเป็นการ
สอนในโรงเรียนหรือส่วนตัวก็ตาม” (5 ก.ค.55)

Professional Learning Community: PLC

PLC หมายถึง การรวมตัว ร่วมใจ ร่วมพลัง ร่วมทำและร่วมเรียนรู้ร่วมกันของ
ครู ผู้บริหารและนักการศึกษา บนพื้นฐานวัฒนธรรมความสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตรสู่
คุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความสำเร็จหรือประสิทธิผลของผู้เรียนเป็นสำคัญและ
ความสุขของการทำงานร่วมกันของสมาชิกในชุมชน ทั้งนี้ PLC เป็นเครื่องมือในการพัฒนา
ไม่ใช่ หัวเรื่องในการสอน

วัตถุประสงค์ของ PLC

1. เพื่อเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้การแลกเปลี่ยนเรียนรู้มีประสิทธิภาพ
 2. เพื่อให้เกิดการร่วมมือ ร่วมพลังของทุกฝ่ายในการพัฒนาการเรียนการสอน
สู่คุณภาพของผู้เรียน
 3. เพื่อให้เกิดการพัฒนาวิชาชีพครูด้วยการพัฒนาผู้เรียน
- “PLC ถือว่าทุกคนคือคนเชี่ยวชาญในงานนั้น จึงเรียนรู้ร่วมกันได้”

ความเชื่อของ PLC

1. ยอมรับว่าการสอนและการปฏิบัติงานของครู มีผลต่อการเรียนรู้
ของผู้เรียน
2. ยอมรับหลักการที่ว่า การเรียนรู้ของครูคือการเรียนรู้ของผู้เรียน

3. ยอมรับว่า ครูมีความแตกต่างกัน

4. ยอมรับว่า การสอนบางครั้งต้องอาศัยความร่วมมือ ร่วมใจและ

สัมพันธภาพแบบกัลยาณมิตร

องค์ประกอบสำคัญของ PLC

1. ต้องมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน หมายถึง มีเป้าหมาย ทิศทางเดียวกัน มุ่งสู่การพัฒนาการเรียนการสอน สู่คุณภาพผู้เรียน

2. ร่วมแรง ร่วมใจ และร่วมมือ หมายถึง ต้องเปิดใจ รับฟัง เสนอวิธีการนำสู่การปฏิบัติและประเมินร่วมกัน Open เปิดใจรับและให้ Care และ Share

3. ภาวะผู้นำร่วม หมายถึง การทำ PLC ต้องมีผู้นำและผู้ตามในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

4. กัลยาณมิตร หมายถึง เป็นเพื่อนร่วมวิชาชีพ เต็มเต็มส่วนที่ขาดของแต่ละคน

5. ต้องปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์กร หมายถึง ต้องเน้นการทำงานที่เปิดโอกาสการทำงานที่ช่วยเหลือกันมากกว่าการสั่งการมีชั่วโมงพูดคุย

6. การเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ หมายถึง การเรียนรู้การปฏิบัติงานและตรงกับภาระงาน คือ การสอน สู่คุณภาพผู้เรียน

PLC มีวิธีการทำงาน (กระบวนการ)

1. ต้องมีการรวมกลุ่ม และกลุ่มนั้นต้องมีลักษณะคล้าย ๆ กัน เช่น

1.1 จัดกลุ่มครูที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน

- กลุ่มครูที่สอนวิชา/กลุ่มสาระเดียวกันในระดับชั้นเดียวกัน

- กลุ่มครูที่สอนวิชา/กลุ่มสาระเดียวกันในช่วงชั้นเดียวกัน

- กลุ่มครูตามลักษณะงาน

1.2 จำนวนสมาชิก 6 - 8 คน (ผู้บริหาร/ศึกษานิเทศก์ หมุนเวียนเข้าร่วมทุกกลุ่ม)

1.3 ระยะเวลา 2 - 3 ชม.ต่อสัปดาห์ ตลอดหนึ่งปีการศึกษา กำหนดเป็นชั่วโมงชัดเจนจะดีมาก

1.4 จัดชั่วโมงอยู่ในภาระการสอนของครู/ภาระงาน เพื่อไม่ให้ครูถือว่าเป็นภาระเพิ่มขึ้น

1.5 การจัด PLC โดยใช้ ICT ในการเข้ากลุ่มระหว่างการดำเนินการ

2. บทบาทของบุคคลในการทำ PLC

2.1 ผู้อำนวยการความสะอาด

- รักษาระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิก
- ควบคุมประเด็นการพูดคุย
- ยั่วยุให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยให้ทุกคนแสดงความคิดเห็น

2.2 สมาชิก

- เปิดใจรับฟัง และเสนอความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์
- รับแนวทางไปปฏิบัติและนำผลมาเสนอ พร้อมต่อยอด

2.3 ผู้บันทึก

สรุปประเด็นการสนทนาและแนวทางแก้ปัญหา พร้อมบันทึก

Logbook

3. กลุ่มร่วมกันคิด “ปัญหาการเรียนรู้ของนักเรียน”หาปัญหาสำคัญที่สุด สิ่งที่ต้องระวัง คือ การไม่ช่วยกันค้นหาปัญหาที่แท้จริง ผลักปัญหาออก

จากตัว

4. หาสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหา จากนั้นกลุ่มอภิปรายหาสาเหตุที่แท้จริง เน้นไปที่การสอนของครูเป็นอันดับแรกที่สุดว่าเป็นสาเหตุที่แท้จริง เช่น นักเรียนอ่านไม่ออกเป็นปัญหาสำคัญร่วมกัน ไม่ใช่สาเหตุว่า พ่อแม่แยกทาง

5. หาแนวทางแก้ไข “ปัญหาการเรียนรู้ของนักเรียน” ที่สำคัญนั้น จะแก้ไขอย่างไรดูสาเหตุของปัญหา แนวทางแก้ปัญหาอาจใช้ประสบการณ์ของครูที่ทำให้เกิดความสำเร็จ ผู้ทรงคุณวุฒิ งานวิจัย หรือแหล่งอื่น ๆ ที่มีการเสนอแนวทางไว้แล้ว จากนั้นสรุปแนวทางการแก้ปัญหาสำคัญ 1 เรื่อง หรือ 2 เรื่องตามสภาพของโรงเรียน

6. นำแนวทางที่สรุปเพื่อนำไปแก้ไขปัญหา มาช่วยกันสร้างงาน สร้างแผนงานเลือกการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Based Learning: PBL) โดยมีสิ่งที่ต้องทำคือทำอย่างไร ทำเมื่อไร ใช้อย่างไร และตรวจสอบการทำงานอย่างไร จะเสนอผลระหว่างทำงานและสรุปผลเมื่อไร

7. นำแผนที่ร่วมกันคิดไปใช้ตามกำหนดการทำงาน ต้องนำไปใช้อย่างจริงจัง และกล้าเสนอผลจะสำเร็จหรือไม่ก็ตาม และพร้อมจะนำไปปรับปรุง ต้องนำผลมาเสนอตามช่วงเวลาผลงานที่อาจนำเสนอกันในช่องทาง Line หรือ Facebook หรือรูปแบบอื่น ๆ

8. นำผลมาสรุปสุดท้ายว่าผลเป็นประการใดร่วมกันสะท้อนผลและปรับปรุงงานให้ดีขึ้น ถ้าผลการทดลองเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ก็เผยแพร่หรือปรับปรุงให้ยิ่งขึ้นผลไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ก็ปรับปรุงทดลองใหม่

กลยุทธ์ในการจัดการและใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) อย่างยั่งยืน การนำกระบวนการ PLC ไปใช้ในสถานศึกษา สามารถดำเนินการได้ตามขั้นตอน ดังนี้

1. เริ่มต้นด้วยขั้นตอนง่าย ๆ (Take a baby steps) โดยเริ่มต้นจากการกำหนดเป้าหมาย อภิปราย สะท้อนผล แลกเปลี่ยนกับคนอื่น ๆ เพื่อกำหนดว่าจะดำเนินการอย่างไรโดยพิจารณาและสะท้อนผลในประเด็นต่อไปนี้
 - 1.1 หลักการอะไรที่จะสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติ
 - 1.2 เราจะเริ่มต้นความรู้ใหม่อย่างไร
 - 1.3 การออกแบบอะไรที่พวกเราควรใช้ในการตรวจสอบหลักฐานของการเรียนรู้ที่สำคัญ
2. การวางแผนด้วยความร่วมมือ (Plan Cooperatively) สมาชิกของกลุ่มกำหนดสารสนเทศที่ต้องใช้ในการดำเนินการ
3. การกำหนดความคาดหวังในระดับสูง (Set high expectations) และวิเคราะห์การสนทนาเสาะหาวิธีการที่จะทำให้ประสบความสำเร็จสูงสุด
 - 3.1 ทดสอบข้อตกลงที่เกี่ยวข้องกับการสนทนาหลังจากได้มีการจัดเตรียมต้นแบบที่เป็นการวางแผนระยะยาว (Long-term)
 - 3.2 จัดให้มีช่วงเวลาของการชี้แนะ โดยเน้นการนำไปใช้ในชั้นเรียน
 - 3.3 ให้ความสำคัญสำหรับครูที่มีความยุ่งยากในการสังเกตการณ์ปฏิบัติในชั้นเรียนของครูที่สร้างบรรยากาศในการเรียนรู้อย่างประสบความสำเร็จ
4. เริ่มต้นจากจุดเล็ก ๆ (Start small) เริ่มต้นจากการใช้กลุ่มเล็ก ๆ ก่อนแล้วค่อยปรับขยาย
5. ศึกษาและใช้ข้อมูล (Study and use the data) ตรวจสอบผลการนำไปใช้และการสะท้อนผลเพื่อนำมากำหนดว่า แผนไหน ควรใช้ต่อไป/แผนไหนควรปรับปรุงหรือยกเลิก

6. วางแผนเพื่อความสำเร็จ (Plan for success) เรียนรู้จากอดีต ปรับปรุง หรือปฏิเสธในสิ่งที่ไม่สำเร็จ และทำต่อไปความสำเร็จในอนาคต หรือความล้มเหลวขึ้นอยู่กับเจตคติและพฤติกรรมของครู

7. นำสู่สาธารณะ (Go public) แผนไหนที่สำเร็จก็จะมี การเชิญชวนให้คนอื่นเข้ามามีส่วนร่วมยกย่องและแลกเปลี่ยนความสำเร็จ

8. ฝึกฝนร่างกายและหล่อเลี้ยงสมอง (Exercise the body & nourish the brain) จัดกิจกรรมที่ได้มีการเคลื่อนไหวและ เตรียมครูที่ทำงานสำเร็จของแต่ละกลุ่มโดยมีการจัดอาหาร เครื่องดื่มที่มีประโยชน์

กรณีศึกษาสถานศึกษาที่นำกระบวนการ PLC ไปใช้

โรงเรียนอนุบาลวัดคลองใหญ่ อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด

“การพัฒนาครูโดยการสร้างระบบชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยง” ของโรงเรียนอนุบาลวัดคลองใหญ่เกิดจากความร่วมมือรวมพลังระหว่าง 3 สถาบันทางการศึกษา คือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียนมีเป้าหมายเป็นไปตามกรอบโครงการที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานพัฒนา กำหนดขึ้น โดยระบบชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยงสำหรับการพัฒนาครู ผู้บริหารโรงเรียนและศึกษานิเทศก์ให้มีการทำงานร่วมกันเพื่อพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ อันนำไปสู่การพัฒนาตนเองแห่งคุณภาพ ห้องเรียนแห่งคุณภาพ ส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้ที่มีกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน มีความสามารถในการให้เหตุผล การรู้ภาษา และการรู้เรื่องจำนวน

ระบบการทำงานร่วมกันระหว่างคณะครูศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษตราดในครั้งนี้ ได้สร้างโอกาสการเรียนรู้ร่วมกันตลอดระยะเวลา 4 เดือน เริ่มตั้งแต่การประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อกำหนดเป้าหมายแนวทางและแผนการดำเนินงานร่วมกัน ไปจนถึงการดำเนินงานตามแผนผ่านการชี้แนะ หรือ Coaching และการเป็นพี่เลี้ยงหรือ Mentoring ที่คณะครูศาสตร์ ออกแบบให้สมาชิกชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันโดยใช้ระบบการศึกษาผ่านบทเรียน (Lesson Study) ถึงสามวงจรการเรียนรู้และยังให้สมาชิกชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพระหว่างสถาบันการศึกษาทั้งสามสถาบันได้เข้าไปร่วมประชุมปรึกษาหารือกันในโรงเรียนอย่างน้อยเดือนละครั้ง และ “สนทนา” การผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ตามแนวการสืบสอบแบบชื่นชมตลอดเวลามีสื่อสนับสนุนการเรียนรู้ที่เป็นรูปธรรม คือ ดีวีดีเพื่อการ

พัฒนาวิชาชีพครู สารคดีชุด Understanding Lesson Study ตอนที่ 1 – 6 สรุปขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในฐานะสถาบันอุดมศึกษาผู้พัฒนากับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด มีดังนี้

1. ออกแบบหลักสูตรและแผนการดำเนินงานโดยมีขั้นตอนดังนี้

1.1 ศึกษาผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูผู้บริหารสถานศึกษาและศึกษานิเทศก์ จากข้อมูลสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด

1.2 ออกแบบหลักสูตร วิธีการและแผนดำเนินการในการพัฒนาครูผู้บริหารสถานศึกษาและศึกษานิเทศก์ ตามเป้าหมายที่กำหนดและตามแนวทาง Browser in Service โดยใช้กระบวนการสร้างระบบชี้แนะและการเป็นที่เลี้ยง (Coaching และ Mentoring) ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถด้าน Literacy, Numeracy และ Reasoning Ability รวมทั้งการพัฒนาทักษะ 5 ขั้นตอน การพัฒนาเน้นฐานโรงเรียนในขณะปฏิบัติการสอน (On the job Training) เพื่อให้เกิดชุมชนนักปฏิบัติ (Community of Practice)

1.3 จัดทำคู่มือและสื่อที่ใช้ในการพัฒนาครู ผู้บริหารสถานศึกษา และศึกษานิเทศก์

2. ดำเนินการพัฒนาครู ผู้บริหารสถานศึกษา และศึกษานิเทศก์ ตามหลักสูตร โดยมีขั้นตอนดังนี้

2.1 ประเมินสมรรถนะก่อนการพัฒนา

2.2 จัดการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) จำนวน 2 วัน

2.3 นิเทศติดตามด้วยระบบสนับสนุนแบบ Coaching และ Mentoring จำนวน 2 ครั้ง

2.4 จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Symposium) ในระดับเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 1 ครั้ง เพื่อให้ครู ผู้บริหารสถานศึกษา และศึกษานิเทศก์ ได้นำบทเรียนมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

2.5 ประเมินสมรรถนะหลังการพัฒนา

2.6 ประชุมสรุปภาพความสำเร็จร่วมกัน

3. จัดทำรายงานสรุปผลสัมฤทธิ์การพัฒนาครู ผู้บริหารสถานศึกษา และศึกษานิเทศก์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด

ผลการดำเนินงาน “การพัฒนาครูโดยการสร้างระบบชี้แนะและการเป็นที่เลี้ยง” โรงเรียนอนุบาลวัดคลองใหญ่

ผลการพัฒนาสมรรถนะความเป็นครูของผู้เข้าร่วมโครงการฯ ทั้ง 3 ด้านพบว่า

1. ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้พบว่า ครูผู้บริหารและศึกษานิเทศก์มีพัฒนาการเพิ่มขึ้นทั้ง 3 กลุ่ม โดยผู้บริหารมีการพัฒนามากที่สุดศึกษานิเทศก์และครูตามลำดับ
2. ด้านทักษะในการวางแผนการจัดการเรียนรู้แบบ 5 ขั้นตอน พบว่า ครูส่วนใหญ่เห็นภาพการเขียนแผนการสอนที่เน้นการจัดการเรียนรู้แบบ 5 ขั้นตอนให้กับผู้เรียนชัดเจนยิ่งขึ้น โดยมีผู้บริหารศึกษานิเทศก์และเพื่อนครูร่วมชี้แนะแนวทาง นอกจากนี้ครูมีเจตคติที่ดีต่อการทำงานในวิชาชีพครู ให้ความสำคัญในการวางแผนการสอน เตรียมสื่อและร่วมเรียนรู้เพื่อพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอนมากขึ้น
3. คุณลักษณะด้านการเป็นผู้เรียนรู้และเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ พบว่า กลุ่มครูมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับแผนและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ระหว่างกัน กล้าชี้แนะบอกล่าถวและรับฟังกันมากขึ้น มีการนำประสบการณ์ของตนเองมาเล่าให้เพื่อนครู ผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์ฟัง ทำให้สัมพันธ์ภาพระหว่างผู้บริหารโรงเรียน เพื่อนครู ศึกษานิเทศก์ ในด้านวิชาการและด้านอื่น ๆ มีมากขึ้น สำหรับกลุ่มผู้บริหารได้ร่วมวางแผน สังเกตชั้นเรียนและสะท้อนคิดร่วมกับครูผู้สอนทำให้ผู้บริหารเข้าใจครูมากขึ้น เข้าใจบริบทที่เกิดขึ้นจริงในชั้นเรียน อันจะนำไปสู่แนวทางการสนับสนุนเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียน ส่วนกลุ่มศึกษานิเทศก์สามารถวางแผน เข้าร่วมสังเกตการสอนในชั้นเรียน สะท้อนคิดร่วมกันกับครู ผู้บริหารอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ทำให้เข้าใจบริบทสภาพและความต้องการของครูและแนวทางการสนับสนุนมากขึ้น

ผลที่เกิดกับผู้เรียน

ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในการให้เหตุผล การรู้ภาษาและการรู้เรื่องจำนวน (Literacy Numeracy Reasoning) ตามระดับชั้นหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ตามแนวทางของการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

ผลที่เกิดกับโรงเรียน

โรงเรียนมีวัฒนธรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครู ผู้บริหารและศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้แบบ 5 ขั้นตอน เพื่อร่วมกันเพิ่ม

คุณภาพการเรียนรู้ทั้งในด้าน การให้เหตุผล การรู้ภาษา และการรู้เรื่องจำนวน (Literacy Numeracy Reasoning) ให้กับนักเรียน

โรงเรียนเขาสมิงวิทยาคม “จงจันรุจิรวงศ์ อุปลัมภ” อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด

การสร้างโรงเรียนให้เป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู (Professional learning community) หรือ PLC เพื่อใช้เป็นความรู้ในการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ครูเพื่อศิษย์และวางแผนพัฒนาครูตามขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นเตรียมการ ดำเนินการดังนี้

1.1 ประชุมชี้แจง ให้ความรู้ คณะครูและรวมอภิปรายถึงวัตถุประสงค์และคุณค่าของการจัดตั้งศูนย์โดยอาศัยแนวคิดของการสร้างโรงเรียนให้เป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู (Professional learning community) หรือ PLC ที่เน้นการเรียนรู้เพื่อพัฒนาวิชาชีพครูโดยเน้นการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นหัวใจสำคัญ มุ่งเน้นการพัฒนาการเรียนรู้ของบุคคลและองค์กรมีองค์ประกอบสำคัญ 6 องค์ประกอบ ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ ร่วม ที่มร่วมแรงร่วมใจ ภาวะผู้นำร่วม การเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ ชุมชน กัลยาณมิตร และโครงสร้างสนับสนุนชุมชน

1.2 แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน วิเคราะห์ข้อมูลกำหนดแนวทางการดำเนินงาน วางแผนดำเนินงาน

1.3 กำหนดเกณฑ์การประเมินผลตามเป้าหมายของโครงการ

1.3.1 โรงเรียนมีศูนย์การเรียนรู้ครูเพื่อศิษย์ขึ้น เป็นห้องอำนวยความสะดวกให้คณะครูของกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ เข้าประกอบกิจกรรมเพื่อพัฒนาตนเอง

1.3.2 ครูได้รับการพัฒนาวิชาชีพครู 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการปฏิบัติตน ด้านความรู้และทักษะ และด้านการปฏิบัติงาน

1.3.3 นักเรียนได้รับการส่งเสริมพัฒนาด้านวิชาความรู้และทักษะชีวิต ให้สมบูรณ์พร้อมอยู่ในโลกแห่งอนาคต และใช้ความสามารถอย่างเต็มศักยภาพมีความสามารถครบทุกมิติโดยพิจารณาตามเกณฑ์ ดังนี้

1.3.3.1 ร้อยละของเวลาเรียนที่เป็นการเรียนโดยการลงมือกระทำ (Active Learning)

1.3.3.2 ร้อยละของนักเรียนที่มีปัญหาด้านการเรียนและปัญหาส่วนตัวและต้องการได้รับการดูแลทันที

- 1.3.3.3 ร้อยละที่เพิ่มของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน
- 1.3.3.4 ผลการเข้าร่วมกิจกรรมแข่งขันจากหน่วยงานต่าง ๆ
- 1.3.3.5 ผลการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

ตามมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน

2. ชั้นดำเนินงาน ดำเนินการดังนี้

2.1 จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ครูเพื่อศิษย์พัฒนาห้องประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระด้านวัสดุและอุปกรณ์ ICT

2.1.1 ประเมินและสำรวจห้องที่ใช้ในการจัดตั้งศูนย์ ด้านหนังสือ สื่อการเรียนและสื่อทัศนวัสดุสื่อ คอมพิวเตอร์ สัญญาณอินเทอร์เน็ตและสภาพแวดล้อม

2.1.2 ปรับปรุงทางสภาพแวดล้อม ให้สะอาดสวยงาม เป็นระเบียบเรียบร้อยเป็นสัดส่วนมีโต๊ะ เก้าอี้ เพียงพอ มีแสงสว่างเพียงพออากาศถ่ายเทสะดวก เพื่อให้บรรยากาศสร้างเสริมในการทำงาน และสามารถใช้ประโยชน์ร่วมกันได้

2.1.3 จัดหาหนังสือ สื่อ การเรียน และสื่อทัศนวัสดุสื่อ คอมพิวเตอร์ที่สามารถใช้ประโยชน์ร่วมกันได้

2.1.4 ติดตั้งสัญญาณอินเทอร์เน็ต

2.2 พัฒนาครูผ่านกระบวนการนิเทศ ประกอบด้วย

2.2.1 กิจกรรมเยี่ยมชั้นเรียน (Walk in) และกิจกรรมระบบนิเทศ ภายในตามแนวคิดของการสร้างโรงเรียนให้เป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู (Professional learning community) หรือ PLC ที่เน้นการเรียนรู้เพื่อพัฒนาวิชาชีพครูโดยเน้นการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นหัวใจสำคัญมุ่งเน้นการพัฒนาการเรียนรู้ของบุคคลให้เกิดการรวมตัว รวมใจ รวมพลัง ร่วมมือกันของครู ผู้บริหารและนักการศึกษาในโรงเรียนบนพื้นฐานวัฒนธรรมความสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตรในพื้นที่ทำงานจริงร่วมกันอย่างมีวิสัยทัศน์ คุณค่า เป้าหมายและภารกิจร่วมกันแบบทีมเรียนรู้ โดยครูเป็นผู้นำร่วม เพื่อร่วมเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพตนเองให้เกิดผลที่คุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่มีหัวใจสำคัญคือการใส่ใจดูแล และรับผิดชอบความสำเร็จของผู้เรียนร่วมกันมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

2.2.1.1 กิจกรรมเยี่ยมชั้นเรียน (Walk in)

ดำเนินการประชุมคณะกรรมการดำเนินงาน ได้แก่ ฝ่ายบริหาร หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้และหัวหน้างานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อจัดตั้งคณะกรรมการเยี่ยมชั้นเรียนจัดทำปฏิทินกำหนดการเยี่ยมชั้นเรียนและวางแผนการ

ดำเนินงานโดยคณะกรรมการที่มีหน้าที่เยี่ยมชั้นเรียน ได้แก่ ฝ่ายบริหารหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และหัวหน้างานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มอบหมายให้หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้แจ้งปฏิทินกำหนดการเยี่ยมชั้นเรียนและชี้แจงรายละเอียดและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับกิจกรรมเยี่ยมชั้นเรียนแก่ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ของตนเองทราบและดำเนินการเยี่ยมชั้นเรียน

ครั้งที่ 1 มีวัตถุประสงค์เพื่อ สํารวจสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนโดยมีการดำเนินงาน ดังนี้

ขั้นเตรียมการก่อนเยี่ยมชั้นเรียน จัดทำปฏิทินการเยี่ยมชั้นเรียน โดยใช้เวลาในการเยี่ยมชั้นเรียนครูแต่ละคนประมาณ 5 – 10 นาที ใช้เวลาในการเยี่ยมชั้นเรียนครูทั้งโรงเรียนรวม 1 สัปดาห์และสร้างเครื่องมือ เพื่อใช้ในการเยี่ยมชั้นเรียนครั้งที่ 1

ขั้นสรุปงานหลังเยี่ยมชั้นเรียน หลังจากการเยี่ยมชั้นเรียนครั้งที่ 1 มีการประชุมเพื่อสรุปผลสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนของครู คัดกรองปัญหาสำคัญที่ควรได้รับการแก้ไขเร่งด่วนและประเด็นปัญหาในการพัฒนาครูวางแผนการเยี่ยมชั้นเรียนครั้งที่ 2 ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหาจากการสำรวจสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนของครูในการเยี่ยมชั้นเรียนครั้งที่ 1 โดยกำหนดเป็นประเด็นการสังเกตในการเยี่ยมชั้นเรียนครั้งที่ 2 ตลอดจนวางแนวทางในการให้ข้อเสนอแนะที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน (เช่น รูปแบบการเสนอแนะ ขอบเขต ช่วงเวลา เป็นต้น เพื่อไม่ให้เป็นการบั่นทอนกำลังใจในการทำงาน และเป็นรูปแบบที่เหมาะสมกับคนหมู่มากที่สามารถยอมรับได้) สร้างเครื่องมือ เพื่อใช้ในการเยี่ยมชั้นเรียนครั้งที่ 2 และประชุมชี้แจงครูทุกท่านว่า จะมีการเยี่ยมชั้นเรียนโดยแจ้งประเด็นสำคัญที่เป็นจุดเน้นในการเยี่ยมชั้นเรียน ครั้งต่อไป

ครั้งที่ 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหามาจากการสำรวจสภาพปัญหาจากการเยี่ยมชั้นเรียนครั้งที่ 1

ขั้นเตรียมการก่อนเยี่ยมชั้นเรียน จัดทำปฏิทินการเยี่ยมชั้นเรียน โดยใช้เวลาในการเยี่ยมชั้นเรียนครูแต่ละคนประมาณ 10 – 15 นาที ใช้เวลาในการเยี่ยมชั้นเรียนครูทั้งโรงเรียน 2 สัปดาห์ (โดยอาจเน้นการใช้เวลาที่มากกว่ากับครูกลุ่มที่ต้องการการพัฒนา) และจัดเตรียมเอกสาร เครื่องมือเพื่อเยี่ยมชั้นเรียนครั้งที่ 2

ขั้นสรุปงานหลังเยี่ยมชั้นเรียน หลังจากการเยี่ยมชั้นเรียนครั้งที่ 2 ประชุมเพื่อสรุปผลสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนและร่วมเสนอแนวทางแก้ไขและวางแผนการดำเนินงานต่อไปและประชุมชี้แจงหรือแจ้งผลการเยี่ยม

ชั้นเรียนแก่ครู แจ้งประเด็นที่ครูมีการพัฒนาได้ดีขึ้น ประเด็นที่ยังสามารถพัฒนาเพิ่มขึ้นได้
อีก ตลอดจนเสนอแนะแนวทางในการพัฒนา

2.2.2 กิจกรรมระบบนิเทศภายใน ดำเนินการดังนี้

2.2.2.1 ประชุมคณะกรรมการดำเนินงาน ได้แก่ ฝ่ายบริหาร
หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้และหัวหน้างานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อจัดทำปฏิทิน
กำหนดการเข้านิเทศการจัดการเรียนการสอนและวางแผนการดำเนินงานโดยเป็นการ
ประชุมพร้อมกับการประชุมกิจกรรมเยี่ยมชั้นเรียน

2.2.2.2 มอบหมายให้หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้แจ้งปฏิทิน
กำหนดการเข้านิเทศการจัดการเรียนการสอน และชี้แจงรายละเอียดและแนวปฏิบัติ
เกี่ยวกับการเข้านิเทศการจัดการเรียนการสอนแก่ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ของตนเอง
ทราบ

2.2.2.3 ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ดำเนินการจับคู่เพื่อเข้านิเทศ
การจัดการเรียนการสอนของเพื่อนครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ของตนเอง และแจ้งกำหนด
ปฏิทินการเข้านิเทศการจัดการเรียนการสอนของครูแต่ละคู่ให้หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้
ได้ทราบเพื่อจัดทำปฏิทินรวมและแจ้งฝ่ายบริหารต่อไปโดยครูที่จับคู่นิเทศกันนั้นจะต้อง
ผลัดกันเป็นทั้งผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ

2.2.2.4 ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้เข้านิเทศการจัดการเรียน
การสอนของเพื่อนครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ของตนเองตามวันและเวลาที่กำหนดไว้ใน
ปฏิทินรวมโดยใช้แบบนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและ
เมื่อดำเนินการนิเทศเรียบร้อยแล้วให้ส่งแบบนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้น
ผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น แก่หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ของตนเอง

2.2.2.5 หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้
รวบรวมแบบนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่ดำเนินเข้า
นิเทศแล้ว และจัดทำรายงานสรุปผลการนิเทศการจัดการเรียนการสอนของแต่ละกลุ่ม
สาระการเรียนรู้และนำส่งฝ่ายบริหารเพื่อรวบรวมเป็นผลสรุปในภาพรวมของโรงเรียน

2.2.2.6 ฝ่ายบริหารแจ้งผลในภาพรวมของโรงเรียนให้ครูได้ทราบ
เพื่อการพัฒนาหลังจากการเข้านิเทศทั้ง 2 ครั้ง

2.2.2.7 ประชุมเพื่อสรุปผลการดำเนินงาน ข้อดี ข้อด้อยในการ
ดำเนินงาน และหาแนวทางการพัฒนาหรือแนวทางปฏิบัติเพื่อการพัฒนาต่อไป

2.2.2.8 สรุปผลการดำเนินงานและจัดทำรายงานผลการ

ดำเนินงาน

2.3 แต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศติดตามและประเมินผลการพัฒนาครู ด้านการปฏิบัติตน ความรู้ และทักษะ และด้านการปฏิบัติงานประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้างานวัดและประเมินผล หัวหน้ากลุ่มสาระ การเรียนรู้ของครูผู้สอน อาจารย์ชำนาญการพิเศษ 4 ท่าน และอาจารย์จากมหาวิทยาลัย 1 ท่าน

3. ขั้นตรวจสอบและประเมินผล การประเมินผลการดำเนินงานทั้ง 2 กิจกรรม จากเกณฑ์ที่กำหนดรวมกัน

3.1 การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ครูเพื่อศิษย์

ประเมินผลจากคณะครูที่ใช้ศูนย์การเรียนรู้ครูเพื่อศิษย์ เป็นห้อง อำนวยความสะดวกในการเข้าประกอบกิจกรรมเพื่อพัฒนาตนเอง

3.2 การพัฒนาครูผ่านกระบวนการนิเทศประเมินผลจากการพัฒนา วิชาชีพครู 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการปฏิบัติตนด้านความรู้และทักษะ และด้านการปฏิบัติงาน โดยคณะกรรมการนิเทศติดตามและประเมินผล

3.3 นักเรียนได้รับการส่งเสริมพัฒนาด้านวิชาความรู้และทักษะชีวิตให้ สมบูรณ์พร้อมอยู่ในโลกแห่งอนาคต และใช้ความสามารถอย่างเต็มศักยภาพมี ความสามารถครบทุกมิติโดยพิจารณาตามเกณฑ์ดังนี้

3.3.1 ร้อยละของเวลาเรียนที่เป็นการเรียนโดยการลงมือกระทำ (Active Learning)

3.3.2 ร้อยละของนักเรียนที่มีปัญหาด้านการเรียนและปัญหาส่วนตัว และต้องการได้รับการดูแลทันที

3.3.3 ร้อยละที่เพิ่มของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

3.3.4 ผลการเข้าร่วมกิจกรรมแข่งขันจากหน่วยงานต่างๆ

3.3.5 ผลการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาตาม มาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน

4. ขั้นปรับปรุงและพัฒนา

โดยนำผลการประเมินมาวิเคราะห์ และพัฒนาการดำเนินงานครั้งต่อไป สรุปผลการประเมิน และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการดำเนินงานทั้ง 2 กิจกรรม ตามเกณฑ์ที่กำหนด

1. โรงเรียนมีศูนย์การเรียนรู้ครูเพื่อศิษย์
2. ครูได้รับการพัฒนาวิชาชีพครู 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการปฏิบัติตนด้านความรู้และทักษะและด้านการปฏิบัติงาน
3. นักเรียนได้รับการส่งเสริมพัฒนาด้านวิชาความรู้และทักษะชีวิตให้สมบูรณ์พร้อมอยู่ในโลกแห่งอนาคต และใช้ความสามารถอย่างเต็มศักยภาพมีความสามารถครบทุกมิติ

ใบงานที่ 5

การพัฒนาการเรียนการสอน

โดยใช้กระบวนการ PLC (Professional Learning Community)

คำชี้แจง

1. แต่ละกลุ่ม เลือกประธาน เลขากลุ่ม พร้อมตั้งชื่อกลุ่ม
2. ประธานมอบหมายให้แต่ละคนเสนอปัญหาที่เกิดกับผู้เรียนและช่วยกันเลือกประเด็นปัญหาที่เกิดกับผู้เรียน 1 เรื่อง /กลุ่ม พร้อมเขียนลงใน Logbook และแผ่นชาร์จ
3. กลุ่มร่วมกันวางแผนร่วมกันวิเคราะห์สาเหตุ แนวทางแก้ปัญหาในข้อ 3 และนำแนวทางทางแก้ปัญหามาออกแบบการทำงานเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาซ้ำ โดยเขียนลงใน Logbook และแผ่นชาร์จ
4. กลุ่มช่วยกันอภิปรายวางแผนการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC ในสถานศึกษาให้เกิดผลอย่างจริงจัง แล้วเขียนลงใน Logbook และแผ่นชาร์จ
5. นำเสนอปัญหา วิธีการที่เป็นการแก้ปัญหาที่ออกแบบไว้ และแผนการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC ในสถานศึกษา กลุ่มละ 5 นาที

ใบงานที่ 6

แบบบันทึกการพัฒนาการเรียนการสอน
โดยใช้กระบวนการ PLC (Professional Learning Community)
ชื่อกลุ่ม.....

1. ชื่อคณะกรรมการ

ที่	ชื่อ-นามสกุล	โรงเรียน	ตำแหน่ง
1			ประธาน
2			เลขานุการ
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			
10			

2. ปัญหาด้านการเรียนรู้ของนักเรียนที่กลุ่มคัดเลือก

ชื่อปัญหา.....

3. แนวทางการแก้ปัญหา

ชื่อ.....

วัตถุประสงค์.....

.....

แนวทางการดำเนินงาน.....

.....

การวัดและประเมินผล.....

.....

ประโยชน์ที่จะได้รับ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. แผนการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC ในสถานศึกษา

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ใบงานที่ 7

Log Book Log Book

วัน เดือน ปี

งาน/กิจกรรม

.....
.....

ผลการดำเนินงาน

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ข้อเสนอแนะ

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

หน่วยที่ 5

คุณธรรม จริยธรรมของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ

ระยะเวลา 2 ชั่วโมง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมการอบรมมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม
2. สำรวจข้อบกพร่องของตนเองทางคุณธรรมจริยธรรมด้านการคิด การพูด และการกระทำได้
3. ปรับปรุงและแก้ไขตนเองทุกวันอย่างต่อเนื่องได้
4. หาแนวทางพัฒนาตนเองให้มีคุณธรรมจริยธรรมของความเป็นครูได้

เนื้อหา

1. ความหมายของคุณธรรมจริยธรรม
2. คุณธรรมจริยธรรมของครูที่ปรารถนา

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. วิทยากรอธิบายขั้นตอน/วิธีการศึกษาเอกสารประกอบการพัฒนาแก่ผู้เข้ารับการอบรม แล้วแบ่งกลุ่ม ๆ ละเท่า ๆ กัน ร่วมกันสนทนา อภิปราย วิเคราะห์เนื้อหาตามที่กำหนด
2. ผู้เข้าร่วมการอบรมแต่ละกลุ่มสนทนา และสรุปประเด็นสำคัญ นำเสนออภิปราย และสรุปประเด็นเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรมร่วมกัน
3. ตัวแทนกลุ่มออกนำเสนอผลงานจากการอภิปราย สนทนา ชักถาม สรุปความสำคัญของคุณธรรม จริยธรรม
4. วิทยากรบรรยายสรุป แนวคิด หลักการ ความสำคัญของคุณธรรม จริยธรรม
5. ผู้เข้าร่วมอบรมร่วมกันสรุปแนวคิด หลักการ ความสำคัญของคุณธรรม จริยธรรม เพื่อนำไปสู่การประยุกต์ใช้ และพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ

ความหมาย “คุณธรรม จริยธรรม”

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้ความหมายของคุณธรรม และจริยธรรมไว้แตกต่างกัน ดังนี้

คุณธรรม หมายถึง สภาพคุณงามความดี (2556, น. 263)

จริยธรรม หมายถึง ธรรมที่เป็นข้อประพฤติ ปฏิบัติ ศิลธรรม กฎศีลธรรม (2556, หน้า 303)

นอกจากความหมายข้างต้นแล้ว พจนานุกรมลองแมน (Longman, 2003) ได้ให้ความหมายของคำว่า คุณธรรมและจริยธรรมคุณธรรมและจริยธรรม สรุปได้ดังนี้

คุณธรรม (Virtue) คือ สภาพความดีของลักษณะและพฤติกรรม คุณภาพความดีเฉพาะในลักษณะของบุคคล ประโยชน์หรือข้อดีเปรียบที่ทำให้ของบางอย่างดีกว่า หรือให้ประโยชน์ได้มากกว่า (Longman, 2003, p. 1841)

จริยธรรม (Ethic) คือ ความคิดหรือความเชื่อที่มีอิทธิพลต่อความประพฤติ และเจตคติของบุคคล หลักการของความประพฤติสำหรับการตัดสินใจว่าสิ่งใดผิดหรือถูก (Longman, 2003, p. 533)

ศีลธรรม (Moral) คือ หลักการหรือมาตรฐานของความประพฤติดี (Longman, 2003, p. 1066)

ความหมายของคุณธรรมจริยธรรมที่ใช้ในสังคมจึงยังไม่ชัดเจนตายตัวแต่ก็มีความหมายหลักในแนวทางเดียวกัน คือ เป็นหลักของการทำดีเพื่อประโยชน์ของผู้ปฏิบัติ ผู้ที่เกี่ยวข้องและสังคม

คุณธรรมจริยธรรม ตามความหมายในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 คุณธรรมและจริยธรรมจึงมีความหมายใกล้เคียงกันและมีความสัมพันธ์กัน โดยคุณธรรมเป็นสภาพที่พึงประสงค์ในด้านความดี ความควร ความถูกต้อง ส่วนจริยธรรมเป็นการปฏิบัติไปสู่สภาพที่พึงประสงค์นั้น คุณธรรมจึงเป็นสภาพทางจิตใจที่จูงใจให้นำการกระทำให้เกิดการประพฤติปฏิบัติสิ่งที่ดีและไม่ประพฤติสิ่งที่ไม่ดี ดังนั้นคุณธรรมจะเป็นปัจจัยเกื้อหนุนให้เกิดจริยธรรม และจริยธรรมเป็นผลของการมีคุณธรรม หรืออีกนัยหนึ่งคุณธรรม เป็นเรื่องความจริงแท้หรือสัจธรรม ส่วนจริยธรรมเป็นสิ่งที่มนุษย์ทำขึ้น แต่ขึ้นตามเหตุผลของมนุษย์หรือความต้องการของมนุษย์

ความสำคัญของคุณธรรม จริยธรรมต่อวิชาชีพครู

คุณธรรมจริยธรรมมีความสำคัญต่อครูและวิชาชีพครู ดังนี้

1. ความสำคัญของคุณธรรม จริยธรรมต่อวิชาชีพครู

1.1 ความสำคัญต่อการดำรงชีวิตประจำวัน การมีคุณธรรมจริยธรรมช่วยให้ครูมีการดำรงชีวิตที่ดีทั้งการมีสุขภาพทางกายและสุขภาพจิตที่ดี เช่น

1.1.1 ด้านสุขภาพทางกาย หลักคุณธรรมจริยธรรมที่สังคมยึดถืออันนั้นมีขอบข่ายสาระที่ช่วยพัฒนาทั้งร่างกายและจิตใจของคน การใช้หลักคุณธรรมจริยธรรมจึงเกิดผลดีทางร่างกาย เช่น ครูที่มีคุณธรรมเกี่ยวกับทางสายกลางจะมีพฤติกรรมบริโภคอาหารแต่พอสมควร ครูจึงไม่อ้วนเกินไปและไม่เป็นโรคต่าง ๆ อันเนื่องจากการบริโภคทำให้สามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้เป็นปกติและมีความแคล่วในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิต นอกจากนี้จะทำให้ครูเป็นผู้มีบุคลิกภาพที่ดีเป็นที่ชื่นชมของบุคคลอื่น

1.1.2 ด้านสุขภาพจิต หากครูดำรงตนในคุณธรรมจริยธรรมแล้ว ครูจะเป็นผู้ประพฤติในทางที่ดีหลีกเลี่ยงหรือลดเลิกการประพฤติที่ไม่ดีสามารถใช้คุณธรรมเป็นเครื่องประดับประดาจิตใจและการดำรงชีวิตให้เป็นไปในทางที่เป็นผลดีต่อตน คนอื่นและสังคม เช่น มีการประกอบอาชีพโดยสุจริต ไม่หลงในลาภยศของตนเอง มีการคิดการพูดและการกระทำของตนเองที่สอดคล้องกัน ไม่พูดอย่างหนึ่ง ทำอีกอย่างหนึ่ง ไม่ทำดีในเรื่องหนึ่ง แต่ทำชั่วในอีกเรื่องหนึ่งนอกจากนั้นครูที่มีคุณธรรมจริยธรรมสามารถเผชิญชีวิตอย่างมีสติปัญญาและสุขภาพจิตที่ดี รวมทั้งได้รับการยอมรับยกย่องจากบุคคลอื่น

1.2 ความสำคัญต่อการปฏิบัติงานในวิชาชีพ ครูที่มีคุณธรรมจริยธรรมจะได้รับการเคารพจากศิษย์ ได้รับการยอมรับจากผู้ปกครอง ได้รับการสนับสนุนจากเพื่อนและผู้บังคับบัญชาทำให้มีความก้าวหน้าในการทำงานและการประกอบอาชีพ ซึ่งอาจได้รับการยกย่องประกาศเกียรติคุณให้เป็นตัวอย่างที่ดีของบุคลากรในวิชาชีพในด้านภาระงานการเป็นผู้นำของสังคม ครูที่มีคุณธรรมจริยธรรมจะเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมที่ตนเป็นสมาชิกอยู่ รวมทั้งเป็นเพื่อนมนุษย์ที่ดีของคนในกลุ่มสังคมอื่น เมื่อครูมีคุณธรรมจริยธรรมหลาย ๆ คนมาอยู่ร่วมกัน ซึ่งแม้แต่ละคนจะมีคุณลักษณะและความคิดแตกต่างกันก็ตามครูเหล่านั้นจะมีวิธีการดำเนินงานและวิธีการหาข้อยุติในทางที่เป็นคุณแก่บุคคลและส่วนรวมได้โดยไม่ต้องมีการขัดแย้งกัน สังคมครูจึงเป็นสังคมที่ดีครูจึงเป็นตัวแทนที่ดีของ

สังคม สามารถนำให้สังคมมีคุณธรรมจริยธรรมที่ดีและได้รับการยกย่องให้เป็นผู้นำที่ดีของสังคม

2. ความสำคัญของคุณธรรมจริยธรรมต่อวิชาชีพครู คุณธรรมจริยธรรมมีความสำคัญต่อวิชาชีพครูในด้านต่าง ๆ ที่สำคัญ คือ

2.1 การรักษามาตรฐานวิชาชีพ การที่ครูมีคุณธรรมจริยธรรมในการปฏิบัติงานเป็นปัจจัยสำคัญในการรักษามาตรฐานวิชาชีพที่กำหนดไว้ในกฎหมายทางการศึกษาและช่วยให้วิชาชีพมีบทบาทตามหน้าที่ที่มีต่อสังคมรวมทั้งมีบทบาทตามสถานภาพที่ได้รับการยกย่องให้เป็นวิชาชีพชั้นสูง ผู้รับบริการและสังคมได้รับคุณประโยชน์จากการศึกษาตามมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษา

2.2 การยกระดับมาตรฐานวิชาชีพ การที่ครูมีมาตรฐานการทำงานตามมาตรฐานวิชาชีพที่กำหนดไว้ ทำให้ครูมีวัฒนธรรมองค์การที่พึงประสงค์องค์การที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพจึงสามารถวิชาการ งบประมาณและทรัพยากรอื่นในการยกระดับวิชาชีพให้เกิดคุณประโยชน์ต่อสังคมมากยิ่งขึ้น

การที่ครูแต่ละคนจะมีคุณธรรมจริยธรรมหรือไม่ เพียงใด จึงไม่ได้มีความสำคัญเฉพาะต่อตัวครูเท่านั้น แต่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อสังคมและวิชาชีพ ผู้เป็นสมาชิกของวิชาชีพจึงต้องไม่ปล่อยปละละเลยการมีคุณธรรม

“คุณธรรม”

คุณธรรม หมายถึง คุณสมบัติฝ่ายดีโดยส่วนเดียว เป็นที่ตั้งหรือเป็นประโยชน์แก่สันติภาพหรือสันติสุขจึงเป็นที่ต้องการของมนุษย์

คุณธรรม เป็นสิ่งที่ต้องอบรมโดยเฉพาะเพื่อให้เกิดขึ้นเหมาะสมกับที่เรากำลังต้องการ - ท่านพุทธทาสภิกขุ

คุณธรรม หมายถึง ธรรมที่เป็นคุณความดีงาม สภาพที่เกื้อกูล-พระราชวรมุณี คุณธรรมเป็นเรื่องของความจริงแท้หรือสัจธรรม คุณธรรมที่ให้เกิดการประพฤติปฏิบัติที่ดี ทำให้เกิดการรักษาศีล คุณธรรมเป็นตัวหลักและกระจายออกเป็นจริยธรรมและจรรยาบรรณ - พระเมธีธรรมาภรณ์

คุณธรรม หมายถึง สภาพคุณงามความดี- พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน

คุณธรรม หมายถึง สิ่งที่มีคุณค่า มีประโยชน์ความดีงามเป็นมโนธรรม เป็นเครื่องประดับประดาใจให้เกลียดความชั่ว กลัวบาป ใฝ่ความดี และเป็นเครื่องกระตุ้น

ผลักดันให้เกิดความรู้สึกผิดชอบ เกิดจิตสำนึกที่ดีที่มีความสงบเย็นภายใน-ประมวลจากการประชุมระดมความคิด

“จริยธรรม”

จริยธรรม หมายถึง ระเบียบปฏิบัติที่มุ่งปฏิบัติเพื่อให้เกิดความผาสุกในสังคม เป็นสิ่งที่มนุษย์ทำขึ้น แต่งขึ้นตามเหตุผลของมนุษย์เอง หรือตามความต้องการของมนุษย์-พุทธทาส ภิกขุ

จริยธรรม หมายถึง การนำความรู้ในความจริงหรือกฎธรรมชาติไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ต่อการ ดำเนินชีวิตที่ดีงาม อันจะทำให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม - พระราชวรมุนี

จริยธรรม หมายถึง การดำเนินการให้สอดคล้องกับสัจธรรม จริยธรรมจึงเป็น หลักแห่งความประพฤติที่ดีงามเพื่อประโยชน์ตนและสังคม-พระเมธีธรรมาภรณ์

จริยธรรม หมายถึง แนวทางในการประพฤติเพื่อให้อยู่ร่วมกันได้อย่างร่มเย็นใน สังคม- สาโรช บัวศรี

จริยธรรม หมายถึง ประมวลกฎเกณฑ์ความประพฤติ หรือมาตรการของความ ประพฤติซึ่งเป็นพฤติกรรมที่มีความสำคัญและการตัดสินใจ-กีรติ บุญเจือ

จริยธรรม หมายถึง ธรรมที่เป็นข้อปฏิบัติ ศีลธรรม กฎศีลธรรม-พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน

จริยธรรม หมายถึง สิ่งที่พึงประพฤติปฏิบัติ มีพฤติกรรมที่ดั่งงามต้องประสงค์ของสังคมเป็นหลักหรือกรอบที่ทุกคนกำหนดไว้ เป็นแนวปฏิบัติสำหรับสังคมเพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย สวยงามเกิดความสงบร่มเย็นเป็นสุข เกิดความรักสามัคคี เกิดความอบอุ่น มั่นคงและปลอดภัยในการดำรงชีวิต เช่น ศีลธรรม กฎหมาย ธรรมเนียม ประเพณี เป็นต้น

คุณธรรม จริยธรรมของครูที่ปรารถนา

คุณธรรม จริยธรรมมีความสำคัญต่อครูที่จะต้องมียุติธรรมในจิตใจของครูและแสดงออกมา เป็นคุณลักษณะที่ดั่งงามหรือเป็นพฤติกรรมที่พึงปรารถนาเพราะเป็นสิ่งเกื้อกูลให้ครูปฏิบัติหน้าที่ ได้อย่างสมบูรณ์ นักเรียนและผู้เกี่ยวข้องจะได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่ และทำให้ครูและวิชาชีพครูเป็นที่ยอมรับของสังคม

คุณธรรมจริยธรรมสำหรับครูที่พึงปรารถนาที่จะกล่าวต่อไปนี้ ได้รวบรวมจากหลักธรรมทางศาสนาที่เป็นสากลซึ่งเป็นหลักธรรมพื้นฐานที่ครูพึงมีหลักธรรมของพระราชวรமுณี (ประยุตต์ ปยุตโต) และพระบรมราชาชาวาทในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

จริยธรรมเป็นเรื่องของจิตใจ และความประพฤติดั่งงามตามวิถีชีวิตแบบไทยนั้น ควร มาจากองค์ความรู้จากปราชญ์ตะวันออกและของไทยที่คนไทยสามารถยึดถือปฏิบัติได้คุณธรรม จริยธรรมที่พึงประสงค์ของครูตามแนวคิดข้างต้นมีดังนี้

1. หลักธรรมทางศาสนา คำสั่งสอนทางศาสนามีมากมาย แต่ในที่นี้จะขอกกล่าวถึงศีลห้า ซึ่งศีลห้าเป็นคุณธรรมจริยธรรมที่สำคัญ อีกทั้งเป็นหลักปฏิบัติพื้นฐานที่สุดของหลักธรรมสากลที่มีอยู่ในทุกศาสนาเพียงแต่มีชื่อเรียกคำอธิบายที่แตกต่างกัน และเป็นสิ่งที่ทุกคนพึงรักษาไว้ และมีความเหมาะสมสำหรับครูในการถือปฏิบัติซึ่งสอดคล้องกับพระธรรมเมธีธรรมาภรณ์ (2542, หน้า 99 อ้างในสารานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน เล่ม 82521) ที่ว่าเนื้อเรื่องที่ดีของคุณธรรมจริยธรรมควรรวมเอาความรู้เรื่องศีล เช่น ศีลห้าเอาไว้ด้วย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ศีลข้อที่หนึ่ง: ละเว้นจากการคร่ำเอาชีวิตของสรรพสัตว์ รวมไปถึงการทำอันตราย หรือทำให้สิ่งมีชีวิตใด ๆ เจ็บปวด บางครั้งเรียกว่า “อหิงสา” หรือศีลแห่งการไม่ใช้ความรุนแรง ศีลข้อนี้ หมายถึงรวมถึงการทำร้ายทั้งทางตรงและทางอ้อมไม่ว่าจะเป็นการทำร้ายด้วยน้ำมือของเราเองหรือให้ผู้อื่นกระทำแทนตัวเรา สิ่งที่แฝงอยู่ในศีลข้อนี้ก็คือเจตคติซึ่งปรารถนาจะให้โลกนี้มีสันติสุข มองผู้อื่นด้วยสายตาแห่งความเมตตาและปฏิบัติ

ต่อสรรพสัตว์ทั้งมวลด้วยความกรุณา และด้วยความรักอันไม่มีการแบ่งแยก โดยทั่วไปแล้ว ครูควรจะพูดจากับนักเรียนและคนทั่วไปด้วยน้ำเสียงที่อ่อนโยนให้กำลังใจและช่วยเหลือ การปฏิบัติภารกิจของนักเรียน รวมทั้งแนะนำนักเรียนในสิ่งที่ถูกต้อง เมื่อมีโอกาสอันเหมาะสม ซึ่งเป็นคุณสมบัติและหน้าที่ของครูทั้งหลายอยู่แล้ว และครูควรดำรงชีวิตโดยมีหน้าที่การงานซึ่งไม่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการฆ่า หรือการทำร้ายผู้อื่น อันหมายถึง ไม่ทำร้ายทั้งสัตว์และมนุษย์เพราะครูควรจะต้องมีเจตคติแห่งความเมตตากรุณาต่อสรรพสัตว์ทั้งมวลอย่างเท่าเทียมกันให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหา ผู้ทุกข์ใจ ผู้เจ็บป่วย คนยากจนและผู้ประสบภัยพิบัติ และให้เฉพาะเวลาที่พวกเขาต้องการความช่วยเหลือจากเราจริง ๆ เท่านั้น อย่าให้ความต้องการที่จะช่วยเหลือผู้อื่นของเราเป็นสาเหตุให้เกิดการรบกวนต่อผู้อื่น

ศีลข้อที่สอง: ละเว้นจากการเอาสิ่งของที่ผู้อื่นมิได้ให้ ศีลข้อนี้

หมายความว่า เราไม่ควรขโมยหรือแม้แต่ถือวิสาสะหยิบใช้สิ่งของที่เจ้าของยังมิได้อนุญาต ศีลข้อนี้ต้องการให้เรา พอใจในสิ่งของที่เรามีอยู่และไม่กังวลสนใจในสิ่งที่ผู้อื่นมีหรือสนใจว่าเพื่อนบ้านมีเสื้อผ้าที่ทันสมัยและใหม่กว่า มีบ้านที่ใหญ่โตกว่าหรือรถคันใหม่กว่าที่เรามีอยู่ในประเทศไทยที่เราอาศัยนี้ มีหนทางมากมายที่หาเลี้ยงชีพของเราได้ง่ายดายอย่างสุจริตถึงแม้บางครั้งเราอาจจะต้องดิ้นรนชีวิตอย่างประหยัดก็ตาม อันที่จริงการใช้ชีวิตอย่างสมถะเรียบง่ายคือหนทางที่ดีที่สุด ที่จะทำให้เรามีความสุข เมื่อตัวเรามีความสุข เราก็พร้อมที่จะแบ่งปันความสุขกับผู้อื่น และยินดีช่วยเหลือผู้อื่นได้เสมอ

อีกประการหนึ่งก็คือ การพูดคุยมกเกินไป ก็เป็นการขโมยชนิดหนึ่ง เพราะถือเป็นการขโมยเวลาของผู้อื่นทำให้เวลาของผู้อื่นหมดไป รวมทั้งเวลาของตัวเองด้วยทุกคนล้วน ทราบดีว่าเวลาเป็นสิ่งที่มีความค่ามากเวลาล่วงเลยไปหมดแล้ว มิอาจเรียกคืนมาได้

ดังนั้นผู้ที่เป็นครูควรที่ฝึกปฏิบัติความมีน้ำใจกว้างขวาง ด้วยการแบ่งปันความรู้ เวลา พลังงานและทรัพย์สินทางวัตถุ โดยตัวเองไม่เดือดร้อนให้กับผู้ที่ต้องการและขัดสนอย่างแท้จริง ไม่เข้าครอบครองสิ่งใดที่ควรจะเป็นของผู้อื่น เคารพทรัพย์สินสมบัติของผู้อื่นและการป้องกันมิให้ผู้แสวงหาผลประโยชน์จากความทุกข์ของมนุษย์หรือสรรพสัตว์ทั้งหลาย

ศีลข้อที่สาม: ละเว้นจากการผิดประเวณี ศีลข้อนี้กล่าวว่า เราควรงดเว้นจากการ ประพฤติผิดทางเพศ ทั้งด้านความคิด คำพูด และการกระทำข้อความนี้ฟังดู

เหมือนเรื่องธรรมดาและมักจะได้รับการแปลความหมายแตกต่างกันไปในแต่ละคน ถ้าเรามีความเข้าใจว่า วัตถุประสงค์ของศิลปะคือการระมัดระวัง ป้องกันและถนอมรักษาสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการพัฒนาจริยธรรมของเรา เราก็จะมีความกระจ่างชัดว่า การผิดประเวณีหมายความว่าอย่างไร กิจกรรมใดก็ตามในชีวิตของเรา ซึ่งก่อให้เกิดความทุกข์ยากแก่ตัวเราเองหรือผู้อื่นทำลายความสุขของผู้อื่น ก็จะทำให้เวลาและพลังอันมีค่าของเรา และผู้อื่นสูญหายไปด้วย รวมทั้งทำลาย จิตสำนึกที่ฝังงายในตัวเราลงไปก็ควรได้รับการพิจารณาว่าเป็นความประพฤติผิดทั้งสิ้น

ในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ เราจะเห็นได้ชัดว่าการมีเพศสัมพันธ์กับคนรักเพียงคนเดียวหรือการแต่งงานย่อมเป็นสิ่งที่ดีกว่า เพราะเป็นการกระทำที่เกิดขึ้นในสายสัมพันธ์แห่งความรักในหนทางที่ถูกต้องงดงาม จิตสำนึกภายในของเราก็จะอยู่ระดับที่สูงส่งดีงามด้วยสำหรับผู้เป็นครูพึงป้องกันมิให้เกิดการผิดศีลข้อนี้ ด้วยการแต่งกายสุภาพเรียบร้อย หลีกเลี่ยงการพูดจาหยอหรือหวานขึ้นเกินกว่าเหตุกับเพศตรงข้าม หลีกเลี่ยงการอยู่ด้วยกันตามลำพังในที่ลับตาคน กับเพศตรงข้าม รวมทั้งหลีกเลี่ยงการกระทำต่าง ๆ ที่เป็นการยั่วยวนให้ผู้คนหลงใหล

หลักจรรยาวิชาชีพที่สำคัญข้อหนึ่งของครู คือ ห้ามมิให้มีความสัมพันธ์ทางเพศกับนักเรียนหรือประพฤติผิดประเวณีกับผู้ร่วมอาชีพครูและผู้อื่นด้วย ถือเป็นผลกระทบในทางเสื่อมเสียที่ร้ายแรงต่อวิชาชีพครู

ศีลข้อที่สี่: ละเว้นจากการพูดสิ่งที่ไม่จริง ศีลข้อนี้หมายถึงให้มีความซื่อสัตย์ไม่หลอกลวงผู้อื่นหรือแม้กระทั่งตัวเราเอง ศีลข้อนี้มีรายละเอียดปลีกย่อยมากมาย เพราะมนุษย์มี วิธีการหลายอย่างที่จะหลีกเลี่ยงหรือบิดเบือนความจริง รวมทั้งทำให้เกิดความสับสนในความจริงนั้น ๆ ยกตัวอย่างในการทำธุรกิจ หลายคนเชื่อว่าการกล่าวเท็จ เป็นสิ่งที่จำเป็นในการทำธุรกิจเชื่อว่าเป็นการถูกต้องที่จะขายสินค้าที่มีมูลค่าเพียงเล็กน้อย ในราคาสูงหรือพูดแนะนำผู้อื่นให้หลงเชื่อในคุณสมบัติบางอย่างของสินค้าซึ่งไม่เป็นความจริง การกล่าวเท็จก็คือ การกล่าวเท็จ ไม่ว่าจะเกิดขึ้นที่ไหนก็ล้วนเป็นการกล่าวเท็จ และประพฤติผิดต่อศีลข้อนี้ทั้งสิ้น

ในวิชาชีพครูก็เช่นเดียวกัน ครูพึงระมัดระวังในการให้ความรู้ให้การปรึกษาแนะนำและให้การช่วยเหลือภายใต้ขอบเขตที่เราสามารถทำได้เท่านั้น ไม่หลอกลวงผู้เรียนไม่ว่าด้วยวิธีการใด ๆ ทั้งสิ้น

เนื่องจากคำพูดสามารถทำให้เกิดความสุขหรือความทุกข์ได้ ครูควรพัฒนาคำพูดที่เต็มไปด้วยความรักและตั้งใจฟังอย่างลึกซึ้ง เพื่อความสุขและความยินดีมาสู่ผู้ฟังและเพื่อบรรเทาความทุกข์ของผู้อื่น

นอกจากนี้ครูควรมีความตั้งใจว่าจะไม่เป็นผู้แพร่กระจายข่าวที่เรายังไม่ทราบว่าเป็นความจริง หรือเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้อื่นจะไม่วิพากษ์วิจารณ์หรือตัดสินตำหนิลงไปในเรื่องที่เราไม่แน่ใจครูควรจะละเว้นจากการกล่าวคำที่ก่อให้เกิดความแตกแยก บาดหมางในครอบครัว โรงเรียน องค์กร และชุมชน เราจะพยายามอย่างเต็มที่ที่จะไกล่เกลี่ยให้เกิดความปรองดองและสลายความขัดแย้งทั้งปวงไม่ว่าจะเป็นเรื่องเพียงเล็กน้อย

คิส์ข้อที่ห้า: ละเว้นจากการเสพของมีนเมา คิส์ข้อนี้บอกเราให้หลีกเลี่ยงการเสพสิ่งที่เป็นพิษที่ทำให้ร่างกายมีนเมาทุกชนิด อันได้แก่ อาหารและเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ต่าง ๆ ผสมอยู่ยาเสพติด รวมทั้งบุหรี่ยาสูบ สิ่งที่จะจัดว่าเป็นของมีนเมายังรวมถึงหนังสือนิตยสาร รายการ วิทยู- ทีวี ภาพยนตร์ อินเทอร์เน็ตและการสนทนาบางอย่างที่แฝงด้วยความรุนแรงมากเกินไปในทางลามกอนาจารรวมทั้งการเล่นการพนันสิ่งต่าง ๆ หรือกิจกรรมดังกล่าวนี้จะก่อให้เกิดการตื่นเต้นมากกว่าธรรมดา เป็นสิ่งหนึ่งที่ทำร้ายต่อร่างกายมนุษย์ และก่อให้เกิดความสับสนในจิตใจของเรา

การประพฤติดต่อกิส์ข้อนี้ ยังเป็นชนวนที่ก่อให้เกิดอาชญากรรมในสังคม ความรุนแรงในครอบครัวความขัดสนผิดเคืองในทางเศรษฐกิจ ทำลายอนาคตของชาติ การสูญเสียบุคลิกภาพและความเป็นตัวของตัวเอง ฯลฯ ผู้อยู่ในวิชาชีพครูจึงไม่ควรทำให้ร่างกายและจิตใจของเราเสียหายด้วยพิษทั้งหลายดังกล่าวข้างต้นในการดูแลปกป้องตนเองและสังคมแวดล้อม เราควรจะมีสติแต่สิ่งก่อก่อให้เกิดความสงบและความปลอดภัยต่อร่างกายและจิตใจของเรา สำหรับครูแล้วถือเป็นความรับผิดชอบที่จะต้องดูแลตนเองไม่ให้ตกไปอยู่ในออบายมุขทุกประเภท คงไม่มีใครอยากมาศึกษาเล่าเรียนและขอรับคำปรึกษาจากผู้ที่เราศรัทธาและนับถือไม่ได้ ครูควรจะต้องประพฤติตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้คนทั่วไป เป็นผู้ที่ไว้วางใจได้และน่าเชื่อถือ เช่นนี้แล้ววิชาครูก็จะได้รับการยอมรับจากสังคม และสังคมก็จะได้รับประโยชน์เต็มที่จากวิชาชีพครู

1. หลักธรรมของพระราชวรมนี (ประยุตต์ ปยุตโต, 2529, หน้า 211)

ซึ่งท่านได้กล่าวสรุป พฤติกรรมทางคุณธรรมจริยธรรมของหลักธรรม ดังต่อไปนี้

- 1.1 ให้เป็นผู้หนักแน่นมีเหตุผล รู้จักมองเห็นการกระทำและผล การกระทำตามแนวทางของเหตุปัจจัย ไม่เชื่อสิ่งมมาย เช่น เรื่องแม่น้ำศักดิ์สิทธิ์ เป็นต้น
- 1.2 ให้เห็นว่าผลสำเร็จที่ตนต้องการจุดหมายที่ปรารถนาจะเข้าถึงจะสำเร็จได้ด้วย การลงมือทำจึงต้องพึ่งตน และทำความเพียรพยายาม ไม่รอคอยโชคชะตา หรือหวังผลด้วยการอ้อนวอน เช่น บวงสรวงต่อปัจจัยภายนอก
- 1.3 ให้มีความรับผิดชอบต่อตนเองที่จะดเว้นจากกรรมชั่วและรับผิดชอบต่อผู้อื่น ด้วยการทำความดีต่อเขา
- 1.4 ให้ถือว่าบุคคลมีสิทธิโดยธรรมชาติที่จะทำการต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปรับปรุง สร้างเสริมตนเองให้ดีขึ้นไปโดยเท่าเทียมกัน สามารถทำตนให้เลวลงหรือให้ดีขึ้น ให้ประเสริฐ จนถึงยิ่งกว่าเทวดาและพรหมได้ทุก ๆ คน
- 1.5 ให้คือคุณธรรม ความสามารถ ความประพฤติ กรรมปฏิบัติเป็นเครื่องวัดความทรามหรือประเสริฐของมนุษย์ไม่ให้มีการแบ่งแยกโดย ชาติ ชั้น วรรณะ
- 1.6 ในแง่กรรมเก่าให้ถือเป็นบทเรียนและรู้จักพิจารณาเข้าใจตนเองตามเหตุผลไม่คอยเพ่งแต่โทษผู้อื่น มองเห็นพื้นฐานของตนเองที่มีอยู่ในปัจจุบันเพื่อรู้ที่จะแก้ไขปรับปรุงและวางแผนสร้างเสริมความเจริญก้าวหน้าต่อไปได้ถูกต้อง
- 1.7 ให้ความหวังในอนาคตสำหรับสามัญชนทั่วไป

2. พระบรมราชาบาทในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่พระราชทาน

เกี่ยวกับจริยธรรมที่ทุกคนควรศึกษาและนำมาปฏิบัติ ดังนี้

- 2.1 การรักษาความสัตย์ ความจริงต่อตนเองที่จะประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์ และเป็นธรรม
- 2.2 การรู้จักข่มใจตนเอง ฝึกใจตนเองให้ประพฤติปฏิบัติอยู่ในความสัตย์ ความดีนั้น
- 2.3 ความอดทน อดกลั้น และอดออม ที่จะไม่ประพฤติล่วงความสัตย์ สุจริตไม่ว่าจะด้วยเหตุผลใด ๆ
- 2.4 การรู้จักละวางความชั่ว ความทุจริต และรู้จักละวางประโยชน์ส่วนน้อยของตนเพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของบ้านเมือง

จากหลักธรรมทางศาสนา และพระราชดำรัสในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวข้างต้น นับเป็นคุณธรรมจริยธรรมพื้นฐานและปุณฺชนธรรมดาทั่วไปสามารถปฏิบัติตามได้โดยไม่จำเป็นต้องถึงขั้นเป็นผู้สำเร็จมรรคผลแล้ว โดยเฉพาะศีลห้าจะช่วยให้เรามี

ชีวิตที่สอดคล้องและกลมกลืนมากขึ้น และยิ่งชีวิตของเรามีความสอดคล้องกลมกลืนมากขึ้นเท่าไร การพัฒนาจริยธรรมของเราก็จะเป็นไปอย่างง่ายตายยิ่งขึ้นเท่านั้น

ลองคิดดูอย่างง่าย ๆ ว่า ครูจะมีเวลาว่างและมีจิตใจสงบเพียงพอที่จะมีสมาธิในการเรียนการสอนและการรับฟังปัญหาจากนักเรียนและผู้ปกครองได้อย่างมีประสิทธิภาพได้อย่างไร หากเราใช้เวลาส่วนใหญ่ในระหว่างวัน วิ่งไปทั่วด้วยความตื่นตระหนก คอยแก้ปัญหาต่าง ๆ มากมายที่จะทับถมลงมาเนื่องจากการกล่าวเท็จ หลอกลวงผู้อื่น การประพฤติผิดต่าง ๆ หรือความไม่ซื่อสัตย์ของตัวเอง และที่หนักหน่วงไปกว่านั้น ก็คือนึกภายในของเราที่จิตสร้าง รู้สึกเจ็บปวดเนื่องจากความทุกข์ที่เราก่อให้เกิดขึ้นแก่ผู้อื่น

คิดทั้งห้าข้อมิไว้เพื่อให้ตัวเราบริสุทธิ์ในด้านการคิด ด้านการพูดและด้านการกระทำ การรักษาศีลห้าที่แท้จริงจะต้องมีการพัฒนาและฝึกหัดไตร่ตรวนพิจารณาตนเองทั้งสามด้านที่กล่าวมาพร้อมทั้งประพฤติปฏิบัติตามคำแนะนำที่กล่าวไว้ในศีล มิใช่เพียงแต่การท่องจำศีลเท่านั้นและจำเป็นต้องมีเจตคติที่จริงจังและซื่อสัตย์ต่อตนเอง แต่ก็ได้ให้หมายความได้ว่าทุกครั้งที่เราทำความผิด เราจะต้องตอกชกตัวหรือทำร้ายตนเอง แต่ให้สังเกตดูตัวเองอย่างถ่องแท้ชัดเจนและตรงไปตรงมา เมื่อพบความผิดก็ให้สำนึกเสียใจ และจดจำ รับผิดชอบต่อความผิดของตนเองอย่างจริงจังและตั้งใจว่าจะไม่กระทำ เช่นนั้นอีก และจะกระทำแต่ความดีทดแทนด้วย รวมทั้งมีความอดทนและรับผิดชอบในการกระทำของตน

นอกจากศีลห้าที่ครูพึงปฏิบัติในชีวิตประจำวันแล้วนั้น จริยธรรมสำคัญที่พระราชวรมนีที่ท่านได้กล่าวถึง และพระบรมราชาบาทในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานไว้และเป็นคุณลักษณะที่ครูพึงปฏิบัติเช่นเดียวกัน ก็คือความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อผู้อื่นและความอดทน อดกลั้น

คุณธรรมจริยธรรมที่สำคัญในวิชาชีพรู้อาจแบ่งได้เป็น 5 ด้าน คือ คุณธรรมของความเป็นคน คุณธรรมตามหลักศาสนา คุณธรรมของความเป็นคนไทย คุณธรรมของการเป็นข้าราชการ และจริยธรรมของครูโดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

1. คุณธรรมของความเป็นคน

กิริติ บุญเจือ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 2550 ค, หน้า 2 - 7) ได้อธิบายเกี่ยวกับคุณธรรมความเป็นคนว่า สภานิติบัญญัติแห่งชาติได้จัดการระดมสมองผู้ทรงคุณวุฒิจากศาสนา องค์กรต่าง ๆ และได้ข้อสรุปได้ว่าการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมต้องเริ่มจากการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมแห่งความเป็นคนก่อน โดยสร้างให้คนไทยทั้งชาติสำนึกว่าทุกคนเป็นคนก่อนที่เขาจะนับถือศาสนา และเข้าสู่ฐานะใดในสังคม

ฉะนั้นเขาจะไม่เป็นคนที่พึงประสงค์ คนไทยที่พึงประสงค์ ศาสนิกที่ที่พึงประสงค์และผู้ประกอบวิชาชีพที่พึงประสงค์คุณธรรมของความเป็นคน เป็นคุณธรรมที่ทุกคนต้องมีอยู่เสมอและต้องมีทั้ง 4 ข้อ เนื่องจากเป็นองค์ประกอบของการเป็นคนที่ดีสมบูรณ์ หากขาดข้อใดข้อหนึ่งจะทำให้เกิดความไม่สมดุล หรือเสียศูนย์ เพราะคุณธรรมบางประการมุ่งผลทั้งให้คุณและโทษเนื่องจากมีสภาพเป็นกิเลสด้วย คุณธรรมแม่บทของความเป็นมนุษย์ 4 ประการ ได้แก่

1.1 ความรู้รอบ เป็นลักษณะที่จำเป็นของความประพฤติดีหมายถึง การสังเกตเห็นการหยิ่งรู้โดยง่ายและชัดเจนว่าอะไรควรประพฤติอะไรไม่ควรประพฤติการคิดคำนึงและประสบการณ์ จะช่วยให้เกิดความรู้รอบที่ลึกซึ้ง ความรู้รอบนี้จึงไม่ได้หมายความว่าเพียงการมีความรู้มากหรือการเป็นผู้แสวงหาความรู้เท่านั้น

1.2 ความเข้มแข็ง แบ่งเป็นความเข้มแข็งทางกายภาพ ได้แก่ กล้าเสี่ยง กล้าเผชิญความยากลำบาก อันตรายและความตายเพื่ออุดมการณ์และความเข้มแข็งทางจิตใจ รวมทั้งกล้าเผชิญการถูกใส่ร้าย การเยาะเย้ย การถูกเข้าใจผิดโดยมั่นใจว่าตนทำดี

1.3 ความพอเพียง มนุษย์มีสัญชาตญาณที่จะกระตุ้นให้ทำกิจการบางอย่างเพื่อการอยู่รอดของตนและเผ่าพันธุ์ ซึ่งเมื่อหมดความจำเป็นสัญชาตญาณนั้นจะหยุดทำงานโดยอัตโนมัตินอกจากนั้นมนุษย์ยังสามารถสำนึกและปลุกสัญชาตญาณได้ตามใจ มนุษย์จึงใช้สัญชาตญาณเลยเถิดเกินความจำเป็นตามธรรมชาติจนบางครั้งเป็นการใช้สัญชาตญาณเพื่อความพึงพอใจเท่านั้น การไม่รู้จักควบคุมพลังในตัวให้อยู่ในขอบเขตของจุดมุ่งหมายของชีวิต มักจะก่อให้เกิดปัญหายุ่งยากมากมายแก่ตัวเองและสังคม เนื่องจากเมื่อคนหนึ่งใช้พลังเกินขอบเขตอย่างไม่ถูกต้องมักจะก้าวก่ายสิทธิอันชอบธรรมของผู้อื่น เช่น การสั่งสมสมบัติด้วยวิธีที่ไม่ถูกต้อง คุณธรรมความพอเพียงจึงช่วยให้รู้ว่าอะไรควรอยู่ในขอบเขตแค่ไหน ขณะเดียวกันการไม่ใช้สัญชาตญาณเลยจะทำให้เป็นคนไร้พลังและไร้ประโยชน์การใช้สัญชาตญาณเกินขอบเขตก็จะก่อให้เกิดความเดือดร้อน จึงต้องฝึกให้รู้จักใช้พลังและสัญชาตญาณในขอบเขตอันควรตามสภาพและฐานะของบุคคล

ความพอเพียง เป็นการเดินสายกลางระหว่างกิเลสตรงกันข้าม เช่น ความเข้มแข็งเป็นทางสายกลางระหว่างความขี้ขลาดกับความบ้าบิ่น ความพอเพียงเป็นทางสายกลางระหว่างการขาดกับการเกิน ทั้งนี้ทางสายกลางมิได้หมายถึงการบวกกันหารสองด้วยวิธีการทางเลขคณิตแต่หมายถึงการเก็บข้อดี จากทั้งสองข้างที่เลย

เถิดเพื่อดำเนินชีวิตให้สูงขึ้นไปเรื่อย ๆ ดังนั้น แม้ทางสายกลางจะอยู่ระหว่างกิเลสที่ตรงข้ามกันแต่ก็อยู่คนละระดับกับกิเลส

1.4 ความยุติธรรม ได้แก่ การให้แก่ทุกคนตามความเหมาะสมโดยต้องรู้ว่าเรามีกำลังให้เพียงใด ควรให้แก่ใคร อย่างไร โดยจำเป็นต้องมีคุณธรรม ความรู้รอบ ความเข้มแข็งและความพอเพียงเข้ามากำกับความยุติธรรมนี้ถือเป็นคุณธรรมพื้นฐาน คุณธรรมทุกอย่างเป็นแก่นหรือสารัตถะของคุณธรรมทุกชนิด คุณธรรมอื่น ๆ เป็นเพียงแง่ต่าง ๆ ของความยุติธรรมผู้ที่มีความยุติธรรมสูงจึงเปรียบพร้อมด้วยคุณธรรมทุกอย่างมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยในตัว แต่สังคมพยายามนิยามความยุติธรรมเพื่อตอบสนองความเห็นแก่ตัวอยู่เนื่อง ๆ จึงต้องพิจารณาว่าอะไรคือความยุติธรรมที่ต้องปฏิบัติในสังคม ใครควรได้รับความยุติธรรมแค่ไหน ใครเป็นผู้กำหนดกรอบและกระบวนการความยุติธรรม

2. คุณธรรมตามหลักศาสนา

ศาสนาต่าง ๆ มีหลักธรรมที่ช่วยให้บุคคลเป็นคนดีโดยมีตัวอย่างหลักคุณธรรมจริยธรรมทางศาสนาที่สำคัญ ได้แก่

2.1 ศาสนาพุทธ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) (2547, หน้า 21 – 22) ได้ระบุว่าคนมีศีลธรรมหรือมีมนุษยธรรมที่เรียกได้ว่าเป็นอารยชน เป็นผู้ที่มีธรรม 10 ข้อ เรียกว่า กุศลธรรมบถ (ทางทำกรรมดี) หรือธรรมจริยาซึ่งจัดเป็นอารยธรรมที่ครบถ้วนสมบูรณ์โดยทำให้คนเจริญขึ้นพร้อมทั้งทางกาย ทางวาจา ทางใจ ธรรมจริยา 10 ข้อ นี้ประกอบด้วย

2.1.1 มีสุจริต 3 คือ มีความประพฤติดีประพฤติชอบ 3

ประการ ได้แก่

2.1.1.1 กายสุจริต ความสุจริตทางกาย ทำสิ่งดีงาม ถูกต้อง
ประพฤติดีชอบด้วยกาย

2.1.1.2 วาสุจริต ความสุจริตทางวาจา พูดสิ่งดีงามถูกต้อง
ประพฤติดีชอบด้วยวาจา

2.1.1.3 มโนสุจริต ความสุจริตทางใจ คิดสิ่งดีงาม ถูกต้อง
ประพฤติดีชอบด้วยใจ

2.1.2 ประพฤติตามอารยธรรม โดยปฏิบัติถูกต้องตามทางแห่ง
กุศลกรรม 10 ประการ คือ ทางกาย 3 ได้แก่

2.1.2.1 ละเว้นการฆ่า การบีบคั้นเบียดเบียน มีเมตตากรุณา
ช่วยเหลือเกื้อกูล สันติเคราะห์กัน

2.1.2.2 ละเว้นการแย่งชิงลักขโมย การเอาเปรียบ เคารพสิทธิ์
ในทรัพย์สินของกันและกัน

2.1.2.3 ละเว้นการประทุษร้ายคิดลวงละเมิดในของรักของหวง
แทนของผู้อื่น ไม่ข่มเหงจิตใจหรือทำลายลบลู่เกียรติ และวงศ์ตระกูลของกัน ทางวาจา
4 ได้แก่

1) ละเว้นการพูดเท็จ โกหกหลอกลวง กล่าวแต่คำสัตย์
ไม่จงใจพูดให้ผิดจากความจริงเพราะเห็นแก่ประโยชน์ใด ๆ

2) ละเว้นการพูดส่อเสียด ยุยง สร้างความแตกแยก พูดแต่
คำที่สมานและส่งเสริมความสามัคคี

3) ละเว้นการพูดคำหยาบ สกปรกเสียหาย พูดแต่คำสุภาพ
นุ่มนวลควรฟัง

4) ละเว้นการพูดเหลวไหลเพ้อเจ้อ พูดแต่คำจริง มีเหตุมีผล
มีสารประโยชน์ถูกกาลเทศะ

ทางใจ 3 ได้แก่

1) ไม่ละโมภ ไม่เพ่งเล็ง คิดหาทางเอาแต่จะได้ คิดให้ คิด
เสียสละ ทำใจให้เผื่อแผ่ กว้างขวาง

2) ไม่คิดร้ายมุ่งเบียดเบียน หรือเพ่งมองในแง่จะทำลายตั้ง
ความปรารถนาดีแผ่ไมตรีมุ่งให้เกิดประโยชน์สุขแก่กัน

3) มีความเห็นถูกต้อง เข้าใจในหลักกรรมที่ว่า ทำดีมีผลดี
ทำชั่วมีผลชั่ว รู้เท่าทันความจริงที่เป็นธรรมชาติของโลกและชีวิต มองเห็นความเป็นไปตาม
เหตุปัจจัย

หลักกุศลกรรมบถ 10 ข้างต้นเป็นหลักธรรมที่ครบถ้วนสมบูรณ์
ทำให้คนเจริญขึ้นพร้อมทั้งทางกาย ทางวาจา ทางใจ แต่ผู้ใดที่ยังไม่สามารถปฏิบัติได้ครบ
ทั้ง 10 ประการ ก็ควรควบคุมตนให้ได้ในทางกายและวาจาก่อนเป็นอย่างน้อย โดยการ
ประพฤติดตามหลักศีล 5 ที่เป็นส่วนเบื้องต้นของธรรมจริยา 10 นี้ซึ่งก็ยิ่งทำให้ได้ชื่อว่าเป็น
ผู้มีศีลธรรม

2.2 ศาสนาคริสต์ หลักคุณธรรมจริยธรรมสำคัญของศาสนาคริสต์ คือ ความรัก ซึ่งมี 2 ลักษณะ คือ ความรักในพระเจ้าซึ่งเป็นความรักที่แท้จริงสูงสุด และความรักในเพื่อนมนุษย์ การปฏิบัติความรักแท้จะต้องกระทำโดย (จินตนา ยูนิพันธ์, 2548, หน้า 360)

2.2.1 มีทัศนคติต่อเพื่อนมนุษย์ทุกคนว่าเป็นบุตรของพระเจ้า
เท่าเทียมกัน

2.2.2 ละเว้นการมองคนในแง่ร้าย

2.2.3 อดทนต่อความผิดพลาดและความบกพร่องของผู้อื่น

2.2.4 ตอบแทนความชั่วด้วยความดี

2.2.5 ละเว้นการอิจฉาผู้อื่น

2.2.6 ร่วมใจกันทำงานได้โดยอะลุ่มอล่วยต่อกัน

2.3 ศาสนาอิสลาม คุณธรรมในศาสนาอิสลาม หมายถึง การที่มนุษย์เคารพภักดีต่ออัลลอฮ์เสมือนว่ามองเห็นพระองค์ การมีคุณธรรมจึงหมายถึงการที่มุสลิมทุกคนจะต้องตระหนักว่าการดำเนินชีวิตของตนทุกิริยาบถ และทุกการกระทำของตนพึงอยู่ระหว่างการภักดีการระลึกถึงพระองค์ กระทำได้หลายวิธี เช่น

2.3.1 การปฏิบัติตามหลักวินัยปฏิบัติ

2.3.2 การกล่าวคำปฏิญาณ

2.3.3 การมีความเชื่อเพื่อเพื่อแผ่

2.3.4 การมีความสงบเสงี่ยม

2.3.5 การมีความละอาย

2.3.6 การมีความสุภาพอ่อนโยน

2.3.7 การปฏิบัติความดี

2.3.8 การรักษาขอบเขตที่อัลลอฮ์กำหนดไว้

คำสอนของทุกศาสนาครอบคลุมให้คนมีการทำดีทั้งทางกาย วาจาและใจ คุณธรรมจริยธรรมทางศาสนาจึงถือว่าเป็นแม่แบบทางจริยธรรมของผู้นับถือศาสนานั้น ๆ ที่จะนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตในสังคม

3. คุณธรรมของความเป็นคนไทย

ไกรยุทธ์ ชีรตยานันท์ได้วิเคราะห์คุณลักษณะที่ดีของคนไทยที่พึงประสงค์ซึ่งใช้เป็นกรอบในงานวิจัยของ สุวิมล ว่องวานิช และนางลักษณ์ วิรัชชัย (สำนักงาน

เลขาธิการสภาการศึกษา, 2550, หน้า 11 – 12) โดยระบุว่า คุณลักษณะที่จำเป็นต้องพัฒนามี 3 ด้าน คือ

3.1 คุณลักษณะด้านคุณธรรม หมายถึง คุณลักษณะที่เป็นสภาพความดีงามในด้านต่าง ๆ รวม 4 ชุด ได้แก่

3.1.1 คุณธรรมที่เป็นแรงปัจจัยผลักดัน หมายถึง สภาพความดีงามที่ช่วยเร่งรัดให้กระทำการใด ๆ ให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ได้แก่ ความขยันหมั่นเพียร ความอดทน ความสามารถพึ่งตนเองและการมีวินัย

3.1.2 คุณธรรมที่เป็นแรงปัจจัยหล่อเลี้ยง หมายถึง สภาพความงามที่ช่วยเร่งรัดให้กระทำการใด ๆ ให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้อย่างต่อเนื่อง ได้แก่ ฉันทะ สัจจะ ความรับผิดชอบ ความสำนึกในหน้าที่และความกตัญญู

3.1.3 คุณธรรมที่เป็นแรงปัจจัยเหนี่ยวรั้ง หมายถึง สภาพความดีงามที่ช่วยประวิงหรือดักเตือนให้กระทำการใด ๆ ให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ได้แก่ ความมีสติและรอบคอบ และความตั้งใจให้ดี

3.1.4 คุณธรรมที่เป็นแรงปัจจัยสนับสนุน หมายถึง สภาพความดีงามที่ช่วยส่งเสริมให้กระทำการใด ๆ ให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ได้แก่ ความเมตตา ความปรารถนาดีต่อกัน ความเอื้อเฟื้อต่อกัน ความไม่เห็นแก่ตัว ความไม่เอาใจเอาเปรียบผู้อื่น และความอะลุ่มอล่วย ถ้อยที่ถ้อยอาศัย

3.2 คุณลักษณะด้านสังคม หมายถึง คุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการเข้าสังคมและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เช่น ความมีกิริยามารยาท การปรับตัว ความตรงต่อเวลา ความสุภาพ การมีสัมมาคารวะ การพูดจาไพเราะและความอ่อนน้อมถ่อมตน

3.3 คุณลักษณะด้านการเรียนรู้ หมายถึง คุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาหาความรู้การทำความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ เช่น ความใฝ่เรียน ใฝ่รู้ ความรักโรงเรียนและความรักการอ่าน เป็นต้น

4. คุณธรรมของการเป็นข้าราชการที่ดี

รัฐบาลในสมัยที่มี พลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์เป็นรัฐมนตรีได้จัดทำวาระแห่งชาติด้านจริยธรรมธรรมาภิบาลและการป้องกันการทุจริตประพจน์มิชอบในภาครัฐ ซึ่งกำหนดยุทธศาสตร์ การทำงาน 7 ยุทธศาสตร์โดยมี ยุทธศาสตร์ที่ 2 ที่กำหนดเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์ ดังนี้ (สำนักงาน ก.พ., 2549)

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์วัฒนธรรม ค่านิยม และการพัฒนาข้าราชการยึดหลัก 4 พ เป็นแนวทางในการดำเนินงาน ประกอบด้วย

4.1 พึ่งตนเอง สามารถพึ่งตนเองในการทำงาน และการใช้ชีวิต เน้นให้การรับราชการมีความเป็นมืออาชีพ ทำงานอย่างมีศักดิ์ศรี (integrity) ชยันตั้งใจในการทำงาน (activeness)

4.2 พอดีเป็นข้าราชการที่ต้องทำงานใช้ชีวิต และวางตัวอย่าง พอดีพอควร โดยยึดหลักความเหมาะสม สามารถปรับตัวได้ทันโลก (relevancy) มีจิตใจ และการกระทำที่เป็นประชาธิปไตย ยอมรับหลักการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อให้เกิดความโปร่งใส (democracy)

4.3 พอเพียง การทำงานของข้าราชการจะต้องครอบคลุมหลัก ความรอบคอบ มีเหตุผลและมีความเพียงพอทั้งในเรื่องของขอบเขตของงานและความครบถ้วน โดยรับผิดชอบผลงานต่อสังคม (accountability) และมีศีลธรรมและคุณธรรม (morality)

4.4 พอใจ ข้าราชการต้องพอใจในสถานภาพของตน และเน้น ความพึงพอใจของประชาชนจากผลงานของตน (yield) ที่มีประสิทธิภาพ (efficiency)

แม้ว่าคุณธรรมข้างต้นจะถูกกำหนดในนามที่เป็นคุณธรรม ของข้าราชการก็ตามแต่สามารถประยุกต์ใช้กับบุคลากรอื่นเนื่องจากเป็นแนวทางที่เป็น คุณธรรมที่พึงประสงค์ของประเทศ

5. จริยธรรมของครู

5.1 พรหมวิหาร 4 พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต, 2547, หน้า 24, 66 - 68) ได้อธิบายถึงคุณธรรม จริยธรรม ที่สำคัญสำหรับครู คือ พรหมวิหาร 4 ซึ่งเป็นคุณธรรมของคนที่มีคุณต่อส่วนรวม คนผู้สั่งสอนหรือให้การศึกษา คนที่เป็น สมาชิกที่ดีของสังคม ช่วยสร้างสรรค์สังคม โดยพรหมวิหาร 4 มีธรรมหรือหลักความ ประพฤติ ดังนี้

เมตตา คือ ความรัก ความปรารถนาดีมีไมตรีต้องการ ช่วยเหลือให้ทุกคนประสบประโยชน์และความสุข

กรุณา คือ ความสงสาร อยากช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นจาก ความทุกข์โศกใจที่จะปลดปล่อย บำบัดความทุกข์ยาก เดือดร้อนของคนและสัตว์ทั้งปวง

มุกิตา คือ ความเบิกบานพลอยยินดีเมื่อเห็นผู้อื่นอยู่ดีมีสุข ก็มีใจแจ่มชื่นเบิกบาน เมื่อเห็นเขาทำความดีงามประสบความสำเร็จก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป ก็พลอยยินดีบันเทิงใจด้วย พร้อมทั้งจะช่วยเหลือสนับสนุน

อุเบกขา คือ ความมีใจเป็นกลาง มองตามความเป็นจริง โดยวางจิตเรียบสม่ำเสมอ มั่นคง เทียบตรงตั้งตาชั่ง มองเห็นการที่บุคคลจะได้รับผลดีหรือชั่ว สมควรแก่เหตุที่ตนประกอบ พร้อมทั้งจะวินิจฉัย วางตนและปฏิบัติไปตามหลักการ เหตุผลและความเที่ยงธรรม

5.2 ความซื่อสัตย์ อยู่ในจรรยาบรรณวิชาชีพและคุณลักษณะ
ครูที่ดี

5.2.1 ความหมายของความซื่อสัตย์สุจริต พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้ความหมายของคำว่า ซื่อสัตย์ไว้ว่า ประพฤติตรงและจริงใจ ไม่คิดคดทรยศไม่คิดโกงและไม่หลอกลวง (2556, หน้า 402) และคำว่าสุจริต ไว้ว่า ความประพฤติชอบ (2556, หน้า 1242)

โกวิท ประวาลพุกษ์ (2528, หน้า 582 - 592) ได้ให้ความหมายคำว่า ความซื่อสัตย์ไว้ว่าหมายถึงการประพฤติ ปฏิบัติอย่างเหมาะสมและตรงต่อความเป็นจริง ประพฤติปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมา ทั้งกายวาจา ใจ ต่อตนเองและต่อผู้อื่น

ความหมายของความซื่อสัตย์สุจริตที่ปรากฏในพระราชดำรัส พระราชทานแก่ผู้บังคับบัญชา อาจารย์และนายทหารนักเรียนโรงเรียนเสนาธิการทหารบก ชุดที่ 57 ซึ่งเดินทางมาศึกษาภูมิประเทศทั่ว ๆ ไปทางภาคใต้ในโอกาสเข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท ณ ศาลาบุหลัน ทักษิณราชนิเวศน์ วันอังคาร ที่ 28 สิงหาคม 2522 ความว่า “...ความซื่อสัตย์สุจริตนั้นขอวิเคราะห์ศัพท์ว่า ความตรงไปตรงมาต่อสิ่งทั้งหมดน้อยใหญ่ส่วนงานของราชการ ส่วนงานของตัวเองเป็นส่วนตัวทั้งหมดคือความซื่อสัตย์สุจริต และคำว่าซื่อสัตย์สุจริตนี้ก็มาจากคำว่า การท่องเที่ยวของจิตใจในทางที่ดีหรือคิดให้ดีคิดให้สุจริต ทั้งฉลาดด้วย ทั้งไม่เบียดเบียนผู้อื่นหรือการงานของตัวเอง ทั้งไม่เบียดเบียนส่วนรวมด้วย จึงจะเป็นผู้สุจริต...” (ภูมิพลอดุลยเดช, 2551, หน้า 33)

5.2.2 ประโยชน์ของความซื่อสัตย์สุจริต ความซื่อสัตย์สุจริต มีประโยชน์ในการทำหน้าที่ให้ตรงตามจุดประสงค์และหลักการ ทำประโยชน์ต่อ

ส่วนรวมมีประโยชน์ในการทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมาย อันจะนำไปสู่ความเจริญรุ่งเรือง
ของประเทศชาติ

5.2.3 พฤติกรรมความซื่อสัตย์สุจริตของครูผู้ที่อยู่ในวิชาชีพ
ครูควรมีความซื่อสัตย์สุจริต โดย ฤตกรรมความซื่อสัตย์สุจริตที่ครูควรประพฤติ ดังต่อไปนี้

5.2.3.1 ถ่ายทอดความรู้โดยไม่ปิดบังอำพราง

5.2.3.2 ไม่เบียดบังแรงงานหรือนำผลงานของผู้อื่นมา

เป็นของตน

5.2.3.3 ไม่เบียดบังทรัพย์สินส่วนรวมหรือส่วนราชการ

ไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตัวหรือพวกพ้อง

5.2.3.4 ไม่อวดอ้างความสามารถเกินความจริง

5.2.3.5 ไม่นำหรือยอมให้นำผลงานทางวิชาการของตน

ไปใช้ในทางทุจริตหรือเป็นภัยต่อมนุษยชาติ

5.2.3.6 ใช้เวลาราชการเพื่อประโยชน์ทางราชการอย่าง

เต็มที่

5.2.3.7 ไม่ชักชวนศิษย์กระทำในสิ่งที่ไม่ดี

5.2.3.8 เข้าสอนและเลิกสอนตามเวลาที่กำหนด

5.2.3.9 ไม่ประจบสอพลอผู้บังคับบัญชาเพื่อประโยชน์

ส่วนตัว

5.2.3.10 ปฏิบัติหน้าที่อย่างดี ทั้งต่อหน้าและลับหลัง

ผู้บังคับบัญชา

5.2.3.11 เป็นบุคคลรักษาคำมั่นสัญญา

คุณธรรมควร ประกอบด้วย คุณธรรมที่พึงประสงค์

(ศ. ประเวศ วะสี, คุณธรรมนำการพัฒนา ยุทธศาสตร์สังคมคุณธรรม, 2549)

1. ความมีน้ำใจ ความไม่ทอดทิ้งกัน ความมีจิตสาธารณะรับผิดชอบต่อ
ส่วนรวม
2. มีความขยันขันแข็ง อดทน อดกลั้น พึ่งตนเองได้ ไม่มัวเมาในอบายมุข
3. มีสัมมาชีพ มีความพอเพียง
4. มีความเคารพศักดิ์ศรีและคุณค่าความเป็นคนของคนทุกคน สามารถ
รวมตัวร่วมคิด ร่วมทำอย่างเสมอภาค
5. อนุรักษ์วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ มีการใช้
เป็นธรรม และยั่งยืน
6. มีความยุติธรรมและแก้ปัญหาความขัดแย้งด้วยสันติวิธี
7. มีการพัฒนาจิตใจให้สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

คุณลักษณะด้านคุณธรรม หมายถึง คุณลักษณะที่เป็นสภาพความดีงามในด้านต่าง ๆ 4 ข้อ คือ ได้แก่

1. คุณธรรมที่เป็นปัจจัยแรงผลักดันหมายถึงสภาพความดีงามที่ช่วยเร่งรัดให้กระทำการใด ๆ ให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ได้แก่ ความขยันหมั่นเพียร ความอดทน ความสามารถพึ่งตนเองและการมีวินัย
2. คุณธรรมที่เป็นปัจจัยหล่อเลี้ยง หมายถึง สภาพความดีงามที่ช่วยเร่งรัดให้กระทำการใด ๆ ให้บรรลุจุดมุ่งหมาย ที่ตั้งไว้อย่างต่อเนื่อง ได้แก่ ฉันทะ สัจจะ ความรับผิดชอบความสำนึกในหน้าที่และความกตัญญู
3. คุณธรรมที่เป็นปัจจัยเหนี่ยวรั้งหมายถึงสภาพความดีงามที่ช่วยยึดประวิงหรือตักเตือนให้กระทำการใด ๆ ให้บรรลุจุด มุ่งหมายที่ตั้งไว้ ได้แก่ ความมีสติและรอบคอบและความตั้งใจให้ดี
4. คุณธรรมที่เป็นปัจจัยสนับสนุนหมายถึงสภาพความดีงามที่ช่วยส่งเสริมให้กระทำการใด ๆ ให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ได้แก่ ความเมตตา ความปรารถนาดีต่อกัน ความเอื้อเฟื้อต่อกันความไม่เห็นแก่ตัว ความไม่เอาใจเอาเปรียบผู้อื่นและความอะลุ่มอล่วย ถ้อยทีถ้อยอาศัยคุณธรรม

ใบหน่วยที่ 8

คุณธรรม

คำชี้แจง ให้ผู้เข้ารับการอบรมแต่ละกลุ่มร่วมสนทนาและระดมความคิด อภิปราย แสดงความคิดเห็น และความเข้าใจในแต่ละประเด็นคำถาม ดังต่อไปนี้

1. ในวรรณคดีของท่าน “**คุณธรรม**” หมายถึง

.....

.....

.....

.....

.....

2. “**จริยธรรม**” หมายถึง

.....

.....

.....

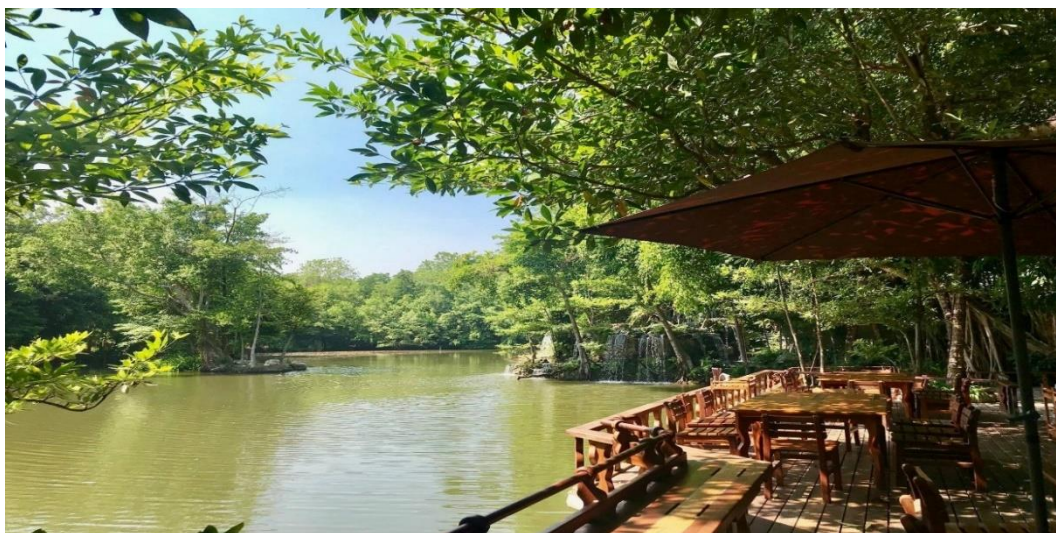
.....

.....

บรรณานุกรม

พระเมธีธรรมาภรณ์. (2542). “ความสัมพันธ์ระหว่างจริยธรรมจริยศาสตร์และจริยศึกษา” *ความรู้คู่คุณธรรม รวมบทความเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม และการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พระราชวรมนี (ประยูตต์ ปยุตโต). (2529). *พุทธธรรม รายงานการประชุมระดับชาติ ครั้งที่ 2 “บัณฑิตไทยในอุดมคติ” (2541) ระหว่างวันที่ 15- 16 พฤษภาคม 2541* สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย.

แบบทดสอบก่อน – หลังการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ สำหรับครูผู้สอนวิชา
ภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1. Computer-Assisted Instruction (CAI) คือข้อใด
 - ก. การเรียนรู้โดยใช้คอมพิวเตอร์
 - ข. ดาวเทียมเพื่อการศึกษา
 - ค. การใช้คอมพิวเตอร์เป็นสื่อในการสอน
 - ง. การใช้คอมพิวเตอร์ในการสอน
2. การนำเอาวัสดุ อุปกรณ์และวิธีการมาใช้ร่วมกันอย่างมีระบบในการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอน ตรงกับข้อใดมากที่สุด
 - ก. นวัตกรรมทางการศึกษา
 - ข. อุปกรณ์ทางการศึกษา
 - ค. สารสนเทศทางการศึกษา
 - ง. เทคโนโลยีทางการศึกษา
3. Teleconference เป็นการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้เพื่อการใด
 - ก. การบริหารทางไกล
 - ข. การตัดสินใจ
 - ค. การบริหารสถานศึกษา
 - ง. การจัดการเรียนรู้
4. เทคโนโลยีแบบสื่อประสม (Multimedia) คือ อะไร
 - ก. เทคโนโลยีที่ประกอบด้วยสัญลักษณ์ต่าง ๆ เข้าด้วยกัน
 - ข. เทคโนโลยีที่รวบรวมข้อมูลต่าง ๆ แล้วทำการสรุป
 - ค. เทคโนโลยีที่ทำการรวบรวมข้อมูลโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์
 - ง. เทคโนโลยีที่รวมข้อความ จำนวน ภาพ สัญลักษณ์ และเสียงเข้าด้วยกัน
5. เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาหมายถึงอะไร
 - ก. เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับระบบข้อมูลสารสนเทศ ระบบเครือข่าย ระบบโทรคมนาคม คอมพิวเตอร์ ระบบซอฟต์แวร์ วิทยุโทรทัศน์ที่ใช้เพื่อการศึกษา
 - ข. เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับระบบข้อมูลสารสนเทศ ระบบเครือข่าย ระบบโทรคมนาคม
 - ค. เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับระบบคอมพิวเตอร์ ระบบซอฟต์แวร์ วิทยุโทรทัศน์ที่ใช้เพื่อการศึกษา
 - ง. เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์ ระบบซอฟต์แวร์ วิทยุโทรทัศน์ที่ใช้เพื่อการศึกษา ระบบข้อมูลสารสนเทศ ระบบเครือข่าย

6. บทบาทของครูต่อนโยบายด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา

- ก. พัฒนาระบบ
ข. พัฒนาบุคลากร
ค. ใช้และผลิต
ง. ประสาน บริการวิชาการชุมชน

7. ข้อใดเป็นสมการของคำว่า วิสัยทัศน์

- ก. $V \text{ (Vision)} = I \text{ (Image)} + A \text{ (Action)}$
ข. $V \text{ (Vision)} = I \text{ (Inspiring)} + A \text{ (Action)}$
ค. $V \text{ (Vision)} = I \text{ (Inspiring)} - A \text{ (Action)}$
ง. $V \text{ (Vision)} = I \text{ (Image)} - A \text{ (Action)}$

8. ข้อใดเป็นกระบวนการสร้างวิสัยทัศน์

- ก. ขั้นเตรียมการ ดำเนินการ นำวิสัยทัศน์ไปใช้ ประเมินวิสัยทัศน์
ข. ขั้นเตรียมการ ขั้นรวบรวมข้อมูล ขั้นนำวิสัยทัศน์ ขั้นประเมินวิสัยทัศน์
ค. ขั้นรวบรวมข้อมูลพื้นฐาน ขั้นวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบัน ขั้นดำเนินการ
ขั้นประเมินวิสัยทัศน์
ง. ขั้นรวบรวมข้อมูลพื้นฐาน ดำเนินการ นำไปใช้ ประเมินผล

9. ระบบบริหารงานภาครัฐของไทยต้องเผชิญกับสิ่งท้าทาย ซึ่งเป็นความท้าทายที่ทั้ง
ยิ่งใหญ่และซับซ้อน ข้อใดไม่ใช่ความท้าทายนั้น

- ก. กระแสความต้องการบริการจากภาครัฐที่มีมากขึ้น และสลับซับซ้อน
ข. กระแสแรงกดดันที่ทำให้รัฐต้องมีขนาดและอำนาจน้อยลง
ค. กระแสความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี
ง. กระแสการบริหารจัดการปกครองที่ดี (Good Governance)

10. ข้อใดไม่ใช่การสร้างความเป็นเลิศในการให้บริการประชาชน โดยกลยุทธ์พัฒนาระบบ
การให้บริการประชาชน

- ก. No Wrong Door
ข. u-Learning
ค. One-Stop Service
ง. e-Service

11. หลักธรรมอันเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวหรือให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะคือหลักธรรมข้อใด

- ก. อิทธิบาท 4
ข. สังคหวัตถุ 4
ค. ฆราวาสธรรม 4
ง. พรหมวิหาร 4

12. คุณธรรมใดที่ทำให้ท่านสอบเป็นผู้บริหารสถานศึกษาได้

ก. อิทธิบาท 4	ข. สังคหวัตถุ 4
ค. ฆราวาสธรรม 4	ง. พรหมวิหาร 4

13. คุณธรรมข้อใดตามคุณธรรมของผู้ปกครอง หรือธรรมของพระราชชา 10 ประการ ที่ทำให้ท่านไม่หลงระเรีงอำนาจ ไม่บีบบังคับ กดขี่ผู้ใต้บังคับบัญชา

ก. อวิหิงสา	ข. อวิโรธนะ
ค. อาชชวะ	ง. อัฏโถระ

14. คุณธรรมข้อใดตามคุณธรรมของผู้ปกครอง หรือธรรมของพระราชชา 10 ประการ ที่ป้องกันไม่ให้คุณกระทำผิด อันจะนำประโยชน์สุข ความดีงาม สู่ราษฎร์และรัฐ

ก. อวิหิงสา	ข. อวิโรธนะ
ค. อาชชวะ	ง. อัฏโถระ

15. หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตรงกับหลักธรรมข้อใด

ก. อิทธิบาท 4	ข. สังคหวัตถุ 4
ค. ฆราวาสธรรม 4	ง. สปัจริยธรรม

16. หลักธรรมสำหรับการครองตนที่สำคัญคือข้อใด

ก. ศีล	ข. สมาธิ
ค. ปัญญา	ง. ถูกทุกข้อ

17. ครูปราณี : เป็นครูที่ชอบเข้าร่วมประชุมสัมมนาเพื่อแสวงหาความรู้และเทคนิคใหม่ ๆ แล้วนำมาใช้สอนนักเรียน

ครูนิดา : เป็นครูที่มีชื่อเสียง มีความสามารถในการพัฒนาตนเองจนได้รับตำแหน่งอาจารย์ 3

ครูสมชาย : เป็นครูที่ใจดี ให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลนทุนทรัพย์เป็นประจำ

ครูมานะ : เป็นครูที่นักเรียนและชุมชนให้ความนับถือยกย่องว่าเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์ สุจริตจุดเด่นของครูคนใดที่จะทำให้นักเรียนได้รับการพัฒนาศักยภาพได้มากที่สุด?

ก. ครูปราณี	ข. ครูนิดา
ค. ครูสมชาย	ง. ครูมานะ

18. ครูรัชณีพบว่านักเรียนในชั้นคนหนึ่งเริ่มมีกิริยาท่าทางกระเดียดไปทางเพศตรงข้าม ท่านคิดว่าครูรัชณีควรจะทำอย่างไร?

- ก. ทำให้ใจให้ได้ว่าทุกคนเลือกเกิดไม่ได้แต่มีสิทธิเป็นได้ตามใจหวัง
- ข. ขอให้ผู้ปกครองดูแลและให้ความสำคัญกับลูกให้มากขึ้น
- ค. แยกนักเรียนคนนี้ออกจากกลุ่มแล้วส่งให้อยู่ในความดูแลของครูแนะแนว
- ง. ปรึกษาผู้รู้เพื่อหาวิธีที่จะช่วยแก้ไขพฤติกรรมนั้น

19. ข้อใดไม่ใช่มาตรฐานวิชาชีพ

- ก. มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ
- ข. มาตรฐานการปฏิบัติงาน
- ค. มาตรฐานการปฏิบัติตน
- ง. มาตรฐานความสามารถ

20. มาตรฐานวิชาชีพใด เป็นจรรยาบรรณวิชาชีพครู

- ก. มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ
- ข. มาตรฐานการปฏิบัติงาน
- ค. มาตรฐานการปฏิบัติตน
- ง. มาตรฐานความสามารถ

21. จรรยาบรรณของวิชาชีพที่กำหนดขึ้นเป็นแบบแผนในการประพฤติตน ซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาต้องปฏิบัติตาม เพื่อรักษาและส่งเสริมเกียรติคุณชื่อเสียง และฐานะของผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาให้เป็นที่เชื่อถือศรัทธาแก่ผู้รับบริการและสังคม อันจะนำมาซึ่งเกียรติและศักดิ์ศรีแห่งวิชาชีพ หมายถึงมาตรฐานในข้อใด

- ก. มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ
- ข. มาตรฐานการปฏิบัติงาน
- ค. มาตรฐานการปฏิบัติตน
- ง. มาตรฐานความสามารถ

22. มาตรฐานความรู้ ในปัจจุบันมีทั้งหมดกี่ข้อ

- ก. 9 ข้อ
- ข. 11 ข้อ
- ค. 13 ข้อ
- ง. 15 ข้อ

23. มาตรฐานด้านประสบการณ์วิชาชีพ ต้องผ่านการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาตามหลักสูตรปริญญาทางการศึกษา เป็นเวลาไม่น้อยกว่ากี่ปี

- ก. 1 ปี
- ข. 2 ปี
- ค. 3 ปี
- ง. 4 ปี

24. มาตรฐานความรู้ ต้องมีคุณวุฒิตามข้อใด
- ปริญญาทางการศึกษา
 - ปริญญาตรีทางการศึกษา
 - ไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษา
 - ไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษาหรือเทียบเท่า หรือคุณวุฒิอื่นที่คุรุสภารับรอง
25. มาตรฐานความรู้ มาตรฐานที่ 1 คือข้อใด
- ความเป็นครู
 - ปรัชญาการศึกษา
 - ภาษาและวัฒนธรรม
 - จิตวิทยาสำหรับครู
26. สิ่งที่ย่อถ่วงหรือต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคตข้างหน้า คือข้อใด
- ภารกิจ
 - วิสัยทัศน์
 - เป้าหมาย
 - กลยุทธ์ธุรกิจ
27. ข้อใดเป็นผลลัพธ์ที่คาดหวังหรือต้องการให้เกิดขึ้น
- เป้าหมาย
 - ภารกิจ
 - วิสัยทัศน์
 - วัตถุประสงค์
28. เราสามารถรู้พฤติกรรมที่บุคคลนั้นแสดงออกมาได้อย่างไร
- การสัมผัส
 - การซักถาม
 - การสังเกต
 - การทดสอบ
29. การวัดเจตคติที่นิยมกัน ได้แก่ การวัดของใคร?
- Maslow
 - Likert
 - Pavlova
 - Skinner
30. Congruent Change หมายถึงข้อใด?
- การเปลี่ยนแปลงไปคนละทาง
 - การเปลี่ยนแปลงไปในทางเดียวกัน
 - การเปลี่ยนแปลงไปในทางบวก
 - การเปลี่ยนแปลงไปในทางลบ

เฉลยแบบทดสอบก่อน – หลังการอบรม

1. ค	11. ข	21. ค
2. ง	12. ก	22. ข
3. ก	13. ก	23. ก
4. ง	14. ข	24. ง
5. ก	15. ง	25. ก
6. ค	16. ง	26. ข
7. ก	17. ก	27. ก
8. ก	18. ง	28. ค
9. ค	19. ง	29. ข
10. ข	20. ค	30. ข

ภาคผนวก ง

สรุปผลการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ ตรวจสอบ ประเมินความสอดคล้อง IOC

ของแบบสอบถาม

2. ค่าดัชนีความเหมาะสมของร่างรูปแบบ
3. ผลการประเมินความเหมาะสมของร่างรูปแบบ
3. ค่าดัชนีความสอดคล้องของร่างรูปแบบ
4. ค่าดัชนีความสอดคล้องแบบทดสอบวัดความรู้ก่อนและหลังการอบรม
5. ค่าความยาก (P) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่น (KR20) ของแบบทดสอบความรู้ก่อนและหลังการอบรม
6. ดัชนีความสอดคล้องแบบสอบถามความพึงพอใจ

ตาราง 28 ผลการวิเคราะห์ ตรวจสอบ ประเมินความสอดคล้อง IOC ของแบบสอบถาม

องค์ประกอบ	ข้อ ที่	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ							รวม	ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5	6	7			
องค์ประกอบที่ 1 การกำหนด วิสัยทัศน์ และ เป้าหมายการเรียนรู้	1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7	1.00	ผ่านเกณฑ์
	2	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7	1.00	ผ่านเกณฑ์
	3	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7	1.00	ผ่านเกณฑ์
	4	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7	1.00	ผ่านเกณฑ์
	5	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7	1.00	ผ่านเกณฑ์
องค์ประกอบที่ 2 ทักษะของครูผู้สอน วิชาภาษาอังกฤษ	1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7	1.00	ผ่านเกณฑ์
	2	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7	1.00	ผ่านเกณฑ์
	3	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7	1.00	ผ่านเกณฑ์
	4	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7	1.00	ผ่านเกณฑ์
	5	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7	1.00	ผ่านเกณฑ์
	6	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7	1.00	ผ่านเกณฑ์
	7	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7	1.00	ผ่านเกณฑ์
	8	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7	1.00	ผ่านเกณฑ์
	9	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7	1.00	ผ่านเกณฑ์
	10	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7	1.00	ผ่านเกณฑ์
	11	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7	1.00	ผ่านเกณฑ์
	12	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7	1.00	ผ่านเกณฑ์
องค์ประกอบที่ 3 การใช้สื่อ และเทคโนโลยี การศึกษา	1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7	1.00	ผ่านเกณฑ์
	2	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7	1.00	ผ่านเกณฑ์
	3	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7	1.00	ผ่านเกณฑ์
	4	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7	1.00	ผ่านเกณฑ์
	5	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7	1.00	ผ่านเกณฑ์
	6	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7	1.00	ผ่านเกณฑ์
	7	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7	1.00	ผ่านเกณฑ์

ตาราง 28 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ข้อ ที่	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ							รวม	ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5	6	7			
องค์ประกอบที่ 4 การ พัฒนาวิชาชีพครูผู้สอน วิชาภาษาอังกฤษ	1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7	1.00	ผ่านเกณฑ์
	2	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7	1.00	ผ่านเกณฑ์
	3	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7	1.00	ผ่านเกณฑ์
	4	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7	1.00	ผ่านเกณฑ์
	5	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7	1.00	ผ่านเกณฑ์
	6	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7	1.00	ผ่านเกณฑ์
	7	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7	1.00	ผ่านเกณฑ์
	8	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7	1.00	ผ่านเกณฑ์
	9	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7	1.00	ผ่านเกณฑ์
องค์ประกอบที่ 5 คุณธรรม	1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7	1.00	ผ่านเกณฑ์
	2	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7	1.00	ผ่านเกณฑ์
	3	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7	1.00	ผ่านเกณฑ์
	4	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7	1.00	ผ่านเกณฑ์
	5	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7	1.00	ผ่านเกณฑ์
	6	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7	1.00	ผ่านเกณฑ์
	7	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7	1.00	ผ่านเกณฑ์

ตาราง 29 แบบประเมินความเหมาะสมของร่างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ
สำหรับครูผู้สอนวิชา ภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ข้อที่	รายการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ							รวม	ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5	6	7			
1	หลักการและความสำคัญของรูปแบบ	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7	1.00	ผ่านเกณฑ์
2	วัตถุประสงค์ของรูปแบบฝึกอบรม ประเมินจาก										
	2.1 ความชัดเจนของวัตถุประสงค์ในรูปแบบ	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7	1.00	ผ่านเกณฑ์
	2.2 ความเป็นไปได้ของวัตถุประสงค์ของรูปแบบ	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7	1.00	ผ่านเกณฑ์
3	เนื้อหาของรูปแบบ ประเมินจาก										
	3.1 เนื้อหาของรูปแบบสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรูปแบบ	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7	1.00	ผ่านเกณฑ์
	3.2 การจัดลำดับเนื้อหา มีความเชื่อมโยงกันง่ายต่อการเข้าใจ	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7	1.00	ผ่านเกณฑ์
	3.3 เนื้อหาของรูปแบบสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7	1.00	ผ่านเกณฑ์
4	กิจกรรมในรูปแบบ ประเมินจาก										
	4.1 ความเป็นไปได้ที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ของรูปแบบ	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7	1.00	ผ่านเกณฑ์
	4.2 ความเหมาะสมของกิจกรรมของรูปแบบ	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7	1.00	ผ่านเกณฑ์
	4.3 การนำไปใช้ได้จริง	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7	1.00	ผ่านเกณฑ์
	4.4 ความน่าสนใจของกิจกรรม	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7	1.00	ผ่านเกณฑ์
	4.5 ความหลากหลายของกิจกรรม	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7	1.00	ผ่านเกณฑ์

ตาราง 29 (ต่อ)

ข้อที่	รายการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ							รวม	ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5	6	7			
5	สื่อประกอบรูปแบบ ประเมินจาก										
	5.1 ความเหมาะสมของสื่อ กับกิจกรรม	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7	1.00	ผ่านเกณฑ์
	5.2 สื่อช่วยให้กิจกรรม บรรลุวัตถุประสงค์ได้	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7	1.00	ผ่านเกณฑ์
6	การวัดและประเมินผล ประเมินจาก										
	6.1 เกณฑ์การผ่านกา รอบรม	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7	1.00	ผ่านเกณฑ์
	6.2 ความเป็นไปได้ของ วิธีการที่ใช้ในการวัดและ ประเมินผล	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7	1.00	ผ่านเกณฑ์
7	การประเมินหน่วยการเรียนรู้ ประเมินจาก										
	7.1 ความชัดเจนของ วัตถุประสงค์ในหน่วยการ เรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7	1.00	ผ่านเกณฑ์
	7.2 ความเหมาะสมของ วัตถุประสงค์ในหน่วยการ เรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7	1.00	ผ่านเกณฑ์
	7.3 ความเหมาะสมของ เนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้ ที่ช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์ ของรูปแบบ	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7	1.00	ผ่านเกณฑ์
	7.4 ความเหมาะสมของ ภาษาที่ใช้	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7	1.00	ผ่านเกณฑ์
8	ระยะเวลาในการใช้รูปแบบ ประเมินจาก										
	8.1 ความเหมาะสมของ เวลาที่ใช้ของรูปแบบ	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7	1.00	ผ่านเกณฑ์
	8.2 เวลาสอดคล้องกับ ความยากง่ายของเนื้อหา	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7	1.00	ผ่านเกณฑ์

ตาราง 30 ผลการประเมินความเหมาะสมของร่างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ
สำหรับครูผู้สอนวิชา ภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
โดยผู้เชี่ยวชาญ

ข้อ ที่	รายการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ							\bar{x}	S.D.	แปลผล
		1	2	3	4	5	6	7			
1	หลักการและความสำคัญ ของรูปแบบ	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7.00	0.00	ผ่านเกณฑ์
2	วัตถุประสงค์ของรูปแบบ ฝึกอบรม ประเมินจาก										
	2.1 ความชัดเจนของ วัตถุประสงค์ในรูปแบบ	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7.00	0.00	ผ่านเกณฑ์
	2.2 ความเป็นไปได้ของ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7.00	0.00	ผ่านเกณฑ์
3	3. เนื้อหาของรูปแบบ ประเมินจาก										
	3.1 เนื้อหาของรูปแบบ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ของรูปแบบ	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7.00	0.00	ผ่านเกณฑ์
	3.2 การจัดลำดับเนื้อหา มีความเชื่อมโยงกัน ง่ายต่อ การเข้าใจ	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7.00	0.00	ผ่านเกณฑ์
	3.3 เนื้อหาของรูปแบบ สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7.00	0.00	ผ่านเกณฑ์
4	กิจกรรมในรูปแบบ ประเมิน จาก										
	4.1 ความเป็นไปได้ที่จะ บรรลุวัตถุประสงค์ของ รูปแบบ	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7.00	0.00	ผ่านเกณฑ์
	4.2 ความเหมาะสมของ กิจกรรมของรูปแบบ	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7.00	0.00	ผ่านเกณฑ์
	4.3 การนำไปใช้ได้จริง	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7.00	0.00	ผ่านเกณฑ์

ตาราง 30 (ต่อ)

ข้อ ที่	รายการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ							\bar{x}	S.D.	แปลผล
		1	2	3	4	5	6	7			
	4.4 ความน่าสนใจของ กิจกรรม	+1	0	+1	+1	+1	+1	+1	6.00	0.38	ผ่านเกณฑ์
	4.5 ความหลากหลายของ กิจกรรม	+1	+1	+1	+1	+1	+1	0	6.00	0.38	ผ่านเกณฑ์
5	สื่อประกอบรูปแบบ ประเมินจาก										
	5.1 ความเหมาะสมของสื่อ กับกิจกรรม	0	+1	+1	+1	+1	+1	+1	6.00	0.38	ผ่านเกณฑ์
	5.2 สื่อช่วยให้กิจกรรม บรรลุวัตถุประสงค์ได้	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7.00	0.00	ผ่านเกณฑ์
6	การวัดและประเมินผล ประเมินจาก										
	6.1 เกณฑ์การผ่านการ อบรม	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7.00	0.00	ผ่านเกณฑ์
	6.2 ความเป็นไปได้ของ วิธีการที่ใช้ในการวัดและ ประเมินผล	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7.00	0.00	ผ่านเกณฑ์
7	การประเมินหน่วยการเรียนรู้ ประเมินจาก										
	7.1 ความชัดเจนของ วัตถุประสงค์ในหน่วยการ เรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7.00	0.00	ผ่านเกณฑ์
	7.2 ความเหมาะสมของ วัตถุประสงค์ ในหน่วยการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	4	+1	+1	6.00	0.38	ผ่านเกณฑ์
	7.3 ความเหมาะสมของ เนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้ ที่ช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์ ของรูปแบบ	+1	0	+1	+1	+1	+1	+1	6.00	0.38	ผ่านเกณฑ์

ตาราง 30 (ต่อ)

ข้อ ที่	รายการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ							\bar{x}	S.D.	แปลผล
		1	2	3	4	5	6	7			
	7.4 ความเหมาะสมของ ภาษาที่ใช้	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7.00	0.00	ผ่านเกณฑ์
8	ระยะเวลาในการใช้รูปแบบ ประเมินจาก										
	8.1 ความเหมาะสมของ เวลาที่ใช้ของรูปแบบ	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7.00	0.00	ผ่านเกณฑ์
	8.2 เวลาสอดคล้องกับ ความยากง่ายของเนื้อหา	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7.00	0.00	ผ่านเกณฑ์
	เฉลี่ยรวม								4.97	0.09	ผ่านเกณฑ์

การแปลความหมายค่าเฉลี่ย

ค่าเฉลี่ย 4.51–5.00 หมายความว่าเหมาะสมมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51–4.50 หมายความว่าเหมาะสมมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51–3.50 หมายความว่าเหมาะสมปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51–2.50 หมายความว่าเหมาะสมน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00–1.50 หมายความว่าเหมาะสมน้อยที่สุด

ตาราง 31 ดัชนีความสอดคล้องของร่างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับ
ครูผู้สอนวิชา ภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
โดยผู้เชี่ยวชาญ

รายการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ							\bar{x}	IOC	แปลผล
	1	2	3	4	5	6	7			
1. หลักการและ ความสำคัญของรูปแบบ กับวัตถุประสงค์ของ รูปแบบ	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7.00	1.00	สอดคล้อง
2. วัตถุประสงค์ของ รูปแบบกับเนื้อหาของ รูปแบบ	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7.00	1.00	สอดคล้อง
3. วัตถุประสงค์ของ รูปแบบกับกิจกรรมการ ฝึกอบรม	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7.00	1.00	สอดคล้อง
4. วัตถุประสงค์ของ รูปแบบกับวิธีวัดและ ประเมินผล	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7.00	1.00	สอดคล้อง
5. เนื้อหาของรูปแบบกับ หน่วยการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7.00	1.00	สอดคล้อง
6. เนื้อหาของรูปแบบกับ กิจกรรมการฝึกอบรม	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7.00	1.00	สอดคล้อง
7. เนื้อหาของรูปแบบกับ สื่อประกอบการฝึกอบรม	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7.00	1.00	สอดคล้อง
8. เนื้อหาของรูปแบบกับ การวัดและประเมินผล	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7.00	1.00	สอดคล้อง
9. กิจกรรมการฝึกอบรม กับสื่อประกอบการ ฝึกอบรม	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7.00	1.00	สอดคล้อง
10. กิจกรรมการฝึกอบรม กับการวัดและประเมินผล	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7.00	1.00	สอดคล้อง

ตาราง 31 (ต่อ)

รายการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ							\bar{x}	IOC	แปลผล
	1	2	3	4	5	6	7			
11. สื่อประกอบการฝึกอบรบกับการวัดและประเมินผล	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7.00	1.00	สอดคล้อง
12. วัตถุประสงค์ในหน่วยการเรียนรู้กับการกิจกรรมการฝึกอบรบ	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7.00	1.00	สอดคล้อง
13. วัตถุประสงค์ในหน่วยการเรียนรู้กับสื่อประกอบการฝึกอบรบ	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7.00	1.00	สอดคล้อง
14. วัตถุประสงค์ในหน่วยการเรียนรู้กับการวัดและประเมินผล	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7.00	1.00	สอดคล้อง

ตาราง 32 ดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจด้านภาวะผู้นำทาง
วิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชา ภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ก่อนและหลังโดยผู้เชี่ยวชาญ

ข้อ	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ							\bar{x}	IOC	แปลผล
	1	2	3	4	5	6	7			
1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7.00	1.00	ใช้ได้
2	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7.00	1.00	ใช้ได้
3	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7.00	1.00	ใช้ได้
4	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7.00	1.00	ใช้ได้
5	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7.00	1.00	ใช้ได้
6	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7.00	1.00	ใช้ได้
7	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7.00	1.00	ใช้ได้
8	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7.00	1.00	ใช้ได้
9	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7.00	1.00	ใช้ได้
10	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7.00	1.00	ใช้ได้
11	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7.00	1.00	ใช้ได้
12	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7.00	1.00	ใช้ได้
13	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7.00	1.00	ใช้ได้
14	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7.00	1.00	ใช้ได้
15	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7.00	1.00	ใช้ได้
16	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7.00	1.00	ใช้ได้
17	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7.00	1.00	ใช้ได้
18	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7.00	1.00	ใช้ได้
19	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7.00	1.00	ใช้ได้
20	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7.00	1.00	ใช้ได้
21	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7.00	1.00	ใช้ได้
22	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7.00	1.00	ใช้ได้
23	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7.00	1.00	ใช้ได้

ตาราง 32 (ต่อ)

ข้อ	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ							\bar{x}	IOC	แปลผล
	1	2	3	4	5	6	7			
24	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7.00	1.00	ใช้ได้
25	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7.00	1.00	ใช้ได้
26	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7.00	1.00	ใช้ได้
27	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7.00	1.00	ใช้ได้
28	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7.00	1.00	ใช้ได้
29	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7.00	1.00	ใช้ได้
30	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7.00	1.00	ใช้ได้

ตาราง 33 ค่าความยาก (P) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่น (KR20) ของแบบทดสอบความรู้ก่อนและหลังการฝึกอบรม จำนวน 30 ข้อ โดยผู้เชี่ยวชาญ

ข้อ	ค่าความยากง่าย	แปลผล	ค่าอำนาจจำแนก	Sig.	แปลผลคุณภาพของแบบทดสอบ
1	0.50	ใช้ได้	0.84*	0.00	ใช้ได้
2	0.75	ใช้ได้	0.82	0.00	ใช้ได้
3	0.75	ใช้ได้	0.82	0.00	ใช้ได้
4	0.30	ใช้ได้	0.51	0.02	ใช้ได้
5	0.70	ใช้ได้	0.72	0.00	ใช้ได้
6	0.35	ใช้ได้	0.60	0.00	ใช้ได้
7	0.55	ใช้ได้	0.76	0.03	ใช้ได้
8	0.50	ใช้ได้	0.84	0.00	ใช้ได้
9	0.75	ใช้ได้	-0.50	0.01	ใช้ได้
10	0.70	ใช้ได้	0.72	0.00	ใช้ได้
11	0.75	ใช้ได้	0.56	0.01	ใช้ได้

ตาราง 33 (ต่อ)

ข้อ	ค่าความยากง่าย	แปลผล	ค่าอำนาจจำแนก	Sig.	แปลผลคุณภาพของแบบทดสอบ
12	0.70	ใช้ได้	0.72	0.00	ใช้ได้
13	0.75	ใช้ได้	0.50	0.03	ใช้ได้
14	0.70	ใช้ได้	0.57	0.01	ใช้ได้
15	0.75	ใช้ได้	0.82	0.00	ใช้ได้
16	0.75	ใช้ได้	0.82	0.00	ใช้ได้
17	0.75	ใช้ได้	0.82	0.00	ใช้ได้
18	0.75	ใช้ได้	0.82	0.00	ใช้ได้
19	0.60	ใช้ได้	0.57	0.01	ใช้ได้
20	0.50	ใช้ได้	0.67	0.00	ใช้ได้
21	0.65	ใช้ได้	0.52	0.02	ใช้ได้
22	0.75	ใช้ได้	0.82	0.00	ใช้ได้
23	0.50	ใช้ได้	0.84	0.00	ใช้ได้
24	0.75	ใช้ได้	0.82	0.00	ใช้ได้
25	0.75	ใช้ได้	0.82	0.00	ใช้ได้
26	0.70	ใช้ได้	0.57	0.01	ใช้ได้
27	0.75	ใช้ได้	0.82	0.00	ใช้ได้
28	0.75	ใช้ได้	0.82	0.00	ใช้ได้
29	0.75	ใช้ได้	0.82	0.00	ใช้ได้
30	0.75	ใช้ได้	0.82	0.00	ใช้ได้

แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอน
วิชา ภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ก่อนและหลังการอบรมมี
ค่าความยาก (P) ระหว่าง 0.30 – 0.75 ค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.50–0.84 และค่า
ความเชื่อมั่น (KR20) ทั้งฉบับเท่ากับ 0.9620

ตาราง 34 ดัชนีความสอดคล้องแบบสอบถามความพึงพอใจต่อรูปแบบการพัฒนาระ
ผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ข้อ	รายการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ							\bar{x}	IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5	6	7			
1	ด้านเนื้อหาของรูปแบบ										
	1.1 เนื้อหาของรูปแบบมีความน่าสนใจ	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7.00	1.00	ใช้ได้
	1.2 เนื้อหาของรูปแบบช่วยให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ในภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7.00	1.00	ใช้ได้
	1.3 เนื้อหาที่มีความเหมาะสมกับผู้เข้ารับการฝึกอบรม	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7.00	1.00	ใช้ได้
	1.4 เนื้อหาแต่ละหน่วยการเรียนรู้มีความชัดเจน	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7.00	1.00	ใช้ได้
	1.5 การจัดลำดับของหน่วยการเรียนรู้มีความต่อเนื่องและเชื่อมโยงกัน	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7.00	1.00	ใช้ได้

ตาราง 34 (ต่อ)

ข้อ	รายการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ							\bar{x}	IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5	6	7			
2	ด้านการนำความรู้ไปใช้								7.00		
	2.1 สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชา ภาษาอังกฤษได้	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7.00	1.00	ใช้ได้
	2.2 สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปถ่ายทอดและเผยแพร่ได้	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7.00	1.00	ใช้ได้
3	ด้านกิจกรรมการฝึกอบรม										
	3.1 กิจกรรมการเรียนรู้มีความหลากหลาย	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7.00	1.00	ใช้ได้
	3.2 กิจกรรมการเรียนรู้น่าสนใจ สามารถปฏิบัติได้	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7.00	1.00	ใช้ได้
	3.3 กิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ สามารถปฏิบัติได้เสร็จทันตามเวลาที่กำหนด	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7.00	1.00	ใช้ได้
	3.4 กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยส่งเสริมทักษะด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7.00	1.00	ใช้ได้

ตาราง 34 (ต่อ)

ข้อ	รายการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ							\bar{x}	IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5	6	7			
4	ด้านสื่อประกอบการฝึกอบรม										
	4.1 สื่อการเรียนรู้มีความเหมาะสม หลากหลาย ทันสมัย สอดคล้องกับเนื้อหา และกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7.00	1.00	ใช้ได้
	4.2 สื่อประกอบการฝึกอบรมช่วยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเข้าใจและสามารถปฏิบัติกิจกรรมได้	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7.00	1.00	ใช้ได้
5	ด้านการวัดและประเมินผล										
	5.1 มีความพึงพอใจกับวิธีการวัดและประเมินผล	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7.00	1.00	ใช้ได้
	5.2 วิธีการวัดและประเมินผลมีความหลากหลาย สอดคล้องกับเนื้อหา และวัตถุประสงค์	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	7.00	1.00	ใช้ได้

ภาคผนวก ง

ภาพประกอบการวิจัย

ภาพประกอบ 2 สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ดร.อดิศักดิ์ มุ่งชู
ที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น เมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2562

ภาพประกอบ 3 สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ นายประยัต วัจวร
ที่โรงเรียนนครพนมวิทยาคม เมื่อวันที่ 9 พฤศจิกายน 2562

ภาพประกอบ 4 สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ นางสาวรณัฐ สีหนาท หัวหน้ากลุ่มสาระ
ภาษาต่างประเทศ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม)

จังหวัดมหาสารคาม

เมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2562

ภาพประกอบ 5 สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อินธิสาร ไชยสุข
ภาควิชาภาษาตะวันตกและภาษาศาสตร์ (สาขาวิชาภาษาอังกฤษ)

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม

เมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2562

ภาพประกอบ 6 รศ.ดร.ไชยา ภาระบุตร วิทยากรอบรมครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ
เมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน 2563

ภาพประกอบ 7 ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ เข้าร่วมการอบรม “รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำ
ทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”

ภาพประกอบ 8 ผศ.ดร.วัฒนา สุวรรณไตรย์ วิทยาการอบรมครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ
เมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน 2563

ภาพประกอบ 9 ดร.ยศกร สิทธิศักดิ์ไพฑูริย์ วิทยากรอบรมครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ
เมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน 2563

ภาพประกอบ 10 ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ เข้ารับการอบรม “รูปแบบการพัฒนาภาวะ
ผู้นำทางวิชาการสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา ภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือ”

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ – นามสกุล	นายณัฐพล วรรณศรี
วัน เดือน ปีเกิด	5 พฤษภาคม 2526
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	169 หมู่ 10 อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม รหัสไปรษณีย์ 48170
ตำแหน่งปัจจุบัน	รองผู้อำนวยการสถานศึกษา อันดับ คศ. 3
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนปิยะมหาราชาลัย ตำบลในเมือง อำเภอเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม รหัสไปรษณีย์ 48000
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2552	ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต (ภาษาอังกฤษ) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม
พ.ศ. 2556	ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนครพนม อำเภอเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม
พ.ศ. 2564	ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2554	ครูผู้ช่วย โรงเรียนปลาปากวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22
พ.ศ. 2556	ครู โรงเรียนปิยะมหาราชาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22
พ.ศ. 2563-ปัจจุบัน	รองผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียนปิยะมหาราชาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22